Marsilij inguen Doctoris resolutissimi abbreuiationes super octo libros physicorum Aristotelis ꝛc.

¶ Egregio sacre theologie doctori Magistro Nicolao Veneto priori sancti Stephani ordinis Eremitaꝝ sancti Augustini. F. Augustinus Montifalconi⁹ minimus sacre theologie doctor eiusdē ordinis. S. P. D.

Si quisq̄ est: cui me: ob ingeniuȝ/virtutes/integritatem/animi magnitudinem/ ⁊ singularem erga me beniuolentiam: debere fatear: vnus ex omnibus est Nicolaus Venetus. Quo fit: vt nihil sit q̄d sepius in animo voluam: q̄ vt pares illi habeam ac referam gratias. Insperato his diebus liber hic corrigendus venit in manus: queȝ cui potius dicarē q̄ tibi, occurrit nemo. Nō q̄ eo dono tuis erga me meritis satisfactum iri existimem (presertim cum eo non egeas: altioribus enim ac melioribus es imbutus) sed vt tu ac ceteri hinc noscant: quātū me tibi fatear debere. Vale meq̄ vt soles ama. Venetijs. XVIII. Jan. M.D.XXI.

¶ Incipiunt subtiles doctrinaq3 plene abbreuiationes libri Physicoruz edite a prestantissimo pho Marsilio inguem doctore Parisiensi.

Prohemium.

Diuina fauente misericordia pᵃ abbreuiationuz parte minus male q̃3 potui scripto manifestata.restat e iusdē pfectione ad zᵃᵐ ptē accedere.s. libros phie nālis ac p̄me aliquātulum abbreuiare in qua tales seruabo pcessum: q̄ p̄mo phiaz in cōi diuidaz ⁊ modū pcedēdi in sciētya ex phicoꝝ p̄hemio manifestabo.¶ zᵒ per ordinē in diuisione seruatū pro meo posse phie nālis libros Parisius legi solitos abbreuiabo.¶ Demū ipsius metaᶜᶜ terminos aliquātulum manifestabo.Et his quo ad totum cōtentus ero.

Uſe phie diuisio. Quantum ad pᵐ est aduertēdū q̄ phiaz accipiendo pro vlī scia phia sic diuidi cōsueuit in p̄ncipalē ⁊ aminiculatiuā:aminiculatiua in septē libera libᵉartibᵉ tradita est:que iō adminiculatiua dr:qr ad p̄ncipalis phie ptes cognoscēdū recto tramite ordinaṫ.p̄ncipalis in tres ptes diuidi solet:in phiaz pᵃᵐ sapiētiā seu metaphysicā:nāleʒ phiaz:ac moralē.¶ Prima phia singuloꝝ
Quid ad pᵐ p̄hm attinet cōsiderare. entiū q̄dditates diuersitates ac idētitates ingrit ac ad p̄maꝝ causaꝝ q̄dditates determinādū:⁊ ibi sistēduz finaliṫ ascēdit:pp̄ter qd sapia est vocata q̄si circa bonū perpetuū
Qualis ē nālis phie facultas. ⁊ diuinū vltimate intenta.Naturalis causas motus ac oīs mutationis manifestas facit:vnde entis mobilis cās ⁊ p̄nᵃ p̄tiūq3 suaꝝ subiectiuaꝝ:opationes quoq3 ac oīa ad ipm attributiones hūtia veritatis indagatione cernit atq3 noscit.Moralis vō a morībᵉ appellata est:eo q̄ mores hoīuʒ ac oīa ad mores attributioneʒ hūtia facit nota.vñ hoī inquātū felicitabilis est subseruiētia ac ipediētia felicitateʒ
Dubō circa ordinē. singula tradit.¶ Et si q̄raṫ an sacre theologie diuinitatē vtriusq3 iure subtilitatē:ac medicine necessitatē a phie terminis excludere veliʒ:cū in nulla phie partiū aliquā haꝝ
Solutio. enuāteris:¶ Rñ:q̄ has phie pfectiones existio:theoᵃᵐ sacrā sub pᵃ vtriusq3 iur gymnasiū:sub morali mediciecq3 remediū:sub nāli sūmo phia:vt scia subalternata:sub subalternāte cōprehēdaṫ.Subalternaṫ.n.phie pᶜ theologia:morali vtriusq3 iuris noticia.nāli q̄3 medicia vt spālis cognitio cōiori:nec idigneṫ q̄sq̄3 mihi eo q̄ illas phie ptibᵉ cōībᵉ subesse dixi:quapropter me credat eas ponere iferiores phia cōi.nō eniʒ subsunt pfectione:sed subsunt eo q̄ spālia sunt:modo cognitio quāto spālior est tāto pfectior:cū facillimū sit res i vlī:difficillimū vō in pticulari pfecte cognoscere.Ille vō supsunt cōitate.phia eniʒ Arist.est cōior:⁊ he scie pticulares:quēadmodū ḡ cognitio vlis pticulari sic phie Arist.his p̄sunt phys.⁊ hec est phie vlis diuisio.
Cōis phie naturalis diuisio. ¶ zᵒ notādū est:q̄ phia nālis quā nūc p̄ncipaliṫ intēdo in octo magnas ptes diuidi solet.quaꝝ pᵃ cōsiderat de ente mobili solū in gnāli:nō descēdēdo ad spālē inq̄sitionē alicuius spēi entis mobilis:⁊ tradiṫ in octo libris physicoꝝ.zᵃ in spāli pᶜ spēi entis mobilis:ac etiā motus manifestat p̄nᵃ q̄ tradiṫ in q̄tuor libris de celo ⁊ mūdo.3ᵃ entis mobilis ad forᵃᵐ spēs:⁊ motᵉ declarat simulq3 docet pticulariter gnōneʒ elītoꝝ que tradiṫ in duobᵉ libris de gnōne.4ᵃ descēdit ad mixtoꝝ impfectoꝝ gnōnē ⁊ perfectoꝝ inquātū hūt fieri p q̄litates zᵃᵐ ingrendū:⁊ tradiṫ in q̄tuor libris metheoroꝝ.5ᵒ docet mixtoꝝ homogeneoꝝ gnōnē:⁊ dz tradi in libro de mineralibᵉ:quē ab Arist.nō hēmus translatū:sed loco eius fecit Albertus de colonia librū de mineralibus.6ᵒ de ipsa aīa eo q̄ omniū entium nāliū est forma pfectissima simulq3 de passionibus opationibus ⁊ pp̄rietatibᵉ corpoꝝ aīatoꝝ put ille se tenent ex pte anime cōsiderat ⁊ inquirit que tradiṫ in tribus libris de anima.7ᵃ de opationibus passionibus ⁊ pp̄rietatibᵉ corpoꝝ aīatoꝝ que se tenent ex pte corporis inuestigat:⁊ traditur in paruis libris nālibus.8ᵒ ⁊ vltima iam in spāli descendit ad inuestigādū mixtoꝝ etherogeneoꝝ gnōnē:scʒ de aīalibus ⁊ plantis.⁊ hec est cōis phie nālis diuisio.¶ 3ᵒ notādum q̄ Phs de mō pcedēdi in sciētya in phie naturalis Tres p̄clones i p̄hemio physi. assignatur ab Arist. tex.cō.p.
p̄hemio tres ponit p̄nes notabiles.¶ pᵃ est q̄ in scia naturali p̄us determinādū est de causis ⁊ p̄ncipijs q̄3 de causatis ⁊ p̄ncipiatis.rō est:qr p̄us determinādū est de illis ex quoꝝ cognitione alia fiunt cognita:sed ex cognitione cāꝝ ⁊ p̄ncipioꝝ nota fiunt cāta ⁊ p̄ncipiata.ḡ ⁊c̄.maior est nota.⁊ minor pʒ.qr nos reputamus scire reʒ cū cognoscimus eius cās pp̄ter q̄s est.scire eniʒ est reʒ p cām cognoscere:vt habeṫ p̄ posterioꝝ.¶ zᵃ p̄ est.q̄ in scia nāli debemus 2ᵃ p̄clo ⁊ pᵃ phy.cō. scdi. p̄mi poste.cō. quinti.
pcedere ecōtra a cōpositis:siue ab effectibᵉ ad simplicia.ratio:qr opʒ pcedere ex his que nobis sunt notiora modo cōposita:⁊ causata sunt nobis notiora q̄3 sue cause.igiṫ ⁊c̄.maior nota est:qr opʒ sciētiā gnari in nobis per notiora:⁊ minor pʒ.qr cōposita sensibilia sunt notiora nobis:eo q̄ sensus nobis statiʒ talia nota reddit magis q̄3 suas cās q̄s nō cognosceremus nisi per discursuʒ pcedentē ex cātis ad causas.¶ Ex quo Aristo.infert 3ᵃᵐ cōclusioneʒ.q̄ opʒ in 3ᵃ p̄clo ⁊ p̄.phy.2.4
sciētia nāli ex magis vlībus pcedere ad minus vlia.ratio q̄s magis vlia sunt nobis notiora q̄3 minus vlia:mō dcīs est in pcedēti p̄ne:q̄ opʒ pcedere ex nobis notioribus ad minus nota:⁊ non intelligas q̄ magis vlia sunt nobis notiora pro conceptibus sed pro rebus:scʒ q̄ res sunt nobis notiores s̄m cōceptus magis vles q̄3 s̄m cōceptus minus
vles.¶ Sed circa dictas p̄nes oriunṫ dubōnes satis fortes ⁊ est pᵃ.qr vī q̄ p̄nes phi repugnāt eo q̄ s̄m p̄mā deberet p̄ determinari de causis:⁊ s̄m zᵃᵐ deberet p̄ determinari de effectibus mō talia videnṫ repugnare.¶ zᵃ dubitatio est vtrū ex vna notitia pōt fieri alia.videṫ eni q̄ nō:qr hoc maxime fieret put ly ex denotaret cām efficiētem mō vna notitia nequit facere aliā:imo pducens in nobis notitias est ipsa aīa.¶ 3ᵃ dubitatio est.vtrū ex causis cōtingit cognoscere cāta.⁊ vī q̄ nō.p̄ qr ex cātis cognoscunṫ cause per p̄nem zᵃᵐ.ḡ non ecōtra.p̄ña tʒ per Phm p̄ posterioꝝ:qr impoſe est circulariter demōstrare.¶ zᵒ qr capiatur pp̄ō significans causatū:vt hec:oīs hō est natus suscipere disciplinā.hoc est p̄nᵐ p experiētiā notū.ḡ nō pōt pbari.p̄ña tʒ.⁊ añs pʒ.qr oēs laici eaʒ cōcedunt:vt eā experti sicut hanc:oīs ignis est calidus.¶ 3ᵒ qr demōstretur ista pp̄ō:oīs hō est disciplinabilis que significat effectū p pp̄ōnē precedētem significātē pp̄riā cām.⁊ q̄riṫ vtrū intellectᵉ sibi plus assentit:aut pᶜ.si ei tūc demōstratio a pᵃ ad eaʒ peteret p̄nᵐ:qr pcederet a pp̄ōne:cui itell's minus assentit ad pp̄ōnē cui magis assentit.Si vō dicaṫ q̄ itell's plus assentit pᶜ:tūc nunq̄3 ex illa significāte effectū pᵃ poterit notificari eo q̄ ex minus notis:⁊ his q̄bus itell's minᵉ assentit nō notificanṫ magis nota:⁊ h̄ qbᵉ itell's magis assentit.¶ 4ᵃ dubō.vtrū ad pfectā cognitionē cāti regraṫ cognitio oiuʒ cāꝝ suaꝝ.Et vī q̄ nō.qr sor.pfecte scit se eē:tñ nō noscit oēs sui cās eo q̄ de multitudine spheraꝝ celestium q̄ possunt esse cāe sor.forte sor.nihil scit.aut nō opʒ q̄ aliq̄d sciat ad hoc vt pfecte sciat se esse:igiṫ ⁊c̄.p̄ña tʒ.⁊ pʒ pᵐ argᵐ:qr sor.icredēdo se esse p nullā poᵃᵐ pōt decipi.

Difficultates circa p̄mā ⁊ zᵃᵐ cōclones.
2ᵃ dubō. An ex vna noticia possit alia fieri.
Tertia. Utrū cāta p̄tigāt sciri ex cāis. T.c.9.
Quarta. An cognitio omniū cāꝝ regraṫ.

Quinta.
igiẗ illã pfecte scit. ¶ 5° dubiũ est. vtrũ eadẽ sunt notiora
nobis ⁊ nãe. Et vi͛ ꝙ sic. q͛ eadez sunt notiora nobis: ⁊ aie
p°phy.c.º. Sexta.
nr̃e q̃ est nã. opp^m tñ dicit Arist. in 2° phẽ. ¶ 6° dubiũ ⁊ vlti
ma. vtrũ vlia sint notiora singularibus. Et vi͛ ꝙ non. q͛ in
pbemio meta^c di͛: ꝙ vlia sunt difficillima ad cognoscen-
T.c.4. p phy.
dũ: q͛ a sensu remotissima. oppo^m dicit Phs in lr̃a. Hec du-
bia quo ad multas sui ptes sunt mihi multũ ardua. quapp
insequẽdo dicta magistroꝝ meoꝝ. dicã pbabilr ea que di
cturus sunt sũmitens hec: ⁊ oia alia cuiuscũqꝫ bone corre-
Triplex modus pcedẽdi demõstratiuus.
ctioni. ¶ Procedẽdo ḡ ad dubiones pmitto: ꝙ triplex est
modus pcedẽdi demõstratiuus. Primus a cãis ad effect⁹
⁊ vocaẗ modus pcedendi ppter qd est. Scõs modus est
huic cõuersus: scꝫ ab effectib⁹ ad suas cãs: ⁊ vocaẗ pcessus
q͛ est. Tertius est ex pmissis nãli ordine cognoscẽdi prius
⁊ magis notis q̃ sit ↄ̃ que ex eis infertur: lꝫ nõ significent
cãm respectu rei significate per ↄ̃nem: nec ẽt effectũ. ⁊ vo
caẗ pcessus mathematicus. Idẽ hẽs in p° parte notabili
Ad qõnẽ fm mẽtẽ pxiam.
q̃rto pmi posterioꝝ. ¶ Tunc dico ꝙ pma ↄ̃ intelligiẗ de
processu ppter quid est: q͛ in illo opꝫ pcedere a causis ad
cãta: ⁊ iõ fm talẽ pcessum pus determinãdũ est de causis
q̃ de cãtis. ¶ Scõa ↄ̃ intelligiẗ de scõo pcessu qui est ab
effectibus ad cãs: ⁊ fm talẽ pcessum opꝫ pus determina-
re de effectibus q̃ de cãis: ⁊ est vterqꝫ pcessus bonus ⁊ no
tificans suã ↄ̃nem: lꝫ sint circulares. ¶ Sed dices fm quẽ
pcessum: opꝫ pcedi ordine doctrine in scia nãli. ¶ Dico
ꝙ fm pcessum 2^m. q͛ opꝫ pus ex effectibus demonstrare
cãs esse: ⁊ tunc opꝫ tales effectus esse ppter tales cãs sicut
hẽs 2° de aia ꝙ actus sunt priora rõne. i. ordine cognoscẽ-
Ad 2^am qõnem. p° cõclo.
di. ¶ Pro rñsione ad 2^am dubiõnem est p^a ↄ̃. Aliqua noti-
tia incõplexa põt fieri ex alia notitia. pbaẗ. Ois notitia i-
tellectiua fit ex aliq̃ alia notitia aliq̃ itellitiua est icõplexa.
ḡ ⁊c. maior pꝫ. q͛ ois notitia itellectiua nr̃a de qua est ser-
mo fit ex sensitiua: ⁊ minor pꝫ. q͛ capta notitia itellectiua
vel est incõplexa: ⁊ hĩ ppositũ: vel est cõplexa. ⁊ si sic: vel
est ex infinitis: ⁊ hoc nõ: q͛ nõ est possis in intellectu mul-
titudo ifinita cõplectẽtiũ ↄceptũ vel solũ ex finitis: ⁊ si sic:
qõlibet vnũ cõplectẽtiũ erit notitia incõplexa. Nec valet
rõ alterius opionis. dicit enim ꝙ qñ debet fieri vna noti-
tia ex alia: opꝫ ꝙ hoc fiat mediãte discursu. H̃ est falsuꝫ. q͛
3ª cõclo.
per discursum itelligunt cõplexam ppõnẽ. ¶ 2^a ↄ̃ aliqua
notitia sube est incõplexa. pbaẗ. q͛ capiatur cõceptus cui
corrñdet iste terminus hõ. ⁊ q̃riẗ vtrũ est incõplexus. ⁊ si
sic: hĩ ppositũ. vel est cõplexus: ⁊ queriẗ vtrũ ex cõcepti-
bus solũ acci^m. ⁊ si sic. iste terminus hõ apud aiam non si-
gnificaret subaꝫ: q͛ pcise cõceptib⁹ accñtiũ corrñderet: vł
ex cõceptibus subaꝝ. ⁊ si sic. cũ nõ ex ifinitis: vt pus est p-
batũ. seqtur ꝙ vnus cõplectẽtiũ seorsuꝫ accept⁹ est notitia
icõplexa sube: vel est cõplexus ex notitia subaꝝ ⁊ notitia
accñtiũ. ⁊ tunc accipiẽdo notitiã subaꝝ argueẗ sicut prius
Una notitia icõplexa ex alia i nob q̃tuoꝛ modis generatur.
de ipsa. ¶ Uñ sciẽdũ est ꝙ 4^or modis vna notitia incõ-
plexa generaẗ in nobis ex alia. ¶ p° intuitiue: vt intellect⁹
inspiciẽdo phantasma incõplexũ sensus genitũ ex prtiali
obiectione sensibilis gñat in se silẽm cõceptũ incõplexuꝫ
mediãte phãtasmate illo adeq̃te repñtanteꝫ idẽ ꝙ phan-
tasma. ¶ 2° abstractiue: vt genito cõceptu rep̃sentante sin
gulariter rem cũ oibus seu multis accñtibus itell̃s a con-
firmatione accidẽtiũ põt abstrahere silr̃itudinẽ nãteꝫ illi⁹
rei in q̃ ipsa cõuenit cũ alijs reb⁹ eiusdẽ spẽi: vt ex cõceptu
hui⁹ pspecti demõstrãdo sortẽ silr̃itudo sortẽ: ⁊ oẽs hoies
alios repñtans põt abstrahi. ¶ 3° mõ elicitiue: vt ouis ex
motu figura ⁊ colore lupi elicit cognitionẽ incõplexã ini-
micitie. ¶ 4to cõpositiue: vt intell̃s hñs in se ↄceptũ hois
⁊ aialis cõponẽdo ppositionẽ affirmatiuã mediãtib⁹ illis
cõceptibus cõponẽdã pducit in se ↄceptũ incõplexuꝫ co-
pulantẽ p̃dicatũ cũ subo cui hoc verbũ est vel sibi ppor-
tionale corrñdet in voce. cõsilr copulat in hac ppõne hõ
est aial. Silr volẽdo negatiue p̃dicatũ cuꝫ subo cõponere
p̃ter ↄceptũ cõplexũ pducit cõceptũ negatiuũ. cui corrñ-
det illa negatio nõ vel ei pportionalis. Qꝫ aũt vna notitia
cõplexa possit fieri ex alia seu alijs nõ est dubiũ nisi forte
de ppõne q̃ est de 2° adiacẽte: de qua qdã dñt ꝙ negt de-
T.c.7.
mrari. cui⁹ ↄ̃riuꝫ pbatũ fuit pus p posterioꝝ notabili 4°.
Solo 2^e difficultas.
¶ Ad rõnẽ in ↄ̃riũ di͛ ꝙ vna notitia fit ex alia tanq̃ ex cã
efficiẽte instrali: sed fit ab itellectu tanq̃ a cã efficiẽte pn-
Solo 3^e.
cipali. ¶ Ad 3^am dubiõnẽ dõm est: ꝙ ex notitia cãꝝ ⁊c. cõ-
tingit cognoscere cãta. pꝫ. p° q͛ ↄtingit scire rem ppter qd
est. i. effectũ cognoscere p cãm suã. 2° q͛ oẽs cũ sciunt cãs
dñt se scire cãtũ. 3° q͛ admiratio q̃ est de effectu cessat co-
gnita cã qõ nõ esset nisi cã notificaret cãtũ. pꝫ arg^m: q͛ lai-
cus videns eclipsim tunc nesciẽs cãm admiraẗ: sciens aũt
Rõn^m pro rõnã solõnibus.
nõ admiraẗ. ¶ Pro solonibus rõnũ est aduertẽdũ ꝙ p-
põnes significãtes effect⁹ sensibiles q̃ ad h̃. ꝙ ita est sicut
sigñt sunt note p experiẽtiã: ⁊ sic sunt pn^a: sed q̃ ad cãm pp
quã ita est sicut significãt sunt dubia: vt ꝙ ita est ꝙ ois hõ
est susceptiuus discipline laicus scit expiẽtiã: sꝫ ppter quã
cãm hõ est susceptiuus discipline: ⁊ nõ canis idẽ laicus du
bitat. pus igiẗ nota est talis ppõ p expientiã est pn^m pbã-
di cãm per h̃ mediũ ꝙ effect⁹ negt eẽ nisi sit sua cã: ⁊ tunc
cognito ꝙ cã est oñdiẗ p esse cãe ꝙ effect⁹ est ppter cãm:
vt cognitio ꝙ hõ hꝫ aiaꝫ rõnalẽ p hoc ꝙ ita est ꝙ est nat⁹
suscipere disciplinã reflectẽdo cãm supra cãtũ ostẽdiẗ ꝙ
hõ est susceptiuus discipline ppter aiaꝫ rõnalẽ tanq̃ ppter
Ad argumenta.
cãm. ¶ Propter h̃ pꝫ. qd sit dõm ad p^am rõnẽ. in ↄ̃riũ cõ-
cediẗ eniꝫ ꝙ p cãta eẽ cognosciẗ cãs eẽ cognitione: q͛ est
⁊ eẽ ex eẽ cãꝝ cognosciẗ ppter qd sunt cãta pcessu ppter
qd est: nec est icõueniens sic demrãre circulariter: sicut hĩ
T.c.6. Ad 2^m.
in nõbili 3° pmi poste. ¶ Ad 2^am di͛ ꝙ ipsa est pn^m q̃ ad q͛
est: ⁊ sic nõ demraẗ. vñ demratio pp qd nõ pbat effectuꝫ
esse: sꝫ pbat effectũ eẽ pp talẽ cãm: ⁊ sic ipsa bñ põt pbari.
q͛ nõ est p expientiã nõ. negeᷣ ḡ du^e: vt pꝫ in notabili iam
Ad 3^m.
posito. ¶ Ad 3^am di͛ ꝙ simᷣ loquẽdo itell̃s plus assentit p-
põni significãti effectũ sensibilẽ esse q̃ ppõni significãti
cãm eẽ: ⁊ iõ nunq̃ ex esse cãe demraẗ ꝙ effectus est: sed tñ
intell̃s plus assentit ppõni significãti cãm esse q̃ ppõni
significãti effectũ eẽ ppter talẽ cãm: ⁊ plus assentit intell̃s
huic hõ est natus suscipe disciplinaꝫ significãti effectũ q̃
huic hõ hꝫ aiaꝫ rõnalẽ significãti cãm: plus tñ assentit 2ᷣ:
q̃ huic hõ est nat⁹ suscipe disciplinã pp h̃ ꝙ hꝫ aiaꝫ rõna-
lẽ: q͛ hec p̃supponit 2^am. ⁊ sic pꝫ. ꝙ ex cãis põt cogñci cãtũ.
An ois ↄ̃ña probatiua dꝫ fundari supra p^m pn^m. Solutio.
¶ Queri solet hic vtrũ ois ↄ̃ña pbatiua dꝫ fundari supra
p^m pn^m: ⁊ ipso pbari. ¶ Ad h̃ dꝫ dici ꝙ nõ. q͛ 4^or modi p^e
figure sunt ↄ̃ñe euidẽtes: ⁊ syll̃i pfecti: nec indigẽt pbõne.
debite eniꝫ sunt regulati. Silr dꝫ dici ꝙ in ↄ̃ña notificãte
ppõnẽ nõ opꝫ opp^m ↄ̃ñtis formalr ↄ̃dicere añti: sꝫ sufficit
Solo 4^e cognitũ 2^e.
ꝙ ex ea sequaẗ ↄ̃dictoriũ añtis. ¶ Pro 4° dubiõne pmit-
tiẗ ꝙ 2ᷣ est cognitũ. s. ppinquũ: ⁊ est ppõ nota ⁊ remotũ: ⁊
Duplex cognitio pfecta.
est res significata p ppõnẽ notã. ¶ 2° pmittiẗ ꝙ 2ᷣ est co-
gnitio pfecta de re q̃dã simᷣ: ⁊ q̃dã in gñe pfecta. simpᷣ di͛
cũ illa res cognosciẗ p oẽs ↄ̃nes scibiles de ea. In gñe pfe-
cta di͛ notitia q̃ res cogñsciẗ p aliquã ppõnẽ pfecte scitã. di͛
aũt ppõ per modũ ↄ̃nis pfecte scita: qñ ex pmis pncipijs
euidẽter eã inferẽtib⁹ mediate vel imediate est cognita p
Cognitio oium cãꝝ regriẗ ad cognitionẽ pfectã simplr.
modũ ↄ̃nis demrãte. ¶ Tunc pro dubiõne sunt due ppõ-
nes. Ad cognitionẽ pfectã simpᷣ de aliq̃ effectu regriẗ co-
gnitio oiuꝫ suaꝝ cãꝝ. pꝫ. q͛ siqs aliquẽ effectũ p aliquã ei⁹
Cognitio pfecta simplr nõ hĩ i hac vita.
cãm nõ cogñsceret ipse nõ sciret euꝫ per oẽm ↄ̃nẽ scibilẽ: ⁊
ex ↄ̃ñti ipse nõ sciret eũ pfecte simplr. Sequiẗ correlarie
ꝙ nõ est nobis possis saltẽ in hac vita cognitio pfecta simᷣ
pꝫ. q͛ ipossẽ est scire aliquã rem per omneꝫ cõclusionẽ sci-
bileꝫ formabilẽ de ea. de q̃libet eniꝫ infinite pñt formari.

¶ 2ª ppõ

Ad cognitionem in gñe pfectá nó regrit oís cognitio.

¶ 2ª ppó. q ad cognitioné pfectá rex in gñe: seu ét ad cognitioné pfectá de scibili p ẽnis nó regrif cognitio spális oiuz suax causax. Patet: qr sufficit scire rem p vnã ẽnez pfecte scitam p modú ẽnis: ɀ ad B nó regrif oluz cáx cognitio. pbatio. sciés pn⁹ geometrie pfecte ex alys sciétys p ipsoz geometriá: ɀ illa pn⁹ bz pfectá sciaz de triágulo: ɀ nullo mó ex illis bz cognitioné spálé de oib⁹ eáis triáguli.

Solutio rónis.

¶ Ad róné factá in mouédo dubóné: dí q laicus dí scire pfecte in gñe tanq̃ scibile remotú significatú p terminos ppónis sibi ad sensuz note: sz nó scit pfecte simplr.

Ad 5am. Nã pót capi triplr.

¶ Ad 5am dubóné: dí q fm Phm cáe sunt notiores nãe: ɀ effect⁹ sensibiles nobis. ¶ Pót aũt nã capi triplr in ppo¹º. Uno⁹ pro nã oia naturáte: ɀ est de⁹: ɀ huic dicũt gdá cás esse notiores nó q ipsi in se magis ɀ minus noscat: sed q est ordo in reb⁹ cognitis qua noscit cás esse res póres causatis. Secũdo mó pro nã cói non cognoscéte: ɀ hec sunt orbes

12. met.

celestes: ɀ astra exclusis itelligétys. ɀ huic nãe dic Cómẽtator cás esse notiores ex códitione: qr si hec nã cognosceret magis nosceret ɀ prius cás q̃ causata. inciperet enim opari a causis pducédo causata. Tertio modo capif natura pro mã vel forma: ɀ sic pót exponi Phs q cáe sunt notiores nãe: idest aíe humane que est nã: ɀ hoc in pcessu propter gd est. Et effectus sunt notiores nobis ɀ aíe nře in pcessu: qr est fm quem modũ. cócedendũ est q quecũqz sunt notiora nãe: sic sunt notiora nobis: qr sunt notiora aíe nostre: ɀ ecótra. quecunqz sunt notiora nobis sunt notiora nature: qr sunt notiora aíe nře: tñ cause sunt notiores nãe per excelléñá: eo q qñ pcedimus a causis ad cáta pcedimus ad modũ nature: per ẽriuz est qñ pcedimus ab effe-

T. có. 2.

ctibus ad cás. ¶ Scdo dõm est q Arist. dicés q nó sunt eadé notiora nobis ɀ nãe: voluit q non sunt eadé notiora in pcessu ppter quid: ɀ in pcessu qr est: lz in quolibet processu quecunqz sunt notiora nãe sunt notiora nobis: qr aíe nře que est nã. Et ita soluta est ratio facta ad dubitationé. ¶ Sciédũ est etiá q quocũqz mó capiaf nã: opz ét ppónem Aristo. exponere particulariter q aliq̃ eadé nó sunt notiora nobis ɀ nãe: cause eniz que oibus modis sunt notiores nãe: sunt etiá in gbusdá notiores nobis. nez colores sunt cáe spérũ ab eis genitax: ɀ sũt nobis notiores q̃ spés: igif alique cáe sunt nobis notiores q̃ cáta.

Solutio 6ae. Uře triplr cé bz sensum: sicut singulare.

¶ Pro 6ª dubitatione nota: q vře ɀ singulare pñt capi triplr q̃tũ sufficit ad psens. pᵒ mó dí vře in causando: ɀ est eque p cã pluriũ differéñũ specie ɀ singulare in cãndo est illud qd non est cã nisi vnĩ⁹ in specie: ɀ sic vřia sunt diffi^ma ad cognoscẽdum: vt pz in pbemio meta^ce: ɀ nó est sic ad psens qd de vří. Secũdo mó vře dici pót res vřr exńs extra animá. s. vnũ ɀ idé přibus singularibus loco ɀ situ dñtibus cóicatuz: q̃

T. có. 8.

mó dí in pbemio de aía: q vře nihil est aut posteri⁹ per ẽrium singulare qd nó est sic cóicatũ plurib⁹ singularibus loco ɀ situ differétibus ɀ vocaf singulare in eẽndo: ɀ sic vřia non sunt note: qr fm Phm nec sunt nec pñt esse nec est de his ad psens cura. Tertio modo vře dí in pdicando de přib⁹ suppositis cóe ɀ singulare in nó pdicari de přibus: aut nó pdicari de tot: ɀ sic capif vře ɀ singulare in

pᵒ ph. c. 4.

pposito. ¶ Jté singulares fm Cómétatorez capif duplr pro singulari simplr: ɀ dí termin⁹ siue ɀcept⁹ idiuidualis. Alio⁹ in re⁹: ɀ dí minus vře: ɀ sic capit Phs in pposito: sic est sensus qónis q vřia sunt notiora singularib⁹. i. minus vřibus. sic q res pus cognoscunf fm ɀceptus magis vřes q̃ fm cóceptus minus vřes.

Concept⁹ rex duplices sunt.

¶ Item 3º ɀceptus singulares de rebus sunt duplices gdá vagi gdá determinati vagi dicunf: gb⁹ corñdent hí termini vocales B visum: hoc extésuz: hoc magnũ: ɀ dñr vagi eo q eis hitis de re nondũ cognoscif cui⁹ spéi spálissime sit res: vt nó opz si tu de re a remotis visa cognoscis: q est hoc extésum: q tu scias vtrũ est hó vel asin⁹ determinati dñr gbus corñdent tales cóncept⁹ soz. ɀ plato: ɀ dñr determinati: qr cognita re fm eas determinaf cogñscens ad sciédũ cui⁹ spéi est res: vt si tu de aliquo cogñscas qd est soz. opz q tu simul noscas q est hó ɀ nó asinus. Habét aũt vagi ɀcept⁹ ordiné talé q sensus pus apphendit rem sub ɀceptu vago minus distincto: ɀ talis corñdet predicato colori. Et postea sub cóceptu vago magis distincto: ɀ talis corñdet pdicato spálioꝛ: vt de re visa a remotis pus pcipif q est hoc extésum q̃ q est hoc ex se motũ: ɀ pus q est B ex se motũ q̃ q est hoc icedens fig⁹ recta facie eleuata ɀc. Quox pmus corñdet corpori scds aíali: ɀ terti⁹ hoí.

Res magis cognoscunf sub ɀceptu magis vři q̃ minus vři.

¶ Ex his ponunf ppónes. pᵃ est res magis cogñscif sub ɀceptu magis vři q̃ minus vři. pz expériétia Aui. pᵒ metb. c. 3. qr soz. a remotis viso pus noscif ipz eé corp⁹ q̃ aíal: ɀ pus aíal eé q̃ hoiez. g̃ ɀc. pz róne: qr cognitio magis vřis est magis ɀfusa: ɀ p ɀñs facilioꝛ gnõne. igif poꝛ. ɀñs tz: qr facili⁹ gñobilia ceteris parib⁹ citi⁹ gñantur. añs manifestũ. cófusioꝛ eni ɀ min⁹ determinata est cognitio vřis q̃ pticularis.

Res pus cogñscunf ab itellu sub conceptu vago q̃ vři.

¶ Scda ppó. res pus ab itellu cogñscif sub cóceptu singulari vago q̃ vři. pz: qr sic res ab intellectu cogñscif: sic ipa pus a sensu repñtaf: sz res sensui pus repñtaf singulariter. igif ɀc. maioꝛ pz: qr ois cognitio itellectiua depédet a sensitiua. ɀ minoꝛ pz: qr sensus solũ iudicat de singulari: ɀ id sic pus repñtaf itellectui. añs pz: qr mani^m est q nó pus de re visa a remotis scis q est hoc corp⁹ q̃ q est B pspectũ: id iudiciũ de re q est B corp⁹ psupponif de ea eé B pspectũ.

Res pus cogñscunf vřr q̃ sub ɀceptu singulari determinato.

¶ Tertia ppó. res pus cogñscif vřr q̃ ɀceptu singulari deter^nato. pz: qr de re tali veniente si sit soz. vltimo apphédif q sit soz. ɀ B rónabilr: qr cognitio rei fm ɀceptũ deter^tũ est distictissima ɀ diffi^ma: ɀ id vltio aduenit. ¶ Si qraf quõ i nob venit cognitio vřis cũ nulle sint res i eẽndo vřes. ¶ Rñr q res eiusdé spéi siue gñis hñt iter se eẽntialé ɀueniéñá ɀ silitu^nẽ. pz: qr ita silis est eẽñª soz. eẽntie platonis in eẽ: sic eẽñª albedinis eẽñª albedinis: qr spálissime siles sunt vtreqz inuicez: ɀ totalr siles effect⁹ fm nãm pñt. g̃ po^c totalr siles sunt ga actus notisicát potẽtias. añs est notũ. genito g̃ ɀceptu singulari vago repñtante rem singulariter cũ oib⁹ accñtib⁹ sub illo sensu cadétib⁹ itells ab illa ɀfusione accidétiuz pót abstrahere: imo nãlr abstrahit ɀueniétiá in qua sortes ɀuenit cũ platone ɀ alys hoib⁹: ɀ illa ɀueniétia apud aiaz repñtatiua ẽ soz. q̃tũ ɀuenit cũ alys hoib⁹: ɀ eadez róne repñtatiua est aliuz hoiuz: qr nó est potẽtioꝛ ratio de vno q̃ de alio: eo q aliuz silis est ɀueniétia eẽntialis pportionalr abstrahédo ɀueniétiaz coloré q̃ soz. hz cũ alys aialib⁹ gñaf cóceptus cóis oib⁹ aialib⁹: ɀ ita deinceps.

Instátia.

¶ Sed difficulter dubitaf que res est: ɀ vbi est hec eẽntialis ɀueniétia soz. ad platoné.

Solutio.

¶ Ad qd rñdeo: sic credo vex fore: qr hec est eẽntia soz. iquãtũ ab illa totalr siles effect⁹ eẽntialr nati sunt fieri effectib⁹ eẽntie pla.

Replica.

¶ Replicabis q tũc eq̃lis est eõueniétia soz. ad asinũ ɀueniétie soz. ad platoné: imo eadé numero: qr vtreqz ɀueniétia est met eẽntia soz. que est eadez ɀ eq̃lis. ɀ p ɀñs seqtur q soz. equalr: ɀ eodé mó ɀuenit cuz asino sicut cũ plone: qd ẽ falsuz.

Solutio.

¶ Rñdef ɀcedédo totũ pcessuz vsqz ad vltimá ɀñtiá. nó eniz seqtur eadé ɀ eq̃lis in re est ɀueniétia soz. ad asinũ sicut soz. ad platoné. g̃ soz. equalr: ɀ eodé mó cóuenit cũ asino ɀc. sicut nó seqtur eadé ɀ eq̃lis est virtus actiua caliditatis sicut resistiua. g̃ caliditas eq̃liter resistit: sicut agit eadé est virtus destructiua pme cause sicut cóseruatiua: ergo tantũ destruit sicé cóseruet put notũ est.

Dubitatio

¶ Queri etiá solet gd sit totalis sciétia nãlis ad qd dí q oés habitus oiuz cóclusionũ per pura pncipia phie nãlis pbatax habiti ab eodé hoie. item si est de oibus rebus.

Solutio.

¶ Ad qd dicendũ est: q de oibus reb⁹ tanq̃ de significatis per terminos suax cóclusionũ: eo qr

considerat istos terminos mobile ꝛ imobile:ꝛ cōponit ex
eis ꝯnes que oēs res mūdi significant:nō tn̄ est oīum cō
clusionū demōstrabiliū:nec ēt ex oībus terminis formās
Replica. ꝯnes nō cōsiderat terminos absolute sigñtes res.❡ Sed
diceres.igiť est eque cōis sicut meta^{co} cū illa nō sit de plu
Solutio. ribus ꝙ̄ de oib⁹.❡ Rñdeť.ꝙ meta^{ca} de oībus terminis
format ꝑpōnes scibiles per eaꝫ terminabiles:eo ꝙ oīum
qdditates identitates ꝛ diuersitates cōsiderat. sīr sciētia
cōissima dr.nālis aūt pħia nō de oīb⁹ terminis facit ꝑpo
sitiones ꝑ eam terminabiles:eo ꝙ de terminis absolutis
nihil curat:sed solū de terminis hn̄tibus attributionē ad
motū:ꝛ ꝑpter hoc vocanť h̄ ꝛ alie hꝫ scie spāles. Cōcedē
dum est igiť ꝙ de tot est hec scia sicut meta^{co}.ꝛ negandū
ꝙ sūt eque cōes:qꝛ lꝫ quo ad res significatas sint eq̄ cōes:
nō tn̄ quo ad terminos ex qbus formant ꝑpōnes scibiles:
nec etiā quo ad multitudineꝫ ꝯnum per vtrāqꝫ cōiter sci
Subiectū nāle. biliū.❡ Item 3° queri solet:qd̄ pħie naturalis sit subm.
❡ Ad qd̄ dicēdū est:ꝙ ens mobile siue ille terminus mo
bile cōsiderādo mobile taꝫ in gn̄ali ꝙ̄ in spāli.est eniꝫ ter
minus cōissimus in hac scia ꝑ notis:nō excedens metas in
ordine:ad cuius rōnē oīa in hac sciētia cōsiderata habent
attributionē:ꝛ hoc sufficiat ad hoc ꝙ ille terminus hic di
An pħia nālis sit practica vł speculatiua. cať subꝫ.❡ Itē 4° queri solet:vtrū hec scia sit practica vł
speculatiua.❡ Ad qd̄ dicēdū est:ꝙ sciētia practica ꝛ spe
culatiua distiguunť dupl'r:scꝫ ex obo:qꝛ practica est de re
bus inquātū eas:aut circa eas aliqs volūtarie operať:spe
Solutio. culatiua est de rebus inquātū sunt a nā:ꝛ nō inquantū cir
ca eas agimus voluntarie.❡ Scdo ex fine:qꝛ finis vlti
matus practice vel ꝑprius est agere volūtarie finis specu
latiue:aut scire solū per qd̄ dr ꝙ hec scientia est soluꝫ spe
culatiua quo ad eius finem ꝑpriuꝫ:tunc qꝛ est de reb⁹ put
sunt a natura:tum qꝛ finis eius ꝑprius est scire ꝛ nō ope
rari. Hec de totali pħia sint ꝑhemialiter dicta.

PRocedendo igiť ad partes pħie diuisas est sciēdū ꝑ
ꝙ pħie nālis p° pars tradiť in.8.libris phy
sicoꝝ:vt dictū fuit:cuius subm attributio
Ens mobile ē subꝫ libri pħysi. nis est ens mobile solū cōsiderādo ipm in
generali:in q̄ꝝ libroꝝ p° ꝓħs determinat
de pncipijs itrisecis nāliū reꝝ. In 2° deter
minat de pncipijs doctrie pħie nālis.s.de nā ꝛ de cāis. In
3° de passionib⁹ intrinsecis reꝝ nāliū.s.de motu ꝛ infini
to. In 4° de passionib⁹ extrinsecis earūdē.s.de loco vacuo
ꝛ tēpore. In 5° determinať de ente mobili quo ad pncipia
ꝛ passiones diuidēdo motū in suas partes subiectiuas seu
spēs. In 6° diuidit motū in partes suas quātitatiuas. In 7°
ostēdit oē qd̄ moueť moueri ab alio:ꝛ agit de cōparatio
ne motuū. In 8° ꝛ vltimo de ꝑpetuitate motus de imobi
litate ꝛ infinitate ac indiuisibilitate pmi motoris.❡ Pri
p.li.phy. diuisio. mus cōiter diuidiť in 4^{or} tractatus. Quoꝝ pmus est ꝑhe
mium de quo dictū est. Scds est de opionibus antiquoꝝ
tam nāliter ꝙ̄ nō nāliter loquētiuꝫ de pncipijs reꝝ natu
raliū. Tertius est de pncipijs reꝝ nāliū in gn̄ali. Quartus
est de eisdem in spāli.❡ Accedēdo igiť ad 2^m tractatū est
T.cō.6. pmo notādū:ꝙ ꝓħi dicunť nāliter de pncipijs reꝝ nāliū
loqui ꝛ scie nālis qui cōcedunt motū esse ꝛ pluralitatē en
tiū. Illi vo ināliter qui negant illa aut alteꝝ illoꝝ. Inna
Opio parmenidis ꝛ melliss. turalr ergo loq̄bant Parmenides ꝛ Mellissus q dicebāt
oīa esse vnū ꝛ illud imobile. Fuit aūt rō Mellissi ꝑpter
Uide Cōmētatorē in p° phy. t.cō.10. quā sic dicebat hec.oē qd̄ factū est hꝫ pn^m vniuersuꝫ nō fa
ctū est.g̊ nō habet pn^m:ꝛ hoc peccat:qꝛ arguit in p^a figura
minori existēte negatiua. 2° arguit vniuersuꝫ nō hꝫ pn^m:
ergo nō hꝫ finē:ꝛ vltra ergo est infinitū.ꝛ pꝫ:ꝙ hec peccat
per fallaciā equiuocationis:qꝛ p arguit de pn° tēporis cuꝫ
dicit.omne qd̄ factū est hꝫ pn^m:ꝛ infert intelligēdo de pn
cipio magnitudinis.igiť non sequiť vniuersum esse infi
nitū. 3° intulit vniuersum esse infinitū:ergo tn̄ vnum est.
ꝯñtia tꝫ:quia infinitum oīa occupat. 4° arguit tn̄ vnum
est ꝛ infinitū.g̊ illud est imobile. Illud eniꝫ nō hꝫ locū in
quo moueať.patꝫ.ꝙ ꝯñtia nō valet de motu alterationis:
qꝛ ad eū nō reqriť transitus de loco ad locū:nec de motu
locali partiū valet ꝯña:qꝛ ptes aque itra aquā bn̄ pnt mo
ueri.❡ Rō Parmenidis fuit ista.qcqd est pter ens ē nō Parmenidis rō p° phy.10.
ens:sꝫ nō ens nihil est.g̊ qcqd est pter ens est nihil. hec rō
est bona intelligēdo maiorē ꝛ minorē cōditionalr.si aliqd
est pter ens ꝛc̄.tunc arguit vltra:sed ens ꝛ vnū cōuertunť.
g̊ quicqd est pter vnū nihil est ꝛ vltra.g̊ tn̄ vnuꝫ est ꝛ vl
tra:ergo nō sunt multa. Pħs dicit ꝙ hec rō peccat in mā
qꝛ Parmenides supponit ens dici vniuoce cū dicať equo
ce.qꝛ lꝫ qcqd sit pter subaꝫ nō sit ens pncipalr pōt tn̄ esse
ens ꝓm qd. 2° ēt ꝙ hec rō peccat in forma:qꝛ nō sequitur
tn̄ ens est.g̊ nō sunt multa put de se notū est.❡ 2° nōn^m
est:ꝙ Pħs ꝑbat ꝯ istos ꝙ aliquo mō sunt multa ꝙ ꝑbat: T.c.14
qꝛ vel poniť subaꝫ eē quātā:ꝛ tūc seqtur multa esse:qꝛ ad
minus suba ꝛ quātitas dint rōne:ēt qꝛ erūt multe ptes vł
suba sine quātitate ꝛ sic ipsa:nec eēt finita ꝯ Parmenidē:
nec infinita ꝯ Mellissuꝫ.finitū eniꝫ ꝛ ifinitū magnitudis
Dubiū. An extēsio sube sit distincta a suba extēsa notabilē quorūdaꝫ opi.ꝙ nō. Opio realiuꝫ ꝯtra. ꝑsupponit eē ꝙ̄tū.❡ Iuxta qd̄ q̄ri solet:vtrū extēsio sube
sit res distincta a suba extēsa:ꝛ sunt due opiones extreme.
Una ponit ꝙ oīs res extēsa est sua extēsio:ꝛ motiuū hui⁹
pncipale est:qꝛ oīa saluari pnt nō ponēdo extēsionē distin
ctā a suba.g̊ frustra poneret distō.frustra eniꝫ fit ꝑ plura
ꝙ eq̄ bn̄ pōt fieri ꝑ pauciora.p h°.cō.56. Hec est opio ꝑba
bilis.❡ 2^a opio dic ꝯtrā:ꝙ oīs extēsio sube est res distin
cta a suba:ꝛ ꝑbat pncipalr:qꝛ alr nō posset ondi qd in ve
sica clausa aere repleta resistit cōprimēti:qꝛ nō suba aeris
vel mā vel for⁹ eiusdē cū talia nata sūt ꝑ modicū motū lo
calē multū cōdensari alias vno motu oīa mouerenť put
pus videbať:nec calitas nisi forte inquātū cōseruat dimē
siones:nec aliqd aliud nisi dimēsio distīcta a suba:tenēas
Solo prie opionis. ꝙ̄tis:credo hanc esse ꝑbabiliorē.❡ Et soluiť rō alterius
opionis per hoc ꝙ nece est ponere ꝙ̄titatē extensam resi
Utrū totū sit cū suis partibus. Op.Cōm. p° phy⁹.17 stere cōprimēti.❡ Scdo q̄ritur hic.vtrū totū est sue par
tes ad qd̄ Cōmentator rn̄det:ꝙ totuꝫ est sue partes simul
accepte:sed nō est sue partes diuisim accepte:qꝛ nō est ali
qua suaꝝ partiū:ꝛ capiť hic totū cathegorice put tantum
valet quāmm aliqd habens partes.ꝙ auteꝫ totum sit sue
partes simul accepte.probatur qꝛ alr due semilibre tantū
pōderarent ablata eis vna libra sicut cum illa libra.cōse
quentia patet:qꝛ diuisa libra cere in duas medietates ille
pōderarent tantū sicut ipse ante fecerant cū tota libra que
eis est ablata. Scdo qꝛ totalitas nihil aliud est ꝙ̄ oēs par
tes cōiunctim accepte.ꝑpositio quia oībus alijs ab ipsis
partib⁹ cōiunctim acceptis exclusis adhuc remanet totū.
Et tertio qꝛ auferať per potētiā diuinā a partibus coniun
ctim seruata oīa totalitas:vel adhuc sunt totū:ꝛ si sic.cum
hoc nō fit per totalitatē superadditā:seqtur ꝙ ipse sunt to
talitas.si dicas ꝙ nō:tunc essent partes ꝛ nullius toti⁹ par
tes:qd̄ implicat ꝯdictionē. Quarto que res esset totalitas
separata.nō eniꝫ esset suba.frustra enim ponereť alia sub
stantia a substātia partiū simul accaptaꝝ:nec etiam acci
dens:eo ꝙ cōpositū ex partib⁹ nō poniť esse vnū per ali
quod accidens eius. Item esset totalitas:ꝛ nullius totius
totalitatis.❡ Tertio est notādū:ꝙ Pħs ꝯ Anaxagoram T.c.50.
ꝑbat ꝙ nō sunt infinita pncipia reꝝ naturaliū:ꝛ itelligit
specie differētia per hoc ꝙ nulla res naturalis esset scibi
lis.ꝑbať cōsequētia.qꝛ res non sciuntur nisi cuꝫ cognoscunť
principia ex quibus componitur modo infinita principia
Utrū infinitum sit ignotum. sunt ignota.❡ Iuxta quod queriť.vtrum infinitū ꝓm ꝙ
infinitū sit ignotū. Ad quod dicendū est ꝓm mētē Pħi ꝙ
si infinitū

si ifinitū fm magnitudinē eēt ignotū eēt quātū ipm esset:
qꝛ de nullo scitur quātū est ab hoie nisi ꝙ mēsura quātita
tiua finita mēsuraꝛ: si ifinita sincathegorematice fm mul
titudinē essent: ignotū eēt quot oīa illa eēnt. si sincathego
rematice ifinita eēnt pn° in specie: ignotū eēt quot oīa illa
Dubiū de maximo & minimo. eēnt specie. ¶ Hic queri solet: vtrū entis nālia sint deter
minata ad maximū in quo multa cōsueuerūt queri pmo:
vtrū est dare maximum siue in corporibus: siue in lineis.
¶ Scdo. vtrū sit dare maximā velocitatē vel tarditatez.
¶ Tertio. vtrū sit dare maximā mām in qua vel ex qua
forma pōt gnari vel pmanere. ¶ Et 4°. vtrum entia sint
ad maximū terminata: & de his hic. ¶ Quinto. vtrū sit da
re maximā resistentiā in qua vtus accidētia potest agere.
¶ Sexto. vtrū sit dare maxi^m effectuz quē vt° actiua pōt.
¶ Septimo. vtrū sit dare maximū spatiū p qd vl in quo
visibile pōt videri: & de his in pmo celi. ¶ Octauo. vtruz
sit dare maximū tps per qd ens nāle pōt durare: & de hoc
Maximū qd ē & qd pōt dicere multū refert. scdo de gnōne videaꝛ. ¶ Pro intellectu quatuor pmoꝝ no
ta ꝙ differt dicere maximū qd est & maximū ꝙ pōt eē fz
ꝙ differēter isti termini. exponunꝛ aūt sic. Primus maxi
mū in qd pōt exponiꝛ sic in hoc pōt: & in nullū maius pōt.
Scds minimū in qd pōt sic in hoc pōt: & in nullaz minus
pōt. Tertius maximū in qd nō pōt sic. in hoc nō pōt: & in
qdlibet maius pōt. Alij dicūt & quolibet maiore dato daꝛ
minus in qd pōt. Quartus minimū in qd nō pōt sic. in hoc
nō pōt: & in qdlibet minus pōt. Alij dicunt & quolibet mi
nori dato daꝛ maius in qd pōt: & in his vltimis duob° pmi
duo modi sunt meliores fm impositionem terminorum.
Aliqd ad aliud determinatur multipl'r. ¶ Scdo notādū ꝙ aliqd diciꝛ determiari ad aliud mul
tipl'r. vno mō: qꝛ necesse est ipm esse cū illo: vt deus deter
minaꝛ ad esse bonū. scdo mō: qꝛ pōt esse & nō pōt sine illo
sic hō determinaꝛ ad esse aiatuz. tertio mō dr aliqd eē de
terminatū ad maximū simpl'r: qꝛ eēt dare aliquā quātita
tem quā eius qtitatis nō pōt excedere sicut modus nāli
ter dr eē determinatis ad maximū: qꝛ quātitatē illam quā
hz pōt hie: & nō pōt hie maiorē. 4° mō: qꝛ posset attinge
re aliquā quātitatē: & nullo mō maiorē: vt si. a. pōt attinge
re qtitatē bipedalē & nō maiorē. a. diceret isto mō termi
natū ad qtitatē bipedalē. ¶ Tertio nōndū ꝙ in ꝯnibus
ponēdis itelligeꝛ stantib° eisdez dispōnib° virtutis actiue
Ad eandē dā qōnē. & resistitiue & ceteroꝝ cōcurrentiū. ¶ Tūc est pmo ppōsi
1ª ppō tio: ꝙ est dare maximū ꝙ est. pz de vniuerso. ¶ Scda p
2ª ppō positio in qualibet spē est dare idiuiduū: quo nō est maius
illa specie. pz: qꝛ est dare hoiem quo nullus hō est maior: &
3ª ppō ita est de alijs spēbus. ¶ Tertia ppō: nec in toto vniuer
so: nec in aliqua spē est dare aliqd ita magnū ꝙ ipso nō po
4ª ppō test eē maius. pz: qꝛ de° pōt libere facere maius. ¶ Quar
ta ppō: loquēdo nāliter est dare maximū ꝙ pōt eē pz: qꝛ
5ª ppō Arist. diceret ꝙ nō pōt esse maius vniuerso. ¶ Quinta p
positio: in spēb° etherogeneis nō est dare maximuz ꝙ pōt
esse nāliter. pz: qꝛ qtūcūqz est magnū in quacūqz tali spe
cie pōt eē maius pportio: qꝛ applicato rarefaciente fieret
6ª ppō maius. ¶ Sexta ppō: nec est dare minimā quātitatē quā
hō vel aliud idiuiduū etherogeneuz pōt hie pz: qꝛ illa ha
7ª ppō bita & applicato ꝯdensante hēbit minorē. ¶ Septia ppō:
ex parte puitatis est dare maximā qtitatē quā hō nō pōt
hie: & ex pte magnitudinis mi^m quā nō pōt hie. pz: qꝛ ca
pto viro pfecto rarefiat quousqz pp minimā extēsionem
corporis desinat eē: tūc qtitas que est in corpore in p istan
ti nō eē est nimia quātitas quā nō pōt hie pp nimiā exten
sionē: qꝛ illaz nō potuit neqz tantā ex parte extēsionis: sed
qlibet minorē potuit eodē mō per cōdēsationē: pbeꝛ pri
8ª ppō ma pars ꝯclonis. ¶ Octaua ꝯclo: nō est dare maximā li
neaz rectā vel curuā. pz de recta: qꝛ diameter mūdi capta
ipsa hz latitudinē vt supponiꝛ 6° huius. g media linea eius
est longior qꝫ a iube extreme: aut qꝫ tota nisi tunc res hās
aliquas partes minores: & aliquas lōgiores diceret ita lon
ga sicut lōgissima pars ꝙ nō rōnale & de curua pz: qꝛ ifini
ta est linea gyratiua vt supponiꝛ ex tertio: & hoc de p° parte
quesiti. ¶ De scda pte est nona ppō: ꝙ inter entis totalia 9ª ppō
pmū mobile velocissime moueꝛ pz: qꝛ nullius corporis to
talis motus est velocior motu diurno. ¶ Decima ppō: nō 10ª ppō
est dare motū velocissimū nec etiā tardissimū pz: qꝛ si eēt
motus velocissimus eēt equinoctialis: & ille nō est velocis
simus. g &c. pz maior de se: & minor declaratur: qꝛ vel esset
ipsius equinoctialis idiuisibilis fm latitudinē & pfundita
tem: & hoc nō: qꝛ nulla linea talis est in sphera vt supponi
tur ex sexto vel diuisibilis: & si sic superior medietas eius
moueꝛ velocius qꝫ totus equinoctialis: rō qꝛ in motu vni
formiter difformi velocitas denominaꝛ a puncto me° vt
supponiꝛ. mō medius pūctus supioris medietatis veloci°
moueꝛ qꝫ punctus medius totius eqnoctialis eo ꝙ maius
spatiū pertrāsit in equali tpe: silr ꝙ nō sit motus tardissi
mus apparet: qꝛ maxime eēt mot° partis ppinquissime po
lo mō nulla est talis. quelibet eniz est diuisibilis & medie
tas ppinqor moueꝛ tardius qꝫ pars tota. ¶ De tertia ma
teria est ppō vndecima in reb° etherogeneis est dare mi 11ª ppō
nimā mām ex qua forma pōt pduci quo ad eē cōpletum
quātū est ex nimia puitate p'; qꝛ ad imaginationē sit mā
sufficiēter disposita pro gnōne asini: sed sit nimis parua: &
augeaꝛ cōtinue quousqz pmo icipiat esse asinus in eē pfe
cto: mā que est tunc in eo est minima ex qua pōt pduci ex
parte puitatis. pz: qꝛ ex illa pōt & nō ex minore. si enim ex
minore potuisset prius fuisset genitū eo ꝙ mā erat semper
bene disposita. ¶ Duodecima ppō ex pte nimie magni 12ª ppō
tudinis est dare maximā māz ex qua talis for° pōt educi.
pz: qꝛ sit mā ad imaginationē bene disposita & minus ma
gna & ꝯtinue minoreꝛ quousqz pmo genereꝛ asinus: & pba
tur sicut prius. ¶ Decimatertia ppō: ex infinite modica 13ª ppō
mā pōt forma rei hōgenee pduci. pz: qꝛ ex quātūcūqz par
ua mā pōt pduci forma ignis eo ꝙ quelibet pars ignis est
ignis de mā sub qua hō pōt manere vel asinus pz ex sexta
& 7ª: & itelliguntꝛ he ꝯnes sine miraculo diuino stāte eodē
agēte & eisdē sine totalr silib° dispōnib° passi. ¶ Decima 14ª ppō
quarta ppō: ꝙ res etherogenee ex pte magnitudinis sunt
determinate ad minimā qtitatē quā nō pnt hie: & ex pte
puitatis ad maximā quā nō pnt hie. 4ᵒʳ accipiēdo eē de
terminatū pz ex ꝯne. ¶ Decimaqnta ppō nāliter loquen 15ª ppō
do pbabile est dicere: ꝙ elntum ignis est determinatū ad
maximā qtitatē quā pōt hie. pz: qꝛ si eēt optima dispō ce
li & iferioꝝ pro maioratiōe ignis que vī posīs: tūc eēt ma
ximus ignis g per nām posset eē. h de 4ᵒʳ pmis sint pba
biliter dicta breuiter transeundo. ¶ Quarto nota ꝙ Phs T.c.42
pbat tractatu 3° trāsmutationis nālis pn° eē ꝯria: p hoc ꝙ
cōditiones pmoꝝ pncipioꝝ sunt ꝙ nō fiunt ex alterutris.
2° ꝙ nō fiunt ex alijs: & 3° ꝙ oia gnabilia fiūt ex ipsis. mō
hec insunt pmis ꝯrijs. g &c. maiorē supponit: & minorē de
clarat. p ꝙ ꝯria p° nō fiant ex iuicē. pz: qꝛ sunt ꝯria mō vnū
ꝯrioꝝ nō est natū eē pars alterius. 2° ꝙ nō fiāt ex alijs pz:
qꝛ sunt p^a. & 3° ꝙ oia gnabilia fiant ex eis. pz: qꝛ oē ꝙ fit: fit
ex ꝯrio aut ex me°. me^m aūt est ꝯriuz vtriqz extremo. g &c.
maiorē pbat iductiue. Istaz ꝯnē itelligo sic exponēdo de
reb° ꝙ cū aliqd trāsmutaꝛ nālr termin° a quo extrisecus
& termin° ad quē sunt ꝯria large. i. sunt puatiue oppo^ta: qꝛ
termin° a quo est pua° for^e: & termin° ad quē habitis for^e.
mō talia dnr ꝯria puatiue nō ꝙ i re sit pua° repugnās for
me: sz in rōne. rō. n. puationis forme & habitis repugnant.
Aliter expo' ꝯclusio de terminis ꝙ ad exprimēdum expli
cite quid sit transmutari naturaliter: oportet vti terminis
contrarijs large. s. per priuatiue opposita cōprehenduntur

sub ꝯ̄rie oppositis.oꝫ enim dici ꝙ transmutari nāliter est
mām fieri sub vna for.ᵃ quā ante non habuit vel desinere
eē sub forma quā ante habuit mō forma:ꝛ nō habit.ᵒ for
me vel forma:ꝛ ꝑuatio forme sunt ꝑuatiue opposita:ꝛ per
ꝯn̄s ꝯ̄ria large.silr itelligo omne qȯ fit fieri ex ꝯ̄rio:idest
fieri ex ꝑuatione forme que fit.ꝑuatio autē large dr̄ ꝯ̄ria
forme nō in re:sꝫ in rōne:vt dictū est. ¶ Et aduerte ꝙ ꝑn
cipia nō fiunt ex alterutris:put ex denotat circūstantiam
partis.vnū eniꝫ nō fit pars alterius:vt mā nō fit pars for
me nec eꝯ:bene tn̄ fiunt ex alterutris put ex dicit circun
stātiaꝫ subti.forma.n.fit ex mā tanq̄ꝫ ex subo:ꝛ fiunt ex al
terutris:put ex denotat circūstantiā ordinis.forma enim
T.c.53. nāli ordine fit ex ꝑuatione sui. ¶ Quinto nō.ꝙ Phs pro
bat ꝙ pp ꝯ̄ria opꝫ in trāsmutatione nāli aliqȯ poni subm
ꝙ est tertiū ꝑnᵐ trāsmutationis:ꝓbaẞ in cap.5ᵒ ꝑmi:sic ꝙ
nisi sic nihil fieret.ꝯn̄s est incōueniēs ꝛ pʳ ꝯn̄a:qꝛ vnū cō
trarioꝝ nequit fieri ex alio nisi in subo:vel igr̄ illud subm
est alterū ꝯ̄rioꝝ:ꝛ hoc nō:qa cōcordia nō est subm discor
die:vel ecōtra:nec albedo subm nigredinis:nec econtra:ꝛ
ita in alqs:vel illud subm est aliud ab vtroqꝫ:ꝛ habeẞ ꝓ
positū. ¶ Cōfirmaẞ:qꝛ ꝯ̄ria oia dicunẞ de subto tanq̄ꝫ de
priori.igiẞ preter illa opꝫ eē subm ꝑnᵐ.pꝫ añs in ꝑdicis.oia
eniꝫ ꝯ̄ria dicunẞ de subiecta suba:ꝛ ad hoc ponunẞ rōnes
T.c.51. in cap.6ᵒ primi:quaꝝ solaꝫ recito qꝛ ad illā alie reducunẞ:
qa omne qȯ fit:aut fit simplr̄:aut ꝭm quid:sꝫ qȯlibet isto
rum fit ex subto:igiẞ maior pꝫ a sufficienti diuisione:ꝛ mi
nor pꝫ:qꝛ qȯ ꝭm quid fit aliquo mō fiendi est alicuius pre
dicamēti accidētiū ꝛ oia talia ꝑsupponūt subas.si vō fiat
simplr̄ adhuc ad eius gnōnē requiriẞ alterius corruptio:
vt ad gnōneꝫ aialis forma seminis corrūpiẞ ꝛ nō apparet
rō:q̄re opꝫ semē preesse ꝛ ꝑcorrūpi nisi aliqd maneret in
Difficultates icidentales. aiali ꝙ prius fuit in semine.hec aūt est mā. ¶ Hic queri
solet ꝑmo vtrū omne qȯ fit:fit ex subto presupposito.Se
ꝑᵒ cundo.vtrum tria sint ꝑnᵃ reꝝ nālium.Tertio.vtrum mā
2ᵃ ꝑma que est subm trāsmutationis nālis sit ens. ¶ Ad pri
mā dicendū est:ꝙ dr̄a est inter gnōnē ꝛ creationē:qꝛ gn̄a
Solo prime difficultatis. tio simplr̄ dicta est mutatio qua de poᵃ māe imediate ꝓ
duciẞ noua suba. Creatio est mutatio qua icipit esse noua
Creatio ꝛ generatio differunt. suba sine hoc ꝙ fiat de poᵃ māe:in qbus descriptionibꝰ du
plex dr̄a tangiẞ inter gnōnē ꝛ creationē. Prima qꝛ gene
ratio presupponit subm ꝛ creato nō.Scda qꝛ in gnōne ge
nerans per prius nāliter attingit mām q̄ꝫ formā quā ꝓdu
cit:pꝫ ex descriptione:qꝛ solum eā ꝓducit de poᵃ materie.
Per ꝯ̄riuꝫ est in creatione:quia lꝫ forma que crearet fie
ret in subto:tn̄ qa nō fit de poᵃ subiecti:vt dictū est creans
prius nāliter attingeret formā quā ꝓduxit q̄ꝫ ipm subm.
¶ Ex quo patet qd sit formā educi de potētia materie.est
enim ꝓduci ab agente de poᵃ subiecti sic ꝙ illa forma nā
liter depēdet in esse ab ipso subiecto:nec sine eo sine mira
culo quoquo modo pōt esse:per hoc diciẞ ad ꝑmā dubita
tionē. ꝑᵒ ꝙ omne qȯ fit sine miraculo.s.modo nāli fit ex
subiecto ꝑsupposito:ꝛ hoc ꝓbant rōnes prius facte. 2ᵒ dr̄
ꝙ in ꝓductiōe supnāli seu miraculosa:nō opꝫ illud qȯ fit
fieri ex subto presupposito.pꝫ:qꝛ deus oia alia ab eo in ꝑn
ꝑ phy.t.cō.75. cipio creauit:vt fides catholica ponit. 3ᵒ diciẞ ꝙ Aristo.
loquens sine illuminatione fidei catholice diceret simpli
citer nihil fieri ex subiecto presupposito.pꝫ:qꝛ talis loque
retur cōformiter experiētiis sensibus solū:ꝛ sic nunq̄ꝫ ex
Sol.scde difficultatis. perimur aliqd fieri nisi ex preexistenti subto. ¶ Pro scda
dubitatiōe nota:ꝙ res nālis accipiẞ duplr̄ ꝓprie ꝛ est res
hn̄s nām:scꝫ cōposita ex mā ꝛ forma:ꝛ sic capiẞ hic ꝛ cō
muniter:ꝛ est talis res vel mā seu forma:vel:seu aliq̄ q̄li
tas alicui istoꝝ cōueniens:vel etiā motus vel opatio nāli
ter ab aliquo istoꝝ ꝓcedēs.Tunc patēt he ꝓpositiōes cu
iuslibet rei nālis sunt infinita ꝑnᵃ itrinseca nālia.pꝫ:qꝛ in
finite sunt ptes materie.Scda cuiuslibet rei nālis tm̄ duo
sunt ꝑncipia itrinseca specie dr̄a.pꝫ:qꝛ mā ꝛ forma. Ter
tia nullius trāsmutationis nālis sunt tria ꝑncipia itrinseca
differētia specie specialissima cētiali.pꝫ:qꝛ gn̄atio nō est
nisi forma que generaẞ:ꝛ corruptio nō est nisi forma que
corrūpiẞ:vt supponiẞ ex dicēdis.motus aūt nō est nisi for
ma que ꝓduciẞ:aut aggregatū ex forma que ꝓduciẞ ꝛ for
ma que abycitur:ꝛ cōstat ꝙ nullius istoꝝ sunt sic tria ꝑn
cipia:cū igitur nō sunt alie mutationes:nec etiā trāsmuta
tiones.pꝫ ꝓpositum.Quarta ꝓpositio ad itellectū Phi ꝙ T.c.56.
cuiuslibet trāsmutationis nālis tm̄ tria sunt ꝑncipia intrin
seca ad istum itellectū:ꝙ sunt tres rōnes gn̄ales ꝑncipian
di itrinsece:cū aliquid nāliter transmutaẞ.s.ratio subiecti
in quo fit mutatio:ratio ꝑuationis a qua fit ꝓductio:si sit
mutatio acqsitiua seu ad quā vadit corruptio:si sit muta
tio deꝑditiua:ꝛ ratio ad quā vadit mutatio acquisitiua:ꝛ
a qua vadit mutatio deꝑditiua.Sic eni in omni mutatiōe
duo ꝯ̄ria dicunẞ ꝑncipia:ꝛ vnuꝫ subm vel aliter magis
logice exponēdo:lꝫ in veritate idem sensus sit ꝙ ad expri
mendū explicite qd sit nāliter trāsmutari opꝫ vti tribus Nō transmutari nāliter signif.
terminis in rōne differētibus significātibꝰ ꝑnᵃ ipsius trās
mutari seu trāsmutationis.opꝫ eniꝫ dicere ꝙ trāsmutari
nāliter est subm fieri sub aliqua dispōne quā ante non ha
buit vel desinere eē sub aliqua quā prius habuit:ꝛ in hoc
ꝙ diciẞ subm tangiẞ mā ꝛ eius ratio in hoc ꝙ dr̄ sub dis
pōne tangiẞ forᵃ:ꝛ eius ratio in hoc ꝙ diciẞ quā prius nō
habuit:tangiẞ ꝑuatio ꝛ eius ratio.Ideꝫ eniꝫ est equiualen
ter sine qua prius fuit ꝛ ꝑuatio:ꝛ sic isti tres termini:subm
dispositio ꝛ nō habēs istam dispōneꝫ prius:supponūt pro
ꝑncipiis itrinsecis ꝛ in rōne differunt. ¶ Ad tertiā dubita Solo tertie dubitationis.
tionē diciẞ:ꝙ mā est ens:qꝛ als nō esset veruꝫ ꝙ esset ꝑnᵐ
itrinsecum rei nālis. ¶ Scdo ꝙ est actu existens:imo est
met suus actus existētie pꝫ:qꝛ est actu existens:imo omni
alio ad imaginationē circūscripto ab ea ꝑter ipsaꝫ adhuc
actu existeret:ꝛ tunc nō existeret actu superaddito:igitur
actu q est ipsemet:igiẞ estmet actus. ¶ Tertio ꝙ ipsa nō
est ens in actu formalitatis.vocaẞ aūt ens actu formalita
tis qȯ est forma:aut certā formā subaleꝫ sibi determināt:
mā nō est huiꝰ:sed est in poᵃ ad quālibet formā gn̄abileꝫ
recipiendā:quapropter vocata est ens in pura poᵃ non ad T.cō.8.
esse:sed ad formā gn̄abileꝫ recipiendā. Et hac de cā diciẞ
7ᵒ metaph.ꝙ ipsa nō est qd:idest hoc aliqd in actu forma
litatis:qꝛ nō determinat sibi certā formā sicut facit h̄ ali
quid per se existens:nec est quale.i.nullaꝫ qualitatē per se
ꝛ ꝓprie sensibileꝫ sibi determinat:nec est quāta.i.nullam
determinatā speciem quātitatis cōtinue sibi determinat. T.c.64
¶ Sexto notādū est:ꝙ Phs ꝓbat formaꝫ esse ꝑnᵐ circa
fineꝫ tertij tractatus per h̄ ꝙ omne qȯ fit simplr̄ est suba
cōposita ex aliquo qȯ acquiriẞ:ꝛ aliquo qȯ prefuit modo
illud qȯ acquiriẞ vocaẞ forma.ḡ forma est ꝑnᵐ rei nālis.
ꝯn̄a tenet.añs pro ꝑma parte pꝫ:qꝛ nisi in re que simpʳ fit
aliquid esset qȯ prefuisset ipsa nō fieret ex subiecto cōtra
dicta in ꝑcedenti notabili:ꝛ nisi aliqd de nouo acquireret
nihil simplr̄ fieret:pro scda parte pꝫ de se.qȯ eniꝫ acquiri
tur vocaẞ forma eo ꝙ ipm dat rei esse in actu que ante so
lum erat potētia. ¶ Hic queri solet.vtruꝫ forma ante sui Dubōnes
generationē habuit aliquod esse in mā. Scdo.vtruꝫ in ge 2ᵒ
neratione substātiali generaẞ forma:vel mā:vel composi 3ᵒ
tū.Tertio.quid sit generatio substantialis. Quarto.quid 4ᵒ
sit ipm generare. ¶ Ad primū dicēdū est:ꝙ nō pʳ:quia Solo pᵒ
vel tale esse maneret cū forma que generaẞ vel nō:si non:
tunc nō disponeret nec ageret ad dispōneꝫ forme sequen
tis.nō eniꝫ agit ad sui corruptionē:qȯ tn̄ sequeretur etiaꝫ
si non maneret:tunc fuisset perpetuū a parte ante in mā:ꝛ
tamē corruptibile a pte post:qȯ non cōcederet Phs nālis

ſed manet cū foꝛā que gñaꝛ vel eſt eiuſdē rōnis cū eo qḋ
gñaꝛ: ꝛ hoc nō: qꝛ vnū eſt ſimplr̄ perpetuū ab ante: ꝛ aliud
genitū mō talia nequeūt eē eiuſdē rōnis. ¶ Etiā q̄re plus
p̄fuiſſet ipm q̄ȝ aliḋ ꝙ gñaꝛ: ſi dicaꝛ ꝙ manet ꝛ eſt diuer‑
ſe rōnis: oīs foꝛͣ erit intrinſece cōpoſita ex ptib͛ diuerſaruȝ
rōnū. ſ. vna q̄ p̄fuit ꝛ alia q̄ genita eſt noua. ħ aūt ſupfluū
eēt dicere nec vr̄ pbabile. foꝛͣ. n. eſt res ſimplex ꝛ nō diui
ſibilis in ptes diuerſaꝝ rōnuȝ. vn̄ gnō eſt mere nālis: lȝ ui
hil forme p̄fuit: eo ꝙ mā̄ habuit nālē tendētiā ad ipſam: ꝛ
ſic ꝯfert paᵐ vim paſſiue ad gnōnē: ſicut oē pfectibile icli‑
naꝛ ad ſui pfectionē nec ex ħ ſeqꝛ formā creari: qꝛ lȝ non
fiat ex aliquo ſui pcedēte: fit tn̄ ex ſubo ꝛ de poͣ ſubīi: ꝛ ſic
Solo 2ͦ nō creaꝛ. ¶ Ad 2ᵐ dr̄r 3ͦ. p̄ᵐ ꝙ in gnōne ſubalī mā̄ gñaꝛ
T. cō. 79. ſubiue: qꝛ fit ſub foꝛͣ. ſic eni dicit Comē. p̄ͦ hui͛: ꝙ mā̄ eſt
que pro rei v̄itate gñaꝛ: ꝛ hoc eſt fieri ſubiue. 2ͦ ꝙ eadem
gnōne foꝛͣ gñaꝛ terminatiue: qꝛ pducit de nō eē in eē fa‑
ctū ſm̄ ſe totū tanq̄ȝ termin͛ gnōnis: ꝛ hoc eſt fieri termi‑
natiue. 3ͦ ꝙ eadē gnōne cōpoᵐ gñaꝛ totalitatiue ſiue co‑
pulatiue: qꝛ ipm oīa alia que illa gnōne fiunt in ſe includit
vt partes mō hoc eſt gñari totalitatiue. ḡ ꝛc̄. ma. pȝ: qꝛ illa
gnōne nō fiunt alia a cōpoſito niſi mā ſubiue ꝛ foꝛͣ termi‑
natiue: vt dictū eſt: ꝛ ambo illa in ſe icludit cōpoſitū tanq̄ȝ
Solo 3ͦ partes ſui hͦᵉ nota eſt. ¶ Ad 3ᵐ dr̄: ꝙ gnō ſubalis put eſt
prius deſcripta eſt ipſamet foꝛͣ ſubalis q̄ gñaꝛ. pbaꝛ vel
qꝛ eſt ipſamet vel accn̄s diſtinctū ab ea qua ipſa pducit.
ſi p̄mū hȝ ppoſitū: nō 2ᵐ: qꝛ tale accn̄s pduceret ſeipſo: ꝛ
eadē rōne poterat ſaluari hoc de forma: vel itex gñaꝛ alia
gnōne: ꝛ ſic eēt pceſſus in ifiᵐ: qḋ eſt icōueniēs: ꝛ pȝ ſuppo
ſitū: qꝛ gnō ſubalis hȝ eſſe poſt nō eſſe: ꝛ iō qḋcūqȝ ſit ipſa
opȝ ꝙ pducaꝛ hoc de nouo. ¶ Ex alio pȝ hoc: qꝛ in omni
alio a foꝛͣ ꝛ ipſo ſubo circūſcripto adhuc manet gnō ſub‑
ſtātialis. ḡ ipa nō eſt accn̄s: ꝯn̄a tenet ꝛ apparet aſſumptū:
qꝛ ſi maneat foꝛͣ que ſm̄ ſuas ptes inducit māe: q̄uis oīa
accn̄tia circūſcribanꝛ: adhuc vere illa foꝛͣ gñaꝛ: dum tn̄ p̄ͦ
cā eaȝ pducat de poͦ māe ſine accidētib͛ ſicut eā pducit
Opiones diuerſe. Quid eſt hominem gñare. cū accidētib͛. ¶ Ad 4ᵐ dicunt qdā: ꝙ hoīeȝ gñare nihil
eſt aliḋ ꝙ eſt tale dictū ſolū. ſ. illi termini vel ppō cuius ſi
lud eſt dictū: ſicut hec ppō: hō gñaꝛ. ¶ Tertij: ꝙ eſt ſigni
ficabile cōplexe qḋ nec eſt ſuba: nec accn̄s: nec aliqḋ eē in‑
cōplexū: ꝛ nec plura eē icōplexa. ¶ Quarti ꝙ hoīeȝ gña‑
re eſt cōpoſitū ex gñante ꝛ foꝛͣ que gñaꝛ: ꝛ nō credo hn̄ ali
cui iſtoꝝ: lȝ ſunt pbabilia. ¶ Quinti dicūt: ꝙ hoīeȝ gñare
eſt hō generās: ꝛ creare eſt creās: ꝛ ita in alijs: ꝛ vr̄ mihi ꝙ
hec eſt pbabilioꝛ opīo: qꝛ hō generās eſt hō generās: ſicut
oēs cōcedūt: mō ſi ei addaꝛ eē hoc: nō vr̄ aliqḋ extrinſecū
iportare cū eē nulli ſit extrinſecū. igiꝛ hoīeȝ gñare eſt ho‑
mo generās. ¶ Pōt ꝯfirmari: qꝛ gñare eſt aliqḋ ꝛ non eſt
aliud q̄ȝ generās. igiꝛ ꝯn̄a tenet: aīs pro p̄ͦ parte pbaꝛ: qꝛ
gñare eſt agere ſicut ſecare eſt agere p Phm̄ in p̄ūo paſ‑
ſionis: ꝛ pbaꝛ ſcḋa: qꝛ ſi eēt aliqḋ vel eēt foꝛͣ que pducit
ſeu accn̄s ꝙ pducit vel cōpoſitū: vel aggregatū ex iſtis: ꝛ
nullo mō pōt dici. igiꝛ ꝛc̄. ma. pȝ ex ſufficienti diuiſione: ꝛ
minoꝛ pȝ: qꝛ qḋlibet iſtoꝝ magis deberet dici gñari q̄ȝ ge‑
nerare: eo ꝙ foꝛͣ accn̄s ꝛ cōpoſitū vel aggregatū ex eis ge‑
neraꝛ mō gñare nō eſt gñari: eo ꝙ ſeruire deo eſt merito‑
riuȝ: ꝛ ſeruiri nō eſt meritoꝝ: dare eſt liberale ꝛ dari non.
igiꝛ nō eſt ideȝ dari ꝛ dare: q̄re nec gñare ꝛ gñari. ¶ Nec
T. cō. 23. obſtant auc̄tes phi 7ͦ meta. dicētis in dictis ſm̄ accn̄s nō
T. cō. 34. eſt idē ipm ꝛ eē ipm: ꝛ ſcḋo de aīa nāliſſimū opuȝ viuētiū
eſt gñare. p̄ͦ eniȝ itelligiꝛ ſic ꝙ dictuȝ ſm̄ accn̄s de aliquo
nō eſt ipm eē. i. nō eſt eēntialr̄ pdicatū de eodē. 2ͦ ſic nāliſ
ſimū operū viuētiū eſt actus ſm̄ quē viuēs gñat: vide ple
nius ſcḋo de aīa: ꝛ dei grā 7ͦ meta. ¶ Septio nōnᵐ eſt: ꝙ
Phs pbauit p̄ͦ hui͛ priuationē eſſe p̄nᵐ eo ꝙ omne qḋ fit:
fit ex p̄uatiōe ſui vt muſicū ex nō muſico: ꝛ eſt notādūȝ ꝙ

inuit p̄uationē eſſe idē cū mā̄: qꝛ p̄us dicit ꝙ in omni trāſ‑
mutatione neceſſe eſt aliqḋ ſubyci. ¶ Adhuc addit: ſi nu‑ T. cō. 59.
mero eſt vnū rōne ſeu ſpē nō vnū eſt. nō eniȝ idē eſt hoī ꝛ
in muſico ꝛ in figurato ꝛ cꝛi. ¶ Juxta qḋ queriꝛ vtrū p̄ua Dubiū.
tio eſt ipſamet mā̄. ¶ Ad qḋ dicēdum eſt: ꝙ priuatio pōt Solo.
exponi 3ʳ. vno mō ſic: ideſt actus p̄uantis: ꝛ ſic foꝛͣ que coꝛ Priuatio exponiꝛ 3ʳ
rūpiꝛ adueniēte noua foꝛͣ pōt vocari p̄uatio: qꝛ inquātuȝ
corrumpiꝛ eſt actus depditionis ipſius p̄uantis: imo ꝛ foꝛ
ma que gñaꝛ: qꝛ ēt eſt actus p̄uātis: ꝛ hoc modo pōt itelli
gi illḋ Phi ſcḋo hui͛. p̄uatio eſt quodāmō ſpēs. ¶ Scḋo T. cō. 51.
ſic p̄uatio. i. formā nō eē in mā̄: ſȝ poſſe fieri in ea ꝛ ſic pri‑
uatio nihil eſt: ſed pōt eē foꝛͣ que pōt fieri. ¶ Tertio mō
ſic. i. ſubm̄ aptum natū hr̄e aliquā formā quā actu nō hȝ: ꝛ
hoc mō p̄uatio eſt ſubm̄: qꝛ ſubm̄ aptū natū hr̄e formā: ſi‑
ue hēat illaȝ: ſiue nō: nihil aliud eſt q̄ȝ ſubm̄: ꝛ hoc mō ma‑
gis vr̄ Phs ſumpſiſſe p̄uationē: qꝛ dicit ꝙ mā̄ eſt ideȝ cuȝ
p̄uatione nuō: ſed nō rōne. Itē ꝙ quodāmō ſolū ſunt duo
p̄nͣ. ſufficit. n. forma cū mā̄. ¶ Itē ꝙ mā̄ ꝛ priuatio ſe hn̄t T. cō. 60.
ſicut in muſicū ꝛ hō que ſoᵐ rōne differūt. Juxta qḋ expo‑
nēde ſunt multe auc̄tes in lr̄a. ¶ Prima ꝙ mā̄ ꝛ foꝛͣ ſunt
p̄nͣ per ſe: qꝛ ille inquātū hͦ manēt in re nāli. p̄uatio autē
eſt p̄nᵐ per accn̄s: qꝛ pducta foꝛͣ nō manet in re nāli p̄ua‑
tio illius forme. ¶ Scḋa p̄uatio eſt p ſe nō ens: ſed mā̄ eſt Prio phi. t. c. 66. 79
p accn̄s nō ens. i. hec eſt p ſe p̄uatio nō eſt ens p illā formā
cuius eſt p̄uatio ſicut p̄uatio foꝛᶜ eſt ignis nō eſt ens p foꝛ‑
mā ignis ꝛ hec eſt per accn̄s: mā̄ nō eſt ens p formā ignis
ſeu aliquā aliā qua eſt p̄uata. ¶ Tertia mā̄ eſt ppe ſubaȝ
ꝛ p̄uatio nō. i. mā̄ manet pducta foꝛͣ ſub rōne māe: ꝛ ideo
iuxta ſubaȝ diciꝛ eē p̄uatio nō manet ſub rōne p̄uationis
eiuſdē forme pducta foꝛͣ: ꝛ iō nō dr̄ eſſe ppe ſubſtantiaȝ.
¶ Quarta ꝓ Cōmētatoris p̄uatio nec eſt ſuba nec accn̄s
itelligiꝛ ꝙ p̄uatio foꝛᶜ ignis: nec eſt ſuba nec accn̄s ignis: ꝛ
ita in alijs. ¶ Octauo notandū: ꝙ Phs dicit mām̄ eē co‑ T. cō. 68.
gnoſcibileȝ per analogiā ad trāſmutationē in 4ͦ tractatu
p̄mi ꝙ itelligiꝛ ſic: ꝙ inſpiciēdo trāſmutationē nāleȝ ꝛ di‑
ſcurſiue cognoſcēdo ꝙ neqt eē trāſmutatio niſi in ſubo cō
cludiꝛ eſſe mām̄ p̄mā trāſmutationis ſubm̄. vn̄ Cōmēta‑
toꝛ trāſmutatio facit ſcire māȝ: ꝛ addit Phs ꝙ mā̄ nō eſt
hoc aliqḋ: ꝛ Cōmētatoꝛ dicit: ꝙ eſt in poͣ ad formā. ¶ Ju‑ Dubiū.
xta ꝙ queriꝛ vtrū poͣ māe eſt mā̄. ¶ Ad qḋ r̄ndendū eſt Solo.
ꝙ ſic: qꝛ ſicut ſe hȝ p̄ma poͣ actiua ad p̄ᵐ agens: ita p̄ͣ paſſi
ua ad p̄muȝ patiens: mō p̄ma poͣ eſt p̄mū agens. eſt enim
deus benedictus. ḡ ꝛ p̄ma paſſiua erit p̄mū patiens. ſ. mā̄.
¶ Cōfirmaꝛ: qꝛ mā̄ eſt p̄nᵐ trāſmutādi ab altero inquā‑
tum alterū. ḡ eſt potētia paſſiua. ꝯſequētia tenet per diffi‑
nitionē potētie paſſiue poſitam in 5ͦ meta. aīs eſt manife‑ T. cō. 17.
ſtum. pōt eniȝ mā̄ trāſmutari ab agēte: ꝛ ſi dicaꝛ ꝙ Com‑
mētatoꝛ dicit: potētiā materie eē accidēs eius p̄mo: qꝛ mā̄
eſt ſuba ꝛ potentia ad aliqḋ. ſcḋo qꝛ mā̄ exiſtente vna po‑
tentie eius ſunt multe. ¶ Tertio qꝛ pducta forma adhuc
manet mā̄ nō tamē manet: tūc poͣ ad illā formā. ¶ Re‑
ſpōdeꝛ: ꝙ Cōmētatoꝛ ꝛ rōnes ſue nō plus ponunt niſi ꝙ
iſte terminus potētia pdicaꝛ denoīatiue de mā̄: ſicͭ termi‑
nus p̄ri ad aliqḋ deterio ſubalī: ꝛ ſic capit terminos mā̄‑
liter ꝛ accn̄s put eſt nomē ſcḋe ipoſitiōis: ꝛ ſic diceremus
ꝙ pater eſt accidēs homini. ¶ In 2ͦ vult ꝙ mlta noīa po
tentialia pdicanꝛ de mā̄ denoīatiue: vt potētia ad formaȝ
ignis: potētia ad formā aeris: ꝛ ita de alijs: in re tn̄ non eſt
niſi vna potētia māe que eſt ipſamet mā̄. ¶ Ad tertiā dr̄:
ꝙ vult ꝙ mā̄ pducta foꝛͣ manet inquātū mā̄: ſȝ nō manet
inquātū poͣ ad illaȝ formā ſicut foꝛ. albus: ſi fiat niger ma‑
net facta nigredine: tamē nō manet albus. ¶ Nono notā‑ T. cō. 66.
dum eſt: ꝙ Philoſophus pbat priuationē eſſe diſtinctam
a materia ratione: quia materia appetit formam genera‑
bilem: ꝛ nō appeteret eam niſi ſub rōne priuationis ꝛ non

materie:igit priuatio distinguit a mã.maior pz:qz mã est
pfectibilis per formã.mõ omne pfectibile nãliter appetit
sui pfectionẽ.minor declarat in lr̃a:qz vel appetit eaz sub
rõne puationis:ꝛ habet ppositũ:vel sub rõne mãe : ꝛ hoc
nõ:qz tunc pducta foꝛa adhuc eã appeteret:qđ est falsuz:
qz tũc nõ indiget ea:mõ appetit' est rõ indigẽtie:vel appe
tit eã sub rõne iformati alia forma:ꝛ hoc nõ:qz illa forma
pcedẽs corrũpit adueniẽte forma noua:mõ nihil appetit
sui corruptionẽ:imo dicit Cõmẽtatoꝛ qđlibet ens diligere
Dubõnes se pmanere. ¶ Dubitat hic:vtrũ materia appetat formã.
Primũ ¶ Scđo.vtrũ qđlibet ens diligat se pmanere . ¶ Ad pᵐ
Scđa. dicit:φ duplex est appetitus:vnus est nãlis ꝛ est q fert in
Sol. pᵉ suũ bonũ sine hoc φ ipm appetẽs pticulare illud bonũ co
Appetit' ẽ gnoscat:vt graue locuz deorsum. ¶ Alius est aialis q fert
duplex. in suũ bonũ mediãte cognitiõe puis ipsius appetẽtis pti
cularis:ꝛ describit sic:appetitus in cõi φ est inclinatio rei
Aialis est in bonũ vel apparẽs bonũ. ¶ Scđo pmittit:φ duplex est
2ᵉ appetit' appetitus aialis respectu boni:qdã respectu boni futuri:ꝛ
vocat appetit' desiderij:ꝛ qdã respectu boni pñtis:ꝛ voca
tur appetitus delectationis vel voluptatis. ¶ Tertio pre
mittit:φ nãliter oẽ pfectibile appetit sui pfectionẽ.pz:qz
appetit' nãlis dirigit ab agẽte ifallibili.Cõmẽ.12° meta.
modo tale dirigit rem in sui pfectionẽ:al's falleret in diri
gẽdo:qđ nõ est verũ. ¶ Quarto pmittit:φ mã pficit per
formã.pz:qz actuat per eã ꝛ nequit stare nisi cũ foꝛa:imo
nec cognoscit a nobis nisi mediãte foꝛa. ¶ Tunc est pma
ppõ:mã appetit formã.pz:qz est ei' pfectio p quartũ pre
missuz:ꝛ hoc appetit p tertiũ. ¶ Scđa ppõ:φ nõ appetit
eã appetitu aiali sz nãli.pz:qz nõ cognoscit formã. ¶ Ter
tia ppõ:mã appetit formã dirigẽte cognitione puia.pz:qz
dirigẽte cognitiõe pme cause:imo sic.ois nãlis est dirigen
Mãm ap te cognitiõe puia. ¶ Quarta ppõ:mã appetit formã quã
petere for nõ hz p modũ desiderij ꝛ nõ voluptatis.pz appetit' in bo
mã quã hz nũ habendũ vocat desiderij ꝛ nõ voluptatis:ꝛ ita itelligit
est rõne de φ appetit' est rõne carẽtie.i.indigẽtie glosa appetitus de
siderij nõ siderij. ¶ Quinta ppõ:mã appetit formã quã hz appeti
voluptatis tu delectationis seu voluptatis.pz:qz qđ absens appetit p
Mãz for modũ desiderij:hoc pñs appetit per modũ delectationis:
maz quã hz mõ mã formã absentẽ appetit per modũ desiderij:igr ꝛc.
appetẽ rõ ¶ Sexta ppõ:appetitus mãe est ipamet mã.pz:qz omni
ne delecta alio a mã circunscripto ea salua ac pma eã adhuc appete
tionis est. ret formã.g ꝛc.tenet ɔña:qz tũc nõ appeteret mediãte ap
Mãe ap petitu sibi supaddito.añs pz:qz adhuc iclinaret in suã pfe
petitus est ctionẽ.s.in assimilationẽ pmi boni sibi poses : ꝛ per ɔñs in
ipsa mã. esse actuatũ per formã.p hoc eniz assimilat pmo bono in
quãtũ est pole. ¶ Sed ɔtra appetit' mãe est motus ei' ad
Dubõnes formã.Cõmẽ.in p hui'. Modo mã nõ est eius motus ad
T.cõ.79. formã.g nõ est eius appetit'. ¶ Scđo:qz appetit' mãe su
Scđa. scipit magis ꝛ minus:ꝛ nõ mã.g pz assumptũ : qz iclinatio
mãe ad formã vocat eius appetitus.modo quãto mã fue
rit magis ad formã disposita:tãto hec iclinatio est maior:
qz tanto magis inclinat mã in formã.g appetitus suscipit
Tertia. magis ꝛ minus. ¶ Tertio:qz cũ puatio sit mã ꝛ appetitus
sicut pz ex dictis:nõ videtur quõ puatio est eã appetitus.
¶ Ad pmã dđm est:φ Cõmẽtatoꝛ capit ibi motũ pro ten
Sol. pme dentia eẽntiali:ꝛ sic mã est suimet mot' : qz est sua eẽntia
rõnis. lis tendẽtia ad formã. ¶ Ad 2ᵐ dĩ:φ duplex est appetitus
Ad scđaz mãe eẽntialis:ꝛ est iaz descriptus ꝛ accidẽtalis:ꝛ est dispo
Mãe eẽn sitio qua mã disponit accidẽtaliter ad formã p qđ rñdet
nalis appe ad argᵐ:φ appetit' accñtalis bene suscipit magis ꝛ minus
titus est 2ᵉ sicut rõ arguit:qz est qualitatiua dispõ mãe ad formã:sed
essentialis appetitus nõ sic suscipit magis ꝛ minus : qz illa
inclinatio semp est eadẽ:nec itendit:nec remittit:lz dispo
sitio accñtalis itendat ꝛ remittat. ¶ Ad tertiã dĩ:φ sicut
Ad tertiã apud res extra simplicia sunt cause compositoꝝ:vt mã ꝛ
forma totius cõpositi:ita apud aiam cõceptus simplicio
res sunt cause cõceptuũ cõpositoꝝ.sic eniz cõceptus mãe
est eã cõceptus potẽtie:qz po° ɔnotat vltra mãm respectũ
ad formã.s.mãm ipsaz formã posse hre:ꝛ cõceptus poten
tie est simplicioꝛ ɔceptu puationis:qz plus cõnotat.s.illaz
formã nõ eẽ in subo:ꝛ ɔceptus puationis est eã appetitus
desiderij:qz talis cõnotat formã cuius est carẽtia eẽ bonã
rei appetẽti:ꝛ sic dicit puatio eã appetitus:qz rõ priuatio
nis est eã rõnis appetit' desiderij.Ex hoc eni φ subm ap
prehẽdimus sua pfectione puatũ attribuimus sibi appete
re illaz pfectionẽ appetitu desiderij. ¶ Ad scđaz pncipalẽ Sol. scđe
dubõnem dicit:φ oẽ corruptibile appetitu nãli appetit se dubi.
manere.pz:qz omne tale pro posse virib' suis nãlib' resi
stit corrũpenti:ꝛ hoc pz ex dictis pouibus:qz appetitus nã
lis dirigitur ab agente ifallibili:verũ est φ forte appetitu
aiali bene stat aliquẽ nõ appetere se manere:sed h spectat
ad moralẽ phiaz:ꝛ nõ ad pñs. ¶ Decimo nota.φ Aristo. T.cõ.82.
describit pmã mãm in fine pmi sic.mã est pmũ subm vni
cuiqz ex quo fit aliqd cuz insit nõ fm accñs:ꝛ si aliqd cor
rumpit in hoc abibit vltimũ. ¶ Et intelligit sic:pma mã
est subm vnicuiqz.s.rei gñabili ex quo fit aliqd cũ insit.i.
imanẽte nõ fm accñs ad dĩaz puationis.ex puatiõe eniz
fit res per accñs:ꝛ si aliqd resoluit.i.corrũpitur in hoc vl
timũ abibit.i.post corruptionẽ manebit.i.mã est primum
subiectũ ex quo res gñabilis gñat : ꝛ in qđ corruptibile cũ
desinit eẽ corrumpit.Et h de toto p° libro phicoꝝ.
¶ Explicit cõpendium ad laudẽ omnipotẽtis dei amen.

¶ Incipit secundus liber pertractãs de his que sunt principia scientie naturalis.

Consequenter circa fm librum phicoꝝ est deter
minandũ in quo Phs determinat de pnci
pijs doctrie scie nãlis.vz.de nã ꝛ de causis
per se ꝛ per accñs:cõtinẽte sex tractatus:in
quoꝝ p° determinat de nã diffinitiue ꝛ di
uisiue.in scđo ostẽdit qualis est ɔsideratio
scientie nãlis.in 3° determinat de causis p se.in 4° de cau
sis per accñs.in 5° ostẽdit:φ ad nãlez spectat demẽfare per
ois gñs causaꝝ.ꝛ in 6° ostendit nãm agere ppter finẽ. Et
vtrũ necessitas in reb' nãlib' puenit ex pte finis vel mãe.
¶ Et est p notãdũ:φ nã in lr̃a cap.pmo sic diffinit. Natu Nã e diff.
ra est pnᵐ ꝛ eã mouẽdi ꝛ qescẽdi eius:in quo est pmũ p se T.cõ.3.
ꝛ nõ fm accñs:ꝛ itelligit sic.nã est pnᵐ per se ꝛ pᵐ actiuuz
vel passiuũ mot' vel quietis ei' in quo est p se vt expont
diffinitio sic:nã est pnᵐ qđ est eã p se:ꝛ pnᵐ actiuũ vel pas
siuum motus vel quietis eius in quo est nõ fm accñs. Et
dicit hic pnᵐ inquãtũ nã est prioꝛ re nãli cuius est nã:dici
tur eã inquãtũ ab ea depẽdent res nãlis dĩ pmũ.i.pncipa
le ad excludendũ pnᵃ instrãlia quecũqz sunt illa:sicut sunt
qualitates ꝛ alia hmõi:qz talia nõ sunt nature:dĩ p se ad ex
cludẽduz rõnẽ fm quã nã dicit casus.s.inquãtũ ab ea fit
aliqs effect' per accñs:qz respectu talis nõ vocat natura.
Dicit actiuum vel passiuũ.nõ eniz nãm eẽ actu mouẽtez
vel actu quiescere faciẽtẽ:sz sufficit φ sit nata facere sicut
nã lapidis sursum violẽter quiescẽtis nullũ inatũ seu gerẽ
facit:ꝛ hãc ampliationẽ innuit Phs in hoc φ dicit mouen
di ꝛc.φ hz vim ampliatiuam.Et dĩ actiuũ pro forᵃ:ꝛ pas
siuũ pro mã:subdit motus ꝛ.i.vel quietis:exprimẽdo effe
ctuz respectu cuius nã dĩ eã:post dĩ in quo est : qz respectu
motus quẽ facit tale pnᵐ in obm extrinsecũ nõ dĩ nã:vlti
mo dĩ in quo est nõ fm accñs ad excludẽdũ qdã que sunt
pnᵃ pncipalia motus eoꝝ in qb' sunt:sz p accñs hoc est:qz
nõ nãliter eis insunt:vt leuitas est pnᵐ forte pncipale mo
tiuuz vaporis sursuz:sed qa nõ est vapori nãle sz acciden

tale ⁊ diſcōueniēs:ideo nō dicit nā eius: ⁊ ī pncipio addit qḋ eſt ne tota diffinitio ſit ampliatiua:anima eni antecb: ī mūdū
T.c.4. genti nō eſt nā:q̄uis ſit pncipiū actiuū motus:qꝛ eſt pncipiū potēs facere motū.hāc diffinitionē videt̄ phs pbare ex dif ferētia quā ponit inter nālia ⁊ artificialia:qꝛ illud eſt natura per qḋ nālia diſtinguunt̄ ab artificialibus:ſed per pncipiuz tale ⁊c̄.diſtinguūtur nāles ab artificialibus:ergo ⁊c̄.maior vi det̄ de ſe nota.⁊ minor patet:qꝛ naturalia diſtinguunt̄ ab ar tificialibus per hoc ꝙ habēt inquātū ſunt nālia in ſe pncipiū ſui motus innatum ⁊ artificialia non habent tale principiuz inquantum artificialia ſunt innatum.

¶ Item ꝙ res nālis eſt illud qḋ primo dictū eſt:res a nā: aut ſm naturā dr̄ qualitas cōpoſiti:aut cōparatio ei cōueniens.

¶ Item ꝙ nō eſt tentandum fortiter demōſtrare naturā eē: ſatis.n.eſt manifeſtū ꝙ multa ſunt entia hñtia in ſe pncipiuz principale actiuū vel paſſiuū ſui motus: ⁊ hoc eſt natura:ideo nō opꝫ alijs fortioribus rōnibus niti pbare:nō tñ itelligit qn ſit demōſtrabile demōſtratione nāli naturā eſſe per me^m qḋ innuit:qꝛ ſi pncipale pncipiuz actiuū motus illius in quo eſt nō ſm accñs:eſt natura eſt:ſed principale principiū actiuum talis motus eſt:igit̄ nā eſt:ſed vult ꝙ nō opꝫ querere alias ra tiones fortiores vel certiores:qꝛ nām eſſe eſt ꝓpe pncipium naturalis phie ⁊ quaſi per ſe notum.

Difficul. ¶ Hic queri pōt vtrū artificialia diſtinguunt̄ a naturalibus.
2° ¶ Scḋo vtrū entia nālia inquantū nālia habent in ſe princi
3° pium ſue mutationis ⁊ ſue quietis innatū. ¶ Tertio vtrū ar tificialia inquātū artificialia habent in ſe pncipiū huiꝰ inna
4° tum. ¶ Quarto vtrū figura rei artificialis ſit res diſtincta a
5° re figurata. ¶ Quinto vtrū forme reꝝ nālium principalius agant q̄ ipſe qualitates:vel econtra.

Ad noti ciā qōnū. ¶ Pro primo iſtoꝝ eſt notādū ꝙ res nālis capitur pro re cō poſita ex mā ⁊ forma:⁊ res artificialis deſcribit̄:qḋ eſt aliquid aliqualr̄ ſe hñs qualiter ſe non haberet niſi circa ipſum ars egiſſet:⁊ capit̄ aliquid large: put aggregatū pōt dici aliqḋ.

¶ Scḋo eſt aduertendū ꝙ q̄uis multoꝝ opinio ſit ⁊ pbabi lis:ꝙ motus localis ſit ipſummet mobile:tñ credo ꝙ ſit res diſtincta a mobili ⁊ etiam a loco:ſicut in 3° dicet̄:⁊ hoc ſuppo nit̄. ¶ Tūc de p° dubōne quatuor dicas. p° ꝙ aliqua res arti ficialis:puta ſucceſſiue differt a re nāli:ēt capiēdo rē nālē cō muniter.pꝫ de motu currēdi:qui nullo mō eſt res nālis:cū p ſuppōnē ſit diſtincta res a mobili. 2° ꝙ res artificialis pma nens partialis diſtinꝰ a re nāli capiēdo rē nālē ꝓpe.pꝫ de for ma ſabuli ſtatue:illa eſt res artificialis in ſtatua:qꝛ hꝫ ſe aliq̄ liter per artē:qualiter ſe nō hūet ⁊c̄.⁊ differt a re nāli.pꝫ hoc: qꝛ differt a cōpoſito ex materia ⁊ forma. 3° dicas ꝙ omnis res artificialis per ſe exiſs eſt res nālis:vel plures res nāles: ꝓprie ſumēdo rē nālē:pꝫ inductiue:qꝛ quelibet talis hꝫ in ſe pn^m ſui motus vel gentis innatū:igit̄ eſt res nālis:vel plēs res nāles.ꝯña pꝫ p deſcriptionē rei nālis.⁊ añs pꝫ inductiue:dr̄ per ſe exiſs ꝓpter partialia vel figuras que nō ſūt res nāles ꝓprie:ſꝫ dr̄ res nālis:vt ſi artificiale ſit vere vnū:ſicut clauꝰ vel res nāles:ſi ſit multa:vt domus. 4° dicas ꝙ ōis res arti ficialis permanētis nō eſt res nālis vel res nāles:capiēdo rē nālem cōiter.pꝫ:qꝛ eſt vł totale per ſe exiſs:⁊ ſic eſt entia nā lia vel res nālis (vt dictū eſt) vel eius pars eſſentialis quāti tas vel qualitas ⁊ erit res nālis vel res nāles cōiter dicta.

Solo rō nis p°. ¶ Ad phs dꝫ dici ꝙ voluit ꝙ iſti termini res nālis ⁊ res ar tificialis differūt rōne ⁊ non plus:q̄ rō poſt dicet̄. ¶ Et ſi di
Obo cat̄:tūc artifex nihil ageret. ¶ Cōcedere debes ꝙ nullū tale
Solo. vere pmanēs facit:tñ facit domū vel cultellū:qꝛ facit ꝙ nā lia entia dnr̄ domus ⁊ cultellus:facit etiā res multas ſucceſſi uas.ſ.motus:domū tñ domificator non facit:qꝛ illa que ſunt domus non facit:non enim ſequitur facit domū.ergo domuz facit:propter mutationem appellationis.

Solo 2° difficultat̄. ¶ Ad 2^{am} dubitationē p° dr̄ ꝙ hic phs loquitur de re nāli ꝓpe dicta:tenēdo ly inquātū ſpecificatiue:vt ſpecificet rōnē ſm quā entia dnr̄ nālia. ¶ Iuxta ꝙ querit̄ vtrū celū ſit ens nā Dubō in cidētalis.
le. ¶ Ad qḋ dꝫ eſt:tenēdo ꝙ celū nō hꝫ mām:ꝙ ſi celuz ca Solo.
piat̄ pro ſolo orbe:nō ꝓpe dr̄ res nālis:eo ꝙ nō cōponit̄ ex ptibꝰ diuerſaꝝ rōnū:ſꝫ ſic eſt magis nā:ſꝫ ſi capiat̄ p aggre gato ex orbe ⁊ intelligētia:ſic vocat̄ ꝯuenienter res nālis:qꝛ itelligētia ſe hꝫ p modū forme:⁊ orbis p modū mãe. ¶ Tūc p^a ꝓ.
ponunt̄ ꝓpōnes naturalr̄ loquēdo: reſpōſales ad dubitatio nem. Non oē ens nāle hꝫ in ſe pn^m actiuū ſue gñtis.pꝫ de celo qḋ neq̄ geſcere p nāz. ¶ Scḋa.Oē ens nāle hꝫ ī ſe pn^m acti 2° ꝓ.
uū ſui motus localis.pbat̄:qꝛ oē ens nāle:aut eſt celeſte:⁊ ſi ſic:hꝫ in ſe intelligētiā nō p inheſionē:ſꝫ p appropriationē ſeu coexiſtētiā que eſt pn^m ſui motus:vł eſt elemētale:⁊ ſi ſic:hꝫ in ſe formā que nālr̄ motiua eſt ſurſuz vel deorſuz:⁊ itellige ꝙ celū ſic acceptū:dr̄ hr̄e in ſe pn^m ſui motꝰ:nō ꝙ ipm totū pōt moueri.p°.n.cā eſt imobilis:⁊ itelligētia ſm phz ponit̄ imo p celi.
bilis:ſꝫ qꝛ eiꝰ vna ps pt moueri.ſ.ipſe orbis.Et ſi dicat̄ ꝙ in Obo.
tellīꝰ ſi eſt ī orbe:tūc mouet ad motū orbis iuxta illud tertij huiꝰ motis nobis mouent̄ oīa que in nobis ſūt.Dicet̄ ꝙ ꝯña Solo.
nō valꝫ.Et ad phm 3° huiꝰ dr̄:ꝙ intelligit ꝙ motis nobis mo T.c.4.
uent̄ oīa que in nobis ſūt p inheſionē:vł tāq̄ ptes nr̄e:mō ſic nō eſt de itelligētia in orbe. ¶ Tertia ꝓ.Celū nō hꝫ ī ſe pn^m 3° ꝓ.
actiuū ſue alterationis ꝓprie dicte augmētatiōis diminutiōis gñonis vł corruptiōis:pꝫ p celi. ¶ Quarta ꝓ.Oē ens nāle ci 4° ꝓ.
tra celū hꝫ in ſe pn^m ſue alterationis.pꝫ:qꝛ ſi eēt innālr̄ diſpoſi tum:ipſum reduceret ſe p ſuā formā alterādo ſe ad diſpōnē naturalē remoto impedimēto:ſicut aqua calefacta reducit ſe ad frigiditatē per ſuā formā. Et ſi allegaret̄ auctoritas Cō mētatoris in ꝯtrariū huiꝰ dicētis oppoꝛm de elemētis in ca.r. Dicit̄ ꝙ intelligit ꝙ elementū exiſs in nāli diſpōne nō hꝫ in ſe pn^m actiuū alterationis remouētis ipſuz a tali diſpōne cō uenienti. ¶ Quinta ꝓpō.Oē viuū corporeū hꝫ ī ſe pn^m actiuū 5° ꝓ.
ſue augmētationis diminutionis alteratiōis ⁊ corruptionis. De augmētatiōis ⁊ diminutiōis.pꝫ p experiētiā:quo ad ga ēnā hꝫ in ſe poam negatiuā:q̄ pn^s auget ⁊ p^us diminuit:qꝛ ſunt eiꝰ opa nālr̄ ſe ꝯñtia. De alteratiōis.pꝫ:qꝛ diminutio fieri neq̄ niſi p̄uia alteratōe. De corruptiōis.pꝫ:qꝛ ex diminutōe diſponit̄ viuū ad corruptionē:eo ꝙ tūc ꝯtinue p eā diminuit̄ humidū radicale:quo deficiēte:deficit vita.Et ſi dicat̄ ꝙ viuū nitit̄ ⁊ Obo.
intēdit ſe ſaluare.ḡ neq̄ ſe corrūpe. Rñdet̄ ꝙ p ⁊ pn^r itēdit Solo.
ſe ſaluare:⁊ pp h̄ gñat ī ſe calores ⁊ ſpūs vitales:qbꝰ pt facē opōnes vitales:⁊ mediātibꝰ his intētis ſił accidit vnū ꝙ nō intēdit.ſ.deſiccatio ⁊ ꝯſūptio hūidi radical ſenectutis:⁊ tādē mors:⁊ ita taliū hꝫ in ſe pn^m pter illoꝝ itētionē. ¶ Sexta ꝓ. 6° ꝓ.
Oē miſtū etherogeneū in diſpōne q̄litatiua hꝫ ī ſe pn^m ſue al terationis corruptiue:⁊ p ꝯñs corruptōis.pꝫ:qꝛ ptiū diſpōnes in tali ſūt ꝯtrieiō alterāt ſe corruptiue. ¶ Septia ꝓpō. Oē 7° ꝓ.
ens nāle exiſs ſub orbe lune hꝫ ī ſe pn^m paſſiuū ſue corruptio nis.pꝫ:qꝛ mām:ex qbꝰ vr̄ phm bn̄ dixiſſe ꝙ oē ens nāle hꝫ in ſe pncipium actiuū innatum.ſ.a natura ſui motus.

¶ Ad 3^{am} dubōnē dr̄ ꝙ nulla res artificialis hꝫ ī ſe pn^m actiuū Solo 3° difficultat̄
ſue mutatōis innatū:inquātū eſt artificial.pꝫ:qꝛ ꝙ hꝫ inq̄tū eſt artificialis.h̄ nō hꝫ a nā: ⁊ p ꝯñs h̄ nō eſt ei inatum.Et ſi Inſtanꝰ
dicat̄ ꝙ ſagitta hꝫ ī ſe acutiē ex rōne artis que pn^m eſt actiuū inſtrālr̄ ad eiꝰ motū eo ꝙ iuuat ad velocius diuidēdū meᵐ. Dr̄ ꝙ ſuppoſito ꝙ ita ſit:nō tñ eſt h̄ pn^m ei inatū:ſꝫ p artē:ſic Solo.
ꝙ in ea ferrū ⁊ acutiēs nō eſt pn^m motꝰ ſagitte ſꝫ alteriꝰ. Ex qbus ſequit̄ ꝙ phs ꝯuenienter diſtinxit inter entia natura lia ⁊ artificialia ratione:qꝛ ſꝫ eadem res ſit a natura ⁊ ab ar te:tñ eſt a natura ſub ratione qua habet in ſe pn^m innatū acti uum ſui motus:⁊ non ſm talē rōnem dr̄ eſſe ab arte.

¶ Ad 4^{am} dubitationem dicitur ꝙ duplex eſt figuratum.ſ. Solo 4° difficultat̄
primum ⁊ ſecundum.primum dicitur quantitas ꝯtinua figu rata:figꝰ enim primo debet̄ quātitati.ſecūdū dr̄ ſuba exterſa illa quātitate:qualis eni figure quātitas continua fuerit:talis

figure nālr est sub̄a extēsa per eā: ⁊ ēt qualitas extēsa p eādē.
¶ Tunc s̄m opinionem ponentem ꝙ extēsio sit res distin-
cta a substātia extensa: debet dici ꝙ figura distinguit̄ a figu-
rato secūdo. s. a substātia. pȝ: q̄ꝛ quantitas ab ea distinguit: p
suppositum: ⁊ illa est figura: vt statim dicet̄. ergo ⁊c̄. ¶ Se-
cūdo dicit̄ ꝙ figura non distinguitur a figurato primo: seu a
quantitate ꝯd᷑ figurata. ꝓbat̄: q̄ꝛ omnibus alijs a quantitate
continua exclusis: adhuc ipsa maneret figurata: ⁊ tūc nō esset
figurata figura supaddita. igit̄ figura que est ipsamet. maioꝛ
An forme nāles agūt p°: q̄ꝫ qualitates. patet: q̄ꝛ q̄uis omnia alia essent ablata: adhuc quātitas non
esset īfinita. ḡ finita. igit̄ termio clausa. igit̄ figurata: figuratū
enī describit̄: ꝙ est termio vl' termis clausuꝫ. minoꝛ pȝ de se.
Solo 5e difficultatis. ¶ Ad quintā dubitationē p̄ncipalē dicunt quidaꝫ: ꝙ in omni
motu vel mutatione rei naturalis forma substātialis est prin
cipale principiū actiuū. Quod nō videt̄ mihi veꝝ: q̄ꝛ sic aqua
Impugnatio. moueret̄ nālr sursum cū esset leuificata: q̄ꝺ̄ falsuꝫ est. ⁊ patet
ꝯn̄a: q̄ꝛ ille motus fieret a principio intriseco aque. s. a forma
ei⁹ substātiali. ¶ Scd̄o forma aque destruit (cū est leuifica
ta ⁊ remota ab impedimēto) ipsam leuitatē. igit̄ a fortiori ⁊
per modum sequele etiā destruit motū sursum cōsequētē ad
leuitatē: ⁊ si sic nō faceret eū: idē enī nō corrūpit ⁊ generat si-
mul ⁊ semel idē. ¶ Tertio q̄ꝛ forma aque dirigit̄ ab agente
infallibili: hoc autē nō dirigit eam in motus discōuenictes ⁊
corrūpentes. ¶ Quarto q̄ꝛ aqua leuificata confortat graui-
tatem remissam in materia adhuc existētem ⁊ intēdit. igit̄ re
Alis solo. sistit motui sursum. ergo nō facit eum. ¶ Scd̄i dicūt ꝓbabi
lius: ꝙ forma sub̄alis p̄ncipalius agit in opationibus ei cōue
nientibus. pȝ primo de motibus rei nālis: cuius est forma p
diffinitionē nature: est enī p̄ncipiū principale actiuū motus ⁊
quietis cōuenientis rei in qua est. 2° etiā de motibus transeu
tibus. pȝ: q̄ꝛ si asinus generat asinū ⁊ ignis ignē: nō facit prin-
cipaliter hoc qualitas ignis vel asini: eo ꝙ est minus nobilis
q̄ꝫ forma que generat̄. ¶ Dicūt 2° ꝙ forma sub̄alis non est
principiū p̄ncipale actiuū ad motus ei discōuenictes. pȝ per
Notandum primo. Agentia sunt duplicia. rōnes sup̄ius positas ꝯ̄ p̄cedentē opinionē. Pro maiori inqui
sitione huius opinionis est notandū: ꝙ duplicia sunt agētia:
quedā sunt subordinata: ⁊ dicūtr quoꝝ posteri⁹ depēdet inesse
⁊ agere a priori: sic ꝙ nō pōt esse aut agere: nisi p̄ori coagēte.
2m ¶ Scd̄o aduertēdum est: ꝙ in hoc est ordo: ꝙ posterius ne-
quit agere: nisi oia p̄ora coagāt: loquendo nāliter. p̄m. n. agens
nō vi posse agere cū quarto agēte posteriori nisi 2° ⁊ 3° inter-
medijs. Nō. n. ꝯcederet Arist. deum agere posse cum asino ⁊
asina generādo pullū nisi celo coagēte: verūtamen chatolice
loquēdo pōt dici ꝙ miraculose deus supplere posset omniū
intermedioꝝ agētium virtutē. ¶ Tūc videt̄ mihi ꝙ in gn̄ō-
ne ignis ab igne: forma nō agit p̄ncipalr tanq̄ꝫ agēs subordi-
natū. Rō q̄ꝛ q̄uis illa forma ignis nō eēt: adhuc calitas eq̄li-
ter ageret: igit̄ ipsa nō est subordinata respectu huius calita-
tis. ꝯn̄a pȝ: q̄ꝛ si esset subordinata: tūc calitas depēderet i age-
re ab ea: ⁊ sic nō posset agere nisi ea coagēte. an̄s pȝ: q̄ꝛ si ista
calitas staret in ferro: equalr ageret ad gn̄onē ignis: put do-
cet experientia de silī calitate in ferro: ⁊ ibi forma ignis non
coageret: imo nec forma ferri: vt patuit in p̄me opinionis im
probatione. ¶ Scd̄o videt̄ mihi ꝙ celū imediate pōt agere
cū qualitatibus primis. pȝ per eos: vbi actiones ille sunt for-
3m mis sub̄alibus discōuenientes. ¶ Ex quo dicit̄ 3m: ꝙ nō est
aliqua causa essentialis media inter qualitates p̄mas ⁊ celm.
pȝ: q̄ꝛ accidit ꝙ aliqua causa media cōcurrit in agēdo. ¶ Ex
4m quo sequit̄ quarto: ꝙ nō magis ordine essentiali forma ignis
agit ad gn̄oneꝫ ignis q̄ꝫ caliditas eius. pȝ: q̄ꝛ sine forma ignis
coagēte frequenter gn̄at̄ ignis vt per calefactionem a radijs
luminis vel motu: ⁊ nunq̄ꝫ aūt gn̄atur ignis non coagente cali-
5m ditate. ¶ Quinto videt̄ mihi sequi ꝙ ignis caliditas est sub-
ordinata causa. pȝ: q̄ꝛ nō potest generari ignis nāliter sine ca
6m liditate. ¶ Sexto videt̄ sequi ꝙ ad gn̄onem ignis caliditas
principalius agit q̄ꝫ forma substantialis alterius ignis. pȝ ex
precedēte: q̄ꝛ calitas vt causa essentialr subordinata est ⁊ for
ma ignis nō. ¶ Septimo seq videt̄ ꝙ in aliqua actione cō- 7m
sequēte forme alique: qualitas p̄ncipalius agit q̄ꝫ ipa forma.
pȝ in gn̄one ignis ab igne de caliditate extite in mā: in qua
generat̄ per p̄cedētē. ¶ Octauo dicit̄ ꝙ in omnib⁹ actioni- 8m
bus manētibus in ipsa re nāli ꝯueniētibus eidē: forma p̄nci-
palius agit q̄ꝫ aliqua qualitas eius: ⁊ ob hoc vocatur nā: q̄ꝛ est
principium principale motus eius in quo est. ꝓbat̄: q̄ꝛ respe
ctu infrigidationis aque calefacte: forma aque est causa sub-
ordinata. igit̄ pari ratione ita est in omnibus alijs. ꝯn̄a tenet
⁊ an̄s declarat̄: q̄ꝛ celū nō potest eā facere sine forma sub̄ali
aque. igit̄ ⁊c̄. ꝯn̄tia nota est. ⁊ an̄s pȝ: q̄ꝛ cū ibi sit fortioꝛ cali-
tas q̄ꝫ friditas in sub̄o: nō vi q̄uo celuꝫ pōt separe calitatē ⁊
gn̄are friditatē maiorē q̄ꝫ est friditas medij: ideo frequēter
in medio calidoꝛ ita fit vt i estate i aere calo. ¶ Et si diceret̄ Obo
ꝙ tota frigiditas ante generabat̄ q̄ꝫ forma aque. igit̄ pari ra
tione nunc posset. ¶ Dicitur ꝙ concesso ꝙ ita fieret: nō hoc Solo.
modo generabatur quomodo hec fit reductio: q̄ꝛ prius gene
rabatur in vna parte medij q̄ꝫ in alia parte intēsa frigiditas.
hic aūt fit reductio vniformiter per totā aquam: vnde nō est
credendū ꝙ velim dicere formā aque: aut aliquā aliā formā
substantialem: esse causam subordinatam sim̄r in omni gene
ratione frigiditatis: sed volo eam dicere subordinatam in ta
li reductione seu generatione. ¶ Sed tūc est principalis du- Dubō
bitatio: q̄ꝛ cōmune est valde dicere formaꝫ principalius age- p̄ni°.
re in materiam exterioꝛē q̄ꝫ suam qualitatem: quomodo sal-
uabitur: vt ignem q̄ꝫ caliditatem eius.
¶ Pro isto possunt poni propositiones. prima ⁊ nona in ordi Solo.
ne: ꝙ ista principalitas non attenditur penes formā respectu
caliditatis esse causam subordinatam. pȝ ex dictis. ¶ Deci-
ma ꝙ forma principalius conseruat qualitates q̄ꝫ qualitates
eam. pȝ: q̄ꝛ forma qualitates reducit ad esse perfectuꝫ: ⁊ non
econtra. vt aque forma frigiditatē reducit: aqua calefacta re-
mota a calefaciente ⁊ ex alio: q̄ꝛ qualitates non videmus ma
nere inesse perfecto: nisi forma manente pfecta. remoto ge-
nerante qualitatem: forma aūt perfecta manet: qualitatibus
multum remissis. ¶ Undecima ꝙ iuxta hanc mentem: for-
ma dicit̄ principalioꝛ in agendo: q̄ꝛ conseruat qualitates in
suo genere perfecto ⁊ nō qualitates eque p̄ncipalr formam.
Notandū est 2° ꝙ Phs ꝓbat materiam esse naturā: 2° tra
q̄ꝛ illud q̄ꝺ̄ manet in transmutatione ante T.c.7.
⁊ post ⁊ in quo est ipsa mutatio: est natura: materia est huius-
modi. ergo ⁊c̄. maioꝛ pȝ per diffinitionem nature: q̄ꝛ hoc est
p̄ncipale p̄nm passiuū mutationis. minoꝛ pȝ: q̄ꝛ materia sem-
per manet ⁊ in ea fit mutatio formarum. ¶ Item ꝓbat for-
mam esse naturam: q̄ꝛ illud est natura: per q̄ꝺ̄ res naturalis
est actu illud q̄ꝺ̄ est: sed hoc est per formam. igitur forma est
natura. maioꝛ patet: q̄ꝛ res naturalis est actu per naturā. mi-
noꝛ patet: q̄ꝛ nō dicit̄ actu caro nisi adueniēte forma carnis:
aut presente: nec actu os: nisi presente forma ossis: sicut in ar-
tificialibus non dicitur actu lectica: nisi adueniente aut pre-
sente forma actuali lectice.
¶ Hic queritur vtrum forma est magis natura q̄ꝫ materia. Q̄ō.
¶ Respondet̄ ꝙ sic: ad istū intellectū: ꝙ est perfectioꝛ na- R°.
tura q̄ꝫ materia. ¶ Scd̄o q̄ꝛ est actus: mā solū potētia. Itē
dat eē actu mā solū potētia. ¶ Tertio q̄ꝛ est p̄ncipiū actiuū:
⁊ p ꝯn̄s maiorē hȝ silitudinē cū primo ente. ergo est pfectioꝛ.
¶ Corm. corruptibile est in aliquo icorruptibili pfectius: se-
quitur ex rōne. ¶ Si querat̄ vtrum est finite vel infinite Dubō
pfectioꝛ. Dōm est ꝙ infinite: q̄ꝛ quātūcūq̄ꝫ multiplicaret̄ pfe Solo.
ctio materie nūq̄ꝫ attingeret perfectionē forme: nec valȝ ꝯn̄a.
igit̄ est īfinite pfecta: q̄ꝛ a cōparatiuo ad positiuuꝫ cuꝫ tali di-
ctione includente negationem: non valet consequentia: sicut
non sequitur incipit esse melioꝛ. ergo incipit esse bonus.
¶ Tertio

3° trac. T.c.18. **Tertio** notandū est ꝙ ·Ph̃s dicit in tractatu 2° mathematicā differre a scīa nāli:q2 nālis diffinit per motū ⁊ mām:⁊ mathematica nō:q2 mathematica cōsiderat res abstracte a motu ⁊ a mā.i.cōsiderat res nō hñdo respectū ad motū ⁊ mām. Juxta qđ querit̃ vtrū3 mathematicus differt a phico. Scđo incidētaliter de quo est controuersia inter beatū Thomā ⁊ Cōmētatorē. vtrū3 sciētie medie: sint magis nāles q̃3 mathematice. ¶ Pro solone. p̊ nota ꝙ scīa nālis dī scīa:oīa cōsiderata cōsiderans in ordine ad motū3: sed scīa mathematica est scīa ꝯsiderans quātitatē:nō habēdo respectū ad motū vel mām. ¶ Tunc sit p̊ ṗpō:nō op3 mathematicū differre a nāli.p3:q2 stat ꝙ oīs mathematic⁹ sit nālis: vt si oīs sciens mathematicā:sil' sciat sciētiā nālem. ¶ 2ª ṗpositio est:ꝙ scīa mathematica differt a scīa nāli seipsa eēntialr̃.p3:q2 sicut seipsa itrinsece eēntialr̃ est:ita seipsa eēntialr̃ ab oī alio differt.quocūq3 eni3 alio circūscripto ab ipsa adhuc a q̃libet alio differret. Nec obstat si dicat̃:ipso deo eam differre ab alijs cāliter:q2 cū hoc stat ipsam seipsa itrinsece:⁊ eēntialr̃ ab alijs differre. ¶ 3ª est:scīa mathematica dī differre a phica:ad istū intellm:ꝙ ꝑ phicam cōsiderant̃ res in ordine ad motū:⁊ ꝑ mathematicā nō. vñ pōt ṗbari vnā differre ab alia:sic arguēdo oīs scīa ꝯsiderans res in ordine ad motū differt a mathe^ca:sed phica cōsiderat res in ordine ad motum:igitur ⁊c̃.

Margin: Dubiū incidentale inter Cōmētatores ⁊ Tho. in q̃ est ꝯtrouersia. Solo.

2ª solo. ¶ Ad 2^m dubiōnē dī p̊:ꝙ termini mathematici sunt qui sumunt̃ a rebus ṗcise īquātū sunt quāte:sicut sunt/longū/latū/triāgulare/figuratū/sphericū/rectū/angulare/⁊ hm̃ō. Et ṗpōnes ex his terminis cōposite vocant̃ ṗpe mathematice:sicut angulus triāguli extrinsecus est eq̃lis duob⁹ intrinsecis sibi oppositis. ¶ 2° dī ꝙ termini nāles sunt:qui significant res in ordine ad motū siue mutationē:vt generabile/corruptibile/mixtū/elemētatū/⁊ hm̃ō. Et ṗpōnes ex illis cōposite sunt ṗprie nāles:vt ꝙ oē cōpositū ex mā est corruptibile. ¶ 3° dī ꝙ ṗpōnes medie sunt q̃ hñt subm vni⁹ ⁊ ṗdicatū alteri⁹:vt sphericū est mobile circlariter. ¶ 4° dī ꝙ pn̄^e pure mathe^ca sunt nota ex significatione terminoꝝ ⁊ nō ꝑ experiētiā:sicut hec:si ab eq̃lib⁹ eq̃lia demas ⁊c̃. pn̄^a vo pure nālia sunt nota ꝑ experiētiā:vt ꝙ oīs ignis est calis:s3 pn̄^a me^a ēt sunt nota ꝑ experiētiā:vt ꝙ oīs radi⁹ visualis est rect⁹. ¶ Ex q̊ īfert̃ 5°:ꝙ scīe medie magis q̊ ad certitudinē assimilant̃ nālib⁹ q̃3 mathematicis.p3:nā certitudo suoꝝ ṗncipioꝝ est magis nālis q̃3 mathe^ca:q2 ꝑ expiētiā acqrit̃ ⁊ nō alr̃:⁊ sic verificat̃ opio beati Thome. ¶ 6° ⁊ vltimo dī:ꝙ tales scīe medie q̊ ad res ⁊ q̊ ad terminos sunt magis mathe^ce:⁊ hec fuit mens Cōmē-

T.c.18. tatoris in 2° hui⁹.ṗbant̃ eni3 cōiter ꝯnes sciaꝝ mediaꝝ ex maiore mathe^ca ⁊ minore ꝑ experiētiā:sicut astronomus celū eē sphericū:sic arguēdo. Oē corp⁹ in cui⁹ medio est pūctus a quo linee recte ducte ad circūferētiā sunt eq̃les:est sphericū:celū est hm̃ō.g̊ ⁊c̃. ecce maiorē pure mathe^cam ⁊ minorē nālē:que ṗbat̃ ꝑ expientiā:eo ꝙ stelle in oī situ a terra apparēt eque magne:ꝙ nō eēt nisi eq̃ distarēt vndiq3 a centro.

4° trac. T.c.27. **Quarto** est notādū ꝙ ·Ph̃s in tractatu 3° dicit:q̃tuor eē gn̄a cāꝝ.s.finalis/efficiēs/formalis/⁊ mālis:⁊ nō plura/nec pauciora. Et ṗbat ꝑ inductionē:q2 nō reperit̃ aliq̃ cā:qn sit cā aliq̊ illoꝝ generꝝ:ꝙ sic itelligit̃:ꝙ sunt tm̃ q̃tuor gn̄a oēs cāꝝ:inquantū cāe sunt significantia:nō coincidētia in rōne signādi:in q̊ ille termin⁹/cā/diuidit̃ diuisionib⁹ solitis assignari:in assignatione sufficiētie cāꝝ:q̊ sic capit̃:cū oīs cā sit ad cui⁹ eē sequtur aliud:vel dat rei eē intrinsece vel extrīsece.si intrīsece.hoc est 2°:q2 vel est cā tanq̃ ex quo res est:⁊ sic est mā:vel tanq̃ quo res est actu hoc aliqđ:⁊ in certa spē:⁊ sic est forma.si extrinsece:hoc est iterꝝ 2°:q2 vel ab initio agit effectiue vel ꝯseruatiue vt sit res:⁊ sic est efficiēs: vel ex ṗte finis cōplet rem:⁊ est cā finalis:vel eni3 cā dat eē rei:vt ex quo,⁊ est mā:vel in quo,⁊ est forma:vl' a quo,⁊ est efficiēs:vel vt ṗpter qđ est res,⁊ est finis. p̊ dat subiectiue. 2° actualr̃. 3° dat effectiue. 4° dat perfectiue. Alij modi causandi nō sunt:nisi hi vel sub his contenti.

¶ Hic queri ꝯsueuit vtrū efficiens est cā. 2° vtrum finis est causa. 3° vtrum cuiuslibet rei naturalis sunt quattuor cause. 4° que sunt proprietates causarum. Diffic. p̊ 2° 3° 4°

¶ Ad p̊mū dicit̃ ꝙ sic. Probat̃:q2 q̃tcumq3 fit aliqđ de nouo hoc negt fieri nisi ab aliquo efficiēte.g̊ ⁊c̃. maior nota est. ⁊ minor p3:q2 qđ h3 de nouo eē:vel est a seipso:⁊ hoc est impossibile:q2 nihil ṗducit seipsū:vel est ab alio:⁊ hoc erit efficiēs eius.igit̃ erit a cā efficiēte.igit̃ efficiēs est cā:ꝙ aūt illud a q̊ res est tanq̃ ab alio sit ei⁹ cā efficiēs.p3:q2 efficiēs describit̃ sic:est cā ṗpter quā res est tanq̃ ab alio. ¶ 2° dī ꝙ multis modis dī aliqđ eē cā efficiēs:⁊ videt̃ ꝙ sex sunt ei⁹ diuisiones. Prima aliq̃ est cōseruans aliq̃ ṗducēs:ꝯseruans est 2ª. impropia:⁊ est cā a q̊ res nō depēdet in eē:s3 ꝑ quā ꝯseruat̃ a corrūpētib⁹ ⁊ ei⁹ ꝯrijs:sicut locus locati totū3 siue ṗtis:vel vna ṗs aerū alteri⁹. alia est ṗpria:⁊ est a q̊ res ꝯtinue depēdet in eē:sic ꝙ sine ei⁹ influxu nō posset res manere:sicut sol/luna/deus:alioꝝ a se:⁊ illud ṗprijssime est agēs:ṗpter hūc cōtinuū influxū. Producēs est a q̊ res depēdet in fieri:siue depēdeat ab ea in ꝯseruari siue non:⁊ sic cal'itas depēdet in fieri ab alia cal'itate ṗducēte eam. Sobo sᵒ dubiōnis. Cāe efficientis sex sᵗ diuisiones. p̊

¶ Scđa diuisio q̃dā est cā efficiēs ṗncipalis:q̃da3 instr̃alis. Principalis dī q̊ dirigit aliā in ṗducēdo. Instr̃alis aūt q̊ dirigit̃ ab alia supiori. vñ p3 ꝙ in cōparatione ad cām p̊^m oēs alie sunt instr̃ales:s3 ꝑ cōparationē inter se q̃dā eaꝝ sūt supiores ⁊ ṗncipales:⁊ q̃dā īferiores seu istr̃ales. Exēplū de ṗncipali:vt de⁹/celū/forma subalis. Exēplū de instr̃ali:vt cal'itas/lumē calefactionis/figura mot⁹ localis/⁊ cultellus incisionis/⁊ hm̃ō. 2°

¶ Tertia diuisio:q̃dā est cā efficiēs vl'is:que eque p̊ est cā multoꝝ spē diuersoꝝ:alia est ṗticularis.s.q̊ eque p̊ nō est nisi cā vni⁹. Ex^m p̊mi:vt de⁹/seu celū:⁊ eq̃ p̊ est cā istoꝝ inferioꝝ. Ex^m scđi:vt calliditas/solius cal'itatis eque p̊ est cā. 3°

¶ Quarta diuisio:aliq̃ est cā efficiēs mediata:aliq̃ imediata. mediata dī 3^r. Uno⁹ q2 nō est sil' ꝑ cōtactū:seu idistātiā cū passo. 2° q2 est de se īdeterminata ⁊ determinat̃ ꝑ aliā:⁊ his duob⁹ modis celū3 diceret̃ cā mediata effect⁹ q̊ fit apud nos. 3° q2 nō attingit vsq3 ad signatū effectum sua virtute:sed mouet vnū ⁊ illud vnū mouet in v̄tute sua vltra:q̊uo pater dī cā filij:q2 mouet ad gn̄onē seminis:qđ vltra agit virtutē pr̃is:nihil plus agēte pr̄e gn̄ando filiū. Et h̃ mō cā occasiōalis dī cā. Cōtrarijs modis dī imediata:vel q2 sil' est cū passo ꝑ ꝯtactū vel indistantiā. 2° q2 est ad effectū illū determinata. Et 3° q2 agit ad effectū ṗpria v̄tute:q̊uo celū dicit̃ cā imediata hoꝝ q̊ fiunt īferi⁹:q2 agit ea ṗpria v̄tute. 4° Cā mediata triplex. Immediata cā 3^r nominatur.

¶ Quinta diuisio. Aliq̃ est cā efficiēs positiua.s.q̊ positiue agit:vt sint res productiue vel ꝯseruatiue. Alia dī ṗuatiua.s.q̊ nō agit vt sit res:sed si opposito mō se hēet eēt cā oppositi:vt absentia naute submersionis nauis:interpositio terre eclypsis lune:vñ valde dicit̃ lōge causa efficiēs ⁊ large. 5°

¶ Sexta diuisio. Aliq̃ est cā actualis:⁊ dī causa actu operans. Alia est poētialis ⁊ dicit̃ causa disposita ad hoc ꝙ possit agere:l3 nō agat. Exēplū primi:vt domificator dicit̃ causa domus. Exemplū secūdi:vt domificans dicit̃ causa eiusdem efficiens. 6°

¶ Ad 2^m dī ꝙ 2^s est finis.s.finis gr̃a cui⁹:seu p̊maria ītētiōe dictus:⁊ est:que ṗexistit opationi:⁊ gr̃a cuius fit tota opatio:ac cui⁹ intētio dirigit opans in operādo. Et de hoc fine dicit̃ ꝙ est cā causaꝝ:vltimū ⁊ optimū:q2 gr̃a eius fiunt oīa alia:⁊ nihil ṗhibet hunc finē esse idē cum agēte:diuersimode:vt deus est causa agēs:inquātū oīa alia cōseruat:⁊ est causa finalis inquātū illa p̊^a intētione cōseruat ṗpter seipsum:alius est finis quo,seu secundaria intētione dictus:⁊ est finis q̊ ṗducit̃ per operationē3:de quo dicit̃ ꝙ est etiam causa:quia cōiter respōdetur ad questionē3 querētem propter quid sit Solo 2° dubiōnis 2° ꝯ oīa,c. 35.12° phy. 24.⁊ 2° cꝯ li.c.17.

res:vt ꝓpter qd ambulat eger:ꝓpter ſanitatē cōiter rñdeꝛ.
pniciosuꝫ eniꝫ eſſet recedere a cōi mō loquēdi:⁊ cōiter dī ꝙ
dōo finis quo,eſt cā ly finis,ampliaꝛ ad futura.¶ Nō eniꝫ
ſequiꝛ ꝙ finis ſit:ſed ſufficit ꝙ erit:effectus eniꝫ q ꝓducitur
nō ſolū eſt ꝓpter hec q̄ ſunt:ſed ꝓpter aliq̄ q̄ erūt:vt ꝓpter
finē:⁊ finis ille frequēter coincidit cū forma:lꝫ ſit hoc alio°.
Solō 3ᵉ dificultaſ. ¶ Ad 3ᵘᵐ dicitꝛ p̊.ꝙ cuiuſlibet rei nālis ꝓprie dicte ſunt 4ᵒʳ
cāe:due intrinſece.ſ.mā ⁊ forma:⁊ due extrinſece.ſ.efficiens
⁊ finis.¶ 2° ꝙ alicuiᵘ rei nālis large dicte nulla eſt cā.patet
de deo.¶ 3° ꝙ cuiuſlibet rei nālis large in ſphera gñabiliū
ſunt tres cāe:ſic large accepte:qa ipſiᵘ māe eſt cā cōſeruans:
finis ⁊ forma:⁊ etiā forme eſt cā mālis efficiēs ⁊ finis.¶ 4°
ꝙ nō cuiuſlibet rei ſic dicte ſunt q̄tuoꝛ cāe.pꝫ:de forma cuiᵘ
nō eſt cā formalis:ſicut albedinis nulla eſt cauſa formalis.
Solō 4ᵉ ¶ Ad 4ᵘᵐ dicitꝛ ꝙ Phs in lr̄a ponit ꝓprietates cauſaꝝ.ſ.ꝙ
eiuſdē rei ſunt plures cāe ꝑ ſe:pꝫ ex iam dictis.¶ 2° ꝙ cāe
ſunt ſibi adinuicē cāe:lꝫ diuerſimode.pꝫ:qꝛ efficiēs eſt cauſa
ꝓductiua finis:⁊ finis eſt cā finalis efficiētis:⁊ ſilr̄ eſt in cāis
intrinſecis.mā eniꝫ eſt cā ſubiectiua forme:⁊ forma eſt cā ꝑ-
fectiua ſubiecti ſeu actuatiua māe:nec eſt icōueniens:ſic idē
reſpectu eiuſdē eſſe prius ⁊ poſterius:diuerſimode tñ.¶ 3°
ꝙ idē alr̄ ⁊ alr̄ ſe habens eſt cā ꝯrioꝝ:vt vinū tēperate ſum-
ptū eſt cā boni habitus:⁊ exceſſiue eſt cauſa mali habitus.
5ᵘˢ trac. T.c.48. **Quinto** notandū eſt ꝙ fortuna ſic diffiniꝛ tractatu 4°
ſecūdi.eſt cā per accñs:extra ſemper ⁊ frequē-
52. ter in agēte a ꝓpoſito:⁊ eoꝝ que ꝓpter hoc ſunt:⁊ hoc itelli-
Quid for-tuna. giꝛ ſic.Fortuna eſt cā alicuiᵘ effectᵘ quē ꝓducit ꝑter intētio-
nē:eueniens extra ſemꝑ ⁊ frequēter in agente a ꝓpoſito.i.in
agēte ex electione:ſeu deliberationē habēte:⁊ exiſtēs eoꝝ q̄
ꝓpter hoc ſunt.i.effectꝰ notabilis bonitatis vel malitie.vnde
hec cā dī per ſe reſpectu effectᵘ quē itēdit:⁊ ꝑ accñs reſpectu
effectᵘ quē nō itēdit.Agens a ꝓpoſito eſt agēs deliberatiuū:
effectus ꝓpter hoc dī notabilis bonitatis vel malitie:eo ꝙ
agens deliberatiuū ſi eum ꝑſciuiſſet:ꝓpter ipm alr̄ ⁊ aliter
egiſſet.Effectus ꝟo nō ꝓpter hoc dī ꝙ nō eſt notabilis bo-
T.c.48 nitatis vel malitie:⁊ vocaꝛ a Cōmētatore 2° iſtius ocioſus.
Effectus fortuitus dī effectus ꝑ accñs:extra ſemꝑ ⁊ frequē-
ter in agētibᵘ a ꝓpoſito ⁊ eoꝝ q̄ ſunt ꝓpter hoc.Et exponit
ꝓportionalr̄ ſicut diffinitio fortune:niſi ꝙ dꝫ dici effectus ꝑ
accñs.i.effectᵘ ꝑter itētionē agētis particularis:ipm ꝑncipa-
Caſus qd. liter ꝓducētis eueniēs.Caſus ſic deſcribiꝛ:capiendo caſum
cōiter:eſt cā ꝑ accñs effectᵘ eueniētis extra ſemꝑ ⁊ frequen-
ter:eoꝝ que ſunt ꝓpter hoc:⁊ ſic eſt ſupius ad fortunā.Stri-
cte ſic deſcribiꝛ:eſt cā per accñs effectᵘ extra ſemꝑ ⁊ frequē-
ter eueniētis in agētibus ſine ꝓpoſito:⁊ eoꝝ que ſunt ꝓpter
hoc:⁊ ſic ex oppoſito deſcribiꝛ caſus cōtra fortunā.Effectᵘ
T.c.48 caſualis cōiter ſic deſcribiꝛ:eſt effectus ꝑ accñs extra ſemꝑ
⁊ frequēter:eoꝝ que ſunt ꝓpter hoc:⁊ ſic eſt ſupius ad effe-
ctum fortuitum.Stricte capiendo addatur diffinitioni pre-
dicte in agentibus ſine propoſito.
Dubōes ¶ Queritur hic vtrū aliqd ſit a fortuna.2° vtrū caſus ⁊ for-
tuna ſunt cauſe agētes.3° vtrū reperiunꝛ in ꝯtingētibus ad
vtrūlibet caſus ⁊ fortuna.
Solō p̊ᵉ T.c.56. ¶ Ad pmā reſpondeꝛ ꝙ ſic.Probaꝛ cōmuni locutione ho-
minū dicētiū de effectu raro:⁊ ꝑter itētionē hois agētis eue-
Utrū aliqd ſit a fortu-na. niente:ſi ſit notabilis bonitatis vel malitie:ꝙ ſit a fortuna:⁊
ꝙ aliqs eſt infortunatus ⁊ aliqs fortunatus.Ex quo ſequitur
fortunā eſſe cām:qꝛ cuꝫ a fortuna dī aliqd fieri ly a,denotat
cām:oportet ꝙ fortuna ſit cauſa.¶ Scdo dicitꝛ ꝙ effectus
nō diciꝛ fortuitus:qa raro euenit in tēpore:qꝛ ſic ꝯnes ma-
gne phoꝝ dicerenꝛ fortuite.Scdo nec diciꝛ fortuitus eo ꝙ
euenit ꝑter itētionē:qa ois q euenit:euenit cū intētione pmi
agētis:nihil eni fit niſi ꝗ̄m pma cā velit fieri.¶ Tertio nō
dī fortuitus:eo ꝙ raro euenit in ordine ad oēs ſuas cāſ:naꝫ
ois effectus mūdi eueniens:ſemꝑ eueniret in ordine ad oēs
ſuas cauſas:oibus eniꝫ cauſis exiſtētibus eiſdeꝫ:effectᵘ eſſet
idē.¶ Quarto dī ꝙ effectus diciꝛ fortuitᵘ:eo ꝙ eſt effectus
notabilis bonitatis vel malitie:extra ſemꝑ ⁊ frequēter eue-
niens in ordine ad volūtatē humanā:ipſiꝫ particulariter ⁊
ꝑncipalr̄ ꝓducētē:ꝑter ipſiᵘ intētionē:pꝫ ex cōi locutione. An cāe a-gētes ſint caſus ⁊ for-tuna.
Diciꝛ eni hō fortunatᵘ:ſi ꝑter itētionē effectᵘ talis ſibi cōtin-
gat:⁊ tñ tālis ſolū ꝑ tales operationes euenire:extra ſemper ⁊ fre-
quēter:vt ſi qs vellet fodere terrā ⁊ inueniat aurum.
¶ Pro ſcda dubōne eſt notādū:ꝙ fortuna aliud eſt in re q̄ Solō 2ᵉ dificultaſ.
intellꝰ humanus:inquātū ipſe ꝓducit aliquē effectū notabi- In q̄ gñe
lis bonitatis vel malitie:extra ſemꝑ vel frequēter:⁊ ꝑter illiᵘ cāe caſus
intētionē.Caſus ꝟo dī nā:inquātū ſic ꝓducit effectū notabi- ⁊ fortuna collocanꝛ
lis bonitatis vel malitie.Ex quo apparet ꝙ caſus eſt nā ⁊ i- 2°ph.c.45
tellꝰ eſt fortuna.Quo ꝑmiſſo pꝫ ꝙ caſus ⁊ fortuna pñt eſſe
cauſe māles ⁊ formales finales ⁊ efficiētes.Patet p̊ᵐ:qꝛ in-
tellꝰ ⁊ nā ſunt cāe māles cognitionū eis ihērētiū in qbuſdā:
vt aīa hois cognitionis ſenſitiue:⁊ aīa intellectiua ſue ſcie.
Scdm pꝫ:qa intellꝰ ⁊ nā ſunt finis oiuꝫ alioꝝ ordinatoꝝ in
ea tanq̄ in finē.Et tertiū notum eſt:qꝛ itellꝰ eſt cā formalis
hois ⁊ nā rei nālis.Ex quo ſequiꝛ 4ᵐ ꝙ ſunt cauſe agentes:
forme eniꝫ eſt agere.2° dī ꝙ iquātū ſunt caſus ⁊ fortuna ſo-
lū ſunt cāe agētes.Probaꝛ:qꝛ dicunꝛ caſus ⁊ fortuna reſpe-
ctu effectuū fortuitoꝝ:⁊ illoꝝ ſūt cāe agētes.ḡ ⁊c̄.maioꝛ no-
ta eſt.minoꝛ declaꝛ:de fortuna pmo:qꝛ dī ꝙ effectᵘ fortuitᵘ
fit a fortuna.a,aūt denotat cām agētē.nō eniꝫ dicimus ꝙ in
fortuna tanq̄ in mā:vel ꝙ fortuna ſit eiᵘ cā formalis:ſeu ēt
ꝙ ſit eius cā finalis:cū effectus fortuitus frequēter eſt diſcō-
ueniēs forme a qua fit:puta hois itellectui.Scdo:qa ſi a for-
tuna fiat iuētio theſauri:huiᵘ iuētionis intellꝰ nō eſt forma:
nec mā:cum fiat a fortuna:non aūt fit a ſua forma vel a ſua
mā.nihil eniꝫ fit a forma vel a mā ſui.fieret eni a ſeipſo:nec
etiā eſt cā finalis eiᵘ:eo ꝙ illa iuētio inquātuꝫ eſt effectᵘ for-
tuitus:anteq̄ eueniat:in nullū finē ordinaꝛ ab itellꝰu.nō eni
ꝑſcit itellꝰ eam debere inuenire:nec eam intēdit.ḡ cum eius
fortuna ſit cauſa:oportꝫ ꝙ ſit eius cā efficiēs:⁊ hoc rōnabilr̄:qꝛ An in cō-tingētibus
facit eam.intēdebat enim intellectus vnū facere quod faciē- ad vtrūlꝫ
do ꝓduxit aliud.ſ.effectum fortuitum. ſit caſus.
¶ Ad 3ᵘᵐ dī:ꝙ caſus ⁊ fortuna reperiunꝛ in ꝯtingētibus ad Solō 3ᵉ
vtrūlibet.ꝓbaꝛ auc̄te Auic.ita dicētis.2° qa diffinitio effe- Auic. oꝑ.
ctus fortuiti:effectibᵘ cōtingētibᵘ ad vtrūlibet cōuenit.ſunt 2° phyſic.
enim effectus ꝑ accñs:qꝛ ꝑter intētionē particularis agētis cō.45.
frequēter eueniūt:⁊ extra ſemꝑ ⁊ frequēter:alr̄ non eēt ad
vtrūlibet:⁊ ſic de alijs.Uerūtamē magis dī fortuna eē cir-
ca ꝯtingētia in pauciorībᵘ:eo ꝙ rōne illoꝝ:ceteris paribus:
magis dī qs fortunari:q̄ ſi ad vtrūlibet eueniret.Sed incō-
trariū eſt auc̄tas Cōmētatoris 2° huius Auic.improbātis:⁊ Cōmē.oꝑ
rō ſua eſt:qꝛ nulla cā agens eſt ad vtrūlibet:modo caſus ⁊ ſētia Auic.
fortuna ſunt cāe agētes:ḡ ⁊c̄.maioꝛ pꝫ:qꝛ ad vtrūlibet agē- cō.45.
eſt ratione ideterminationis:modo cauſe agētes nō ſunt in-
determinate.¶ Confirmaꝛ:qꝛ ſi cā agens eēt indetermina-
ta:non plus ꝓduceret vnum oppoſitoꝝ q̄ alteꝝ:vel igitur
ꝓduceret ambo:quod eſt impoſſe:vel neutrū:⁊ habeꝛ pro-
poſitū:qa cauſa ꝓducēs nō eſt cauſa indeterminata.Scdo
ad vtrūlibet eſt te ſedere:⁊ tñ nullus dicit ꝙ a caſu vel for-
tuna ſedet.¶ Ad iſta pmo de auctoritate Cōmētatoris:di-
citur ꝙ fuit illius opinionis:nec creditur ei in hoc:niſi in-
quātum ratio ſua ꝓcederet ſpecialr̄ cōtra Auicennā:q fuit
tantus aut maioꝛ clꝛicus:ſicut vel q̄ ipſe:nec aliqđ argumē-
tuꝫ aſtringit ad ſuā opinionē:niſi inquātum crederet vera.
vbi eniꝫ falſuꝫ dixiſſet:non locutus fuiſſet vt expertus in ſua
ſcientia:nec eſt auctoritas contra veritatem qualiſcumqꝫ.
¶ Ad ſuā rōnem diciꝛ:ꝙ cā agens particularis eſt ſepe ad Solō p̊ᵉ rōnis Cō-mētatoris
vtrūlibet:frequēter eniꝫ dicimus hoiem ſe fortune expone-
re:vt ad duellū vocantē eque fortē ſibi.Et ad ꝓbationē dī:
ꝙ lꝫ cā agens ſit ſemꝑ determinata reſpectu effectus quem
intendit:

intēdit:tñ frequēter respectu effectus cōtingētis simul cum
intēto:vel pter intentū:est indeterminata:vt taxillans deter/
minauit voluntatē ad lucrari ⁊ non ad pdere:qd tñ in ludo
tali ad vtrūlibet cōtingit.℄ Ad cōfirmationē dicit̄ ꝙ quā/
tum est ex cā particulari agēte:effectus ad vtrūlibet non p/
duceret:magis ꝙ̄ eius oppositū:sed ppter ꝯcursuꝫ causaꝝ
agentiū superioꝝ:⁊ etiā causaꝝ materialiū dispositaꝝ plus
pro pductione vnius ꝙ̄ alterius:pducit̄ vna pars nō alia.
Solō 2ᵃ ab Auic. ℄ Aliā soluit Auic.ꝙ in ordine ad potētiā appetitiuā inde/
terminatā ad sedere:⁊ ad nō sedere:ad vtrūlibet est sedere:
⁊ respectu eius dr̄ sedere a fortuna vel a casu:sed in ordine
ad cām intendentē sedere est effectus vt in pluribus:⁊ ideo
nō cōiter dicit̄ a casu:qꝛ non est respectu eius a casu:nec est
icōueniens ꝙ idē sit vt in plˀibus respectu vnius:⁊ ad vtrū/
libet respectu alterius:velut in paucioribus.

6ᵘˢ trac. Casus et autho ma/ tisidē est. **Notandum** est sexto ꝙ casus ⁊ authomatū idē sūt:
vnde ꝙ dicit̄ casus apud latinos:apud
grecos authomatū appellat̄:⁊ est authomatū idē ꝙ per se ⁊
frustra.Itē describit̄ frustra in littera:ꝙ est opatio nō attin/
gens finē ppter quē fiebat:quē nata erat attingere.Itē est
2ᵉ dubᵒ. c.56. eufortuniū euentus magni boni:aut euasio magni mali qd
erat prope.Infortunium euentus est magni mali:vel non
euentus magni boni qd erat prope.

7ᵘˢ trac. T.c.68. **Notandum** est 7ᵒ ꝙ Phs pbat in tractatu qnto ad
phm nālem spectare pbare ꝯnes suas
per oīa genera causaꝝ.Probet̄ sic.scia pncipalr̄ cōsiderans
mouētia mota debet pcedere per oīa gña causaꝝ:sed phia
nālis cōsiderat mobilia mota.igit̄ ⁊c̄.maior pꝫ:qa conside/
rans mouētia mota hꝫ cōsiderare vnde mouent̄:quo ad ef/
ficientē.Propter qd mouent̄:quo ad finalem.Quid p mo/
tum acqrit̄:quo ad formalē.Et in quo acqrit̄ quo ad mālem
T.c.71. cām:⁊ nō sunt plura gña causaꝝ.minor pꝫ de se.5ᵒ Phs dicit
ꝙ mouētia nō mota nō amplˀ phice sunt cōsiderationis:⁊
pōt sic exponi:ꝙ illa nō sunt phice ꝯsiderationis amplius.i.
vlteriˀ:ꝙ̄ inquātū mouent.phica enim mouentia mota cōsi
derant inquantuꝫ mouent ⁊ mouent̄.mouentia aūt non mo/
ta non considerant vlterius ꝙ̄ mouent.

T.c.75. **Notandum** est 8ᵒ ꝙ Phs in 6ᵒ tractatu pbat ꝙ nā
agit ppter finē.Probat̄ sic.Oē illō qd
per determinata media certū finē attingit:agit ppter illuꝫ
natura per determinata media certū fineꝫ attingit:igit̄ agit
ppter illuꝫ.maior nota est.⁊ minor pꝫ in pductione fructuū
in arborib⁹:in gñatione folioꝝ harūdinis:in gñatione ignis
per alteratione:in oībus enim videmus nām per cōuenien/
tia media pcedere ad finē:ac si finē cognosceret quē produ/
c.18. cit.⁊ pꝫ ex.12.meta.ꝙ regit̄ ab agēte ifallibili.i.pma causa/
rum:hec aūt dirigit in finē.Et 3ᵒ qꝛ agit ppter assimilare si/
bi passum.Et 4ᵒ qꝛ incōueniens esset dicere ꝙ talem fineꝫ
qualē attingit:attingeret preter intētionē:cuꝫ nō possit tunc
assignari rō quare frequēter semper attingit similē finem.

Dubōes ℄ Hic queri solet vtrum natura producens monstrum intē/
dit monstrum. 2ᵒ vtruꝫ necessitas in rebus naturalibus p/
ueniat ex parte finis:vel ex parte materie.

Ad euidē ciā qōnis. Quid mō strū sit ītē tum a nā. Monstrū quid. ℄ Pro pma est aduertēdum ꝙ mōstrū dr̄ effectus pueniēs
cū dispōnibus sibi disconueniētibus:vt si hō producit̄ cum
sex digitis in manu.℄ 2ᵒ ꝙ h̄ verbū,intēdo,⁊ alia que actū
ale interiorē important:faciunt terminos sequentes se:quos
regunt ⁊ in quos transit suus actus:appellare rōneꝫ suā:sm
quā talis terminus suū significatum significat:vt intēdo lu/
crū.i.intendo rem:qūo est lucrum:sm rōnem:sm quā est lu
crum.℄ 3ᵒ ꝙ mōstruositas est illa dispositio disconueniēs.
patet:quia ea exclusa cessaret monstruositas.

Ad pᵐ ℄ Per hoc dr̄ ad pᵐ quesitoꝝ:ꝙ monstrū nā intendit.pꝫ:qa
hoiem pductū nā intēdit:qui est monstrū:cum eniꝫ pducit
ꝯseruat ⁊ nutrit.℄ 2ᵒ dr̄ ꝙ nā nō intēdit monstruꝫ.pꝫ p 2ᵐ
pmissoꝝ.ista tñ valet sicut illa:nā intēdit rem que est mon/
strū sub rōne mōstruositatis:⁊ hoc est falsuꝫ:qa si intēderet
sub rōne mōstruositatis:tūc intēderet sub rōne defectus:qd
nullus phs cōcederet:eo ꝙ nā recta ab agēte ifallibili nūꝙ̄
intēdit defectū:sicut deus nūꝙ̄ vult malū:nec intēdit ma/
lum.℄ 3ᵒ dr̄ ꝙ mōstruositatē.i.sextū digitū nā intendit.pꝫ:
qa est q̄dā entitas:mō oēm entitatē nā intēdit.⁊ pꝫ sic pma.
℄ 4ᵒ dicit̄ tanꝙ̄ pbabile:ꝙ nā intendit sex digitos in vna
manu.pꝫ hoc.qa hoc intēdere nō includit rōnē defectus seu
mali:vñ nā facit ⁊ sustinet sex digitos in vna manu:⁊ nō est
dicēdū ꝙ pᵃ nā naturans oīa hoc facit nesciens aut non vo/
lens:imo cōcederē ꝙ sex digitos in vna manu:inquātū sunt
sex digiti:nā intēdit.hoc aūt est q̄dā perfectio vniuersi:cum
ipsum ex reꝝ diuersitate pulchrius depictū sit ꝙ̄ reꝝ totali
vniformitate.℄ Ad 2ᵐ dubōnem pmo dicit̄:ꝙ ipsa itelli/ Solō 2ᵉ difficul.
git̄ de nec̄itate cōditionata:sicut.vꝫ.cū necesse sit graue non
phibitū existēs sursū descēdere.Sed pōt q̄ri vtrū necesse Dubō icīdentalis.
sit solū fieri ppter dispōnem māe vel potius ppter finē ne/
cesse est sic fieri.℄ Ad qd dicit̄ pmo.ꝙ necessitas rerum ⁊ Solō.
dispōnum nāliū depēdet ⁊ puenit a pᵒ agente.i.dño deo.pꝫ:
qa oīa que sunt:ab eo depēdent:sicut pꝫ p celi ⁊.12.metaph. T.c.18.
℄ 2ᵒ dr̄ ꝙ nec̄itas in dispōnibus nālibus reꝝ inferioꝝ de/
pendet a celo:qꝛ tota virtus inferioris mūdi gubernat̄ a ce/
lo p metheoroꝝ.vñ diuersitas tēpoꝝ inequalitas dieꝝ ⁊ no
ctium:gñatio herbaꝝ ⁊ floꝝ:corruptioqꝫ eorūdem:sine du/
bio puenit a celo:nō sic tñ intelligat̄:ꝙ velim dicere ꝙ dis/
pōnes nāles nequeunt fieri nisi mediāte celo.hoc enī nō est
veꝝ:qa deus pōt miraculose pducere sine celo:sed itelligo
ꝙ loquēdo nāliter aut sm legē currētē sine miraculo.si de/
bent dispōnes nāles fieri hic iferiˀ:ipse fient a celo.℄ 3ᵒ dr̄
ꝙ etiā dispōnes reꝝ nāliū dependent:⁊ puenīunt ab agēti/
bus iferiorib⁹:sic ꝙ sine miraculo non possent fieri sine eis.
pꝫ:qꝛ nūꝙ̄ gñaret̄ asinus vel equus sine agētibus in iferio
ribus.℄ Ex qb⁹ 4ᵒ sequit̄:ꝙ tota nec̄itas dispōnis reꝝ nā/
liū depēdet ab agētib⁹.pꝫ ex pōrib⁹.℄ 5ᵒ dr̄ sm legē nāe in
reb⁹ nālib⁹:mā ⁊ dispōnes tenētes se ex pte eius sunt simpˀ
nec̄ie.pꝫ:qꝛ nō pōt gñari equus aut aliqd iferiˀ nisi ex mā.
℄ 6ᵒ ꝙ tota nec̄itas in opibus nāe depēdet ex mā:sic ꝙ ne/
quit esse sine ea:pꝫ ex pcedēti.℄ 7ᵒ dr̄ ꝙ tota nec̄itas depē/
det ex fine gr̄a cuiˀ.pꝫ:qꝛ depēdet ex agētib⁹:vt pꝫ in q̄tuor
pmis ppōnib⁹.Diuersitas eniꝫ ⁊ oīs dispositio hic inferiˀ fit
ab ipsis agētibus.igit̄ a fine gr̄a cuiˀ.tꝫ ꝯña:qꝛ idē est agēs
⁊ finis gr̄a cuius.qdlibet eniꝫ agēs agit gr̄a sui.i.vt ipm assi/
milet̄ deo inquātū est ei pōle:ideo pᵐ agens est finis gratia
cuius oīa agūt.ipsuꝫ eniꝫ est illud cōe bonū gr̄a cuiˀ oīa hu/
miliora sunt pariter ⁊ excelsiora:sicut dr̄ sup p ethicoꝝ:⁊ h̄ Capᵒ 4ᵒ
dicit Cōmētator in de subā orbis:ꝙ finis sigt agēs sigtione
nec̄ia.℄ 8ᵒ dr̄ ꝙ nec̄itas in reb⁹ nālib⁹ magis depēdet a fi/ Cōmēᵗᵒʳ
ne gr̄a cuius ꝙ̄ a mā.pꝫ:qꝛ finis gr̄a cuius:est cā māe:⁊ non 2ᵒ phy.
est eꝯ.mā enim inesse ⁊ in dispōnib⁹ suis depēdet a fine gr̄a c.91.
cuius:⁊ ppter ipsuꝫ est.est eniꝫ ppter deū ⁊ ppter alias cās
agētes q̄ sunt finis gr̄a cuius.℄ 9ᵒ dr̄ ꝙ pprie nec̄itas reruꝫ
nāliū:nō depēdet a fine quo.pꝫ:qꝛ forte finis quo,est ipōle:
vt medicus qñqꝫ agit ppter sanitatē:⁊ forte impōle est sine
miraculo illā sanitatē pduci.Incōueniēs aūt esset dicere ꝙ
ab aliq̄ ipōli:dispōnes māe vel actiones depēderent in esse.
℄ 10ᵒ pōt dici:ꝙ sicut finis quo,est improprie cā ⁊ large cā.
sic.vꝫ.ꝙ si eēt:nō ageret̄ ppter euꝫ:sic improprie pōt dici:
ꝙ nec̄itas reꝝ nāliū depēdent a fine quo,sic.vꝫ.ꝙ nisi atten
deret̄ talis finis:mā nō sic disponeret.Et ad eundē intellm̄
videt̄ Phs voluisse ꝙ finis quo,est cā nec̄itatis māe:qa mā
nō esset nec̄ia:nisi agens vellet talē finē quo.Et hec de scda
dubitatione:⁊ p ꝯñs de toto 2ᵒ libˀ physicoꝝ.Et sic de ipso
feliciter explicit vtile compendium ad laudem dei.

℄ Finit liber secundus.

¶ Incipit cōpendiū tertij libri phyſicoꝝ pertra-
ctãs de prima paſſione corporis nãlis: ꝛ de qdã
ꝓprietate illius paſſionis. vꝫ. de infinito.

Conſequenter ſequit̃ terti⁹ liber: in quo phs deter-
minat de paſſionib⁹ intrinſecis reꝝ nãliũ. ſ.
de motu ꝛ īfinito: ꝛ ſm hoc cōtinet duos tra-
ctatus. Primus eſt de motu. Scd̃s eſt de in-
finito. ¶ Eſt ꝑ notãdū ꝙ phs dicit in litte-
ra tot eſſe ſpẽs motus quot ſunt ſpẽs entis: ꝛ
intelligit̃ ſic: ꝙ tot ſunt ſpẽs ſpecialiſſime eſſentiales ſignan-
tes res ad quas eſt mot⁹: quot ſunt ſpẽs termini motus. pꝫ:
qa ſpẽs motus diuerſificant̃ ꝓpter ſpẽs reꝝ ad quas vadit
motus: vt penes albedinẽ ſumit̃ albatio: ꝛ ita in alijs: deno-
T.c.4. minat̃ enim motus a termino ſuo ad quẽ. ¶ Item dicit ꝙ
nõ eſt motus ꝑter quatuor ꝑdicamẽta. ſ. preter ſubam, q̃lita-
tem, quãtitatẽ, ꝛ vbi. Probat̃: qa motus nõ eſt ꝑter terminũ
ad quẽ eſt motus: ſed ſolũ ſunt q̃tuor termini ad quos vadit
motus. ſ. termini illoꝝ ꝑdicamẽtoꝝ. igit̃ ꝛc̃. maior nota eſt:
quia oĩs motus eſt ad aliquẽ terminũ. ꝛ minor pꝫ: qa omnis
ſaltem acq̃ſitiuus eſt, aut ad ſubam, aut ad q̃litatem, aut ad
quãtitatẽ, aut ad vbi. ſicut patet inductiue. ¶ Item dicit ꝙ
T.c.ꝑ. ad nãlem phm̃ ſpectat conſiderare de motu. probat: q2 ad
eundẽ ad quẽ ſpectat cõſiderare de natura ſpectat ꝯſidera-
re de motu: ſed ad nãlem phm̃ ſpectat conſiderare de natu-
ra: ab ea eniꝫ habet nomẽ. igit̃ ꝛ de motu. maior pꝫ: q2 igno-
rato motu ignoratur natura.
ꝑ⁹dubiũ. ¶ Hic queri ſolet vtruꝫ ignorato motu neceſſe eſt ignorare
2⁹ nãm: qd̃ phs videt̃ velle. ¶ Scd̃o ꝛ ſpãliter circa motũ al-
terationis. vtrũ ad alteratione propriẽ dictã req̃rat̃ aliquis
fluxus diſtinctus ab alterabili: ꝛ a qualitate ſm quã eſt alte-
3⁹ ratio. ¶ Tertio vtrũ q̃litas que acq̃rit̃ in alteratione ꝑ ſe, ꝛ
ꝓprie dicta: acq̃ratur tota ſimul: vel per partẽ poſt partem.
4⁹ ¶ Quarto vtrũ in alteratione ꝓprie dicta: pars q̃litatis q̃
prius acq̃ritur: maneat cum parte q̃litatis que poſterius ac-
5⁹ quirit̃. ¶ Et q̃nto: quia alteratio ꝓprie dicta videt̃ fore inter
q̃litates ꝯrias vel medias: ſicut pꝫ per diffõnẽ alterationis:
querit̃ vtrum ꝯria poſſint ſe cõpati ſimul in eodẽ ſubto.
Solo. ¶ Ad ꝑmã dicit̃ ꝙ hec dictio, ignoro, includit negationẽ ne-
An igno- gantẽ terminũ in quẽ tranſit actus verbi: vt ignoro motum:
rato motu idẽſt nõ cognoſco motũ. Ex q̃o ſeq̃tur hanc eſſe impoſſẽm:
ignoratur ignorat̃ motus: qa infert illã: non cognoſcitur motus: que eſt
natura. impoſſis: propter cognitionẽ diuinã de neceſſitate oĩa cogno-
ſcentẽ. ¶ Scd̃o ſeq̃tur ꝙ ad illã: ignorat̃ motus: ſequit̃ qd̃-
libet aliud. pꝫ. quia antecedẽs eſt ſimpl̃r impoſſe per prece-
dens. ¶ Tertio ſeq̃tur ꝙ ſm hanc mentẽ: hec eſt neĉia ꝛ ne-
ceſſaria ſi ignoratur motus: ignorat̃ natura. patet per prece-
dens: qa cum antecedens ſit ĩpoſſe: ad ipſum qd̃libet ſeq̃tur.
ꝯ dicta. ¶ Sed iſtud eſt preter intẽtionem Phi: quia nõ loq̃tur de
Solo ꝓ- cognitione dei. ¶ Et ideo aliter dicit̃: ꝙ phs voluit intelligẽ-
pria. re: ꝙ ly ignorato motu, exponat̃ ſic: ſi aliq̃s ignorat motu: ꝛ
ſm hoc tria dicunt̃. ¶ Primũ: quia hec eſt falſa: ſi aliquis
ignorat motũ: neceſſe eſt ipm̃ ignorare nãm. pꝫ: qa q̃uis oĩs
hõ ignoret motũ: adhuc cõtingens eſt ꝛ nõ neceſſariũ, igno-
rare naturã. ¶ Scd̃o: ꝙ cognitione actuali, ſtat aliq̃n hoĩeꝫ
naturã cognoſcere: ꝛ oẽm motuꝫ qui eſt accidens, ignorare:
cognitione actuali. patet: q2 ſi aliq̃s ſolũ attenderet ad cõce-
ptum ſube: talis naturã cognoſceret: ꝛ tamen omnẽ motum
qui eſt accidens, ignoraret: eo ꝙ actualiter nõ attendit niſi
ad cõceptũ ſube: ꝛ ideo nõ repreſentat accidẽtia. ¶ Tertio:
dicit̃ ꝙ illa conditionalis eſt neceſſaria. ſi aliq̃s ignorat mo-
tuꝫ: talis ignorat naturã: ꝛ hanc voluit phs. Probat̃: q2 ille
terminus, natura, ſupponit pro mã ꝛ forma: inquantum ta-
lia ſunt ꝑncipia actiua motus vel paſſiua: vt dictũ eſt in pri-
mo notabili ſecũdi. ¶ Item dictũ eſt in nono notabili eiuſ-
dem: ꝙ verba ſignificãtia actũ anime interiorẽ faciunt ter-
minũ ſequẽtẽ ſe appellare ſuã rõnẽ: ꝛ ſic eſt ſenſus ei⁹: igno-
rat motu: idẽſt ignorat rem que eſt motus ſm conceptũ ſecũ-
dũ: ſm quẽ dicit̃ motus: ꝛ q̃cunqꝫ ignorat ſic motuꝫ: igno-
rat rem que eſt natura ſm conceptũ: ſm queꝫ dicit̃ natura.
patet: q2 natura ſignat materiã ꝛ formã: cõnotando ꝙ ſunt
ꝑncipia motus: vt dictũ eſt. ergo in conceptu nature intelli-
gitur cõceptus motus. igit̃ ſi aliquis cognoſcit naturam ſm
cõceptũ nature: talis cognoſcit motũ: ergo ex oppoſito: qui
nõ cognoſcit motũ: nõ cognoſcit naturã: quare neceſſaria eſt
cõditionalis: ſi aliq̃s ignorat motũ talis ignorat nãm: tamen
nõ intelligas: ꝙ ſi aliq̃s ignorat diffinitioneꝫ motus: ꝙ talis
etiã ignorat diffinitionẽ nature: nõ enim eſt hoc veꝝ: qa ap-
pellatio rõnis non dicit̃ reſpectu diffinitionis: ſed dicit̃ re-
ſpectu cõceptus: ſm quẽ terminus ſuũ ſignificat ſignificatũ:
ꝛ ideo neceſſe eſt nõ habentẽ cõceptũ motus: nõ habere cõ-
ceptũ nature: eo ꝙ in cõceptu nãe includit̃ ꝯceptus motus.
¶ Ad ſecundã dicit̃: ꝙ in alteratione ꝓprie dicta: nõ eſt po- Solo 2⁹ dubij.
nẽdus fluxus diſtinctus a q̃litate: ſm quẽ eſt alteratio: quia An ad al-
qualitas: que ſucceſſiue acq̃rit̃: eſt met alteratio. igit̃ fruſtra terationeꝫ
poneret̃ vnus alius fluxus. ꝯña tenet: quia ſi ipſa ſit altera- aliq̃s aliꝰ
tio: tunc oĩa poſſunt ſaluari ſine fluxu ſuꝑaddito: ꝛ per cõſe- fluxus req̃-
quens fruſtra poneret̃ talis fluxus. antecedens pꝫ: quia q̃li- rit̃ diſtin-
tas que acquirit̃ eſt actus alterabilis ꝛ per ipſam alterabile ctus ab al-
actuat̃: inquãtum eſt alterabile: qa inquãtum eſt in cõtinua terabili.
tendentia ad terminũ illius q̃litatis. ¶ Scd̃o. ſi ſit ibi flu-
xus ponẽdus a q̃litate diſtinctus: pono ꝙ deus cuꝫ auferat:
manẽte in ſubto ꝯtinua ſucceſſiua ꝓductione albedinis: vel
poſt dealbat̃: ꝛ ſi ſic: dealbat̃ ſine fluxu diſtincto a q̃litate.
igit̃ ſuperfluit fluxus talis: vel nõ dealbat̃: ꝛ hoc eſt impoſ-
ſibile: qa propter cõtinuã ꝓductionẽ albedinis: continue ſit
magis albũ: ꝛ implicat ꝙ fiat magis albũ ꝛ non dealbetur.
Quod autem deus talẽ fluxũ ſequeſtrare poſſit. patet: q2 ꝑ eos
ipſe diſtinguit̃ a qualitate que ſucceſſiue acq̃rit̃. igitur ſtat
ꝙ manẽte ꝓductione i⁹ ſucceſſiua: ille fluxus nõ ſit ꝑ po^m
ſaltem primã. ¶ Tertio: q2 talis fluxus tẽpore alterationis
eſſet. vel igit̃ generat̃ alio fluxu: ꝛ aut erit ꝓceſſus in infinitũ:
vel g̃natur ſeipſo: ꝛ pari rõne diceret̃ hoc de q̃litate: q̃ ſuc-
ceſſiue ꝓducit̃: ꝙ ipſa generat̃ fluxu: qui eſt ipſamet: ꝛ non
fluxu ſuꝑaddito. ¶ Quarto: q2 ponẽtes talẽ fluxum dicunt
ipſum radicari in q̃litate: q̃ producit̃: ꝛ ſic eſt poſterior illa
q̃litate: ſicut accidens ſuo ſubto: ꝛ eſt prior illa: quod ꝓbat̃:
qa eſt via in illã q̃litatẽ tanq̃ꝫ in terminũ: modo via eſt ꝑor
termino: ꝛ ſic ille fluxus eſſet prior q̃litate que req̃rit̃: ꝛ po-
ſterior eadẽ: qd̃ eſt impoſſe. ¶ Quinto: q2 qualitas que acq̃-
ritur eſt vere acq̃ſitio partis poſt partẽ perfectionis illi⁹ ad
quem tendit motus. igit̃ ipſa eſt vere motus: per diffinitio-
nem motus Cõmẽtatoris in iſto tertio. ergo ſuꝑflue ponere- T.c.3.
tur alius motus. antecedẽs eſt ſatis notũ: qualitas enim que
ſucceſſiue acq̃ritur eſt ſua acq̃ſitio. ¶ Correlariũ: vna ꝛ ea-
deꝫ res eſt prius ſucceſſiua ꝛ poſt ꝑmanens. patet: q2 q̃litas
ſm quã eſt alteratio eſt res ſucceſſiua cum acq̃ritur: q2 tunc
ſit motus alterationis: ꝛ poſtq̃ꝫ eſt acq̃ſita eſt res ꝑmanens.
¶ Si dicat̃ contra cõcluſionem: ꝙ Cõmentator diſtinguit Inſtãtia
duplicem motũ. vnum per formã fluenteꝫ: ꝛ aliũ pro fluxu
forme. ¶ Item ꝙ motus capit̃ pro ꝑfectione ad quã vadit 2⁹
motus: ꝛ pro via ad illaꝫ perfectionẽ. ¶ Rñdet̃ ꝙ Cõmẽ- Solo ꝑ⁹
tator exponit ſeipſum: dicit enim ꝙ acceptio motus pro for-
ma fluẽte eſt verior: lꝫ alia ſit cõmunior. Etiã videt̃ voluiſ-
ſe: ꝙ lꝫ tp̃e quo cõmentatus fuit libros phyſi. erat cõmunis An in al-
opinio ponens fluxũ ꝛ viã in formam: in alteratione diſtin- teratiõe q̃-
guĩ a forma: tamen acceptio motus pro forma eſt verior. Et litas ꝑ⁹ re-
ſic videt̃ oppoſitũ cõmunis opinionis: tunc exiſtentis po- manet cuꝫ
nentis fluxum diſtinctum voluiſſe. poſteriori
acquiſita.

¶ Pro

Solo 3ᵒ dub.cñal. Qualitas est dupl'r diuisibilis. ¶ Pro 3ᵒ dubōne notandū est. ꝙ q̄litas dupl'r est diuisibi-
lis. Uno° diuisione extensiua sui subti.s.in partes simul'r ex̄
inuicē existētes: ⁊ hoc mō q̄rere vtrū q̄litas acq̄raꝛ tota sil':
est q̄rere vtrū subm̄ ſm se totū simul ⁊ semel alteraꝛ: sic ꝙ
nō pius ſm vnā partē q̄ȝ ſm aliā. sic eniȝ q̄litas extēsiue ac-
quireret tota simul: ⁊ qa de isto mō nō est ad pn̄s: iō breui-
ter me expediā de eo per duas ꝓpōnes. Prima est ꝙ vbi
alteratio fit solū ab agēte extrinseco alterāte alterabili: alte-
ratio fit prius in vna parte subiecti q̄ȝ in alia remotiorī ab
agēte. patet: q2 tale alterans alterat per cōtactū. ⁊ per ꝯn̄s p
partē propinquiorē sibi primitus incipit alterare: q2 illā pri-
Pho. mitus cōtinget. Et si allegeꝛ auctoritas Phī in ꝯ̄riuȝ in lib°
de sensu ⁊ sensato. vbi videꝛ velle. ꝙ diīa est in motu altera-
tionis ⁊ localē: q2 alterabile frequēter totuȝ sil' alteraꝛ: ita ꝙ
nō prius in vna parte q̄ȝ in alia: secus est de medio motus lo
calis: nō enim fit vnq̄ȝ simul motus p omnes partes medij.
Solo. ¶ Rn̄deꝛ ꝙ Phs voluit ꝙ inquātū est ex parte ipsi° alte-
rantis ſm se cōsiderati: nō repugnat qn̄ alterabile totū simḹ
altereꝛ: si eniȝ ad imaginationē aliq̄d alteratū fieret subito
sil' ꝓpinquū ad alterandū per totā ipsi° alterabilis ꝓfundi-
tatē: ipsum subito totū alterabile simul īciperet alterare: sed
qa nō pōt incipe alterare nisi p approximationē debitā: q̄
fit successiue: necesse est ipm̄ pius alterare ptē ꝓpinquiorē
sibi q̄ȝ partē distantiorē. ¶ 2ᵒ ꝓpositio est: ꝙ vbi alteratio
fit ab intrinseco effectiue: sicut in īfrigidatione aq̄ calefacte:
ꝓbabile est dicere: ꝙ totū alterabile sil' īcipit alterari: vt to-
ta aq̄ sil' infridari. pȝ: q2 talis alteratio fit ab agēte intrīseco:
ꝙ oībus ptib° alterabilis est eque approximatū: ergo eque
Instātia cito oēs incipiūt alterare. ¶ Sed ꝯ̄ forte diceretꝛ ꝙ forma
aque pius īcipit alterare aquā calefactā in pte q̄ prius suffi-
ciēter remoueꝛ a calefaciēte: ⁊ sic cū nō possit oēs eque cito
remoueri ab agēte: vel alio calefaciēte: nō poterūt oēs eque
Solo. cito incipe infrigidari. ¶ Rn̄debiꝛ ꝙ ēt aliquo tpe post re-
motionē aque calefacte ab extrīseco: nōdū forma aq̄ redu-
xit: nec reducere sufficit aquā ad frigiditatē: imo nec incipit
infridare. rō ignis calefacit aquā spēbus caliditatis: nāliter ge
neratiuis cal'itatis: sic videbiꝛ in 2ᵒ de aīa q̄ spēs: adhuc re-
mota aq̄ ab igne manēt in aq̄: ⁊ q̄ȝdiu ille sūt: nō sufficit fōa
aque gn̄are friditatē: ⁊ cū tales cessant ibi: etiā forma aq̄ sil'
Replica per totū īcipit gn̄are friditatē. ¶ Sed adhuc replicabiꝛ: q2
Solo. tales spēs nō in oībus ptibus sil' cessant esse. ¶ Diciꝛ ꝙ ꝓ-
babile est ꝙ sic: q2 in aq̄ bulliēte ꝓpter cōmixtionē ꝯ̄tinuā
partiū aq̄ inuicē: tales spēs p totā aquā videnꝛ esse eque for-
tes. vn̄ etiā nullus diīā ꝑciperet in aq̄ bulliēte notabilē ma
iorē cal'itatē in vna pte q̄ȝ in alia: ⁊ oīno ꝯ̄ posita est vt ꝓba-
bilis teneaꝛ. sic: ⁊ inquātū rō ꝯcludit: ⁊ al'r nō. ¶ Alia est di-
uisio q̄litatis in ptes ei° g̃duales seu itēsionales. s. adeq̄te sil'
existētes ſm sitū: ⁊ sic de illa est ad pn̄s: ⁊ sic itelligiꝛ verū to
ta latitudo itēsionalis cal'itatis: in calefactione adeq̄te exīs
in eadē pte subi: sil' acq̄riꝛ: vel vna ps pius: ſm quā corp° est
remissi° cal'm: ⁊ alia posterius: ſm quā vna cū pᵃ: vel ēt sola
ꝯ̄ rn̄sal'. fit itēsius cal'm. ¶ Ad qd̄ poniꝛ ꝯ̄ rn̄salis: ꝙ q̄litas q̄ sic acq̄
riꝛ per alterationē acq̄riꝛ pticulariter. s. pius ſm vnā partē ⁊
posteri° ſm aliā ptē g̃dualē ipsi°. ꝓbaꝛ sic: necē est si aliq̄d
calefit p vnā horā ꝯ̄tinue: ꝙ p totā horā in eo acq̄raꝛ aliq̄d
cal'itatis: ⁊ tale qd̄ acq̄riꝛ in calefactione: nō est nisi cal'itas. g̃
ꝯ̄tinue sibi acq̄riꝛ cal'itas: ⁊ nō est eadē q̄ acq̄riꝛ in pᵃ pte ho-
re ⁊ q̄ in 2ᵒ. g̃ tota q̄litas q̄ acq̄riꝛ in tota hora acq̄riꝛ p partē
ante partē. ꝯn̄ia tȝ: ⁊ aīs pro pᵃ parte tenet: q2 al's nō per to
tam horā duraret calefactio: nisi p totā horā acq̄rereꝛ aliq̄d
cal'itatis. ¶ Et ex alio: q2 ex quo p totā horā calefit: oꝫ ꝙ p
totā horā al'r se hēat ſm cal'itatem: q2 al's nō moueretꝛ: cum
moueri sit al'r ⁊ al'r se hēre: ⁊ nō hȝ se al'r respectu extrinseci:
q2 oī extrinseco semoto p intell'm: adhuc staret ipm̄ per totā
horam calefieri. g̃ hȝ se aliter ⁊ aliter per totā horā respectu

intrinseci: ⁊ hoc negt esse nisi respectu cal'itatis: cū calefactio
nō attēdaꝛ nisi penes al'r se hēre in cal'itate. g̃ per totā horā
hȝ se al'r intrinsece quo ad cal'itatē: ⁊ hoc nō soluȝ est deꝑdi-
tione: cū fiat cōtinue calidius. g̃ hoc est acq̄sitiue. g̃ per totā
horā acq̄rit aliq̄d cal'itatis: qd̄ fuit maior. minor ꝓbaꝛ: quia
vel qd̄ acq̄riꝛ est cal'itas: ⁊ habeꝛ ꝓpositū: vel est gradus ca-
liditatis: q nō est cal'itas: ⁊ hoc non: qa gradus cal'itatis nihil
aliud est q̄ȝ cal'itas: cum cōiter dicaꝛ cal'itatē cōponi ex suis
gradibus: ⁊ nō cōponiꝛ nisi ex talib° cal'itatibus. ¶ Itē gra-
dus frustra ponerenꝛ distincti a cal'itate sicut ⁊ fluxus: pꝫ
ante est argutū. ¶ Itē calefactio nō eēt motus ad calidita-
tem: qa nō est nisi ad illud qd̄ per eam acq̄riꝛ. modo p eam
nō acquiriꝛ nisi gradus caliditatis: q nō esset caliditas: ⁊ ter-
tia pars antecedētis ꝑncipalis nota est de se. ¶ 2ᵒ ꝓbaꝛ: qa
in calefactione: vel acq̄rit caliditas tota simul. ⁊ hoc non: qa
nulla latitudo gradualis in habētibus ꝯ̄riuȝ ꝓduciꝛ tota si-
mul. ꝓbaꝛ: qa nō pōt latitudo gradualis tota simul corrūpi
a cōtrario. igiꝛ nec gn̄ari. tenet ꝯn̄ia: q2 videꝛ ꝙ ꝓportiona
bil'r posset corrūpi sicut gn̄ari. antecedens pȝ: q2 q̄cunq̄ la-
titudine data: minoris resistētie est eius medietas q̄ȝ ipsa to-
ta. igiꝛ ꝯ̄riuȝ prius sup medietatē obtinet q̄ȝ super totū. ergo
prius medietatē corrūpet q̄ȝ totū: vł' diceꝛ ꝙ cal'itas q̄cūq̄
data: gn̄atur successiue: loquēdo de ptibus gradualib°: ⁊ hē
ꝓpositū: ⁊ hec etiā ꝯ̄ pȝ p diffinitionē Cōmētatoris de motu 3ᵒ li°.c.3.
dicētis: ꝙ est acq̄sitio partis post partem ꝑfectionis ad quā
tendit motus. g̃ voluit ꝙ ꝑfectio caliditatis acq̄riꝛ per par-
tem post partē: etiā Phs in 6ᵒ dicit: ꝙ dispositio ſm quā est
motus diuidiꝛ ꝓportionabil'r ipsi tēpori: qd̄ nō esset nisi ac-
quirereꝛ pius ſm vnā partē: ⁊ posterius ſm aliā. ¶ Sed ꝯ̄. ꝯ̄ pdc̄ā ꝯ̄
cal'itas generans cal'itatē in paᵐ frigiduȝ ꝯ̄eluȝ eē: nō plus
est determinata ad gn̄andū vnuȝ gradū: scȝ. a. q̄ȝ. b. nec paᵐ
magis dispositū ad retinēdū pius vnū q̄ȝ alteꝝ: nec po° passi
plus est ad vnū q̄ȝ ad aliud. ergo oꝫ vel ꝙ generet sil'. a. ⁊. b.
⁊ habeꝛ ꝓpoᵐ: qa tota q̄litas generaꝛ simul: vel nullū: ⁊ sic
nunq̄ȝ aliqua q̄litas gradualis gn̄areꝛ. ⁊ tenet ꝯn̄tia: quia ex
opposito seq̄tur oppositū. seq̄tur eniȝ prius gn̄atur. a. q̄ȝ. b. g̃
maior determinatio est ad gn̄andū. a. q̄ȝ. b. vel g̃ agēs est ma
gis determinatū: vel passum: vel potētia passi: qd̄ est oppoᵐ
antecedētis. aīs pȝ: qa cum oēs gradus sunt eiusdeȝ rōnis:
nulla esset ratio: q̄re agens aut passum plus esset determina
tum ad vnū gradū coꝝ q̄ȝ ad aliud. ¶ 2ᵒ q2 caliditas in ca- 2ᵒ
lefactione essential'r tota simul acq̄riꝛ ⁊ manet: ergo nō per
partē ante partē. ꝯn̄ia pȝ. ⁊ maior de°: qa si nō: tunc nō ma-
neret eadē cal'itas essential'r: nec maneret eadē gradualitas.
ergo nulla forma ſm quā eēt ibi motus maneret eadē. ergo
calefactio nō pōt dici vn° mot°. ¶ Et 3ᵒ ꝙ p totū motū ma- 3ᵒ
net idē nomē essentiale vniuoce significans q̄litatē que acq̄
ritur: ergo manet eadē qualitas. ꝯn̄tia tȝ: qa videꝛ ꝓportio-
nabile esse de identitate rōnis essentialis ⁊ q̄litatis. aīs pȝ:
qa hoc nomen / cal'itas / significat cal'itatē que est in ꝑncipio
motus: ⁊ que est in fine essential'r ⁊ vniuoce. ¶ Ad illa diciꝛ Ad pᵐ
ad pᵐ: ꝙ gn̄ans totale ipsius caliditatis non est indifferens:
imo est determinatū ad producēdum. a. ante. b. ⁊ cum diciꝛ
ꝙ sunt eiusdē rōnis. ¶ Uerū est: sed motus ⁊ aspectus celi
qui sunt tpe gn̄ationis. a. natural'r nati sunt ꝓducere cū agē-
te particulari ipm̄. a. ⁊ nullo modo. b. nō eniȝ pōt idē effect°
numero in pluriū instātiū quolibet gn̄ari: sic igiꝛ determi-
natio agētis ad. a. est per motū ⁊ aspectū celi ꝑorem: qui pōt
ꝓducere cum tali agēte. a. ⁊ nullo modo. b. ⁊ motus sequens
pōt. b. ⁊ non. a. ⁊ ex illa determinatione fit ordo in gn̄atione
graduū ⁊ partiū. Nec mireꝛ qs me dicere celū determinare
agens particulare. reputo enim in tali actione principalius
agere celū q̄ȝ agens inferius. Iuxta illud Philosophi ꝑmo
metheoroꝝ: necesse est hunc mundū inferiorē esse cōtiguū
latitudinibus supioribus: vt tota eius virtus gubernet inde.

Ad 2m ¶ Ad 2m dr̄ q ibi est vna tota q̄litas tot͛:que cōtinue ſm
ptes ḡduales acqrit̄:ꝛ h̄ ſufficit ad vnitatē mot͛:nō enī req
rit̄ q ſit idē qđ acqrit̄ in pᵃ pte mot͛ꝛ in vltima.ſic eniꝫ nec
motus localis:nec aliq̄s alius eēt vnus motus:ſed q totuꝫ
Ad 3m qđ acqrit̄ ſit vna diſpoſitio totalis.¶ Ad 3m dr̄ q lꝫ idē no
mē ꝛc.tn̄ q̄litas que acquirit̄ ſic ſm partē ꝯtinue aliā ꝛ aliā:
manet tn̄ eadē q̄litas totalis:que toto motu acquirit̄ur.
Solo 4e dubitat. ¶ Ad 4m dubōnem dr̄:q in alteratione proprie dicta:pars
que prius acqrit̄ remanet eadē cū parte que poſterius acq̄
ritur.probat̄:nam ſicut q̄litas remittit̄:ita per oppom̄ gene
ratur.¶ Sed in remiſſione manet pars que pꝰus fuit cum
parte que corrūpit̄:corrupta iſta parte.ḡ per oppoſitū:in in
tenſione manet pars q̄ prius acqrit̄:cū parte q̄ poſteriꝰ acq̄
ritur.maior pꝫ ex cōuenienti ſilitudine:qꝛ q̄uo aliq̄ res habet
corruptionē:mō oppoſito hꝫ gnōnem:ꝛ nō apparet aliqua
rō q̄re caliditas hrñs plures ptes ſucceſſiue corrūperet̄:ſic
q vna ante aliā:quin etiā ſic gñaret̄ vna ante aliā:ꝛ minor
pꝫ per 2m rōnē factā ad ōnem rn̄ſalē dubōnis precedētis,
¶ Scđo qꝛ ſi nō eſt ſic:tūc ſūma caliditas in inſtāti corrū
pit̄:ꝛ per ꝯñs nullius eēt reſiſtētie:qđ eſt incōueniens.ꝛ pꝫ
ꝯñtia:qꝛ cū inciperet remitti:tota eſſet:ꝛ imediate poſt hoc
nihil illius eſſet.¶ Et 3o:frigiditas nālī actione gñaret cali
ditatē:ſine antipiſtaſi:ꝯñs eſt incōueniēs.ꝛ pꝫ ꝯñtia:qꝛ cuꝫ
frigiditas remittit caliditatē ſūmā:querit̄ de caliditate que
poſt inuenit̄ in mā.vtrū fuit ante.ꝛ ſi ſic:hr̄ ppom̄:q fuit cuꝫ
gradu corrupto:vel nō fuit ante:ꝛ ſi ſic eſt genita:ꝛ non pōt
dici a quo:niſi a fridita:ꝛ hr̄ ppom̄.¶ Rñdebit̄ forte q h̄
nō eſt icōueniēs p modū ſequele:ad remiſſionē caliditatis in
tenſionis poſt ſūmā caliditatē:mā nequit ſubito incipere eē
frigida:ppter diſpōnē caliditatis ſūme pmā:que eſt ad cali
ditatē ꝛ nō ad frigiditatē:nō valet rn̄ſio:qꝛ ſm te:tota lati
tudo caliditatis corrūpit̄ in mā in pmo inſtāti nō eſſe illius
caliditatis:quātū eſt ex parte eius:nō plus hꝫ diſpōnem ad
caliditatē q̄ ad frigiditatē:cū nihil hꝫ de vtroqꝫ.ḡ cuꝫ agēs
frigidū:gñans eſt pñs corrupta tota caliditate eiꝰ gñaret fri
giditatē q̄ caliditatē. 2o probat̄ ꝯ:qꝛ alſ tota latitudo calidi
tatis eſſet gñata ſimul:qđ eſt icōueniens.ꝛ pꝫ ꝯñtia:qꝛ eſſet:
ꝛ nihil eius ante fuit. 3o.ſm qualitatē que manet inquiete:
Inſtat cō tra ꝑdicta po nunq̄ fuiſſet motus:qꝛ fuiſſet genita tota ſil.¶ Sed ꝯ.frigi
ditas in calefactione quo ad partes ſil̄ exiſtentes in mā:tota
ſil̄ corrūpit̄.ḡ caliditas tota ſil̄ generat̄.ꝯñtia nota eſt.ꝛ añs
pbat̄:qꝛ agens corrūpens ex partibꝰ gradualibus illius q̄
litatis equalr̄ approximatur:ꝛ oēs ſunt eiuſdē rōnis.ergo nō
plus corrūpit vnā q̄ aliā:ḡ vel oēs ſil̄.ꝛ hr̄ ppom̄ vel nullā:
2o ꝛ ſic q̄litas nō remittet̄.¶ 2o qꝛ ſeq̄ret̄ q in fine illius hore:
per quā mediū cōtinue fortius illuminaret̄:eſſet lumē infi
nitū in ipſo medio.ꝯñs eſt incōueniens.ꝛ pꝫ ꝯñtia:qꝛ quātū
lumē gñatur in p̄ inſtāti:tantū lumē gñat̄ in quolibet inſtā
tiū ſequētiū:cū lumen cōtinue intēdat̄.ḡ cū infinita ſint in
ſtātia.in fine erit lumen infinitū:qꝛ cum pars pᵃ manet cuꝫ
poſteriori.in fine erit lumen ꝯtinens infinitas partes nō cōi
cantes:quaꝝ q̄libet eſt eque intēſa:ſicut lumen qđ gñatur in
3o pmo inſtāti:ergo illa ꝯtinent infinitū lumen.¶ 3o ſeq̄tur q
albedo eſſet infinite pfecta.ꝯñs nō eſt veꝝ.pꝫ tn̄ ꝯñtia:qꝛ
data albedo in infinitū eſt aliq̄ albedine pfectior:ꝛ tn̄ q̄libet
albedo quantūcunqꝫ remiſſa eſt pfectior nigredine.ḡ eſt in
infinitū pfecta.maior patet:qꝛ ex quo albedo intendit̄ ſicut
opinio ponit:per additionē partis ad partē:data albedo eſt
in duplo intēſior ſua medietate intēſiua:ꝛ in decuplo ſua de
cima:ꝛ ſic vltra in infinitū.ḡ in duplo pfectior ſua medieta
te:que eſt albedo ꝛ in decuplo:ꝛ ſic vltra in īfinitū.ꝛ minor
pꝫ:qꝛ tota ſpēs albedinis eſt pfectior q̄ q̄dcunqꝫ indiuiduū
4o ſpēi nigredinis.¶ 4o ſeq̄tur q ſūma fridītas poſſet in vna
hora generare infinitā frigiditatē intēſiue.probat̄ ꝯñtia:qꝛ
ſit q ſūma frigiditas corrūpat ſūmā caliditatē in vna hora

ꝑciſe:ſic q in pᵃ medietate corrūpat medietatē pᵃm intenſi
uam caliditatis:tunc arguit̄ ſic.In pᵃ medietate generat ali
quantā frigiditatē.ꝛ in 2ᵃ parte pportionali tantā ſicut in pᵃ.
ꝛ in 3ᵃ parte pportionali tantā ſicut in 2ᵃ:ꝛ ſic vltra.ergo in
fine hore erit infinita frigiditas.ꝯñtia tenet:qꝛ cōtinebit in
finitas frigiditates nō cōmunicātes:quaꝝ quelibet eſt tāta
ſicut frigiditas genita in pᵃ parte.ꝛ añs pro pᵃ parte pꝫ:qꝛ
actiuitas in 2ᵃ parte eſt eadē q̄ in pᵃ ꝛ reſiſtētia eſt in duplo
minor.ḡ motus eſt in duplo velocior:qꝛ motus ſeq̄tur pro
portionē.ḡ in ſubduplo tpe pducit eq̄le.ꝛ ſilr̄ pbat̄:q in 3ᵃ
pducet̄ tanta quāta in 2ᵃ:qꝛ ſemꝑ in parte pportionali ſe
quēte manet actiuitas eadē ꝛ reſiſtentia in duplo minorat̄.
¶ 5o caliditas vt vnū:poſſet gñare caliditatē ſūmā:qđ eſt fal 5o
ſum.ꝛ patet ꝯñtia:qꝛ pōt gñare caliditatē vt vnū.ꝛ illa ge
nerata:mā eſt melius diſpoſita:qꝛ reſiſtentia eſt minor pro
gnōne ſcđi gradus.ḡ pōt 2m gradū ꝛ ſic in duplo intēſioreꝫ
q̄ eſt ipſamet.tenet ꝯñtia:qꝛ per ōnem:ꝛ manet cuꝫ pmo ꝛ
iterū poterit 3m ꝛ 4m vſqꝫ ad ſūmū.¶ Ad iſtas obiectiones Obiectionū ſolo. Ad pᵐ.
rn̄det̄ ad pᵐ:q gradus pmo itroductus in mām:habet in
ea debilius eē:eo q mā eſt minus diſpoſita ad ipm recipiē
dum:ꝛ ꝯtinue qui poſterius pducit̄ fortius hꝫ eē:eo q mā
eſt magis diſpoſita ad eius receptionē:ergo pmus in intro
ductione:pmus eſt in corruptione:ſm hunc modū:ꝛ per h̄
dr̄ q frigiditas in calefactione nō tota ſimul corrūpit̄:ꝛ ad
pbationē dr̄:q lꝫ agens ſit eis eque approximatū:tn̄ inuenit
gradū pmo itroductū minoris reſiſtētie:ꝛ iō euꝫ p̄ corrūpit.
Et ſic ꝯñter.debilior eniꝫ reſiſtēdo citius corrūpit̄ nālr̄.
¶ Alij dicunt q itroductꝰ vltimo:corꝰ pmo:qꝛ minus eſt 2o ſolo.
radicatus in mā:qꝛ quāto mā magis forma priuat̄:tanto ma
gis eam appetit:ꝛ tāto fortius forma radicat̄ in ipſa. Ma
gis dicerē ſm pᵐ moduꝫ:vterqꝫ tn̄ eſt pbabilis.¶ Ad 2m Solo 2e obonis.
dr̄ q lumen eſt q̄litas non diu pmanens:ſed valde breui tē
pore:ꝛ ideo rō non pcedit.ſupponit eniꝫ q lumen qđ gene
rat̄ in pmᵒ hore:manet vſqꝫ in finē hore ꝛ hoc nō eſt:rō ſup
ponit q lumen aliqđ gñat̄ in inſtāti:qđ nō credo:qꝛ ꝯtrium
dr̄ in abbreuiationibus libri de aīa.¶ Uerūtamē ſi ꝯcede
rem q inſtātanee pduceret̄:cōcederē cōſequēter q p nullū
tēpus manet idem lumen in medio.Nā ſicut inſtātanee cō
tinue pducit̄:ita inſtātanee cōtinue depdit̄:ꝛ ꝯñter q ſecus
eſt in gnōne luminis:ꝛ in gnōne aliaꝝ qualitatū q̄ ſucceſſiue
pducuntur.¶ Aliter etiā dici pōt:q in illuminatione me 2o ſolo.
dij.lucidū pᵐ lumen pductū q̄diu eſt ſufficiēter pñs cōſer
uat:ꝛ ſi approximet̄ magis ipſi medio nō gñat nouū lumē
tantū quantū eſt pᵐ productū:ſed ſoluꝫ ſupaddit p̄ori lumi
niori gradū aliquē intēſionis:q̄ plus pōt producere q̄ erat
gradus p̄cedens:ppter maiorē approximationē:ſicut ſi in
medio nō illuminato:lucidū datum ſm certū ſitum q̄ ſit.a.
poſſit pducere lumen vt.8.ꝛ ſm maioreꝫ diſtantiā:in illud
ante pduxit lumē vt ſex:dī ꝯñter q veniens ad ſituꝫ.a.nō
gñabit in illud mediū lumen vt octo:ſed bene p̄ori exiſtenti
vt ſex duos gradus ſupaddit:ꝛ ſic ipſum faciet eſſe vt octo.
¶ Et ſm hunc modū:q̄uis per totā horā lumen intēderet̄:
tn̄ non cōtinue nec in inſtāti aliquo ſequēte pᵐ inſtans hore:
tantū lumen gñaret̄ in illo medio ſicut in p̄ inſtāti. ¶ Sic
etiā dōm eſt in alia mā q caliditas vt decē in ſubm:nihil ca
liditas habens pōt pducere caliditatē vt decē:ꝛ in ſubm ca
lidū vt octo nō facit tantū:ſed ſolū caliditatē vt duo.Et h̄ eſt
q agens nāle pōt intantū ſicut ipſum:cum eſt gñans neceſ
ſe:ſed nō in maius pportionabilr̄ eſt in gñante equoce:re
ſpectu ſui effectus.¶ Ad 3m cōcedit̄.q albedo eſt in īfinitū Solo 3e obonis.
pfectior nigredine:ꝛ nō valet ꝯñtia.igit̄ eſt in īfinitū pfecta:
qꝛ cū tali negōne icluſa in ly infiᵐ cōparatiua:non ſupponit
ſuū poſitiuū:ſic nō ſeq̄tur.ſoꝛ.in īfiᵐ maiorē albedinē hēbit
q̄ nunc:ſed imediate poſt hoc hēbit:poſito q nihil iaꝫ hēat
albedinis:ꝛ icipiat dealbari.ḡ hēbit in īfiᵐ magnā albedinē.

¶ Ad 4m

Solo 4° ¶ Ad 4m dī q̄ casus ille nūq̄ ꝯtingeret. s. q̄ sūma friditas in hora vna ꝑcise gn̄aret sūmā friditatē: ꝛ q̄ i p̄ma medietate hore corrūperet p̄mā medietatē caliditatis sūme: nisi tūc ꝑ accn̄s resistētia 2e medietatis latitudinis calitatis ab extrīseco iuuaret: ꝛ tūc nō esset resistētia in 2a medietate in duplo minor. ꝛ sic rō nō ꝓcederet ꝓbatio istius. Nā ex quo sūma friditas in p̄ma medietate supat medietatē sūme calitatis: nisi aliūde ipediat: in breuiori supat scd̄az medietatē: eo q̄ resistētia est mlto minor ꝛ actiuitas eadē aut maior: ꝛ sic casus sicut ponit fūdat sup falsa imaginatione. ¶ Scd̄o dī. q̄ nō opꝫ q̄ si resistētia sit in duplo minor: ꝛ virtus actiua eadē: q̄ ꝑ hoc motus fiat in duplo velocior: q2 motus nō seq̄t proportionē agētis ad resistētiā: sꝫ ꝓportionē ꝓportionū agētis ad resistētiā: nō. n. si sex mouēt duo a ꝓportione tripla: mouebūt vnū in duplo velocius: q2 sex ad vnū est ꝓportio sextupla: ꝛ ipsa nō est dupla triple: q2 nō ꝯtinet duas triplas: sicut dicet magis in septimo.

Proportio velocitatis in motib9 penes qd attēdit

Solo 5° ¶ Ad 5m dī q̄ calitas de per se neq̄t gn̄are calitatē nisi sibi eq̄lē in gradu: lꝫ de ꝑ accn̄s forte possit q̄nq̄ꝫ maiorē: ꝛ iō calitas vt vnū poterit ꝓducere calitatē vt vnū: ꝛ tūc nō plus: q2 lꝫ nō hēat resistētiā: tn̄ passum est ei assimiliatū totalr̄: ꝛ iō ō ꝑ se vltra nō agit in illo: nec in plus pōt: finis eni actionis naturalis est assimilatio passi.

An ꝯria sauuicē cōpenantur. Solo 5° dubōnis.

¶ Ad q̄rtā dubōnē dī p̄. q̄ gradus calitatis: secūꝫ pari potest gradus friditatis in eodē subto adeq̄te. pꝫ: q2 fit in tepido: q2 hꝫ tātū ō calitate sic de friditate. ¶ Scd̄o q2 videm9 q̄ vn9 indicat aquā eē calīꝫ ad tactū: qd nō eēt nisi hēet aliquē g̃dū calitatis: qd alius indicat esse frigidā: qd nō esset nisi hēet aliquē gradū friditatis. ¶ Tertio q2 minus calidū hꝫ gradus frigiditatis: igit̄ ꝛc. ꝯn̄a tenet. an̄s ꝓbat̄: q2 ifrigidat magis calidū: q̄ nō esset nisi hēet frigiditatē. ¶ Lume. n. minus nō remittit maius: eo q̄ nō hꝫ ei ꝯriū. Ergo calitas minor nō remittit maiorē: si g̃ min9 calidū remittit magis calidū: hoc est rōne frigiditatis. ¶ Quarto alias in aliq̄ instāti staret eē materiā p̄mā sine q̄litate p̄ma: q̄ nō ꝯcederet Phs. ꝓbat̄ tamē ꝯn̄a: q2 posito q̄ calitas ꝛ siccitas ignis vniformiter remittātur in igne: in ṗ instāti nō eē eaꝝ nulla q̄litas p̄ma erit i mā.

p° ꝫ.

2° ꝫ. ¶ Scd̄o dī q̄ hec est impossi: cōtraria adinuicē stāt simul in eodē subto adeq̄te. pꝫ: q2 si stāt simul: nō sunt ꝯria: ꝛ sūt cōtraria: qd iplicat.

3° ꝫ. ¶ Tertio dī q̄ ꝯria adinuicem nō possunt simul stare in eodē subto adeq̄te. pꝫ: q2 nec ꝯria que sunt: nec ꝯtraria que possunt esse: possunt eē sil: g̃ ꝛc. Cōseq̄ntia tenet ꝛ an̄s: q2 ꝯria que sunt nō possunt eē sil: vt notū est. ¶ Sed q̄ ꝯria que possunt eē: nequeūt sil stare. pꝫ: nulla possunt esse ꝯria: nisi possint sil eē in tpe: eo q̄ inter nō entia: vel inter aliqd qd est ꝛ aliqd q̄ non est: nulla est ꝯrietas. modo ꝯria que possunt eē sil tpe: nequeūt sil esse in eodē subto: q2 non essent ꝯria si simul tēpore in eodē subto pn̄t eē.

4° ꝫ. ¶ Quarto seq̄t̄ q̄ nō ois calitas oī frigiditati eēt ꝯria. pꝫ: q2 aliq̄ calitas ꝛ aliq̄ frigiditas stāt sil ꝑ p̄m. igit̄ talia nō sunt ꝯria.

5° ꝫ. ¶ Quinto seq̄tur: q̄ ꝯrietas reꝝ: nō attēdit̄ sufficienter penes spēm. pꝫ: q2 tūc ois friditas oī calitati eēt ꝯria: q2 ois calitas cū oī calitate: ꝛ ois friditas cū oī friditate est eiusdem spēi spālissime: vt suppo' ex 2° de gn̄atiōe vbi de hoc videbit̄.

6° ꝫ. ¶ Sexto dī q̄ in q̄litatib9 p̄mis ṗci9 eq̄lr̄: sicut vna expellit̄ alia introducit̄. pꝫ: q2 si aq̄ calefit eq̄lr̄ sicut remittit̄ frigiditas: intēdit̄ calitas: ꝓpositū hꝫ: vel ṗus remittit̄ tota friditas an̄q̄ꝫ aliq̄ calitas introducat̄: ꝛ hoc nō: q2 tūc nulla friditas cōpateret̄ secū aliquā calitatē: q̄ est ꝯ p̄m: vel ṗus remitteret̄ aliq̄ latitudo frigiditatis: lꝫ nō tota: ꝛ post vlteri9 sil remitteret̄ friditas ꝛ introducet̄ calitas: ꝛ hec esset fictio: q2 nō posset dici q̄re potius in media remissiōe frigiditatis icipet iduci calitas q̄ꝫ in ṗn°.

7° ꝫ. ¶ Septimo dī q̄ oia corpa nālia hn̄t eque multos gradus qualitatū p̄maꝝ. pꝫ: q2 si hēnt pauciores calitatis: hēnt plēs friditatis: ꝛ ecōtra: silr̄ in humiditate ꝛ siccitate: q2 quādo vn9 gradus vni9 remittit̄ tūc vnus alterius introducitur.

8° ꝫ. ¶ Octauo iuxta hoc dī. q̄ si imaginaremur summā calitatē diuidi in. x. partes intēsionales graduales eq̄les: q̄s ptes vocaremus decez gradus calitatis. Et ꝓportionabilr̄ de sūma frigiditate: tūc q̄ncūq̄ꝫ gradus calitatis ꝛ friditatis sic cōbinarent̄ q̄ vtriusq̄ꝫ q̄litatis numer9 graduū sil' ꝯiūctus oino excederet numeꝝ denariū nō esset ꝯiuctas: ꝛ q̄tō magis excederet: tāto eēt maior ꝯrietas. pꝫ: q2 q̄nq̄ꝫ cū q̄nq̄ꝫ ꝛ sex cuꝫ quatuor: cōpatiūtur se in subto. g̃ nō sūt ꝯria. ꝫ ꝯn̄a. ꝛ an̄s pꝫ: per sextū: q2 q̄ñ q̄nq̄ꝫ vni9 corrūpunt̄: q̄nq̄ꝫ alterius introducunt̄: ꝛ ita i aliis. Patet scd̄a pꝫ: q2 sex ꝛ q̄nq̄ꝫ vel septē ꝛ quatuor sunt ꝯria: q2 nō cōpatiunt̄ se in eodē subto: q2 tale corp9 hēet plēs gradus q̄litatū p̄maꝝ q̄ꝫ si vnā earū hēet in sūmo. Cuius ꝯriū dicit septima ꝫ. Dicit̄ q̄ cōtrarietas attendit̄ penes spēm tantoꝝ graduū: q2 q̄litatib9 illis s̄m illos tātos gradus repugnat simul eē in subto. pꝫ: q2 penes spēm absolute: ꝛ hoc nō ꝑ vnā ṗcedentē: vel penes spēm tantoꝝ graduū ꝛc. ꝛ habetur propositum. Hec de dubitationib9: ꝛ hec oia dicta intelligantur naturaliter loquendo ꝛ sine miraculo.

Secundo

notandum est q̄ motus describit̄ sic in lr̄a. Motus est actus entis in potentia: s̄m q̄ in potētia: ꝛ intelligit̄ sic. q̄ motus est actus mobilis q̄ est ens in potētia ad terminū motus: sꝫ q̄ est in potētia. i. in cōti9 tēdētia ad illū terminū: vn̄ q2 ꝑ motuꝫ mobile actu mouet̄. iō dī q̄ motus est act9. Quia aūt oē q̄ mouet̄ est in potētia ad terminū versus quē vadit motus: imo inq̄ꝫtū est in actu non mouet̄: ideo dī entis in potētia. ¶ Et tertio q2 ad motū esse nō sufficit q̄ sit actus incōpletus entis in potētia ad aliquez terminū: imo vltra reqrit̄ ꝯtinua tēdētia ad motus terminū: nō eni mouet̄ ens hn̄s calitatē remissaꝫ motu calefactionis: nisi ꝯtinue actualr̄ tēdat ad terminū talis motus: ideo dī s̄m q̄ in potētia. ¶ Iteꝝ describit̄ motus q̄ est actus mobilis inquantū mobile: ꝛ exponit̄ sicut ṗcedēs. ¶ Itē tertio describit̄ q̄ est actus motiui ꝛ mobilis inq̄ātū mobile ꝛ motiui: ꝛ a Cōmētatore q̄ est acq̄sitio partis post ptē ꝑfectionis ad quā vadit motus: sed he due descriptiones dant̄ solū de motu acq̄sitiuo: ꝛ capit̄ hic motus non solū ꝓut cōuertit̄ cū mutatione successiua subiecti: sed in subiecto. T. c. 6. T. c. 18.

¶ Hic dubitatur primo de motu locali. vtrum sit res distincta a mobili ꝛ a loco. Dubōnes p°.

¶ Secundo vtrum motus localis est. 2°.

¶ Tertio vtrum in motu locali termini positi distincti a fluxu sint necessarij. 3°.

¶ Quarto vtruꝫ ois motus est de essentia termini ad quem. 4°.

¶ Quinto vtrum motus est actus imperfectus. 5°.

¶ Et sexto vtrum corruptio est motus. 6°.

¶ Pro prima dubōne. supponit̄ p̄. q̄ moueri localr̄. est alr̄ ꝛ alr̄ se hēe s̄m prius ꝛ posterius. pꝫ: q2 moueri est mutari cuꝫ cōstātia subti. mō mutari ex qd nois includit alr̄ ꝛ alr̄ se hēe. s̄m prius ꝛ posteri9. ¶ Uel saltē ṗus se hēe aliq̄lr̄: ꝛ posteri9 nō talr̄ vel ecōtra. s̄m q̄ hꝫ i scd̄o cap. q̄nti. Modo ex quolꝫ istoꝝ seq̄tur supposita ꝑmanētia subti idm ṗus se hēe aliq̄lr̄: ꝛ posteri9 alr̄: ꝯstātia aūt subti supponit̄ in hoc q̄ dicit̄: moueri. nā q̄ nō manet in vtroq̄ꝫ termino nō mouet̄. ¶ Scd̄o supponit̄ q̄ q̄uis esset sol' lapis: vna cū p̄ma cā: adhuc illum lapidē sine ꝓductione alteri9 sube de9 pōt mouere motu sil' motui locali: quo. s. mouet̄ deorsuꝫ. pꝫ: q2 hoc nō iplicat ꝯdictionē. ¶ Scd̄o q2 articulus parisiēsis est: deū posse mouere totū mūdū motu recto: cū hoc nō est tāte v̄tutis vel maioris: q̄ꝫ fuit creatio mūdi: aut subita iustificatio impij: quā oēs catholici deo attribuūt: nec curet̄ si experientijs nālib9 dicta 2a suppō nō ꝯsideret̄. ¶ In inq̄sitione eni veritatis: lꝫ oēꝫ veritatē vel ꝑ se vel rōne seu auctis notaꝫ supponere: eo q̄ oē veꝝ cuilꝫ vero cōsonat. ṗ ethicoꝝ. Ex q̄b9 seq̄t̄ ꝯ: q̄ motus essentialis silis motui locali distinguit̄ a loco. pꝫ: q2 pōt esse: nullo loco existe: vt pꝫ in tali motu lapidis: de quo dicit scd̄a

Ad eūdē us prime dubōnis. An mot9 distigūt̄ a mobili ꝛ a loco. T. c. 46. Mot9 distinguit̄ a loco. p° ꝯclusio.

suppõ:nõ enĩ eẽt nũc locus:tñ motus ille eẽt essentialr̃ sĩlis
2ᵃ ꝯ. motui locali lapidis q nũc est. ℂ Scda ꝯ. motus localis est
Mot⁹ localis distĩguit a mobili. res distincta a mobili. ꝓbaẽ:qꝛ in casu scde suppõnis posito
ꝙ de⁹ talẽ lapidez mouer:lapis iste actu moueret:igit alr̃
se hẽt. ⁊ alr̃ ſm ꝑus ⁊ posterius:ꝑ ꝑmã suppõnẽ:⁊ nõ ad aliq
qd̃ extrinsecũ:cũ nullũ extrinsecũ sit nisi de⁹ ad quẽ in ꝑma
medietate tpis imaginati:ꝑ qd̃ durat motus:nõ hꝫ se alr̃ ꝙ̃
in 2ᵃ.ġ hꝫ se reᵘ intrinseci ⁊ nõ reᵘ suipsi⁹:cũ illd̃ sit totalr̃ sĩlr̃ in
eẽntia idẽ ꝙ añ.ġ ꝑ formã supadditã vl̃ ablatã:nõ supponit
ꝙ nõ ꝑ ablatã:nõ.n.ẽ necẽ.si de⁹ lapidẽ moueat ꝙ ꝑꝑ hoc ei
aliqd auferat.ġ hꝫ se alr̃ ꝑ formã supadditã:⁊ nõ ꝑt poni nisi
mot⁹:qa qualꝫ alia circũscripta adhuc staret deũ illũ lapidẽ
mouere.sic ġ ꝑ motũ supadditũ hꝫ se alr̃.⁊ hꝫ est ꝓpositũ:qꝛ
tũc mot⁹ nõ est mobile cũ mobile nõ possit supaddi sibiipi.
ꝑᵃ solo. ℂ Ad illud qdã dicũt ꝙ non opꝫ ꝙ oẽ ꝙ mouet.alr̃ ⁊ alr̃ se
hẽe de facto:sꝫ sufficit ꝙ se habeat alr̃ ⁊ alr̃ ad aliqd̃ extrinse
cũ nõ talr̃ motũ:si tale eẽt ad illũ intellm̃ solũ ꝯcedũt sup
2ᵃ solo. positionẽ ꝑmã. ℂ Alij obscurius dicũt ꝙ hoc mouet:⁊ hꝫ se
alr̃ ⁊ alr̃ extrinsece:nõ tñ ꝑ alicuius additionẽ vel deꝑditio
Obo ꝑme solonis. nẽ. ℂ Prima harũ rñsionũ nõ sufficit:qꝛ mens humana non
ꝯcipit aliqd manere ⁊ ipm totalr̃ ⁊ oĩno se hẽe sĩlr̃ post sicut an
te.si enĩ oĩno tã positiue ꝙ̃ ꝑuatiue:post sicut ante se hẽt nõ
2ᵒ. mutaret:⁊ si nõ mutat nõ mouet. ℂ Scdo qꝛ de facto mo
uetur:ġ de facto mutat.ġ de facto vel mutat ḋ subito i subꝫ:⁊
ex ꝯñti hꝫ se alr̃ ⁊ alr̃ ꝑ ꞇminos positiuos diuersos:vel de nõ
sbito i subꝫ:vl̃ ḋ sbito i nõ subꝫ:q̃ꝛ neutrũ ꝯuenit isti moueri.
Et isti describunt moueri:ꝙ est termin⁹ ꝑ se positiu⁹ in se ⁊ in
q̃lꝫ sua spẽ:ꝑ terminũ ꝑuatiuũ vel negatiuũ.s.ꝑ se hẽe alr̃ ad
aliqd nõ talr̃ motũ vel ad aliqd̃ qescẽs:⁊ hoc est icõueniẽs.
Obo scde solonis. ℂ Scda rñsio vĩ mihi minus valere apud Phm̃:q nõ cõce
deret ꝙ aliqd essentialr̃ idẽ:sine sui aliq̃ acqsitione vel deꝑ
ditione:hꝫ se alr̃ ⁊ alr̃ ſm ꝑus ⁊ posterius:nec est necesse loq
sicut loq volũt de humanitate chri:que ſm quosdã nihil de
perderet:supposito ꝙ a vbo diuo dimitteret ꝓꝑe ꝑsonalr̃ ⁊
nihil ẽt acqreret.siue.n.hoc sit verũ siue nõ nimis remote est
a mã qõnis ꝑñtis:cũ nõ oporteat illã ineffabilẽ vnionez mo
3ᵃ ꝯ. tui vel alteri mãe cõi nãli equipari. ℂ Tertia ꝯ ꝙ motus
Mot⁹ localis est distincta res a mobili ⁊ a loco. localis est res distincta a mobili ⁊ a loco.pꝫ:qꝛ motus essen
tialiter ei sĩlis est distinctus a mobili:⁊ ẽt a loco ꝑ ꝑcedentes
ꝯclõnes. ℂ Quarta ꝯ.motus localis est res successiua:cuius
Mot⁹ localis ẽ res successiua. partes nõ ꝑmanẽt sĩl adeq̃te.pꝫ:qꝛ cũ sit q̃litas addita mo
bili vel partes manẽt sine nouarũ supadditione:⁊ hoc nõ:qꝛ
sic mobile nõ hẽt se alr̃ ⁊ alr̃ ꝯtinue intrinsece:vel nouarum
supadditione:⁊ sic opꝫ ꝙ oẽ qd̃ mouet localr̃:cõtinue moue
ri velocius:qꝛ ꝯtinue hẽt plures ꝑtes motus etiã i infinito mo
tu locali:nõ opꝫ i mobili manere aliquã q̃litatẽ nature ꝑma
Obo ꝑᵒ. nẽtis plus ꝙ̃ ante. ℂ Sed ꝯ dices:si motus localis eẽt distin
ctus a loco:tũc poẽ eẽt motũ localẽ eẽ ⁊ nõ eẽ locũ:qꝛ oium
2ᵒ. distinctoꝝ vnũ põt eẽ sine alio. ℂ Scdo qꝛ si sic.ꝑma causa
moᵐ posset ꝯseruare sine mobili:⁊ sic aliqs esset motus:quo
Solo ꝑᵒ tñ nihil moueret. ℂ Ad ꝑmã dĩ ꝙ motus localis põt eẽ si
ne loco:sicut ꝑr̃ põt eẽ sine filio:tñ impoẽ est motũ localem
esse:nisi sit locus:sicut impoẽ est ꝑrẽz eẽ nisi sit fili⁹:⁊ hẽ 2ᵉ
a ꝑmis differũt:sicut cõposite a diuisis.⁊ ideo ꝑma ꝯñtia ne
gat sicut format ꝓpter hoc:sicut formatur:qꝛ vna est cõposita
⁊ alia diuisa:tñ hñ ꝯcederet sic diuisa est que sumit.s.ꝙ oĩuꝫ
Solo 2ᵒ distinctoꝝ vnũ põt eẽ sine alio. ℂ Ad 2ᵃᵐ ꝯcedit ꝙ motuꝫ
localẽ ꝑma cã põt separe ⁊ sepatim ꝯseruare a mobili.sꝫ tũc
nõ erit a mõ motus.rõ est:qꝛ de rõne mot⁹ est eẽ successiuũ
Ra mot⁹ localis it. ⁊ actũ mobilis:⁊ ita nõ esset dare rẽ que est motus:postq̃ es
set separata:tunc enim nullius mobilis esset actus.
Solo 2ᵉ difficultatis. ℂ Ad scdaꝫ dubitationẽ est ꝯ ꝑncipalis ꝙ motus localis est:
vel ei ꝯsĩlis essentialr̃ est.ꝓbaẽ ꝑᵒ:qꝛ motũ eẽ Phs in ꝑ dicit
ꝯ. esse ꝑnᵐ ꝑhie nãlis.Scdo qꝛ aliqd mouet localr̃.ġ mot⁹ loca
lis est.sꝫ ꝯñtia:qꝛ ꝯcretũ positiuũ de nullo vificat:nisi suum

abstractũ pro aliquo supponat:nihil.n.est albũ sine albedi Motũ localẽ esse ꝓbatur.
ne. Tertio qꝛ tẽpus est.ġ motus localis est:vel ei ꝯsĩlis est.
sꝫ ꝯña ꝑ Phꝫ 4ᵒ.dicit.n.ꝙ tꝑs nõ est sine motu.añs oẽs ꝯce 4ᵒ phy. cõ. 97-98.
dũt.ꝯcedũt.n.diẽ esse vel horã. Quarto qꝛ mot⁹ localis fuit:
ergo hec aliqñ fuit vera:supposito ꝙ fuerit semꝑ formata:
motus localis est.sꝫ ꝯñtia:qꝛ nõ eẽt ꝓpõ de ꝑterito vera:nisi
aliqñ sibi cã rñderet vna de ꝑñti vera. ℂ Corᵐ.ꝑtes motus
localis sunt.pꝫ:qꝛ totũ est.ġ ⁊ ꝑtes:qꝛ totu est sue partes. Ite
rũ si motus localis est in vna hora:in eadẽ est eius ꝑma me
dietas:⁊ ẽt eius 2ᵃ.sicut.n.totus motus est in hora:eo ꝙ tota
hora mẽsurat:ita medietas est in medietate hore:eo ꝙ in iᵃ
medietate mẽsurat. ℂ Scdz corᵐ.ꝑtes eiusdẽ mot⁹ nõ sunt
sĩl adeq̃te:loquẽdo de ꝑtib⁹ de qbus ꝓportionabilr̃ diuidit
tꝑs.pꝫ:qꝛ ꝑ dicta i ꝑcedẽti dubitatiõe:ꝑtes mot⁹ nõ ꝑmanẽt.
ℂ Tertiũ corᵐ.ꝑtes motus sunt in ꝯtinua successione:sic ꝙ
vna est ꝑ ꝑus ⁊ alia ꝑ posteri⁹.pꝫ:qꝛ nõ sunt sĩl ꝑ ꝑdicta.vl̃
motus eẽ ꝯsistit sĩlr̃:sicut eẽ tpis ludi:vel lectionis.taliũ eniꝫ
eẽ ꝯsistit in ꝯtinuo fieri vnũ post aliud. Sed dices tu:si mo Obycit
tus sic est:tꝑs diuisibile est ꝑñta tꝑs ꝑñs:⁊ sic idẽ sĩl sederet ꝑᵒ
⁊ staret:qꝛ eodẽ tꝑe ꝑñte. ℂ Scdo idẽ sederet ⁊ nõ sederet: 2ᵒ
qꝛ in vna ꝑte tpis eẽt sedẽs:⁊ sic sederet:⁊ in alia esset non se
dẽs:⁊ sic nõ sederet. ℂ Tertio falsum esset ꝙ oẽ qd̃ mutat 3ᵒ
ꝑri⁹ mutatũ est.ꝙ est ꝯ Phm̃ in 6ᵒ.pꝫ ꝯña:qꝛ ꝑ horã ꝑñtẽ di
uisibilẽ hñ stat aliqd mutari ⁊ nõ eẽ mutatũ ꝑus.s.ante illaꝫ
horã. ℂ Quarto si tꝑs ꝑñs ponit diuisibile qd debet vocari 4ᵒ
ꝑñs. ℂ Quinto quõ exponit ꝓpõ de icipit vel de desinit:si 5ᵒ
tꝑs ꝑñs sic ponat diuisibile. ℂ Pro istis est notãdũ ꝙ ꝑus Prius in ꝑñti tꝑe dupliciter capit.
tꝑe ꝑñti ꝑt capi 2ʳ. ℂ Uno mõ ꝑ ꝑori sĩmʳ:⁊ sic dĩ ꝙ ꝑcedit
tꝑs ꝑñs:qa hꝫ nõ est:sꝫ fuit añ totũ tꝑs ꝑñs. Alio mõ ꝑ ꝑori i
reᵘ:⁊ sic ꝑus dĩ qd̃ respcũ totius tpis ꝑsentis:vel alicui⁹ ꝑtis
eius ꝑcedit ꝑ hoc rñdet ad ista. ℂ Ad ꝑᵐ ꝙ nõ est inconue Ad ꝑmã obonez.
niens in tꝑe ꝑñti diuisibili idẽ eẽ sedẽs ⁊ stãs ꝑ diuersis ꝑri
bus:vel sedẽs ⁊ nõ sedẽs:calidũ ⁊ frigidũ:⁊ auctes que ꝯriꝫ
sonãt:debẽt itelligi ꝙ nihil est sedẽs ⁊ stans pro eodẽ tẽpore
adeq̃te:⁊ ita de alijs. ℂ Ad 2ᵐ ꝙ nõ sequit idẽ sedere ⁊ nõ Ad 2ᵃᵐ
sedere:capiẽdo sedere ꝑut iportat idẽ tẽp⁹ adeq̃te:qꝛ q̃uis
in vna parte totalis tpis ꝑsentis sederet:⁊ alia parte nõ sede
ret:tñ falsuꝫ eẽt ꝙ ille nõ sederet:qa negatio negat tꝑs vbi ꝑ
toto tꝑe ꝑñte ⁊ qualꝫ ei⁹ ꝑte:⁊ iõ eius sensus est:⁊ ꝙ ille nul
lo tꝑe ꝑñti sedet:qd̃ falsuꝫ est ꝑ casuꝫ:qa in aliq̃ ꝑte tẽporis
presentis sedet:⁊ quelibet pars temporis presentis est pre
sens. Ex quo sequitur ꝙ nõ ꝑ diuisibilitatẽ tpis sequit ꝯdicto
ria adinuicẽ esse vera sĩl:qa si vbũ ꝯsignificãs tꝑs in vtraqꝫ
teneat pro eodẽ tꝑe adeq̃te:tũc si affirmatiua sit vᵃ pro aliq̃
parte tpis:negatiua erit fᵃ pro illa:⁊ ex ꝯsequẽti simplr̃. Si
aũt nõ iportaret idẽ tꝑs adequate:nõ esset ꝯdictio.eo qd̃ nõ
formarent respectu eiusdẽ tpis. ℂ Ad tertiam dĩ ꝙ Phs in Ad 3ᵃᵐ T.c. 80.
sexto itelligit.ꝙ oẽ qd̃ mutat est ꝑri⁹ mutatum:capiẽdo per
prius in respectu:qꝛ qd enĩ mutat in toto tꝑe:hoc in ꝑte illi⁹
ꝑ prius est mutatũ:qꝛ per ꝑri⁹ est in parte ꝑori ꝙ̃ posteriori.
ℂ Ad 4ᵐ dĩ ꝙ tꝑs ꝑsens ad placitũ possum⁹ cape ita lõgũ Ad 4ᵃᵐ Tꝑs ꝑñs esse ad placitum.
⁊ ita breue sicut volumus:sic dicẽdo:dies est:die vtimur pro
presenti:⁊ annus est:anno vtimur pro ꝑñte:nõ.n.põt esse an
nus nec tẽpus in tꝑe minori ꝙ̃ est ipsuꝫ. ℂ Sed ꝯdicũt qui Obycit
daꝫ:qꝛ tũc tꝑs esset in ꝑtãte nostra:ꝙ nõ est ita:qꝛ est motus ꝑᵒ
celi. ℂ Scdo qꝛ est i illo mẽtali.hõ est aial:nullũ iportat tꝑs 2ᵒ
nãlr̃.modo nõ est in ꝑtãte nr̃a variare nãm.ġ nõ est in ꝑtãte
nostra illo vbo vti pro alio ⁊ alio tꝑe lõgiori ⁊ minori. ℂ Ad Ad ꝑᵐ
ꝑᵐ hoꝝ dĩ:ꝙ lꝫ res que est tꝑs ẽ a nã:ꝑut tñ est tꝑs:dĩ respe
ctiue ad animã humanã potẽtẽ mẽsurare mot⁹ mediante eo:
sicut pꝫ in fine q̃rti. Et ideo ꝑut est tꝑs est in ꝑtãte nr̃a:qa est T.c. 130
in ꝑtãte nr̃a velle motus ꝑñtes mẽsurare lõgiori vel minori
tꝑe:⁊ ideo ſm hoc est in ꝑtãte nr̃a ꝑ tꝑe ꝑñte cape motũ mi
norẽ vel lõgiorẽ. ℂ Ad 2ᵐ dĩ ꝙ hec dicta mẽtali:hõ est aial. Ad 2ᵐ
lꝫ est nõ importat vnũ tẽpus determinatũ:tñ intell's põt for

mare in se acceptis cōplexiuos, est, alia pñtis tpis alteri⁹ spēi essentialis: significātes tps lōgius vel breuius: ⁊ ita fm q plz disputātibus vel loquētibus vnū alio ⁊ alio tpe pñte: fm hoc ly est, corrñdet in mēte alteri ⁊ alteri cōceptui complexiuo.

Ad 4m ℂ Ad vltimū dr: q ppō de incipit pōt exponi sicut solitum est: capiēdo, nūc, pro tpe presenti diuisibili: verūtñ ad magis exq̄site ingrendū veritatē. ly nūc, frequēter capimus pro instāti īdiuisibili: imaginato ī tpe: ⁊ hoc vt magis clare possim⁹ verā mutationem exprimere: ⁊ sic ly nunc, positum in propositionib⁹ exponētib⁹ ppōnē de incipit ⁊ desinit. nā pro tpe presenti tenet: sz pro nūc imaginarie exñte: in eo q imaginatur diuidere totū tēpus pteritū: ⁊ ēt ptē pñtis: que fuerat ante hāc situationē cētri solis nūeralē ad aliqd sigū ꝯ totū tps futuꝝ ⁊ ptē pñtis futurā: q̄ erit post hāc situationē cētri solis.

Ita termini distincti a fluxu sunt necessarij. Terne difficultatis euidentia. Termini linee p⁹ ⁊ vltima eius ps sumunt qd. ℂ Pro tertia dubōne pmittitur q linee termini sunt pma ps ⁊ vltima ei⁹. nō enī sunt res extrinsece: qz lz nihil extrinsecuz esset: adhuc linea esset terminata: eo q nō cēt infinita: nec ēt pūcta indiuisibilia: eo q nulla sunt talia: vt hic supponit: nec terminus linee est ipsamet tota linea: qz ipsa exñte vna: termini sūt plēs: ⁊ ideo nō pñt poni nisi p⁹ pars ⁊ vltima linee: ⁊ est pma pars linee. pma medietas aut ps minor medietate: citra cuius inceptionē nulla pars linee icipit. Ultima xo est medietas linee vl pars minor medietate: vltra cuius desitionē nulla pars linee desinit. Sili mō cuiusvis: termini sūt ei⁹ pma ps ⁊ ei⁹ vltia ps.

Obijcit p 2o ℂ Si ꝯ diceret q de rōne termini est esse indiuisibile: exponat q termin⁹ dz eē indiuisibilis ī plares partes: quaꝝ quelz est termin⁹ eiusdē. ℂ Itē q totū cōtinuū est iter suos terminos.

R. ℂ Dicat q itelligit q nihil ꝯtinuū est vltra suos terminos. ℂ Itē q nō est dare p᷑m mutatū esse nec vltimū: in sexto. Exponat q nō est dare pmum quo

6. phy. t. c. 86. ad desitionē: qz quacūqz pte ꝯtinui data: citra ei⁹ desitionez: alia ps ꝯtinui desinit: vt si capit pma quarta: citra eius desitionē desinit p⁹ octaua: tñ hñ est dare pmā quo ad iceptionē: qz citra inceptionē pme q̄rte: nulla ps ꝯtinui icipit: nec citra inceptionē pme tertie: aut pme sexte: ⁊ sic de alijs. ℂ Eodez modo nō est dare vltimā quo ad inceptionē: qz vltra cuiuslz partis que signaret: vt vltimaꝝ inceptionē: alia ps ꝯtinui incipiētis: qz si signaret vltima quarta. vlterius icipit vltima octaua: ⁊ sic semp. estñ hñ est dare vltimā quo ad desitionē: qz post desitionē vltime quarte tertie vel qnte: nulla pars cōtinui desinit.

Mot⁹ diuisibilis est duplex. ℂ Scdo pmittit q duplr est motus diuisibilis. s. extēsiue diuisione mobilis: ⁊ ita extēsus est motus grauis descēdētis sicut est ipsuz graue: ⁊ sic diuidit motus ī partes simul exñtes: simul enī oēs ptes mobil mouent. ℂ Alio modo in partes succedentes sibi inuicē diuisione tpis ⁊ non

Ad argm exñtes simul: ⁊ de illa diuisione intelligit dubitatio. ℂ Tūc per hoc rñdet ad dubōnē: q nō est de rōne mot⁹ localis habere terminos positiuos distinctos a fluxu. pz: qz vel illi essent loca: ⁊ hoc nō: qz motus eiusdē rōnis cū locali pōt eē sine loco: vt dcm̄ est de dubio pcedēte: vel mutata: ⁊ talia nō sunt in motu: sicut nec pūcta in linea: vt in sexto dicet: vl essent met mobile. ⁊ hoc nō: qa mobili exñte vno: termini sunt plures. ergo nō videt q esset aliud. g nō est necesse ibi ponere terminos distinctos a fluxu. ℂ Scdo cū motus sit cōtinuū: termini eius debēt poni. pma pars ⁊ vltima ps ipsius: tales autez sūt partes fluxus. g nō est necesse ponere ibi alios terminos. maior pz: qz ita dictū est de omni ꝯtinuo in isto dubio prius. ℂ Scdo dr. q frequēter in motu locali sunt alij termini extrinseci. pz: qz in motu locali nāli grauis vel leuis: loca nālia coꝝ sūt termini extrinseci sui motus: mouent. n. talia pp sua nālia loca: ideo cū sunt in locis nālib⁹ cessat coꝝ motus loca-

Plures terminos eiusdē motus localis nō est incōueniens. lis. ℂ Correlariū: nō est incōueniēs eiusdē motus localis eē plures terminos ad quē: totalr distinctos. pz: qz motus nālis grauis deorsuz termin⁹ ad quē est vltima pars illius motus: ⁊ etiā locus nālis illius grauis: est termin⁹ illius motus: ⁊ isti sūt totalr distincti: veꝝ est q hoc est alr ⁊ alr. nā vltia ps est intrinsecus: ⁊ loc⁹ extrinsecus terminus. ℂ Scdz correlariū:

Cuiuslz ꝯtinui ifiniti sunt termini intrinseci. pz: qz q̄lz vltima: mō ifinite sūt vltime: vt vltia tertia: vltia q̄rta: ⁊ sic ī ifinitū. Utrū motus sit eiusdē essentie cū termino ad quem.

Ad nouiā 4m difficultatis. ℂ Ad q̄rtā dubōnē. p dr q mot⁹ localis nō est de essentia termini sui extrinseci. pz: qz termin⁹ extrinsecus est locus eius: modo cū dictuz sit: q motus localis est res successiua: nullo modo pmanēs. pz: qz nō est de essentia loci: quare ⁊c. Scdo

p᷑m nōm dr q motus localis frequēter nihil hz de termino extrinseco

2m ad quē vltimo: nec ēt de termino a quo extrinseco vltimato. pz: qz si graue descēdit per ignē, aerē ⁊ aquā ad terrā: cuz est in sphera aeris: nihil participat de loco a quo icipit p⁹ moueri: nec ēt de loco sup terrā ad quē vltimate ptingit mediante

3m motu. ℂ Tertio dr q q̄diu mouet participat de termino a quo nō vltimato: ⁊ de termino ad quē nō vltimato. pz: qz q̄diu mouet: exit de vno loco: siue vno situ: ⁊ intrat aliū. g continue participat terminū a quo nō vltimatum: qz ab eo recedit: ⁊ terminū ad quē nō vltimatū: qz ꝯtinue cū attingit: ⁊ fm hoc exponit ppō qnto huius ⁊ sexto. dicens: q oē q mouet

T. c. 46 est ptiz ī termino ad quē: ⁊ ptim in termino a quo. ℂ Quar-

4m to dr: q motus localis est de essentia, termini sui ad quē intrinseci: ad illū intellm: q est eiusdē spēi spālissime cuz eo. pz: qz terminus ad quē: est vltima pars motus: ⁊ cū motus sit forā simplex: est eiusdē spēi cū qualz sui parte. Silr pbare posses q mot⁹ est de essentia termini sui a quo intrinseci. ℂ Et si

Dubiū incidentale. querat: quare ergo motus magis dicit d essentia termini ad quē. p Cōmētatorē ⁊ Phos cōiter q̄z termi a q̄: ℂ Rñdet

Solo. q ideo est: qz mouēs pncipalius intēdit terminuz ad quē, q̄z terminū a quo: eo q imediate⁹ attigit finē q̄z itēdit. nihilominus ppe loquēdo: termin⁹ ad quē, magis dz dici d eēntia motus: q̄z ecōtra: eo q pars magis pprie dr de essentia totius: q̄z totū de eēntia sue partis. nec hoc est ꝯ ꝯnē positā ante: ⁊ hoc de motu locali. Sed quantū ad motū alterationis pprie dicte: que est de ꝯrio in cōtrariū: vt ponamus de calidissimo in frigidissimū: pmittit q illa alteratio pōt dici fm vnaz acceptionē gñō calitatis qualitatis que pducit: ⁊ sic dōz esset de terminis intriſecis alterationis. s. calefactionis: sicut de terminis intrinsecis motus localis. s. q gñatio calitatis est d essentia termini sui ad quē intrinseci: ad illū intellm. q est eiusdē spēi spālissime essentialis cū eo. terminus aūt extrinsecus alterationis est forma subalis: sicut dicetur p de gñatione: ⁊ de essentia talis termini nō est alteratio. ℂ Alio mō alteratio dicit totalis mutatio: cōposita ex gñone q̄litatis sequētis ⁊ corruptione pcedētis: vt calefactio esset mutatio cōposita ex gñone calitatis ⁊ corruptione frigiditatis. ℂ Scdo pmittit. q talis alterationis terminus ad quē lz improprie: dr q̄litas que pducit: vt calefactionis calitas: ⁊ termin⁹ a quo: q̄litas que abijcit: vt calefactionis frigiditas: lz forte min⁹ proprie. ℂ Tertio pmittit. q gñatio calitatis est calitas que gñatur ⁊ corruptio frigiditatis est friditas que abijcit: pz ex abbreuiationib⁹ pmi. ℂ Ex qbus ifert ꝯ rñsalis: q talis alteratio

ad qōnē nō est de essentia alicui⁹ sui termini. pz: qa terminus ad quē est caliditas in calefactione: ⁊ de eius essentia nō sunt gñatio caliditatis ⁊ corruptio frigiditatis que sunt calefactio seu alteratio: proportionaliter probatur: q non est de essentia termini a quo. ℂ Scdo dicit. q pōt vocari de essentia termini ad quē: eo q alterās pn̄r intēdit terminū ad quē: ⁊ hoc itelligūt Phs ⁊ Cōmētator. ℂ Tertio q̄tū ad motū gñonis ⁊

3o phys. corruptiōis. nota q gñō successiua q̄nqz est successiua ppter intēsionē gradualē forme que generat: vt ī gñone calitatis: pri⁹ gñat calitas remissa ⁊ postea intēsa. ℂ Scdo est successiua pp extēsionē q̄titatiuā subi ī quo fit gñatio: vt in gñone ignis ex lignis: prius gñatur ignis ex parte ligni ppinquoris igni generāti ⁊ posterius ex pte ligni distātiori ab igne generante. ℂ Scdo aduerte. q gñonis duplices dicunt termini

Termini gñonis dicūt intrinseci dupłr.

intrinseci: ⁊ sunt prima ps forme que generat ⁊ vltima: ⁊ ex-
trinseci ⁊ sic terminus a quo, dicit oratio negatiua signs for-
mã illã nõ esse: ⁊ termin⁹ ad quẽ, est oratio affirmatiua signs
eandẽ eẽ, pportionabilr dicat de corruptione. ¶ Tũc de es
sentia gñonis ⁊ corruptionis quo ad terminos: dicat psise si-
cut dictũ est de motu locali quo ad suos. ¶ Quarto quo ad
motũ augmẽtationis ⁊ diminutionis dicẽdũ est: φ si augmẽ
tatio capiat pro maioratione viuẽtis p intus susceptionẽ nu
trimẽti: sic est idẽ φ gño: sicut supponit ex libro de gñone: ⁊
ideo sic dicẽdũ est de ipsa ⁊ ð ei⁹ terminis: sicut de gñone: ⁊ de
p⁹ põ. diminutione sicut ð corruptõe. ¶ Si aũt capiat pro rarefa-
ctione: tunc sicut quidã dicũt: rarefactio fit p solũ motũ loca-
lem partiũ eius φ rarefit: ⁊ sic de rarefactione dicẽdũ est si-
2⁹ põ. cut de motu locali. ¶ Alio mõ dicũt alij: φ fit p gñonez ali-
cuiusdã qualitatis que est raritas: ⁊ corruptionẽ dẽsitatis: ⁊ eẽ
de ɔdẽsatione: ⁊ sic dicẽdum esset de ea sicut de alteratione.
3⁹ põ. ¶ Tertij dicũt: φ fit p gñonẽ extẽsionis maioris: ⁊ q̃titatis
ɔtinue in eodẽ subto: ⁊ hũc modũ credo veriorem. ¶ Scdo
pmittit. φ hui⁹ duplices sunt termini intrinseci: ⁊ sunt p⁹ ps ra-
refactiõis: ⁊ vltia. ¶ Et augñtatio q̃ est rarefactio: est ð eẽn-
tia hoꝝ terminoꝝ ad illuz intellm: φ est eiusdẽ spẽi cũ istis:
quelz cni pars rarefactionis est rarefactio: sicut dictũ est de
motu locali. ¶ Alij sunt termini extrinseci: ⁊ possunt dici sz
T.cõ.7. Phm in qnto: oratio affirmatiua signs q̃titatẽ minorẽ esse
in termino a quo: ⁊ hoc esset terminus a quo: ⁊ alia oõ affir-
matiua signs q̃titatẽ maiorẽ esse in termino ad quẽ. sic eniz
dicit in qnto huius. φ mot⁹ est de affirma° in affirmam: ⁊ tũc
dõm est φ rarefactio nõ est de essentia taliũ terminoꝝ: nec
eẽ: cũ nõ sit de essentia oõnũ: pportionabilr dicat de dimi-
Ein mot⁹ nutione ⁊ ɔdensatione: veꝝ est φ de his. s. rarefactione ⁊ con
sit act⁹ im- densatione erit maior sermo in quarto: ⁊ in primo de gene-
pfectus. ratione. Hec de quarta dubitatione.
Solo 5ᵉ ¶ Pro quinta dubitatione nota: φ actus est existere rẽ nõ sic
dubitatiõis sicut potẽtia dicit: vt ex nono metaphysice: idest ex quo ali-
qd est actu respcũ alicuius: ad qd ipm vel aliud solũ di in po
2ᵉ actus. tẽtia eẽ: ⁊ est duplex. pmus: ⁊ di actus a quo natus est pcede-
re aliqs actus posterior: ⁊ secũdus q. s. pcedit ab actu priori.
¶ Ex qbus sequitur p: φ ois motus est actus: q cũ oi motu
mobile actu mouet: ⁊ sine tali solũ diceret in potẽtia maiori.
¶ Scdo φ ois motus est actus secũdus: nã ois mot⁹ pcedit
ab alio actu priori ipsius mouẽtis: mouẽs. n. est actu ⁊ ei⁹ act⁹
est prior q̃ motus ab eo pcedẽs. ¶ Tertio di φ ois mot⁹ est
actus pmus. pz: q ab aliquo motu pcedit alius actus poste-
rior. s. calefactiue: leuisicatio. ¶ Quarto di φ ois motus est
actus impfectus. i. nõ cõplete factus. pz: q q̃diu motus est:
tãdiu est aliqd ei⁹ in fieri: ⁊ p ɔñs nõ est cõplete factus: φ est
enĩ cõplete factũ: illius nihil est in fieri: cũ hoc tñ stat: φ mo-
Utruz cor- tus est pfectus: eo φ est actus: sz nõ est pfectio pfecta. i. com
ruptio sit pleta sed icõpleta: q icomplete facta. Et hoc de 5° pncipali.
motus. ¶ Ad sextã dubõnẽ di: pmisso φ in pposito motus accipitur
Solo 6ᵉ pro mutatione successiua facta in subto: ita φ idẽ sunt cõuer-
dubõnis. tibilr mot⁹ ⁊ mutatio: talr φ ois corruptio successiua est mo
tus. pbat sic. Ois mutatio successiua facta in subto est mot⁹.
Ois corruptio est mutatio successiua facta in subto. g ⁊c. ma-
ior nota est p supp^m. ⁊ minor pz: q corruptio fit successiue: vl
p remissionẽ gradualẽ forme que corrũpit: sic i corruptione
caliditatis vel frigiditatis: vel pp extẽsionẽ quantitatiuã mãe
in qua fit corruptio: vt ignis corrũpit lignũ successiue: q prius
est i pte mãe sibi ppinquiori: ⁊ posteri⁹ est i pte mãe ab eo distã
tiori. ¶ Scdo q corruptio est act⁹ entis in po^a fm φ i potẽ
tia. s. act⁹ mãe que est in potẽtia ad nõ eẽ sub illa forma: put
est in ɔtinua tendẽtia ad nõ eẽ illius forme. ¶ Tertio quia
T.c. 83. gño successiua est motus. igit ⁊ cor: ãns est Phi in lra. ⁊ tenet
ɔña: q opposita debẽt eẽ eiusdẽ gñis. igr cũ gño ⁊ corruptio
sunt opposita: sicut pz in qnto: si vnũ eoꝝ est de gñone mot⁹:

se⁹ φ reliquũ ⁊ apparet per Phm in pntis expsse. ¶ Sz ɔ: Obijcit
q motus dz eẽ acqsitio ptis post partẽ: p Cõmẽtatorẽ in cõ- p
mẽto: corrup° nõ est huiꝰ acquisitio. 2° φ ois mot⁹ est actus 2°
motiui in hoc. 3° corruptio nõ est actus motiui. pbat pmo:
q aliq̃ corruptio fit pp defectũ ɔseruãtis: ⁊ ita nõ videt esse
a mouẽte. ¶ Scdo q mouẽs nõ intẽdit nõ eẽ: ad qd corru-
ptio vadit. ¶ Tertio q actus agẽtis fit pp assimilare pa^m: p 3°
de gñone: mõ corruptio nõ est assimilatio ad agẽs: ideo cor-
ruptio inq̃tum corruptio: nunq̃ passium assimilaret agenti.
¶ Quarto q actus mouẽtis dz eẽ eius silitudo: mõ corru- 4°
ptio nõ est silitudo agẽtis. ¶ Quinto seqtur φ effectus cale- 5°
facientis in medietate differt spẽ a caliditate. ¶ Sexto calitas 6°
nõ posset gñare calitatẽ nisi moueret subm duob⁹ motibus
distinctis. s. vno gñonis: ⁊ alio corruptionis. ¶ Septimo de- 7°
mõstrata frigiditate aque que corrũpit. argr sic. Hec frigidi-
tas nõ est actus caliditatis: hec friditas est hec corruptio fridi-
tatis: igit maior pz: q vnũ ɔrioꝝ non est actus alterius ⁊ ex
alio: q stat φ hec frigiditas fuit: anteq̃ illa calitas: mõ act⁹
caliditatis nõ fuit ante ipammet calitatẽ. ¶ Pro euasionibus Ad obo-
ɔo istoꝝ nota: φ aliq̃ forma triplr cor. Uno mõ a ɔtrario: vt nes.
frigiditas a caliditate. Alio mõ ex defectu ɔseruãtis: vt scia in Formarũ
aia ex defectu in aiaduertẽtie: vel lumen in me° ex remotio- plr capit.
ne lucidi. ¶ Tertio mõ ad corruptionez sui subti: vt ad cor-
ruptionẽ oculi bouis cor senfatio eius. ¶ Scdo aduerte φ
quelz haꝝ aliquo mõ fit a corrũpẽte: ⁊ de pma nõ est du^m: q
fit a ɔrio sed de scda ⁊ tertia. pz: q qd remouet ɔseruans vel
corrũpit subm ẽt p modũ sequele: corrũpit formaz que negt
mouere nisi in pñtia ɔseruãtis vl in aliquo subto. ¶ Tertio
nõ φ nũq̃ agẽs nãle intẽdit corrũpe p ⁊ pn. pz: eo φ digni⁹
est eẽ q̃ nõ eẽ: sz hñ intẽdit secũdario ⁊ ex ɔñti. s. φ intẽdit ali
quẽ finẽ p ⁊ de p se: quẽ nõ põt attingere nisi formã aliã cor
rũpat. ¶ Per hoc ad obones ad p^m: di φ illõ dictũ Cõmẽta Ad pmã
toris intelligit de motu acqsitio. ¶ Ad scdaz ɔcedit maior. obonez.
⁊ negat φ corruptio nõ est act⁹ motiui: ⁊ ad pmã pbonẽ di p Ad 2^m
scdz pmissoꝝ: φ illa corruptio que fit ad defectũ ɔseruantis.
fit a remouẽte ɔseruãs. ¶ Ad scdam di p tertiũ pmissoꝝ: φ
agẽs ð p se nõ intẽdit corrũpere: sz hñ secũdario. scdz modũ
sequele: vt dictũ est. ¶ Ad tertiã di: φ corruptio que fit a ɔ- Ad 3^m ⁊
rio: fit pp assimilare passiuz: q sine corruptiõe ɔrij nequit 4^m
passium assimilari agẽti. Sed corruptio que fit ex remotiõe
cõseruãtis: fit ð p accñs p modũ sequele ad intẽtionẽ alteri⁹
finis: quẽ intẽdit agẽs: pp qd remouet ɔseruãs h⁹ effectũ:
Cr aũt di φ actionis nãlis finis est assimilatio passi: intelligi
tur de actione acqsitiua. p idẽ pz ad 4^m: φ corruptio non est
actus acqsitiuus. ¶ Ad qntã di: φ actus depditionis calita- Ad 5^m
tis dĩt ab ea spẽ: sicut spẽs coloris: lz sit actus coloris: dĩt spẽ
a colore. ¶ Ad sextã ɔcedit: φ calitas ⁊ queuis for^a hñs ɔ- Ad 6^m
riũ in passo negt gñare sibi silẽ: nisi moueat subm duob⁹ mo-
tib⁹: vno acqsitiuo: ⁊ alio depditiuo. ¶ Ad septimã di: φ illa Ad 7^m
frigiditas inq̃tũ est quedã entitas in se ɔsiderata: nõ est act⁹
calitatis illius: sicut rõ pbat. ¶ Sed illa friditas põt ɔside-
rari inquãtũ ɔtinue tẽdit ad nõ eẽ: ⁊ sic est act⁹ corrũpẽtis. s.
calitatis: fac. n. corrũpẽs cã sic eẽ. Hec de sexta dubõne.

Notandũ est tertio φ Phs pbat in tertio: φ motus T.c.18.
est in mobili: q est actus eius. ¶ Itẽ pbat. T.c.19.
φ actio ⁊ pa° sũt idẽ mot⁹. pbat sic: q actio est illũ qd pdu-
cit ab agẽte. Et pa° est illud qd recipit in passo: sz idẽ motus
est: q pducit ab agente: ⁊ q recipit in passo: igit ⁊c. maior nõ
est ex qd nois. minor pz: q dispõ que pducit seu recipit in Difficulta-
passo pducitur ab agẽte. s. mouente illud passum. tes, prima
¶ Juxta quod queritur vtrũ omnis motus est in mobili. vtrum mo-
¶ Secundo vtrum omnis actio est in passo. tus sit in
¶ Ad p^m rñdet: φ ois motus est i mobili. pbat. Ois actus q̃ mobili.
mobile subtiue mo: est in eo: sed omni motu mobile subtiue 2ª.
mouetur, ergo omnis motus est in mobili. Maior patet: q Solo pª
Motus est in mobili.

mobile totale nõ moˀ motu ℊ nõ est sibi inherens:sed alteri.
minoꝛ nota est de se. ¶ Scdo ga motus localis est in mobi
li:ergo.tʒ ꝯña:ga si de aliquo eēt instãtia:maxime eēt de mo
tu locali.añs pʒ ex dictis in secũdo notabili:qꝛ est res distin
cta a mobili:ꝛ successiua.talis autẽ in nullo subto alio potest
Moᵒ nõ ẽ i mouẽte poni q̃ʒ in mobili. ¶ Scdo dĩ ꝙ motus nõ est i mouẽte in
quãtũ est mouẽs.pʒ:qꝛ tũc opʒ omne mouẽs moueri:qḋ est
falsũ:ꝛ pʒ ꝯñtia:ga omne illud mouetur in quo est motus.
¶ Coꝛᵐ:alicuius actus ꝓprius:nõ est in eo.pʒ:qꝛ motus est
actus ꝓprius mouẽtis:ℊ nõ est in mouẽte. ¶ Scdo seqˀ:ꝙ
mouẽs denominaꝛ mouere ab actu sibi extrinseco.pʒ:quia
a motu:nec est inconueniens:sicut diues denoiaꝛ a diuitijs si
An actio sit passio. Actio nõ est passio. bi extrinsecis. ¶ Ad 2ᵘᵐ dĩ.pmisso p̊:ꝙ actio capiaꝛ hic pro
ꝓductione rei:aut cõseruatione mediãte qua agẽs imediate
dĩ agere:passio pro dispõne que recipiꝛ in paᵗ a qua imedia
te patiẽs dĩ pati. ¶ Itẽ:ꝙ aliqḋ dĩ pati subtiue ꝛ est subm in
quo ꝓduciꝛ passio.Aliud dĩ pati terminatiue:ꝛ est illud qḋ
passione corrũpiꝛ:seu patiẽdo corrũpiꝛ.Uerbi grã:in calefa
ctione aque:aqua aut mã eius:patiꝛ subtiue.Frigiditas autẽ
que corrũpiꝛ:patiꝛ terminatiue.p̊ igiꝛ dico:ꝙ aliq̃ actio non
est paᵗ:saltẽ in casu possibili.pʒ:si deᵘ ꝓduceret angelũ sine
subto:talis creatio eēt actio:ꝛ nõ eēt passio:qꝛ nõ est subtiua:
eo ꝙ nõ fit in subto:nec terminatiua:eo ꝙ ea nihil corrũpiꝛ.
Ois actio nãlis est passio. ¶ Scdo dĩ ꝙ ois actio nãlis est paᵗ. Probatur:qꝛ ois actio
que fit in subto est passio:qꝛ illud subm in q̊ ipsa fit:patiꝛ:sʒ
ois actio nãlis fit in subto:nõ enĩʒ eēt nãlis nisi fieret i subto.
¶ Cõfirmaꝛ:qꝛ ois passio est actio.Ergo ois actio nãlis est
paᵗ.ꝯña tʒ:qꝛ sequr.igiꝛ aliq̃ actio est paᵗ:ꝑ ꝯuersionẽ:ꝛ cũʒ
nõ sit potioꝛ rõ de vna actiõe nãli q̃ʒ de alia:sequiꝛ ꝙ ois ꝛc.
tʒ ꝯña.añs pʒ:qꝛ vĩ iplicare:ꝙ aliq̃ paᵗ eēt:ꝛ a nullo fieret.ℊ
ois paᵗ fit ab aliquo agẽte.Ergo est actio. ¶ Coꝛᵐ:termi ab
stracti diuersoꝝ ꝑdicamẽtoꝝ:ꝑdicanꝛ de seinuicẽ vlr.pʒ de
actione nãli:ꝛ de passione. ¶ Scdm coꝛᵐ.ꝙ nõ est distictio
ꝑntoꝝ penes distinctionẽ reꝝ sigtaꝝ sumẽda:sʒ penes diuer
suʒ modũ signdi aut ꝑndi circa pmas sbas aut de pmis sbstã
tijs.sequitr ex pma. ¶ Tertiũ.ꝙ diuersoꝝ l spẽ:est idẽ actᵘ.
pʒ de agẽte ꝛ patiẽte:qꝛ paᵗ est actus vtriusq; ex ꝯne. ¶ 4ᵘᵐ
ꝙ idẽ actᵘ denoiat diuersa in spẽ imediate. pʒ:qꝛ passio de
Obijcit p̊ noiat agẽs agere inq̃ʒtũ est actio:ꝛ patiẽs pati. ¶ Sʒ ꝯ dices
tu.quelʒ actio dĩt gñe a passione.ℊ nõ est idẽ nũõ cũ passiõe.
añs pʒ:qꝛ ois actio est de gñe actionis:ꝛ paᵗ de gñe passiõis.
2ᵒ ¶ Scdo qꝛ sequiꝛ.Ois actio nãlis est paᵗ.ℊ oẽ agẽs nãle est
3ᵒ patiẽs:ꝑ locũ a ꝯiugatis. ¶ Tertio qꝛ Phs dicit ꝙ actio nõ
T.c.22. est paᵗ in lr̃a. ¶ Ad illa dĩ.ꝙ si dicanꝛ ꝛ itelliganꝛ res differ
Solo p̊. re gñe:que nullo gñe ꝯueniũt:nulla actio nãlis dĩt gñe a pas
siõe:ideo nec numero a passiõe:ga est met paᵗ:ꝛ iõ sic negã
dũ est añs pme rõnis. ¶ Si aũt aliq̃ dñr differre gñe in ꝑ
ꝑrie.vʒ.qꝛ ꝯtineꝛ sub diuersis gñibᵘ:sic ꝯcedẽdũ est:ꝙ actio
dĩt a passione gñe. Et negãda est ꝯñtia:ℊ nõ est paᵗ:imo sic
dĩt idẽ a seipso gñe:qꝛ ꝯtineꝛ sub diuersis gñibᵘ. Phs aũt in
5ᵒ meta.dicẽs.ꝙ oĩa dĩa gñe differũt spẽ ꝛ nũõ intellexit ꝙ
dĩntia gñe p̊ᵒᵒ:differũt spẽ ꝛ nũõ.Sed hᵒ nõ ꝯ:capiẽdo dĩa
Ad 2ᵐ gñe 2ᵒᵒ. ¶ Ad 2ᵐ negaꝛ ꝯña:qꝛ locus a ꝯiugatis nõ tʒ:nisi in
ꝑdicationibᵘ q̃dditatiuis:sicut nõ seqˀ:albũ est dulce.ℊ albe
Ad 3ᵐ do est dulcedo.Mõ hec ꝑdio nõ est q̃dditatiua. ¶ Ad 3ᵐ dĩ
ꝙ Phs intellexit ꝙ hec ꝑdio actio est paᵗ nõ est q̃dditatiua.
¶ Sequr 2ᵘˢ tractatus Tertij libri in q̊ ꝑscrutaꝛ de infinito.

Circa scdm tractatũ tertij.vʒ.de ifinito.
ponꝛ 4ᵐ notabile:qḋ Phs
T.c.24 ꝓbat ad nãleʒ phm spectare ꝯsiderare de infini
to.ꝓbaꝛ.de illo qḋ est paᵗ magnitudinis motus
ꝛ tpis:spectat ad nãleʒ phm ꝯsiderare:sʒ infiᵐ ꝛ
fiᵐ est paᵗ eoꝝ.ℊ ꝛc.maioꝛ pʒ:qꝛ de illis p̊ ꝛ ꝑncipalr cõside
rat phs nãlis:sicut pʒ ex p̊ nõbili tertij:ꝛ videbiꝛ post.mi
noꝛ pʒ:qꝛ quodlʒ illoꝝ necesse est esse finitum aut infinitũ:

ideo quodlibet illorum est infinitũ in diuisione ꝛ finitum in
extẽsione seu duratione:sicut post habebitur.

Quinto notandũ ꝙ Phs ꝓbat in isto tractatu hãc cõ T.c.42
clõnẽ.nullũ corpᵘ sensibile sensu tactᵘ est actu i Nullũ corpus sensibile est actu infinitum.
finitũ.ꝓbaꝛ:qꝛ vel esset simplex vl' cõpositũ:sʒ nullo modo
rũ põt dici:ℊ ꝛc.maioꝛ pʒ ex sufficiẽti diuisione:ꝛ minoꝛ ꝓ
baꝛ p̊:ꝙ nõ cõpositũ:quia vel esset cõpositũʒ ex ifinitis sim
plicibus:vel ex finitis solum. Non ex infinitis vt suppoꝛ ex
p̊mo:qꝛ nõ sunt infinita ꝑncipia rei nãlis:si ex finitis:opʒ ꝙ
vnũ coꝝ esset in infinitũ vel pla:ꝛ nullo mõ ꝑ põt dici.igitur
maioꝛ pʒ ex sufficiẽti diuisiõe.Et minoꝛ declaraꝛ.p̊.n.nõ po
test dici ꝙ pla coꝝ essent infinita:qꝛ cũʒ corpᵘ sit lõgũ/latũ
ꝛ profundũ/corpᵘ infinitũ esset infinite lõgũ.ℊ omnẽ locũ oc
cuparet ſm lõgitudinẽ:ꝛ eēt infinite latũ:ꝛ sic omnem locum
occuparet ſm latitudinẽ.nũq̃ʒ.n.esset terminᵘ sue lõgitudi
nis siue latitudinis:eodẽ mõ de ꝓfunditate:ℊ vnũ infinitum
omne spatiũ occuparet.:ꝛ p ꝯñs nũq̃ʒ posset aliud infinitum
accipi:iõ nõ possunt eẽ pla infinita. ¶ Si aũt dicaꝛ.ꝙ vnũʒ
coꝝ solũ est infinitũ.tũc cũ illud sit ꝯriũ alijs simplicibᵘ. Et
ipsiʒ infinitũ sine ꝓportiõe excederet alia:ꝛ ex ꝯñti alia oĩa
corrũperet in suã nãm.ꝛ ꝯsequenter ipm solũ remaneret:qḋ
est incõueniẽs ꝛ ꝯ expientiã.Ergo pʒ ꝙ nõ põt dici eẽ infini
tũ cõpositũ. Nec potest dici ꝙ eẽ simplex rõne eadẽ. ¶ Sʒ Obo
ridebit Cauillator:ꝙ infinitũ erit parue vtutis:ꝛ finitũ magne:
sicut si ignis esset finitus:aer infinitᵘ:ꝛ ideo nõ põt infinitũʒ
alia in suã naturã cõuertere. ¶ Hec remouet Phs designan Solo
do de elemẽto infinito:partẽ finitã eq̃lẽ finito elemẽto:tunc T.c.49
aliq̃ erit ꝓpoꝛᵒ virtutis actiue elemẽti finiti ad partẽ datam
infiniti.sit ℊ ꝙ cũ elementũ finitũ nõ hẽat virtutẽ actiuã in
finitã.ꝙ virtus eiᵘ sit in cẽtuplo maioris q̃ʒ pars data alteri
us vel in alio numero quouis:ꝛ capiaꝛ de infinito ps centu
pla ad pmã partẽ datã.illa erit in cẽtuplo maioris vtutis q̃ʒ
pma pars data:eo ꝙ in cẽtuplo maioꝛ:ꝛ tãta fuit virtus alte
rius elemẽti finiti.ℊ pma pars data elemẽti infiniti centupla
erit eq̃lis vtutis cũ elemẽto finito:ꝛ cõstat ꝙ infinitũ adhuc
sine ꝓportione excedit virtutẽ actiuã illius partis:eo ꝙ sine
ꝓportione excedit eiᵘ magnitudinẽ ꝛ in maiori corpe est ma
ioꝛ virtus.ℊ sine ꝓportione excedit virtutẽ alterius elemẽti
finiti:qḋ fuit ꝓbandũ. Plꝛes rõnes ponit sed he sufficiant.
¶ Circa istã mãm p̊ dubitaꝛ.vtrũ in maiori corpe est maioꝛ Dubõ.
virtus:ꝛ vĩ ꝙ nõ:qꝛ tãta calitas intẽsiue est in scintilla ignis: An maior virtus sit i corpore maiori.
sicut in toto igne.Scdo qꝛ eque fortiter infrigidaret cacabᵘ
aque maris manũ impositã:sicut faceret totum mare.
¶ Scdo queriꝛ vtrũ est aliq̃ magnitudo actu infinita:ꝛ vĩ ꝙ 2ᵒ
sic:qꝛ extra celũ est spatiũ infinitum.ℊ ꝛc.ꝓbaꝛ añs:qꝛ si hõ
esset supra celũ posset extẽdere brachiũ:ꝛ nõ posset nisi i spa
tio.igiꝛ ꝛc.Itẽ ibi est extra.ℊ spatiũ. ¶ Itẽ fabã ibi ꝓductã 3ᵒ
deᵘ posset elõgare a celo.ℊ ꝑ aliqḋ spatiũ eã elõgaret.igiꝛ ibi
est spatiũ:ꝛ nõ est potioꝛ rõ quare finireꝛ illud spatiũ in vno
situ q̃ʒ in alio.ℊ nõ terminaꝛ.ℊ est infinitũ. ¶ Tertio queriꝛ
vtrũ est aliq̃ longitudo infinita:ꝛ arguiꝛ ꝙ sic:qꝛ linea gyrati
na est infinita.igiꝛ.tʒ ꝯña.añs ꝓbaꝛ:qꝛ cõponiꝛ ex infinitis
gyris:quaꝝ q̃lʒ ẽ pedalis:ꝛ tales ꝯstituũt ifinitã lõgitudinẽ.
¶ Pro p̊ᵃ haꝝ dubõnũ est p̊ notãdũ.ꝙ aliq̃ virtᵘ ꝑt dici ma Ad euidẽtiã hᵉ dubitationis. Una virtus est altera maior tripliciter.
ioꝛ altera triplr̃.p̊ intẽsiue:sicut calitas vt quatuoꝛ:diceret ca
liditate vt tria maioꝛ:secundo mõ extensiue:qꝛ est magis ex
tẽsa:ꝛ tertio mõ in agẽdo:ſm ꝙ fortius ageret:ꝛ de hoc ter
tio mõ est ꝑnᵗ ad pñs qḋ. ¶ Per hoc ad pmã dubõnẽ dico
p̊mo:ꝙ in maiori corpore est maioꝛ virtus extẽsiue:ꝛ notũʒ Ad pmaʒ dubõnem.
est:qꝛ sicut corpus est maius:ita virtus eiᵘ est extẽsioꝛ:sʒ nõ
est ad ꝓpositũ. ¶ Scda ꝓpõ.si opʒ in maiori corpore esse
maiorẽ virtutẽ intẽsiue.pʒ ꝑ pmã rõnẽ factã in mouẽdo du
bitationẽ. ¶ Tertia ꝓpõ ponꝛ ꝛ ꝓbabilr cũ Pho:ꝙ i ma
iori corpe est maioꝛ virtus in agenᵒ:sic ꝙ ceteris paribᵘ:ad
maiorẽ distãtiã maius calidũ calefaceret q̃ʒ minᵘ:ꝛ ad eq̃lẽ

fortius:ꝛ hoc docet experiẽtia:ꝙ de magno igne:q remotius ca-
lefacit ꝙ̃ faceret eiꝰ medietas:ꝛ ad eq̃lẽ fortius. ❡ Scḋo qꝛ
maius põdus fortius põderat ꝙ̃ minus:ceteris paribꝰ.qua-
re ignis magis alteraret:nõ alteraret fortius. ❡ Tertio quia
vase repleto aq̃:quãto ductus ponit̃ inferiꝰ:tãto vehemẽtio-
ri impetu exit aq̃.Cuius alia rõ negt assignari ꝙ̃ magnitudo
maior aque supioris ad foramen. ❡ Corᵐ:si eẽt infinitũ cor-
pus ad imaginationẽ:qualificatũ aliq̃ qualitate pꝰ:ipm esset
infinite virtutis in agẽdo ſm talẽ qualitatẽ:sequitur ex ↄclõne.
Obo ❡ Sed ↄ dicet̃:vel eẽt infinite ṽtutis in calefaciẽdo:posito
ꝙ esset calidũ i pũcto.a.assignato rõne ptiũ finitaꝝ ꝛ signa-
tarũ:ꝛ hoc negt dici:vel infinitaꝝ:ꝛ hoc non:qꝛ multe tãtũ di-
stãt a pũcto assignato:ꝙ in ipm nõ pñt agere:vt ps pedalis
Solo distãs ab eo p cẽtũ leucas. ❡ Rñdet̃ ꝙ rõne infinitaꝝ par-
tiũ est infinite virtutis:quaꝝ quelȝ est tãta:sicut hec certa da
ta:ꝛ ad iprobationẽ dĩ:ꝙ mlte tãtũ distãt:ꝙ seorsuȝ a toto se-
parate nõ possent agere in punctũ assignatũ:siue centũ:siue
Ad arᵐ mille leucis distẽt ab eo. ❡ Ad rõnes motas in pñꝰ.ad pmã
dĩ:ꝙ est p zᵃ ꝓpõne. ❡ Ad zᵐ dĩ ꝙ mare fortius infrigi-
dat multo manũ iposità ꝙ̃ faceret cacabus aq̃ maris: sed ħ
sensus tactus negt discernere:eo ꝙ qñ est excellens sensibile
in calefaciẽdo ꝛ infrigidãdo multũ decipit̃ i iudicãdo de in-
Utruȝ def magnitu-do actu in finita. tẽso ꝛ remisso ꝛ eque forte:iudicaret scintillã ignis tãgẽs eaȝ
sicut totaȝ flãmam cuius est pars:cum tamen flamma tota:
prout docet experientia:multo fortioris sit virtutis.
Ad noti-ciã zᵉ dubi culiatis. ❡ Pro zᵃ dubõne p pmitit̃:ꝙ si magnitudo ĩfinita eẽt:mari
me esset spatiũ extra celũ:hoc est manifestũ:qꝛ nuſq̃ posset
esse infra celũ. ❡ Tũc ponunt̃ ꝓpões faciles ſm veritatẽ.
An infinitũ e:ꝛ eẽ celũ. Prima infinitũ spatiũ posset eẽ extra celũ:tenẽdo infinitum
pᵃ ꝓpõ. sincathegoᶜᵉ:qꝛ aliquanᵐ spatiũ posset eẽ ibi:ꝛ quãtũlȝ maiꝰ:
ergo infinitũ.ↄña tȝ p exponẽtes:qꝛ ita exponit̃ infinitũ.aña
pȝ:qꝛ sicut nullo p̃existẽte spatio deꝰ totius mũdi spatiuȝ crea-
uit:ita pari rõne ex̃ celũ:adhuc q̃ntũlȝ spatiũ põt ꝓducere:eo
zᵃ ꝓpõ. ꝙ nõ est potẽtia eius limitata. ❡ Scḋa ꝓpõ.extra celũ ở fa
cto nullũ est spatiũ.pȝ:qꝛ lȝ fidelis ponere hȝ deum ibi posse
ponere spatiũ:tñ ꝙ fecit nõ hȝ ponere:nisi cogeret auctas sa
cre scripture quã nõ vidimus:ꝛ frustra fecisset ibi spatiũ:qꝛ
ad oium nãliũ mutationẽ sufficit spatiuȝ qḋ est infra celum.
3ᵃ ꝓpõ. ❡ Tertia ꝓpõ. Ari.cõcederet hãc ↄditionalẽ:si extra celuȝ
esset spatiũ:illud esset infinitũ:q̃uis catholicus eandẽ negat.
pȝ pᵃ ps:qꝛ Arist.putaret aña eẽ impõle:ꝛ ẽt ꝙ nõ posset red
di rõ:quare illḋ spatiũ plus terminaret̃ in vno situ ꝙ̃ i alio.
pȝ zᵃ:qꝛ catholicus hȝ ↄcedere deũ ibi posse ꝓducere spatiũ
4ᵃ ꝓpõ. infinitũ. ❡ Quarta ꝓpõ.nõ est possibile deũ facere spatiuȝ
infinitũ.pȝ:qꝛ seqt̃ ꝙ potẽtia ꝓductiua dei esset terminata in
magnitudie:qꝛ illḋ posset ꝛ nõ posset maiꝰ. ❡ Scḋo qꝛ negt
ꝓducere infinitã virtutẽ.g̃ nec magnitudinẽ.pȝ aña:qꝛ ĩfini-
ta virtus eẽt eq̃lis sue virtuti:modo negt facere equale sibi.
❡ Tertio iplicat infinitã magnitudinẽ esse:ergo.ↄña nota:ꝛ
aña ꝓbat̃:qꝛ si esset:ipsa nõ ↄtineret plã pedalia ꝙ̃ bipeda-
lia:prout notũ est ex qḋ nois infiniti:ꝛ ꝙ ↄtineret plã peda-
lia.ꝓbat̃:qꝛ in qualȝ magnitudine totali ↄtinent̃ pl̃es partes
minores:nõ cõicãtes:ꝙ̃ maiores:mõ magnitudo infinita est
magnitudo totalis:cõtinẽs partes maiores bipedales ꝛ mi-
Obo nores pedal̃.g̃ pl̃es pedales ꝙ̃ bipedal̃ continebit. ❡ Rñ-
Solo debis ꝙ maior negaret̃ ſm oppositã opinioneȝ. Rñdeo ꝙ
illa est cõis aĩ ↄceptio:quia nulla est notior:ꝛ ideo si illa nege
tur:nõ inueniret̃ aliq̃ notior ex q̃ post poterit esse disciplina-
Obo pᵒ tio. ❡ Sed ↄ dices:qꝛ magnitudinẽ talẽ eẽ nõ iplicat:g̃ deꝰ
põt eã facere.ↄña tȝ:qꝛ deus oẽ illud põt facere qḋ fieri non
implicat ↄdictionẽ:put ↄcedit q̃uis catholicus.aña pȝ:qꝛ po
sita magnitudine infinita nullus deduceret ex hoc ↄdictoria
zᵒ bñ rñderi. ❡ Scḋo qꝛ nõ minus est spatiũ extra celũ ꝙ̃ eẽt
sub cõcauo orbis lune:suppꝰ ꝙ oĩa que sũt sub eo deꝰ annul-
lasset:ȝ adhuc ibi eẽt spatiũ.g̃ ꝛc.maior nota est.ꝛ minor pȝ:

quia omnibus annullatis: adhuc poli distarent.ergo adhuc
inter eos esset distantia:igitur spatiuȝ. ❡ Tertio qꝛ deus est 3ᵒ
tã p infinitũ spatiũ extra celũ.ergo.ↄña tȝ.ꝓbat̃ aña:qꝛ infi-
nitũ spatiũ ex̃ celũ põt eẽ:vt dicat̃ ↄ pᵃ.ꝛ q̃ntũcũqȝ fieret:deꝰ
in tãto eẽt:eo ꝙ eũ necesse est eẽ vbiqȝ ꝛ nõ p mutationẽ di-
uinam:eo ꝙ nõ est deꝰ mutabilis.g̃ ở facto ibi est tãtũ spaᵐ:
q̃ntũ ibi põt fieri. ❡ Ad ista rñdet̃. Ad pmã ↄñter ↄcedit̃:ꝙ Solo
implicat ↄdictionẽ:q̃ntũ est ex nã reꝝ infinitũ extẽsiue eẽ:ve Ad pᵐ
rũ est tñ ꝙ nullus hõ putus euidẽter:euidẽtia aliq̃ nãli ex ħ
ↄdictõe inferret:multa eñi sunt iplicãtia:ex quoꝝ tñ oppo
sitis positis in esse miq̃ euidẽter bñ rñdẽti inferrẽtur ↄdicto
ria:sicut deũ nõ eẽ iplicat potissime:ꝛ tñ nullus ex hoc ↄdi-
ctoria inferret euidẽter. ❡ Ad zᵐ dĩ ꝙ oibus annullatis que Ad zᵐ
sunt sub cõcauo orbis lune:sub ↄcauo nihil eẽt vt noᵐ est: qꝛ
si aliqd ibi esset:nõ oia essent annihilata. ❡ Scḋo ꝙ ibi tũc
nᵐ esset spatiũ.pȝ:qꝛ seꝰ:ibi est aliqḋ spatium. ergo aliquod.
❡ Tertio ꝙ poli distarẽt distãtia curua ꝛ maiori ꝙ̃ pus:qñ Ad 3ᵐ
ↄcauũ erat repletũ.pȝ:qꝛ distarẽt p semicircũferẽtiã sphere
ꝛ per pus p diametrũ. ❡ Quarto ꝙ nõ distarẽt poli distan-
tia recta.pȝ:qꝛ nᵃ est ibi. ❡ Quinto qꝛ poli essent imediati q̃
ad distãtiã rectã.pȝ p p̃cedens:ꝛ p hoc pȝ qḋ dõm ad scḋaȝ.
❡ Ad tertiã dĩ:ꝙ deus ở facto p nullũ spatiũ est extra celũ:
q̃uis p infinitũ spatiũ põt eẽ extra p ꝓductionẽ noui spatij:
ꝛ ibidẽ incipet eẽ:nõ p mutationẽ dei:ȝ p mutationẽ spatij,
Unde añ vniuersi ꝓductionẽ:in nullo spatio erat deꝰ ꝛ p ip-
sius ꝓductionẽ:omni spatio:sine sui mutatione:icipit eẽ pñs:
vñ si hic iã nouꝰ aer ꝓduceret̃:in eo deꝰ eẽt post ꝓductionẽ:ꝛ
nũq̃ fuisset añ i eo:ꝛ ex ħ nullo mõ seq̃t mutatio dei:ȝ mu-
tatio aeris.nã.n.pmi entis est ſm veritatẽ nullo spatio circũ-
scribi:nec diffiniri sic:qn possit esse sine illo:ꝛ iteꝝ nullũ spa-
tiũ posse eẽ sine p̃ntia ipsiꝰ pmi entis ipm ab initio ꝓducẽ-
tis ꝛ in esse cõseruãtis. Ad motiua adducta in mouẽdo dubi
tationẽ dĩ.ꝙ si hõ esset supra celũ extẽdere posset brachiuȝ
nõ p spatiũ ꝙ ibi esset distinctũ ↄ brachiũ:ȝ i extẽsione bra-
chij fieret spatiũ eleuatũ supra celũ. ❡ Ad scḋaȝ negatur ꝙ
ibi est extra:ꝛ ergo negatiue sunt vere dicẽtes:ꝙ extra celuȝ Utruȝ …
nihil est:qꝛ ille nihil ponũt. ❡ Ad 3ᵐ ↄcedit̃ ꝙ deꝰ elõgare longitud…
posset fabam a celo creãdo nouum spatium iter fabam ꝛ ce finita…
lum:vel prius produxisset ꝛ post elongasset. Ad cogni…
❡ Pro tertia dubõne est notandũ diligẽter.ꝙ linea gyratiua tiã 3ᵉ du…
dĩ linea gyrãs circa corpus:tũc imaginemur corpꝰ colũnare: culiatis.
cuius diameter sit pedalis. ❡ Scḋo ꝙ circa eius ptes pro- Linea g…
portionales trãseat linea gyratiua:sic ꝙ in q̃lȝ pte ꝓportio- ratiua q…
nali fiat vna gyra:vocantur autem partes proportionales cõ- est.
sequenter se hñtes:partes sic se hñtes:ꝙ qualis est ꝓportio
pme ad scḋaȝ:talis est scḋe ad tertiã:tertie ad quartam : ꝛ sic
deinceps:vt si corpꝰ.a.linea iᵃ gyraret̃ diuidi pmo i duas me-
dietates:deinde medietas scḋa in duas medietates:que eẽnt
due quarte totius:deinde vltima q̃rta in duas eius medieta-
tes:que essent due octaue totius:ꝛ ita deinceps:tũc pma me-
dietas ꝛ scḋa.i.q̃rta ꝛ tertia.i.octaua sunt ptes ꝓportionales
ↄñter se hñtes.pma.n.ad scḋaȝ est ꝓportio dupla.s.medieta
tis ad 4ᵃᵐ:ꝛ ita scḋe ad tertiã:ꝛ quarte ad octauã:ꝛ ita ở aliis.
❡ Tertio aduerte ꝙ gyra nõ terminat̃ ad pũctũ a quo exi-
uit:ȝ circũdat corpꝰ ꝛ terminat̃ ad pũctũ ꝓportionalẽ pun-
cto a quo exiuit:vt si a pñᵒ pme medietatis ducẽs lineã gyrã
do eã:sic ꝙ in terminis eiusdẽ medietatis ad pũctum ꝓpor-
tionalẽ termino a quo exiuit terminaret̃. Hec vocaret̃ gyra-
tiua a gyrãdo dicta. ❡ Tũc 4ᵒ supponat̃:ꝙ.a.corporis co- 4ᵐ noᵐ
lũnaris pũctus extrinsecus:versus quẽ vadũt ptes ꝓportio-
nales minores sit.b.ꝛ pũctus a quo incipiunt gyre maiores
sit.d.tũc est dubitatio vtrũ linea gyratiua ducta in corpe.a.
ab ipso.d.ṽsus.b.p ptes ꝓportionales ↄñter se hñtes in vna
parte ꝓportionali p̃cise faciẽdo vnã gyrã sit infinita.vĩ.n.ꝙ
sic:eo ꝙ illa linea cõpoꝛ ex infinitis ptibꝰ:qꝛ ex infinitis gy-
ris nõ

ris nõ cõicantibus:quarũ quelibet est pedalis:cũ enim dia/
meter est pedalis ꝛ maioꝛ sit gyra ꝙ̃ diameter:sicut circu/
lus ꝙ̃ diameter circuli:oportet ꝙ queuis gyra ad minus sit
pedalis:modo talia constituent infinite longam lineam.
pª ℭ Specificata dubõne patent primo he ꝓpões.pª.Qꝛ nul/
la partium ꝓportionaliũ ꝯñter se habentiũ tãgit ipm.b.pꝫ:
qꝛ si eẽt vltima ps ꝓportionalis ꝯtinui.ꝯñr se hñs.mõ nulla
est tal:qꝛ ſm tales ptes in ifĩm vadit diuisio ꝯtinui:cũ nõ sit
2ª cõpoᵐ ex idiuisibꝰ.ℭ 2ª.ꝙ nulla linea ꝓcise ducta sup ptes
ꝓportionales tales ꝛ nõ vltra oẽs attingit.b.seqꝛ ex ꝓcedẽ/
te:ꝙ nulla ps ꝓportionalis attigit ipm.b.ꝛ linea illa nõ extẽ/
3ª dit nisi in ptibꝰ ꝓportionalibꝰ.ℭ 3ª.ꝙ si eẽt vna linea va/
dẽs p oẽs ptes ꝓportionales:ꝛ nõ vltra:talis eẽt ifĩta versus
b.pꝫ:qꝛ nõ finiret in.b.eo ꝙ nõ attigit.b.p ꝓcedẽtẽ:nec citra
b.qꝛ tũc nõ trãsiret p oẽs ptes ꝓportionales ꝯñter se hñtes:
eo ꝙ iter pũctũ terminãtẽ ꝛ.b.eẽnt ifinite ptes tales medie.
4ª ℭ 4ª.si sic.linea poneret ifinita versus.b.sili mõ posset po/
ni versus.d.pꝫ:signãdo mediũ pũctũ corpis.a.ꝛ sit.c.a quo
p ptes ꝓportionales ꝯñter se hñtes ducant linee:tam ꝯſus
d.ꝙ̃ versus.b.illa erit nõ terminata ex vtraqꝫ pte:qꝛ q̃ rõne
5ª ꝯſus.b.eadẽ rõne versus.d.ℭ 5ª.ꝙ icipiẽs moueri ab ipso
b.versus.a.nullã ptẽ ꝓportionalẽ p̃ trãsibit.pꝫ:qꝛ vl illa at/
tingẽt.b.ꝛ h̃ nõ p pªᵐ ꝓpõnẽ:vl nõ attingẽt.b.ꝛ tũc iter eã ꝛ
b.eẽnt ifinite ptes ꝓportionales minores q̃s p̃us transiret:ꝛ
6ª sic eã nõ trãsiuisset p̃.ℭ 6ª.ꝙ sic icipiẽs ptrãsire:nullas par
tes duas ꝓportionales ptrãsibit adeq̃te.pꝫ:qꝛ nulle due sũt
7ª sil.ℭ 7ª.ꝙ sic icipiẽs trãsire in h̃ istãti ad imaginationẽ in/
diuisibili:imediate post h̃ istãs ifinitas ptes ꝓportiõales p/
trãsibit.pꝫ:p exponẽtẽ:qꝛ ifinitas ptes ꝓportionales ptrã/
sibit ꝛ nullũ mediũ erit gn citra ipm ifinitas ptrãsibit:g̃ ꝛc.
ꝯñtia tꝫ.añs pro pª pte est notũ:ꝛ pro 2ª.pꝫ:qꝛ ex q̃ nũc inci
pit ptrãsire imediate post h̃ mouebit ptrãsẽdo.g̃ q̃cũqꝫ
medio accepto:cũ ipm sit diuisibile:citra mediũ ipsiꝰ aliqđ
ptrãsibit:ꝛ qðlꝫ tale ifinitas ptes ꝓportionales minores in/
8ª cludit ꝛc.ℭ 8ª.ꝙ linea ducta a.d.sic ꝙ terminaret ad ipm
b.exclusiue:ducta foret vltra oẽs ptes ꝓportionales.pꝫ:qꝛ li
nea ꝯtingeret ipm.b.ꝛ nulla ps ꝓportionalis ipm.b.attingit.
9ª ℭ 9ª est.ꝙ ifinita est in corpe.a.linea gyratiua:tenẽdo infiᵐ
syncathegoᶜᵉ.pꝫ:qꝛ aliquãta est linea gyratiua ꝛ quãtulibet
maioꝛ:quia duaꝝ gyraꝝ est aliquanta:ꝛ.10.gyraꝝ:ꝛ.5.ad il/
lam:ꝛ.20.gyraꝝ est.10.ꝛ ita deinceps he ꝓpões note sunt.
10ª ℭ 10ª.corpus motũ a.d.versus.b.ꝓcise trãseũdo ſm par/
tes ꝓportionales tales nunq̃ attinget.b.patet:qꝛ impoẽ est
aliquã illaꝝ partium ꝓportionabiliũ attingere ipsum.b.igiꝛ
cũ ipm nõ moueat nisi in ptibus ꝓportionalibꝰ corporis.a.
11ª nũq̃ attigeret.b.ℭ 11ª.ꝫ q̃ sdã:ipoẽ ẽ lineã sic ductã p ptes
ꝓportionales ꝯtingi vsqꝫ ad.b.vl vltra.b.Proᵃ:qꝛ vel vna
gyra in imediate ꝯiungeret illã lineã pũcto.b.ꝛ h̃ nõ:qꝛ tũc
illa eẽt in pte ꝓportionali imediata ipsi.b.ꝛ esset vltima ps
ꝓportionalr se hñs:qđ nõ ẽ poẽ:put dcm est in pª:vl plꝛes
gyre imeᵗᵉ cõiungerẽt eã pũcto.b.ꝛ h̃ nõ:qꝛ oꝫ ꝙ ille eẽnt in
plibꝰ ptibꝰ ꝓportionalibꝰ:q̃rũ q̃libet imeᵗᵉ cõiungeret pun/
cto.b.ꝛ sic oꝫ plꝛes ptes ꝓportionales eẽ sil adeq̃te:ꝙ est ꝯ
6ᵃᵐ.ℭ Coꝛᵐ.male dñt illi q in h̃ casu dñt:ꝙ linea põt ptẽdi
ad.b.ꝛ tñ ꝯtinebit ifinitas gyras ꝛc.nõ enĩ est poẽ deducẽ/
do eã ꝯiungi ipsi.b.vt dic ꝫ.He sunt note satis:sꝫ nõ vadũt
Pro qõ/ ad qõnẽ.ℭ Et iõ p rñsione ad qõnẽ ponant alie ꝯnes.q̃rũ
nis deter/ pª est.Et 12ª.ꝙ oĩ linee gyratiue sic trãseũti p ptes ꝓportio/
minatiõe. 12ª nales:corrñdet vna linea recta.pꝫ:qꝛ p quot gyras põt duci
curua:p tot põt duci recta:sic pꝫ iducẽti.Ex q̃ sequit.si sit ali
qua linea curua ducta sup oẽs ptes ꝓportiõales talis:ita oꝫ
ꝙ sit vna recta ducta sup oẽs:ꝛ non vltra oẽs.pꝫ ex ꝓpõne.
13ª ℭ 13ª ꝓpõ.Nulla linea recta ducta in corpe ab ipso.d.ver/
sus.b.ꝛ nõ vltra.b.est ifinita.pꝫ:qꝛ talis vel terminat ad.b.
vel citra.si eniꝫ vsqꝫ ad.b.trahet:est terminata p.b.si autem

non ducat vsqꝫ ad.b.erit minoꝛ ꝙ̃ ducta a.d.ad.b.q̃re etiaꝫ
erit terminata.ℭ 14ª.Non est poẽ aliquã vnam lineã re/ 14ª
ctam esse ꝓductam ꝓcise super oẽs tales partes proportio/
nales corporis.a.sic ꝙ nõ vltra.Probatur:qꝛ cum quelibet
talis pars sit finita:vt dicit cõclusio ꝓcedens:vel finit ad.b.
ꝛ si sic:tunc transit vltra oẽs partes proportionales:qꝛ nulla
pars ꝓportionalis tangit.b.vel terminaret citra.b.ꝛ tũc nõ
transit per oẽs ptes ꝓportionales:qꝛ iter terᵐ eius:ꝛ.b.sunt
ifinite ptes ꝓportionales.ℭ 15ª ꝓpõ.Nõ est poẽ ꝙ aliq̃ li 15ª
nea curua trãseat super oẽs ptes ꝓportionales ꝯñr se hñtes
supra quãlibet faciẽdo vnã gyrã:ꝛ nõ vltra.Probat:qꝛ nõ
est poẽ sic duci rectã.g̃ nec curuã.tꝫ ꝯña p coꝛᵐ ꝓpõnis.12.
añs est ꝫ ꝓcedẽs.ℭ Ex qbꝰ seq vĩ ꝫ rñsal:ꝙ nõ ẽ aliq̃ linea Rñᵒ ad
curua ifinita.Probat:qꝛ si aliq̃ eẽt maxime eẽt linea gyrati qõnem.
ua sic ducta p ptes ꝓportionales:sed nulla tal est ifinita.igiꝛ
maioꝛ pꝫ:p dicta in dearticulãdo dubõnẽ.ꝛ minoꝛ ꝓbat:qꝛ
vel illa eẽt ifinita q̃ adduceret versus.b.p oẽs ptes ꝓportio
nales ꝯñter se hñtes supra quãlibet faciẽdo vnã gyrã:ꝛ non
vltra:vel illa q̃ duceret vltra oẽs ad.b.vel ptẽ vlteriorẽ:vl
illa q̃ duceret p aliq̃s ptes ꝛ aliq̃s nõ.nõ pªᵐ:p ꝯnẽ ꝓcedẽtẽ.
nec 2ᵐ:p ꝯnẽ vnã.nec 3ᵐ:qꝛ q̃cũqꝫ talis q̃ ducit p aliq̃s ptes
ꝛ nõ p oẽs:est solũ finita:sicut pꝫ iductiue:capiẽdo lineã du/
ctã p q̃s ptes ꝓportionales volumus.ℭ Sed ꝫ.Aliq̃ trãsit Obijcit
p ptes oẽs ꝓportionales ꝯñr se hñtes.g̃ aliq̃ est ifinita.ꝯña pª
tꝫ:p 3ᵐ ꝯnẽ.ꝓbat añs:qꝛ oẽs ptes ꝓportionales sũt:ꝛ mille
pñt signari gn p eas trãsit linea gyratiua.g̃ aliq̃ trãsit p oẽs.
ℭ 2ª.qꝛ p duas ꝛ p tres:ꝛ sic sine statu trãsit aliq̃.g̃ aliq̃ trã/ 2ª
sit p oẽs.ℭ 3ª.qꝛ aliq̃ sunt oẽs:ꝛ quotquot sunt ptes:p illas 3ª
trãsit aliq̃ linea gyratiua.g̃ aliq̃ trãsit p oẽs.ꝯñtia tꝫ.ꝛ añs p
pª pte pꝫ:qꝛ due medietates corpis.a.sunt oẽs ptes corpis.a.
sil sumpte.2ª ps nota est:qꝛ in quotis nuõ velis accipe ptes
ꝓportionales:p totũ illũ trãsit aliq̃ linea gyratiua.ℭ 4ª in/ 4ª
finita est linea gyratiua:g̃ linea gyratiua est ifinita p ꝯuersio
nem:ꝛ vltra.g̃ est aliquãta ꝛ quãtulibet maioꝛ.g̃ est ideter/
minata.ℭ Ad pªᵐ istoꝝ negat añs:ad ꝓbõnẽ negeꝛ ꝯñtia: Ad pªᵐ
qꝛ infert ꝙ aliq̃ trãsit p oẽs:qꝛ arguit a suppõne ꝯfusa tñ obõnem.
ad determinatã:sicut nõ seqꝛ:aliqs hõ/est aĩal:ꝛ nõ est aliqs
hõ/gn id sit aĩal:ergo aliqs hõ/est oẽ aĩal:hñ tñ ꝯcederet te/
nẽdo ly oẽs/distributiue ꝙ p oẽs trãsit aliq̃:nulla tñ transit
p oẽs:sicut ois hõ est aĩal:nullũ tñ aĩal est ois hõ.ℭ Ad 2ᵐ Ad 2ᵐ
negeꝛ.ꝙ aliq̃ per duas ꝛ p tres:ꝛ sic sine statu trãsit:tñ tenẽ/
do ly aliq̃/ꝯfuse tñ:bene ꝯcederet:ꝙ per duas/tres/ꝛ sic si/
ne statu transit aliq̃:nulla tñ per duas ꝛc.trãsit:ꝛ sic sine sta/
tu ſm modũ ſm quẽ dicit ꝙ heri ꝛ hodie comedi panẽ:nul
lum tamẽ panẽ comedi heri ꝛ hodie.Et si dicas ad quã par/
tem est status:dico ꝙ respectu diuersaꝝ lineaꝝ diuersimo/
de erit status:nã respectu transeuntis per duas est status ad
tertiã exclusiue.ℭ Ad 3ᵐ negatur.ꝙ alique sunt oẽs:cuius Ad 3ᵐ
falsitas patet:prout ly oẽs/teneatur distributiue:sed prout ly
oẽs/teneꝛ collectiue:adhuc est falsa:qꝛ dicẽdo q̃tuoꝛ quarte
sunt oẽs partes corporis.a.est sensus ꝙ tota collectio partiũ
a.est q̃tuoꝛ quarte:ꝛ ꝙ nulla sit pars.a.quin sit aliq̃ quatuoꝛ
quarte:sicut dicẽdo.duodeciꝫ sunt apostoli dei:est sensus ꝙ
nõ sit aliqs apostolus:quin sit aliqs duodecimũ apostoloꝝ.
modo manifestũ est:ꝙ sic q̃tuoꝛ quarte non sunt omnes:qꝛ
esset sensus:ꝙ nulla esset pars gn esset aliq̃ quatuoꝛ quarta/
rum:qđ est falsum:de tertia vel de q̃rta medietate.Ad pro/
bationẽ dicit ꝙ hec est falsa de virtute sermonis:ꝙ due me
dietates corporis.a.sunt oẽs partes corporis.a.ob hanc cãm
dictã:sed ꝯcedẽtes eaꝫ itelligũt:ꝙ oẽs medietates corpis.a.
vel oẽs q̃tuoꝛ corpis.a.sil accepte:ꝛ sic ſm nũm quẽ volue/
ris partiuꝫ aliquotaꝝ:ad aliũm intellectum:non esset vera.
ℭ Ad 4ᵐ dr:ꝙ hec infinita est linea gyratiua:vꝫ istã:quã/ Ad 4ᵐ
tulibet magne lõgitudinis ens est linea gyratiua:q̃ oꝫ sic cõ/
uerti:linea gyratiua est ens aliquãte magnitudinis:ꝛ illa est

vera. Ad rōnē motā in mouendo dubōnem. negaſ: q gyra-
tiua linea cōponiſ ex infinitis pedalibus nō cōicantibus: qꝛ
nulla transit per oēs partes ꝓportionales.

T.c.56. **Sexto** notandū est: q Phs ꝓbat in eodē tractatu: q īfi-
nitū quodāmō est. pꝫ: qꝛ ꝯtinuū est īfinitū in diui-
sione. Itē nūs est īfinit⁹ in cōpōne. ¶ 2ᵒ. q īfiⁿ est in poᵃ. pꝫ:
qꝛ nunq̄ est in actu cōpleto: qꝛ ꝯtinuū nunq̄ eēt actu īfiⁿ di-
uisū: nec nūs vnq̄ eēt īfiⁿ actu. ¶ 3ᵒ. q hec poᵃ reducibilis
est ad actū: cui⁹ esse est in ꝯtinue fieri: ⁊ nunq̄ in cōpleto eē.
pꝫ: qꝛ bene pōt diuisio ꝯtinui in infinitū cōtinue fieri: nunq̄
aūt pōt ꝯtinuū eē in actu in īfinitū diuisū: sic tps vel mot⁹.
vel ludus: reduciſ ad actū in fieri ꝑ partē post partē: nunq̄
aūt est ludus in eē cōpleto: qꝛ postq̄ est cōpletus: tūc cessat.
¶ Quarto. q ꝯtinuū est in īfinitū diuisibile in ꝑtes eiusdē
ꝓportionis: sed nō in ꝑtes eiusdē q̄titatis: nō cōicāte. sic vꝫ
q q̄libet eaꝝ sit tāta quāta hec est certa data: demōstrando
partē quātūlibet paruā vis: qꝛ cū ꝯtinuū nō sit cōpositū ex
indiuisibilib⁹: in īfinitū si vis subdiuidere potes ꝑtes ſm eā
rōnē: vt totū ī medietates: ⁊ medietatē in suas medietates: ⁊
sic semꝑ 2ᵃ ꝑs nota est: qꝛ alr ꝯtiⁿ esset actu īfiⁿ: cui⁹ ꝯ̄riū est
ꝑius ꝓbatū. ¶ Quinto. q nō totalr silr est īfinitū in appōne
magnitudinis: sicut in diuisione. pꝫ: qꝛ diuisione in īfinitum
fit magnitudo parua: sed nō in appōne fit in īfinitū magna:
T.c.63. q̄tas ei superaddaſ: qđ ab alia auferſ. ¶ Sexto describit in-
finitū syncathegorematice tm̄ qđ est: cui⁹ quātitatē accipiēti-
bus: semꝑ ꝯtingit aliqd vltra accipe: nō recipiēdo idē. pꝫ: qꝛ
cū magnitudo sit īfinita in diuisione: q̄libet magnitudinis di-
uisiōe capta: ꝯtingit capi vlteriorē. ¶ Ex quo īfert 7ᵒ. q ma-
le diffinierūt antiq īfinitū. dicētes: q est cui⁹ nihil est extra:
qꝛ illa diffinitio est toti⁹ ꝑfecti. totius eniꝫ ꝑfecti nihil est ex.
cū eniꝫ aliqd abest: nō ꝓprie totū vocaſ aut ꝑfectū: sed ma-
gis colobū: aut mancū: capiſ aūt hic totū pro ꝑfecto: sicut vi-
T.c.72. des. ¶ Ex quo iteꝝ sequitur 8ᵒ. q īfinitū magis hꝫ rōnē ꝑtis
⁊ mãe: ⁊ ꝑ ꝯñs reduciſ ad gen⁹ cāe mãlis q̄ totius. pꝫ: qꝛ hꝫ
rōnē potētie: ⁊ nunq̄ cōpleti actus: aut ꝑfecti: ⁊ h est ex nā
ꝑtis. ¶ Cōclusio ꝓbat q nō est magnitudo īfinita ſm ap-
positionē: sic q oī magnitudine data ꝯtingat dare maiorē.
Probaſ: qꝛ quātā magnitudinē ꝯtingit esse potētia: tantā cō-
tingit eē in actu: sed nō ꝯtingit eē in actu magnitudinē infini-
tam: vt dictū est. ḡ nec in poᵃ: sic q oī magnitudine data ꝯtin-
gat esse maiorē. maior pꝫ: qꝛ ꝓcessus ad maius vadit ad for-
mā: cuius est determinare mām: ⁊ ideo oꝫ ipm esse determi-
natū. Itē non pōt esse maior magnitudo magnitudine celi.
T.c.68. ¶ Decimo ꝓbat q numerus est īfinitus ſm appōnē. pꝫ: qꝛ
magnitudo est īfinita ſm diuisionē: mō qcqd pōt a magnitu-
dine auferri: hoc pōt numero addi. Sed dicit Cōmētator ꝯ̄
Phm: q̄re nō vꝫ hec rō in numeris: quātum ꝯtingit numeꝝ
eē potētia: tantū ꝯtingit eē in actu: sed nō ꝯtingit esse īfinitū
numeꝝ in actu. ḡ nec in poᵃ. Rñdet q totalitas ⁊ magnitu-
do hñt rōnē ꝑfectionis: ⁊ ꝑ ꝯñs finis: ⁊ ꝑ ꝯñs quātacūq3 ma-
gnitudo ꝑ nām est in poᵃ: tanta erit in actu: vel frustraretur
suo fine: imo alias potētia ad illā magnitudinē frustra esset:
secus est de numero: qꝛ numeri augmētatio nō est ad perfe-
ctionē: cū fiat ꝑ diuisionē ꝯtinui ꝑ quā fit ꝯtinuū imꝑfecti⁹:
qꝛ disponiſ ad corruptionē: ideo nō opꝫ q ois talis poᵃ redu-
caſ ad actū: ⁊ iō nō opꝫ q oī mō: tantū numeꝝ cōtingat esse
actu quātū potētia: ⁊ intellige q nālr loquēdo: quātū ꝯtin-
git esse in potētia: tantū ꝯtingit esse in actu: sed catholicus di-
ceret q īfinita est magnitudo in poᵃ: tn̄ nunq̄ erit in actu.

Difficul. ¶ Hic queri solet vtrum omni numero dato contingat dare
1ᵃ maiorem: ⁊ est aliquis numerus maior.
2ᵃ ¶ Secundo. vtrum in continuo sunt infinite partes.
3ᵃ ¶ Tertio. vtrū ꝑ aliquā poᵃᵐ ꝯtingat eē magnitudinē īfinitā.
Ad eādē 1ᵃ ꝑme. Nūs est 2ˣ ¶ Pro 1ᵃ dubōne sciēdū est. q duplex est numerus. s. nume-
rus numerans: ⁊ numerus numeratus: numerus numerans
dicit cōceptus mētalis quo aia numerat: vel etiam ipsamet
aia: ⁊ de hoc nō intelligiſ qđ: pōt tn̄ dici: q aliqs est numerus
numerans: quo nullus est maior. pꝫ: qꝛ oēs aie intellectiue: ⁊
oēs ꝯceptus qbus ipsamet numerat sunt in certo nūo: pono
igiſ q tales sunt mille. s. aie intellectiue. s. cōceptus numera-
tiui: tūc mille sunt maximus numerus numerans: qꝛ nullus
numerus numerans: eis est maior. Numerus nūatus: vocaſ Nūs nūat duplex.
ipsa res nūata: ⁊ est duplex: q̄dā est entiū discretoꝝ adinui-
cem. s. quoꝝ nulla est pars alteri⁹: nec aliq̄ est pars alterius
tertij: ⁊ de hoc iteꝝ faciliter diciſ: q aliqs est numerus nūa-
tus entiū discretoꝝ taliū ꝯtra seinuicē: quo nullus numerus
taliū entiū est maior. pꝫ: qꝛ cū totus mūdus sit finit⁹: entium
discretoꝝ abinuicē existētiū in eo: est determinat⁹ numerus:
tam in substātijs q̄ in accidētib⁹. sic enim est determinatus
numerus hominū: similiter ⁊ accidētiū que sunt in homine:
⁊ eodem modo omnium alioꝝ que sunt in mundo.
¶ Alius est numerus numeratus partiū eiusdē ꝯtinui: ⁊ de
hoc est maior difficultas vtrū oī numero partiū cōtinui: est
numerus maior: ideo de hoc solū post loquar. ¶ Scdo sciᵐ Maius ⁊ minus in quātitatibus solum reperitur.
est: q maius ⁊ minus ꝓprie: solū in quātitatibus. s. magnitu-
dine ⁊ multitudine reperiunſ: ⁊ ideo pro illis soluꝫ vtar eis
post: sed large dicaſ de īntēsionib⁹ vel de virtutibus actiuis
vel passiuis. ¶ Tunc sunt ꝯ̄nes. p̄ma. Qꝫ in continuo q̄libet 1ᵃ ꝯ̄
vnitas est binarius: ⁊ etiā trinarius: ⁊ centenarius. pꝫ: qꝛ cuꝫ
totū sit sue ꝑtes: vt dictū est in 1ᵒ: q̄libet vna pars cōtinui: est
binarius suaꝝ medietatū: trinarius suaꝝ tertiaꝝ: cētenarius
suaꝝ centesimaꝝ: cū q̄libet ꝑs ꝯtinui sit diuisibilis: ⁊ loquor
de ꝑtib⁹ integralib⁹. ¶ Corᵐ: q̄libet vnitas ꝯtinui est diuisibi-
lis. pꝫ ꝑ ꝯ̄nē: qꝛ est binarius. ¶ Scdm. binarius est trinari⁹.
pꝫ ꝯ̄ne: qꝛ data vnitate ꝯtinui: ipsa est binarius: ⁊ ipsa est tri-
narius: igiſ. ¶ Scdm vnitas est binario maior. pꝫ: qꝛ vnitas
est binario cētesimarum duaꝝ maior: sicut totum sua parte.
¶ Quarto capiēdo impar pro nō par: nullus numer⁹ par-
tiū ꝯtinui est impar. pꝫ: qꝛ q̄libet est par: qꝛ trinari⁹ est par:
qꝛ trinarius tertiaꝝ: est senari⁹ sextaꝝ: eodē mō de q̄nario ⁊
alijs numeris ꝑtiū ꝯtinui: q dicunſ impares. Nihilominus
capiēdo ipar pro nūō: q ſm aliquā rōnē discretiuam aie nō
est par. Ois numerus ꝑtiū ꝯtinui est ipar: qꝛ binari⁹ duarū
vnitatū est ſm rōnē discretiuā aie: qua discernit iter vnā ei⁹
vnitatem: ⁊ duas medietates alterius vnitatis: non est par.
¶ 5ᵐ corᵐ: nulla sunt ineq̄lia in ꝯtinuo: capiēdo ieq̄lia ꝓ nō Nulla inequalia in ꝯtinuo reperiunt.
eq̄lia. pꝫ: qꝛ oia sunt eq̄lia aliqbus: si capias q̄tuor q̄rtas: illa
sunt eq̄lia trib⁹ tertijs ⁊ sic in alijs. Nihilominꝰ aliqb⁹ eq̄lia
hñt sunt aliqb⁹ ieq̄lia: ⁊ eq̄lia adinuicē sunt ieq̄lia adiuicē: vt
due medietates eq̄les inuicē sunt due ꝑtes. quaꝝ vna ꝯtinet
duas tertias: ⁊ alia vnā tertiā: q sunt ieq̄lia adinuicē. silr eq̄-
lia ſm vnā rōnē discernēdi: hñt sunt ieq̄lia ſm aliā rōnē di-
scernēdi. ¶ 2ᵃ ꝓpō. quot ꝑtes sunt in celo: tot sunt in grano 2ᵃ ꝯ̄ Quot partes sunt in celo: tot in grano milij.
milij. pꝫ: qꝛ sicut due sunt in celo: ita duo grana milij: ⁊ sicut
1000. sunt in celo: ita mille sunt in grano milij: ⁊ ita de q̄libet
alio nūō. ¶ Corᵐ: nō sunt plā in toto q̄ ī medietate: imo nec
in toto vniuso: q̄ in grano milij. pꝫ ꝓbōne ꝯ̄nis. ¶ 2ᵐ corᵐ.
Vnitate ꝯtinui nulla sunt plā. pꝫ idē. ¶ 3ᵐ corᵐ: nūō binario
ꝑtiū ꝯtinui nulla sunt plā. pꝫ ex ꝯ̄ne. ¶ 4ᵐ corᵐ: nullus nu-
merus est alio nūō maior ſm multitudinē. pꝫ idē: qꝛ nullus
est maior binario partiū ꝯtinui. ¶ Sed ꝯ̄ dices tu. p̄mo: qꝛ Obo 1ᵃ
Phs in hoc 3ᵒ ⁊ in 5ᵒ metaᶜᵉ dicit oēm veritatē eē īdiuisibi-
lē: ⁊ ꝓpter hoc numeꝝ esse īfinitū in diuisione. ¶ 2ᵒ. qꝛ dicit 2ᵒ
arithmeticus: q oia q̄tuor sunt plā trib⁹: ⁊ oia q̄nq3 q̄tuor. 3ᵒ
¶ 3ᵒ. qꝛ idē dicit: q nulla paria sunt iparia. ¶ 4ᵒ. qꝛ Phs 4ᵒ
dicit in līa: q oī nūō dato est aliqs numerus maior: vel pōt Oī nūō dato ē aliqs maior.
esse ſm multitudinē. ¶ Pro istis aduertaſ. q mltitudo di- Pro solutione ro⁹
numerus inquātū est ab aia numerabilis: numeratio aūt aie
fit ꝑ discretionē iter ꝑtes: vt ꝯtinui mlti ꝑtes dicūr binarius.
inquātū aia discernit vel discernere pōt inter illi⁹ ꝯtinui me-
dietates.

dictates:ꝛ ꝺ̄ trinari^o: inquātū ꝺiſcerne̅ pōt īter tertias. ꝛ pꝫ:
ꝙ iſte rōnes ꝺiſcretiue ſunt alie ꝛ alie: q̄uis idē ſit ens: inter
cui^o ptes ꝺiſcernit aīa. facil'r ſm hoc rn̄ꝺeť ad obiectiones.
Ad p^m obiōnē. ¶ Ad p^m ꝺi. ꝙ Ph's nō voluit ꝙ vnitas ſit ſimp^r indiuiſibi
lis: ſꝫ voluit ꝙ q̄libet vnitas eſt ſimp^r iꝺiuiſibilis in pl'a: q̄ꝝ
q̄libet ſit tale ꝛ tantū: quale ꝛ quātū erat illa vnitas. vt vn^o
bō: nō eſt ꝺiuiſibilis in pl'a ſic: quoꝝ q̄libet bō eſt: vnū pe
dale nō eſt ꝺiuiſibile in pl'a pedalia: ꝛ ita volūt arithmetici:
ꝙ aggregata m'titudine ex ceteris veritatib^o: ſm certā rō
nem ꝺiſcretiuā aīe ꝺiſcernētis: q̄libet illaꝝ veritatū eſt indi
uiſibilis in pl'es tales ꝛ tātas v̄nitates: ex q̄libet ꝛ quātis erat
illa m'titudo aggregata: ꝛ ſic ꝺiſio numeri ſtat ad vnitates,
vel in vnitate: q2 ꝺeuentio ad vnitatē ꝺiuiſionē: nō pōt eſſe
Ad 2^m amplioꝛ in pl'es ptes tales ꝛ tātas. ¶ Ad 2^m ꝺico ꝙ arith
metici volūt. ꝙ oīs q̄ternarius eſt maioꝛ ternario ſuo. ſ. qui
ſumiť ſm eandē rōnē ꝺiſcretiuā aīe. ſic eniꝫ q̄tuoꝛ pedalia:
ſunt ſm rōnē ꝺiſcretiuā aīe īter pedalia ſunt pl'a trib^o: ꝛ ſic
in alijs: vel volunt ꝙ maioꝛ eſt rō ꝺiſcretiua aīe q̄ ꝺiſcernit
Ad 3^m īter q̄tuoꝛ: q̄ꝫ que ſolū ꝺiſcernit inter 3^a eoꝝ. ¶ Ad 3^m ꝺi per
ſile: q̄ſi ſm eandē rōnē ꝺiſcretiuā aīe nulla paria ſunt impa
ria: vt pedalia paria: nō ſunt pedalia īparia: ꝛ ita in alijs ſm
rōnē ꝺiſcretiuā īter libras: libre pares nō ſunt īpares: ſm ra
tionē ꝺiſcretiuā īter medietates eiuſdē pares nō ſunt impa
res. Vel volūt ꝙ nulla eſt eadē rō ꝺiſcretiua aīe reꝝ: prout
ſunt paria ꝛ put ſunt īparia: lꝫ eniꝫ idē ſit binari^o ꝛ trinari^o:
Ad 4^m tū hec ſunt ſm aliā ꝛ aliā aīe ꝺiſcretionē. ¶ Ad 4^m ꝺiciť: ꝙ
Ph's voluit oī numero ꝺato poſſe ꝺari maiorē ad illuꝫ intel
lectū: ꝙ inter quot v̄nitates aīa eſt ꝺiſcretiua: adhuc īter pl'es
pōt eſſe ꝺiſcretiua. ¶ 2° etiā cōcedereť infinitū eē numeꝝ:
q2 negt eē ꝺiſcretio aīe īter tot: q̄n poſſit eſſe inter plura. Si
q̄ratur quare ſunt ille ꝺiſcretiones aīe inuente. Reſpōdebiť
vt eis mediātibus anima noſcat quātitatē ꝺiſcretiuā: ꝛ me
diante illa continuam. Hec ꝺe p̄mo ꝺubio.
Ad euidē tiā 2^i ꝺubi tationis. An in 2tinuo ſint ptes īfinite q̄ꝺo expo nuntur. ¶ Pro ſc̄ꝺo ꝺubio eſt p̄mo notādum: ꝙ infinitū attribuitur
quādoqꝫ numeris: quādoqꝫ magnitudinibus. ꝛ vtroqꝫ mō:
q̄nqꝫ cathegorematice: ꝛ q̄nqꝫ ſyncathegorematice exponiť
in magnitudine corporea. Cathegorematice exponiť ſic: ex
tenſum ſine termino in lōgitudine: ꝛ extēſuꝫ ſine ter^o in lati
tudine. Syncathegorematice in magnitudine exponiť a q̄
buſdā ſic: aliquātū ꝛ nō tantū quin maius: ſm quā expōneꝫ
cui ipſa placet. ꝺicať 2ñter: ꝙ in infinitū magna eſt pars gra
ni milij: q2 aliquāta ꝛ nō tāta q̄n maioꝛ eſt ps grani milij: ꝙ
in infinitū eſt veloꝝ motus: q2 aliquātū veloꝝ ꝛ nō tantū q̄n
magis: imo ſic pꝫ ex p̄: ꝙ q̄ue p mediū vniforme ꝺeſcēꝺēs:
in infinitū velociter ꝺeſcēꝺet: q2 aliquātū velociter ꝛ nō tā
tū velociter: q̄n magis velociter: eo ꝙ 2tinue verſus finē ve
locitať motus: iꝺeo in vltima quarta eſt velocioꝛ mot^o q̄ꝫ in
vltima medietate. Itē ꝙ pedale pōt in infinitū augeri: ꝛ tñ
nunq̄ꝫ ad quātitatē bipedaleꝫ. pꝫ ſi aꝺꝺereť ſibi aliqᷓ aliud
pedale ſm ptes pportionabiles: tunc ipm nō tñ augeretur
q̄n magis: ꝛ tñ nunq̄ꝫ eſſet bipedale: eo ꝙ nunq̄ꝫ eēt ſibi ali
qᷓ pedale aꝺꝺitū. Alio^o exponiť ſic. Aliquātū ꝛ q̄tū lꝫ ma
ius: ſm quā expōnē p̄dicte ppōnes nō eſſent vere. In mul
titudine cathegore^e exponiť ſic. Infinita m'titudo: multitu
do cui^o vnitatū nō eſt finis ſeu vltimū. Syncathegoremati
ce exponitur ſic a quibuſdam aliquot ꝛ non tot quin plura.
2^a ppō. ¶ Alij exponunt ſic. Aliquot ꝛ quotlibet ſic, vnū, ꝺuo, ꝛ tria,
ꝛ ſic ſine ſtatu. Infiniti in magnitudine cathegorematice ten
ti. Proprietates videnť oēs iſte. p^a. ꝙ infinitū nō ſit finitū.
ſunt eniꝫ finitū ꝛ infinitū termini ſic oppoſiti. 2^a. ꝙ omneꝫ
quātitatē finitā infinities cōtineť. 3^a. ꝙ nō pluries cōtineat
quātitatē paruā finitā: q̄ꝫ q̄libet finitā maiorē. 4^a. viꝺeť
eſſe ppria ei ꝛ oī magnitudini: ꝙ q̄libet magnitudo 2tinens
ptes maiores ꝛ minores: pluries 2tinet minores q̄ꝫ maiores
nō cōicantes. pꝫ: q2 eſt cōis aī cōceptio. 5^a. ꝙ ablata ei quā
talibet quātitate finita ipſiꝫ nō fieret minus. pꝫ: q2 poſt ma
neret infinitū ſicut ꝛ ante. 6^a. ꝙ ablata ei quātacunqꝫ quā
titate fieret minus. pꝫ: q2 totū reſpectu remanētis hēbat rō
nē totius ꝛ remanens ptis: mō totū eſt maius ſua pte ex cōi
aī 2ceptione. ¶ Ex q̄bus ſequi viꝺeť: ꝙ implicat 2ꝺictionē
eſſe magnitudinē infinitā. pꝫ: q2 ſm pprietates poſitas ex ea
eſſe ſequunť 2ꝺictoria. ¶ Iuxta qᷓ q̄riť ſuppoſita eternita Dubiū ſc̄dariū.
te mūdi. vtrū tēpus p̄teritū eſt īfinitū iꝺuratione. ¶ Ad qᷓ Solo.
rn̄ꝺeť. ꝙ oē tp̄s eſt finitū: tam a pte ante, q̄ꝫ a parte poſt: rō
q2 oē tēpus p̄teritū: eo mō quo tēpus eſt mēſura. ḡ finitum.
tꝫ 2ñia: q2 implicat ꝙ menſura eo mō quo mēſura: eēt infi
nita. eſſet eniꝫ ignota: ꝛ p 2ñs nihil poſſet ſua quātitate men
ſurare. ḡ nō eſſet mēſura. añs pꝫ: q2 ꝺe rōne tp̄is eſt eē mē
ſurā: ſicut ſupponiť ex 4°. vnde arguēdo ī forma ſic. Nulla T.c.118
mēſura eſt īfinita: eo mō quo mēſura. oē tēpus eſt mēſura:
q̄re ꝛc. ¶ Cor^m ſequi viꝺeť: ꝙ oī tp̄e p̄terito cōtinēte annos
ꝛ ꝺies fuerūt pl'es ꝺies q̄ꝫ anni: ſeq̄tur ex 2ne: q2 in q̄libet tp̄e
finito 2tinēte ꝺies ꝛ annos ita fuit. ¶ Tunc mediātibus his
ponunť 2nes. Et eſt p^a ſyncathegorematice: hec eſt falſa: infi
nitū in magnitudine eſt. pꝫ: q2 2^a exponēs eſt falſa. ſ. nō tātū
q̄n maius: q2 nihil eſt maius vniuſo. 2ª īfinita eſt lōgitudo.
pꝫ: q2 īfinita eſt linea gyratiua: vt ꝺcm̄ fuit in p̄cedēti nōbili.
Obo. ¶ Sed 2 ſeq̄tur: infinita lōgitudo eſt. ḡ īfinita in lōgitudine
eſt: ꝛ vltra: ꝛ ḡ īfinita in magnitudine eſt: cui^o oppoſitū ꝺicit
p̄cedens 2ñ. ꝛ tꝫ 2ñia vltima: q2 oīs lōgitudo eſt magnitudo.
Solo. ¶ Rn̄ꝺeť negādo vltimā 2ñiā: q2 ibi arguiť ab iferiori ad
ſupius cū ꝺiſtributione: q2 cū ly magnitudo, ſupponit ſicut
in exponētib^o: in iſta īfinita magnitudo eſt: ꝛ in 2ª ꝺiſtribuiť
in iſta: ꝛ quātūlibet maioꝛ magnitudo eſt: vel in iſta: ꝛ nō tā
ta q̄n maior eſt. pꝫ: q2 etiā ly magnitudo, equaliter ꝺiſtri
buiť in iſta. īfinita magnitudo eſt. ¶ 3^a 2 eſt: hec ē falſa: par
tes 2tinui ſunt īfinite: tenēdo ly īfinite, cathegorematice. pꝫ:
q2 nulle ſunt īfinite. ſ. nec ꝺue nec tres: ꝛ ſic ꝺe ſingulis. Et ſi
ꝺicas ꝙ oēs ſi̅l accepte ſunt īfi^te: falſuꝫ eſt: q2 nulle ſunt oēs:
ſicut pꝫ ex p̄ceꝺēti notabili. ¶ 4^a ppō hec eſt falſa: infinite
ptes ſunt in 2tinuo: exponēꝺo īfinitū quouis ꝺuoꝝ p̄moꝝ
moꝺoꝝ. pꝫ: q2 ſi īfinite ſunt: tūc ſūt aliquot: ꝛ nō tot q̄n pl'es:
vel ꝛ quotlibet pl'a: mō hoc eſt falſuꝫ: q2 ſunt ꝺue ꝛ nō plures
q̄ꝫ ꝺue: put pꝫ ex ſolōne ꝺubōnis p̄ceꝺētis. ¶ 5^a 2. Inter īfi
Inter infinitas cōtinui ptes rō aīe ꝺiſcretiua eſt ſic. nitas ptes 2tinui eſt rō aīe ꝺiſcretiua. Probať: q2 īter aliq̄t
eſt ꝺiſcretiua aīe: ꝛ nō īter tot: q̄n īter pl'es eſt rō aīe ꝺiſcreti
ua. ḡ ꝛc. 2ñia tꝫ. añs pro p^a pte no^m eſt: ꝛ pro 2ª pte ꝺeclať:
q2 rō ꝺiſcretiua īter tres, ꝺiſcernit inter aliq̄s. Et rō ꝺiſcreti
ua īter q̄tuoꝛ, ꝺiſcerniť inter pl'es: vel ꝺiſcernere pōt: ꝛ ſic in
Obo p^o īfinitū. ¶ Sed 2 ꝺices: nō ſunt īfinite rōnes ꝺiſcretiue. ḡ nō
īter īfinitas ptes eſt rō ꝺiſcretiua. 2ñia tꝫ: q2 tunc alia ꝛ alia
ſit rō ꝺiſcernēs: īter alias ꝛ alias ptes 2tinui: ſi īter infinitas
2° eſt rō ꝺiſcretiua: oꝫ ꝙ īfinite ſint ſue rōnes ꝺiſcretiue. ¶ 2°.
q2 rō ꝺiſcretiua īter ꝺuo: īter oīa mūdi ꝺiſcernit. ḡ nō poteſt
ꝺiſcernere īter pl'a. 2ñia nota. añs pbať: q2 q̄libet eoꝝ eſt
alteꝝ ꝺuoꝝ. mō rō ꝺiſcretiua īter ꝺuo: ꝺiſcernit inter oīa q̄ꝝ
q̄libet eſt alteꝝ ꝺuoꝝ: eo ꝙ nō potius ꝺiſcernit īter h ꝺuo
q̄ꝫ īter quecūqꝫ a^o. ¶ Cōfir^r: q2 nulla ſunt pl'a ꝺuob^o. ḡ. Ratio
ꝺiſcretiua īter ꝺuo īter tot ꝺiſcernit: ꝙ nulla pōt ꝺiſcernere
īter pl'a. 2ñia viꝺeť nota. ꝛ añs pꝫ p ꝺicta p̄us. ¶ 2° cōfir^r
ſic. Inter q̄cūqꝫ ptes ſortes pōt ꝺiſcerne̅: tot ptes ſūt in cō
tinuo: ſꝫ īter īfinitas ptes ſoꝛ. pōt ꝺiſcerne̅. ḡ īfinite ptes ſunt
in 2tinuo. 2 eſt falſa iuxta p̄ꝺicta. ḡ aliq̄ p̄miſſaꝝ. nō maioꝛ.
3° ḡ minoꝛ: q̄ ſunt 2. ¶ 3° ſi 2 eēt vera. ſeq̄reť ꝙ itell's human^o
eſſet infinite virtutis. 2ñs eſt falſum. pbať 2ñia. nāꝫ ſimul
pōt infinitos cōceptus ꝺiſtinctos in ſe formare: igiť eſt īfini
te virtutis: mō ſi ſoꝛ. inter īfinitas partes 2tinui eſt ꝺiſcreti
uus: ſeq̄tur qᷓ ipſe ſi̅l pōt formare infinitos 2ceptus. ḡ intel
lect^o ſoꝛ. erit īfinite virtutis. ¶ Cōfirmať: q2 maioris virtu
tis eēt ꝺiſcernere īter tria q̄ꝫ īter ꝺuo: ceteris parib^o: ꝛ adhuc

iter plura maioris.ergo discernere inter infinita est infinite virtutis: modo intellectus per ꝯnem inter infinitas partes est discretiuus.ergo est infinite virtutis. ¶ Pro intellectu istoꝝ est notandum: quia inter et discernere denotant diuisionem: vnde de,inter manifestum est: et de,discernere.patet:quia tantum valet:sicut diuisum cernere.

Discretio est a numeris in mente 3ᵉˢ. ¶ Secundo aduertendum ꝙ triplex ad minus est in mente discretio nostra numeralis. Prima est discretio:qua actualiter inter partes numeratas:quamlibet seorsum secernit:propria et distincto conceptu ab alia:vt numerando,vnum,duo,tria. Secunda est discretio:que apprehenditur determinate summam ex tali discretione conclusam:vt numerando modo predicto ad centum:dimittendo conceptus numerales precedentes:teneretur centenarius conclusus numerando. Tertia est: que sumitur per adequationem similiter proportionalem numeratorum:ad non numerata:vt si scio ꝙ hec est due medietates discernendo inter eas. Scio ꝙ est centum centesime:vel mille millesime:eadem ratione:quia qua ratione est sue medietates:eadem ratione est sue centesime vel millesime.et sic discretio numeralis dicitur esse inter aliqua:quoꝝ neutrum distincte secerno ab alio. Non enim oportet si scio ꝙ hoc est centum centesime:ꝙ propter hoc determinate apprehendam aliquam eius centesimam. ¶ Per hoc videtur ad rones

Ad primam obonem. factas. Ad primam:ꝙ infinite sunt rones discretiue:quia discretiuum ampliatiores tamen rones discretiue que sunt:sunt finite:quamuis infinite possunt esse. ¶ Ad 2ᵃᵐ dicitur:ꝙ est falsa ratio discretiua

Ad 2ᵃᵐ inter duo:inter omnia mundi discernit:quia licet ratio discretiua communis duorum:inter quelibet duo discernere possit:non tamen discernit inter tria vel quatuor:et proportio eius non valet:quia falsum est:ꝙ inter omnia discernit:quoꝝ quolibet est aliquod duoꝝ. ¶ Ad confirmationem

Ad primam ꝯfirᵐ. primam conceditur. Nulla esse plura duobus partibus continui.et negatur ꝯntia.ratio discretiua et cetera.causa est:quia vt dictum est:inter,denotat diuisionem:licet ergo nulla sint duobus plura:tamen bene inter plura quam inter duo est ratio discretiua.scilicet inter tria vel quatuor.est enim diuisim ꝯ inuicem inter plura discretio:inter quatuor quam inter duo. vnde hec conclusio:inter infinitas partes continui est ratio anime discretiua:propter ly inter,denotans diuisionem,significat,quod inter quotquot partes continui est ratio anime discretiua ad discernendum vnam ꝯ aliam:inter quodlibet plura diuisim potest sic discernere:et hoc est verum:quia sic discretione que est inter medietates maior est quam est inter trigesimas:et adhuc inter plura est quam est inter centesimas:quam ille centesime non sint plures quam due medietates. discretionem enim esse inter plura:non importat illa esse plura inter que est discretio:sed quod discretiua ratio plures partes contra inuicem discernit.

Ad 2ᵃᵐ ꝯfirᵐ. ¶ Ad 2ᵃᵐ confirmationem negatur discursus:quia subiectum maioris non est predicatum minoris:vnde deberet sic subsumi:sed due medietates sunt aliquot partes:inter quas anima potest discernere:ergo due partes sunt in continuo.et si sic minor formaretur:sed infinite sunt partes:discursus esset bonus:sed minor esset falsa:exponendo

Ad 3ᵐ infinite modo predicto. ¶ Ad 3ᵐ negatur ꝯntia:quia non sequitur:non est dare maximum pondus quod fortis potest portare.ergo fortis est infinite virtutis:sic nec in proposito:non est maximam multitudinem partium inter quas anima potest discernere.ergo anima est infinite virtutis.non enim oportet virtutem esse terminatam ad maximum quod potest:sed sufficit ꝙ sit terminata ad minimum quod non potest:et ratio adducta bene probat forte ꝙ non:inter infinita est ratio anime discretiua discretione primo modo dicta:sed non concludit de discretione 3ᵒ modo dicta:quia minor est falsa:quia ratio inter infinitas partes discretiua:potest sibi informare infinitos conceptus de illa discretione.si enim discretiue anime:discretiua inter millesimas 3ᵒ modo discernendi:non propter hoc oportet me

Utrum detur magnitudo infinita aliquo modo. Solo 3ᵉ difficultatis. primam ppõ. habere alterius millesime conceptum singularem et proprium:sed hoc oportet in discretione primo modo dicta.

¶ Ad 3ᵐ dubium ponuntur propositiones faciles. prima est. Impossibile est aliquod lignum esse diuisum in omnes suas partes proportionales ꝯtinuatim se habentes.patet:quia posito ꝙ lignum tangat columnam.a.et diuidatur versus eam:non remouendo partes per diuisionem a suo situ ꝯtinuatim sequuntur ad oppositum ꝯntia:quia sequitur lignum esse diuisum in omnes suas partes proportionales ꝯtinuatim se habentes:sine hoc ꝙ aliqua mutauerit situm versus columnam.a.quam ante diuisionem tetigit lignum: ergo aliqua partium diuisarum tangit columnam:et patet totum lignum tetigit columnam:et per diuisionem nulla pars mutauit situm.ergo oportet ꝙ post tangat aliquam partium.imaginatio enim non capit:post nullam partium tangere columnam:nisi sit mutatus situs columne aut partium.sed sequitur:ꝙ post diuisionem nullam partium ligni tangit columnam:quia non est indiuisibilis:eo ꝙ nulla est talis in continuo:nec diuisibilis:

2ᵃ ppõ. quia non esset in omnes partes diuisum. ¶ 2ᵃ ppõ. Impossibile est aliquam potentiam in quolibet parte proportionali hore sequentis producere lapidem pedalem.patet:quia non est hoc magis pedale:quam continuum diuidi in quolibet parte proportionali hore in duas partes proportionales ꝯtinuatim se habentes:ꝙ est ꝯ precedentem:et si hoc est possibile faciat deus talem lapidem per hunc modum:ꝙ quemlibet pedalem producat contingendo columnam:et non amoueat primum quando ponat 2ᵐ:sequitur ꝙ transacta hora:si aliquis lapis tangit columnam.a.ꝙ ille fuit productus in vltima parte proportionali:eo ꝙ si fuisset vlterior productus.ille non tetigisset columnam:sed fuisset amotus:et sic esset dare vltimam partem proportionalem continui.si nullus tangat columnam:etiam contra casum:

3ᵃ ppõ. quia non debebat precedens amoueri:quando sequens poneretur. ¶ 3ᵃ sequi videtur ꝙ non potest esse magnitudo infinita.patet:quia si esset:posset maxime esse per hoc:quia deus sic produceret in quolibet parte proportionali alicuius partis lapidem pedalem:et hoc modo negatur esse predicta:et ad hoc facte sunt rones. ¶ Et si dicatur:ꝙ in aliquo continuo sunt infinite partes pedales distincte. 2ᵒ quia sunt infinite partes equalis quantitatis, 3ᵒ quia sunt infinite partes equales alicui certe date.ergo magnitudo infinita.Et probentur ꝯntia secundi et tertii argumenti inductiue:quia sunt due partes equales et tres:et sic sine statu. Negentur ꝯntie:quia in primo argumento oportet addi ꝙ essent infinite partes pedales non communicantes,modo hoc non est verum de aliquo continuo,in bipedali enim sunt infinite partes pedales distincte.scilicet due non communicantes et tertium compositum ex duobus semipedalibus medium: et quartum compositum ex quarta vnius et tribus quartis alterius:et sic in infinitum sed hec communicant.

¶ In aliis duobus argumentis:ꝯntia sunt vera:quia ly partes equales,supponit ꝯfuse tamen:et ꝯns illatum est falsum:et ideo ꝯntie non valent. ¶ Et si dicatur ꝙ Philosophus in 3ᵒ negat in continuo esse infinitas Obo primam partes equales. ¶ Dicatur ꝙ intelligit ꝙ non sunt infinite equales huic Rᵉ certe date:demonstrando partem quantumcumque paruam. ¶ Item si dicatur:ꝙ in pedali sunt infinite partes pedales non communicantes:quia sunt 2ᵒ infinite partes proportionales:diuidendo secundum latitudinem:quarum quelibet est pedaliter longa. ¶ Dicatur ꝙ ꝯntia non valet:est pedale Solo 2ᵉ in longitudine:ergo est pedale:quia non est pedale nisi sit pedale secundum trinam dimensionem. ¶ 4ᵃ ppõ. Infinitum corpus potest esse:tenendo infinitum syncathegorice per potentiam diuinam.patet:quia aliquantum et quantumlibet maius. ¶ 5ᵃ. Infinita longitudo curua de facto est.patet de linea gyratiua. ¶ 6ᵃ. In quolibet parte proportionali hore sequentis deus potest facere lapidem pedalem,patet inductiue:et si dicatur:ponatur in esse:dicatur ꝙ sic patet poni in esse:in illa parte fecit lapidem pedalem:in ista fecit lapidem pedalem:et in illa fecit per singulares:et quia quelibet illarum singularium est possibilis vniuersalis diuisa de possibili est vera. ¶ Sed dice- Obo. retur ꝙ hec composita est vera:possibile est in quolibet parte huius hore. primam causam producere lapidem pedalem:quia omnes singulares eius sunt possibiles et sibiinuicem compossibiles. ¶ Rndebitur ꝙ illi vniuersali correspondent Rᵉ possunt infinite singulares:secundum ꝙ sunt infinite partes proportionales hore. ¶ Ex quo sequitur:ꝙ impossibile est illius vniuersalis omnes singulares per quas debet poni in esse:esse formatas:quia non possunt formate esse nisi finite. ¶ Propter quod respondetur ad argumentum,concedendo ꝙ omnes singulares que sunt:vel possunt formari illius vniuersalis sunt possibiles:et sibiinuicem compossibiles. et negatur ꝯntia.ergo vniuersalis est possibilis:quia ille singulares non sufficiunt ad veritatem illius vniuersalis:sed si ad imaginationem caperetur copulatiua composita ex infinitis singularibus illi vniuersali correspondentibus.2ᵒ esset impossibilis.Et si alligetur maxima communis:ꝙ ad veritatem vniuersalis:sufficit veritas omnium singularium suarum.Dicatur ꝙ hoc est verum vbi ille singulares sunt omnes singulares illi vniuersali correspondentes:sed hoc non est in proposito.Hec de toto tertio sint breuiter scripta.

¶ Finit liber Tertius.

¶ Incipit

¶ Incipit liber quartus in quo pertractatur de
loco vacuo ⁊ tempore.

Sequitur quartus liber physicoꝝ: in
ꝙ Phs determinat de pas-
sionibus extrinsecis reꝝ nälium. s. de loco va-
cuo ⁊ tpe: que dicunt passiões extrinsece: eo
ꝙ res näles dicunt ee in loco ⁊ tpe: tanꝙ in
extrinsecis eis. Uacuũ aũt ab antiqs reputa-
bat esse locus: ⁊ ideo ad modũ loci pa° extrinseca appellaẽ:
qui ꝯtinet tres tractatus. In quoꝝ pmo de loco. In 2° de va
T.c.p. cuo. In 3° de tpe determinat. ¶ Circa que ꝑ notãdũ: ꝙ Phs
in pn° qrti pbat: ꝙ ad nälem phm spectat ꝯsiderare de lo-
co: qr ad qué spectat ꝯsiderare de motu: spectat ꝯsiderare de
loco: sed ad näle phm spectat cõsiderare de motu: g ⁊c. ma-
T.c.3. ior pz: qr ꝑ° spés ⁊ pn° motus: est motus localis: q fit fm lo
cum. ⁊ minor pz ex dictis in 3°. ¶ 2° pbat: ꝙ loc° est aliqd:
qr si receptaculũ in quo diuersa corpora sibiinuicẽ succedũt
per motũ est: locus est: sed tale receptaculuz est. g ⁊c. maior
pz: qr tale receptaculũ nihil aliud est ꝙ locus. Est eni ꝯtinẽs
extriscũ imediatũ ꝯten°: qd vocaẽ locus. mi. pz: qr in eodez
T.c.4. vase in quo est aer: prius erat aqua: vase non mutato. g rece-
ptaculũ tale est. ¶ 3° pbat: ꝙ locus hz vim cõseruatiuã lo-
cati: qr alr nõ esset rõ qre diuersa cor° nälia existẽtia extra
T.c.33. suũ locũ nälem nõ prohibita mouerent ad ipsuz: nisi qr lo-
cus nälis hz vim conseruatiuã locati. ¶ 4° distinguit locũ:
Aliqd esse in alio ꝯti-gu. 8. mo-dis. ꝙ duplex est locus. s. ppri°: ⁊ est q ꝯtinet locatũ ⁊ nihil aliud
⁊ intellige ⁊ nullã subam aliã que nõ est pars locati: alius est
cõis. s. qui ꝯtinet locatũ ⁊ aliquã subam aliã que nõ est pars
T.c.23. locati. ¶ 5° distinguit modos eendi /in/ vt videaẽ quõ locatũ
debet esse in loco ⁊ sunt octo. Primus: partes in toto ⁊ sic eẽ
in alio est esse partẽ illius. Secũdus est totius in partibus: ⁊
sic esse in alijs est esse illa simul accepta. Tertius sicut spe-
cies in gñe: ⁊ sic esse in alio est esse inferius ad illud. Quar-
tus sicut genus vel differẽtia in specie: ⁊ sic eẽ in alio: est essẽ
partem ponẽdam in diffinitione illius. Quintus est sicut for
me in mã: ⁊ sic eẽ in alio est eẽ formã illius. Sextus est sicut
motus est in mouẽte: ⁊ sic eẽ in alio est esse in pñte effectiua
illius. Septimus est sicut virtus in beatitudine: ⁊ sic esse in
alio est ordinari in ipsum tanꝙ in finẽ. Octauus modus est
sicut cõtentũ in continuo diuiso: ⁊ sic esse in alio est esse sicut
locatum in loco. Alij modi ponunẽ in duobus metris com-
pendiose a Petro hispano sic insunt pars toti species/gen°/
color igni: rex in regno res infinite: locisqz locato: ⁊ scias ꝙ
sunt alij modi essendi /in/ sicut motus est in tempore: mensu-
rabile est in mensura: ptñ denominatiue est in subiecto: seu
propria passio in subiecto: sed primi octo modi sunt magis
T.c.24 consueti numerari. ¶ Sexto querit vtrum idem sit in se-
ipso. Et respondet ꝙ bene est aliquid in seipso ratione par-
tis. Ratio: qa frequẽter totũ denominaẽ ab vna ptẽ: q pars
est in ꝑmo modo eẽndi in toto: vt hõ diciẽ symmus a naso:
qui nasus est in ipso hõie: symmũ ergo diciẽ in hõie symmo:
qa nasus a quo hõie diciẽ symmus est in hõie: ⁊ amphora vi
ni diciẽ in amphora vini: qa vinũ est in amphora vini: a quo
vino denoiatur amphora vini. 2° dicit ꝙ nihil est in seipso:
scz per se ⁊ ꝑmo. s. rõne totius. Probat inductiue: qa vel to-
tum esset in se: rõne illius totius imediate. ⁊ hoc nõ: qr qcqd
ratione totius imediate est in toto: hoc est pars illius totius.
patet iductiue: sed totũ rõne totius imediate est in toto. ergo
totũ est pars suipsius: vel esset in se mediãte alio: ⁊ sic esset
penetratio corpoꝝ: vt si tota amphora vini cathegorematī-
ce esset in seipsa mediante alio: oportet illud aliud esse pro-
Cõditiões loci ꝓprij. pinquius amphore vini ꝙ ipsa sibi insit: eo ꝙ mediante illa
ipsa esset solum in se: ⁊ sic oportet ꝙ ipsum amphora vini
T.c.30. penetraret. ¶ 7° ponit cõditiones loci proprij: que sunt no-
uem. Prima locus proprius est imediatum cõtinens loca-
tum. patet quid nominis. Secũda locus nihil est locati: sup-
ple intrinsecum. patet: quia locatum in aliquo loco quãdoqz
recedit ab illo loco: ⁊ non recedit ab aliquo intrinseco sibi.
Tertia ꝙ locus est equalis locato. Quarta nulli corpori na-
turali: supple graui vel leui: deficit locus: idest omne habet
locũ. Quinta locus est separabilis a locato: ⁊ ecõtra: sine ali-
cuius illoꝝ corruptione. Sexta ois locus habet sursum vel
deorsum. i. spés loci oẽs sunt cõtente in his. s. sursuz/deorsuz/
ante/retro/dextrum/⁊ sinistruz. Septima est: ꝙ oia corpora
nälia existẽtia extra suũ locũ nälem näliter moueẽ ad euz:
si nõ sint ꝓhibita. patet experiẽtia. Ex qbus infert octauaz:
ꝙ in cõtinuo nõ est res sicut in loco: sed sicut pars in toto: ⁊
sequit ex 2° ꝙ locus nihil debet esse locati. Et nona ꝙ in ꝑ-
mo vltimo. i. in vltimo imediato ipsi rei locate cõtinẽtis di-
uisum est res tanꝙ in loco. pz: quia illud est locus: in quo lo-
catũ per se moueẽ: nõ solũ ad eius motũ: sed sic moueẽ in ta
li vltimo cõtinẽtis diuisim: ergo ⁊c. etiã tali vltimo oẽs con-
ditiones loci ꝑus enumerate cõueniunt: vbi silr dicit Cõmẽ
tator: ꝙ ex dictis nondũ habeẽ: ꝙ locus sit vltima supficies
corporis cõtinẽtis: qa q poneret locũ eẽ spatiũ separatũ oia
saluaret q dicta sunt de loco: sed hñ hi ex eis: ꝙ q ponit locũ
esse vltimã superficiẽ corporis ꝯtinẽtis saluat loci ꝓprietates.
¶ 8° probat: ꝙ locus est terminus corporis cõtinẽtis. Pro- T.c.41
batur: qa locus est: vt ꝓbatum est: ⁊ ideo oportet: ꝙ aut sit
materia/aut forma/aut spatiũ separatũ/aut terminus corpo
ris cõtinẽtis: sed nullo modoꝝ potest dici ꝑter vltimum. er-
go locus est terminus corporis ꝯtinẽtis. maior patet ex suf-
ficiẽti diuisione. minorẽ probat. ꝑ ꝙ non sit materia nec for
ma. i. extrema supficies rei locate. patet: qr locus nihil est rei
locate: modo sic nõ est de his. 2° ꝙ locatũ potest remoueri
a suo loco ⁊ distare ab eo: nõ autẽ potest remouere a sua ma
teria nec a sua forma seu etiã distare. 2° patet ꝙ locus nõ est
spatium separatũ penetrans ipsuz locatũ: sicut siquis existi-
maret inter latera pñte esse spatiũ interceptuz ita longum/
latum/⁊ ꝓfundũ: sicut esset interceptuz sine hoc ꝙ cederet:
quia frustra poneret tale spatium. ergo ⁊c. ꝯñtia tenet. ante-
cedens patet: qa quo ad replẽdum pñtaz sufficit corpus in-
grediens: ⁊ ad cõtinendum seu locanduz: sufficit superficies
pñte circundans illud. 2° partes essent per se in loco: sicut
totum: vel solum totus mundus diceret per se in loco. patet
ꝯsequẽtia: quia vel diciẽ per se in loco ꝙ in spatio sibi equa-
li: ⁊ sic quelibet pars erit per se in loco: qa quelibet est in spa
tio sibi equali sicut totũ: ⁊ cum infinite sint partes: sequit ꝙ
infinita essent loca distincta nõ cõmunicãtia: vel soluz diciẽ
per se in loco ꝙ occupat totale spatium: qd nullus diceret.
Addit ꝙ locus crederetur esse materia: quia recipit sicut lo-
cus: tamẽ quia in ea fit mutatio sicut in loco: ⁊ etiã quia sicut
materia nequit esse sine forma: ita nequit esse locus sine lo-
cato: tamẽ ille modus recipiẽdi differt. materia eniz recipit
formã: locus compositũ. materia facit vnũ cum forma quã
recipit: locus
vo cum locato non. Crederetur autem locus
esse vltima superficies rei: quia cõtinet ⁊ terminat rez loca-
tam: etiam illa superficies: etiã verum est ꝙ hoc aliter est ⁊
aliter: quia locus cõtinet ⁊ terminat extrinsece extrema: su-
perficies cõtinet ⁊ terminat intrinsece. ¶ 9° probat: ꝙ locus T.c.42
est imobilis: idest non est de ratione loci ꝙ moueaẽ ad mo-
tum locati: qa per hoc differt locus a vase: naz iste terminus
vas significat locũ prout ad eius motũ simul moueẽ locatũ:
⁊ iste terminus/locus/significat locũ: non sub ea ratione qua
mobilis ad motũ locati: sed potius inquãtum locatũ moue-
tur ad ipsum. ¶ Ex qbus 10° infert diffinitionez loci: ꝙ est T.c.41
corporis cõtinẽtis imobilis ꝑmũ: ⁊ exponiẽ ꝙ est terminus
corporis cõtinẽtis imediatus locato: ⁊ diuisus ab eo. ꝑmum
imobilis. i. de cuius rõne inquãtũ est locus nõ est ꝙ moueaẽ

ad motum locati: dicit̃ imediatus: q2 terminus distans non
est locus: vt suꝑficies ↄcaua sphere ignis: nō est loc° pprius
aeris: dicit̃ diuisus: q2 terminus cōtinens nō est locus: vt di/
T.c.45. ctū est. ¶ 11° infert: ꝙ totus mūdus/seu aia/seu celū suꝑmū/
nō sunt in loco ꝑ se/sed ꝑ accidēs. pȝ: q2 mūdus solū ratione
partiū suaꝝ: ⁊ celuȝ rōne cōtentoꝝ ⁊ sui motus quo mutat̃:
sic aia rōne cōpositi: rōne cuius est pars: dr̃ esse in loco. hec
aūt est in loco: esse rōne alteri°. g̃ per accidens ⁊ non per se.
T.c.47 ¶ 12° ꝙ celū rōne sue suꝑficiei iferioris est locus cōis oiuȝ
sub eo cōtētoꝝ: pȝ ex descriptione loci cōis. ¶ 13° infert: ꝙ
qōlibet ens nāle nāliter fertur ad suū locū cū est extra ipm.
pȝ: q2 locus rōne sil̄itudinis quā hȝ cū locato est nāliter ↄser
T.c.48 uatiu° locati. ¶ 14°: ꝙ qōlibet ens nāle nāliter qescit in suo
loco nāli. pȝ: q2 pars nāliter qescit in suo toto: mō locatū hȝ
se ad locū quodāmodo tanq̃ pars diuisa a toto: ꝙ pȝ: q2 aq̃
locata ab aere est in potētia aer. aer autē: q2 dignior: habet se
ad eam tanq̃ actus: pars autē est ipsius potētia: sicut subm̄
forme vel corpus in actu. g̃ locus est quodāmō totuȝ respectu
locati: intelligit̃ istud ꝙ locatū est pars loci ad istuȝ itellm̄:
ꝙ locatū est minus nobile: ⁊ per ↄn̄s hn̄s se in nā per modū
potētie: ⁊ locus nālis magis nobile: ⁊ ꝑ ↄn̄s hn̄t se ꝑ moduȝ
actus. Sicut g̃ potētia dr̃ pars actus vel entis in actu: sic lo/
catū impropie ⁊ sil̄itudinarie dr̃ pars loci nālis. sic enim aq̃
loc° terre nobilior est ea: ⁊ aer aqua: ⁊ ignis aere: ⁊ celū igne:
⁊ ppter hoc qōlibet istoꝝ iferioꝝ naturalr̃ qescit cū est sub
supiori tanq̃ locatū in suo loco pprio ⁊ naturali.

Diffi. p° ¶ Circa istam mām queri consueuerunt sex per ordinem.
2° Primum vtruȝ locus est equalis locato. Scōm vtrū locus
3° est superficies corporis continentis. Tertiū vtrum locus est
4° imobilis. Quartū vtrū diffinitio loci est bona. Quintū vtrū
5° terra est in aqua: tanq̃ in loco pprio ⁊ nāli: pportionalr̃ dr̃
6° de aqua respectu aeris: ⁊ aere respectu ignis. Sextū vtrum
celum est in loco.

An locus equalis locato. ¶ Pro p̊mo notādū est: ꝙ locus capit̃ duplr̃. pprie ⁊ cōiter.
Proprie dr̃ suꝑficies corporis cōtinētis extrinseci imediata
Loc° cōis ⁊ pprius. locata. Cōmuniter dr̃ aliqd̓ qescens seu nō sil̄r motuȝ in or/
dine ad qd̓ percipit̃ aliq̃ res moueri: seu etiā respectu cuius
suꝑficies cōtinens rem dr̃ esse locus nālis illi° rei. Qr̄ aūt p°
acceptio loci sit bona, manifestū est: q2 est cōis: sȝ de alia pȝ
ex mō loquēdi. si enim q̃rat̃ vbi mouet̃ sol: cōuenienter/ dr̃/
cet̃ circa terrā: ⁊ sic terra ↄueniēter rn̄det̃ de sole ad qōneȝ
q̃rentē vbi sol mouetur: q̃ tn̄ manifeste querit de loco: silr̄ si
q̃ras ad quē locū corpus simplr̄ graue mouet̃ nāliter nō ꝓ/
hibitū: rn̄det̃ ad cētrū: tn̄ nō est centrū locus nisi 3°°. sic. s. ꝙ
respectu eius suꝑficies ↄtinēs terram: vocat̃ locus nālis. In
ꝓposito aūt locus accipi dȝ pprie per suꝑficiē corporis cō/
tinētis: item debet capi pro loco proprio. ¶ 2° aduertēdum
est: ꝙ locus est suꝑficies corporis ↄtinētis diuisim ⁊ imedia/
ta locato: sicut statiȝ post dicet̃. ¶ 3° aduertēdū est: ꝙ nō est
aliq̃ suꝑficies nō ꝓfunda: sicut dicet̃ in. c. p̊. omnis suꝑficies
habet ꝓfunditatē. Ex qbus seqtur ꝙ cuiuslibet rei infinita
sunt loca ppria: q2 q̃libet suꝑficies corporis ↄtinētis diuisiȝ
imediata locato est locus pprius illius cōtēti. per 2m̄. modo
infinite sunt tales suꝑficies: puta vt vltima. tertia versus lo/
catū: vltima 4a: vltima millesima ⁊ sic sine statu. Scōo se/
quit̃ ꝙ locus proprius aliqs est minor locato: aliqs maior: ⁊
aliqs equalis. patet p̊m: q2 doliū cōtinens vinū est locus pro/
prius vini: ⁊ cū quātitas rei attēdit̃ fm̄ tres dimēsiones sibi
cōbinatas: patet ꝙ est multo minus q̃ vinū. si enim asseres
colligarent̃: multo minus spatiū replerēt q̃ vinū. 2° etiā pȝ:
q2 posset capi suꝑficies aeris q̃ est locus pprius alicuius cō
tenti in aere tante profunditatis: ꝙ fm̄ oēs tres dimēsiones
esset maior illo locato: ⁊ sic etiā sumi posset ꝙ esset equalis.
Tertio dr̃ ꝙ locus pprius est eq̄lis suo locato quolibet triū
modoꝝ. p̊mo fm̄ cōtinentiā: q2 pcise tantū ↄtinet: ⁊ pōt ↄti/
nere fm̄ talē dispōnē quātū est locatū ⁊ nō ↄtinet minus: q2
seq̄ret̃ ꝙ nō cōtineret totū locatū: nec etiā cōtinet maius: q2
tunc nō esset locus plenus illo locato: ⁊ per ↄn̄s aliqua pars
loci esset vacua: qd̓ est falsum: ⁊ hic modus est pprius equa/
litatis: quēadmodū si sor. posset portare centū libras ⁊ non
plus: diceremus ꝙ centū libre sunt eq̄les potētie sor. ⁊ notā/
ter dr̃ fm̄ talē dispōnē: q2 si locus q̃dratus fieret sphericus:
aut cū sit ꝓfundus plus latera extēderent̃ plus ↄtinerēt: eo
ꝙ oiuȝ corpoꝝ isoperimetroꝝ sphera est capacissima. 2° ꝙ
per eādē viā ducēdo diametrū loci terminatā exclusiue ad
suꝑficiē cōcauā loci: ⁊ diametrū locati terminatā inclusiue a
circūferētia locati due diametri eēnt eq̄les. ⁊ hoc pȝ: q2 esset
vna ⁊ eadē diameter. 3° ꝙ eq̄lis est mensura mēsurans su/
ꝑficiē cōcauā loci: ⁊ mēsurans cōuexā locati: ⁊ hoc fm̄ ptes Dubiū an suꝑficies sit locato equalis.
ꝓportionales loci ⁊ locati. ¶ Sed dices tu. vtrū suꝑficies q̃
est loc°: ⁊ suꝑficies locati ei imediata sunt eq̄les. ¶ Rn̄det̃ Solo.
ꝙ si capiat̃ suꝑficies loci ⁊ locati eq̄lis ꝓfūditatis: maior est
suꝑficies loci: q2 ex q̃ diametri sunt eq̄les: maior est ambiēs
⁊ cōtinēs aliā: sed si ꝓfunditates capiant̃ ineq̄les/stat ꝙ ma
ior sit suꝑficies loci q̃ locati: ⁊ etiā pōt suꝑficies locati capi
tante ꝓfunditatis vltra superficiem loci ꝙ maior sit super/
ficies locati q̃ loci.

¶ De 2° dubōne satis dicit Phs in litera: ideo breuius trās/ Quattuor modi de loco.
eundo. Sciēdum est: ꝙ quattuor erant modi dicēdi de loco.
Primus ꝙ locus esset mā: eo ꝙ est receptiua ⁊ locus etiaȝ. p°
Secūdus ꝙ esset forma. i. exterior suꝑficies rei: eo ꝙ illa ter 2°
minat ⁊ cōtinet locatū corpus: ⁊ he due satis sunt p̊us ipro/
bate in recitādo ꝓcessuȝ phi. Tertius ꝙ locus eēt spatiū se/ 3°
paratū/longū/latū/⁊ ꝓfundū/cōtentū inter latera cōtinētis
corporis recipiens corpus locatū sine sui cessione. Quartus 4°
ꝙ locus: tunc eēt terminūs corporis ↄtinētis. quo p̊misso: sit
p° ↄ: locus nō est tale spatiū. Probat̃: q2 vel tale spatiū eēt p° ↄ
suba: ⁊ hoc nō: q2 nō posset dici cui° spēi eēt in gn̄e sube. Itē
q2 ipm nō ita bene determinaret sibi aliū locū: sicut alie sube
corporee: nec accn̄s: q2 accn̄s nequit esse sine subto. 2° tale
spatiū vel poneret̃ ad extendendū mām vel formā locati:
⁊ hoc nō: q2 sunt ꝑ suas pprias dimēsiones sufficiēter extēse
ad locādū illas dimēsiones: que nō pn̄t recipi sine talib° di/
mēsionibus: ⁊ si sic: cū ille dimensiones loci ⁊ ille locati sint
eiusdē rōnis: opȝ ꝙ ipse dimēsiones loci etiā hn̄t alias di/
mēsiones eas recipiētes. nō eniȝ est potior rō de dimēsioni
bus corporis locati q̃ de eis: ⁊ ꝑ ↄn̄s esset ꝓcessus in ifinitū
in dimēsionib°. 3° q2 dimēsiones penetrarent se. s. loci ⁊ lo/
cati. ¶ Sed dices: ꝙ h̄ nō eēt incōueniēs: sed icōueniēs eēt Obo.
de dimēsionib° corpoꝝ. ¶ Hoc nihil valet: q2 formis pluri Solo.
bus nō repugnat penetratio: vt albedo dulcedini lactis: nec
etiā mā̄e ⁊ forme repugnat. solis g̃ dimēsionibus repugnat
inquātū sunt dimēsiones. g̃ cum dimēsiones loci ⁊ locati ha/
bent eādē nām: inquātū sunt dimēsiones: ⁊ repugnat dimē/
sionibus locati recipe corpus: siue hoc ꝙ cedāt: eodē modo
repugnabit dimēsionibus locoꝝ. ¶ Seqtur 2° ↄ ⁊ respon/ 2° ↄ ni.
salis: ꝙ locus est terminus corporis ↄtinētis: capiēdo locuȝ
p̊mo modo. patet: q2 cum sit locus alteꝝ quattuor modoruȝ
dictoꝝ: ⁊ non sit aliqd̓ p̊moꝝ trium. Iuxta dicta relinquitur
ꝙ est quartū. 2° q2 tio corporis ↄtinētis oēs ↄditiones ⁊ ꝓ/
prietates loci cōueniunt: sicut patet iductiue exponēdo eas:
sicut fuerūt supius exposite. ¶ Sed dices: quare cū omnis Dubiū idē declaratis.
suꝑficies sit corpus: nō dicit̃ locus ita bene omne corpus: si
cut terminus vel superficies corporis cōtinētis. ¶ Rn̄det̃ Solo.
ꝙ locus dicit̃ locus inquātum est simul cum locato. modo
non inquātum est corpus est simul: eo ꝙ ꝓfunditates loci ⁊
locati se nequeunt penetrare: sed solū simul est inquātuȝ est
suꝑficies. s. fm̄ longitudinē ⁊ latitudinē. quelibet enim pars
lōgitudinis loci tangit aliquā partē locati: similiter ⁊ queli/
bet pars latitudinis: non sic est de q̃libet parte ꝓfunditatis.
Cor^m p^m.

Corᵐ pᵐ. aliqd continue gescit: tñ ꝯtinue est in alio loco. pꝫ
de colūna lapidea gescēte in campo: circa quā ventus ꝯtinue
apportat nouū aerē. 2ᵐ aliqd ꝯtinue moᵘ localr: qđ tñ ꝯtinue
est ⁊ manet in eodē loco. pꝫ de vino moto cū vado ipm cōti-
nēte. 3ᵐ ꝙ q̄uis locus sit supficies: tñ nō debet dici ꝙ locus
est lōgitudo ⁊ latitudo. pꝫ: q2 illa ꝑprie nō continēt nisi rōne
sube per eas extense. 4ᵐ locus dꝫ dici supficies lōga ⁊ lata:
sequit̄ ꝙ cū sit supficies ⁊ nō abstracitur: sequit̄ ꝙ ꝯcretiue.
3ᵒ. ℂ Tertia ꝯ. locus nō est supficies corpis ꝯtinētis: capiendo
locū 2ᵒ aut tertio mō. pꝫ: q2 2ᵐ est fixū vel nō talr motū re-
spectu cuius aliqd ꝑcipit̄ moueri. ⁊ 3ᵒ dī situs respcū cuiᵘ su-
Utrū locᵘ sit imobil. Ad tertiū dubiū. perficies cōtinens dī locus nālis: ⁊ neutrū hoꝝ est supficies
corpis ꝯtinētis: sic. n. cētrū posset dici locus. Hec de secūdo.
ℂ Quantū ad 3ᵐ sciēdū est ꝙ Cōmētator dicit tria. pᵐ ꝙ lo-
T. c. 42 cus est mobilis. pꝫ: q2 est pars corporis ⁊ oē corpus est mobi-
Opio Cō- mētatoris le. 2ᵐ ꝙ locus nō est mobilis per se: subaudi q̄diu est locus.
pꝫ: q2 pars nō mouet̄ ꝑ se: mō locus est pars corpis ꝯtinētis.
3ᵐ ꝙ locus nō de necessitate mouet̄ ad motū locati. pꝫ: q2 lo-
catū pōt moueri a suo loco. ꝗ ⁊c. ⁊ ꝑ ꝯn̄s tūc mouet̄: ꝫ ille lo-
cus nō moueat̄: ⁊ sic Cōmētator vult ꝙ illa particula / imobi-
lis in diffinitione dꝫ sic exponi / locus est imobilis. i. nō per se
mobilis: nec ēt de necessitate mobilis ad motū locati: ꝑ qđ di-
cit Phūs distinxisse locum a mā ⁊ forma locati: q2 illa de ne-
Obo cessitate mouent̄ ad motū locati. Cōclusiones he vere sunt.
ℂ Sꝫ forte nō sufficiūt: q2 turres btē Marie vginis dnr mo-
te localr: nec locū eaꝝ motū fuisse a pᵒ eaꝝ ꝑductiōe: ⁊ tñ nō
sm modū Cōmētatoris potest dici quomodo illō intelligat.
Opio alij ꝯ. ℂ Propter qđ alij dicūt ꝙ ad locū duo ꝯcurrūt. s. mãle ⁊ est
supficies corporis ꝯtinētis: de quo tenēde sunt ōnes Cōmēta-
toris. Aliud est formale ⁊ est distātia vel ꝑpinqtas ad celū
⁊ ad cētrū ⁊ ad cetera gescētia: ⁊ sm h̄ foꝛale locᵘ dī imobil:
ad istū intellm: ꝙ q̄diu manet eadē distantia vel ꝑpinqtas
locati ad celū ⁊ ad cētrū ⁊ ad cetera gescētia: ipsum dī mane-
re in eodē loco qualrcūq3 supficies ꝯtinēs ipm mutet̄: ⁊ hec
3 opio est vera quo ad mentē. Sed male de vtute sermōis de-
ducit̄: q2 distātia vel ꝑpinqtas quā vocāt formale loci est ita
bene mobilis sicut supficies quā ponūt mãle: q2 distantia est
aer vel aliud mediū interceptū inter rē locatā: ⁊ aliud quie-
scēs vl' fixū. Cōstat autē ꝙ aer est bene mobilis sicut superfi-
Opio de- notio. cies corporis ꝯtinētis. ℂ Et ideo de hac mã pñt poni ꝑpō-
nes faciles. pma. Ois locus est ꝑ se mobilis: q2 cū nō sit sup-
pᵒ ꝯ. ficies indiuisibilis. Ois locus est corpus partiale: ⁊ si diuide-
2ᵒ ꝯ. ret̄ a toto: posset bene ꝑ se moueri. ℂ Scđa ꝯ. turres beate
Marie virginis vel alia huiꝰ nō dnr esse in eodē loco i quo
fuerūt ante annū: capiēdo locū pmo mō: q2 nō sunt in eadem
supficie aeris ꝯtinētis: ꝫ capiēdo locū 2ᵐ: q2 equalē distātiā
hñt ad alia fixa gescētia: ⁊ eadē dī idē locus q tūc: q2 distan-
tia est eadē. i. equalis eaꝝ ad alia gescētia eque fuerunt tunc.
3ᵒ ꝯ. ℂ Tertia locus dī imobilis in lrã: ad istū intellm ꝙ nō cō-
petit loco inq̄tū dī locᵘ moueri ad motū locati. pꝫ: q2 nō co-
gnoscimus locū nisi vidissemus trāsmutationē localē: ⁊ ꝑ cō-
T. c. 42 sequēs motū de vno loco ad aliū: per Phūm in lrã. ergo ꝑ mo-
tum rei de vno loco ad aliū: loco nō moto cū locato locū co-
gnoscimus: ⁊ ꝑ ꝯn̄s locū cognouimus eē locū sub rōne imo-
bilitatis eiusdē. s. q2 nō talr motus sicut locatū: ⁊ sic nō est de
rōne loci ꝙ moueat̄ ad motū locati. vñ sicut ipositū est vas
ad sigñdū locū: put ipse simul mouet̄ cū locato: sic ipositus
est terminus ille locus ad sigñdū locū inq̄tᵐ ponit locatum
moueri localr ipso loco nō moto vel nō talr moto: ⁊ iō locus
dicit imobilitatē ad intellm dictū. Et si dicat̄ ꝙ opꝫ locum
moueri ad motū locati respcū locati: ꝯcedit̄: ꝫ hoc nō cōno-
tat iste terminus / locus / nec ꝯuenit sibi inquantum est locus.
4ᵒ ꝯ. ℂ Quarto pōt dici ꝙ locus est imobilis ad illuꝫ intellm: ꝙ
distātia intercepta inter fixū gescēs qđ vocat̄ locus: ⁊ ipsum
locatū est imobilis: sic ꝙ opꝫ eā semꝑ manere equalem nālr.

q̄diu locatū gescit a motu recto. pꝫ: q2 q̄uis est distātia sim-
plr mobilis que est iter turres beate Marie vginis: ⁊ turres
beate genouefe. tñ opꝫ ꝙ maneat semꝑ equalis q̄diu turres
beate vriginis gescūt a motu recto: ⁊ illud voluit opinio su-
perius improbata: dicens ꝙ formale loci est immobile.
ℂ Ad 4ᵐ dī ꝙ diffinitio loci exposita: sicut exponit̄ in nota- Ad 4ᵐ
bili supius: est bona diffinitio loci: capiēdo locū pmo mō: q2 Dubiū
diffinitio passionis data ꝑ subm: ⁊ ꝑ ꝯditiones q̄s ꝯnotat vl- Utrū loci
tra subm: est bona: ꝫ ista est hꝯ. ergo ⁊c. maior manifesta est. diffinᵒ sit
⁊ minor pꝫ: q2 ille terminᵘ / locus / est passio supficiei: q2 idē in bona.
re est locus ⁊ supficies: q̄uis locus plus ꝯnotat q̄ ille termi-
nus / supficies: ⁊ ideo loco subiti ponit̄ ille terminᵘ / corpis cō-
tinētis. i. supficies: ⁊ sic locus ꝯnotat pᵒ. ꝙ locus sit eq̄lis loca-
to ꝑprio sm ꝯtinētiā: ideo dī imediate locato. ℂ Scđo con-
notat ꝙ sit diuisus ⁊ extrinsecus terminus: ideo dī ⁊ diuisus
ab eo. ℂ Tertio ꝯnotat ꝙ nō sit mobilis inq̄tū est locus. i.
ꝙ nō sit de rōne loci inq̄tū est locus ꝙ moueat̄ ad motū lo-
cati: ⁊ ideo dī ibi imobile pᵐ. vñ ly pmū / tātū valet sicut non
de per se: ⁊ de necessitate mobilis ad motuꝫ locati: inq̄tū est
locus: plura nō ꝯnotat ille terminus locus: ⁊ ideo pꝫ tota mi-
nor. ℂ Forte querit̄ in quo pūcto est locus: ⁊ dictū est in pū-
ctis ꝙ est in pūcto ad aliqd: nec est incōueniēs passionē que
est de vno pūcto diffiniri per subm ꝙ est de alio puncto vt
diffinitur risibile: ꝙ est aptum natum ridere: q̄uis animal
⁊ risibile non sint de puncto eodem.
ℂ Pro quinto quesitoꝝ dꝫ notari ꝙ locus nālis dī locus ha- Ad quītā
bēs virtutē nālē ꝯseruatiuā locati: qđ aūt est locus ꝑpriᵘ di- difficulta-
cnū est pus. ℂ Scđo: ꝙ dubiūꝫ dꝫ itelligi de totali terrā seu tem.
maxima quātitate terre: q2 d̄ illa loq̄bat̄ Ari. ℂ Quibᵘ nota- Utrū ele-
tis: sit pria ꝯ. ꝙ nullus est locus ꝑprius terre: q2 ois locus q mēta sint in suo loco nāli ⁊ proprio.
cōtinet terrā: etiā ꝯtinet multas subas alias que non sūt par-
tes terre. ꝗ nullus talis est terre locus ꝑprius. ꝯn̄a tꝫ ꝑ diffi- pᵃ ꝑpō.
nitionē loci ꝑpriū. aīs notū est: q2 cōtinet lapides ⁊ mineras
aliaꝝ reꝝ extitiū infra terrā. ℂ Scđa ꝑpō. supficies aque 2ᵃ ꝑpō.
ꝯcaua nō est locus maxime q̄titatis terre. pꝫ: q2 nō circūdat
eā: ꝫ solū partes eius. vñ nō est equalis locato: tñ ois locᵘ ꝑ-
prius dꝫ esse eq̄lis locato mō supius dicto. ℂ Tertia ꝑpō. 3ᵃ ꝑpō.
aggregatū ex supficie aque cōcaua ⁊ pte supioris aeris cōca-
ua tangēte terrā: ⁊ oibus alijs supficiebus diuisis a maxima
quātitate terre ex ꝯtingētibus terrā: est locus ꝑprius aggre-
gati ex maxima quātitate terre ⁊ oibᵘ subijs cōtinētis infra
terram. pꝫ: q2 illud aggregatū ꝯtinet illud aggregatū ⁊ nihil
aliud qđ non est pars illius aggregati. ℂ Corᵐ: nō est de rō-
ne loci ꝑpriꝫ ꝙ sit aliqd vnū. pꝫ: q2 tale aggregatū est locus
ꝑprius aggregati ex terra ⁊ alijs: ⁊ nō est aliqđ vnū. simi mō
supficies cōcaua hoꝝ cū alijs supficiebus ꝯtinētibus aquaꝫ
⁊ terrā: est locus aggregati ex maxima quātitate terre ⁊ alijs
infra eas ꝯtis. silr superficies cōcaua ignis est locus ꝑprius
aggregati ex aere ⁊ ꝯtis in eo: eodē modo cōgregati ex igne
⁊ ꝯtis infra ignem est locus ꝑprius supficies concaua orbis
lune: ꝑpoᵗ dicat̄ de superioribus spheris ꝯtis infra eas: con-
cedit̄ ēt ꝙ nullus locus est locus ꝑpius aeris vel ignis: ⁊ ꝓbe-
tur sicut ꝓbatur supius ꝯ pᵃ: dubōnis istiᵘ. Hec de loco pro-
prio. Sed de loco nāli vī pᵒ ꝙ aliqd pōt esse collocatū nālr Collocatū
duplr. vno mō quo ad nām ꝑpriā: ⁊ sic dī collocatū nālr ꝙ nāle 1ᵐ.
est in loco eius ꝯseruatiuo sibi debito sm eius speciē: ⁊ nul-
li alteri nisi rōne eiᵘ: sic terra dī nālr collocari circa centruꝫ
mūdi imediate: q2 sm eius naturā ꝑpriam ille locus sibi con-
uenit ⁊ nulli alteri nisi rōne ipsiᵘ. vñ si misto ꝯueniat: hoc est
rōne terre. s. inq̄tᵐ in eis dñat̄ terra. Alio mō dī collocatum
nālr: que ad nām cōmunē. s. collocatū in aliquo situ sibi ꝯue-
niēte sm nām cōem ⁊ nō sm ꝑpriam: ⁊ sic aliq̄ dī nālr collo-
cata infra terrā ne fiat vacuū: q2 nāle est oibᵘ corporibᵘ pro-
hibere vacuū in fluxu cōis nãe. sic etiam diceret̄ lignū posi-
tū infra aquā in vase situato in aere nālr ascēdere. Silr ⁊ nāle

liter sup̄ aquā collocari:ita ꝙ īfluxus nāe cōis est vt grauiora sint collocata sub leuiorib⁹. Juxta h̄ inferunt̄ ppōnes pbabiles. pma que est quarta dubōnis. Oꝫ ois superficies imediatate ↄtinēs maximā quātitatē terre:sic ꝙ cētritrica grauitas ipsi⁹ terre est cētrū mūdi:est locus nālis terre quo ad nāz eī⁹ ppriā. pꝫ:qꝛ ad illū locū:cū terra est extra nālr mouet̄:ꝛ cū est in eo nālr qescit:sicut deducit Phs 2° celi. ꝛ pꝫ ad experiētiā:qꝛ terra descēdit nō pꝓhibita ad cētrū ad angulos rectos sphērales sic experit̄. ¶ Cor°. sup̄ficies ↄcaua aq̄ est locus nālis terre. pꝫ ex ↄne:qꝛ ↄtinet eā sicut cētrū sue grauitatis est cētrū mūdi. ¶ Scdꝫ cor^m sup̄ficies ↄcaua aeris cōtingēs terrā est locus nālis terre. pꝫ idē qꝛ ↄtinet eā eodē mō. Est aūt cētrū grauitatis terre pūctus infra terrā derelinq̄ns ex ol latere sui eq̄lē grauitatē terre:sicut centrū magnitudis est pūctus ex ol latere suo equedistās ab extremitate terre.

Sup̄ficies est loc⁹ nālis terre.

Obiicit̄

p

¶ Sed ↄ̄ dices:qꝛ locus nālis dꝫ eē ↄseruatiuus:superficies aeris est destructiua terre ꝛ nō ↄseruatiua. g̃ nō est locus nālis. maior pꝫ ex descriptione loci nālis. ꝛ minor pꝫ:qꝛ ↄ̄riat̄ in ambab⁹ qualitatibus:est. n. calida ꝛ humida:terra autem frigida ꝛ sicca.

2° ¶ Scdo terra nūq̄ ē nālr collocata. g̃ l'la est ↄ̄ cū cor°. ↄn̄a tꝫ. pbat̄ aīs. qꝛ nūq̄ cētrū grauitatis terre est centrum mundi. ergo terra nunq̄ est nālr collocata. ↄn̄tia tꝫ p ↄ̄nē. aīs pꝫ:qꝛ supponēdo ꝙ iā cētrū grauitatis terre esset cētrū mūdi:statim p exhalationes ꝛ leuificationes terre imediate discoopta aqs fiet minor grauitas citra cētrū q̄ vltra. ergo nullo tēpore manet cētrū grauitatis terre centrū mūdi.

3° ¶ Tertio qꝛ vl' locus nālis terre est superficies aeris inq̄tū ipsa est aer:ꝛ hoc nō p rōnē pmā:qꝛ est destructiua terre magis q̄ cōseruatiua:vel potius est inquātū est in tāta distantia a celo:ꝛ si sic:tūc sequit̄ ꝙ hꝫ virtutē ↄseruādi terrā a celo:qđ est falsū. g̃ nullo mō ē locus nālis terra. ↄn̄a tꝫ. ꝛ to^m aīs pꝫ: dēpta tertia parte:que pbat̄ sic:qꝛ si terra in suo loco cōseruaret̄ p influxū celi:sequr ꝙ q̄to terra eēt sup̄ius tāto nāli⁹ collocaret̄. pbat̄ ↄn̄a:qꝛ tāto nālis influxus celi esset fortior:eo ꝙ g̃nat̄ p cōtactū:modo agēs p ↄtactū fortius agit ppe se q̄ distāter a se. ¶ Scdo pbat̄ ꝙ tūc influxus ↄseruatiu⁹ terre multiplicaret̄ p spherā ignis:ꝛ cū ille sit infrigidatiu⁹ ipe nālr corrūperet ignē:ꝛ sic ignis in sua sphera ab illo influxu ↄtinue corrūperet̄:cū innālr collocat̄:vꝫ mihi ꝙ hec sint difficilia.

Nōndū ista argumēta obo-rum.

¶ Et ideo pro eis infero aliquas ppōnes rīsales ad mām:ꝛ est pma gnta dubōnis:ꝙ sup̄ficies aeris nō est locus terre inquātū ipsa est essentialr aer:p rōnē factā:qꝛ tūc gleba terre circūdata aere deberet qescere:qꝛ esset in loco sibi directe nāli.

Locus nālis terre.

¶ Septa ↄ̄ dubōnis:ꝙ illa est locus nālis terre inquātū est in tāta distāria a celo. pꝫ:qꝛ est locus nālis:vt dictū est:ꝛ nō inquātū est talis res essentialr:nec etiā vt hās qualitates nāles aeris:ergo est locus nālis eī⁹:inquātū tātuꝫ distat a celo:nō enim vꝫ quo alr esset locus nālis. ¶ Cōfirmat̄:qꝛ terra nālr est sita in illo in quo est:qꝛ ille qescit cū est ibi non violēter:ꝛ illuc mo^r si sit extra:ꝛ nō pōt dici ꝙ aliūde est ibi nālr:nisi qꝛ ↄseruata sibi a celo:tota. n. virtus mūdi inferioris gubernat̄ a celo:sicut habet̄ pmo methēoroꝝ. 3° q̄re plus illū situ quereret q̄ aliū:nisi ad hoc aliūde determinaret̄ ꝛ nō a deo solū:qꝛ hoc nō esset nālr dictū. g̃ a deo mediante celo.

¶ Septima ppō. cū celū ↄseruat terrā:in locū terre influit nālr virtutē ↄseruatiuā terre. pꝫ:qꝛ ↄseruat terrā p p̄cedētē: ꝛ cū eā nō tāgat:nō videtur quomodo eā ↄseruaret: nisi per virtutem sibi influxam:si enim non plus in eam ageret q̄ in chimeram vel q̄ chimera in terram non eam conseruaret.

¶ Octaua ↄ̄. ꝙ hec virt⁹ est infrigidatiua ꝛ discretiua. pꝫ:qꝛ talis est virtus nālr ↄseruatiua terre:vnde calefactiua vl' humefactiua nālr terrā corrūpet. g̃ virtus ↄseruatiua eiusdē dꝫ eē nāliter pꝓhibitiua calefactiuis ꝛ humefactiuis. g̃ dꝫ eē īfrigidatiua ꝛ exiccatiua.

¶ Nona ↄ̄. hec virtus trāsit ꝛ multiplicat̄ per oēs spheras intermedias. pꝫ:qꝛ celū est agēs corporeū:tale agit nālr per ↄtactū:vt pꝫ 7° phi⁹:qꝛ oē mouens est sil' cū moto:ꝛ p ↄn̄s prius agit in ppinquū q̄ in remotum. T.c. 10.

¶ Decima ppō. talis vtus nō est calefactiua in sphera ignis ꝛ infrigefactiua in sphera terre. pꝫ:qꝛ talis virtus cū sit eadē numero essentialr:nō est in spē nisi huius effectus pductiua. ergo nō stat ꝙ sit calefactiua ꝛ infrigefactiua:cū sit vna ꝛ eadē.

¶ Undecima. talis virt⁹ est fortior in sphera aeris q̄ terre ꝛ in sphera ignis q̄ aeris:qꝛ ppinquius agēti multiplicat̄ ꝛ generanti. igit̄ fortior. ↄn̄a tꝫ:qꝛ qðlꝫ agēs de per se fortius agit in ppinquū q̄ indistans.

¶ Duodecima ppō. aqua nāliter collocat̄ in situ intra aerē ꝛ terram. pꝫ sicut pma:qꝛ illic qescit ꝛ illuc mo^r:si sit ex̄ illū situ nō pꝓhibita.

¶ Deciatertia ppō. ꝙ aer nālr qescit infra ↄcauū ignis ꝛ ↄuexū aque: silr ignis inter cōuexū aeris ꝛ ↄcauū lune. pꝫ sicut p̄cedēs. Si dicas ꝙ ignis in illo situ non qescit cū moueat̄ ibi circulariter: vt dꝫ p methēoroꝝ. Dicat̄ ꝙ sufficit locatū in suo loco quiescere a motu recto quo moueret̄ a loco nāli.

¶ Decimaq̄rta ppō. ꝙ qðlꝫ hoꝝ qescit in suo situ nāli:ꝛ ↄseruat̄ p virtutez influxā a celo sibi in illo loco. pꝫ sicut 6°.

¶ Cor^m: qðlꝫ horuꝫ elementoꝝ in suo situ nāli ↄseruat̄ p virtutē influxaꝫ a celo g̃natiuā nālr qualitati. tali elto ↄueniētiū:sicut ignis ī regione sua p vtutē calefactiuā desiccatiuā:aer p humectiuā ꝛ calefactiuā:ꝛ ita deinceps pꝫ sicut octaua.

Inferiora a superiori⁹ regunt̄. Op. astronomoꝝ.

¶ Tūc pro solonibus rōnū aduertēdū est sup̄iores spheras celestes. s. p^m mobile ꝛ quecūq̄ sunt sb'aus vsq̄ ad spheram solis exclusiue: a q̄bus f̄m astronomos res inferiores hn̄t esse p spheras inferiores multiplicare virtutes cōseruatiuas reꝝ:ꝛ spālr eltoꝝ: sic ꝙ fortissime virtutū calefactiuā sꝫ minorē distāriā:ꝛ ideo illa nō ptendit̄ nisi vsq̄ in spherā aq̄ exclusiue ↄ̄iter humectatiuā ꝛ illa ptēdit̄ vsq̄ ad spherā terre exclusiue:demum infrigidatiuā ꝛ exiccatiuā que sūt qualitates mortis:istas remoti⁹ multiplicat. s. versus diametrū sphere elemētoꝝ:sꝫ minus fortiter. pp̄ qđ ignis ꝛ aer nālr collocant̄ sup̄i⁹:qꝛ ibi fortiores sunt influētie calefactiue. terra aūt ꝛ aqua deorsum:qꝛ illic influētie infrigefactiue hn̄t vtutē:nec īpediūtur ab īfluētijs calefactiuis eo ꝙ ad tantā distātiā multiplicant̄.

Dubōnes incidētales.

¶ Sꝫ dices tu:quare g̃ ignis in sphera sua nō corrūpit̄ ab influētia humectatiua:que illic fortior est q̄ influētia desiccatiua.

¶ Jtē ꝙ signū h̄et̄ de h̄ ꝙ influētie debiliores ad maiorē distantiā multiplicarent̄.

Solo.

¶ Rn̄det̄ ad p^m ꝙ influētia desiccatiua q̄uis de se debilior sit in sphera ignis q̄ humectatiua:tn̄ fortificat̄ a forti calore excedēte vtutē humectatiuā ꝛ īpediēte p modū sequele ad fortitudinē caloris. calor. n. fortis p modū sequele desiccat. ¶ Ad 2^m dī ꝙ quēadmodū maioris p manērie sūt humiditas ꝛ siccitas q̄ cal'itas ꝛ friditas:ꝛ tn̄ sūt debilioris actiōis:ita nō est icōueniēs:ꝙ īfluētie frigefactiue ꝛ desiccatiue remoti⁹ m'tiplicent̄ q̄uis sūt debiliores in agēdo:ꝛ sic vꝫ ex effectu oportere dici:eo ꝙ nō vꝫ alter modus quo elta frigida ↄseruant̄ a celo.

Ad argumēta oborum.

¶ Per h̄ ad rōnes. Ad primā dī:ꝙ est pro gnta ↄ̄ne. Ad 2^m dī:ꝙ terra est ↄtīe nāliter collocata:qꝛ sic h̄ medietas ↄtīe leuificat̄:ita tota terra mo^r vel ↄtīe istā medietatē terre discoptā aqs sursum ꝛ aliā deorsum. Ad aliā dī:ꝙ hoc est inq̄tū sup̄ficies aeris est in tāta distātia a celo ad q̄tā nālr incidit virtus frigefactiua ꝛ desiccatiua:que sunt ↄseruatiua terre:tn̄ sup̄ius vbi virt⁹ illa est fortior q̄tū est de se terra nō nālius cōseruaret̄:eo ꝙ ibi sūt influentie calefactiue destructiue terre fortiores in agendo q̄ sunt influētie ↄseruatiue terre: nec influxus cōseruatiu⁹ terre multiplicatus per spherā ignis est destructiu⁹ ignis:eo ꝙ ibi est influentia calefactiua fortior in calefaciendo q̄ illa infrigidan⁹. Addi tn̄ pōt ꝙ q̄tū est ex nā ppria eltoꝝ nālior locus est terre sup̄ficies aque q̄ aeris:qꝛ est ei similior.

Ad tertiū sufficiat.

¶ 2° ꝙ si aqua vel aer infra terrā descēdit ꝛ ibi collocēt est h̄ eis nāle nā cōīe sit vacuū:sꝫ nō q̄ ad nāz ppriā. Hec de 5° du°.

¶ Ad 6^m pncipale dī pmo. ꝙ celū. i. sup̄ma sphera:nō est ī lo-

to ꝑ mō.f.capiēdo locū pro tio corporis ꝯtinētis.pꝫ:qꝛ nllm
corpꝰ cōtinet ipsuꝫ Corͫ.capiēdo sic locū celū nō moꝰ loca/
liter.pꝫ:qꝛ sic nō hꝫ locū:mō motus localis attēdit̃ ṗncipalr
in ordine ad locū.℄ Scōa ꝓpō.celuꝫ habet locum:capien/
do locū zͦ modo.pꝫ:qꝛ hꝫ aliqđ fixuꝫ in ordine ad qđ vel eiꝰ
partes ꝑcipiunt̃ moueri.℄ Corͫ.capiēdo sic locū ipm moꝰ
localr.pꝫ.qꝛ moꝰ in ordine ad eiꝰ locū zͦ dictū:ꝛ ꝓportiona
4ͦ phy. t.c.46. bilr intelligēdū est:vel saltē exponēdū dictū Cōmētatoris:q
dicit.ꝙ celū nō est in loco ꝑ se:sed ꝑ accñs.i.est in loco zͦ di/
cto:q improprie dr̄ locus:ꝛ ideo rōne eius dr̄ esse in loco per
accñs:ſ nō in loco ꝑ mō dicto:ꝛ qꝛ talis solūmō dr̄ locus:iō
non dr̄ esse in loco ꝑ se.℄ Sed dices vtrꝫ est locus celi hoc
Dubiū incidentale. modo.Ad qđ dico ꝙ est quoddā fixū.s.terra vel lapis:i ordi/
ne ad qđ celū ꝑcipit̃ moueri.℄ Querit̃ rōnabilr:vtrū celū
est in illo loco:ꝛ vr̄ mihi ꝙ ꝓprie nō dꝫ dici in loco:eo ꝙ tale
fixū nō cōtinet celū:pōt dici tn̄ iproprie in loco:qꝛ est in cer/
ta habitudine respectu talis fixi:ꝛ ad talē sensuꝫ pōt dici esse
in eo:sicu ēt improprie dr̄ eē i loco:qꝛ hꝫ locū:lꝫ vl̄ ꝯtineat ce/
lū.℄ Tertia ꝓpō.ꝙ celū mouet̃ ſm situ.vt dicit Auicē.pꝫ:
qꝛ nō hꝫ locū ꝓprie dictū:ꝛ ideo non ꝓprijssime dr̄ moueri
localr:sed mutat situ ad spherā gescēdo:ꝛ ideo pōt dici pro/
prie moueri ſꝫ situ.℄ Sed ꝯ dices:qꝛ Cōmētator dicit hāc
ꝯnē Auicēne eē falsaꝫ:eo ꝙ Phs 5ͦ huiꝰ:ꝑͫ motū q est celi:
nō dicit eē ſm situ:ſꝫ motū localē siue de pđito vbi.℄ Item
dicit 5ͦ huiꝰ.ꝙ nō est motus nisi ſm quātitatē:qualitatem:ꝛ
vbi:nō ergo est ſm situꝫ.℄ Tertio qꝛ vt dicit beatus Tho/
mas:situs est ad aliqđ:qꝛ pōne sūt ad aliqđ.vt dicit Phs in
pđitis:mō ſm ad aliqđ nō est ꝑ se motus.5ͦ huiꝰ.4ͦ qꝛ situs
cōsistit in indiuisibili:modo in indiuisibili nullus cōsistit mo
tus.℄ Ad hoc facilr dr̄.ꝙ Phs motū quo celū mutat situꝫ
ad res gescētes vocauit localē in ordine ad locū zͦmō dictū.
℄ Ad zͫ dr̄:ꝙ ꝑ se moꝰ nō est ſm situ:ad illū intellm:qđ
nō est de rōne alicuiꝰ motus ꝙ ꝑꝑ ipsuꝫ factū de re que moꝰ
varient̃ termini de pđito situs.nͫ oꝰ hri est motus ſm situm
iproprie:sic ꝙ varient̃ termini de pđito situs ō noie rei que
moꝰ ꝑ accñs:de quo magis videbit̃ in 5ͦ huiꝰ:ꝛ ideo vult Aui
cē.ꝙ celū moꝰ ſm situ:qꝛ mutat situ ad res gescētes:lꝫ hoc
sit de per accñs.℄ Ad 3ͫ codē mō pōt dici:nihilominus ſͫ
est.ꝙ pōnes siue situs sint ꝑ se ad aliqđ:nō eni plus est situs
de pđicamēto ad aliqđ q̄ vbi.℄ Ad 4ͫ negat̃ ꝙ situs cō/
sistit in indiuisibili:situs eni rei est ita lōgus/latus:ꝛ profun/
Dubiū. dus sicut res.℄ Adhuc queri pōt vtrū si partes essentiales
vini exñtis in dolio mouerent̃ nō motis extremitatibus nec
Solō etiā dolio:vtrū mouerētur localr.℄ Ad ꝙ rñdet̃.ꝙ moue/
rētur localr in ordine ad locū zͦ dictū.s.qꝛ mutāt situ in or/
dine ad aliqđ fixū:etiā mouerētur localr:qꝛ in loco mutāt si/
tum:sed nō mouerētur localr in ordine ad locū ꝓprie dictū
eis ꝓpriū qꝛ talē nō habēt.℄ Scōo vtruꝫ supficies cōuexa
aeris vel alicuius talis rei possit dici locus ignis vel alicuius
alterius:cuius supficies cōcaua esset ei imediata. Ad qđ rñr
ꝓbabilr.ꝙ si illa supficies cōuexa nunq̄ cōiungat̃ supficiei
ꝯtinēti:nullo mō est locus ꝑ mō dictus:qa nō cōtinet:ſꝫ si ali
cubi ꝯiungat̃ superficies ꝯtinētis vt si ad imaginationē sphe
ra ignis esset ꝑforata:ꝛ iūgeret̃ supficiei ꝯtinēti ꝯcaue celi su
perficies ꝯuexa aeris:tūc fieret locus vel ps loci ignis ꝑ mō
accepti:qꝛ sic ꝯtinet̃.Hec de tota mā loci sint breuiter dicta.

℄ Tractatus secūdus in quo perscrutatur de vacuo.

T.c.50. SEcundo notandū est ꝙ Phs in zͦ tract.
4ͥ ꝓbat.ꝙ ad nālē phꝫ spectat
ꝯsiderare de vacuo.ꝛ ꝓbat sic.ꝙ ad illū ad quē
spectat cōsiderare de loco spectat ꝯsiderare de
vacuo:ſꝫ ad nālē phm spectat ꝯsiderare de loco:
q̄ ꝛc.maior pꝫ.qa multi antiquoꝝ idē crediderūt vacuū esse
T.c.53. ꝛ locū.℄ Scōo incidētalr ꝓbat ꝙ penetratio dimēsionum
nō est possibilis.ꝓbat̃:qꝛ qua rōne duo corpora parua pos/
sent se penetrare:eadē rōne zͦ quattuor mille:ꝛ sic totus mū/
dus posset eē i q̄titate grani milij:qđ vr̄ incōueniēs.℄ Ter T.c.60.
tio describit̃ vacuū diffinitione qđ nois.ꝙ est locus non re/
pletus corpe.vñ si vacuū esset:ipsuꝫ esset natū suscipe corpꝰ:
ideo dr̄ locus:ꝛ qa nō esset plenū:eo ꝙ iplicat idē eē plenū ꝛ
vacuū:ideo dr̄ nō plenū corpe.℄ Quarto ꝓbat ꝙ vacuum
nō est:ꝛ est ꝯ pñˡᵉ tractatꝰ zͥ.quē ꝓbat diuersis modis.ꝑ ex T.c.65.
ꝑte motꝰ arguit sic.si vacuū nō ē locꝰ:tūc vacuū nō est:ſꝫ va/
cuū nō ē locꝰ.q̄ vacuū nō ē.maior pꝫ:qꝛ antiq dicebāt vacuū
eē locū ēt ꝑ diffōnē vacui.minor pꝫ:qꝛ ois locus hꝫ vtutē cō
seruatiuā locati:ꝛ aliā hꝫ sursuꝫ locus.aliā ħo deorsuꝫ.modo
vacuū nullā hꝫ virtutē:nec ēt hꝫ alias virtutes pro diuersis
differētijs locoꝝ.s.sursuꝫ ꝛ deorsum. Scōo ex ꝑte velocita/
tis motus:qa si vacuū esset in eo nō moueret̃ graue simplex
aut leue simplex.q̄ nō est ponendū.ꝯñtia tꝫ:qꝛ nō ponit̃ nisi
ꝓpter motū.añs ꝓbat̃:qꝛ qualis est ꝓportio medioꝝ in resi
stēdo:talis est ꝓportio motuū i velocitate:sed nulla est pro/
portio resistētie medij vacui ad mediū plenū.ergo nulla est
proportio motus facti in vacuo:ad motū factuꝫ in pleno:ꝙ
nō posset esse:si in vacuo fieret motus grauis simplicis.q̄ in
eo nō moueret̃ graue simplex.maior pꝫ:qꝛ successio non fit
nisi cū resistētia.q̄ cum in graui simplici nō est resistētia in/
trinseca:opꝫ ꝙ in motu eius solū sit resistētia extrinseca:ꝛ ꝑ
ꝯñs pro tāto motor velocius mouebit:q̄to resistentia fuerit
minor.ergo qualis est ꝓportio medioꝝ resistētiuꝫ.talis erit
velocitas in motibus nālibus grauiū ꝛ simplicium:quā fuit
maior.ꝛ minor est de se manifesta:qꝛ vacuū nullā resistētiaꝫ
hꝫ.Tertia pars pꝫ:qꝛ ois motus finitus rectus:ad aliū finitū
est ꝓportionalis.q̄ si in vacuo fieret motus:ipse hēt deter/
minatā ꝓportionē ad motū factum in pleno:ꝛ interponit ꝙ
omne excedēs est diuisibile in partē excedentē ꝛ partem ex/
cessam.ꝙ intelligi dꝫ de excedēte aliud ꝑ cōparationē ꝓpe
dictā.s.que est ſm rē eiusdē speciei in vtroqꝫ cōperatorum.
℄ Tertio sic.si in vacuo fieret motus:sequeret̃ ꝙ motus in
pleno ꝛ in vacuo fieret eque velociter.ꝯñs est incōueniēs:eo
ꝙ motus seq̄t̃ ꝓportionē.ꝓbat̃ ꝯñtia:qꝛ ita sit:ꝙ aliqđ mo
bile moueat̃ per mediū vacuū in certo tpe:ꝛ idē vel equale
mobile moueat̃ ꝑ mediū plenū:tūc ex quo mediuꝫ plenum
plus resistit:sit ita ꝙ sit tardior in centuplo:ita ꝙ tēpus ple/
ni sit in cētuplo lōgius:q̄ tēpus equalis vacui:tūc subtilie/
tur mediū plenū in cētuplo:ꝛ erit motus in cētuplo velocior
q̄ erat ante:eo ꝙ motus sequit̃ ꝓportionē:ꝛ tātus erat in va
cuo.q̄ in medio pleno ꝛ in vacuo idē mobile eque velociter
moueret̃.Et si dicat̃ ꝙ mediū plenū nō pōt in infinitū sub/
tiliari. Respōdet̃ ꝙ imo:ꝑ potētiā diuinā:vel dicat̃ ꝙ Ari.
supponit vnū imaginabile:vtrū sit pole vl̄ nō:nō est vis:ꝛ de/
ducit ad vnū imaginabile:imaginabile.n.ꝙ idē motor finitis
moueat eq̄ velociter cū resistentia ꝛ sine resistentia.℄ Et q̄r T.c.75.
to arguit ꝙ si vacuū esset:ipsum nō posset recipe corpꝰ.ergo
nō est.pꝫ añs:qa ipsuꝫ hēt dimēsionē sicut plenū:mō talibꝰ
repugnat penetrari a dimēsione alterius corpis.℄ Quinto
ꝓbat ꝙ medie partes corpis rari:non sunt paruo vacuo in/
tercepte:mediātibꝰ qbꝰ est rarū:qa ꝓbatuꝫ est prius.ꝙ non
est magnū vacuū.q̄ nec paruū.ꝯña tꝫ.ꝛ añs est prius ꝓbatū.
zͦ Cōmētator ꝓbat idē.ꝙ tale vacuū esset accñs ꝛ sic pone
re ipsuꝫ esset ponere accñs sine subto.℄ Sexto ꝓbat ꝙ nō T.c.79.
est toti corpori raro cōmixtū vacuū.ꝙ est cā raritatis/leuita
tis/ꝛ motus sursum.pꝫ ꝑ:qꝛ tūc nō ois motus localis:eēt cā:
cuius ꝯtrīū dixerūt antiq:nō.n.esset causa motus deorsum.zͦ
qꝛ moueret̃ vacuū localr:ꝛ sic illiꝰ eēt locus:ꝛ cū ipsummet
sit locus:loci esset locus ꝛ sic ꝓcederet̃ in infinitū.Itē vacuū
exñs sine subto deberet velocissime fieri sursum:ex quo est
cū alijs mouēdi sursum.℄ Septimo infert ꝙ rarefactio nō T.c.82.
fit ingrediente vacuo:nec etiaꝫ condēsatio egrediēte vacuo:
qꝛ vacuum non est sic mixtum corporibus:vt dictum est.

Difficul ¶ Hic querit̃ pͦ vtrũ vacuũ põt esse. 2° vtrũ in motu grauiũ
tates pͦ. ꝛ leuiũ tota successio ꝓueniat a resistẽtia mediꝫ. 3° vtrum si
2° vacuũ esset graue simplex moueret̃ in eo. 4° vtrum in va
3° cuo aliquid posset moueri successiue. 5° vtrum rarefactio ꝛ
4° condensatio sint possibiles.
5°
Vtrum va ¶ Primo est notandũ ꝙ vacuum potest imaginari dupliciter.
cuũ potest Uno modo ꝙ sit spatiũ separatũ a substã:potẽs recipere cor
esse. pora sine sui spissitudine:queadmodum si inter latera pinte
Vacuũ du imaginaret̃ spatiũ receptui vini ita longum ꝛ ꝓfundũ sicut
plex. vini:queadmodum superius dicebat̃:tale poneret̃ vacuũ:
cum esset nõ plenũ:q2 esset locus nõ plenus. Scdo mõ:si de⁹
annihilaret oĩa cõtenta infra cõcauum orbis lune ipso cõca
uo remanẽte in sua cõcauitate figura ꝛ dispõne:tũc illud con
cauum vocaret̃ vacuũ:q2 esset locus nõ repletus:nõ eniꝫ eẽt
pͣ ppõ. repletus cũ nihil esset in eo. ¶ Tũc est prima ppõ. vacuũ
primo mõ negat esse ꝑ potẽtiã nãlẽ:idest sine miraculo. pꝫ ex
2ª ppõ. rõnibus ꝓbantib⁹ locũ nõ esse spatiũ separatũ. Scda ppõ.
ꝙ vacuũ scdo mõ:etiã negat esse nãliter. ꝓbat̃:q2 in naturali
phĩa illud ↄcedi dꝫ tanq̃ pncipiũ. ꝙ ꝓbari põt ꝑ inductionẽ
experimẽtalẽ:sꝫ vacuũ hoc modo nõ posse eẽ ꝓbat̃ per expe
rimẽtalẽ inductionẽ. ergo ꝛc̃. maior nota est:q2 phĩa nãlis fun
datur sup experiẽtiã. ꝛ minor pꝫ:q2 docet experiẽtia:ꝙ nul
lus posset vnũ corporeũ elõgare ab alio:nisi aliquo ingrediẽ
te:foraminibus enim folli bñ obturatis:sic ꝙ nihil ad intra pos
sit igredi corp⁹:docet expientia nrã:imo nec cẽtũ equos posse
latera illa elõgare ab inuicẽ:nisi vnũ eoꝝ rũpat̃ aut aliunde
Obo pͦ fiat apertura ꝑ quã põt ingredi corp⁹. ¶ Sed ↄ dicet turq2
motus localis factus est. ḡ vacuũ est. tꝫ ↄñia:q2 ꝙ mouet̃ lo
caliter:vel recipit̃ in vacuo:ꝛ habebitur ꝓpositũ:vel in pleno:
ꝛ si sic:vel illud plenũ nõ cedit:ꝛ tũc fieret penetratio corpo
rum:vel cedit:ꝛ si sic:vno moto oĩa mouent̃. pꝫ ↄñia:q2 pe
dali moto:pedale aeris cederet:ꝛ illi alterũ pedale:ꝛ sic ter
tiũ:ꝛ sic vsqꝫ ad celum:quare vno moto celũ trãsmutaretur.
2° ¶ Scdo q2 augmẽtatio est possibilis:ergo ꝛc̃. ꝓbat̃ ↄñia:
q2 cibus nõ recipit̃ in pleno:eo ꝙ esset penetratio corporũ.
3° ergo in vacuo. ¶ Tertio q2 cõdensatio est possi. igitur ꝛc̃. tꝫ
ↄñia:q2 nõ vi vbi corpus qd cõdẽsat̃ recipiat̃:nisi in vacui
4° tatibus. ¶ Quarto q2 cineribus repleta scutella tñ cõtinet
de aqua sicut si nõ essent in ea cineres:igit̃ ꝛc̃. tꝫ ↄñia:q2 nõ vi
5° det̃ vbi illa aqua reciperet̃ nisi in vacuitatibus. ¶ Quinto
aliqd est vacuũ vino. ḡ ꝛc̃. tꝫ ↄña. a parte in mõ ad suũ totũ
6° sine additione diminuẽte. ¶ Sexto q2 corpora tangẽtia se
discõtinuata possunt elõgari ab inuicẽ discõtinuata:sm totas
superficies tãgentes se simul. ḡ est vacuũ in parte cẽtrali corũ
cũ elongant̃ ꝛc̃. ↄñia tꝫ:q2 cũ elongant̃ eque cito in ambab⁹
extremitatibus ꝛ in cẽtro vel eque cito est aer in cẽtro sicut
in extremitatib⁹:ꝛ si sic:sequitur ꝙ ille aer mouet̃ subito:quia
eque cito venit ad distans sicut ad ꝓpinquum:vel prius ve
nit ad extremitates:ꝛ si sic in aliquo tẽpore inter partes cen
trales elongatas abinuicem nullus aer est replens. ergo sup
7° ficies ille sunt vacuũ 2° mõ dictũ. ¶ Septimo:vitro vndiqꝫ
vniformiter pleno:aqua cõgelata occupat minorẽ locũ. que
ritur vtrũ vitrũ ad partẽ quã occupabat aqua. s. ante cõgela
tionẽ est vacuũ:ꝛ si sic:habet̃ ꝓpositũ:vel est plenũ:ꝛ hoc nõ
põt dici:q2 vndiqꝫ clauso vitro aer nunq̃ posset ingredi. Si
dicat̃ ꝙ frangat̃:nõ põt dici:cũ enim sit vniforme per totũ:
vt supponit̃:nõ vi quare potius frãgeret̃ in vna parte q̃ in
alia:ergo vel frãgeret̃ vbiqꝫ:ꝙ nõ est possibile:vel nusq̃:ꝛ
8° habet̃ ꝓpositũ. ¶ Octauo:plenũ est:ergo vacuũ est:vel po
test esse. ↄñia tꝫ:q2 plenũ ꝛ vacuũ sunt priuatiue opposita:
modo si vnũ priuatiue oppositoꝝ est in nã:ꝛ reliquũ poterit
9° esse. ¶ Itẽ nono:que esset rõ quare sicut ↄtingit locũ alieno
corpore repleri. ꝙ nõ eque bene ↄtingit ipsum omni corpo
Ad pmã re alio denudari eo manẽte in sua sita ꝛ dispõne in suis par
obones. tibus. ¶ Ad istas obones rñdet̃ per ordinẽ. Ad pmã. ꝙ oĩs

motus localis rectus sit in pleno qd cedit corpori moto: sed
nõ opꝫ ꝙ vno moto oĩa moueantur:q2 corpus cedẽs ad ali
quã distantiã vel terminũ ante cõdensat̃:intãtũ q̃tũ est ma
gnitudo corporis recepti in ipso. ¶ Ad 2ᵐ ꝙ augmẽtatio sit Ad 2ᵐ
per hoc:ꝙ nutrimentũ recipit̃ in poris plenis partib⁹ subti
libus resolutis a corpore que cedant nutrimento venienti.
¶ Ad 3ᵐ. cõdensatio nõ sit per hoc:ꝙ partes recipiantur in Ad 3ᵐ
vacuitatibus:sed per hoc ꝙ quantitas maior corrũpit̃. ꝛ mi
nor gñatur:seu per hoc ꝙ ptes eiusdẽ corpis toti⁹ sint sibi in
cem ꝓpinquiores. ¶ Ad 4ᵐ:ꝙ si scutella tñ recipiat aque Ad 4ᵐ
cũ cineribus sicut sine cineribus:hoc est ꝓpter tria. pᵐ est ꝙ
multe partes aeris intercepte inter cineres cedũt aque veniẽ
ti. 2ᵐ q2 partes ignee cineris:multas partes aque resoluunt
insensibilr. q2 sunt illis virtualr ↄrie. 3ᵐ q2 partes subtiles ꝛ
leues cineris ab aqua expellunt̃:fugientes a frigido ↄrio:rõ
ne quoꝝ triũ aggregatũ ex aqua remanẽte ꝛ cineribus ꝑfecte
tñ est sicut ante erat aqua. ¶ Ad 5ᵐ dr ꝙ vacuũ icludit ne Ad 5ᵐ
gationẽ:ideo ↄña nõ valet:q2 est a parte in mõ ad totũ cum
negatione implicita:vacuum enim idem est ꝙ nõ plenum.
¶ Ad 6ᵐ. duplr dr:vno mõ:ꝙ corporis dura discõtinua nõ Ad 6ᵐ
possunt se tangere ꝑ naturã sm Phm 2° de aĩa:ꝛ tũc rõ nõ
ꝓcedit q2 ipsa oppositũ supponit:vel si vellemus dicere ꝙ
possunt se tangere:dicemus ꝙ aer circũstans subito se ponit
in mediũ. s. q2 nãliter inclinat̃ ne sit vacuũ ꝛ nullã inuenit in
tra corpora resistẽtiã:sicut si non esset mediũ resistẽs graue
simplex subito pñs esset loco nãli:ꝛ sic nõ sequit̃ motũ fie
ri in instãti. ¶ Ad 7ᵐ ꝙ nõ est possibile sic eẽ vitrũ vt for Ad 7ᵐ
me. 2° q2 si esset, nullo tẽpore maneret:eo ꝙ influẽtie celi for
tius alterãt ipsum in vna parte q̃ in alia:ꝛ ideo ibi citius frã
geret̃:vbi fortius eẽt dispositũ ad corruptionẽ. ¶ Tertio q2
si ad imaginationem moueret vniformiter supius prius cor
rumperet̃ versus celũ:q2 influxus prohibẽs vacuũ est influ
xus nãe cõis deriuatus a celo:ꝛ talis est fortior supius q̃ in
ferius. ¶ Ad 8ᵐ negãdo ↄñtiam. negat̃ etiã ꝙ plenuꝫ ꝛ va Ad 8ᵐ
cuum sunt priuatiue opposita:sꝫ habẽt se sicut risibile ꝛ non
risibile:que nõ sunt opposita priuatiue:sic vacuum est locus
nõ plen⁹:quare plenũ ꝛ nõ plenũ sunt ↄdictorie opposita:ꝛ
nõ opꝫ ꝙ si alterũ taliũ sit in nã ꝙ etiam alterũ sit. Existens
enim ꝛ nõ existẽs:nõ est cõplexũ:sic etiã locus nõ plenus nõ
opponit̃ huic termino plenus. ¶ Ad 9ᵐ dr:ꝙ causa prohi Ad 9ᵐ
bens vacuum esse:est influxus nãe cõis que ꝓhibet vacuũ Cã prohi
in inferioribus faciẽdo supiora descẽdere:q2 inclinat omnia bẽs vacuũ
gñabilia que possunt gñare ad gñare sibi sĩle. nõ possunt au esse.
tẽ gñare nisi per ↄtactũ ꝛ in supioribus faciẽdo inferiora vt
per tactũ a celo recipiant influẽtiam eoꝝ cõseruatiuã:quaꝫ
celum ad ea multiplicat per cõtactũ corpoꝝ:de qua influen
tia fuit superius dictũ in de loco. Et hec est causa quare rece
ptiuum corporis nõ potest ab omni corpore denudari:q2 si
sit subtus:ingrediatur supius vt agat gñando sibi simile:ꝛ si sit
supra:eleuatur aqua vel aliud graue vt cõseruet contactum:
mediãte quo influentiã celi:siue virtutẽ ↄseruatiuã recipiat.
¶ Tertia ↄ. si a polo artico annihilarẽtur oĩa versus celum
successiue vsqꝫ ad terrã ꝛ cõtinue vltra vsqꝫ ad polũ antar
ticũ. terra cõseruata ita ꝓportionabilr ascẽderet nãliter: si
cut alia supra eã annihilaret̃ versus celũ:sic ꝙ semꝑ conser
uaret cõtactũ cũ celo mediate vel imediate. pꝫ:q2 sic nãlr se
moueret:sicut melius posset ↄseruari:sꝫ sic melius posset cõ
seruari. ḡ ꝛc̃. maior nota est. ꝛ minor pꝫ:q2 nãlr nõ cõseruat̃
nisi per influxũ celi:quẽ sine cõtactu non posset recipere:ve
rum est ꝙ motus ille solũ esset nãlis terre nã cõmuni:q2 eq Vacuũ est
liter conuenit:cuiuis alteri corpori sicut terre. ¶ Quarta ↄ. ꝑ diuinã po
possibile est vacuũ esse vtroqꝫ modo capiẽdo vacuũ per po tẽtiã no
tentiã supnãlẽ. pꝫ:quo ad primũ modum:q2 possibile est ꝙ icõueniẽs.
de⁹ ↄseruet dimẽsionẽ separatã sine corpore:ꝛ eã sine cessio
ne faciat recipere corpora:ꝛ hoc tũc esset vacuũ primo modo.

Silr possibile esset ꝙ deꝰ annihilet oīa cōtēta infra supficiē cōcauā aeris: supficie ꝯcaua remanēte in silr situ ⁊ dispōne sicut est nūc: ⁊ tūc illa esset vacuū scḋo mō dicāt: esset enī locus nō repletus corpe. p꞉ qꝛ neutrū istoꝝ īplicat ꝯdictionē.

Obo ℂ Sed ꝯ dices. qꝛ ad vacuū eē: sequitur ꝯdictoria. ḡ ⁊c. ꝯña ꝓ. pbaṫ añs: qꝛ sequiṫ vacuū est. ḡ locus est ꝑ diffōnē: ⁊ sequitur ꝙ nō est locus: qꝛ nō est terminus corpis cōtinētis: qꝛ vacuum cū est nihil cōtinet. ℂ Scḋo pbaṫ idē: qꝛ sequitur ꝙ infra supficiē cōcauā tūc esset vacuū: qꝛ infra nō poniṫ esse aliqḋ corpus: ⁊ sequitur ꝙ infra non esset vacuū: qꝛ infra eā nihil esset. ℂ Tertio idē pbaṫ: qꝛ sequitur ꝙ latera supficiei ꝯcaue aeris se tāgerēt: ⁊ ꝙ nō tāgerēt se. pbaṫ pmū: qꝛ esset imediata: eo ꝙ inter ea nihil esset mediū. pbaṫ scḋꝫ: qꝛ supficies cōcaua nō patiṫ ꝯtactū lateꝝ.

ꝑ solo. ℂ Rñdeṫ ad ista negādo añs assūptū ⁊ ad pbōnē pmā potest dici vno modo: ꝙ ista diffinitio loci nō est bona: si dicaṫ de loco pleno ⁊ erat bona ꝓm existimationē Aristotelis qua credidit nō posse eē vacuū.

2ᵒ solo. ℂ Alr respōderē ego: tenēdo ꝙ locus di relatiue ad locatum: ꝙ nō sequitur vacuū eē locū: nō enī valet ꝯña: est locus nō repletus. ergo est locus: qꝛ nō plenū denotat oppositū eius ꝙ est eē locatū: eo ꝙ de rōne loci est esse plenū locato: cuius oppositū cōnotat nō plenū: sicut nō sequiṫ est hō pictus. ḡ est hō: seu hō mortuus. ḡ hō: nec est locus a parte in mō tali argumēto: eo ꝙ arguiṫ cū additione distrahēte. ℂ Ad 2ᵐ. ꝙ nō sequiṫ sub cōcaua supficie aeris tūc esse vacuū: ſꝫ ipsa est met vacuū: qꝛ locus nō plenus. Ex quo correlarie ꝯcedi dꝫ: ꝙ hō posset ire audire seu bibere ꝑ vacuū: eo ꝙ pōt ire ꝑ illā supficiē aeris que est vacuū: sequitur ꝙ motus simul eē ꝑ vacuū: qꝛ pōt ire per istā supficiē aeris. ℂ Ad 3ᵐ ꝙ nō sequitur latera opposita se tāgere ꝓm lineā rectā: ꝗuis enī sunt imediata: tñ nō sūt simul: eo ꝙ distātia recta nullū hꝫ determinatū sitū ad inuicē: sicut pꝫ ex supra determinatis in 3ᵒ libro.

Succ͠ i motu successio puenit a resistētia medij. ℂ Pro scḋo pncipali quesito nota pͦ: ꝙ successio nō est aliud ꝗ motus. Omni enī alio a motu excluso adhuc maneret successio: ꝗdiu maneret motus. ℂ Itē si motus successiue fieret ꝑ successionē supadditā eadem rōne ista successio fieret successione ꝑ sui supadditā: ⁊ esset ꝓcessus in infinitū. Scḋo nota ꝙ resistētia est iclinatio mobilis in ꝯtriū illius dispōnis quā intendit motor. ℂ Tertio nota ꝙ graue simplex vocaṫ in ꝓposito graue cui nihil leuitatis est admistū.

Successio in motu grauis nō fit a resistentia. ℂ Tunc est prima ꝓpositio. ꝙ ꝓprie loquēdo successio in motu grauis silr nō fit a resistētia. pꝫ: qꝛ motus nō fit a resistētia: imo resistētia impedit motū: sed motꝰ fit a motore. ℂ Scḋa ad hoc ꝙ motus nālis grauis fiat successiue reqriṫ resistētia. pꝫ: qꝛ si nō esset resistētia: motū subito poneret se in termino ad quē: nō enī potest in actione tali reddi rō successionis inquantū est successio: nisi resistētia. ℂ Cōfirmaṫ hoc. qꝛ quāto minuitur resistētia: tāto velocius motor moueret: vt experiētia docet. ḡ si tota resistētia auferetur: nulla successio remaneret.

Obo Auēpace. ℂ Sed ꝯ dicit Auēpace: ꝙ ex limitatiōe potētie fit successio: etiā si nulla esset resistētia. Et ꝑsuadeṫ primo: qꝛ alias ꝗtūlibet paruū graue posset in infinitū effectū facere: qꝛ subito se ponere ad locū deorsuꝫ. Itē alias magis graue non velocius attingeret finē eius nālē ꝗ minus graue: qꝛ qꝫlꝫ subito: propter hoc dicit Auēpace: ꝙ potētia est limitata: ⁊ ideo successiue ageret ꝗuis nihil resisteret tertia: qꝛ alias graue posset se mouere velocius ꝗ celum. ℂ Quarto latitudo velocitatis nō esset terminata: qꝛ ꝗtalibet data: ꝗtūlibet maior esse posset. ℂ Quinto qꝛ Phs reputat ꝙ celū nō pōt moueri velocius: ꝗuis motor eius sit infinitus. ḡ minus graue pōt mouere velocius motu celi.

Nōndū Potēt de limitatio non est cā successiōis motꝰ grauis simplicis. ℂ Tūc ponaṫ ꝓꝓ hec motiua tertia ꝯclo. s. ꝙ limitatio potētie nō est cā successionis motus grauis simplr. pbaṫ pͦ aucte Phi pͦ politice: ⁊ 3ᵒ meta. dicentis. ꝙ appetitus finis in infinitū est. ḡ inclinatio ad locū nālē ad bonū intellꝫ: nō est limitata. ℂ Scḋo rōne: qꝛ vel in maiore corpe est maior limitaꝰ. ⁊ si sic: ḡue maiꝰ nō velociꝰ descēderet ꝗ minus. pꝫ ꝯña: qꝛ ꝗtū adderetur de ḡuitate poꝰ tantū adderet de limitatiōe potētie: ⁊ sic sꝑ maneret ꝓporꝰ eadē vel nō ⁊ h est ipossibile: qꝛ siue quātitas siue forma fuerit ista limitatio: quāto corpus est maius tāto maior erit limitatio: qꝛ tñ maioraṫ illa qualitas siue forma cū sit extēsa extēsione subiecti. ℂ Tertio qꝛ vel illa limitatio solū resisteret: tūc corpus esset in vacuo ⁊ hoc nō: qꝛ tūc esset frustra: eo ꝙ nunꝗ corpus poneret in vacuo: vel semꝑ resisteret: ⁊ tūc sequitur: ꝙ nō semꝑ magis graue in equelibra traheret minus graue sursuꝫ deducta resistētia medij. pbaṫ ꝯña: qꝛ ponaṫ ꝙ in vno brachio ponaṫ graue vt tria: ⁊ in alio graue vt vnū: tūc ꝯstat ꝙ graue vt tria hꝫ tres gradus limitationis huius: ⁊ graue vt vnuꝫ solū vnū. pꝫ: qꝛ si divideret in tres tertias: quelꝫ tertia tñ ponderaret sicut graue vt vnū: ⁊ esset ei adequatū. ḡ quelꝫ caruꝫ hꝫ etiā equalē limitationē. ergo tota limitatio erit tripla ad limitationē grauis vt vnū: ⁊ tūc constat ꝙ motui deorsuꝫ ḡuis vt tria resistēt ꝗtuor. s. tres gradus limitatōis: ⁊ vnus gradus grauis alteriꝰ brachij: ⁊ solū mouet vt quatuor. s. ꝑ tres suos gradus grauitatis: ⁊ ꝑ vnū gradū limitationis grauis oppositi: quare virtus motiua erit equalis virtuti resistitiue: nō ergo erit motus. ℂ Quarto qꝛ vel hec limitatio grauis eēt materia: ⁊ hoc nō: qꝛ nō limitat: eo ꝙ nō agit: vel forma: ⁊ hoc nō: qꝛ nihil limitat seipsuꝫ: vel aliqua qualitas: ⁊ hoc nō pōt dici: que esset illa in graui simplici: nō enī grauitas eo ꝙ illa toto conatu mouet deorsuꝫ: nec est aliqua qualitas alia. ℂ Quinto ꝗcquid esset illa limitatio: ipsa impediret graue ne attingeret suū locū nālē: ⁊ ꝑ ꝯñs esset ei violēta. ergo talis limitatio non esset a nā.

ℂ Ad rōnes Auēpace di. ꝙ lꝫ graue poneret se subito in locū nālē: nō ex hoc infinitū effectū faceret: eo qꝛ ille effectus nō est nisi quoddā finitū: vt lꝫ pmisse note silr subito generent notitiā de ꝯclōne: nō ex hoc infinite sunt potētie. ℂ Ad scḋaꝫ ꝙ seducta resistētia: magis graue nō citius attingeret: ꝗ minus graue suū locū nālē: nō tñ sequitur ꝙ nō esset maioris virtutis: qꝛ posita quacūqꝫ resistētia maiorē effectū faceret. ℂ Ad tertiā ꝯcediṫ ꝙ graue posset se mouere velocius celo ex infinita subtiliatione medij: nunꝗ tñ faceret ꝑ nām: qꝛ nunꝗ talis subtiliatio ꝑ naturā fiet. ℂ Ad quartū ꝑ idē: ꝙ ꝗtū ad potētiā supnālē potētē facere talē subtiliationē medij latitudo velocitatis nō est terminata: qꝛ qualꝫ data maior esset dabilis: ſꝫ secus est ꝗtū ad cursuꝫ cōem nāe ⁊ sine miraculo. ℂ Ad qntū di: ꝙ celū quātūlibet velocius potest moueri ꝑ potētiaꝫ supnālē agētē: sed Phs loqtur nālr: ⁊ diceret ꝙ secus est ō celo ꝗ de graui vel leui: qꝛ celū nō mouetur ꝓꝓ genē ⁊ nō cōuenientissimo motu semꝑ mouet: secus est de alijs que mouent ꝓpter genē: qꝛ illa quāto resistentia sit minor tanto velocius attingūt suū finē. — Ad rōnes Auēpace.

ℂ Quarta ꝯ. graui simplici descēdēti nihil intrinsecū resistit. pꝫ: qꝛ nō leuitas cū nō sit in eo: nec videṫ qḋ aliud. — Graui simplici descēdenti nihil resistit.

ℂ Sed ꝯ dices: qꝛ in motu bipedali deorsum. partes sibi inuicē resistūt. ḡ ⁊c. ꝯña nota. añs pbaṫ: qꝛ tā pedale. a. ꝗ pedale. b. appetit descēdere ꝑ lineā perpēdicularē: ⁊ hoc nō est possibile: nisi vnū eoꝝ ipediat aliud: eo ꝙ si debeāt sic descēdere: vnū pellit aliḋ extra descēsum ꝑpēdicularē: impossibile enim est ꝙ in descēsu. a. b. linea intercipiaṫ inter pūcta. c. c. — Obo

ℂ Rñdeṫ ꝙ nō appetūt partes existēs in toto descēdere ꝑ lineā breuissimā: nō enim quelibet appetit esse in centro mūdi: qꝛ hoc esset impossibile sed solū vt centrū totius sit centrum mundi: ⁊ vt totū per lineam breuissimam descendat: partes enim inclinant conformiter toti: ⁊ ideo. a. b. inclinant vt totum descendat per lineā d. c. ⁊ ipsa per modum sequele: per lineas. a. f. ⁊. b. g. ⁊ ideo negatur: si sumaṫ ꝙ omne graue appetit descēdere per lineaꝫ breuissimam. hoc enim solum est verum de graui totali. — Solo

ℂ Quinta ꝯ graui simplici descendēti nihil resistit nisi mediū saltem de per se. pꝫ: qꝛ nihil intrinsecuꝫ: nec limitatio po — Nihil resistit graui simplici descēdēti nisi medium.

tentie.ġ solū extrinsecū nō videť qd aliud extrinsecū resiste
re q̄ȝ mediū.℄ Cor^m^.ad modū grauis vel leuis simpl'r reg
riť medium.pȝ:qꝛ regriť resistētia ꝑ scđaȝ:ꝛ nihil resistit q̄ȝ
Obio. s. ꝛ bome. mediū:ꝑ p̄cedētē.℄ Sed dices nūquid dici posset ꝙ resistit
in cōpositiuas terminoꝝ:sicut dicit beat^9^ Thomas.℄ Rn
Solo. deť ꝙ nō:qꝛ motus sequit ꝓportionē virtutis actiue sup re
sistētiam:ꝛ nō sequit ꝓportionē virtutis actiue ad incōposi
tionalitatē terminoꝝ.Jtē qꝛ nō posset dici ꝺm quē gradū ve
locitatis motus fieret ex incōpositionalitate terminoꝛuȝ:qa
quātūcūqȝ velociter fieret motus:adhuc seruareť incōposi
tionalitas terminoꝝ.℄ Sexta ꝯ.tota successio ꝓuenit ex re
sistētia medij in motu grauis simplicis descēdētis nō haben
tis colligationē cū alio:ad hāc mentē:ꝙ si nō esset resistentia
medij:ipm nō moueret successiue.pȝ ꝯ.qꝛ ad h ꝙ sit motus
regriť resistētia:modo nihil resistit tali graui nisi mediū:ꝓ
portional'r dicať de leui simplici:ꝛ sic quasi mō ꝓuatiuo suc
Aliqđ p̄ter mediū resi stit grauibus mistis de scēdētib^9^. cessio dr ꝓuenire ex resistencia medij.℄ Septima ꝯ.graui
mista descēdēti per aerē aut aquā:resistit aliqđ p̄ter mediū.
pȝ:qꝛ ei resistit leuitas ignea intrinseca:ꝛ verꝝ est ꝙ in sphe
ra ignis ei nihil intrinsecū resisteret:eo ꝙ ibi illa leuitas esset
Obo. in loco nāli:ꝛ nō traheret sursuȝ aut deorsum.℄ Sed dices
Solo. nunqd celū mo^9^ successiue:cū suo motori nihil resistiť.℄ Di
ꝙ de h est alia rō:de q̄ in 8° videbiť:vel in 2° celi:qa motus
celi nō fit ꝑꝑ gentē sicut motus ġuis vł leuis:sic p^ri9^ dicebať.
An existe vacuo ġui simplex in eo moueretur. ℄ Pro 3° dubio p̄ncipali est aduertēdū:ꝙ Aristoteles ꝯcede
ret ambas has ꝯñtias:si vacuū esset:graue simplex mouere
tur in eo:ꝛ si esset graue simplex non moueretur in eo:qꝛ re
putaret ꝙ antecedēs esset simpliciter impossibile.℄ Scđo
ꝙ Aristoteles nō voluit vacuū nō eē:eo ꝙ graue i eo nō mo
uereť:sed ꝓbauit vacuū nō esse ꝓpter hoc:ꝙ antiq credide
rūt vacuū esse cām motus localis:ꝛ vacuū si esset/impediret
motū localē rectū grauis simplicis:sicut patebit ex dicēdis:
ꝛ etiā qꝛ in eo nō fieret motus:iuxta dicta:sed mutatio instan
tanea.℄ Tertio ꝙ nulla illaꝝ ꝯñtiaꝝ valȝ:nec ēt ista.si va
cuū esset:ꝛ graue simplex esset in eo:ipsum moueret in eo:qꝛ
per potētiā diuinaȝ añs est simpl'r possibile poni inesse:sine
hoc ꝙ ponať ꝯñs inesse:ꝛ ideo ꝯditionales iste sunt ipoſes.
℄ Quarto ꝙ in vacuo bene posset fieri motus:qꝛ si oīa anni
hilata forēt que sunt infra supficiē ꝯcauā aeris:ea remanēte
Dubiū incidētale. ꝺm suas partes in simili situ:ꝛ figura:aer esset vacuū:iuxta
p̄ius dicta:per quē bene fieret motus.℄ Quinto ġ iuxta di
An vacuū infra supficiem aeris concauaȝ. cta intelligať dubiū:vtrū si infra supficiē ꝯcauaȝ aeris sit va
cuū:lapis positus in eo moueret.De quo possunt poni ꝓpō
nes ꝺisiles:qꝛ valde dubium esset qd sequereť:eo ꝙ nullus
Solo. vnq̄ȝ ꝑcepit hoc factū:imo forte deus nunq̄ȝ fecit.℄ Prima
est:ꝙ si sic esset:ꝛ de^9^ supficiē aeris dimitteret sue nāe:ipa su
bito iūgeret sua latera:ꝛ repleret totū.pȝ:qꝛ hoc nāl'r appe
tit rōne dicta in p̄ma dubōne:ꝛ nulla esset resistētia ipediēs.
℄ Scđa ꝙ si de^9^ eā seruaret sine sui ꝯiūctiōe:ꝛ lapis sub ea
poneret sue nāe dimissus:ipse rarefieret tantū quātum sibi
Obo. possibile foret vsqȝ ad repletionēȝ spatij.pȝ:qꝛ nāl'r inclinať
a celo ꝛ nāl'r obedit tali influētie celi.℄ Sed ꝯ dices.seque
reť ꝙ lapis corrūpereť:ꝛ ipse nō corrūperet seipsuȝ:ꝛ nō vř
Solo. qd aliud eū corrūpat.ġ nō corrūpereť.pȝ maior:qa nō sub
qualȝ raritate pōt permanere lapis.℄ Rńdeť ꝙ nō est in
cōueniens si ponereť effectus quē poni est infinite potētie.s.
diuine:ꝛ post lapis sue nāe dimittereť lapidē corrūpi ꝓpter
difformitatē effectus positi cū nā lapidis.℄ Tertio.si deus
cū situ talis supficiei aeris seruaret lapidē sine rarefactione
ꝛ quo ad alia:cū sue nature dimittereť infinite potētie eēt la
pidē illuȝ ab illa supficie aeris elōgare.pȝ:qꝛ si elōgatur sub
ito:nō ꝯseruareť:eo ꝙ ꝯseruať ꝺm cursum solitū nāe a celo:
ꝙ nō pōt agere nisi ꝑ ꝯtactū.annihilatio aūt est potētie infi
nite.℄ Quarto.si de^9^ sic ꝯseruaret cū supficie aeris telū im
missum versus vacuū a balista ꝑpēdiculariter ipsum reuer
tereť nāl'r vnde venit.pȝ.qꝛ nō pōt elōgari ab aere:ꝛ impet^9^
impressus natus est vltra mouere:cū ġ nō posset in rectum:
moueret in reflexū.Sil'r mō ꝓbari pōt:ꝙ supficies illa ꝯca
ua aeris esset optimū speculū:qꝛ radius nō posset in rectum
trāsire.ġ reuertereť vñ venit.℄ Quinta.si de^9^ cōseruaret il
lum lapidē sine rarefactione:ꝛ per totū poneret influentiam
cōseruatiuā lapidis:qualis est nūc:adhuc lapis nō descende
ret de aere:qꝛ sub aere in cōtactu nālius ꝯseruareť q̄ȝ i quolȝ
situ infra:cū ibi sit influētia eius ꝯseruatiua:ꝛ cū hoc est me
dium ꝯtiū:in qđ agere pōt pro sui silis ġñatione:quoꝝ p̄mū
ꝑ casum:est subtus:sed 2^m^ nō:ꝛ ideo ibi nālius ꝯseruareť q̄ȝ
subtus.℄ Sexta.si deus ꝯseruaret nixum grauis simpl'r ad
esse subtus aliqd moto nixu quē habet ad ġñare vel agere in
ꝯtiū ꝛ cū hoc cōseruaret influentiā ꝯseruatiuaȝ illius subtus:
aere sic conseruato sine eius cōcursu:graue se subito poneret
in locū seu situ nālē.pȝ:qꝛ nihil esset impediēs seu resistēs.ġ
subito mutaret se ad situȝ nālē.Ex quo sequit ꝙ graue sim
plex sic intra vacuū ꝯseruatū ꝺm eius influxū cōeȝ vel nālē
nō remoueret itra vacuū.pȝ ꝑ ꝯclōnē p̄cedētē.Et hoc de 3°.
Utrum aliqd possit esse sic citra vacuum. Uacuū celi est cōcauū. ℄ Quantū ad 4^m^ supponiť ꝙ ꝯcauū celi sit vacuū:ꝛ ꝙ deus
intra ipsuȝ ꝯseruet diuersas influētias locoꝝ sursum ꝛ deor
sum ꝛ alioꝝ:ꝛ:qđqȝ cōseruet res ipositas sine nixu rarefactio
nis ġñonis sibi silis.s.solū vt tēdētes ad suū locū nālē:quem
appeterēt si oīa eēnt plena.Scđo supponiť ꝙ aliqd est gra
ue mixtū.ꝛ hoc dupl'r.Uno mō ꝑ ꝯiūctionē graduūȝ ġuitatȝ
ꝛ leuitatis in eodē subito:sicut i misto ꝛ elemētis.Alio modo
per interceptionē corpis leuis inter partes grauis:sicut in li
gni poris est inclusus aer.℄ Tūc ponunť ꝓpōnes.p̄ma est: 1^a^ ꝓpō.
ꝙ graue simplex pōt successiue moueri infra vacuū ex colli
gatione eius cum alio.patet:quia si vnum graue simplex po
neretur in vno brachio libre:ꝛ maius in alio:maius traheret
minus sursuȝ:ꝛ sic successiue aliud sursuȝ traheret:sicut ipsuȝ
successiue descenderet:resistentia enim sufficiens esset graue
contra ponderans.℄ Scđa stat graue mistū moueri in va 2^a^ ꝓpō.
cuo successiue.pȝ:qꝛ hȝ resistētiā intrinsecā:que est causa suc
cessionis.℄ Tertia stat graue mistū velocius ꝑ nām suā sta 3^a^ ꝓpō.
te tali vacuo moueri in pleno q̄ȝ in vacuo.pȝ ponēdo graue
mistū in concauo ignis ꝙ habeat vnū gradū leuitatis ignis:
duos gradus grauitatis aeris:tres grauitatis aque:ꝛ grauita
tis terre qnqȝ:ꝛ sit mediū aereū resistēs ei descēdēti vt vnū:
cuius cōcauitas sit vacuū:sic.s.ꝙ sphere terre ꝛ aque sint an
nihilate.Tūc ꝯstat ꝙ in sphera aeris octo trahūt deorsum.s.
tres aque:ꝛ qnqȝ terre:ꝛ duo resistūt.s.leuitas ignis vt vnuȝ
ꝛ mediū vt vnum.Leuitas enī aerea in loco nāli non trahit
sursum nec deorsum:ꝛ sic motus est a ꝓportione quadrupla.
Cū ante trāsit supficiē cōcauā aeris:ꝛ moueť in vacuo seu in
tra vacuū:resistētia fit vt tria:qꝛ duo aeris:ꝛ vnus gradus le
uitatis ignis tūc resistūt:ꝛ motor fit vt quinqȝ:eo qđ gradus
grauitatis aque in suo situ sue sphere nō trahūt:que propor
tio est minor q̄ȝ dupla.Unde sequit ꝓpositū:velocius enim
mouet motor a proportione quadrupla q̄ȝ dupla.℄ Quar 4^a^ ꝓpō.
ta ꝓpō.intra hoc vacuū aqua pura poneret se subito ad locū
nālē.pȝ ꝑ sextā p̄cedētis dubij:qꝛ est graue simplex.℄ Quī 5ª ꝓpō.
ta intra tale vacuū plūbū descēderet successiue.pȝ:qꝛ hoc est
graue mistū.℄ Cor^m^.stat esse duo corpora nāl'r deorsum ca
dentia:quoꝝ vnū in eque libra plꝰ pōderat q̄ȝ aliud:tñ mi
nus pōderans per se positū subito attingeret locū deorsum
ꝛ citius:magis ꝯo pōderās tardius.pȝ:qꝛ in eque libra eque
le plumbū plus pōderaret equali aqua pura:prout vř satis
experiētis docere:ꝛ tñ aqua pura subito:plūbum ꝯo succes
siue intra vacuū attingeret locum deorsum.℄ Sexta ꝓpō 6^a^ ꝓpō.
stat.ꝙ aliqd in pleno ꝑ se positū moueret velocius deorsum
q̄ȝ aliud datū:ꝛ tñ vtroqȝ manēte iequalī figura in eque libra:
qđ ꝑ se minus velociter descēderet:plus pōderaret.pȝ rōne
diuerse cōpositionis leuitatis cū grauitate:vt si.a.esset graue

vt quatuor

vt quattuor: ⁊ leue vt duo: ⁊.b.esset graue sicut octo: ⁊ leue si-
cut quinqꝫ: tunc in pleno alijs paribꝰ.a.per se positū velocius
descēderet ꝙ̄.b.q2 a ꝓportione dupla respectu resistētie in-
trinsece: ⁊.b.a ꝓportione minore: tn̄ in eque libra.b.trahet.a.
sursum: q2 virtus actiua ad motū sursuꝫ.a.esset decē: q2 duo
leuitatis.a.⁊ octo grauitatis.b.⁊ virtus resistitiua nō esset nisi
7ª ppō. nouē: scꝫ quattuor grauitatis.a.⁊ quinqꝫ leuitatis.b. ¶ 7ª ppō. In
vacuo aīalia nō possent diu viuere sue nāe dimissa.pꝫ: quia
nō hūent nutrimētū: ⁊ q2 ꝑfecte nō hūent mediū inspirandi.
8ª ppō. ¶ 8ª. In vacuo pōt fieri motus alterationis ab intrinseco ⁊
ab extrinseco tangēte.pꝫ: q2 aqua calefacta reduceret se: etiā
9ª ppō. q2 aq̄ tangēs ignē ageret in ipsuꝫ. ¶ 9ª. In vacuo nō fieret
motus alterationis ab extrinseco nō tangēte.pꝫ: q2 non pōt
diffundi vnio corpoꝝ nisi per cōtactū: qḋ nō esset in vacuo.
10ª ppō ¶ 10ª. In vacuo nō fieret visio/odoratio/vel auditio.pꝫ: q2
11ª ppō. illa reqrunt mediū extrinsecū: qḋ nō eēt in vacuo. ¶ 11ª. In
vacuo nō fieret motus ambulationis: nec volationis: nec na-
tationis.pꝫ: ambulans nō hēt vbi figeret pedē: etiā volans
seu natans indiget medio substentante: qḋ nō esset in vacuo,
ergo ⁊c̄. Hec de quarto principali.

An rarefa-ctio ⁊ ꝯde-satio sint poses. ¶ Pro quinto est notandū: ꝙ rarefactio ⁊ ꝯdensatio capit̃ ꝓp̄e
⁊ improprie. Improprie est mutatio q̄ corpꝰ occupat maio-
rem locū ꝙ̄ ante ꝓpter ingressum corpoꝝ subtiliū partium
eius descēdētiū: q̄uō lana prius artata in sacco: amoto sacco
rarefit. Per oppositū ꝯdensatio dī mutatio: qua corpꝰ occu-
pat minorē locū ꝙ̄ prius occupabat: ꝓpter egressum corpoꝝ
subtiliū partiū prius in eo inclusoꝝ: q̄uō lana cū cōprimit̃ cō-
densari dī: ⁊ nō est sermo de his ad p̄ns. Proprie aūt rarefa-
ctio est mutatio: qua corpꝰ reddit̃ maius ꝙ̄ prius erat: sine in-
gressu extrinseci seu ab extrinseco. Et ꝑ oppoᵐ ꝯdensatio dī
mutatio qua corpꝰ reddit̃ minus ꝙ̄ prius erat sine egressu ali-
cuiꝰ extrinseci ꝙ prius erat in eo. Et de his solū ad p̄ns itēdit̃.
1ª ppō. ¶ Tunc de ꝯdensatione hoc mō dicta. sit pᵃ ppō. Conden-
satio est posis ꝑ solū motū localē.pꝫ: q2 incuruatione virge
medietas cōcaua cōdensat̃: ⁊ tn̄ nō ꝓcedit alteratio. Itēꝫ q2
in dolio quātūcūqꝫ pleno: adhuc iponit̃ bene fora totū seu
bacillus: vt experiētia docet: ⁊ tunc opꝫ vinū ꝯdensari: ⁊ nō
ꝑ alterationē: ⁊ cū ignis gñat̃ ex straminibꝰ: ipse occupat ma-
iorē locū ꝙ̄ occupauit stramen: ⁊ ex ꝯñti opꝫ aerem cedere:
alī's oporteret celū cōturbari seu ꝯdensari in sursuꝫ: ⁊ cōstat
ꝙ nō fit ꝯdēsatio ista nisi per cōpressionē ab igne. alteratio
enim que est ibi est calefactio que magis rarefaceret ꝙ̄ con-
2ª densaret. ¶ 2ª ꝓpositio. Rarefactio est possibilis per motū
localeꝫ. patet: q2 dolio semipleno vino ⁊ bene obstricto: ad-
huc educit̃ bene vna quarta vini: ꝙ nō esset nisi aer rarefie-
3ª ret ibi ꝑ modum sequele ad motuꝫ localē vini. ¶ 3ª ꝓposi-
tio. Ad maiorē quātitatem potest aer condēsari vel rarefie-
ri per motū alterationis: ꝙ̄ per solū motuꝫ localē. patet per
experiētiā. aer in fiala calefacta ꝯdensat̃ ad duplū. vt patet
aq̄ vsqꝫ ad mediū fiale ascēdēte: nullus aūt vnq̄ pōt expiri
aerē ꝑ motū localē ꝯdensari ad duplū. nō eniꝫ vinū ex do-
lio semipleno aere posset extrahi: nisi aer ab extrīseco igre-
4ª dere-t: vt experiētia docet. ¶ 4ª ppō. Nunq̄ mā tātū rare-
fit in aq̄ vel in terra: quātū rarefieri pōt i igne ꝑ gñōnē ignis
ex eis.pꝫ: q2 da oppoᵐ: seq̄ret̃ ꝙ terra vel aq̄ posset sine mi-
5ª raculo esse ita rara sicut ignis: qḋ videtur falsuꝫ. ¶ 5ª ppō.
Tota massa māe p̄me nunq̄ ꝯdensat̃ vel etiā rarefit.pꝫ: q2
si tota minorē locū occuparet: ꝯcauū orbis lune: q̄ ad aliquā
partē maneret vacuū: ⁊ si tota maior fieret penetraret ipsuꝫ
ꝯcauū: quoꝝ nullū pōt fieri ꝑ nām. ¶ Correᵐ. hec ꝯñtia est
bona: aliqḋ ꝯdensat̃. ꝙ̄ aliqḋ rarefiet ⁊ eꝫ. patet ꝑ rōnē iaꝫ fa-
6ª ctā prius. ¶ 6ª. Hec rarefactio vel ꝯdensatio nō fit ꝑ introitū
7ª vl' exitū vacuitatū.pꝫ: q2 tales nō sunt ꝑ dicta. ¶ 7ª. Quali-
bet haꝝ mutationū fit eo ꝙ hec mā q̄ est magna actu est in
potētia parua: ⁊ q̄ est parua actu: est in potētia magna.pꝫ: q2

fit de paruo magnuꝫ ⁊ de magno paruū: sicut in alijs muta-
tionibus: modo albū fit nigrū: eo ꝙ actu albuꝫ est in potētia
nigrū: ⁊ ecōtra. igit̃ ⁊c̄. ¶ Sed dubitat̃ de modo quo fit ra- Q͂ō icidē-talis d' mo-do rarefa-ctionis.
refactio. Ad qḋ dicunt illi q ponunt quātitatē continuā sub-
stantie esse ipsāmet subāꝫ: ꝙ fit per solū motū localē partiū:
quo partes que prius erant ꝓpinquiores elongant̃ magis ab 1ª pō.
inuicē. Scḋi dicunt ꝙ rarefactio fit per realē gñōneꝫ quali- 2ª pō.
tatis que vocat̃ raritas. Item cōdensatio ꝑ corruptionē illiꝰ Impugnatio 1ᵉ opinionis.
⁊ introductionē densitatis. Primus modus videt̃ deficere:
q2 ſm eum sequi videt̃: ꝙ aliqḋ pedale ignis est eque den-
suꝫ sicut pedale terre: vel ꝙ aliq̄ mā stat sine forma. ꝯñs est
falsum: vt notuꝫ est. ꝓbat̃ ꝯñtia: quia si pedale terre est den-
sius: hoc est q2 habet plus de mā sub equali extensione per
diffinitionē densioris. densum eniꝫ dicit̃ ꝙ habet multū de
mā sub pauca extēsione: ⁊ densius ꝙ habet plus ⁊c̄. Similr
rarum ꝙ hꝫ paucū de mā sub multa extensione: ⁊ rarius ꝙ
sub equali hꝫ minus. ¶ Querit̃ ergo vtrū pedale terre hꝫ Dubiū in-cidentale.
plus de mā in multitudine: ⁊ ꝺ nō: q2 in vtrisqꝫ mā est īfini-
te partis: vel in magnitudine actualr: ⁊ hoc non: quia vtrūqꝫ
est actu solū pedale: vel in magnitudine potētiali. vꝫ. ꝙ pe-
dale terre pōt rarefieri: ⁊ mā eius pōt esse centipedalis vel
mille pedū: ⁊ nō sic pōt extēdi mā ignis: ⁊ si sic: cum mā pe-
dalis sit eēntialr sua extēsio: seqtur ꝙ in terra sunt cētū par-
tes pedales māe simul per penetrationē: ⁊ cū forma pedalis
terre nō inhereat nisi vni pedali terre: seq̄t̃ ꝙ alia nonagin-
tanouē erunt sicut forma. ¶ Forte respondebis ꝙ cuilibet Obo.
potētiali pedali inheret forma pedalis terre. ¶ Cōtra. si sic. Solo.
tunc eēntialr: tātū posset extēdi forma terre sicut mā eius: ⁊
sic terra manens terra eēntialr posset eē ita rara sicut ignis:
q2 nō repugnat forme terre esse sub tāta raritate sicut ignis.
si eniꝫ pedalia terre sic se penetrarent ꝙ q̄libet pedale ma-
terie potētialiter existēs in pedali terre esset informatū for-
ma pedali terre: q̄re nō possent ita bene he partes esse extra
inuicē sicut simul ꝑ penetrationē: ¶ Confirmat̃ sic ſm hāc
opinionē mā est sua extēsio. Supponat̃ ergo ꝙ hec mā sit
ita rara sicut est materia ignis. Et arguat̃ sic. Quantacunqꝫ
hec materia est nunc in pedali terre: tanta fuit prius hec ma-
teria terre: sed mille pedales est nunc. igitur in pedali terre
fuit prius mille pedalis materia. discursus est bonus: q2 sub
distributione maioris in predicamento quantitatis capitur
terminus in minore: ⁊ patet maior per te: q2 per rarefactio-
nem nulla quātitas acquiritur. ergo quātacunqꝫ est hec ma-
teria nunc: semper ante fuit tanta. Et minor supponitur: tunc
vltra arguatur sicut prius: ꝙ materia stetit sine forma: vel ꝙ
in vno pedali terre sunt mille pedalia terre per penetratio-
nem: vel ꝙ vna forma pedalis inheret mille substantijs di-
stinctis. ¶ Respondet̃ forte negando maiorem: quia lꝫ per R̃ᵒ
rarefactionem: nulla noua quantitas acquiritur: tamen ma-
teria per eam incipit esse maior propter motum localem: ⁊
per cōsequens sequitur ꝙ lꝫ materia sit sua extensio: tamen
non repugnat ei quin vno tempore sit extensio maior: ⁊ alio
tempore minor. Istud non valet: quia si sic: sequitur ꝙ ignis Contra.
habet tantam mām sicut terra equalis quantitatis: q̄re eque
densus esset. Probatur: q2 extensioni sue non repugnat esse
quālibet maiorem plus ꝙ̄ extensioni terre: ex quo extensio
sine aliqua additione vel ablatione magnitudinis potest eē
maior ⁊ minor: ⁊ nō potior ratio de hac extēsione ꝙ̄ de alia.
¶ Confirmat̃: quia videtur ꝙ eque essentialiter sicut gra-
dus albedinis est sua intensio: ita bipedalitas sit sua extēsio
⁊ mens humana non concipit: ꝙ gradus albedinis fiat ītē-
sior nisi aliqḋ sibi addat̃. Et ex cōsequenti falsum dicūt
illi: ꝙ extensio data sine aliquo sibi superaddito potest fieri
maior. ¶ Scḋa opinio etiaꝫ videtur deficere: quia ponit ꝙ Impugnatio 2ᵉ opinionis.
raritas sit accidens distinctū ꝯtra mām: oppoᵐ videt̃ velle
Cōmē. 2ᵒ de celo i descriptiōe densi ⁊ rarī: q̄ prius sunt posite:

ſm eniȝ illas: paucitas mãe ſub multa extẽſione eſt raritas.
mõ paucitas eſt met res pauca: ſicut paucitas denarioꝝ eſt
met denarij. Itẽ fruſtra ponerẽt paucitas ſupaddita mate-
rie pauce: qꝛ oĩa poſſint ſaluari ſine taliũ entiũ multitudine.
3ᵒ põ. Quapropter videt̃ relinq̃ tertius modus: ꝙ rarefactio fit ꝑ
gñõnẽ noue quãtitatis maioris in mã. Et condenſatio ꝑ cor-
ruptionẽ maioris ⁊ gñationẽ minoris quãtitatis in eadẽ ma
teria. ſicut eniȝ intẽſior albedo reddit magis albũ: ita maior
extẽſio reddit magis extenſum: ⁊ hoc eſt cõforme dicto in ꝑ
quo dicebat̃: ꝙ extẽſio ſube eſt res diſtincta a ſuba extenſa.
An in rarefactione quãtitatis q̃ pus fuit maneat cũ ſequẽte. ⁋ Sed eſt dubiũ. vtrũ in rarefactione quãtitatis que pͥus
fuit: maneat cum ſequẽte. ⁋ Et videt̃ ꝙ non: qꝛ rarefactio-
nes agit in totũ corpus qḋ rarefit: ⁊ ideo qua rõne gñat ma-
gnitudinẽ nouã de vna parte mãe: eadẽ rõne gñaret de q̃li-
bet eiuſdẽ mãe. Itẽ ſi cum aer nunc pedalis rarefactione fit
bipedalis: pedale pͥᵐ extenſuȝ: per totũ aerẽ maneret cũ pe-
dali nouo genito ꝑ rarefactionẽ. videt̃ ſequi accidẽs trãſire
de ſubto in ſubm. materia eniȝ que extẽdit̃ poſt rarefactio-
nẽ pedali nouo: extẽdebat̃ aliq̃ parte q̃titatis pedalis ꝑexi-
ſtẽtis: ⁊ illa pte poſt nõ extẽdit̃: q̃re ſi iſta pars manet: ipſa
dimittit illud ſubm ⁊ intrat aliud: eodẽ modo in condenſa-
tione condenſans corrũpit quãtitatẽ maiorẽ ꝑexiſtẽtẽ: ⁊ ge-
Obones nerat minorẽ ſupuenientẽ de potẽtia mãe. ⁋ Sed ȝ. calidũ
rarefaciens eſt natũ quãtitatẽ gñare: ergo nõ corrũpit quan-
titatez. Oppoſitoꝝ enim ȝrie dicunt̃ cauſe 2ᵒ de gñatione.
⁋ 2ᵒ. qꝛ caliũ rarefaciens ꝯſeruat quãtitatẽ pedalẽ poſt ra-
refactionẽ: ğ melius poterit ante. ⁋ 3ᵒ. nulla quãtitas eſſet in
corpore qḋ rareſit tpe rarefactionis. ğ. pȝ ꝯña: qꝛ ꝯtinue eſt
totalr̃ noua quãtitas. ergo nulla quãtitas aliq̃ toto tpe eſſet.
ergo ibi nunq̃ȝ eſſet. ⁋ 4ᵒ. quãtitas que ꝑeſſet corrũperetur
in inſtãti: ⁊ ſic nullius eẽt reſiſtẽtie. pȝ: qꝛ icipiẽte rarefactio-
ne in illo inſtãti eſſet ⁊ nunq̃ȝ eſſet pͥus. ⁋ 5ᵒ. cũ illa quãtitas
ſit res ꝑmanens: eẽt dare vltimũ inſtãs rei ꝑmanẽtis ineſſe:
patet ꝑ idẽ. ⁋ 6ᵒ. in rarefactione q̃libet quãtitas in ſubiecto
ſolũ duraret ꝑ inſtã: ğ per quãtitatẽ que gñarent̃ tpe rare-
factionis: nõ poſſet cõtinuari aliq̃s motus. tenet ꝯña: quia
ſicut ex inſtãtibus nõ cõtinuat̃ tẽpus: ita nõ ex mutatis cõti
nuat̃ motus. ⁋ 7ᵒ. videt̃ ꝙ rarefactio eẽt ꝓpͥe augmẽta-
tio: qꝛ per eam acq̇rit̃ quãtitas noua: ſed de hoc videatur ꝑ
de gñõne. ⁋ 8ᵒ. videt̃ ꝙ ſupflue ponit̃ ſicut quãtitas diſtin-
cta: qꝛ ponat̃ ꝙ deus auferat totã quãtitatẽ a pedali aque:
partibus remanẽtibus ſm ſimilẽ ſituȝ ſicut nunc/tunc ſunt
partes adhuc extẽſe: ⁊ nõ per quãtitatẽ ſupadditã. ⁋ 9ᵒ. qꝛ
ſi ablata extenſione vnirent̃ partes ſine dũa ſitus: vbi vni-
rent̃: ⁊ quare potius in vno ſitu q̃ȝ in alio: ⁋ 10ᵒ ponit̃ ꝙ li-
gno exiſtẽte q̃druipedali: a ꝑ pedali auferat deus quãtitatẽ:
⁊ a 2ᵒ non: ⁊ a 3ᵒ auferat: ⁊ a 4ᵒ non: tũc videt̃ ꝙ partes ꝑmi
pedalis ⁊ tertij nõ poſſunt cõſinere 2ᵒ ĩpediẽte. ğ manebũt
ſimulr̃ vbi nunc ſunt. ğ manebunt poſt extẽſa. ğ fruſtra po-
nit̃ quãtitas: qꝛ ea ablata adhuc manet extenſa. ⁋ 11ᵒ. quia
partes in corpore ſunt imediate: ⁊ tales nequeunt fieri pro-
pinquiores. ğ nihil põt condenſari. Aliq̃ hoꝝ vident̃ mihi dif-
Solo ficilia ⁊ aliq̃ facilia: ⁊ iõ euadã prout melius poſſum. ⁋ Ad
obonũ. pͥᵐ ꝙ caliũ ꝓpͥe natũ eſt ꝯſeruare dimẽſionẽ ſibi ꝓportio-
natã in ſubto: ⁊ ideo minorẽ corrũpit: vt maiorẽ gñat: nec eſt
incõueniens idẽ formã vnius ſpẽi gñare de per ſe: ⁊ aliã mi-
norẽ vel maiorẽ corrũpere de ꝑ accñs: ⁊ ꝑ modũ ſequele. ſic
eniȝ rarefaciens de ꝑ ſe extẽdit ſubm maius: ad qḋ ſeq̇t̃ ma-
ior quãtitas: ⁊ de ꝑ accñs: ac ꝑ modũ ſeq̇le corrũpit quãtita-
tẽ ꝑexiſtẽtẽ: cuius mãe repugnat eſſe in ſubto magis extẽſo.
⁋ Ad auctez dicit̃ ꝙ ȝrioꝝ cauſe debent eſſe ȝrie virtualr̃
de per ſe: modo rarefactiones nõ de per ſe: ſed ꝑ accñs ⁊ per
modũ ſequele: eſt cũ corruptionis quãtitatis. non eniȝ itẽ dit
corruptionẽ: niſi acceſſorie. ⁋ Ad 2ᵐ dico ꝙ quãtitas que
eſt poſt rarefactionẽ: eſt ꝓportionata rarefaciẽti: ⁊ iõ eã cõ-
ſeruat: ſecus eſt de quãtitate que eſt ante. ⁋ Ad 3ᵐ cõcedo
ꝙ tpe rarefactionis nulla determinata quãtitas eſt in corpo
re qḋ rareſit actu. Et rõ eſt: qꝛ cõtinua eſt ſucceſſio de mino-
re ad maiorẽ: vt ſi pedale rareſieret ad tripedale ꝯtinua mu
tatione: nunq̃ȝ eſſet pedale actu nec aliq̃ quãtitas ꝯtinua ali-
quo toto tpe ibi eſſet actu: ⁊ ideo dici dȝ hoc: eſſe quãtũ: nulla
tñ determinata ſpecie quãtitatis eſt quãtũ actu oĩ tpe mot⁹:
eo ꝙ cõtinue tendit de minore in maiorem. ⁋ Ad 4ᵐ ⁊ ad
5ᵐ: ꝙ non eſt incõueniens ꝙ quãtitas ſubito corrũpat̃. non
enim eſt de virtutibus actiuis vel reſiſtitiuis prout Cõmẽ-
tator dicit in hoc quarto: nec eſt incõueniens ꝙ ſit dare eius
vltimũ inſtans: ſicut eſt ipſius nunc dare vltimũ inſtans ſi
eſſet: ſed de rebus reſiſtẽtiã habẽtibus nõ eſt poſſe dari vlti-
mũ inſtans: ⁊ de talibus intelligit̃ illud dictũ cõe. ⁋ Ad 6ᵐ
cõcedit̃. ꝙ quelibet quãtitas q̃ producit̃ in ſubto: tẽpore ra-
refactionis ſolũ eſt ꝑ inſtãs: nec ex illis cõtinuat̃ rarefactio:
ſed ex ſuis partibus: ſicut alij motus ex ſuis: nec eſt mot⁹ ra-
refactionis dimẽſio que acq̇rit̃: ſed eſt q̇dã fluxus ſm quã-
titatẽ ad maiorẽ quãtitatẽ: quo i͠finite quãtitates in poᵃ acq̇-
runt̃ in ſubto. Actu ṽo nulla niſi illa ſub qua q̇eſcit mobile.
⁋ Ad 8ᵐ ꝙ peccat: qꝛ quãtitate ꝯtinua ablata ſube partes
haberẽt ſitũ vel partẽ extra partẽ: ⁊ oppoſitũ ſupponit po-
ſitio noſtra. non eniȝ habet ſitũ nec diſtinctionem localẽ niſi
rõne dimẽſionis. ⁋ Ad 9ᵐ dicit̃ ꝓbabilr̃ ꝙ ad punctũ me-
diũ corporis: cui toti auferr̃ quãtitas: partes vnirent̃: rõna-
bilius enim eſt: qꝛ oĩuȝ extremoꝝ illi pũcto eſt maior ꝓpin-
quitas: de hoc tñ fieret ſicut diuine potẽtie auferenti place-
ret: qꝛ hoc ꝑ potẽtiã naturalẽ nõ eſt poſſe. ⁋ Ad 10ᵐ ꝙ ꝑmi
pedalis partes vnirent̃ in centro ſuo ⁊ diſcontinuarent̃ a 2ᵒ:
⁊ ꝓportionalr̃ tertij a centro ſuo. ⁋ Ad 11ᵐ ꝙ in cõdenſa-
tione: nec partes imediate fiunt ꝓpinquiores: ſed oẽs partes
corporis qḋ cõdenſat̃ que diſtabãt fiunt ꝓpinquiores ſicut
prima ⁊ vltima. Hec de his ſint prolixe ſcripta.

⁋ Tractatus tertius libri quarti in quo agit̃ de tempore.

TErtio eſt notãduȝ ꝙ in 3ᵒ tractatu phs ꝑ T.c.87.
ꝓbat. ꝙ tp̃s eſt aliq̇d ipſi⁹ motus: qꝛ ⁊.98.
ſine ꝑceptione motus nõ percipit̃ tp̃s: igitur ⁊c.
⁋ Sed dices. videt̃ ꝙ ꝓbatio nõ valeat: quia Obo.
etiã ſine trãſmutatione non ꝑcipit̃ mã: nec mot⁹
localis ſine fixo: ⁊ tñ nõ ſeq̇tur ꝙ mã ſit aliq̇d trãſmutatio-
nis: vel motus fixi. ⁋ Rñdet̃. ꝙ ſecus eſt hic ⁊ ibi: qꝛ nunq̃ȝ Solo.
põt ꝑcipi tp̃s: niſi ꝑcipiat̃ motus: mã aũt poſtq̃ȝ eſt cognita:
bene põt cognoſci ſine cõceptu trãſmutationis. Silr̃ motus
localis: poſtq̃ȝ eſt cognit⁹: bñ põt manere ꝯceptus mot⁹ ſine
cõceptu fixi. ⁋ Scdo dicit ꝙ ꝯtinuitas ꝑoritatis ⁊ poſterio T.c.99.
ritatis reperiunt̃ in magnitudine/motu/⁊ tpe: ꝑ pͥus tñ in ma-
gnitudine: ꝑ poſteri⁹ in motu ⁊ vltimo in tpe. Ratio: qꝛ rõ-
ne ꝯtinuitatis magnitudĩs: mot⁹ q̇ ſit ſup eã dĩ ꝯtinuus: ⁊ tp̃s
rõne mot⁹: ⁊ ꝑor ps mot⁹ dĩ q̇ ſit ſup ꝑores ptes magnitudi- T.c.100
nis: cui etiã attribuit̃ ꝑor ps tpis. ⁋ Ex q̇b⁹ infert. ꝙ tp̃s eſt
aliq̇d mot⁹ ſm pͥus ⁊ poſteri⁹. pȝ: qꝛ cũ ſit aliq̇d mot⁹: maxi-
me dȝ eẽ illud mot⁹: ſm cui⁹ ꝑceptionẽ in motu ꝑcipit̃. hoc
aũt eſt ſm ꝑceptionẽ ꝑoris ⁊ poſterioris i motu. in motu eñi
ꝑcipimus tp̃s inquãtũ diſcernimus iter ptes ꝑores ⁊ poſte-
riores mot⁹. ⁋ Tertio iſert diffõnẽ tpis: ⁊ eſt tp̃s nũs mot⁹ T.c.101
ſm pͥus ⁊ poſteri⁹. pȝ: qꝛ cũ tẽpus ſit menſura motus: vt oẽs
dicunt: opȝ ꝙ ſit menſura motus vel ſm partes ſimul exi-
ſtentes in eodẽ ſubiecto: ⁊ hoc nõ: quia ſic tẽpus nõ menſu-
rat motũ: vel ſm partes ꝑiores ⁊ poſteriores eius: ⁊ ſic ha-
bet̃ ꝓpoſitũ: ſciliȝ ꝙ tẽpus eſt menſura motus ſm pͥus ⁊ po-
ſteri⁹. Cũ aũt tẽpus nõ mẽſuret niſi mediãte diſcretione aĩe
diſcernẽtis partẽ ꝑorẽ a pte poſteriori: ideo dicit̃ ꝙ eſt nũe-
rus diſcretus ꝑ aĩaȝ. anima eniȝ dȝ quãtitatẽ tẽporis in ſe co-
gnoſcere: alr̃ ea manente non poſſet alios motus menſura-
re: ⁊ ideo dicit̃ numerus numerans: idest ꝑ aĩam diſcretus.

⁋ Quarto

T.c.101 ¶ Quarto infert. ꝙ tps nõ est motus:ꝛ itellige ꝙ hec pdica
2.102. tio:tẽpus est mot⁹:nõ est eẽntialis:qꝛ tps cõnotat eẽ numeꝝ
T.c.103 ꝙ nõ cõnotat ille termin⁹ mot⁹. ¶ Quinto infert.ꝙ esse tps
ꝯsistit in ꝯtinuo fieri aliud post aliud.pꝫ:qꝛ tẽporis ptes nõ
T.c.104 manent simul adeqte. ¶ Sexto infert.ꝙ nunc semp est idẽ
Nūc 2ᵉ. in re:sed est aliud ꝛ aliud in ratione. ¶ Pro cui⁹ itellectu est
notãdũ.ꝙ nunc quãdoqꝫ sumiẽ abstractiue:ꝛ sic dĩ indiui
sibile in tpe:ꝯtinuans ptes priores cuꝫ posterioribus. Alio⁰
cõcretiue:ꝛ dĩ ipsuꝫ mobile:prout se hꝫ similr respectu ali
cuius fixi ſm se ꝛ oẽs suas partes.mobile enim se hẽe aliter
ꝛ aliter respectu alicui⁹ fixi ſm prius ꝛ posterius correspon
det tẽpori:habere aũt se similr. Correspondet ipsi nunc.ꝛ sic pꝫ:
ꝙ nunc cõcretũ in re:est semp idẽ:qꝛ est semp ꝓ̃ᵐ mobile:
sed in rõne est aliud ꝛ aliud:qꝛ semp habitudo respectu fixi:
T.c.105 est aliter se habens. ¶ Septimo infert ꝓprietates tẽporis
ꝛ nunc ꝛ sunt sex. ꝑ¹ nunc est noti⁹ tpe ꝛ motu.pꝫ:qꝛ est mo
bile:put dictũ est.hoc aũt est notius tpe ꝛ motu:qꝛ inquãtuꝫ
ipsum pcipiẽ aliter se hẽe ꝛ aliter ad fixa:pcipiẽ tẽpus ꝛ mo
tus. 2ᵒ.ꝙ nunc ꝛ tẽpus simul sunt:simul eniꝫ sunt mobile
motus ꝛ tẽpus:modo nunc est mobile. 3ᵒ.tempus est cõti
nuũ ſm nunc:ꝛ diuidiẽ ſm nunc.pꝫ:qꝛ ſm mobile ꝙ conti
nue mouẽ continuaẽ tẽpus:ꝛ ſm ipsum mobile habens se
in tali situ:respectu fixi:distinguiẽ pars pertransita a parte p
Cõ.104 transeunda:ꝛ tẽpus pteritũ diuidiẽ a futuro. 4ᵒ.ꝙ differẽ
tia est inter punctũ ꝛ nunc intellige abstractiue:qꝛ idẽ pun
ctũ pluries põt summi:eo ꝙ est res pmanens.nunc autẽ nõ
permanet:ꝛ ideo idem nunc non põt pluries summi in re.
5ᵒ.ꝙ nunc non est pars tẽporis:sicut nec punctũ linee:tẽpus
enim nõ componiẽ ex indiuisibili. 6ᵒ.ꝙ lꝫ nunc inquãtum
est terminus:solum est ipsius tẽporis:tamẽ inquãtũ est mẽ
sura:est oiuꝫ momentoꝝ mensura sil' existẽtiũ cum eo:sicut
enim oẽs motus simul existẽtes eodeꝫ tẽpore mẽsuranẽ:ita
oĩa momẽta simul existẽtia eodeꝫ nunc. Ubi aduerte ꝙ in
cõtinuo permanẽte cõtinuaẽ indiuisibile:siue sit:siue nõ sit:
imaginaẽ tamẽ ꝛ vocaẽ punctus:sed in motu ꝯtinuanẽ par
tes pores posteriorib⁹:vocatur momentũ ꝛ in tpe vocaẽ in
T.c.108 stans siue nunc. ¶ Octauo infert ꝓprietates tẽporis:ꝛ sunt
Tpis p sex. ꝑ¹ tẽpus est cõtinuũ.patet:est mensura cõtinui:scꝫ mo
petates. tus:modo mẽsura cõtinui debet esse ꝯtinua. 2ᵒ.ꝙ tẽpus est
quodãmodo minimũ:ꝛ quodãmodo non. Prout eni est cõ
tinuũ:nõ est minimũ:eo ꝙ cõtinuũ in isinitũ est diuisibile:sꝫ
prout est numerus:sic est minimũ:vt minimus nũs horaruꝫ
est due hore. Similr ꝯo minimũ in numero horaꝝ ſm talẽ
T.c.109 discretionẽ ale est vna hora. 3ᵒ est.ꝙ tẽpus est longum vel
breue:ꝛ hoc inquãtum est cõtinuũ:ꝛ est paucũ vel multuꝫ:ꝛ
hoc inquãtũ est numerus:sed nõ est velox vel tardũ simplr
inquãtũ est tẽpus:ꝛ inquãtũ est tẽpus est mensura:mõ men
sura nõ cõsueuit dici velox vel tarda inquãtũ est mensura.
verũtamẽ cõcedi debet ꝙ tẽpus est in re valde velox:quia
T.c.110 est motus celi. 4ᵒ.ꝙ omniũ reꝝ tẽporaliũ simul existẽtiuꝫ
est idem tẽpus.patet:qꝛ taliũ esse vnũ ꝛ idẽ tẽpus cum mẽ
sura:sed nõ simul existẽdũ nõ est idẽ tẽpus:qꝛ nõ est simul
existẽtiũ tẽporis ꝓoris pcedit:ꝛ posterioris succedit:mõ nõ
T.c.111 est idẽ ꝙ pcedit ꝛ ꝙ subsequiẽ. 5ᵒ.ꝙ idẽ tẽpus põt pluries
reuerti intelligaẽ in specie.patet:quia pluries reuertiẽ estas,
T.c.112 6ᵒ.sicut tpe mensuraẽ motus:ita quãdoqꝫ motu mensuraẽ
tẽpus.patet:qꝛ scimus motu horologij quãtũ diei vel noctis
T.c.114 transfluerit. ¶ Nono infert.ꝙ tam motus q̃ moueri mensu
ratur tpe:est aũt moueri res que mouẽ ꝛ mensuraẽ tẽpore
inquantũ mouẽ. Probaẽ:quia p hoc ꝙ nobis notus est mo
tus alicuius in vna parua parte tẽporis:cõcludimus cogno
scentes quãto tpe res mouetur quãtitate totius motus:vt si
scias ꝙ sol.in vna hora transit vnã leucã:ꝛ ꝙ mouẽ p totuꝫ
diem:quẽ scis cõtinere duodecim horas:cõcludis ꝙ motus
solis ꝛ duodecim leucaꝝ in lõgitudine:seu etiã tẽpus men
suraẽ vnã partẽ motus:ꝛ per illã replicatã mensuraẽ totius
motus:quẽadmodũ si in pãno mensuraẽ vlna per vlnã ap
plicatã ab extra:eadẽ replicata mensurat totũ pãnũ. ¶ 10ᵒ T.c.114
infert.ꝙ motũ esse in tpe est motũ mensurari tẽpore.patet:
quia tam motus q̃ duratio motus tpe mensuraẽ:eo ꝙ de
rõne motus est esse successiuũ:res aũt permanẽtes inquãtũ
pmanent ꝛ simul sunt:nõ mensuranẽ tẽpore sed esse eoruꝫ:
scilꝫ duratio extrinseca eoꝝ tpe mensuraẽ.duratio enim rei
tpe mensuraẽ:vt quãto tẽpore res pmanens fuit:aut erit tẽ
pore mensuraẽ. vnde ꝓbat Phs:ꝙ res pmanẽtes aut etiaꝫ
motus nõ dĩr esse in tpe:eo ꝙ sunt quãdo tps est:qꝛ sic celũ
esset in grano milij pari rõne:qꝛ est qñ granuꝫ milij est:nec
etiã dicunẽ in tpe esse tanq̃ aliqd tẽporis.sic eni in tpe sunt
nunc prius ꝛ posterius.ꝙ dicunẽ solũ esse in eo tanq̃ in mẽ
sura esse eaꝝ mẽsurãte. ¶ 11ᵒ infert.ꝙ quies est in tpe p ac T.c.118
cidens.patet:qꝛ cognosciẽ quãto tpe subm aptũ natum mo
ueri:nõ est motũ:ꝛ per hoc nosciẽ quãtitas durationis getis.
¶ 12ᵒ infert.ꝙ res que semp sunt:nõ mensuranẽ tpe.patet: T.c.120
qꝛ cause eaꝝ cuꝫ sint sempiterne excedunt omne tpe:ꝛ ideo
nullo tpe mensuranẽ. Item illa quoꝝ eẽ mẽsuranẽ tpe ex
cedunẽ a tpe:modo nullũ tps excedit sempiternũ. Siĩi mõ
ꝓbat:ꝙ que semp non sunt:nõ sunt in tpe:nec etiã eoꝝ non
esse mensuranẽ tpe. Et tertio:ꝙ que nõ mouenẽ nec qescunt
nõ sunt in tpe sed sunt ꝑpetua:sed que aliqñ sunt ꝛ aliqñ nõ
sunt:hoꝝ esse ꝛ nõ esse mẽsuranẽ tpe:ꝛ intellige de nõ esse eo
rum sequẽte esse:aut de nõ esse precedẽte:esse respectu alic⁹
qd' ante fuit in tpe:mẽsuraẽ duratio sequens troianũ belluꝫ
per quã nõ fuit:etiã mensuraẽ duratio pcedens per quã nõ
fuit inter diluuiũ ꝛ ipm:ꝛ intellige ꝙ res que quãdoqꝫ est ꝛ
quãdoqꝫ nõ est:frequẽter eadẽ in specie quo ad nõ esse:mẽ
suraẽ tpe:vt mẽsuraẽ quãto tpe nõ fuit eclypsis solis. Item
ꝙ ꝓprie ipsum nõ esse:nõ mensuraẽ tpe:sed duratio p quã
res non est:tẽpore mensuraẽ:ꝛ sic intelligiẽ. ¶ 13ᵒ infert.ꝙ T.c.121
nunc est indiuisibile ad imaginationẽ in tpe:ſm ꝙ tpis par
tes ꝯtinuanẽ:ſm imaginationẽ ꝛ ſm ꝙ diuidunẽ nõ inquã
tum idẽ:intelligiẽ in cõtinuo sine interruptione sic cõtinuat
tẽpus:inquãtũ aũt imaginaẽ terminare totũ tps pteritũ ꝛ ini
tiare totũ futuꝝ:ꝛ sic eo vtiẽ anima vt duob⁹:sic distinguiẽ
per ipsuꝫ ab ala pteritũ a futuro. Alio mõ nunc est tempus
paruũ distans ab ante vel post a nunc pñti:vt nũc veniet.i.
in breui tpe post veniet. Similr in de pterito tunc vocatur
tẽpus prout terminatũ:ꝛ certã distantiã etiã hꝫ ad tps pñs:
ꝛ intelligiẽ ꝙ expsso certo tpe per distantiã ad pñs nunc
ly tunc est relatiuũ idẽtitatis ad illud tps:vt vltra annũ fuit
estas sicca:ꝛ tunc desiccabanẽ lina. Jam est synonymũ ipsi
nunc improprie sumpto. Modo est tẽpus pteritũ ꝓpinquũ
pñti nunc ꝛ in idiomate latino vtimur eo indifferẽter pro
pñti ꝛ futuro:ꝛ idẽ valet ſm Cõmen. pauloante vel paulo
post. Olim dĩ tps pteritũ distãs multũ a pñti nunc ꝛ ideꝫ
est qd antiquus. Repẽte siue subito signat tps impceptibi
liter ꝓpinquũ pñti nunc.sic.l.ꝙ nõ est eius distãtia a nũc
pñte pceptibili. Et iterponit dubiũ vtrũ tẽpus est ꝑpetuũ.
Et dicit ꝙ sic:qꝛ de rõne eius est ꝙ incipiat a nunc mõ qd
cũqꝫ nunc ita est finis prẽtis sicut pn̄ᵐ futuri.ꝙ q̃libet tpe ac
cepto:ãn ipsuꝫ fuit aliud tps. Catholicus tñ nõ ꝯcederet de
rõne nũc talis eẽ vel fuisse finẽ pteriti:sed solũ pn̄ᵐ futuri.
¶ 14ᵒ dicit.ꝙ ois mutatio est remotiua rei a sua dispõne T.c.128
nãli:ꝛ itellige ꝙ dispõ ꝯueniẽs rei nãli ꝓprie dicte existẽti in
optima dispõne est motiua rei a dispõne nãli.pꝫ:qꝛ facit reꝫ
alr se hẽe q̃ prius se habuit optime. ¶ Ex q̃ isert.ꝙ tps ẽ ma
gis cã corruptiõis q̃ gñonis.pꝫ:qꝛ tps cũ sit mot⁹ celi:remo
uet reꝫ a dispõne optima.ꝛ p ꝯñs disponit eã ad corruptio
nẽ:nunq̃ aũt eã ad gñonẽ disponeret:cuꝫ sit res actu genita.
Addit tñ ꝙ hãc corruptionẽ nõ imediate faciẽ tps:sꝫ alia pti
cularia:lꝫ vulgaribus ignota:imediatius agant istam corru

T.c.130 ptionē. ¶ 15°. ꝙ ꝗuis nulla aīa supple alia a deo cētoꝫ nō
possēt esse: adhuc eēt tempus. pꝫ: qꝛ adhuc possēt esse nūans
motū. ḡ adhuc numerus motus ſm ꝓus ꝛ posteriꝰ. ergo ꝛc̄.
Et tꝫ ꝯñia penultima: qꝛ ad hoc ꝙ numerus motus sit: non
reqrit̄ ꝙ actu numerēt̄: sed ꝙ possit numerari: sed si nulla
aīa possēt esse: tunc nullū remaneret tēpus. pꝫ: qꝛ tunc nō re-
maneret numerus motus. Probat̄: qꝛ numerus dicit̄ eo ꝙ
est numerabilis: mō nihil essēt amodo nuābile: ex quo nul-
T.c.132 la aīa possēt esse q̄ possēt nuāre. ¶ 16° dicit ꝙ oīuꝫ motuuꝫ
simul existētiū est idē tēpus: qꝛ oēs eodē numero. i. motu ce
li aut solis mensurant̄. vbi dicit ꝙ ideꝫ est numerus decem
equoꝝ ꝛ decē canum: ꝙ intelligit̄ nō de actibus discretiuis
aīe: qa forte sunt alij ꝛ alij: nec de nuō nuāto. Alij enim sunt
equi ꝛ canes: sed intelligit̄ de nuō numerato: quo anima alia
vlteriꝰ numerat: vt si decē digitis numeraret canes ꝛ equos:
pro quolibet cane vnū digitū: tunc eisdē decē digitis eēt nu-
T.c.133 merus canū ꝛ equoꝝ. ¶ 17°. ꝙ tp̄s dictū ꝓncipalr̄ est ꝓmus
motus. pꝫ: qꝛ ille est ꝓmus in gn̄e motuū. pm̄ aūt in quolibet
gn̄e dꝫ esse mēsura alioꝝ. 2°. qꝛ regularissimus: cuiꝰ nāe dꝫ
esse mēsura. 3°. qꝛ est notissimus: oēs enīꝫ motū diurnū per-
cipiunt: ꝛ addit ꝙ ipsum mēsurat̄ per suas ꝑtes minores ꝛ
notiores: vt annus ꝑ dies: dies ꝑ horas: ꝛ hore ꝑ momēta seu
minuta: ꝛ sic dicit ꝙ totū est multa metra: qꝛ est multe ꝑtes
T.c.134 que sunt eius ꝑtes ꝓncipales mēsure. ¶ 18°. videt̄ velle ꝙ
est idē numerus intrinsece. 10. bouꝫ ꝛ. 10. canum: ꝙ non est
veꝝ de identitate / gn̄is / spēi / vel nuālis / apud nos vsitata: sꝫ
ſm quēdā modū vsitatū grecoꝝ: ſm quē quecūqꝫ plā sub
eadē dr̄ia diuisiua gn̄is cōtēta dicunt̄ idē in illo gn̄e sed non
in dr̄ia: vt cū equus vel asinus cōtineant̄ ambo sub differē-
tia irrōnali: dicunt̄ idē aīal: sed nō idē irrōnale: sic cū nume
rus diuidit̄ in suas spēs / duo / tria / decē ꝛc̄. ꝛ decē oues ꝛ decē
canes sub vna dr̄ia: puta sub denario ꝯtineant̄: dicunt̄ idem
numerus: sed non idem denarius.
Difficul. ¶ Hic queri solet primo vtrum tempus est: ꝛ si est: quid est:
p° vtrum sit motus: ꝛ si motus: vtrum motus celi.
2° ¶ Secundo queritur vtrum diffinitio temporis sit bona.
3° ¶ Tertio vtrum tempus est ab anima.
4° ¶ Quarto vtrum cuiuslibet motus tempus est mensura.
5° ¶ Quinto vtrum tempus est mensura quietis.
6° ¶ Sexto vtrum tempus est causa corruptionis.
7° ¶ Et septimo vtrū idem instans maneat per totū tēpus.
An tp̄s sit ¶ Pro ꝓmo est aduertēdū. ꝙ oēs intelligunt per tp̄s mensu-
ꝛ qd est. ram durationis successiue reꝝ. pꝫ ex cōi modo loquēdi. Si
enim q̄rit̄ quātus est motus: nō intendimus aliud q̄rere q̄ȝ
quāto tp̄e durauit motus: ꝛ nobis sic querētibus. Respōde-
tur tūc ꝛ dicit̄: est vnus dies: vnus mēsis ꝛc̄. ¶ Ex q̄ seqt̄ur
ꝙ de rōne tp̄is inquātū est tp̄s: eēt esse successiuū: ꝛ in succes-
sione: ꝛ ꝑ ꝯñs nō habere ꝑtes simul adeq̄te: sꝫ ſm ꝓus ꝛ po-
sterius in successione. pꝫ: qꝛ mēsura successionis dꝫ esse suc-
cessiua: tēpus est hm̄. per pm̄. ergo. maior patet: qꝛ res adeq̄te
ꝑmanens: sine quauis successione nō videt̄ posse mēsurare
successionē: ex quo mēsura ꝛ mēsuratū debent esse eiusdem
T.c.3. gn̄is: vt videt̄ 10° metaᶜᵉ. ¶ Tertio ꝓmittit̄ ꝙ oīs successio
est rōne mutationis alicuius. pꝫ: qꝛ imaginatio nō capit qd
sit successio nisi vna res succedat alteri: aut nisi vna res suc-
cedat de vna dispōne in aliā: ꝛ quolibet mō est motus vel
mutatio. ḡ ꝛc̄. pꝫ minor: qꝛ si vna res succedat alteri est nu-
merus. si aūt res succedat de vna dispōne in aliā ꝛc̄. hꝫ se ali-
ter. ḡ est motus. ergo est mutatio. ¶ Confirmat̄. qꝛ sicut ne-
quit esse descēsus ſm situm: nisi vna res sit extra aliā: ita nō
pōt esse descēsio successiua: nisi vna res sit post aliā. hoc aūt
nequit esse nisi ꝑ mutationē. Ex quo seqt̄ur ꝙ nunq̄ȝ eēt ꝓus
ꝛ posteriꝰ sine mutatione. pꝫ: qꝛ sunt idē successio ꝛ ꝓus ꝛ po
steriꝰ: ꝛ qꝛ idē nō est ꝓus seipso: oꝫ ꝙ si sunt ꝓus ꝛ posteriꝰ:
ꝙ vna res aliā ꝑcedat: vel dispositio dispōnē: ꝛ hī ꝓpositū.

¶ Ex qbus seqt̄ur 4m̄. ꝙ tēpus nequit esse sine mutatione.
pꝫ: qꝛ est successiuū: ꝛ habet prius ꝛ posterius ꝑ 2m̄. ¶ Ex q-
bus infert̄ ꝓpositio pa. ꝙ tēpus est. pꝫ: qꝛ durationis succes-
siue mēsura est. ḡ. ꝯñia tꝫ per pm̄. añs pꝫ: qꝛ ipsa mēsuratur
ꝛ nō mēsurat̄ sine mēsura: etiā oēs ꝯcedūt diē esse: horā esse:
ꝛ ꝑ ꝯñs tēpus: cū talia sint noīa tēporis. ¶ Cōtra dices. quia Obo.
partes tp̄is nō sunt. 2°: qꝛ si tempus est: ipsuꝫ est in tp̄e: ꝛ sic
vnū tempus esset in alio tp̄e: ꝛ sic esset ꝓcessus in infinituꝫ.
¶ Respōdet̄ ad pm̄ ſm vnam opinioneꝫ. ꝙ omnes partes Solo p°
tp̄is sunt: sed nō sunt sil̄ adeq̄te. vn̄ si hec dies esset tp̄s p̄ns:
diceremus oēs ꝑtes huius diei esse ſm successionē: ꝛ sic con-
cederemus horā matutinā esse: ꝛ horā vesperaꝝ eē. ¶ Alr̄ Solo 2°
dr̄ ſm aliā opinionē: ꝙ q̄libet ꝑs tp̄is est: cui instās p̄ns est
intrinsecū: ꝛ h̄ sufficit ad esse tp̄is: alie aūt fuerūt: ꝛ alie erūt
nec est icōueniēs ꝙ res successiua sit: lꝫ nō sint oēs sue ꝑtes:
sed sufficit ꝓncipaliores esse q̄ sunt in tp̄e ꝑtes includētes in-
stans p̄ns. ¶ Ad 3m̄ dr̄. ꝙ tp̄s est in seipso: qꝛ eē eius seipso
mensurat̄: nō rōne totius imediate: sed rōne sue partie ꝑtis:
q̄ mēsurat totū: vt esse diei est esse in ipsomet die: qꝛ mēsura-
tur ꝑte diei: scꝫ hora: hora enīꝫ replicata 24°ꝛ vicibus: mēsu
rat diē: ꝛ sic in alijs. ¶ 2a ꝓpō. Tempus est motꝰ. ꝓbat̄ sic. Tēpus est
Oē purū successiuū est motꝰ: tp̄s ē purū successiuū. ḡ. maior motus.
pꝫ: qꝛ motus ſm ꝙ capit̄ in 3°: est mutatio successiua. minor
pꝫ: qꝛ motꝰ est mēsura durationis successiue: ergo dꝫ eē pu-
rū successiuū: ꝛ hoc dictū fuit in 2° ꝓmissoꝝ. Etiā oīs succes-
sio est motꝰ: tp̄s est successio: igit̄. Probat̄: qꝛ nō pōt eē sine
successione vt dic̄ 3m̄: qd nō eēt nisi esset mot successio. 3°. qa
oībus alijs a motu exclusis adhuc maneret tp̄s. pꝫ: qꝛ adhuc
maneret ꝓus ꝛ posteriꝰ: etiā pꝫ: qꝛ dies ꝛ tp̄s dies videt̄ inte-
gra reuolutio eqnoctialis: hoc aūt est motus. ¶ Cōtra. quia Obo.
oīs motus est velox vel tardus ꝛ tēpus nō: vt expositū fuit
sup litterā. igit̄. Itē tp̄s nō diuidit̄ ad diuisionē mobilis: tn̄
motus sic diuidit̄. 3°. qꝛ ꝗuis oīa q̄escerent adhuc esset tp̄s.
ḡ. ꝓbat̄ assumptū: qꝛ q̄es esset q̄ esset in tp̄e. ¶ Rn̄det̄ ad Solo.
2m̄. ꝙ tp̄s in re hꝫ diuidit̄ ad diuisionē mobilis: sed ſm illā
nō dicit̄ tp̄s sed solū tp̄s iquātū diuidit̄ in ꝑtes ꝓores ꝛ ꝑtes
posteriores: ꝛ sic etiā dr̄ motus. ¶ Ad 3m̄ dicit̄. ꝙ non esset
tp̄s verū oībus q̄escētibus: nec tunc q̄es esset in tp̄e: ꝗuis de
facto est in tp̄e. Sed forte posset dici ꝙ esset in tp̄e imagina-
to: sed ſm tale posset imaginari vnā q̄etē esse durabiliorem
alia: sed hoc nō est ꝓprie esse in tp̄e. ¶ 3a ꝓpō. Tempus ꝓ- Tp̄s motꝰ
ꝓprijssime est motus diurnus solis. pꝫ: qꝛ illud est ꝓprijssime diurnꝰ so
tp̄s quo ꝓprijssime mēsurant̄ durationes successiue reꝝ: sꝫ lis est.
ille mēsurant̄ motu solis ꝓprijssime. ḡ ꝛc̄. maior nota est ex
quid noīs ꝓprijssime. minor ꝑ pꝫ: qꝛ motus celi iquātū diur
nus sic est ꝓmus motus: vel saltē ꝯueniēs cū ꝓmo motu. mō
pm̄ debet eē mēsura alioꝝ. 2° talis est notissimus: ꝛ talis dꝫ
esse mēsura. 3°. qꝛ est regularissimus quātū est ex ꝑte motꝰ
diurni. ¶ Sed ꝯ. videt̄ ꝙ motus ꝓmi mobilis sit tp̄s pro- Impu-
ꝓrijssime: qꝛ est regularissimus: ꝛ simpr̄ ꝓmus: motꝰ aūt solis gnatio.
est posterior. Itē est minus regularis ꝓpter obliq̄tatē zodia
ci: ꝛ ēt ex centricitate sphere solis. ¶ Rn̄det̄ ꝙ cōparando Solo.
motū ꝓmi mobilis ad motū solis in se: sic aliquo mō est ꝓor
motꝰ pi mobilis: sꝫ in ordine ad totū motū diurnū: cuius coꝝ
est ꝓmus motꝰ vel eiꝰ pꝫ: qꝛ motꝰ diurnus oībꝰ spheris cele-
stibꝰ attribuit̄: ꝛ iō cū motꝰ sphere solis notꝰ sit: ꝛ ꝓmi mobi-
lis nō: potiꝰ est illud tp̄s q̄ȝ illud. ¶ Ad 2m̄ dr̄ ꝙ q̄uis est irre-
gularitas in motu solis: qꝛ q̄si sunt oēs dies nāles eq̄les sine
dr̄ia sensibili: ꝛ iō illa nō ipedit q̄n sit mēsura. mēsuratio eni
motꝰ ꝑ tp̄s nō est pūctualis: sed ꝓpinqua sine sensibili dr̄ia.
¶ Corm̄: solū est vnū tp̄s ꝓprijssime dictū. pꝫ: qꝛ motꝰ solis ꝛ
h̄ itelligit Phs qn̄ dicit: ꝙ est idē tp̄s in celo / in terra / ꝛ i ma
ri. ¶ 4a ꝓpō. Nō oībꝰ ꝑcipiētibꝰ tp̄s motꝰ solis est tp̄s. pꝫ:
qꝛ i tenebris ꝑcipit̄ tp̄s ꝛ icarcerati ꝑcipiūt tp̄s: ꝛ nō ꝑcipiūt
motū solis: ꝛ iō motus solis nō est eis tp̄s. ¶ Dices qd ḡ est
illis tēpus:

illis tēpus. Responsio ꝙ motus aliqs eis notus per quem mot⁹ suos mēsurat: vt huic scriptura, alteri lectio, alteri imaginatio, vel tristitia: ⁊ sic de alijs. ¶ Correlariū: qui vis motus qui aie humane pōt fieri notus sub sua rōne ꝓpria: pōt esse tēpus. pꝫ: qꝛ per quēlibet talē aīa pōt mēsurare durationem successiuā rerū. 2ᵐ stat bene esse plura tpa minus ꝑncipalr dicta: patet per ꝑcedēs.

Obo. ¶ Sꝫ videt̄ ꝙ motus celi nō est tēpus: qa nō est nisi in celo: ⁊ est tēpus vbiqꝫ. 2° qꝛ ortus, occasus, meridies signant motū celi: ⁊ nō sūt tpa: qa qn̄ nobis est aliqd istoꝝ: nō est alijs magis orientalibus: vel magis occidētalibus: ⁊ tn̄ oībus tunc est idē tēpus. 3° si motus solis retardaret̄: tunc fieret in maiori tēpore: tn̄ non eēt maior

Solo. reuolutio. ¶ Respōdet̄ ad pᵐ. ꝙ tēpus nō est vbiqꝫ realr: sed Phs vult ꝙ est vbiqꝫ per modū mēsure. s. qꝛ vbiqꝫ ois successio pōt mēsurari p motū solis seu celi. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ ꝙ ortus, occasus, meridies, non sunt ꝓprie noīa tēporis: sed sunt noīa instātiū: qꝛ signant cōtactū centri solis cum circulo oriçontis vel meridiei: ꝙ nō est nisi in instāti ad imaginationē: ⁊ si signarent tēpus hoc nō esset nisi in ordine ad circulum oriçon: ⁊ in ordine ad hoīes iam eēnt noīa tpis: sicut hora vesperaꝝ, vel hora ꝑme. ¶ Ad 3ᵐ dicit̄. ꝙ mot⁹ celi eēt tardior ⁊ fieret in maiori tēpore p cōparationē ad tēpus qd fuit ⁊ in quo ꝑus fiebat: sed nō esset tēpus vnius reuolutionis maius per cōparationē ad seipsum. Hec de p̊ dubio.

Ois res trāsmutabilis hꝫ durationem successiuā. ¶ Quantū ad 2ᵐ sit ꝑma ꝓpō. Ois res q̄ cōtinue trāsmutat̄ hꝫ durationē successiuā per se. Probat̄: qa talis ꝯtinue successiue est. igit̄ ⁊c. ꝯña nota ⁊ assumptū: qa ꝯtinue successiue succedit de vna dispōne in aliā ⁊ qnqꝫ succedit: ergo continue successiue est.

Obo. ¶ Cōtra. res ꝑmanēs ꝯtinue mo̊: ⁊ talis

Solo. nō videt̄ successiue esse. ¶ Respōdet̄ ꝙ nō est incōueniēs rem ꝑmanentē in eēntia eē successiue: respectu dispōnis quā ꝯtinue de nouo acqrit. ¶ Scđa ꝓpō. Res mutabilis quiescens hꝫ durationē successiuā per accidēs ⁊ nō per se. pꝫ 2ᵐ: qa nō hꝫ durationē successiuā: p mutationē sui actualē: sicut habet illud qd actualr mutat̄: ⁊ ideo p se nō habet: sed tamē habet p accidēs esse successiuū: qꝛ impotētia habet: ⁊ sic nata est successiue esse. Item per cōparationē ad alia mota cōtinue se habet aliter ⁊ aliter: ⁊ per ꝯñs respectu aliaꝝ reꝝ motaꝝ debet esse successiuū cōtinue aliud ⁊ aliud: nō in se: sed p cōparationē ad alia mota. ¶ Tertia ꝓpō. Quelibet res mutabilis q̄ est, est in tpe. pꝫ: qꝛ vel actu mutat̄: ⁊ tūc est p se in tpe: qꝛ habet p se esse successiue p pᵃᵐ: vel qescit: ⁊ tūc est in tpe p accñs. per accñs eniꝫ hꝫ esse successiue: cuꝫ eniꝫ hec oīa possint esse successiue: ⁊ taliū mēsura est tēpus vt dictū est. hec oīa sunt ꝓprie in tpe. ¶ Quarta ꝓpō. Nulla res imutabilis habet durationē successiuā seu durat successiue. patet: qa successio nō est sine ꝑmutatione: per ꝑdicta in ꝑcedēti: modo res imutabilis nullā hꝫ mutationē: nec pōt hie.

An tps sit mensura rei mobil. ¶ Correlariū: nulla talis est in tēpore ꝓprie. pꝫ: quia tēpus nō est nisi mēsura successiuoꝝ per dicta. Sed cōtra: duratio rei nō est nisi res: sed res qescens nō est in tēpore: g̊ nec eius duratio. Scđo. qa videt̄ ꝙ tps nō sit mēsura ois rei mutabilis: qa mēsura ⁊ mēsuratū debent esse vnigenea: mō cum tēpus sit motus: ⁊ res mutabilis: suba que nō est eiusdē generis cū motu: vī ꝙ tps nō sit mēsura sube mutabilis. Tertio. qꝛ duratio rei subalis ꝑcedit semꝑ regulariter: sed mot⁹ qui est tps pōt velocitari ⁊ retardari. g̊ nō pōt bene mensurari tps p motū. Quarto. si ois motus sil' velocitaret: tunc fieret

Ad parte ꝯtra. in minori tpe: tn̄ nō fieret in minori motu. ¶ Ad hec videre debes ad pᵐ. ꝙ res qescens est in tpe: ⁊ eius duratio non fm subam: sed fm ꝙ illa suba ꝯtinue est in alia ⁊ alia dispōne: aut in se. si moueat̄: aut in po⁹ ⁊ ad alteꝝ: si non moueat̄: sed possit moueri. ¶ Ad 2ᵐ dī. ꝙ tps prius est mēsura motus qui est eiusdē gn̄is cum ipso. Scđo est mēsura ipsi⁹ moueri inquātū illud successiue cōtinue fit sub alia ⁊ alia dispositione. Tertio etiā est mēsura ipsius qescere: inquātū cōtinue illud hꝫ aliud esse respectu motoꝝ: ⁊ pōt intrinsece se alr hie: ⁊ sic mēsura tpis est vnigenea cū motu cui p̊ ꝯuenit: ⁊ est scđario eiusdē gn̄is cū alijs: inquātū talia habēt attributionem ad motū: eo ꝙ hn̄t esse successiue in actu vel in potētia. ¶ Ad 3ᵐ dicit̄. ꝙ etiā tps ⁊ oīa quoꝝ est mēsura imaginant̄ regulariter precedere: alr vnū nō posset mēsurari per aliud: ⁊ si sint alia irregularia: opꝫ irregularitates earum ad imaginationē ducant̄ ad regularitatē. ¶ Ad 4ᵐ dicit̄ admisso casu: ꝙ tunc ois motus eēt in minore tpe: per cōparationē ad tempus quod fuit ante ⁊ nō ad tēpus ꝙ tunc esset.

¶ Quinta ꝓpō. Diffinitio tpis est bona. patet ꝑmo: qꝛ cum tps sit mēsura mutationis successiue: sicut ꝑus dictū est: vel est mēsura eius: inquātū tota res simul ꝯsiderat̄: ⁊ hoc non: qꝛ tps nō mensurat illā mutationē nisi fm partes priores ⁊ posteriores: vel inquātū res cōsiderat̄ cū discretione partiū ꝑoꝝ ⁊ posterioꝝ: ⁊ si sic: tunc tps est mēsura discreta: q̄ ptes ꝑores secernunt̄ cōtra ptes posteriores: ⁊ sic est nūs earum numeratus. Qꝛ aūt sit numerus motus. pꝫ: qꝛ est mutationis successiue: de qua dictū est: ꝙ est mot⁹: lꝫ fm ꝑus ⁊ posteri⁹. patet: qa tēpus nō mēsurat motū fm partes existētes simul in subito: sed solū fm partes ꝑores ⁊ posteriores: ⁊ ex ꝯsequēti pꝫ: ꝙ oēs dicte particule rōnabilr ponunt̄ in diffōne temporis: vnde seqtur cum cōuertat̄ cuꝫ tempore: qd est bona. [An diff° tēporis sit bona.]

¶ Sed cōtra: qꝛ tēpus est ꝯtinuū: g̊ nō est numerus. 2°. qꝛ est aliqd tēpus ꝑpetuū 8° huius. g̊ nō est numerus: cuꝫ tale nō sit numerabile. 3° si sic. tēpus esset par vel impar. 4°. numerus ⁊ mēsura rerū debēt esse minima: talis nō est motus celi qui est tēpus. 5°. numerus ⁊ mēsura debēt eē notū: tēpus est motus celi g est ignotis quante velocitatis sit. 6°. tēpus nō est numerus numeratus: qꝛ sic qlibet motus esset tēpus: qd est cōtra Phm in lr̄a: vel numerus numerans: ꝙ negat Phs. 7°. qꝛ aliqd tēpus est ita paruū ꝙ negt esse numerus neqꝫ tēpus insensibile: ꝓpter paruitatē nullū motuꝫ [Obo.] numerat. ¶ Ad has rōnes dicit̄ ad pᵐ. ꝙ nō est icōueniēs cōtinuū esse numeꝝ: qꝛ est sue partes: vt dictuꝫ est in 3°: nec quātitas ꝯtinua nec discreta sunt opposita: vt pꝫ ex ꝑdictis. [Solo.] ¶ Ad 2ᵐ. ꝙ nullū tēpus est infinitū: qꝛ q̄uis mot⁹ esset ꝑpetuus ille fm totū nō esset tps: qꝛ ifinitū fm ꝙ ifiᵐ est ignotū. tēpus aūt debet esse notū. Ad Phm dicit̄ ꝙ voluit ꝑpetuo esse tps vel ifinito tpe eē tps: nullū tn̄ esse ꝑpetuū. ¶ Ad 3ᵐ ꝯcedit̄. ꝙ tps est par: s. due hore: silr impar: fm certā rōnem discernēdi ale: quia tres hore tpis: tres tertie: nec est incōueniens: sicut nec de alijs ꝯtinuis. ¶ Ad 4ᵐ dī. ꝙ nō opꝫ mēsurā esse minimā simplr: sed in qualibet gn̄e. p⁹ mensura dꝫ esse minimū quo ad nr̄aꝫ perceptionē: ⁊ sic vnū minutū vel vnum 2ᵐ hore est minimū: nō etiā in extēsiue: sed tn̄ duratiue nobis sensibili. ¶ Ad 5ᵐ dicit̄. ꝙ mot⁹ celi bene est nobis notus quātū ad durationē eius in suis partib⁹: sicut vna hora vel vnū minutū ⁊ hoc sufficit. non eniꝫ opꝫ ꝙ punctualiter sit nobis nota ei⁹ velocitas. ¶ Ad 6ᵐ. ꝙ tēpus est nūs numeratus quo vlterius alios motus mēsuramus: sic est de motu celi: ⁊ tunc nō seqtur quālibet motū esse tēpus: qa non quolibet motu alios motus mēsuramus. ¶ Ad 7ᵐ: ꝙ nulluꝫ est tempus insensibile: sil' cum toto: ⁊ ideo non est simul numerus mot⁹ cū toto: q̄uis forte seorsuꝫ: esset insensibile.

¶ Ad 3ᵐ ꝑncipale q̄tuor dn̄r. pᵐ ꝙ tps est ab aīa mūdi effectiue. pꝫ: qꝛ est a deo. 2°. ꝙ tps est ab aīa humana vel rōnabili potēte nūo mēsurare sub rōne qua est tps. pꝫ: qꝛ non dī pn̄s nisi iquātū est nūs ⁊ mēsura. numerus aūt ⁊ mēsura nō dī nisi in ordine ad aīaꝫ humanā vel rōnalē potētē numerare. numerus eniꝫ est multitudo nūalis ab aīa: sicut pꝫ in hoc 4° ⁊ in 5° metaᶜᵉ. 3° ꝙ delectatio facit tps apparere breue ⁊ tristitia longū. pꝫ ad experientiā. 4° ꝙ si nō posset eē aīa: non eēt tps. pꝫ: qa nulla eēt mēsura: qa nihil posset mēsurare. [Utruꝫ tps sit ab aīa.]

¶ Quantum ad 4ᵐ est notandū: ꝙ mensurare est quātitatē
prius dubiā per mēsurā cognitā: fieri notaȝ sine magna dif-
Mensura triplex. ferētia. ¶ Scd̄o ꝙ est triplex mēsura. quedā maior mensu-
rato: ꝛ est impropria: vt si dicamus ꝙ est 3ᵃ pars vntie: ecce
vntiā mensurantē suā 3ᵃᵐ: simil'r si pondus cōtineret tres
vntias: quererē quāta est medietas: diceret̄ ꝙ est vntie vni⁹
ꝛ dimidie: ecce qual'r dimidiū mensurat totū. vntia secūda
est eq̄lis mensura mēsurato: ꝛ est ꝓpria. tertia est mensura
Aliquod mensurat triplicit. minor mensurato: ꝛ est ꝓprijssima. ¶ Tertio notādū: ꝙ ali
qd pōt mensurari tripl'r. Uno modo per partē eius intrinse
cam replicatā: vt vno boie replicato scimus quātitatē mul-
titudinis boium. Scd̄o mō per applicationē mēsure extrin-
sece: vel per adequationē: sicut vlna lignea vlnam pāni: vel
per replicationē: sicut per vlnā ligneā replicatā super pānū
scitur quātitas totius pāni: aut per vlnā panni mēsuratā re-
plicatā super totū pānum scitur quātitas totius pāni. Simi
liter mēsura extrinseca cōtinēte: mensurat̄ liquidū: vt puta
vinū: aut pondere pondus. ¶ Tertia est mensuratio ꝓpor-
tionādo correspōdēter. vt scientes ꝙ in celo sunt. 360. gdus:
sciētes etiā quātū spatiū de ambitu terre. corrñdet vni gra-
dui: cōcludimus quātitatē totius ambitus terre. ¶ Tūc sit
1ª ppō. pma ꝓpositio. Tempus est mēsura motus pmo mō. pȝ: qa
per vnā partē eius replicatā cognoscit̄ quātitas totius: sicut
2ª quātitas diei per replicationē bore. ¶ Scd̄a motus celi mi
nus ꝓprie pōt dici mensura motuū inferioꝝ 2° mō. patet:
qa non ꝓprie pōt equari motus celi motui alicuius inferio-
rum: patet etiā ꝙ bene improprie: qꝛ quādo simul incipiunt
ꝛ simul desinūt: dicimus eos equales in duratione: ꝛ sic per
3ª adequationē dicit̄ aliū motū inferiorē mēsurare. ¶ Tertia
tempus ꝓprie est mēsura motus 3° modō: scȝ per ꝓportio-
nalē diuisionē: ꝛ simil'r spatij pertrāsiti ipsi⁹ moueri: ꝛ simi-
liū. pȝ: quia si aliqs tota die q̄ȝ scimus esse. 12. boraꝝ: ambu-
lat. ꝛ si velimus motū esse regularē: ꝛ in vna bora leucā trā-
sit: sciemus ꝙ totus motus in duratione est. 12. boraꝝ: q̄ȝ qȝ
per spatiū pertrāsitū est 12ᵃᵐ leucaꝝ: ꝛ ꝓportional'r esset de
alteratione: si duraret per diē in q̄libet bora acqreret̄ vnus
gradus mensuraret̄ duratio alterationis: ꝛ intēsio qualitatis
4ª acq̄site per illā diē. ¶ Quarta. nō opȝ omni tēpore actualī
mensurari motū. patet: qꝛ quātūlibet magnū pōt capi tēpus
5ª pñs: ꝛ nō per q̄libet tale actu motus mēsurat̄. ¶ Quīta.
ꝙ nec ois motus actual'r mensuratur tēpore. patet de motu
6ª ad quē nullus aduertit. ¶ Sexta. nulli motui repugnat in
suo genere vel specie mēsurari tēpore. apparet: qa nō videt̄
aliqua spēs motus neqȝ genus quē aliqd̄ indiuiduū illius
speciei vel gñis possit nobis fieri notū: ꝛ tunc durationē illi⁹
possumus tēpore mensurare. multi eniȝ sunt motus qb⁹ re-
pugnat mēsurari tēpore: rōne ꝓprietatū ꝛ circumstātiaꝝ in-
7ª diuidualiū: sicut motus in ꝓfundo maris. ¶ Septima. nulli
motui repugnat rōne sue magnitudinis vel paruitatis men
surari tēpori: nec etiaȝ alicui tēpori rōne sue magnitudinis
vel paruitatis esse mensurā motus 3° mō mēsurādi. de ma-
gnitudine apparet: qa cum nullū tēpus sit infinitū: nec mot⁹
infinitus: nibil obstat qn omnis motus ab aliquo tēpore ma
iori: scȝ. a. extēdatur: ꝛ per ꝯñs per partes illius mensuretur.
Simil'r de tēpore quātūcunqȝ magnū acceperis adhuc per
annos ꝛ dies mensurari pōt: cum q̄libet captū sit finitum.
Apparet etiā de minori: qa si de toto motu scio ꝙ fit in bora
ꝓportionali diuisione cētesima motus fit in centesima bore
Impugnatio. ꝛ millesima in millesima: ꝛ sic sine statu. ¶ Sed contra. vi-
detur ꝙ tēpus nō sit mēsura cuiuslibet motus in genere: qꝛ
mensura ꝛ mēsuratū debent esse vnigenea: tēpus cū sit mo-
tus celi: nō est eiusdē generis cū quolibet motu: qa nō cum
alteratione. 2° qꝛ motus celi ꝛ tēpus regulariter ꝓcedunt:
mot⁹ aūt alij fiunt velociores ꝛ tardiores. 3° qꝛ tempus est
met motus: ꝛ sic esset mensura sui.

¶ Ad illa dicit̄ ad pmum: ꝙ omnes motus sunt eiusdē ge- Solo.
neris quātum ad esse successiuū eoꝝ: ꝛ quantū ad duratio-
nem: sicut supius dictū fuit de successione substātie. nō enim
mensurat tempus existentiā rerum in se: sed esse ipsaꝝ suc-
cessiuū: ꝛ que ad boc sunt eiusdē generis. Ueruntamen tēpus
est pmo mensura motus localis circularis: deinde recti: de-
inde alioꝝ motuū: deinde rerū que mouent̄: inquātum ba-
bent esse successiuū: ꝛ demū quiescentiū: ꝛ vt sic omnia bec
sunt eiusdē gñis: qꝛ sunt successiua. ¶ Ad 2ᵐ di: ꝙ ꝑut mot⁹
mēsurat̄ tpe imaginat̄ regulariter ꝓcedere: ꝛ si sit irregula-
ritas: oportet illā imaginari reduci ad quandā regularitatē:
nec est incōueniens ꝙ mēsura nō punctual'r notificet mēsu-
ratū. ¶ Ad 3ᵐ ꝙ non est incōueniēs idē rōne partis suȝ esse
mēsurā sui: vt pāni ꝑ partes eius nota pōt esse mensura sui.
¶ Ad 5ᵐ dicendū est ex dictis in 2°. ꝙ res quiescens bȝ dura- An tēpus sit quietis mensura.
tionem per accidens: scȝ ꝙ lȝ actu non babeat successionē:
tamē potest babere: etiā quia cōtinue successiue babet aliud
ꝛ aliud esse respectu alioꝝ motoꝝ. alia enim mota cōtinue
babent aliter ꝛ aliter ad rem quiescētem. ¶ Ex quo sequit̄
secūda: ꝙ res quiescens mensurat̄ tempore per accidens: qꝛ
per accidens babet esse successiue: ꝛ q̄libet tale pōt mensu-
rari tēpore: ꝛ si petatur respectu cuius per se qes per accñs
dicit̄ mēsurari. ¶ Respōdet̄ ꝙ respectu mutationis ꝛ rei
que de per se babent esse successiuū. tempus eniȝ mensurat
pmo esse successiuū quo res mote cōtinuo babent aliud esse
ad rem qescentē: ꝛ per modū sequele: ꝛ ꝑ accidens mēsurat
durationē quietis: s̄m quā res quiescens babet ad illas res
motas continue aliud ꝛ aliud esse.
¶ Quantū ad 6ᵐ dicas pmo. ꝙ tempus est causa corruptio- Utrū tēpus sit corruptiōis cā.
nis ꝛ gñationis. patet: qa est motus solis: qui est causa gene-
rationis ꝛ corruptionis in bis inferioribus. ¶ Scd̄o dicas.
ꝙ tēpus est magis per se causa: quantū est ex natura rei ge-
nerationis q̄ȝ corruptionis. patet: qa propter gñationē agit
de per se. natura eniȝ intēdit ꝛ agit ꝓpter esse: ꝓpter corru-
ptionē enim inquātū est corruptio non agit nisi ꝑ accidens:
cū nā de per se nō intēdat terminū corruptionis: sed de bis
nō curat Phs. ¶ Tertio dicat̄. ꝙ tēpus dicit̄ magis causa
corruptionis: q̄ȝ gñationis ad bunc sensuȝ: ꝙ corruptio fre-
quēter fit solo lapsu tēporis: sine boc ꝙ appareat aliqd̄ cor-
rumpens extrinsecū: non autē fieret vnq̄ȝ gñatio rei ꝑfecte:
qn appareret applicatio alicuius gñantis ad extra: sicut so-
lo lapsu tēporis: introducit̄ senectus: sine boc ꝙ aliqd̄ aliud
appareat itroducens senectutē: non sic introducit̄ aliqd̄ ꝑfe
ctum esse: quin appareat aliqd̄ introducēs vel aliqd̄ gñans:
nō tñ facit illā corruptionē tps sine alio corrūpēte: sed alte-
rans itrinsecū qd̄ cā facit: nō cōiter a vulgo fuerit notum.
¶ Ad 7ᵐ principale dicit̄. ꝙ si instans capit̄ pro paruo tem- An idē instās maneat ꝑ totū tempus. Instans multiplex.
pore: tunc infinita instātia sunt simul: quoꝝ q̄libet est pars
alterius. ¶ Scd̄o. ꝙ si instans capit̄ concretiue pro mobili
celesti: babēte se s̄m aliquē certū situȝ ad fixum qescens: sic
est semꝑ ideȝ instans in re: lȝ sit aliud ꝛ aliud in rōne. patet:
qa semper est idē mobile: lȝ cōtinue aliter ꝛ aliter se babeat:
ꝛ ob boc aliud ꝛ aliud dicatur in ratione. ¶ Tertio. ꝙ si in-
stans siue nunc capit̄ pro indiuisibili in tēpore cōtinuante
partes tēporis sicut nunc punctū imaginamur ꝯtinuare par
tes linee: tunc nibil est instans: qa nullum est tale indiuisibi-
le: vt dicet̄ in sexto. ¶ Quarto. ꝙ si esset/esset cōtinue aliud
ꝛ aliud. patet: qꝛ sicut cōtinue esset aliud tēpus: ita continue
esset aliud ꝛ aliud instans terminans ipsuȝ. ¶ Quinto. si ca-
piat̄ instans pro tēpore in infinitum paruo: tunc nibil est in-
stans: quia nullum est tempus infinitum paruum. quolibet
enim tempore minor est sua medietas. Hec de 7° principa-
li: ꝛ per cōsequens de toto 4° physicoꝝ.

¶ Finit liber Quartus.

¶ Incipit

¶ Incipit Liber Quintus.

Circa quintū in quo phs determinat de diuisione motus in suas ptes subiectiuas: idest spēs: simulqꝫ de vnitate ꝛ ꝯrietate motuū tres tractatꝰ ꝯtinētem: in quoꝝ pͦ de motꝰ diuisione. in 2ͦ de eiusdē vnitate. ꝛ in 3ͦ de eius ꝯrietate determinat. ¶ Primo notandū est. ꝙ phs in pnͦ 5ͥ premittit ꝙ aliqd
T.cō.p. Aliqd moueri tripl'r. pōt dici moueri tripliciter. pͦ p accn̄s. s. solū qd mouet ad motū alterius: qd eius nō est pars: vt albedo diceret moueri ad motum hoīs cui inheret. 2ͦ dicit aliqd moueri p se: sꝫ nō pͦ. vt ꝙ mouet rōne sue partis: vel etiā ps ad motū totius: vt si hō dicat calefieri rōne manus que calefit. 3ͦ dī aliqd moueri per se ꝛ pͦ. s. ꝙ totali ꝓprio motu totū mouet: vt hō currēs dī moueri local'r. Addit ꝙ eodē mō est ō mouēte. de aliquo enī dicimus mouere p accn̄s. de alio p se rōne ptis: ꝛ de alio per se ꝛ pͦ. s. de eo ꝙ totū motū fm se totū facit. ¶ Scdo enumerat phs illa que ꝯcurrūt ad motū dicens ꝙ sunt gnqꝫ. s.
T.c.3. Erta ad motū concurrunt. mouēs, mobile, tēpus in quo fit motus, terminꝰ a quo, ꝛ terminus ad quē: ꝛ sub termino ad quē cōprehēdit dispōnē fꝫ quā est motus. Addit ꝙ motus nō est in spē fm quā est motus: sed est immobili. pꝫ: qꝛ mobile per motum moʳ. Itēz ꝙ magis denominat a termino ad quez, ꝗꝫ a termino a quo, de quo satis dictum est in tertio. Item ꝙ passiones fm quas est motus nō mouent: supple p se. pꝫ: qꝛ in eis nō est motus: sꝫ in mobili. Itēz ꝙ aliqd pōt dici moueri ad aliquē terminū de p accn̄s: si dicat ꝙ soꝛ. moʳ ad id qd plō intelligit: vel tm̄ rōne partis: vt si qs dicat ire ad franciā: qa vadit parisius: quādoqꝫ in aliquē terminū de per se ꝛ pͦmo: vt si dicatur moueri
T.c.6. ad locū ꝓpriū quē intēdit. ¶ Tertio pbat ꝙ de his que attribuunt motui p accn̄s: nō est ꝯsiderādū in scientia. pꝫ: qꝛ tūc oporteret sciam ꝯsiderare de omnibꝰ: oia enī motui p accn̄s pñt attribui: vt ꝙ soꝛ. mouet ad pulchrā ciuitatē. ꝙ mouet
T.c.6. ad multitudinē centum hoīuꝫ: ꝛ sic de alijs. ¶ Quarto ꝙ de his que attribuunt mutationi per se: est ꝯsiderari. pꝫ: qꝛ talia sunt determinata ꝛ possunt sub scia cōprehēdi: qꝛ de p se nō est mutatio: nisi inter ꝯdictoria seu ꝯria. capiendo ꝯria large: ꝓut mediū dī ꝯriū vtriqꝫ extremo: verum est ꝙ interponit
T.c.7. phs ꝙ albedo nō est motꝰ: sꝫ albatio: intellige ꝙ h̄ non est quidditatiua predicatio: albedo est motus. ¶ Quinto ꝙ ois mutatio est de quodā termino in quēdā terminum: sic vꝫ ꝙ oportet illud qd mutat nō total'r se hr̄e: sil'r fm prius ꝛ posterius ꝓut Cōmētatoꝛ: qꝛ qd total'r sil'r se hꝫ p totū tēpus. hoc nō mutat iuxta qd nois. hec autē mutaͦ pōt imaginari fieri 4ʳ. s. qꝛ vel est de nō subiecto in subꝫ: vel de subto in nō sbꝫ: vel de subto in subm: vel de nō subto in nō subm. Alijs modis nō est imaginabile aliqd moueri: per subm intelligas terminū positiuū: p nō subm ꝓpriatiuū. ¶ Ex quo infert sexto ꝛ est pncipalis ꝯ pͦme partis. ꝙ solū sunt tres spēs mutatiōis pꝫ: qꝛ cū quatuoꝛ modis imaginari pōt sic posse aliqd mutari: vt dictū est in pcedēti: penes solū tria. pͦma fiūt mutatiōes ꝛ nulla penes 4ᵐ: rō qꝛ mutatio dꝫ eē inter ꝯria vel ꝯdictoria. modo inter subm ꝛ nō subiectū nulla est oppō. addit ꝙ mutatio de nō subto in subm vocat gn̄o: mutatio de subto in
T.c.8. nō subm vocat corruptio: ꝛ hoc est qd nois. ¶ Septimo infert ꝙ gn̄o nō est motus. pbat: qꝛ omne illud qd mouet est ens in actu. mō qd gn̄at nō est ens in actu. ḡ qd gn̄at nō moʳ: ꝛ vltra. ḡ gn̄o nō est motus. pꝫ pͦma ꝯña in brachio. ꝛ 2ª p locum a ꝯiugatis: etiā si gn̄o esset motus: oporteret ꝙ esset motus eius qd per eū mouet: puta ꝙ gn̄at subiectiue: etiā sic ꝙ generaret moʳ. pꝫ maioꝛ: qꝛ laici nulli attribuūt moueri nisi enti in actu. vñ sīm est ꝙ nō ens nō dī moueri p se: sil'r mā pͦ que nō est ens in actu: nō dī moueri vulgariter: qꝛ vulgares eā nō pcipiunt. minoꝛ pꝫ: intelligēdo eā de eo qd gn̄at subiectiue. hoc enī nō est ens in actu: qꝛ est mā que non est hoc aliqd in actu. h̄ pbatio fundat sup mō loquēdi quo mā: eo ꝙ vulgaribus incognita est: nullo mō dī moueri: ipsi. n. solūᵐ mō rei existi h̄ aliqd i actu: mouēri sībꝫ vtroqꝫ terᵐᵉ: idē attribuūt moueri. Ex ꝗ īfert ꝙ corrupꝰ nō ē motꝰ: rō qꝛ corrupꝰ opponit gn̄oni ꝗ nō ē motꝰ. ḡ ꝛc. tꝫ ꝯña: qꝛ motꝰ nulli opponit nisi motui aut qeti. ¶ Octauo īfert. ꝙ ois motus est ō subto i sbꝫ. i.
de termino positiuo i terminū positiuū. pꝫ: qꝛ alie mutatōes nō sunt motus per pcedētia. ¶ Nono infert ꝙ fm subam nō est motus. pbat: qꝛ ois motus dī esse de ꝯrio in ꝯriū: mō sube nihil est ꝯriū. igit ꝛc. ¶ Expositio huius rōnis ꝛ alioꝝ T.c.10.
que sequunt patebit in dubijs. ¶ Decimo ꝙ fm ad aliqd nō est p se motus. pbat: qꝛ in illo pñto nō est p se motus: cuius termini variant nulla facta in suba mutatione: sꝫ termini in pñto ad aliqd sūt hmōi. igit ꝛc. maioꝛ manifesta est: qꝛ tūc nō de p se: sed variant ipsi ꝓpter motū. ꝛ minoꝛ pꝫ: qꝛ soꝛ. albo ꝛ platone nigro: ponat plonē dealbari: erit post soꝛ. silis plato: cui añ erat dissilis: nulla mutatione facta in soꝛ. ¶ Deinde 11ͦ. ꝙ i actiōe vł passiōe nō ē motꝰ. pbat: qꝛ nulliꝰ motꝰ est motꝰ neqꝫ gn̄onis gn̄atio: sꝫ actio est mꝫ motus ꝓut fit a mouēte: ꝛ passio motꝰ ꝓut recipit ī mobili. ḡ nec actiōis ipiꝰ nec ēt passiōis ē motꝰ. aᵐ pꝫ: qꝛ ipiꝰ motꝰ nō est motꝰ subiectiue ō p se: nō enī opꝫ vnū motū esse subm alteriꝰ: sꝫ potiꝰ mā ꝗ mouet est subm: nec etiā est ipsiꝰ motus: motus terminatiue de per se: qꝛ nō est de rōne motus ꝙ vadit ad aliū motū totalē tanꝗꝫ ad terminū. pcederet enī in infinitū: qꝛ. a. motus, iret ad. b. ꝛ. b. ad. c. ꝛ sic nunꝗꝫ esset qes: qd est inconueniens.
¶ Duodecimo infert ꝙ in solis tribꝰ pdicamētis est motus per se. s. qualitatis, quātitatis, ꝛ vbi. pbat. In illis pñtis solū est motus: in qbꝰ est ꝯrietas passiua: inter cuius terminos potest eē mutatio cōtinua: subto existe hoc aliqd in actu. ꝓpter quā de p se: de noie rei que mutat termini illoꝝ pñtoꝝ nati sunt variari: sed ita est de his tribꝰ ꝛ de nullis alijs. ḡ ꝛc. maioꝛ pꝫ: qꝛ ad motū talis ꝯrietas regrit: eo ꝙ dꝫ eē de ꝯrio in ꝯriū. ꝛ minoꝛ pꝫ inductiue. Addit ꝙ motus pñti ꝗlitatis vocat alteratio: sꝫ enī fm vim signitionis termini debeat alteratio esse ita cōe sicut mutatio: tñ restringit ad motū alteratōis motus de pñto ꝗtitatis vadēs ad ꝗtitatē maiorem vocat augmētatio: ꝛ vadēs ad minorē diminutio: sꝫ motꝰ pñti vbi vocat latio apud phm: qꝛ latio ꝓprie deberet dici motꝰ vectionis: vel motus reꝝ motarū ad motū alioꝝ. ¶ Decimo T.c.20.
tertio distinguit imobile dicēs: ꝙ aliqd dī imobile: qꝛ nō pt moueri vt deꝰ: aliud qa difficulter posset moueri: vt magnū pōdus: ꝛ 3ᵐ ꝙ nō mouet actu: est tñ aptū natū moueri: ꝛ tūc est ꝯ. ꝙ quiescere est sicut nō moueri. pꝫ: qꝛ qescere opponit priuatiue ipsi moueri: modo pͦuatiue opposita debēt se hēre fieri circa idē successiue. ¶ Ex qua pōt inferri ꝛ trahi diffinitio qetis: ꝙ est priuatio motus i subto apto nato moueri: tūc ꝛ qñ, ꝛ vbi, natū est moueri: hec est materia primi tractatus.
¶ Hic qrit pͦ. vtrū fꝫ subaꝫ est mutatio successiua. ¶ Scdo, Difficultates.
vtrū gn̄atio est motus. ¶ Tertio. vtrū fm subaꝫ est motus. ¶ Quarto. vtrū fm ad aliqd ē motꝰ. ¶ Quinto. vtrū motꝰ sit in pñtis actionis ꝛ passionis. ¶ Sexto. vtrū ois motꝰ est de ꝯrio in ꝯriū. ¶ Septimo. vtrū motus ex eo debēt dici cōtrarij: qa sunt de ꝯrijs termis in ꝯrios terminos. ¶ Octauo. vtrū ipsius motus est motus. ¶ Nono. vtrū gn̄o gn̄atur.
¶ Ad pͥᵐ istoꝝ pmittit ꝙ mutatio pōt eē successiua 2ʳ vel 3ʳ. An fm subam est mutatio successiua.
Uno mō rōne itēsionis vel remissionis forme que gn̄at vel corrūpit: vt in gn̄one vel corruptiōe albedinis. ¶ Scdo mō ꝓpter extēsionē quātitatiuā subti in quo fit gn̄o. ꝙ nō equecito est dispositū in oibꝰ ptibus: vt si in gn̄one ignis ex ligno mā ligni fit prius disposita in vna parte ligni ꝗꝫ in alia: ꝛ fm hoc successiue ex ea gn̄at forma ignis. ¶ Tertio mō pōt fieri successio rōne vtriusqꝫ: sꝫ ista reducit ad istas duas dictas. Scdo pmittit ꝛ fm subaꝫ fit mutatio que dī creatio: de qua

dictū est in pꝛio.que sit sube indiuisibilis:vt aīe intellectiue
vel angeli:semꝑ est indiuisibilis.Si autem sube diuisibilis:
tūc pōt eē subito vel successiue:sicut placet creatori de iª:vel
dicā post:qꝛ nō est naturalis.¶ Tūc ad ꝑmā qōnē ponunť
due ꝓpōnes. Pꝛia:fm subaȝ non est mutatio diuisibilis seu
successiua rōne intēsionis gradualis forme que acqriť.pȝ:qꝛ
subam nō suscipit magis neqȝ minus:vt supponiť ex dictis
in ꝑiitis:modo forma que acqriť in mutatione fm subaȝ est
fm subam bene ē mutatio successiua. subā.g̊ rc.¶ Scda ꝓpō.ꝙ fm subam bene est mutatio suc-
cessiua:rōne extēsionis q̄ntitatiue subti.ꝓbať sic.Ois forma
subalis que gñať ꝓduciť successiue.g̊ rc.ꝯña est nota.ꝓbať
aña:qꝛ sic forma subalis ꝓduciť sicut dispō sufficiēs ad eius
introductionē māe itroduciť:ꝛ illa dispō introduciť successi
ue:ꝛ nō sil' per totā mām.g̊ rc.maioꝛ pȝ ꝑ Phm in 2° d aia.
actus actiuoꝝ fiūt in patiēte bn̄ disposito.minoꝛ pȝ:qꝛ semꝑ
introductio illius dispōnis fit a gñante extrinseco.tale autez
nō pōt eque cito attingere partē disponētē ꝑ ꝓpingorē māe.
ergo ꝑus introducit dispōnē sufficiētē in partē ꝓpingorez.ꝛ
ꝯñter in distāciorē.g̊ successiue.Or aūt gño fit ab extrinseco.
pȝ:qꝛ ab eodē fit gño forme sequētis a quo corruptio ꝑcedē-
tis:modo nunq̄ȝ fieret corruptio ab intrinseco de ꝑ se:eo ꝙ
qōlȝ ens diligit se ꝑmanere:sic ēt vides gñare ignē ex cōbu-
stibilibꝰ successiue:ꝛ ex embꝛione animal successiue:cum coꝛ
Obo pᵃ ꝑius viuat q̄ȝ cetera mēbꝛa.¶ Sed ꝯ ꝑ auctem Cōmētato
ris in hoc dicētis.ꝙ mutationes indiuisibiles sunt termi trāſ
mutationū diuisibiliū:ꝛ ꝑ indiuisibiles intelligit gñones scōi
2ᵃ corruptiones.g̊ tales sunt idiuisibiles.g̊ nō successiue.¶ Se
cūdo qꝛ est dare ꝑmū instās eē sube.g̊ in illo est trāsmutatio
3ᵃ subita de nō esse ad esse.¶ Tertio qꝛ mutatio inter ꝯdicto-
ria nō est successiua:mō gño ꝛ corruptio que sunt fm subam
4ᵃ sunt inter ꝯdictoria.g̊ rc.¶ Quarto qꝛ sube nihil est ꝯrium:
nec suscipit magis ꝛ minus.g̊ in eis nō sunt cā successionis.ꝫ
pᵃ solo. ꝯña:qꝛ talia sunt cāe successionis.¶ Rñdeť ad pᵐ.ꝙ Cōmē
tatoꝛ dicēs mutationes fm subaȝ esse indiuisibiles:intelligit
ꝙ nō sunt successiue nec diuisibiles rōne intēsionis gradua-
lis:sicut mutationes fm qualitates intēsibiles ꝛ remissibiles
sunt diuisibiles:tā fm extēsionē subti:q̄ȝ ēt fm intēsionē for-
me que acqriť vł deꝑdiť:ꝛ ꝑ cōparationē ad illas mutatōes
Ad 2ᵐ fm subam sunt indiuisibiles nisi ꝑ illoꝝ modoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ
di ꝙ est dare ꝑᵐ instās eē cōplete sube:ꝛ ideo illud di muta-
tio indiuisibilis de nō eē cōpleto ad esse cōpletū:sȝ in illo nō
est generatꝰ subie:imo tota ꝑcedit illud instās. ¶ Scdo di ꝙ
nō est dare ꝑmū instās esse alicuiꝰ forme que gñať aū ꝙ ni-
Ad 3ᵐ hil illius forme sit.¶ Ad 3ᵘᵐ ꝙ mutatio fm subaȝ nō est ve
re iter ꝯdictoria:qꝛ nulla gño est inter nō eē rei ꝛ eē eiusdez
eo ꝙ talia sunt imediata:nullū aūt successiuum est inter ime-
diata:di tn̄ eē iter ꝯdictoria:capiēdo ꝯdictoria large:qꝛ ē in-
ter nihil eē forme ꝛ eē cōpletū eiusdē:ꝛ ita nō sunt ꝓprie ꝯdi
ctoria:eo ꝙ iter ea est mediū.s.forme aliqd eē:ꝛ eā nō eē cō-
pletā.ꝓportionali mō dicatur de corruptione:ꝛ hoc itelligit
Ad 4ᵐ Phs cū dicit eas eē iter ꝯdictoria. ¶ Ad 4ᵐ ꝙ ꝯña nō va-
let:qꝛ q̄uis talia nō sunt cā successionis de ꝑ se in accñtibus
fm successiones ꝑmo ꝛ tertio mō dictas:tn̄ cū hoc stat ꝙ ꝓ-
ꝓrie ipse sint ꝑ modū sequele cā successionis in subīs:eo ꝙ
sube nō possunt ꝓduci nisi mā ꝑdisposita:mō dispō sufficiēs
in qualitatibꝰ ꝯrīs nō pōt fieri eque cito ꝑ totā mām:ꝛ per
hoc successiue forma substantialis producitur:quia ad eius
generationē materia successiue sufficienter erit disposita.
Ꝯn gño cā motꝰ. ¶ Pꝛo 2ᵒ ꝑncipali est ꝑmo notādū:ꝙ qꝛ vulgares māȝ ꝑmā
nō cognoscūt:ideo sibi nō attribuunt moueri vel mutari:ꝑꝑ
qō nō eā:sȝ cōpositū ingunt gñari vł corrūpi:seu etiā formā.
¶ Scdo aduertať ꝙ moueri nō attribuiť nisi subto motꝰ ꝛ
nō forme q̄ acqriť:vt dicimꝰ aquā moueri:qꝛ calefieri seu al-
terari nō calitatē.Ex qbus seqť:ꝙ magna diuersitas est iter
gñari ꝛ moueri:qꝛ gñari subto nō attribuiť:sȝ forme vel cō-

posito:moueri aūt subto solū attribuiť:ꝛ nō forme. ¶ Ex q-
bus sequiť:ꝙ ꝑt motꝰ accipi 3ʳ q̄ntū sufficit ad pñs.Uno mō Motꝰ 3ʳ accipi pōt
largissime pꝛo oi mutatione:ꝛ sic nō est vsus eo Phs in toto
libꝛo.nō.n.visq̄ȝ dr̄ videť:ꝙ mutatio istātanea sit motꝰ. Se-
cūdo mō capiť large:ꝛ sic describiť ꝙ est mutatio successiua
entis in potētia fm ꝙ in potētia:quo mō Phs capit 3° huiꝰ. T.c.3.
Tertio modo sūmiť stricte:ꝛ sic vī ꝙ est mutatio successiua
entis extītis hoc aliqd in actu ꝙ manet idē sub vtroqȝ termi
no:vt pȝ ꝑ ꝑmissa:qꝛ solum tale qd vulgares dicūt moueri.
¶ Tūc sit pᵃ ꝓpō.ꝙ gño ē motꝰ:capiēdo motū 2ᵒ.qꝛ ē mu- pᵃ ꝓpō.
tatio successiua entis in poᵃ fȝ ꝙ i poᵃ.s.māe:put pȝ ex ꝑce-
denti dubitatōe.¶ Scda ꝓpō.gño simplr dicta nō est mo- 2ᵃ
tus:capiēdo moᵐ stricte.ꝓbať:qꝛ nō est mutatio successiua
facta in subto extīte h aliqd in actu manēte eodē sub vtroqȝ
termino.g̊ ꝯña nota est ꝑ descriptionē assūptā:qꝛ nō fit nisi
in mā que nō est hoc aliqd in actu. ¶ Tertia ꝓpō.gño fm 3ᵃ
qd est motus.pȝ:qꝛ motus localis vel augmētatiōis est gño
fm qd.g̊ ꝯñtia nota est.aña pȝ:qꝛ ꝑ motū localē mobile fm
qd gñať.fit.n.motū tali motu:quo aū nō mouebať:sił' est de
augmētatione.¶ Quarta ꝓpō.illuminatio que est de ꝑiua- 4ᵃ
tione luminis ad habitū luīs est motus:qꝛ est mutatio succes
siua in subto extīte hoc aliqd in actu manēte eodē:ꝛ de vno
ꝯrio in aliud.g̊ est motus.ꝯña tȝ ꝑ descriptionē motꝰ:ꝛ ēt ꝑ
Phm in lrā.ꝓbať aña.pᵃ:qꝛ illuminatio est mutatio successi-
ua.pȝ ꝑ motū localē lucidi vel remotionē obstaculi:frequen
ter fit successiue illuminatio mediȝ put videbiť in abbreuia
tionibus de aīa:ꝛ ꝙ subti in actu rc.pȝ:qꝛ mediȝ fm ꝙ est de
ꝯrio rc.pȝ:qꝛ est de ꝑuatione luīs in hitū:mō ꝑuaꝰ ꝑ Phȝ in
lrā poniť ꝯriū:ꝛ negaꝰ affirmationi:vt album nigro. Ex quo
seqtur ꝙ in for.gñeť albedo nouo:cuiꝰ nihil fuit aū:illa gño
est motꝰ:qꝛ est de ꝑuatōe in hitū. ¶ Quinta ꝓpō.alia rōne 5ᵃ
dī illuminatio motꝰ:ꝛ alia gño.pȝ put est gño est sbȝ ꝑus nō
eē illuminatū:ꝛ posteriꝰ esse illuminatū:qꝛ gño inq̄ntū hō est
de nō eē in eē:sȝ inq̄ntū est motus est subȝ extīs h aliqd i actu
ꝑus eē ꝑuatū luīe ꝛ posteriꝰ eē luminosum.¶ Sexta ꝓpō.ꝙ 6ᵃ
gñať subtiue est.pȝ:qꝛ illud nō est nisi mā:que est sicut dcm̄
est in ꝑmo.¶ Septima ꝓpō.forma que gñať terminatiue 7ᵃ
est.ꝓbať.posito ꝙ gño forme ignis ꝑcise duret ꝑ istā horaȝ:
sic ꝙ in instāti termināte hāc horam gño sit cōpletata:tūc hec
gño ignis est ens ꝛ nō aliud ens q̄ȝ forma totalis que gñať.
ergo est foīa totalis q̄ gñať.maioꝛ pȝ:qꝛ qua rōne ꝯcediť ꝙ
ista hoꝛa est:ꝯcedēdū est ꝙ hec gño est:que adeq̄te mēsura-
tur hac hoꝛa.Itē ois mutatio est.hec generaꝰ ē mutatio.g̊ est:
ꝛ itez in hac hoꝛa iste totalis ignis gñať:ꝛ non gñať nisi hac
totali gñone.g̊ hec totalis gño est.minoꝛ ꝑncipalis pȝ per di
cta in p:qꝛ gño nō est fluxus distinctus a forma que gñať:ꝛ
tūc arguiť vltra:gño est forma totalis qua gñať.g̊ forᵃ que ge
nerať est.ꝯña tȝ:qꝛ aña est ꝓpō affirmatiua in qua nᵒ est am
pliatio.Ad veritatē talis reqriť ꝯstātia terminoꝝ. ¶ Cōfir-
mať.qꝛ h gño est vt ꝓbatū est.g̊ est ens.g̊ est ens qō est.tenet
ꝯña 2ᵃ.qꝛ in pᵃ ꝑꝑ restrictionē copule iy ens restrīgiť ad sup
ponēdū solū ꝓ his que sunt.tūc vltra:est ens qō est:ꝛ nō pōt
dici qd sit illud nisi forma que gñať:eo ꝙ nō est fluxus sup-
additus forme:vt dictū est in ꝑ huiꝰ.g̊ est ens ꝙ est foīa que
gñať.ꝙ nō pōt esse:nisi forma que gñať esse.¶ Tertio vī ꝙ
sicut ista hoꝛa est in successione:ita foīa que gñať cū gñať sit
in successione.g̊ est in eē successiuo subalī:cuȝ sit sua gñatio
que est i eē successiuo.¶ Octaua ꝓpō.cōpositū qō gñať cō- 8ᵃ
pletiue seu totalitatiue est.pȝ:qꝛ illud nō est nisi mā ꝛ forma
simul capte:que sunt ꝑ ꝑcedētes ꝯnes. ¶ Sed ꝯ:qꝛ Phs di- Obo.
cit ꝙ sic nō est.ꝑ periherminias.¶ Scdo si forma est.g̊ est
facta:qꝛ oē qō est ꝛ nō ꝑpetuū est factū.ꝛ vltra:g̊ nō amodo
fit.¶ Tertio qꝛ si cōpositū est.g̊ nō est mutatio ad eē cōpo-
siti.tȝ ꝯña:qꝛ oē qō mutatū est in aliquē terminuȝ amō non
mutať ad illū.sexto huiꝰ:ꝛ qꝛ habitibus extītibꝰ in mā cessat

T.c.35. motus p° d gñone. & vltra.g nõ ẽ gñio cõpositi:qz illa ẽ mutatio ad eẽ cõpositi. ¶ Quarto qz phs dicit i lrã in hoc 5°.q illud qd gñat nõ est. ¶ Rñdet ad pmã.q phs vult in p° pibernenias illud qd fit nõ eẽ:in esse pmanẽti seu cõplete facto:nõ tamẽ vult negare qn illud qd fit:sit icẽ successiuo:vel i fieri:vt motus vel tẽpus:cũ sit est inesse successiuo:sic in pposito qd gñat nõ est cũ fit inesse pmanẽti:sz est inesse successiuo siue fieri:sicut tẽpus est vel motus. ¶ Ad 2m di negãdo 9ñaz:& ad pbõnẽ di.q nõ opz oẽ qd est & nõ est ppetuũ eẽ factuz: sed sufficit eẽ factũ vel fieri:sicut ista hora est & nõ est facta:sz fit. ¶ Ad 3m di:q mutatio pprie nõ est ad eẽ cõpositi: sed est ad esse cõplete factũ cõpositi totalis:seu ad esse pmanens cõpositi:modo illa nõ sunt:cũ cõpositũ gñat:& ideo ad i° adhuc manet mutatio seu gñio cõpositi. ¶ Ad 4m di:q phs voluit q illud qd gñat subĩtue nõ est hoc aliqd in actu:cum hoc tñ stat q est:& hoc dictũ fuit pus i lrã. Hoc d 2° pncipali.

An sm subaz sit motus. ¶ Quantũ ad 3m est p° sciẽdũ:q phs vocat motũ esse sm tale pñtum:sm quale termini variari nati sunt de noie rei que mouet ppter motũ factũ. Itẽ motũ vocat de p se in aliquo pñto:qd pñtum sic se hz:q de p se nati sunt termini illi° pdicamẽti sigñtis vltimas dispões sm quas est motus de primis subiectis variari pp motũ factũ:& intelligit de p se:sic q si termini illi debeãt verificari de pmis substãtijs de qbus verificat moueri:ipsi verificabunt aut simplr aut sm qd:sicut post videbit. ¶ Itẽ p accñs motus di eẽ in pñto:q sic se hz: q ptingit ppter motũ factũ terminos ipsi° sigñtes vltimas dispões sm quas est motus variari:nõ tñ est necessariũ ppter quẽcũqz motũ eos variari de noie rei que pprie mouetur.

Termini 2r 9rij. ¶ Scdo est notãdũ q termini dicũr 9rij duplr: pprie.s. termini cõnotãtes formas 9rias:vt albũ & nigrũ:vel supponentes pro eisdẽ:sicut albedo & nigredo. Alio mõ large.s.termini nõ 9dictorie oppositi:q nõ possunt simul:sz bene successiue de codẽ verificari.

T.c.10. ¶ Ex qb° sequit 3m.q termini pñti sube nõ sunt 9rij.pz:qz illi nõ possunt silr d codẽ verificari:sicut hõ & equus & qcũqz pportionales:nũqz successiue de codẽ Vificarent:nunqz eni idẽ pus esset vni° speciei spãlissime subalis & post alterius. ¶ Quarto qz res dicũr large 9rie a qbus capiunt denominationes incõpossibiles respectu eiusdẽ tertij exñtis hoc aliqd in actu:pprie Vo forme gradualr distãtes &c.sicut de hoc dictũ fuit in notabili 5° libro pñtorum. ¶ Ex qbus sequit qntũ:q sube nõ sunt pprie 9rie.pz:qz nõ sunt forme gradualr distãtes.

Cõtrarietas non est in suba. ¶ Sexto sciẽdũ q phs dicit in pñto esse 9rietatẽ large:in quo sunt termini non 9dictorie oppositi q possunt successiue:sz nõ simul de codẽ exñte hoc aliqd in actu Vificari. Ex quo sequit in pñto sube nõ eẽ 9rietatẽ:pz p tertiũ. ¶ Quib° pmissis:rñdet p° ad dubõnẽ.q ad subaz est motus:capiẽdo motũ cõiter.pz:qz gñio est motus & est ad sbaz.g.maior pz p dicta in pcedẽti dubitatiõe.& minor manifesta est:qz pp gñonẽ simplr dictã variant termini de pñto sube:qz aliquid post est equus q prius non fuit equus. ¶ Scda ppõ.ad subam nõ est motus inquãtũ est motus capiendo motũ pprie.pbat sic. Ois motus fit in subto exñte hoc aliqd in actu.n° mutatio ad subaz fit in subto exñte hoc aliqd in actu saltẽ inquãtũ huius.g nulla talis est motus.maior pz p descriptionẽ motus stricte accepti.& minor pz:qz generatio & corruptio que sunt mutationes ad subaz vel a suba: fiũt in subto in pura potẽtia.

Obo ¶ Sed 9 augmẽtatio est pprie motus & est ad subaz.ergo &c.maior pz de se.& minor pbat: qz augmẽtatio est gñio que est ad subaz:vt supponit ex p° de gñone:& ibi dicet.

Solo. ¶ Rñdet:supposita vitate minoris.q aliqs motus bene est ad subam:sed hoc nõ est inquãtũ est motus:nã inqñtũ augmẽtatio est mot° fit in subto in actu q p eã fit maius:& sic est ad quãtitatem nõ ad subaz:sed inquãtũ est gñio:sic fit ad subaz & sic nõ est mot°.sic eniz fit in subiecto in pura potentia:de quo magis dicetur in p° de generatione.

Vtrũ ad aliqd ẽ motus ¶ Quantũ ad quartũ p° pmittit:q ois res mũdi est ad aliqd. pz:qz idẽ & diuersuz sunt spẽs ipsi° ad aliqd:que sunt trãscẽdẽtia:sicut de hoc dictũ est in 4° topi. ¶ Scdo cuã ois res diuisibilis est quãtitatis.pz:qz est paritas.est.n.binari° suaz medietatũ.g paritas. ¶ Tertio.ois multitudo est qlitatis. pbatio:qz est paritas vl iparitas.g qlitas.9ña tz a spẽ ad genus.añs pz:qz ois mltitudo vl est par.& sic paritas:vel ipar.& sic est imparitas:cũ nõ sit aliud par qz pitas:nec impar qz imparitas. ¶ Quarto.omnis res diuisibilis est quãtitas: qz binarius suaz medietatũ:silr oia plura sunt quãtitas.pz:qz sunt numerus par vel impar. Ex qbus sequit q nõ valz cõsequẽtia.a.est qñtitas:ergo.a.e.aliqd vnũ vel vna forma. pz: qz si.a.esset collectio decẽ hominũ.añs esset verũ.& 9ñs fssm. ¶ Scdo sequit q hec 9ñtia nõ valet.hec mutatio est ad qlitatẽ.igit est alteratio.pz:qz ois mutatio que est ad rẽ diuisibilem est ad qualitatẽ:per 2m pmissoz. ¶ Ex illis pñt inferri cõclones. Prima ois mutatio est ad rẽ de pñto ad aliqd:vel a re de pñto ad aliqd.pz:qz si sit acqsitiua:tũc est ad aliqd:& si deperditiua tũc est ad aliqd.eo qd omne ens mũdi est ad aliqd:p pmũ pmissoz. ¶ Scdo infertur q ois mutatio que est ad rẽ diuisibilẽ est ad quãtitatẽ vel ad qualitatẽ. pz p 2m & 3m pmissoz:sed hoc nõ est ad mẽtẽ phi.

Ad quãtitatẽ mot° augmẽtationis. ¶ Quantũ ad intẽtionẽ phi sit pma ppõ. Ad qñtitatẽ est p se motus augmẽtationis vel diminutionis. pbat:qz pp augmẽtationẽ de per se opz variari terminos pdicamẽti quãtitatis d noie rei que mouet.igit &c.9ña tz p pmũ notabile pcedẽtis dubij.& añs pz:qz si aliquid sit bicubitũ & augeat,erit post maius bicubito:codẽ modo de diminutione.

Ad qualitatẽ mot° alteratiõis. ¶ Scda ppõ. Ad pdicamẽtũ qualitatis est per se motus alterationis. pbat sicut precedens:qz pp alterationẽ opz variari de p se terminos pñti qlitatis sigñtes vltimatas dispões sm quas est motus:vl simpliciter vel sm qd.g 9ña tz. pbat añs:qz si aliqd sit album & denigret.prius de eo di esse albũ & post nigrũ:silr si aliqd sit minus albũ & intẽdat albedo eius:mutant termini pñti qlitatis sm qd:qz pus est minus albũ & post magis albũ codẽ modo si subm pus puatũ albedine acqrat albedinẽ mutabũtur termini sm quid:qz pus est priuatũ albedie & post albũ. puatio eni opponit velut 9rium.

Ad vbi nõ est motus. ¶ Tertia 9.in pdicamento vbi,nõ est p se motus. pbat sic:qz ppter nullũ motũ factuz opz de p se variari terminos de pñto/vbi.g in pñto vbi,non est p se motus.9ña tz p notabile idez. pbat añs.qz quocũqz modo aliqd mouet sm vbi,staret oia alia silr moueri:sic q illud nec mutaret locũ nec sitũ ad aliqd aliud:& tũc nulli termini de vbi/variarent:eo q ipm nõ mutaret locũ quocũqz modo caperet locus.

Ad vbi est p se mot°. ¶ Quarta ppõ. Ad vbi est p se motus: ad hũc intelligẽdũ:q si aliqd debeat moueri motu locali vel ei simili nobis pceptibili:opz terminos pñti vbi/variari d nomine rei que mouet.pz:qz motũ de vbi,nõ pcipim° nisi pcipiamus mutationẽ loci pprie vel improprie dicti:put dcm est in 4°.vñ oibus consilr motis motu tali essentialr qualis est motus pñti vbi:nos nihil diceremus seu etiã iudicarem° moueri:& hanc 9nem intẽdit phs dicẽs motum eẽ ad vbi. ¶ Correlariũ.in tribus pñtis reperit motus:put nobis pcipit.pz per 3am & 4am 9nẽ.

T.c.10. Ad relationẽ nõ est p se motus. ¶ Quinta ppõ. In ad aliqd nõ est per se motus. pbat:qz ppter nullũ motũ factũ opz terminos predicamẽti ad aliqd sigñtes dispões vltimatas:sm quas est motus variari de noie rei que mouet.pz.qz cũ sortes de albedine alterat ad nigredinẽ.ponat q oia alba silr alterẽt & oia nigra alterẽt mõ 9rio:tũc pp motũ ipz nõ erit sor. post alicui silis:cui ante nõ erat silis:nec ẽt dissilis:cui añ nõ erat dissilis. Silr staret in alterationib° qbuscũqz in casu possibili.silr in augmẽtatione & diminutione:non opz q alicui fiat equalis cui ante non erat equalis:nec etiam q alicui fiat inequalis:eodem mõ in motu pdicamẽti vbi:si oia silr mouerent motu de vbi. ¶ Sed 9 ad albedinẽ est p se mot°:ergo p° obo.

ad aliquid. ꝯñ tña tȝ: qꝛ albedo eſt ſilitudo que eſt ad aliqd ꝑ
2° ſe. ¶ Scđa qꝛ aſſimilatio eſt per ſe ad aliqd ꝓut notū eſt: ⁊
eſt motus: igiť. maioꝛ pȝ: qꝛ ſilitudo eſt de pñto ad aliqd per
ſe. ⁊ minoꝛ pȝ: qꝛ aſſimilatio eſt mutatio: ⁊ nō eſt gñō nec coꝛ
3° ruptio. ¶ Tertio. qa in pñtis dž: ꝙ in ad aliquid eſt ꝯtrarietas.
4° ergo motus: ꝑ ph̄m in lr̄a. ¶ Quarto. qꝛ ſanatio eſt ꝑ ſe mo
tus: ꝑ ph̄m in lr̄a: ⁊ tñ eſt ad aliqd. pȝ: qꝛ eſt ad ſanitatē que
5° eſt ad aliqd: ſeptimo hui⁹. ¶ Quinto ꝓpter motū factū ter-
mini de ꝑdicamēto ad aliqd varianť de ꝑ ſe de noie rei que
moueť. ꝗ. ꝯña tȝ ꝑ deſcriptionē poſitā ꝑus in ꝑ dubio. ⁊ añs
pȝ: qꝛ qcqd moueť hȝ ſe prius aliq̄lr ⁊ poſteri⁹ alr: mō prius
⁊ poſteri⁹ ſunt termini de pñto ad aliqd: imo ⁊ in augmenta-
tione eſt prius min⁹ ⁊ poſt maius: mō iſta ſunt de ꝑdicamen
Solo to ad aliqd. ¶ Rñdeť ad ꝑmā ꝙ tenēdo terminos ꝑſonalr:
ad aliqd eſt ꝑ ſe motus: ſicut dictū fuit ſupius in coꝛrelarijs:
ſȝ tenēdo ad aliqd mālr: vt ſit ſenſus: ꝙ ſicut ꝓpter aliquam
mutationē opȝ variari ꝺ ꝑ ſe ťminos de pñto q̄litatis dictos
de albedine vel hui⁹ qualitatis: ita ⁊ ꝓpter eā opȝ variari de
per ſe terminos pñti ad aliqd: ſic negať ꝯña: qꝛ lȝ idē ſit albe
do ⁊ ſilitudo: tñ non opȝ ꝙ quēadmodum facta intēſione al-
bedinis variať magis albū ⁊ minus albū: ꝙ ita varianť ter-
Ad 2ᵐ mini ſilitudinis ⁊ diſſilitudinis. ¶ Ad ſcđaȝ dž. ꝙ lȝ aſſimi-
latio eſt motus: tñ hoc eſt per accñs: de nullius eni mot⁹ rō-
ne eſt: ꝙ ſit aſſimilatio: ⁊ ideo non eſt hec ꝑ ſe: aſſimilatio eſt
motus vel motus eſt aſſimilatio: ⁊ q̄uis eſſet hec ꝑ ſe: motus
eſt ad aliqd: eo ꝙ eſt neccīa: nō tñ ꝑꝑ hoc eſſet ad aliqd per ſe
motus: ad intellm quo ꝑ ſe eſſet motus in pñto: fuit ſuperius
Ad 3ᵐ expoſitū: ⁊ cā declarata eſt prius. ¶ Ad tertiā dž ꝙ termini
de pñto ad aliqd nō ſunt vere ꝯrij: nec eſt in ad aliqd ꝯtrietas
ſufficiēs ad motū. opȝ. n. ꝙ in ipſo eſſent res: inter quas poſ-
ſet eſſe mutatio ſucceſſiua: propter quā de ꝑ ſe opȝ terminos
pñti ad aliqd ſigñtes illas diſpōnes vltimatas variari ꝺ no-
Ad 4ᵐ mine rei que moueť: ⁊ ita nō eſt. ¶ Ad quartā. ꝙ ille termi-
nus ſanatio nō eſt de pñto ad aliqd ſȝ q̄litatis: ſȝ ph̄s in 7°
huius vult ꝙ ille terminus ſanitas conotat quēdā reſpectū:
ꝓpter qđ ꝑ accñs in pñto ad aliqd reponiť: ⁊ dž ꝙ forte nul-
lus motus de per ſe eſt ſanatio: ⁊ ſic accidit oī motui q eſt ſa-
natio eſſe ſanationē: quapꝑ rō nō ꝓcedit. ⁊ ph̄s in hoc quto
dicit ſanationē eē motū exēplariter: quoꝝ nō reqriť ꝯficatio:
vñ ſi in forte eſſet egritudo ꝑꝑ infrigidationē ſtōchi, cale-
factio ſtōchi eſſet ſanatio: ſȝ de ꝑ accñs: qꝛ ſtaret ꝙ iſta calefa
Ad 5ᵐ ctio maneret ⁊ nō eſſet ſanatio. ¶ Ad qntā dž negādo ꝯñaȝ.
termini eni de pñto ad aliqd hñt varianť de noie rei que mu-
tať ſicut ꝑus ⁊ poſteri⁹ magis ⁊ minus: ſȝ nō illi de ꝑ ſe: q ſi-
gnificāt vltimatas diſpōnes ſm quas eſt mot⁹: ſic ſile, eq̄le,
vltimū, ꝓpinquū, ⁊ ſilia: ſicut varianť alioꝝ pñtoꝝ termini
Obo. de per ſe: ꝓpter motus factos. ¶ Et ſi dicať hec eſt ꝑ ſe: aſſi-
Solo. latio eſt ad ſilitudinē: igiť ad aliqd eſt ꝑ ſe motus. ¶ Conce-
des añs ⁊ negabis ꝯñam: qꝛ nullus motus de ꝑ ſe eſt aſſimi-
milatio: vt dictuȝ eſt. nec argᵐ valeret: ꝑ ſe aſſimilatio eſt ad
ſilitudinē ⁊ eſt motus. ꝗ ꝑ ſe motus eſt ad ſilitudinem. ſubſu
mēdo enim ſub ſubiecto dicte propoſitionis compoſite mo-
dalis perſonaliter: non opȝ valere conſequentiam.

T. c. 10. An mot⁹ ſit in pñto actionis ⁊ paſſionis. ¶ Quantum ad qntū eſt ꝑma ꝓpō. ꝙ in predicamētis actio-
nis ⁊ paſſionis nō eſt per ſe motus. pȝ: qꝛ motus dž eē in illo
pñto: cuius termini ſigñtes diſpōnes vltimatas ad quas va-
dit motus ꝓpter motū factū de ꝑ ſe nati ſunt variari: modo
ita nō eſt de iſtis pñtis: ergo. maioꝛ pȝ ex dictis. ⁊ minoꝛ pȝ:
ꝙ termini pñtoꝝ actionis ⁊ paſſionis nō ſigñt diſpōnes ad
quas vadit motus. ergo: imo ſigt met motū: mō motus de ꝑ
2° ſe nō vadit ad motū tanq̄ȝ ad terminū. ¶ Scđa ꝓpō. ꝙ nō
eſt ꝑ ſe motus ad ſitū vel ad habitū. pȝ: qꝛ ꝓpter nullū motū
de ꝑ ſe opȝ terminos illoꝝ pñtoꝝ variari de noie rei q̄ mu-
tať: qꝛ ſtaret quēlibet motū eſſe reb⁹ manentibus in ſili ſitu:
3° ſilr reb⁹ manētibus ſub ſilib⁹ habitibus. ¶ Tertia ꝓpō. ꝙ
nō eſt ꝑ ſe motus ad ꝑdicamētū, qñ, pȝ ſicut ꝑcedēs. ¶ Ul- 4°
tima ꝓpō. de per ſe nō eſt motus ſimplr: niſi in pñtis quali-
tatis ⁊ q̄ntitatis: ⁊ quo ad nr̄m ꝑcipere in tribus. ſ. illis duob⁹
⁊ pñto, vbi. pȝ: qꝛ cū ſint decē predicamēta vt dictum eſt in
pñtis: in ſubā nō eſt motus vt dictū eſt in 3° dubio: nec, vbi,
ſeu ad aliqd: vt dictū eſt in 4°. nec ī alijs: vt eſt iā dictū. verū-
tamē in vbi, eſt motus ſm intellm expliūm in 4° ꝓpōne ꝑn
cipali 4ⁱ dubij. Et ꝑ hoc pȝ ſcđa pars ꝯnis. ¶ Diceť aliqs nū Dubō.
quid poſſet alr exponi q̄ȝ ꝑ terminos ad aliqd pñti eſſe mo-
tū. ¶ Rñdeť ꝙ ſic. dād ꝙ motū eē ī pñto: ſicut hic accipiť, Solo.
eſt diſpō vltimata ſm quā illud pñtum ſua ſigta ſignificat
ſm ꝓpriā rōnē illius eē acq̄ſibilē ꝑ motū ꝓprie dictū ⁊ de
ꝑ ſe ⁊ illud ꝑ ſe tria dat intelligere. ꝑᵐ. ꝙ illa diſpō inquātū
hui⁹ nō poſſit acqri ſine motu illius cui ꝯuenit. Et in hoc ex-
cludit pñtum ad aliqd: diſpō eni noua ad aliqd pñti: pōt ali-
cui acqri ſine eius mutatione: vt aliqd diſſimile foꝛ. fit. n. ſi-
mile foꝛ. ſine ſui motu. 2° ꝙ talis ſit acquiſibilis ſucceſſiue:
alȉ nō ꝑ ſe ꝑ motū acqreť. ⁊ 3° ꝙ talis acq̄ſitio ſemꝑ acqra
tur ꝑ talē motū: vt ſemꝑ ꝑ intenſionē albedinis acqrereť eē
albū: vel ſimplr vel ſm qd. ¶ Itē aduerte ꝙ ille terminus
motus, nō eſt in illis pñtis: imo Cōmētatoꝛ dicit ꝙ eſt ꝺ pre-
dicamēto paſſionis tanq̄ȝ ſpēs: ſȝ dž eſſe in iſtis ad intellꝰ da
tos in 3° principali. nihil autem de hoc nunc.
¶ Quantū ad ſextū ꝑmittiť ibi ꝙ ſatis dictū eſt in 2° tertij: ⁊ An omnis mot⁹ ſit
in 4° notabili eiuſdē. ¶ Itē ꝑmittiť ꝙ ꝯtrietas pōt ſumi du- ꝯtro i ſuis
pliciter. ſ. ꝓprie pro formis ꝯrijs: ſicut dictū eſt de hoc 3° hu- Contrarie-
ius. ⁊ in 4° topicoꝝ. vel large pro diſtātia terminoꝝ iter q̄s tas duplex
pōt eē mutatio ſucceſſiua facta ī ſubto exñti hoc aliqd ī actu.
¶ Tūc ponunť ꝓpōnes. ꝑria termini intrinſeci motu loca ꝑ° ꝓpō.
lis nō ſunt ꝓprie ꝯrij. pȝ: qꝛ iuxta dicta in 3° ſunt ꝑma pars ⁊ T. c. 12.
vltia mot⁹: ⁊ iſte ſūt eiuſdē ſpēi ſpāliſſime. ¶ Sed ꝯ dices: Obo.
ille foꝛe ſunt ꝯrie que nullo mō poſſunt ſtare ſil adequate in
ſubto: ſed ita eſt de iſtis partibus motus. ꝗ ſunt ꝯrie. maioꝛ
pȝ ꝑ diffinitionē ꝯrioꝝ. ⁊ minoꝛ pȝ: qꝛ repugnat rei pure ſuc
ceſſiue: ſicut eſt motus localis: ꝙ alique partes ei⁹ ſunt ſimul
adequate. ¶ Rñdeť negādo maiorē: ſȝ in rebus ꝑmanenti- Solo.
bus ſiue ꝑmanētis nāe: maioꝛ eſſet vā: mō talis nō eſt mot⁹.
oībus. n. partib⁹ eiuſdē motus localis repugnat eē ſil adeq̄-
te: nō tñ ꝑꝑ repugnātiā realē quā hñt: ſȝ qꝛ nālr hñt eē ſucceſ
ſiuum ⁊ nō ſimul. vñ ꝯcedēdū eſt eas eē ſilimas eſſentialr.
nec reputandū eſt incōueniēs ꝙ ſint due forme ſilime eſſen-
tialr vnius ſubi ſucceſſiue: qbus tñ ex nā rei repugnat ſil eē
in ſubto. ¶ Scđa ꝓpō. termini extrinſeci motus localis nō 2°
ſunt ꝓprie ꝯrij. pȝ: qꝛ ſunt ſupficies que ſunt ſube. ſunt. n. lo-
ca iter que eſt motus: ⁊ illa ſunt ſuperficies. ¶ Tertia ꝓpō. 3°
termini intrinſeci mot⁹ augmētationis vel diminutionis nō
ſunt ꝯrij ꝓprie. pȝ: qꝛ ſunt ꝑma pars motus ⁊ vltima: ſicut in
motu locali. ¶ Quarta. termini extriſeci augmētatōis vl ra 4°
refactionis nō ſūt ꝯrij ꝯtrietate rerū. pȝ: qꝛ ſūt ꝓpōnes: quaꝝ
vna exꝑmit rē eē minorē: ⁊ alia rē eē maiorē: ⁊ tales ꝓpōnes
nō ſunt realr ꝯrie: cū poſſint ſil ſtare in intellectu eodē. Silr
ꝓbareť ꝙ termini extrinſeci diminutionis vel ꝯdenſationis
nō ſunt ꝯrij. ¶ Quinta ꝓpō. termini intrinſeci alterationis 5°
que eſt a ꝑuatione in habitū: vel a remiſſiori ad intēſius: vel
ecōtra: nō ſunt ꝯrij ꝓprie. pȝ: qꝛ illi termini intrinſeci ſūt q̄li-
tas remiſſioꝛ que ꝑ acqriť: ⁊ qualitas intēſioꝛ que poſterius
acqriť que ſūt eiuſdē ſpēi: eodē mō ſi fiat ecōtra. ¶ Sexta Termini intrin-
ꝓpō. alterationis que eſt de caliſſimo ad frigidiſſimū termi ſeci altera-
ni intrinſeci nō ſunt ꝯrij ꝓprie: vocādo terminū intrinſecum tionis non
a quo totā qualitatē que abijciť: ⁊ terminū intrinſecū ad quē ſunt ꝯrij.
totā qualitatē que acqritur ſm modū ꝯſuetū: lȝ impropriū.
ꝓbať: illa nō ſunt ꝯria que ſil ſtāt in ſubto: ſȝ in hoc caſu tota
frigiditas que acqriť ⁊ tota caliditas que abijciť ſtant ſimul
in eodē ſubto. ergo nō ſūt ꝯria. maioꝛ nota eſt. ⁊ minoꝛ decla-
rať: qꝛ ſūma frigiditas que gñať eſt: vt ſupius eſt arguꝰ: eo

ꝙ forma que gñaẽ est:ꝛ tota caliditas cũ corrũpiẽ est:ſ3 i eo/
dem ſubto:eodẽ tpe adequate gñaẽ ſumma frigiditas ꝛ cor/
rũpiẽ ſũma caliditas per caſu3:igiẽ in eodẽ ſubto ſunt ſimul
frigiditas ſũma ꝛ calitas ſũma. ¶ Cõfirmaẽ ſic.hec gñatio
ſumme frigiditatis nõ ꝫriaẽ corruptioni ſũme calitatis:ꝛ ip/
ſa eſt ſũma frigiditas.g ſũma frigiditas nõ ꝫriaẽ corruptio/
ni ſumme calitatis.maioꝛ p3:q2 ſtãt ſil' adequate in ſubto ꝙ
frigeſit.minoꝛ declaraẽ:q2 gñio ſumme frigiditatis eſt forma
que ꝑ eã gñaẽ.vt ſupius dictũ fuit in 2° dubio.mõ ꝑ eã gñaẽ
ſũma friditas.Et ſi hec hora ſit tẽpus pñs:durãte hac gñone
adequate ꝑ hãc horã:tũc hec gñio ſucceſſiue frigiditatis eſt in
hac hora.p3:q2 adequate mẽſuraẽ per hãc horã:ꝛ nõ poſſet
dici ꝙ ens eſſet:niſi eſſet ſũma frigiditas:cũ nõ ſit fluxus ſu/
peradditus:vt dictũ eſt in 3°.nec eſt frigiditas remiſſa:q2 nul
la talis ẽ gñio ſũme friditatis:ꝛ tũc arguaẽ vltra.hec friditas
ſũma ſtat ꝛ nõ ꝫriaẽ corruptioni ſũme calitatis:ꝛ illa eſt ſũ/
ma calitas.ergo ſtat cũ ſũma calitate:ꝛ illi nõ ꝫriaẽ.ergo ter/
7° minus a quo,ꝛ terminꝰ ad quẽ,nõ ꝫrianẽ. ¶ Septima ꝑpõ.
Termĩ ali/ cuiꝰ motꝰ nõ ſũt ꝫrij nunꝗ̃ termini alicuiꝰ motus ſunt ꝺe ꝫrij.p3:q2 nõ intrinſeci:
ſicut p3 ꝑ dicta:nec extrinſeci:q2 illi nõ ſunt niſi ꝑpõnes que
nõ ſunt ꝫrie realr:ꝛ hoc eſt rõnale:q2 motus in quantitate eſt
de quãtitate maioꝛe ad minorẽ:vel ecõtra:que nõ hñt ꝫrieta
tẽ:cũ vna eaꝝ ſit pars alteriꝰ.ꝛ ꝑportioꝛ eſt in alijs motibus.
8° ¶ Octaua ꝑpõ.que fuit de mẽte Phi.Oĩs motus eſt de ꝫ/
T.c.7. rio in ꝫriũ:capiẽdo ꝫria large.p3:q2 eſt inter terminos diſtã/
tes inter quos eſt mutatio ſucceſſiua:ꝛ a qbus capiunẽ deno
minationes incõpoſſibiles reſpectu rei mote exñtis hoc ali/
qd in actu:ꝛ talia vocanẽ large ꝫria.g ꝛc̃.maioꝛ p3 inductiue
vñ i motu locali circulari ſol moueẽ de oriẽte ad occidens.in
motu locali recto res moueẽ de vno loco ad aliũ:in quãtita/
te de maioꝛe quãtitate in minorẽ vel econtra.in qualitate de
qualitate vna in qualitate ad aliã incõpoſſibilẽ ꝑme quo ad
eiſe ꝑmanẽs:vel ſaltẽ õ remiſſioꝛe ad inteñſiorẽ:ꝛ oĩa dñr ſic
ꝫria:eo ꝙ ab oĩbus his capiunẽ denoĩationes incompoſſibi/
les ꝛc̃.ſicut declaraẽ de vltimo:ſi aliquod hẽret albedinẽ vt
duo:ꝛ intendereẽ ſic ꝙ fieret vt tria:ipſum diciẽ ꝑ album vt
duo:ꝛ poſt inteñſius albũ ꝙ̃ vt duo:ꝛ nullo modo hec ſiml' cõ
Nõndũ uenirẽt. ¶ Aduertaẽ tñ hñ.ꝙ hec diſtãtia in motu locali eſt
vel ẜm lineã rectã:vt in motu recto:vel curuã vt in motu cir
culari. Item in recto inueniẽ diſtantia maxima que eſt quo
ad motũ nãlẽ.ſ.que eſt ẜm ſemidiametrũ ſphere gñabiliũ:
ꝛ hoc expreſſe diciẽ eſſe ẜm longitudinẽ vt diſtãt termini lo
co ꝛ virtute:q2 locus ſurſum eſt nãlr calidioꝝ ꝛ locus deoꝛ/
ſum frigidioꝝ ꝯſeruãs. In motu aũt recto penes latitudinẽ
termini ſolũ diſtant loco:ꝛ nõ virtute:ſilr penes ꝑfunditatẽ.
diſtãtia in quãtitate eſt iter quãtitatẽ maiorẽ ꝛ minorẽ: ꝛ ibi
nõ eſt maxima:eo qꝺ nulla eſt ꝙ̃titas minima:ſ3 diſtantia in
quãtitate eſt iter minus ꝛ maius inteñſu3 vel inter qualitates
ſummas oppoſitas:ꝛ quelibet eaꝝ diſtantiarum ſufficit ad
motum ꝑprie dictum.Et hec de ſexto principali.
Cauſe ꝫ/ rietatis mo/ tuꝰ an ſit ꝑp terminos. ¶ Quantũ ad 7ᵐ ſit ꝑᵃ ſuppõ.gñio ſũme calitatis eſt ſumma
caliditas.p3 ꝑ gntã ꝑpõnẽ precedentis dubij. ¶ Scõa cor/
ruptio ſũme calitatis eſt ſũma calitas.ꝑbaẽ.q2 corruptio il
la eſt aliꝗ̃ calitas:ꝛ nõ eſt alia ꝙ̃ ſũma.g eſt ſũma.ꝯña t3.ꝛ
maioꝛ p3:q2 nõ eſt fluxus:vt ꝑbatũ eſt in 3°.nec ſilr eſt nihil.
ergo eſt calitas:q2 nõ vĩ quid eſſet aliud.ꝛ minoꝛ.p3:q2 que/
cũq3 caliditas capiaẽ citra ſũmã.illa nõ eſt corruptio ſũme
caliditatis:ſ3 calitatis remiſſe. ¶ Tertia.corruptio ſũme ca/
liditatis ꝛ gñio ſũme frigiditatis adequate ſimul ſtãt i ſubto.
p3.q2 per dicta in ꝑ notabili tertij libri in 5° dubio eiuſdem.
1ᵃ ꝑpõ. ¶ Ex quibꝰ inferunẽ ꝑpõnes.ꝑᵃ.gñio ſũme calitatis nõ cõ/
trariaẽ corruptioni ſumme friditatis.p3:q2 ſil' ſtãt in eodem
ſubto:per tertiã ſuppõne3. ¶ Corᵐ.aliꝗ̃ ſũma calitas alicui
ſumme friditati nõ ꝫriaẽ.p3:q2 hec gñio ſumme calitatis eſt
ſũma calitas ꝑ ꝑᵐ ſuppõnẽ:ꝛ illa corruptio ſũme frigidita/
tis eſt ſumma frigiditas ꝑ 2ᵃᵐ:ꝛ ꝑ ꝯnẽ ipſe non ꝫrianẽ:g ꝛc̃.
¶ Et ſi aliqs diceret Cõmẽtatoꝛ ꝛ Phs 2° de gñone videnẽ
dicere ꝫriũ:dicã ꝙ intelligũt ſũmã caliditatẽ ꝛ ſũmã frigidita/
tẽ in eſſe ꝑmanẽti eẽ ꝫrias:ſ3 in eſſe ſucceſſiue:ſic ꝙ vna ſit in
fieri ꝛ alia i corrũpi nullã hñt repugnãtiã. ¶ Scõa ꝑpõ.gñio
ſũme caliᵗⁱˢ nõ ꝫriaẽ corruptiõi eiuſdẽ.p3:q2 nũꝗ̃ vnũ ꝫrioꝝ
erit alterũ.mõ gñio ſũme fridiᵗⁱˢ erit corruptio ſũme calita/
tis.ergo.maioꝛ p3 de ſe.ꝛ minoꝛ p3:q2 hec calitas ſũma que
gñaẽ erit corruptio ſũme calitatis:tũc cũ ipſa corrũpeẽ.per
2ᵐ ꝑmiſſoꝝ.ꝛ illa eſt nunc gñio ſũme calitatis ꝑ ꝑᵐ. ¶ Corᵐ.
gñio alicuiꝰ rei nõ ꝫriaẽ corruptioni eiuſdẽ.p3 ꝑ ꝯnem.ꝛ ad
Phm in 5° ꝫriũ dicẽtẽ:di ꝙ intelligit gñonẽ ꝛ corruptione3
eiuſdẽ eẽ ꝫriã iꝑprie.ſ.q2 vadũt ad oppoſitos terminos.ſ.
gñio ad eẽ:ꝛ corruptio ad nõ eſſe. ¶ Tertia ꝑpõ.augmẽta/
tio rei nõ ꝫriaẽ eiuſdẽ rei diminutioni.p3:q2 augmẽtatio eſt
partialis gñio.ꝛ diminutio ꝑtialis corruptio:vt supponiẽ ad
pñs:mõ talia nõ ꝫrianẽ:ꝑ ꝯnẽ. ¶ Quarta.gñio ſũme calita/
tis ꝫriaẽ gñoni ſũme friditatis.p3:qa illi motꝰ nõ poſſunt ſil'
eſſe in ſubto. ¶ Sed ꝫ.qñ aliqua ſunt eiuſdẽ nãe qcqd ꝫriaẽ Obs
vni:hoc ẽt ꝫriaẽ alteri.mõ gñio ſũme caliditatis ꝛ corruptio
eiuſdẽ ſunt eiuſdẽ nãe:ꝛ gñio ſũme calitatis ꝫriaẽ gñoni ſum/
me frigiditatis per ꝯnẽ.igiẽ corruptio ſũme calitatis ꝫriatur
eidẽ:cuius ꝫriũ.p3 ꝑ ꝯnẽ ꝑmã. ¶ Rñdeẽ negãdo maiorẽ:ſ3 R.
op3 addi:quecũq3 ſunt eiuſdẽ nãe ꝛ ſilr ſe hñt ad ſub3:qcqd
ꝫriaẽ vni,ꝫriaẽ hoc ide3 alteri.mõ gñio calitatis ꝛ corruptio
eiuſdẽ:nõ hñt ſe ſilr ad ſub3:gñio eni vadit intẽdẽdo:ꝛ iõ nõ
ꝑmittit ſecũ gñonẽ ſũme friditatis:ſ3 corruptio vadit remit/
tẽdo:ꝛ ideo eãdẽ ſecũ ꝑmittit. ¶ Quare ſpecialius deſcẽdẽ/ 5°
do ad mãm de ꝫrietate motuũ:ſit 5° ꝑpõ.motus nõ dñr ex De ꝫrieta te motuũ.
eo ꝫrij:q2 ſunt de terminis ꝫrijs ꝑprie dictis: ad terminos cõ/ T.c.49
trarios ꝑprie dictos.p3:q2 augmẽtatio de bicubito ad maiꝰ: Motꝰ nõ eſt ꝫriꝰ ꝙ termini.
ꝛ diminutio de magis bicubito in bicubitum:dñr ꝫrij motꝰ:
ꝛ tñ nõ eſt ꝫrietas inter terminos ꝑprie dicta:in ꝑdicamẽto
ꝙ̃titatis.igiẽ ꝛc̃. ¶ Sexta ꝑpõ.oẽs motus ꝫrij ex eo dñr ꝫ/ 6°
rij:q2 ſunt de terminis ꝫrijs cõiter dictis:ad ſua ꝯtraria cõi/ Motꝰ ſūt ꝫrij q̃ de termis cõ trarijs.
ter dicta.p3:q2 motuũ ꝫrietas attẽdiẽ penes aliqd:ꝛ nõ vide/
tur penes qd aliud melius attẽdi ꝙ̃ penes ꝫrietatẽ termino/
rum.nõ ꝑprie dictã.vt p3 ꝑ ꝯnẽ ꝑcedẽtẽ.g attẽditur penes
ꝫrietatẽ terminoꝝ cõiter dictã:ꝛ hoc eſt ꝑpoſitũ. Itẽ augmẽ
tatio ignis dicitur contraria eiuſdem diminutioni:ꝛ non di/
minutioni aque vel aeris:vnde eſſet hoc:niſi ratione contra/
rietatis terminorum cõiter dictorum.dñr aũt ꝫria large vt
prius eſt dictũ.oĩa a qbus capiunẽ denominationes nõ ꝯdi/
ctorie oppoſite reſpectu eiuſdẽ tertij exñtis hoc aliqd i actu.
vt ꝙ̃titas bicubita ꝛ ꝙ̃titas maioꝛ quãtitate bicubita.dñr ꝫ/
ria:eo ꝙ impoſſe eſt idẽ bicubitũ eẽ ꝛ maius bicubito:ſilr in Obs
alijs. ¶ Sed ꝫ videẽ ꝙ ꝫria debẽt eẽ ſũme diſtãtia ꝛ extre
ma.10° metaph.ꝛ nulli motus ſũme diſtãt:q2 oẽs ſunt me/
dij ſuoꝝ terminoꝝ. ¶ Scõo motus ꝫrij terminantur qñq3
ad eũdẽ ẗminũ.g nõ i ꝫrios terᵐⁱⁿᵒˢ.p3 añs:q2 calefaᶜᵗⁱᵒ ꝛ frigefa
ctio qñq3 ambo terminãẽ ad tepiditatẽ. ¶ Tertio.q2 Phs
8° huius vult ꝙ motus circulares ſunt ꝫrij:ꝛ tñ ibi nulla eſt
ꝫrietas terminoꝝ in eis.p3:q2 maxime eſſent termini ipſius
diametri:ꝛ ſi ſic:tũc motus maxime vnus:puta circularis:eſ
ſet de ꝫrio in ꝫriũ.ꝛ ecõtra. ¶ Quarto.q2 motus ꝫrij ſũt vnꝰ
motus.ergo nõ hñt ꝫrios terminos.ꝯña t3:q2 ꝯtinuoꝝ3 que
ſunt vnũ.vltima ſunt vnũ.ergo nõ ꝫria.ꝛ añs p3 in motu re/
flexo grauis ꝑiecti ſurſum.iterũ cadẽtis deoꝛſu3:vĩ enim ꝙ
ipſum ꝯtinue moueẽ:eo ꝙ nullo modo videẽ ibi eſſe quies. Solo.
¶ Ad ꝑᵐ hoꝝ diciẽ ꝑꝙ hñ aliꝗ motus ſũme diſtant:vt ſũ/
ma calefactio ẽ gñio ſũme calitatis ꝛ corruptio ſũme frigidi/
tatis.ꝛ per ꝯſequẽs iuxta dicta:eſt ſũma calitas que gñaẽ ꝛ ſũma
frigiditas que corrũpiẽ. ¶ Scõo.q2 nõ op3 oẽ3 motum eſſe
medium ſuoꝝ terminoꝝ intrinſecoꝝ niſi ꝑuatiue:exponen/
do ſicut dictũ fuit in tertia:ꝙ nullus motus eſt vltra ſuos ter/

minos. ℂ Tertio. ꝙ motus ɔ̃rietas nõ est ꝓpe dicta: ꝛ ideo nõ opꝫ ꝙ maxime distẽt vnus ab alio: ꝛ sic nõ est ad ꝓpositum de auctẽ ꝑhi: qꝛ solum loquiẽ de ɔ̃rietate ꝓprie dicta. ℂ Ad 2m: ꝙ si ɔ̃ꝛij motus terminenẽ ad eũdẽ terminũ in re: tñ dicunẽ terminari in ɔ̃rios terminos: eo ꝙ illud meᵐ respectu vtriusqꝫ extremibꝫ rõnẽ amboꝝ ɔ̃rioꝝ ꝑ ꝑhm in lr̃a. motus. n. a calido in tepidũ dĩ esse infrigidatio: eo ꝙ tepidũ respectu calidi: bꝫ rõnẽ frigidi: ꝓpoꝛ ecõtra. ℂ Ad 3m. ꝙ in motu circulari termini diametri sunt ɔ̃ꝛij attributiue: qꝛ impossibile est solẽ simul esse in oriẽte ꝛ in occidẽte: sꝫ ſm illas non dĩr motus circulares totales ɔ̃ꝛij: nisi ſm ɔ̃rios modos circũeũdi: puta si. c. ꝑ vnã lineaꝫ moueaẽ ab. a. versus. b. que essent termini diametri. ꝛ. d. per eãdeꝫ lineam moueretẽ. a. b. versus. a. obuiãdo ipsi. c. nll'ꝫ tñ quiuis motus circularis partialis celi. diciẽ de ɔ̃rio in ɔ̃rium attributiue: qꝛ est de oriente in occidẽs vel ecõtra: a qbus capiunẽ vel capi possunt denominationes ɔ̃rie: respectu eiusdẽ terꝛ existẽtis ꝟ aliqd i actu. ℂ Ad 4m. ꝙ nunq̃ motus ɔ̃ꝛij ꝓprie dicunẽ vnus motus: qꝛ q̃uis in motu talis grauis ꝛ reflexo: mobile sine interruptione tẽporis moueretẽ: tñ motus sursũ ꝛ deorsũ nõ essent vnus motus: eo ꝙ non sunt ſm eandem dispositionem: qð tamen requiritur ad veritatem motus.

Un mot' ips' sit motus. Mo ois ip' sius eẽ mo tui impit.

ℂ Quantũ ad octauũ. vtrũ ipsius motus est motus: aduerte ꝙ ipsius mot' esse motũ: itelligiẽ du'. Uno mõ tanq̃ subti. s. qꝛ vnus motus esset subm alterius. Alio mõ tanq̃ termi: qꝛ vnus motus terminaretẽ ad aliũ motũ. Tũc statim debet cõcedere ꝙ frequẽter mot' moueẽ: qꝛ cũ currẽs calefit illa calefactio moueẽ ꝑ accñs localr: nõ tñ credas ɔ̃nã valere: calefactio moueẽ. ergo est subm motus: nõ eñi omne qð mouetur motus est ei' subꝫ: sꝫ illud cui inheret seu illð qð ꝑ se moᵗ est eius subꝫ: aut rõne totius: aut rõne partis. mõ motus non inheret calefactioni: sꝫ subto vtriusqꝫ. ℂ Scðo. ꝙ frequẽter vnus motus est ad aliũ motũ: vt motus ad suũ terminũ itrinsecũ: vel motus localis ad calefactionẽ. ℂ Tertio. ꝙ frequẽter nã ordinat vnũ motũ ad aliũ: tanq̃ ad terminũ. pꝫ: qꝛ alteratio ordinaẽ ad gñonẽ: que est motus large. ℂ Quarto. ꝙ ois motus celi: est ad aliũ motũ: tanq̃ ad terminũ extrinsecũ: loquẽdo nãlr. pꝫ: qꝛ omnis est finit': ꝛ tñ celũ ꝑpetuo mouetẽ. pꝫ: qꝛ finitur ad aliũ motũ: q nõ est eius pars. g̃ ꝛc̃. sꝫ de hĩs nõ curat ꝑhs. ℂ Quinta ꝓpõ quã voluit ꝑhs. de ꝑ se vnus motus nõ est subꝫ alteri' motus. pꝫ: qꝛ illud de ꝑ se vocaẽ subꝫ mot' qð ꝓprie ꝑ motũ moᵗ. ꝛ ꝑ se. modo motus nõ moueẽ ꝑ se sꝫ ꝑ accñs. suba eñi ꝑ se moᵗ. g̃ ꝛc̃. nõ tñ intelligiẽ ꝙ in oĩb' velim dicere totã subaꝫ que moᵗ eẽ subꝫ inhesionis motus: sed est subꝫ denoĩationis ꝓpe dictũ cui subest: aut mãe eius motus inheret. ℂ Sexta ꝓpõ. ꝙ hec ꝓpõ nõ est per se. vnus motus totalis est ad aliũ motũ totalẽ: tanq̃ ad suũ terminũ. pꝫ: qꝛ q̃uis aliqs mot' total' ꝑ nãꝫ ordineẽ i aliũ totalẽ motũ: tãq̃ i terᵐⁿᵘᵐ sicẽ alteratio i gñonẽ: tñ nõ de ꝑ se ɔ̃tigit: sꝫ de ꝑ accidẽs gñonẽ eẽ terminũ extrinsecũ alterationis: frequẽter eñi est alteratio: ꝛ nõ terminaẽ ad aliquã gñonẽ totalẽ tanq̃ ad terminũ: put de se notũ est. ℂ Cõfirmaẽ. qꝛ maxime motus celi diceretẽ ad aliũ motũ totalẽ tanq̃ ad terminũ: sꝫ nõ est ita de illo. ergo maioꝛ pꝫ de se. ꝛ minoꝛ pꝫ: qa vel caperetẽ infinitus ꝛ ille nõ est ad aliũ: vel finitus ꝛ quiuis talis est pars alterius: ꝛ sic nõ est totalis. ꝛ ꝟ due ɔ̃nes sunt de mente ꝑhi. prima ꝙ motus non est motus tanq̃ subti. scða ꝙ motus non est motus: tanq̃ termini.

Un gño generet.

ℂ Quantũ ad nonũ vtrũ gño genereẽ. ꝓmittiẽ qð fuit in prio ꝓbatũ. ꝙ gño nõ est fluxus supadditus forme que gñaẽ: sed est illamet forma: vel saltẽ erit. ℂ Tũc est ꝓma ꝓpõ. ꝙ gño

p̃ ɔ̃.

rei pure successiue gñaẽ apparet: qꝛ motus localis vel tẽpus gñaẽ: ꝛ est sua gño. ergo maioꝛ nota est: qa tẽpus vel motus est cũ ante nõ esset: ipsum ergo q̃nqꝫ gñaẽ. ꝛ minoꝛ pꝫ: qꝛ illa gño non est res distincta ɔ̃ motũ. oĩbus enim alijs exclusis a motu adhuc maneret gño motus: ꝛ apparet hoc per suppõnẽ ꝓmissam. ℂ Scða ɔ̃. gño rei ꝑmanẽtis est adequate illa 2ª forma que per eã gñatur. ℂ Pro ꝓbõne supponiẽ ꝙ in hac hora adeq̃te generaẽ sũma calitas in subto: sic ꝙ in ꝓ instãti nõ esse hore: subm sit sũme calᵗᵐ: tũc posito cũ hoc ꝙ hac hora vtamur ꝓ tpe pñti ꝑcise. ꝓbaẽ ɔ̃ sic. Hec gño sũme calitatis est sũma caliditas: ꝛ illa adequate ꝑ eaꝫ gñatur: ergo gño rei ꝑmanẽtis est adeq̃te illa res q̃ ꝑ eã gñaẽ. maioꝛ ꝓbaẽ sic: qꝛ illa gño sũme calitatis est: ꝛ nõ est aliud q̃ sũma calitas: g̃ maioꝛ ꝓbaẽ sic: qꝛ omnis mutatio est: illa gño summe calitatis est mutatio: ergo ꝛc̃. 2° qꝛ hec gño in aliquo tpe ꝓ est. ꝛ nõ in alio q̃ in hac hora. g̃ i hac hora est. maioꝛ pꝫ: qꝛ oẽ qð moᵗ: in aliq̃ tpe ꝓ moᵗ: sic vult ꝑhs i 6°. ꝛ idẽ ẽt oẽ qð q̃nqꝫ est: ꝛ nõ est ꝑpetuũ. ꝟ in aliq̃ tpe ꝓ est. mõ hec gño q̃nqꝫ est: ꝛ nõ ꝑpetua. minoꝛ pꝫ: qꝛ si tẽpus maius caperetẽ hac hora: in illo nõ esset nisi rõne partis. ꝛ si minus in illo: nõ esset toᵐ: qꝛ nõ mẽsuraretẽ minore tpe. 3°. qꝛ finita hora: in ꝓ instãti nõ eẽ hore: subm est sũme calidũ. g̃ est veꝝ dicere ꝙ in eo fuit gño sũme calitatis. g̃ vel tota fuit in instãs: ꝛ habetẽ ꝓpositũ: ꝙ tota generatio summe calitatis est ante instãs terminãs horã. ꝛ per ɔ̃ñs in illa hora: vel aliqd eius est in instãti: ꝛ hoc est fl'ꝫ. g̃ ꝛc̃. Itẽ cũ hec sũma calefactio. adequate mẽsuraẽ hac hora: ipsa vere est in hac hora: eo ꝙ eẽ in tpe est mẽsurari tpe. ergo. maioꝛ rõnis 3ᵉ ꝓbata est. ꝛ minoꝛ pꝫ: qꝛ illa totalis gño nõ põt dici fluxus supaddit' forme: nec ẽt aliqua calitas remissa: eo ꝙ quelibꝫ remissa nõ est gño calitatis sũme. g̃ est sũma calitas. ꝙ fuit maioꝛ rõnis ꝓncipalis. ꝛ minoꝛ manifesta est ð se. Huius ɔ̃nis ɔ̃ꝛiũ dicũt alij. ꝛ minus bñ: rõnes eoꝝ mote: solute sunt ꝓus in 2ᵒ dubõne. ℂ Tertia ɔ̃. gño gñaẽ: sequir ex 3° duab' ꝓcedẽtibus. nã ꝑ ꝓmã fe' expsse ꝛ ꝑ 2ᵃᵐ: qꝛ demõstrãdo sũmã calitatẽ que gñaẽ: argr̃ sic. hec forma gñaẽ. hec forma est gño sũme calitatis. g̃ gño sũme calitatis gñaẽ. maioꝛ nõ est. ꝛ minoꝛ pꝫ ꝑ ɔ̃nẽ ꝓcedẽtẽ: imo sic ꝓcedendũ est. ꝙ ois gño gñaẽ. ℂ Quarta ɔ̃. que fuit de mẽte ꝑhi. de ꝑ se vna ge 4° neratio totalis. nõ vadit ad aliã gñonẽ: tanq̃ ad suũ terminũ. pꝫ: qꝛ q̃uis ɔ̃tingat vnã gñonẽ totalẽ ad aliã terminari: tãq̃ ad terminũ: puta calefactionẽ ad gñonẽ ignis: tñ hoc est ꝑ accidẽs: frequẽter eñi fit calefactio: ꝛ nõ terminaẽ ad aliquam gñonẽ aliã totalẽ. ℂ Quinta ɔ̃. põt addi ꝙ nõ de per se vna 5ª gño est subm alteri' gñonis totalis. pꝫ: qꝛ lꝫ hoc forte ɔ̃tingat: tñ hoc nõ est per se: cũ frequẽter stet gñonẽ eẽ: ꝛ cũ nulli' eẽ subm. Hec de 9° dubio: ꝛ ꝑ ɔ̃ñs de ꝓncipali primo.

Secũdo notandũ est ꝙ ꝑhs in 2° tractatu hui' describit diuersos terminos vtiles ꝑ intellũ dictoꝝ ac dicẽdoꝝ. ℂ Prio ꝙ simul sũt illa: q̃ sunt in eodẽ loco ꝓ. i. adequato sicut mã ꝛ forma. ꝛ sic simul capiẽ stricte. Large simul dĩr: q̃ sunt imediata. ꝛ hñt determinatũ sitũ adinuicẽ: vt supficies ɔ̃caua aeris ꝛ ɔ̃uexa aq̃. ℂ Scðo separata sũt illa que sunt in distinctis locis ꝓ. sic ꝙ vbi est vnũ, ibi nõ est alterũ. ℂ Tertio. tãgere est aliqua hr̃e vltima simul: ꝛ hoc sumẽdo, simul, large ꝓportionalr, ɔ̃tigua, seu tangẽtia dĩr diuersa: quoꝝ vltima sunt sil'. ℂ Quarto. mediũ mutationis est illud: in qð, qð mutaẽ. ꝓus natũ est ꝑtingere: q̃ in terminũ vltimum mutationis. ℂ Quinto. cõtinue moueri est illud qð nihil aut paucissimum deficit magnitudinis seu rei ſm quã est mot'. ꝛ nihil tpis: ꝛ itell'iẽ ꝙ ɔ̃tinue moueri ẽ moueri sine interruptiõe i tpe: q̃uis possit eẽ ꝑua iterruptio i magnitudie. s. ꝙ nõ ɔ̃tigeret magnituᵈⁱⁿᵉᵐ ſꝫ quã ẽ mot': sic si qnternari' dicaẽ ɔ̃tinue ludere: lꝫ nõ ɔ̃tinue tãgat chordas. ℂ Sexto. ɔ̃ꝛiũ ſꝫ locũ est ſm locũ plurimũ distãs: vt sursũ ꝛ deorsũ. ℂ Septimo dicit: ꝙ ɔ̃n̄ter dĩ ꝙ post ꝓnᵐ est situatũ vel ordinatũ: sic ꝙ inter ꝓnᵐ ꝛ ipsum. nihil sit meᵐ eius: deinde gradus vt binarius ꝛ trinarius in numeris. ℂ Octauo. habitũ est: ꝙ est aliqd alterius ɔ̃n̄ter tangẽs ipm. Ex quibus infert. ꝙ mediũ mutationis nõ est nisi in ɔ̃ꝛijs. pꝫ cuꝫ ois mutatio sit iter cõtradictoria

T. c. xx. Declaro plures terminos. T. c. 24. T. c. 25. T. c. 26.

tradictoria vel iter ꝯria: ⁊ iter ꝯdictoria nihil est mediū: seq̄r
ꝙ solū reqrit̄ mediū mutationis in ꝯrijs. Cōclō diffinit ꝯtiⁿ:
ꝙ sunt q̄rū vltima sunt vnū. Ex qbꝰ infert. ꝙ ꝯtīr est pus po-
T.c.28. ritate cōitatis q̄ tāgere. seq̄tur eni tāgūt sc: q̄ sūt ꝯtīter: sꝫ nō
eꝯ. 2°. ꝙ tāgere est pus ꝯtinētes: seq̄tur eni sunt ꝯtinua q̄ tan
Motꝰ dr̄ vnꝰ 3ᶜ ꝓ°. gunt se: ⁊ nō eꝯ. 10° dic. ꝙ motꝰ pōt dici vnꝰ 3ᶜ: puta gñe: ⁊
sic oēs motꝰ q sunt fm idē gñis pdicamēti dicunt̄ vnus. 2°
2° spē: ⁊ h̄ 2ᶜ qa vel spē spālissima: ⁊ sic dr̄ vnus q fm eandē
dispōnē in spē spālissima sunt: vt ois dealbatio oī dealbatio
ni. Alioꝰ spē subalterna: ⁊ dr̄r q sunt fm eādē spēm subalter
3° nā. 3ᵒ nūo siue simplr̄: ⁊ ad hūc reqrunt̄ tres ꝯditiones. pᵃ
ꝙ sit identitatis mobilis nūo. 2° ꝙ sit identitas dispōnis nu
meralis fm quā est motꝰ. ⁊ 3° ꝙ sit idētitas tpis. i. ꝙ fiat si-
ne iterruptione p q̄etē. q̄uis eniꝫ hāꝝ ꝯditionū deficiēte nō
T.c.40. est vnꝰ motꝰ simpᶜ. 11ᵃ infert. capiēdo vnū motū nūo stricti:
ꝙ dr̄ motꝰ vnꝰ: q: ē pfectꝰ. i. q: est fm dispōnē totā illiꝰ spēi:
vt calefactio sūma: sic diceret̄ vnꝰ motꝰ: calefactio remissa
non. Itē dr̄ vnꝰ q: regularis: ⁊ multi motꝰ q: est irregularis:
T.c.43 sed illud est capiēdū vnū motū stricte multū. ad hoc eniꝫ ꝙ
sit vere vnꝰ nūo: sufficiūt tres ꝯditiones posite. Itēꝫ dicit. ꝙ
nulli motui repugnat eē regularē ⁊ irregularē: ⁊ itelligit̄ fm
Cōmētatorē: ꝙ nulli motui in gñe repugnat eē regularē vel
irregularē: sꝫ in iduiduo vt motui celi repugnat eē reglarē.
Dubiū. ¶ Hic q̄rit̄ p̄. vtrū dicta tria reqrant̄ ⁊ sufficiāt ad vnitatē nu
An vnitas mobil' q: ro ⁊ foie suffi ciat ad vni tatē motꝰ. meralē motꝰ. Et vr̄ p̄ ꝙ nō reqrit̄ vnitas tpis: q: motꝰ sortis
nō minus eēt vnus: q̄uis nō vnū tps ipsiꝰ motꝰ p poⁿ dinā.
q̄ nec minꝰ eēt vnꝰ. ¶ 2°. q: si de mane subm acqrat tres g-
dus caliditatis: ⁊ sub ill' q̄escat: ⁊ deide die seq̄ti acqrat alios
2° tres. videt̄ ꝙ caliditates sunt ꝯtinue. q̄ vna calefactio. pbatur
assumptū: q: ille caliditates sunt ꝯtinue. s. vna totalis caliditatis
ꝯtinua. ⁊ isti g̃dus sūt iste calefactiones: ⁊ tñ ꝯstat. ꝙ ibi tēpꝰ
3° est iterruptū p q̄etē. ¶ 3° videt̄. ꝙ nō reqrit̄ idētitas foie q̄
gñat: q: gñatio caliditatꝭ ⁊ gñatio friditatis pōt eē vnꝰ motꝰ: ⁊ tñ
tales sunt fm foias ꝯrias. q̄. Probᶜ pᵃ p̄s: q: suppono ꝙ ime
diate in tpe: sibiinuicē succedāt in eodē mobili: tūc vr̄r vna
ꝯtinua gñatio. q̄ vnꝰ motꝰ. pbat̄ assūptū: q: eāꝝ vltima sunt
vnū. idē eni est terᵐⁿᵘˢ ad quē, calefactionis. s. gñōnis caliditatis
4° puta caliditas: ⁊ terᵐⁿᵘˢ a q̄, gñōnis friᵗᶦˢ. s. eadē caliditas. ¶ 4° ar.
ꝙ nō reqrit̄ idētitas mobil': nā si cane cadēte ab alto deor-
sum: ipse in medio morireť: descēsus eēt vnꝰ: q: ꝯtinuꝰ sine
5° iterruptione: ⁊ tñ eēt aliud ⁊ aliud moᵇᶦˡᵉ. ¶ 5° ar. ꝙ h̄ nō suf-
ficiāt: q: sagitta piecta sursū: ⁊ iterū deorsū cadēte: oia h̄ tria
videnť eē obseruata: idē eni est moᵇᶦˡᵉ: idē est tps: ⁊ cū sagitta nō
videat̄ q̄escere: ⁊ dispositio eadē: q: idē spatiū p qd̄ ascēdit
⁊ descēdit: ⁊ tñ motꝰ nō est vnꝰ: cū pmus sit ꝯriꝰ 2° p Phm in
littera. Contrarium tñ videtur innuere Phs.
Solo. ¶ Pro istis dicere debet pmo: ꝙ ad vnitatē motꝰ foꝛ. nō re-
pᵐ nōnᵐ qrit̄ idētitas tpis ꝓprie dicti: p3 p pᵃᵐ rōnē iam factā q̄ in h̄
2ᵐ est soluta. ¶ 2° ꝙ ad h̄ ꝙ aliqd vel aliq̄ sit vel sint vnꝰ mo-
tus. reqrit̄ ꝙ nō iteruenlat q̄es ipsi mobili in eius vel illoꝝ
acqsitionē: ⁊ h̄ voluit Phs. nō eniꝫ si hora matutina quinqꝫ
g̃dus iteruenīēte caliditatis acqrant̄: ⁊ iteruenīēte q̄ete in cale
factione hora vesperaꝝ acqrent̄ aliq: qnqꝫ eēnt ille due cale
factiones vnus ⁊ idē motꝰ. nihilominus cōcedit̄ ꝙ interue-
niēte foia vel vna res q̄ sunt vna caliditas: ⁊ h̄ capiēdo tps p-
sensita lōgū ꝙ ambe fiant in eo: ⁊ h̄ pbat 2ᵃ rō facta supꝰ.
nō eni seq̄tur: iste calefactiones sunt vna caliditas ꝯtinua. q̄ sūt
vna calefactio: q: vnꝰ motꝰ seu vna calefactio denotat ꝙ nō
interueniat q̄es in gñōne. ⁊ hoc nō denotat vna res siue vna
3ᵐ foia: sed vnꝰ motꝰ siue vna calefactio h̄ denotat. ¶ 3° dicat̄.
ꝙ forme ꝯrie nō sunt vnū ꝯtiⁿ eēntialr̄. p3: q: vltima earuꝫ
4ᵐ nō sunt vnū. ¶ 4° dicat̄. ꝙ bñ pōt foie ꝯrie eē vnū ꝯtiⁿ in
gñe quātitatis. p3: q: si vna ps parietis esset alba: ⁊ alia ime-
diata eēt nigra: tūc illa albedo ⁊ nigredo sunt ꝯtinua in gñe
quātitatis: queadmodū subm eoꝝ est vnū ꝯtiⁿ quātitatiue:
nec mireris q: illa virga arida ⁊ virga viridis sunt vnū ꝯtiⁿ
in gñe quātitᵗᶦˢ. Ex qbꝰ seq̄t̄. ꝙ nūq̄ gñatio caliditatis ⁊ gñatio
friditatis sunt ꝯtinua eēntialr̄: q: vltima eaꝝ nō sunt vnū: q:
lꝫ terᵐⁿᵘˢ ad quē, calefactionis sit caliditas: tñ illa nō est terminꝰ
a q̄, itrinsecꝰ frigefactionis: ⁊ ideo nō sunt eoꝝ vltima vnū: ⁊ sic
nō pcedit 3ᵃ rō. ¶ 5° dicat̄. ꝙ ad vnitatē motꝰ simpᶜ reqrit̄ 5ᵐ
vnitas nuālis foie fm quā est motꝰ: alr̄ motꝰ spē diuersi eēt
vnꝰ motꝰ. s. calefactio ⁊ frigefactio. ¶ 6°. ꝙ ad vnitatē motꝰ: 6ᵐ
reqrit̄ vnitas subti inhesionis: sꝫ nō reqrat̄ vnitas subti de-
noīationis. p3: q: ipole est ꝙ eadē forꝰ nūo inhereat diuersis
subtis. p3 2ᵐ p 4ᵃᵐ rōnē ad oppoⁿ. Sed dices: qd est subm
inhesionis motꝰ: Rñdeo ꝙ in bñtibꝰ māam: mā est subm: sic
ēt est subm aliaꝝ dispōnū māliū: sꝫ cōpoⁿ est subm denoia-
tionis: sꝫ in corpibꝰ celestibꝰ suba celestis est subm inhesionis
motꝰ. ¶ 7° ꝯcludit̄. ꝙ h̄ tria reqrunt̄ ad vnitatē nuālē motꝰ: 7ᵐ
ad hūc itellꝫ: ꝙ h̄ ꝯña ē bona: hic ē vnꝰ motꝰ. q̄ ad eiꝰ vnitatē
hec tria cōcurrūt: iuxta expōnes dictas. ¶ 8° ⁊ vltimo dr̄. ꝙ 8ᵐ
ad hoc qd̄ aliqd vel aliq̄ sit vnꝰ motꝰ hec tria sufficiūt. p3: q:
nō videt̄ qd aliud reqrat̄. ¶ Ad rōnē in ꝯriū hic factā dicat̄. Ad arᵐ.
ꝙ in illo casu totalis dispō: fm quā est motꝰ nō est eadē: qa
ad motꝰ local' dispōnē eē eādē reqrit̄ idētitas spatij: ⁊ iden-
titas terᵐⁱ a q̄, sīlr̄ idētitas terᵐⁱ ad quē, quoꝝ neutrū est hic.
¶ Sed est bñ dubiū vtrū fluxus sursū ⁊ fluxus deorsum Dubiū.
sunt eēntialr̄ eiusdē spēi spālissime. ¶ Et rñr ꝙ nō: q: vnuꝫ Solo.
eoꝝ est violētū foie gñis ⁊ ipm forᵐ gñis destruit. s. motus
sursū: aliud aūt est eiꝰ ꝯueniēs ⁊ ipm facit. s. motꝰ deorsum:
qd̄ non esset nisi essent diuersarum specierum.

Tertio notandū est. ꝙ Phs in 3° tractatu qnd pbat ꝙ T.c.46 De ꝯrieta te motus.
motus dr̄r ꝯrij: eo ꝙ sunt de ꝯrijs terminis in
ꝯrios terminos. p3: q: vel dr̄r ꝯrij: eo ꝙ sunt de ꝯrijs termi-
nis ad ꝯrios terminos: ⁊ hi ꝓpoⁿ: vel eo ꝙ sunt ex ꝯrijs ter-
minis: ⁊ hoc nō: q: motꝰ est de terᵐᵒ positiuo in terminū po-
sitiuū: ⁊ ideo eque bñ reqrit̄ ꝯrietas terminoꝝ ad quos, sicut ter-
minoꝝ a qbꝰ, vel dr̄r ꝯrij ꝓpter solā ꝯrietatē terminoꝝ ad
quos. ⁊ hoc nō: eadē de cā: vel qa vnus est de vno ꝯrio: ⁊ aliꝰ
ad aliud ꝯriū. ⁊ hoc nō: q: illi motꝰ sunt vnū ⁊ idē. idē enim
motꝰ est a sanitate in egritudinē: vel q: vnꝰ est ad aliquē ter-
minū: ⁊ alius est ab illo terᵐᵒ. ⁊ h̄ nō: q: illud est ꝓpriū muta
tioni fm ꝯdictionē. gñatio eniꝫ vadit ad esse: ⁊ ab esse icipit
corruptio: q̄lis nō est motꝰ: iuxta dicta. Aliter eni nō videnť
motus posse dici ꝯrij. Sed dices numqd posset dici ꝙ motꝰ
sunt ꝯrij rōne subtoꝝ vel tpis: Rñdet̄ ꝙ nō: q: ꝯrij motus
possunt successiue esse in eodē subto: ⁊ in eodē tpe siml' ꝯrij
motus sunt. ¶ 2° dicit. ꝙ motꝰ q est de medio in extremū: T.c.52.
vel eꝯ. est q̄dāmō de ꝯrio in ꝯriū. vtit̄ eni motꝰ medio tanq̄
ꝯrio vtriqꝫ extremoꝝ: vt fuscū p cōparationē ad albū nigrū: ⁊
per cōparationē ad nigrū: albū nuncupat̄. ¶ 3° dr̄. ꝙ muta-
tiones iter ꝯdictoria q̄ sunt in subis sunt ꝯrie: eo ꝙ vna va-
dit ad aliquē terᵐ: ⁊ alia vadit ab illo terᵐᵒ: vt gñatio ⁊ corru
ptio. Scias tñ iuxta dicta ꝙ in re nō est ꝯrietas iter gñōneꝫ Inter gnō nē ⁊ corru ptionē nō est ꝯrietas realis.
⁊ corruptionē rei: q: gñatio erit corruptio: nec est ꝓpe repu-
gnātia iter terᵐⁿᵒˢ: q: verificant̄ sil' de eodē vt motꝰ localis est
sua gnō ⁊ sua corruptio. Forte tñ posset dici ꝙ isti terᵐⁱ gnō
rei pmanētis: ⁊ corruptio eiusdē eēnt terᵐⁱ oppositi: eo ꝙ fm
cursū nāe solitū: nō pōt verificari de eodem. Uel dicas ꝙ
Phs itellexit ꝙ talia sunt ꝯria iproprie: q: in rōne sua icludit
terminos oppositos. ¶ 4° dicit. ꝙ motꝰ ꝯriat̄ q̄eti. p3: quia T.c.53.
opponit̄ pūatiue q̄eti: nō pūatio large vocat̄ ꝯriū. Addit ꝙ
motꝰ magis opponit̄ q̄eti in terᵐᵒ a quo, q: illā motꝰ abijcit:
⁊ q̄etē i terᵐᵒ ad quē, pducit: itellige quātū ad itētionē moto
ris. dispositio eniꝫ sub q̄ est moᵇᶦˡᵉ in terᵐᵒ a quo, magis est ꝯria
motui: q: motor itēdit terᵐ ad quē: ⁊ nō dispōnē termini a q̄.
¶ 5° dicit. ꝙ q̄es terᵐⁱ a quo, est ꝯria q̄eti termini ad quē, in- T.c.54
telligat̄ sic: ꝙ dispō sub q̄ est mobile in terᵐᵒ a q̄, ꝯriat̄ dispō-
ni sub q̄ est mobile in q̄ete terᵐⁱ ad quē, large: ⁊ tunc p3 h̄: q:
ab eis capiunt̄ denoiationes incōpoſſes respectu rei mote.
¶ 6° dicit. ꝙ imutatio inesse ad qd̄ vadit gñatio nō est q̄es: T.c.55.

quia ois quies ꝯriatur motui:ꝛ talis imutatio nō ꝯriaꝛ mo-
T.c.58. tui sed corruptioni aut nulli. ℂ 7° dicit. ꝙ in q̄libet spē mu-
tationis:ꝛ in quolibet gn̄e mot⁹ iueniꝛ mutatio nālis:ꝛ vio-
lenta:ꝛ pbat iductiue:qꝛ dicit:ꝙ gn̄atio vel augmētatio fru-
mēti in hyeme est violēta:sed in estate nālis:silr corruptio in
senectute est nālis:sed ex febre vel ex ferro est violēta:silr in
T.c.61. alijs. ℂ 8° pbat. ꝙ nō ois qetis q̄ nō semꝑ est:est gn̄atio nā-
lis.pꝫ:qꝛ qes q̄ gn̄aꝛ nālr:gn̄aꝛ per stare.mō qes violēta nō
gn̄aꝛ ꝑ stare.g̃.ma.pꝫ iductiue.mi.pꝫ:qꝛ ꝙ stat:in fine moue
tur veloci⁹:vt in gn̄ōe violēta qetis.mobile nō in fine velo
cius:sed tardi⁹ moueꝛ. Attēdo ꝙ stare hic ꝛ in 6° capit̄ pro
tendere actuali motu ingerēt:ꝛ iō oē qd̄ stat:moueꝛ sic loquē
T.c.62. do. ℂ 9° dicit. ꝙ mot⁹ magis ꝯriaꝛ motui q̄ꝫ qeti.pꝫ:qꝛ mot⁹
ꝯꝝ:nec fm ptē:nec fm totū priꝰ se cōpatiꝰ:qes aūt q̄diu du
rat motus fm ptē stat cū motu.oē enī qd̄ moueꝛ ꝑrim est in
in ter^mo a q̄,ꝛ ꝑriꝰ in ter^mo ad quē,ꝛ itelligiꝛ sic:ꝙ oē mobile
q̄diu moueꝛ aliqualr ꝑticipat ter^m a quo,vel p^m vel poste-
riorē:vt descēdēs ꝑ spherā ignis ꝛ aeris cū est in sphera ae-
ris ꝑticipat ter^m a quo,nō p^m:sed posteriorē:scꝫ partē aeris
T.c.59. a q̄ moueꝛ inferi⁹. ℂ 10° dicit. ꝙ motib⁹ terre deorsuꝫ eius-
dē mot⁹ sursuꝫ ꝯriaꝛ:taꝫ ꝯrietate terminoꝝ:q̄ꝫ penes nāle ꝛ
violētū:sꝫ mot⁹ ignis sursuꝫ ꝯriaꝛ eidē penes ꝯrietatē ter^morꝝ.
Dub. ℂ Hic duo dubitanꝛ. p^m vtrū motus ꝯriaꝛ quieti ꝛ qes ter-
An mot⁹ quieti contrariatur. mini a quo,quieti termini ad quē. 2° vtrū in qualibet specie
mutationis ꝛ motus:inueniatur mutatio nālis ꝛ violenta.
ℂ Pro p̄mo premittiꝛ p̄mo. ꝙ qes est p̄uatio motus vt p̄us
est dictū. 2°. ꝙ p̄uatio est res p̄uata:pꝛout pbatū fuit in p°.
Ex qb⁹ seqtur ꝙ qes est res p̄uata motu. s. res qescens. ℂ Et
p^a ppō. tūc inferꝛ ꝑpositio p^a. ꝙ qes nō ꝯriaꝛ motui.pꝫ:qꝛ res quie-
scens nō cōtrariaꝛ motui cū sit nata e^e ei subm eius:ꝛ illa est
2° quies. ℂ 2° ppō:quies in ter^mo a q̄,nō ꝯriaꝛ qeti in termino
ad quē.pꝫ:qꝛ nunq̄ꝫ vnū ꝯrioꝝ erit reliquū:modo qes in ter
mino a quo,erit qes in termino ad quē:qꝛ res quiescens hec
3° erit res qescens ibi. ℂ 3° ppō:qescere in re nō ꝯria ipsi mo-
tui.pꝫ:qꝛ vnū erit reliquū.res enim qescens que erit qescere
Obo. erit moueri tunc cum mouebiꝛ. ℂ Sed cōtra p^m instatur.
Sūma frigiditas ꝯriaꝛ motui:qꝛ calefactioni vel gn̄ōni ca-
lefaciētis que est cal'itas:ꝛ est quies:tunc cū eius subm quie-
scit.est enim tūc apta nata moueri:ꝛ nō moueꝛ.ergo qescit:
R°. ergo est qes. ℂ Rn̄deꝛ. ꝙ nihil est qes nisi p̄uatio motus in
subto apto nato moueri ꝛc̄.sicut p̄us dcm̄ est:mō sūma fri^tas
vel qd̄cūqꝫ accn̄s negt esse subm mot⁹ sine miraculo:ꝛ iō nō
est qes:quapꝑ nō valet ꝯn̄ia:hoc nō moueꝛ ꝛ est aptū natū
moueri.g̃ qescit:sed addi dꝫ ꝙ sit natū ꝑ se moueri:sicut nō
est de fridītate. Uerūm si ꝯcedaꝛ impropꝛe accn̄s qescere ꝑ
accn̄s:nō ꝑpter hoc ꝯcedēdū est:ꝙ est qes:qꝛ ip̄m nō est p̄-
uatio motus in subto ꝛc̄.p̄uatio enī motus in subto dꝛ subm
p̄uatū motu aptū natum hēc ip̄m:ꝛ sic nō est de accn̄te:cum
4° mot⁹ nō inhereat nisi subto vt dcm̄ est. ℂ 4° ppō. Isti ter-
mini,qescere,moueri,opponunꝛ p̄uatiue:ꝛ large opponunꝛ
ꝯrie.pꝫ:qꝛ vn⁹ ꝯnotat habitū ꝛ ali⁹ p̄uationē ꝛ nequeunt sil'
sꝫ bn̄ successiue verificari de eodē subto:g̃ sunt p̄uatiue op-
posita.pꝫ 2^m:qꝛ ꝯria large dicta excedūt se ad oppōnē p̄ua-
tiuā. Cor^m:isti termini,qes,ꝛ mot⁹,opponunꝛ p̄uatiue scꝫ ꝯ-
rie.nꝫ:qꝛ illo mō opponunꝛ sua ꝯcreta:mō sꝑ oppōnē eādē
attribuimus abstractis ꝛ cōcretis:sic visus ꝛ cecitas dn̄r op-
poni p̄uatiue:albedo ꝛ nigredo ꝯrie:sꝫ sufficit ad talē oppō-
nē abstractoꝝ:ꝙ sua ꝯcreta pn̄t de eodē successiue verifica-
5° ri:ꝛ nō sil'. ℂ 5° ppō. Quies sursuꝫ:ꝛ qes deorsuꝫ opponunꝛ
ꝯrie large:silr qes in albedine ꝛ qes in nigredine.pꝫ ꝑ idē:ꝑ
qd̄ ꝯ p̄cedēs:qꝛ nequeūt sil:sꝫ successiue ꝟificari de eodē. Et
ad Phm dicētē p̄ hui⁹:ꝙ motui opponiꝛ qes. Diciꝛ ꝙ itelle
xit ꝯnē 4^am ꝛ suū cor^m.ꝛ cū 2° dicit ꝙ qes in ter^mo a q̄,ꝯriaꝛ
qeti termini ad quē. Dicaꝛ ꝙ voluit ꝙ dispō sub q̄ est mo^le
cū qescit in ter^mo a q̄,est large ꝯria dispōni sub q̄ qescit mo^le
in ter^mo ad quē,ad itellm̄ p̄us dictū. Et ad 3^m cū dic:ꝙ mot⁹
magis ꝯriaꝛ quieti termini a quo ꝛc̄. Dicaꝛ ꝙ hoc nō opor-
tet semper:sed intelligiꝛ ꝙ quantū ad intentionē motoris.
motus magis cōuenit cum termino ad quē:qꝛ illū motor in-
tendit producere:ꝛ nō termini a quo. Hec de primo.
ℂ Pro scd̄o premittiꝛ descriptio violenti quā ponit Phs 3° Utrū in mutatione nāli ꝛ violenta repiaꝛ in oi specie motus. Violenti diff°.
ethicoꝝ.ꝛ est. ꝙ violētū est qd̄ fit a p̄n° extrinseco nō ꝯferēte
vim passo. Ex q̄ pꝫ ꝙ si mot⁹ debeat dici violētus reqriꝛ:ꝙ
fiat p̄ncipalr ab agēte extrinseco. 2° ꝙ nullū passuꝫ ad eius
gn̄ōnē hēat iclinationē. 2° per ꝯriuꝫ motus dꝛ nālis:vel qa
fit p̄ncipalr ab agēte intrinseco:vel qꝛ ad ei⁹ gn̄ōnē aliquod
passum cōfert vim.i.hꝫ inclinationē nālē:si fit ab agēte ex-
trinseco. ℂ Tunc sit p^a ppō. Ois gn̄atio simpl' est nālis.pꝫ: p^a ppō.
qꝛ est ꝯueniēs subto:ꝛ ip̄m ad eā hēat inclinationē.s.mā ex
eo ꝙ ipsaꝫ ꝑficit. ℂ 2°. ꝙ ois alteratio disponens de per se 2°
mām ad gn̄ōnem est motus nālis.pꝫ per ideꝫ:sicut enī māe
est nālis termin⁹ alterationis.s.gn̄ōnis:ita sunt ei nālia me-
dia sine qbus nō pōt mā in illū ter^m ꝑtingere. ℂ Cor^m:cale-
factio aq̄ est mot⁹ nālis.pꝫ per ꝯnē.nihilominus illa calefa-
ctio est violēt⁹ mot⁹ aque:qꝛ aq̄ per formā ei resistit q̄ est
p̄ncipalioꝛ pars aq̄ q̄ꝫ mā:ꝛ iō plus est violenta aq̄ q̄ꝫ nālis:
nec seqtur est violētus aq̄.g̃ est violentus:qꝛ violētus icludit
negationē. ℂ 3° ꝯ. Ois augmētatio est nālis:pꝫ per p^am:quia 3°
est gn̄atio:vt supponiꝛ ex dicēdis in p̄ de gn̄ōne. ℂ 4° ꝯclo. 4°
Omnis corruptio est nālis subto suo.pꝫ:qꝛ est forma q̄ cor-
rumpiꝛ:que suo subto est nālis:qꝛ ꝑficit ip̄m. ℂ 5° ꝑpositio. 5°
Ois corruptio est violenta suo subto:inquātū est corruptio
saltē p̄ mō.pꝫ:qꝛ fit ab agēte extrinseco ꝛ pa^m nō hꝫ ad eam
inclinationē:inquātū est corruptio:subm enī nō hꝫ iclinatio-
nē in rōnē corꝑis:puta in nō eē forme ip̄sum ꝑficiētis. ℂ 6° 6°
corruptio pōt dici nālis iquātū corruptio. Uno° quo ad cāas
agētes:qꝛ fit a cāis nālib⁹. 2° quo ad mām scd̄ario.s.qꝛ ex q̄
mā p̄marie iclinaꝛ in gn̄ōnē forme noue:scd̄ario ꝛ ꝑ modū
seq̄le inclinaꝛ ad corruptionē forme p̄cedētis sine q̄ illa ge-
neratio nequit esse. 3° pōt dici dulcis vel nālis:qꝛ fit cū mi-
nore violētia:sic mors ex senectute re^m moꝛti ab iterficiēte:ꝛ
hāc vltimā ptē itelligit Phs in 5°:cū dic corruptionē eē dul-
cē ꝛ nālē. ℂ 7° ppō. Ois dimi⁹ est violēta inquātū dimi°.pꝫ: 7°
qꝛ est corruptio:vt supponiꝛ ad p̄us. ℂ 8°. In solo gn̄e mo- 8°
t⁹ localis repiꝛ mot⁹ nālis ꝛ mot⁹ violētus ꝑp̄e loquēdo.pꝫ:
qꝛ ibi repiꝛ:qꝛ mot⁹ ignis sursuꝫ est nālis:ꝛ eiusdē mot⁹ deoꝛ
sum est violētus.pꝫ ēt ꝙ in alijs nō repiꝛ ꝑ ꝯnes p̄cedētes.
ℂ Sed ꝯ.p̄:qꝛ Phs dicit ꝯriū in lr̄a. 2°. qa ois mot⁹ localis Obo p°. 2°
ꝯuenit suo subto.g̃ est nālis.ꝯn̄ia tꝫ ꝑ descriptionē motus
nālis.ans pꝫ:qꝛ ꝑficit ip̄m subm. Probaꝛ:qa est qdā actus:
mō ois act⁹ respectu pure potētie q̄lis est mā est ꝑfectio in-
herens illi subto:actuat enīꝫ ip̄m. ℂ Rn̄deꝛ ꝙ Phs in hoc Solo.
5° vult ꝙ aliq̄ est gn̄atio violēta fm qd.s.qꝛ min⁹ est cū cir-
cunstātijs debitis ꝛ nālibus:vt si vrtica gn̄eꝛ in hyeme:vel
aliquo tp̄e idebito:vel ab agēte idebito:eodē mō de altera-
tione ꝛ augmētatione:vt si qs saneꝛ in die nō cretica ab egri-
tudine:qꝛ nō est cū cursu ꝯsueto ꝛ solito nāe dꝛ violēte sana-
ri.silr si in hyeme crescerēt fortiter blada:qꝛ est augmētatio
tp̄e idebito:dicimus ꝙ est violēta:de corruptiōe dcm̄ est in
ꝯne 6°. de dīminutione dicaꝛ ꝑportionalr sicut de augmēta
tiōe. ℂ Ad 2^m dꝛ ꝙ nos nō ꝯsueuim⁹ aliquā mutationē vo- Ad 2°
care nālē māe:nisi eaꝫ disponat de ꝑ se ad formā subalē:eo
ꝙ illa est maxima ꝑfectio ip̄si⁹:sine enīꝫ ea mā stare nō pōt:
ꝛ cū ea pōt:alr nō:qꝛ mot⁹ localis violētus:cū cōposito h̄ nō
facit de ꝑ se nō dꝛ nālis. 2° dꝛ ꝙ q̄uis aliq̄ mō ꝑficit subm
tn̄ de ꝑ se imꝑficit:eo ꝙ de ꝑ se est ꝯriū forme quā subm hꝫ
inquātū est ei violēta:ꝛ nō de ꝑ se disponit ip̄m subm ad ali-
quā aliā. Per h̄ rn̄r ad formā ꝛ negaꝛ:ꝙ mot⁹ violēt⁹ subto
ꝯuenit. Et ad pbōnē dꝛ:ꝙ q̄uis ꝯueniat iquātū est qdā act⁹:
tn̄ plus discōuenit inquātū de ꝑ se est in ꝯriū act⁹ subal' māe
p̄n' ꝯueniētis:ꝛ nō est de ꝑ se dispositiu⁹ in aliquē aliū actū
subalē nouū. ℂ Finit liber quintus.

ℂ Incipit

¶ Incipit ſextus liber in quo agitur de partibili-
tate ꝛ cõtinuitate motus ꝛ annexoꝝ motuum.

Circa ſextũ in q̃ phs determinat de di-
uiſione mot⁹ in ſuas ptes quãtita-
tiuas ſeu īteg̃les ptinentẽ tres tractat⁹. In q̃-
rũ p̃ oñdiẽ q̃ nullũ ↄti^m cõponiẽ ex īdiuiſi^bꝰ.
In 2° q̃uo mot⁹ diuidiẽ ī ſuas ptes q̃ti^uas. Et 3°
īprobanẽ q̃dã opiones antiq̃rũ. Eſt p̃ nõn^m:
T.c.p̃. q̃ in p̃ trac. p̃ phs pbat q̃ nullũ ↄti^m cõpo-
niẽ ex īdiuiſi^bꝰ: nec vlla linea ex pũctis. Pro^r: q̃ ſi linea cõ-
ponereẽ ex pũctis: vl̃ illa pũcta eẽnt ↄti^a / vl̃ ↄtigua / vl̃ ↄiter
ſe hñtia: ſ3 nullo modoꝝ põt dici. g̃. ma. p3 ex ſufficiẽti diui-
ſione: ꝛ minoꝝ declaẽ: q̃ ſi eẽt ↄti^a vl̃ ↄtigua: tũc vltima eoꝝ
eẽnt ſil̃ p diffõnes eoꝝ p̃us in 2° nõbili gnti poſitas: mõ īdi-
uiſibil̃ nihil eſt vltimũ. Itẽ ſi pũcta tãgeret ſe in linea cõpo-
nẽdo lineã vl̃ totũ tãgẽt totũ: ꝛ ſi ſic nullã faceret extẽſionẽ:
q̃ adeq̃te eẽt ſil̃ ſic mã ꝛ foia: ꝛ p ↄñs nõ ↄſtituerẽt lineã: vl̃
ps tãgeret ptẽ: vl̃ totũ ptẽ: ꝛ h nõ: eo q̃ īdiuiſibil̃ nec ſũt ptes.
Nec põt dici q̃ pũcta hñt ſe ↄñr: q̃ cũ nl̃a duo pũcta ſi ſil̃
p ↄtactũ: vt iaz eſt pba^m: īter q̃l3 duo pũcta erit linea me^a: in
q̃ q̃ īfi^ta ſũt pũcta: erit me^m eiuſdẽ rõnis: ꝛ ſic p̃^a duo pũcta nõ
debũt ſe ↄñr. ¶ 2° īfert: q̃ ↄti^m ẽ diui^le in ſp diui^lia. p3: q̃ ſolũ
ex diuiſi^bꝰ cõpo^r p p̃cedẽte: mõ in i^a reſoluiẽ ex q̃b^a cõpo^r: ꝛ
nõ in alia. veꝝ eſt q̃ Ariſt. p̃us vĩ voluiſſe pbare in lr̃a ex i^o
p̃^o: ꝛ ſic vĩ circulariter argiẽ. Cõme^{tor} rñdet q̃ i^o ſeq̃ẽ ex p̃^o.
Et q̃ phs in pñti textu nõ aſſumpſit iſtã ad pbãdũ p̃^m: ſ3
T.c.5.6. ſolũ ad īueniẽdũ ↄuertibilẽ illationẽ p̃^i: ꝛ iſti^a adiũicẽ: q̃ q̃l3
baꝝ īfert aliã ſim^r: tñ p̃^a eſt p̃oꝛ i^o via pbõnis. ¶ 3° īnfert. q̃
ſi magnitudo cõponiẽ ex īdiuiſibilib^a: vt ex. a. b. c. eẽt mot⁹ q̃
fit ſup eã cõponiẽ ex īdiuiſi^bꝰ. p3: q̃ o3 cuil3 pti mot⁹ corrñ-
dere aliquã ptẽ magnitudis ꝛ eõ. hoc eẽ nõ põt niſi mot⁹ p-
portionalr̃ cõponereẽ ex īdiuiſi^bꝰ: ſic magni^{do}. g̃. maioꝛ nota
eſt. mi. p3: q̃ ſi ſm īdiuiſi^le. a. eẽt mot⁹ diſibil̃ medietati illi⁹
mot⁹ nihil magnitudis corrñderet. nõ eni. a. eo q̃ h corrñde-
ret toti motui: nec ps. a. eo q̃. a. nõ h3 ptes. g̃ ſic. a. eſt īdiui^le:
ita o3 motũ ei corrñdẽtẽ eẽ īdiuiſi^lem: ſil̃r de. b. ꝛ de. c. ꝛ h eſt
T.c.7. ppo^m. ¶ 4° īfert: q̃ ſm īdiui^le nullus põt fieri mot⁹: pbat
ſupponẽdo q̃ illud q̃d moueẽ in aliquez ter^m nõ eſt cõplete
motũ ad illũ ter^m: tũc ſi. b. a. ſint duo īdiuiſibilia: ꝛ debeat. c.
mobile moueri de. b. in. a. vl̃ cũ moueẽ. a. b. in. a. eſt totũ in. a.
ꝛ h nõ p ſuppõnẽ: vel adhuc totũ in. b. ꝛ tũc nõdũ moueret
ad. a. eo q̃ adhuc eẽt totũ in ter^mo a q̃, vel eẽt p̃im in. a. ꝛ p̃ti3
T.c.8. in. b. ꝛ ſeq̃tur q̃. a. ꝛ. b. nõ ſunt īdiuiſibilia: q̃d eſt ppo^m. ¶ 5°
īfert: q̃ ſup magnitudine cõpoſita ex īdiuiſi^bꝰ nõ põt eẽ mo-
tus. pbat: q̃ ſeq̃reẽ q̃ aliq̃d ↄtinue moueret ꝛ nõ moueret:
h eſt falſu3. p3 ↄña: q̃ ſi mobile moueret de. a. p. b. in. c. ipm
ab. a. ad. c. ↄtinue moueẽ p aduerſariũ: ꝛ ẽt ↄtinue nõ moue-
Velocitatis tres diffinitiones. tur: q̃ nec moueẽ ſm. a. nec ſm. b. nec ſm. c. eo q̃ talia ſunt
īdiuiſibilia: ſm q̃ nihil põt moueri per p̃cedẽtez. ¶ Ex quo
ſeq̃tur vno vero adinuẽto. ſ. hoc q̃ ſm oẽz magnitudinẽ põt
fieri mot⁹. q̃d p3 īductiue: nulla magnitudo cõponiẽ ex īdiui-
T.c.11. ſibilib⁹. ↄña p3 īuẽti. ¶ 6° ponit diffõnes tres velocioris. Et
T.c.12. eſt p̃^a. veloci⁹ eſt q̃ ineq̃li tpe mai⁹ ptrãſit. 2^a. q̃ in minori
T.c.13. tpe ptrãſit mai⁹. 3^a. q̃ in minori tpe ptrãſit eq̃le. p3 p̃^a: q̃ ſi
in tpe mobile veloci⁹ motũ eſt de. a. in. b. mobile tardi⁹ in illo
tpe nõ erit tãtũ motũ: q̃ ſi eẽt tantũ motũ eẽt eq̃ velox. p3
2^a: q̃ ex quo mobile tardi⁹ min⁹ ptrãſit ineq̃li tpe capiaẽ il-
lud q̃d ptranſit: cũ medietate exceſſus illi⁹ quẽ mobile velo-
cius ineq̃li tpe plus ptrãſit: tũc illud eſt magis q̃ illud q̃d p-
trãſit tardũ in toto tpe. 3. nõ eſt. n. imediate exceſſus: ꝛ tñ mo-
bile velox tranſit ipm in minori tpe q̃ in tpe. 3. nõ: eo q̃ trã-
ſit totũ exceſſum in tpe. 3. nõ. g̃ medietatẽ in minori: q̃re ha-
beẽ 2^a. 3^a p3: q̃ mobile velox q̃ñq3 trãſit eq̃le: ꝛ nõ in maio-
ri tpe: q̃ tunc eẽt tardi⁹: nec ineq̃li: q̃ tũc eẽt eque velox. g̃ in
minori: ex q̃ ſuppoſito q̃ in oi tpe poſſit fieri velocioꝛ mot⁹
ꝛ tardioꝛ. infert q̃ oĩs magnitudo eſt ↄtinua: ꝛ p eſſe ↄtinuũ
T.c.15. īntelligit eẽ diuiſi^le in ſp diſibilia. Pro^r: q̃ detur aliq̃ magni-
tudo illã mobile velox trãſit in aliq̃ tpe: ꝛ p diffõnẽ velocio-
ris: mo^le tardũ in illo tpe trãſit min⁹. ſ. ptẽ ei⁹. g̃ diuidiẽ ma-
gnitudo. Itẽ cũ ptẽ magnitudis datẽ trãſit mobile tardũ in
tpe toto: mobile velox trãſibit eãdẽ in minori q̃ ī toto p 2^am
diffõnẽ. g̃ in pte tpis trãſit illã ptẽ q̃re tp̃s diuidiẽ. Itẽ cũ mo^le
velox in pte tpis trãſit illã partẽ in eadẽ pte tpis mo^le tardũ
trãſibit min⁹: ꝛ ſic iteꝝ diuideẽ magnitudo. Itẽ cũ illã partẽ
trãſit tardũ in i^a pte tpis adhuc ī minori velox trãſibit eãdẽ:
ꝛ ſic iteꝝ diuideẽ tp̃s ꝛ ſic in īfi^m. ſp eni mo^le tardũ vlteri⁹ diui-
deret magni^{dem}: eo q̃ īeq̃li tpe min⁹ magni^{dis} trãſit: ꝛ mobile
velox tp̃s: eo q̃ ī minori tpe trãſit eq̃le: q̃re tã tp̃s q̃ magni^{do}
diuidiẽ in ſp diſi^{lia}: q̃d fuit pbãdũ. Ex q̃ īfert 2^m: q̃ magnitu-
do ꝛ tp̃s ſil̃r ſe hñt q̃ ad cõponi ex īdiuiſi^bꝰ: vl̃ q̃ ad diuidi in
T.c.16. ſp diuiſi^{lia}. p3: q̃ ad diſionẽ vni⁹ ſeq̃ẽ diſio alteri⁹: ꝛ eõ. Ex q̃
īfert: q̃ magni^{do} ꝛ tp̃s eſt eiuſdẽ rõnis q̃ ad finitatẽ ꝛ īfinita-
tẽ: ta3 q̃ ad diuiſionẽ. ꝛ h p3 ex dictis: ꝛ q̃ q̃ ad extrema: ꝛ p h
īntelligit extẽſionẽ ꝛ durationẽ. non eniz põt in tẽpore fini-
to ptrãſiri magnitudo infinita: nec in tpe infinito magnitudo
finita: put in ſeq̃ẽti tractatu pbabiẽ. Hec de mã p̃^i tractat⁹.

Diuiſibilitas in magnitudine ꝛ tpe pcedit in īfi^m.

Diffic. I.

¶ Hic q̃rit̃ p̃mo. vtrũ linea cõponaẽ ex punctis. p̃^o
¶ Scdo. vtrum puncta ſint res indiuiſibiles in linea. 2°
¶ Tertio. vtrũ continuũ eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia. 3°
¶ Quarto. vtrũ omnis velocitas motus attendaẽ penes ſpa-
tium in tanto vel in tãto tẽpore pertranſitum. 4°
¶ 5°. vtꝝ velo^{citas} mot⁹ circlari attẽdiẽ penes ſpa^m lin^le ptrãſitũ. 5°
¶ Quãtũ ad p̃^m iſtoꝝ ſit p̃^a ↄ̃ h. Nulla linea cõpo^r ex pũctis:
Vtrum linea cõponaẽ ex pũctis. īntelligẽdo per pũctũ aliq̃d nõ hñs partẽ determinans ſibi
certũ ſitũ in ↄtinuo: ſic Euclides dẽſcribit pũctũ dicẽs: q̃ pũ-
ctus eſt: cui⁹ ps nõ eſt. pbaẽ p rõnẽ phi in lr̃a ꝛ p alias q̃ ſe-
q̃untẽ: ſed illis p̃miſſis argĩ ſic. ſi linea cõponereẽ ex pũctis
nihil poſſet ↄdenſari niſi p vacuũ. ↄñs eſt īcõueniẽs. p3 ↄña:
q̃ capta linea duodeci3 pũctoꝝ ſm quã fieret ↄdẽſatio: cõ-
ſtat q̃ talis poſt cõdenſationẽ h3 tot partes ꝛ eaſdẽ q̃s ante
ſc3 pũcta: quoꝝ neutrũ minorẽ ſitũ occupat q̃ ari: eo q̃ nul-
lus ſitus eſt minoꝛ ſitu puncti. g̃ niſi ante īterfuit vacuũ īter
pũcta: q̃ nõ eſt poſſe: linea pmanebit tñ extẽſa ſicut ante. g̃
ſine vacuo nõ erit ↄdẽſatio. ¶ 2° ſeq̃ẽ. q̃ ī pua linea eẽnt tot
pũcta ſic in magna: ꝛ ſic oẽs linee eẽnt eq̃ magne. p3 ↄña. ſi-
gnato triãgulo. a. b. c. tũc a q̃l3 pũcto linee. a. c. põt duci linea
ad pũctũ. b. p lineã. d. c. ꝛ p ↄñs tot ſunt puncta in linea. d. c.
q̃t in linea. a. c. ¶ 3°. ſi linea. a. b. c. cõponiẽ ſic ex trib⁹ īdiuiſi-
bilib⁹: ſeq̃tur vel q̃d. a. b. ſunt ſil̃ ſm totũ: ꝛ ſi ſic nullã faciũt
extẽſionẽ: ꝛ p ↄñs ſupfluit alter eoꝝ: vel ſil̃ ſunt ſm partes:
ꝛ ſic īdiui^le hẽt ptes: vl̃ nõ ſunt ſil̃: ꝛ tũc ex eis nõ cõpo^r ↄti^m.
¶ 4° ſeq̃ẽ. q̃ ↄtinui eẽt aliq̃ pportio ad pũctũ. h eſt fl̃m. p3
ↄña: q̃ pũctũ eẽt ps aliq̃ta ↄtinui: vt ↄtinui cõpo^{ti} ex tribus
pũctis eẽt vna 3^a. falſitas ↄñtis. p3 q̃ nulla eſt pportio da-
bilis diſibil̃ ad diui^le: ſic nec entis ad nõ ens. ¶ 5° diameter
eẽt cõmẽſurabil̃ ſue coſte: vt q̃drati: c⁹ q̃l3 coſta eẽt 4^{or} pũ-
ctoꝝ. diameter eẽt q̃nq3 pũctoꝝ / vl̃ ſex / vl̃ ſeptẽ, vl̃ ſm quẽ-
cũq3 nũm volueris: ꝛ ſp ſeq̃ret cõmẽſuratio: eo q̃ nũs pun-
ctoꝝ ad nũm pũctoꝝ h3 pportionẽ deter^{tam}. Silr̃ nõ ſeq̃ẽ
q̃ oĩs linea oi linee eẽt cõmẽſurabil̃. ¶ 6°. pũct⁹ eẽt diſibil̃:
vt motũ ī tpe p lineã q̃nq3 pũctoꝝ vnifor^r īme^le tpis me^{tem}
linee ptrãſiuiſſet. g̃ duo pũcta ptrãſiuiſſet cũ dimidio. Item
data linea p geometrã poſſet diuidi p eq̃lia. h ãt nõ eẽt niſi
in duo cũ dimidio diuidereẽ. Itẽ aliq̃d corpus motũ in duplo
tardi⁹ p idẽ tp̃s trãſiuiſſet medietatẽ linee. g̃ duo puncta cũ
dimidio rõnes pñt multiplicari: ſed ſufficiant. ¶ 2ª ppõ ẽ. 2^a
Linea nõ cõponitur ex infinitis punctis. Nulla linea cõponiẽ ex īfi^{tis} pũctis. Prob^r: q̃ vel pũcta tal̃
faciũt extẽſionẽ: ꝛ ſi ſic: tũc nõ debẽt poni ī linea īfi^{ta} pũcta.
o3 eni q̃ linea ex pũctis īfi^{tis} cõpoſita eẽt īfinite extẽſa: vl̃ nõ
faciũt extẽſionẽ: ꝛ ſi ſic in linea ſunt pũcta: ſeq̃tur q̃ materia
creaẽ / annihilaẽ / gñaẽ / corrũpiẽ, q̃d eſt īpoſſe: vel q̃ pũcta ſũt

sibiinuicē ꝓ primo: cuꝰ ɔ̃triū pȝ ꝑ ɔ̃nē ꝓcedētē. ꝓbaṫ ɔ̄ñtia: qꝛ
diuisa pte ɔ̄tinui q̄rit̄ vtrū duo pūcta terminātia ptes diui
sas añ fuerint in linea vł nō: si fuerūt ꝛ nō distabāt: sequit̄ ꝙ
fuerūt sibiinuicē imeᵃ i linea: qđ fuit 2ᵐ ꝓbādū. si nō fuerūt
tūc pūcta mālia terminātia illas ptes mācꝛ: fuerūt de nouo
ꝓducta: ꝛ nō ꝑ gnōnē: cū mā sit igñabilis. ḡ ꝑ creationē. Jtē
pūctū ɔ̄tinuās mālē in diuisione desinit eē ꝛ nō ꝑ corruptio
nē: eadē rōne qua ꝑus. ḡ ꝑ annihilationē: qđ fuit ꝓbādū. 2ᵒ
ꝓbaṫ ɔ̃: qꝛ videṫ ꝙ si pūcta faciāt extēsionē: tūc plā facerēt
maiorē. ḡ īfinita īfinitā. ḡ nl̄la linea finita cōponiṫ ex īfinitis
pūctis. 3ᵒ nō pōt reddi rō q̄re nō q̄libet ps linee eēt tāta sicut
tota: qꝛ q̄uis linea cōponiṫ ex pūctis: ꝛ tot ꝑ aduersariū sunt
in pte sicut in tota: qꝛ īfiᵗᵃ. 4ᵒ nihil pōt ɔ̄dēsari nisi ꝑ egressus
vacui. pȝ ɔ̄ñia: qꝛ si linea ex pūctis cōponaṫ: nō vꝫ quē pūcta
prīt eē vno tpe ꝓpinquoꝛa q̄ȝ alio: nisi vacuū ea separat vno
tpe ꝛ nō alio. 5ᵒ ex pedali ignis pōt gñari q̄ntalibet terra. ꝓ
baṫ ɔ̄ñtia: qꝛ ɔ̄tinua cōponunṫ ex pūctis: mō q̄d̄t pūcta ab
straherenṫ sp īfiᵗᵃ manerēt. ḡ nō eēt rō q̄re nō tāta terra ex
pedali: sicut ex tota sphera ignis pōt ꝓduci. ℂ 3ᵃ ꝓpō. Nullū
3ᵃ Nullū ɔ̄tinuū ex pūctis. ɔ̄tinuū cōponiṫ ex pūctis. pȝ: qꝛ nec ex finitis ꝑ pᵐᵃ ɔ̃nē: nec
ex īfinitis ꝑ 2ᵃᵐ. ℂ 4ᵃ ꝓpō. Tps nō cōponiṫ ex istātib' idiui
4ᵃ sibilib'. pȝ: qꝛ sicut hȝ pūctū ad lineā: ita istās ad tps 4ᵒ hui':
ꝛ ɔ̄ueniēs est similitudo: mō linea nō cōponiṫ ex pūctis. ergo.
5ᵃ ℂ 5ᵃ ꝓpō. Motꝰ nō cōponiṫ ex momētis idiuisibilib': pȝ ꝑ
Obo. idē. ℂ Sȝ ɔ̃ ṗ poste. sub̄a linee ex pūctis est. 2ᵒ remoto pū
cto ɔ̄tinēte a linea: nō eēt linea plus ɔ̄tinua. ḡ illud pūctū est
Rᵒ de eēnᵃ eiꝰ. ℂ Ad pᵐ istoꝝ dī: ꝙ Phs h̄ ponit exēplariter
more antiquoꝝ ita dicētiū vł ꝙ ꝫ imaginationē mathe^cōꝝ
sub̄a. i. diffinitio linee est ex pūctis: qꝛ pūctꝰ apud mathe^cos
poniṫ in diffōne linee. ℂ Ad 2ᵐ. ꝙ ɔ̄ñia nō est bona: qꝛ añs
est ipoſe. ipoſe enī est pūctū idiuisibilē eē in linea: ꝛ ex ɔ̄ñte
ipoſe ē ipm remoueri a linea: cū nō hēat ɔ̄tinuationē ex aliq̄
pūcto: sed ex suis ptib' que vniunṫ. Hoc de ṗ ṗncipali.
An pūcta sint res idiuisibiles in linea. ℂ Quantū ad 2ᵐ sit ɔ̃ rñsalis. Nulla pūcta idiuiᵇᶦᵃ sunt in li
nea vł in ɔ̄tinuo. Probaṫ: qꝛ frustra ibidē ponerenṫ: nisi ɔ̄ti
nuū ex eis cōponereṫ: sȝ ɔ̄tiᵐ nō ex eis cōponiṫ. ḡ nō st in ɔ̄ti
nuo. ma. pȝ: qꝛ rōnabilr loq volēs nō hȝ ea ponē in ɔ̄tiᵒ: nisi
ex eis ɔ̄tiᵐ cōponaṫ. qđ eniȝ aliud in ɔ̄tinuo facerēt. ꝛ mi. pȝ
ꝑ 3ᵃᵐ ɔ̃nē dubiꝫ ṗcedētis. ℂ 2ᵒ argr̄. si linea nō terminaṫ ꝑ
pūctū idiuiˡᵉ: tūc nō sūt talia: sȝ linea nō ꝑ h̄ terminaṫ. ḡ. ma.
pȝ: qꝛ oēs ponētes hꝰ pūcta idiuisibilia dicūt ea terminare
lineā. mi. pbʳ: qꝛ auferat ṗᵃ cā tale pūctū idiuiˡᵉ sine alicꝰ rei
noue gnōne: h̄ est poſe si ipȝ sit. Tūc q̄rit̄ an linea postea sit
terminata vł nō. si dicas ꝙ nō: tūc post eēt īfiᵗᵃ: qꝛ eēt ꝛ non
eēt terminata: qđ falsū est: qꝛ ex soliꝰ pūcti albatione h̄ linea
nō fit maior. si dicas ꝙ post est termiᵗᵃ. q̄ro vtrū ꝑ pūctū in
diuiˡᵉ: ꝛ si sic: seq̄ṫ ꝙ pūctū albatū ꝛ illud pūctū terminās cū
nō sit de nouo genitū ꝑ dcā: fuerūt in linea ꝓria: qđ est ipoſe:
vel ꝑ ptē diuisiᵇᶦˡᵉᵐ: ꝛ si sic: tūc ꝑp lineā terminari nō egemus
Punctus an sub̄a an accidens. aliq̄ re idiuiᵇᶦ. ḡ nec erat añ terᵃ ꝑ pūctū idiuiˡᵉ. ℂ 3ᵒ q̄rit̄ q̄
res est pūctū: vtrū sit accñs vł sub̄a. si accñs: tūc sicut ipm est
idiuiˡᵉ: ita subm cui inheret erit idiuiˡᵉ. Pono ḡ ꝙ sup ipsuȝ
fiat diuisio subi. ꝛ q̄ro vtrū manet pūctū subti: ꝛ cū nō possit
dici cā: q̄re nō potiꝰ in vna pte diuisa q̄ȝ i alia: seq̄ṫ ꝙ manet
in ambab': qđ ē ipoſe. nō ḡ manet. si dicis ꝙ nō manet: seq̄ṫ
ꝙ pūctꝰ māe annihilabiṫ: qꝛ dsinit eē ꝛ nō ꝑ corruptionē: cū
mā sit icorruptiˡᶦˢ. Jtē de pūcti terminātib' ptē diuisaȝ argr̄
sicut ṗus. vtrū fuerūt añ in toto: ꝛ si sic: fuerūt pūcta ꝓrima. si
nō: tūc iceperūt eē ꝑ diuisionē: mō ex q̄ pūcta mālia sunt māe
mā iciperet eē: ꝛ nō ꝑ gnōnē. ḡ ꝑ creationē sicut ṗus ē argutū.
Si diceret ꝙ sit sub̄a: tūc q̄rit̄ vtrū forma vł mā: ꝛ sequiṫ
eadē icōueniētia: vł cōpoᵐ: ꝛ si sic: seq̄ṫ ꝙ iteꝝ mā eiꝰ est idi
uisibiˡᶦˢ: eo ꝙ mā neq̄t eē extēsior cōposito: ꝛ sic reuertiṫ idē.
ℂ Corᵐ nō est nūc idiuiˡᵉ in tpe nec mutatū idiuiˡᵉ in motu:
sequitur ex ɔ̃ne: sicut ēt ṗus arguebaṫ. ℂ 2ᵐ corᵐ termini ɔ̄ti
nui: puta linee supficiei corpis: sunt ṗᵃ ꝛ vltima ps ipsiꝰ sicut

dictū erat in 3ᵒ. Pȝ: qꝛ vł hꝰ sunt terᵃ vł idiuiᵇᶦᵃ pūcta. si pᵐ:
hī ꝓpoᵐ: nō 2ᵐ ꝑ ɔ̃nē. ℂ 3ᵐ corᵐ: nō sunt linee idiuisiᵇᶦˡᵉˢ fm
latitudinē: nec superficies idiuisiᵇᶦˡᵉˢ fm ꝓfunditatē. pȝ: qꝛ silr
se hȝ pūctū ad eē idiuisiˡᵉ sicut linea ad eē idiuisiˡᵉ fm latitudi
nē: ꝛ supficies ad eē idiuisiˡᵉ fm ꝓfunditatē. cū ḡ pūcta non
sint idiuisiᵇᶦᵃ: vt dīc ɔ̃: nec erūt alia idiuisiᵇᶦᵃ. ℂ 4ᵐ corᵐ: vo
cādo pūctū ṗᵐ ꝛ vltimā ptē linee seu terᵐ linee: hꝰ st i linea
pūcta. pȝ: qꝛ ibi st terᵃ linee: alꝰ nō eēt linea terminata. vꝫ q̄
sit ṗᵃ ps ꝛ vltima dcm̄ ē sat in 3ᵒ. ℂ 5ᵐ corᵐ sic vocādo pun
ctū: q̄lꝫ pūctꝰ est diuisibiˡ. Probʳ: qꝛ est ṗᵃ vł vltiā ps linee: mō
q̄lꝫ talꝰ est diuisibiˡ: pȝ iductiue: qꝛ ṗᵃ 3ᵒ, ṗᵃ 4ᵒ, ṗᵃ 10ᵒ: ꝛ sic d alijs
est diuisibiˡ: eodē mō de vltima. Ex q̄ pȝ ꝙ oē pūctū est linea
qꝛ est diuisibiˡ fm lōgitudinē: vt dcm̄ est. ℂ 6ᵐ: vocādo terᵐ
supficiei lineā terᵐ corpis supficiē hꝰ iueniṫ linea vł supfi
cies. pȝ: qꝛ oȝ corpꝰ eē terminatū: ꝛ ille terᵐ erit supficies. Jtē
oȝ supficiē eē terminatā: ꝛ ille terᵐ est linea. ℂ 7ᵐ corᵐ: ꝛ ois
linea est supficies: ꝛ ois supficies est corpꝰ. pȝ: qꝛ ois linea est
diuisibiˡ fm latitudinē ꝑ 3ᵐ. ḡ est supficies: eodē mō ꝓbaṫ ꝙ
supficies est corpꝰ. ℂ Sȝ dices tu q̄ mō ɔ̄ueniūt vltime 4ᵒʳ Dubiū ad dictū.
ɔ̄ditiōes terᵐ posite 5ᵒ meta. ṗᵃ est ꝙ ē vltimū. 2ᵃ ꝙ ois terᵐ
est ex ꝙ nihil est accipe ṗᵐ: idest corpis terminati. 3ᵃ ꝙ terᵐ
est ifra. i. ifra cū sunt oia ṗmi. i. corpis terminati. ℂ Rñdeo. Solo.
ꝙ ṗᵃ sic ei ɔ̄uenit ꝙ vltima 4ᵒ linee est ipsiꝰ linee vltimū: sic
ꝙ vltra desicitatē ipsiꝰ nihil ipsiꝰ linee desinit: ꝛ sic est vlti
mū q̄ ad desitionē. 2ᵒ sic ꝙ vltra desitionē ipsiꝰ vltime 4ᵉ:
nihil est accipe ṗᵐ terᵐ. i. illiꝰ linee. 3ᵒ sic: ꝙ ifra eū sunt oia. i. Punctum q̄re idiuisibile vocat.
ꝙ est ipsiꝰ terminati: vltra eū nihil est: exponēdo ṗuatiue sicut
dcm̄ erat in 3ᵒ. ℂ 2ᵒ dices: q̄re cū sit ois pūctꝰ diuisibiˡ cōiter Dubiū.
dī idiuisibiˡ. ℂ Rñr vnoᵒ. ꝙ h̄ dī fm imaginationē matheᶜᵒꝝ Solo.
q̄ vtunṫ pūcto ac si eēt idiuisibiˡ: qꝛ q̄ ad ɔ̄nes coꝝ nō refert
vtrū sit diuisibiˡ vł idiuisibiˡ. 2ᵒ dī: qꝛ pūctū dī vltimū li
nee: cū ḡ nulla tota ps linee syncathegoᶜᵉ sit vltimū linee: rō
ne istiꝰ ɔ̄sueuit dici ꝙ pūctꝰ est idiuisibiˡ. ℂ Sed ɔ̃ h̄ istaṫ Obo ṗᵒ.
difficulter. ṗᵒ: qꝛ sphericū tāgit planū in pūcto idiuiˡᵉ. ḡ. ɔ̄ñia
nota est. añs ꝓbʳ: qꝛ ꝙ tāgit est noᵐ: sȝ ꝙ in idiuiˡᵉ. pȝ: qꝛ si idi
uisibiˡ: facilr deduceret ꝙ triāgulus ɔ̄stitueṫ ex duab' lineis
ɔ̄tangētib' in plano ptē ɔ̄tactis egredientib' a cētro spherici
hēret tres āgulos: q̄rū duo eēnt recti. ℂ 2ᵒ cū linea tāgit lineā 2ᵒ
tāgit in pūcto idiuisiˡᵉ. ḡ. pȝ argᵐ: qꝛ vł in idiuiˡᵉ: ꝛ hī ꝓpᵐ: vł
idiuisiˡᵉ: ꝛ seq̄ṫ ꝙ due dimēsiones diuisibiles se penetrēt. s. tan
gēs linea fm ptē diuisibilē fm quā tāgiṫ ꝛ linea q̄ tāgiṫ. ℂ 3ᵒ 3ᵒ
linea terminaṫ pūcto idiuisiˡᵉ. ḡ. pȝ argᵐ: qꝛ nō pte diuisibili:
qꝛ vltra terᵐ linee nihil est linee: mō vltra ptē eiꝰ diuisibilē
est eiꝰ meᵈᶦᵘᵐ: ad h̄ ēt tacte fuerūt alie rōnes in 3ᵒ. ℂ 4ᵒ diuisio 4ᵒ
linee cadit in pūcto idiuisiˡᵉ. ḡ. pȝ añs: qꝛ nō cadit in pte diui
sibili: qꝛ seq̄ṫ ꝙ ptes diuise in diuisione vnā ptē diuisibilē ami
sissent. s. illā sup quā fiebat diuisio: qđ falsū est: qꝛ sic ptes di
uise siᵐ posite nō eēnt ita lōge sicut fuit tota linea: cuiꝰ ɔ̃triū est
veꝝ. ℂ Jtē 5ᵒ supficies idiuisibiles fm ꝓfunditatē sunt. ḡ. 5ᵒ
ɔ̄ñia tȝ. ꝓbʳ añs: qꝛ corᵃ tāgūt se ꝛ nō tāgūt se fm supficies di
uisibiles in ꝓfunditate: qꝛ eēt penetratio corᵐ. 2ᵒ pȝ h̄: qꝛ in
spiciēs corpꝰ opacū nullā ꝓfunditatē videt diuisibilē: qꝛ tūc
corꝰ nō eēt ꝑfecte opacū. ḡ videt supficiē idisibilē fm ꝓfun
ditatē. ℂ 6ᵒ nūc idisibilia sunt. ḡ pūcta idisibilia sunt. ɔ̄ñtia 6ᵒ
tȝ. añs pȝ ꝑ mltas auctēs Phī 4ᵒ, 6ᵒ, ꝛ 8ᵒ huiꝰ: ꝛ ēt 10ᵒ meta.
vbi vult ꝙ visio ꝛ delectatio fiūt in istāti. ℂ Ad illas rōnes Solo.
facilr rñr. Ad ṗᵐ pōt dici vnoᵒ. ꝙ nā nunq̄ȝ faceret aliqđ ꝑ
fecte sphericū nec ꝑfecte planū: qđ tñ rō suppˢ. Alioᵒ admis
so ꝙ talia sūt: dico ꝙ sphericū tāgit planū i aliq̄ pte diuisibili:
sȝ in nl̄la pte diuisibili tāgit: vꝫ ita sicut sphericū tāgit: ita iferior
meᵈᶦᵘᵐ spherici iferior 4ᵃ spherici: ꝛ ita deinceps: nl̄la tñ hꝫ to
ta tāgit planū fm q̄scūq̄ȝ diuisionē: ꝛ iō rō de triāgulo nō ꝓ
cedit: qꝛ supponit ꝙ aliq̄ lia diuisibilis tota tangit: qđ non est
ita. ℂ Ad 2ᵐ dī ꝙ linea cū sit longa, lata, ꝛ ꝓfunda: pōt tā Ad 2ᵐ
gere aliquā lineā fm ptē diuisibilē: ꝛ fm q̄libet ptē illius
ptis diuidēdo eam fm longitudinē ꝛ latitudinē: sic corpus
tangit

tāgit corp⁹:sed quo ad pfunditatē tāgit eā fm qualibet vl-
timā ptē:sed fm nullā totā:vñ fm pfunditatē diuidēdo vl-
tima quarta vnius lineæ:tāgit vltimā quartā alteri⁹:sed non
fm totā latitudinē illi⁹ q̄rte tāgit:qꝛ p⁹ octaua vltima q̄rte:
q̄ nō terminat totā lineā nō tangit sequētē lineā.silr in alijs
Ad 3m suo mō.℄ Ad 3m q linea terminat sua vltima pte quarte:
vt in 3° dicebat ꝛ nō pūcto indiuisibili.℄ Ad pbationē op-
positi dī q vltra terminū linee nihil est quo ad desitionē:sꝫ
bñ est aliqd vltra eam quo ad inceptionē:ꝛ nihil plus pro-
Ad 4m bat rō.℄ Ad 4m dī.q linee diuisio cadit:quo ad lōgitudi-
nē linee sup aliquā ptē ꝛ sup nullā totā directe sicut de 2°:ꝛ
ideo ptes diuise manent ita longe cōpositæ sicut erant diui-
Ad 5m sim.℄ Ad 5m negat aña.Ad pbationē dī q corpus tangit
corpus fm ptē pfundā diuisibilē:tñ fm nihil totū pfundi-
tatis tangit:vt vltima q̄rta vnius corpis:tangit vltimā ptē
alteri⁹ corpis:sed fm totā nihil pfunditatis tāgunt se:ꝛ ppt
hoc nō sequitur penetratio corpoꝝ.℄ Ad 2m pbationē dī.
q vno mō sic ad pcedētē:q visio corpis opaci fit pfecte fm
aliquā ptē pfundā:vt p̄m 4m:tñ fm nihil totū ei⁹ fm pro-
funditatē fit.Alio⁹ dicit q nihil est pure opacum:ꝛ ideo ois
Ad 6m eius qd videt aliq̄ pfunditas tota videt. ℄ Ad 6m ne' q
nunc indiuisibilia sunt:ꝛ ad auctēs dī q Phs loquitur in illis
ex ꝯditione.s.si nunc eēt/eēt totū in tpe futuro ꝛ totuꝫ in tpe
pterito:sicut qdā antiquoꝝ dicebāt ipm eē indiuisibile ꝛ in
q̄libet tpe eēt tale.Ad auctez.10.meta.dī q Phs nō voluit
tales mutationes fieri in instāti:sꝫ fieri totas simul:ita q nō
p partē ante partē:ꝛ h̄ est fieri in instāti:si instās eēt:ꝛ ima-
ginādo instantia fm Phm:dicemus tales mutationes esse
in instanti:loquēdo sic ac si essent. Hoc de secundo.

An conti- ℄ Quo ad 3m ꝙnem aduertat.q aliquid pōt dici diuisibile
nuuꝫ sit in duplr.Uno° quia hꝫ partē extra partē in q̄s p realē separa-
infinitū di tionē pōt diuidi.Alio° q hꝫ partē ex partē in q̄s p rōnē pōt
uisibile. diuidi:ꝛ nō p separationeꝫ vni⁹ ab alia:sed p signationē rō-
Diuisibile nis vni⁹ ꝫ aliā. p̄m quātū ad potētias nāles:celū est indiui-
duplex. sibile:qꝛ nō pōt vna ps ei⁹ reali sepatione remoueri ab alia.
2m est diuisibile:ex quo sequitur q aliqd cōtinuū bñ cōponit
ex idiuisibilib⁹:put idiuisibile opponit diuisibili p̄m dicto.
pꝫ de celo. 2m q nullū ꝯtinuū cōponit ex idiuisibilib⁹. 2m
vel quo ad pom supnālē. ℄ Scdo aduerte q 3m dubiū sic
vicet.vtrū ꝯtinuū est diuisibile i ptes:quaꝝ q̄libet est vltra
p° ppō. diuisibilis ꝛ solū in tales.℄ Tūc ponunt ppōnes.Pria eē
Cōtinuuꝫ cōtinuū est diuisibile in semp diuisibilia diuisione q̄ fit per
est diuisibi signationē partiū extra inuicem ad intellm dictū.s.q q̄libet
le q̄ḡmō. ps in quā diuidit vel diuidi pōt est vltra diuisibilis.pꝫ:quia
solū est diuisibile in ea ex qb⁹ cōponit:mō solū ex diuisibi-
libus cōponit:eo q nulla sunt pūcta idiuisibilia.ḡ ꝛc.Scdo
nullū idiuisibile est ps ꝯtinui inquātū est ꝯtinuū.ḡ.ꝯña tꝫ:
qꝛ cū ꝯtinuū nō diuidit nisi in suas ptes ipꝫ nō divideret in
idiuisibile:nisi idiuisibile sit pars ei⁹.argm pꝫ:qꝛ totū ꝯtinuū
ad q̄libet suaꝝ ptiū aliquā hꝫ pportionē:ꝛ nullā hꝫ ppor-
2° tionē ad idiuisle.℄ 2° ppō.Oīuis pūcta idiuisla ponerent in
ꝯtinuo:adhuc ꝯtim dicto mō eēt diuisle.pꝫ:qꝛ nō eēt diuisle in
pūcta:eo q pūcta nō eēnt ptes ei⁹.nullā enīꝫ hñt pportionē
3° ad totū.℄ 3°.Oīuis ꝯtinuū p ipoſe ad imaginationē in ifim
ptes eēt diuisū:adhuc q̄libet eaꝝ eēt diuisls.pꝫ:qꝛ si ꝯtim di-
uideret in ifinitas ptes eiusdē pportionis. vt p̄ in medieta-
tes.2° 2° medietas in q̄rtas:ꝛ sic factū eēt in ifinitū:ꝯstat q
4° quelibet haꝝ partiū eēt diuisibilis:q̄uis ifinite sunt.℄ 4°.
Nullū ꝯtinuū pōt eē diuisuꝫ fm oē signū.pꝫ:qꝛ quātūcūqꝫ
eēt diuisuꝫ adhuc restaret q̄libet ps vlteri⁹ diuidēda:sic pꝫ
5° per pcedentē.℄ 5°.Nō pōt ꝯtinuū eē in ifinitū diuisuꝫ.pꝫ:
6° qꝛ nō pōt eē multitudo ifita in actu put dictū erat in 3°.℄ 6°
Continuū ppō.fm talē imaginationē fm q̄lē poneret cōtinuū posse
p imagina esse diuisuꝫ in ifinitas ptes:eēt ꝯcedēdū:q staret ꝯtinuū esse
tiōeꝫ i in- diuisuꝫ:sic q nulla ps ei⁹ eēt indiuisa:ꝛ tñ ifinita pūcta illi⁹
diuisibile.

ꝯtinui remanerēt:sup quoꝝ nulla fiebat diuisio.pꝫ:qꝛ si ima-
ginaret ꝯtim de facto diui in ifim fm medietates ꝛ post medietates
imedietates:ꝛ iteꝝ sp q̄libet ps diuisa i suas medietates:ꝛ sic in ifi-
nitū eēt factū:nulla ps ꝯtinui maneret indiuisa vt notū est:ꝛ
tñ semp nullū pūctuꝫ fm quē fuisset facta diuisio in tertias
vel in q̄ntas venisset diuisio:sicut demrabile est arithmetice.
℄ Sꝫ vī q ꝯtinuū in ifinitas ptes ꝛ idiuisibiles possit esse Obo.
diuisuꝫ. p̄.qꝛ est in ifim diuisibile:ponat ineē. 2°.qꝛ ponat
q̄na portio vitri sub pōdere centū milliū librāꝝ vel in ifim
diuidit:ꝛ hī ppom:vel aliq̄ ps manet idiuisa:ꝛ sequitur q illa
parua ps sustinet pondus tantū q nō vī posse.℄ Rūdetur Solo.
ad p̄m.q illud dꝫ poni iesse sic in duas ptes h̄ q fuit ꝯtinuū
est diuisuꝫ ꝛ in tres ptes ꝛc.ꝛ tñ nō vltra:ꝛ qꝛ oēs ille sūt posses
vlis de posi est vera.℄ Ad 2m.q tale vitruꝫ in aliq̄t ptes
diuidit ꝛ i aliq̄t nō:ꝛ q nō ē icōueniēs pua ptē vitri sic eē iuxta
alias ꝛ sup aliud solidū positā tñ pōdus sustinē.h̄ de 3° pnl.
℄ Quantū ad 4m scias q in motu reqrit q̄dā distātia termi- In veloci
noꝝ alr nō eēt mot⁹ ꝯtinu⁹ de vno termino ad aliū terminum:ꝛ hec tas motus
distātia in motu locali vocat ppe spatiū sup qd fit motus: attēdit pe-
ꝛ qa mot⁹ ille localis est p̄orio trāsumptiue in alijs distātia nes spatiū
iter terminos cui⁹ est mot⁹ vocat trāsumptiue spatiū:ꝛ sic acci- in tāto tpe
pit Phs spatiū supi⁹ in descriptione velocioris ꝛ tardioris pertrāsitum.
trāsumptiue p distātiā fm quā est mot⁹.℄ 2° aduerte q ve-
locitatē attēdi penes aliqd est ipsaꝫ mēsurari a nobis:penes
illud:ꝛ sciri quāta est mediāte illo:ꝛ iō penes h̄ attēdit ve-
locitas mot⁹ penes qd cognoscit quāta est.Et qꝛ ois mēsura
accipit inuariabilis:iō illud penes qd attēdit velocitas mo- Hoc idez
tus:attēdi dꝫ vt iuariable.℄ 3° scias.q duo circūstāt ꝛ con- Alber. de
currūt ad velocitatē.s.pportio po⁹ mouētis supra resistētiā: fure. in li°
qꝛ quāto hec fuerit maior:tāto fit mot⁹ velocior.Et spatiū p- de propor-
trāsitū p motū:qd quāto fuerit mai⁹ tāto mot⁹ est velocior. tione.
Quoꝝ p̄m hꝫ se vt cā.2m vt effect⁹.mot⁹ enī sequitur pportio-
nē sic effect⁹ suā cām:ꝛ h̄ in motorib⁹ mouētib⁹ cū resistētia:
iō nos ex maiore spatio ptrāsito in talib⁹ ꝯcludim⁹ pportio-
nē fuisse maiorē ceteris parib⁹.℄ 4° aduerte q hec ppor-
tio accūtalr ꝯcurrit ad motū:qꝛ nō oꝫ in oī motu mobile re-
sistere motori.Orbes enī celestes nō resistūt:vt dicet 2° celi.
spatiū aūt ad oēm motū ꝯcurrit saltē a nobis sensibilē seu
pceptibilē:iō Phs plus in dscriptiōe velocioris ponit spatium
q̄ pportionē.℄ His pmissis ponunt ppōnes risales. Et
est p°.Uelocitas mot⁹ nō attēdit penes spatiū corpale aut Velocitas
supficiale descriptū inquātū supficiale vel corpale.pꝫ:qꝛ se- motus nō
quitur q qdlibet totū veloci⁹ mouet q̄ q̄libet sua ps. ꝯñs est penes spa-
falsuꝫ.pꝫ ꝯña:qꝛ maius spatium lineale aut supficiale describit tiū corpale
totū q̄ ps:eēt mai⁹ lente mota moueret veloci⁹ q̄ sagitta per p°
idē.℄ 2°.Uelocitas mot⁹ nō attēdit penes lineā extēsam p
totū spatium fm lōgitū.Probat:qꝛ si iter pietes distātes p cētuꝫ 2°
pedes.vno ligno tangēte vnū pietē:ꝛ pp sui lōgitudinē solū
p spatiū pedale distāte ab alio ipm moueret de cōtactu pa-
rietis p̄mi ad ꝯtactū pietis alteri⁹ ifra horā:ꝛ ex latere esset
lignū pedale motū de eodē piete p̄ ad pietē 2m ifra eādē ho-
rā.cōstat q eodē vel eq̄lis eēt linea extēsa p totū spatiū fm
lōgitū iter pietes:ꝛ tñ pedale multo veloci⁹ moueret ligno lō-
go:eo q ita ifra idē tpe trāsit nonagintanouē pedalia:infra
qd aliud solū trāsit vnū.℄ 3°.Uelocitas nō attēdit penes 3°
pūctū velocissime motū.pꝫ:qꝛ latitudo difformis nō dꝫ de- Velocitas
noiari a pūcto itēsiori:sꝫ magis a pūcto me°. ḡ.ꝯña tꝫ.argm nō ē penes
pꝫ:qꝛ si vnū lignū eēt coloratū vnifor' diffor' a nō ḡdu albe punctum.
dis in vno fine vsqꝫ ad sūmū ḡdū albedis in alio:ꝛ e ꝯªa fine
albissimo a nō ḡdu nigredis ad sūmū ḡdū nigredis in alio
fine:illud corp⁹ diceret albissimū ꝛ nigerrimū:albissimuꝫ a
pūcto albissimo in vno fine:ꝛ nigerrimū ex pūcto in alio fi-
ne:si latitudo denoiari dꝫ a pūcto itēsiori.℄ 4°.ppō.Uelo- 4°
citas mot⁹ attēdit tanq̄ penes effectū penes spatium lineale:de- Velocitas
scriptū a pūcto suo medio.s.cētrali vel pportionali centro. motus pe-
nes effectū

hoc sequit̃ ex dictis:q2 attēdit̃ penes aliqd:ꝛ nō penes ali/
qd ꝓcedētiū:sequit ꝙ penes illud.nō eni vi penes qd aliud
attēderet̃.Cor^m.velocitas motus localis attēdit̃ penes spa/
tiū lineale ꝓprie dictū a tali pūcto descriptū:velocitas alte/
rationis penes spatiū q̄litatis itēsiui a tali pūcto medio de/
scriptū.i.penes itēsionē q̄litati acq̄site in tali pūcto me^9 ve/
locitatis augmētationis penes spatiū q̄ntitatis ſm quā talis
pūctus est auctus:seu ꝓcessit de q̄nti^te minore ad maiorē3.i.
Obo. penes q̄ntitatē q̄ntitatis acq̄site:pte me^9 imaginata.¶ Cōtra
dicet:q2 mlta sunt cor^a q̄ nō hñt cētra vt q̄drata. 2°.q2 tale
spatiū vel ēt pūctū nihil est:mō velocitas motus nō attēdit̃
penes nihil. 3°.q2 ponat̃ ꝙ ipsi^9.a.b.descēdētis fiet ꝯdēsa/
tio:tūc ei^9 pūctus medi^9 venit ꝓpinqus cētro mūdi:ꝛ ꝑ ꝯñs
maiorē lineā describit.ḡ veloci^9 mouet̃:ꝙ nō est ve⁊:q2 nō
videt̃ motū localē intēdi posse ꝑ cōdēsationē. 4° sequit ꝙ
aliqđ staret ꝯtinue descēdere:ꝛ tñ nō moueri localr̃.ꝓbatio
ꝯñtie:posito ꝙ corp^9.b.descēdat:ꝛ ꝙ ꝓportionalr̃ sicut de/
scēdit:medietas supior rarefiat:sic ꝙ pūctus medius corpis
moti maneat equedistans a cētro.p3:ꝙ hoc descēdit:q2 tan/
dem attingit cētrū:ꝛ tñ quo ad pūctū mediū sp̄ equedistat a
cētro.ḡ nō mouet̃ localr̃ recte ꝑ ꝯñs:nec ēt circulariter.ḡ nō
Solo. mouet̃.¶ Ad p^m dr̃:ꝙ l3 sint multa que nō hñt cētrū ꝓprie
dictū:tñ oīa pñt hr̃e pūctū mediū ꝓportionalē cētro:ꝛ hoc
sufficit.¶ Ad 2^m ꝙ frequēter ꝑ illud qđ nō est:sed fingit̃ ꝑ
imaginationē:mēsurant ꝛ cognoscunt̃ alia:vt ꝑ cōplexionē
tēperatā ad iustitiā imaginatā in specie humana q̄ nūq̄3 est:
iudicamus de bonitate vel malitia complexionis humane.
¶ Ad 3^m ꝙ nō est icōueniens motū localē intēdi ꝛ velocita
Replica tē ꝑ cōdensationē.¶ Et si dicat̃ ꝙ stat ꝙ nō sit aliqđ vnu3
Solo. cētrū.¶ Rñdebit̃ ꝙ sufficit ꝙ sit ꝓportionale cētro.si eni
ꝯtinue fiat aliud ꝛ aliud cētrū:oībus tñ vtamur vt vno vel
pro vno.¶ Ad 4^m ꝙ ſm casum tale corp^9 ſm totū nō de/
scēderet:q2 debet dici ita deorsum sicut suus pūctus medi^9:
mō ille est semꝑ eque ꝓpinquus cētro:sed medietas iferior
cōtinue descēdit ꝑ rarefactionē:ꝛ supior ascēdit:totū etiā nō
mouet̃ localr̃:sed motu rarefactionis in ordine ad totum:l3
ambe medietates diuisim.s.vna sursum:ꝛ alia localr̃ deor/
sum moueantur. Hoc de quarto.
Dubiū. ¶ Pro 5° aduertat̃:ꝙ l3 in re idē3 sit velocitas circulationis
Velocitas ꝛ velocitas mot^9:tñ rōne dr̃nt.eque velociter enim dr̃ cir/
mot^9 circu cuire:que ineqũalibus tꝑibus eq̄les angulos distribuunt circa
laris penes cētrū siue axem:ꝛ talia nō op3 eque velociter moueri.Stel
qđ attēdit la eni3 ꝓpe polū:ꝛ alia stella ꝓpe eqnoctialē sibi corridens
eque velociter circuūt:q2 eq̄li tꝑe describūt angulos eq̄les
circa axem mūdi:ꝛ etiā cōplent sil' suas circulationes:nō tñ
eq̄ velociter mouent̃:tñ vna maius spatiū describit q̄3 alia.
Vn̄ hec ꝯñtia nō valet:eq̄ velociter circuunt.ḡ eq̄ velociter
mouent̃:nec e3.nec mireris:q2 sic in motu recto est.si eni.a.
graue ꝑpēdicularitꝛ dscēderet:ꝛ.b.ꝑ lineā curuā:ꝛ eq̄ velo
citer moueret̃.p3:ꝙ eq̄ velociter mouerent̃ per casu3:nō tñ
eq̄ velociter descēdent:eo ꝙ nō eq̄ velociter attingūt cētrū.
ꝙ enim ꝑ lineā ꝑpēdicularē moueret̃ hoc veloci^9 descēde/
ret:eo ꝙ ineq̄li tꝑe ꝓpinqus sit cētro.¶ Tunc dicat̃ p^o ꝙ in
Velocitas motu locali circulari:velocitas mot^9 attēdit̃ penes spatium
motus cir ꝑtrāsitū a medio pūcto iter punctū velocissime motū ꝛ pū/
cularis. ctū tardissime motū:patet ꝑ rōnē 2^e ꝯñis precedētis dubij.
nō eni attēdit̃ penes punctū tardissime motū aut velocissi/
Obo. me ꝑ ipsa3.¶ Sed dices vbi in sphera reperit̃ ille pūctus?
Solo. ¶ Rñdet̃ ꝙ si imaginemur diuidi spherā octauā ꝑ supfi/
ciē ſm ei^9 ꝓfunditatē in ptē inferiorē mediā ꝛ medietatē su
periorē:ꝛ ite⁊ imaginemur hanc supficiē diuidi ꝑ lineā me/
diā iter polū ꝛ eqnoctialē.s.q̄ quartā coluri iter polū ꝛ eqno
ctialē diuidēs eius tantū dimittit versus polū quātū versus
eqnoctialē penes spatiū ꝑtrāsitū a quocūq3 pūcto huius li/
nee mensurāda est velocitas motus sphere.ḡ ille enim me/
diat inter partes veloci^9 motas supius ꝛ inferi^9:ꝛ inter ptes
ꝓpinquiores polo:ꝛ eqnoctiali.¶ Cor^m.si medietas iferior
octaue sphere auferret̃:ipsa sphera moueret̃ velocius q̄3 nūc
mouet̃.p3:q2 pūctus medius fieret supior q̄3 nunc est:ꝛ per
ꝯñs maiorē ambitū describeret.¶ 2^m cor^m.in motu ꝓgres/
siuo aialis:supior ps mouet̃ velocius q̄3 inferior.p3:q2 circa
cētrū mūdi maiorē circulū describit caput q̄3 pedes. 2° di/
cat̃ ꝙ velocitas circulationis inquātū est circulatio:nō attē/
dit̃ penes spatiū lineale ꝑtrāsitū ab aliquo pūcto.p3:q2 non
op3 ꝙ si aliq̄ eque velociter circuunt:ꝙ ꝓp hoc eq̄ velociter
moueant̃:sic dcm̄ est in p^o hui^9 dubij. 3° dicat̃.ꝙ velocitas
mot^9 circulationis iquātū est circulatio attēdit̃ penes angu/
los eq̄les descriptos circa axē siue cētrū:p3 ꝑ idē.¶ Cor^m.
velocitas mot^9 circulationis:iquātū est circulatio:nō est cō/
parabilis motui recto.p3:q2 nō penes ꝓportionalia attēdun
tur:s3 h̄ penes angulos:vt dcm̄ est.Alia aūt penes lineā de/
scriptā:sic ḡ angulus nō est cōparabilis linee:ita nec veloci/
tas circularis inquātū est circulatio:velocitati motus recti.
¶ Sed 3 ꝯñē p^m dices.ꝙ motū circulariter motū nullum Obo.
spatiū ꝑtrāsit:q2 ꝯtinue manet in eodē loco:ꝛ i eodē spatio.
¶ Respondet̃ ꝙ non requirit̃ transiri spatiū ve⁊:sed suf/ Solo.
ficit imaginariū:vt dictū prius fuit. Hec pe quinto.

Secundo notandū est ꝙ Phs in 2° tractatu ꝓbat.ꝙ 2° trac.
nec̄e est ipm nūc eē indiuisibile.p3:q2 ipm T.c.24
totū idē est finis ꝑteriti ꝛ p^m futuri:ꝙ nō eēt si eēt diuisibi/
le.¶ Itē ꝙ in q̄libet tꝑe est nūc.p3:q2 oēs tꝑis ptes ꝯtinuā/
tur:ꝛ nō ꝯtinuant̃ nisi ad nūc.¶ 3° ꝙ idē est nūc qđ est finis
ꝑteriti ꝛ p^m futuri.patet:q2 neq̄t eē alte⁊.si enim eēt alte/
rū q̄3 finis ꝑteriti ꝛ p^m futuri:tūc duo/nūc/sibiinuicē eē ime
diate succedūt:ex quo nō sunt idē:ꝛ sic/nunc/sc3 finis ꝑteriti
ꝛ p^m futuri/eēnt in tꝑe iuicē ꝓxima:ꝛ sic tps cōponeret̃ ex
nunc/ꝛ itelligat̃ ꝙ si/nūc/eēt tps sic antiq dixerūt ipsum eēt
ꝯtinuatiuū tꝑis:ꝛ tūc ille ꝓꝑetates ꝯuenirēt ei.¶ Ex quo i/ T.c.29.
fert 2°.ꝙ in nūc nihil mouet̃.p3:q2 si aliqđ mobile aliqđ spa
tiū ꝑtrāsiret in nūc veloci^9 aliqđ spatiū ꝑtrāsiret:an minori
q̄3 in nūc:ꝙ est ipossi:ꝛ patet ꝯñtia ꝑ 2^m diffōnē velocioris.
¶ 3° ifert.ꝙ in nūc nihil qescit.p3:q2 qes est ꝑuatio mot^9 in T.c.30.
subiecto apto nato moueri:tūc ꝛ vbi natū est moueri:mō i nūc
nihil est aptū moueri.Ex q̄ ifert ꝙ oē qđ mouet̃ vel qescit
in tꝑe mouet̃ vel qescit.¶ 4° ifert.ꝙ oē qđ mouet̃ ptī3 est T.c.32.
in ter^no a quo,ꝛ ptim in ter^no ad quē.p3:q2 cū mouet̃ non est
totū in ter^no a quo:q2 tūc nōdū icepisset moueri:nec totū in
ter^no ad quē:q2 tūc eēt cōplete motū.ḡ vel est ptim in ter^no a
quo,ꝛ ptim in ter^no ad que3:ꝛ hr̃i ꝓpositū:vel in ter^no medio
totū:ꝛ si sic:tunc adhuc est ptim in ter^no a quo,q2 vltima ps
ipsi^9 vocat̃ termin^9 a q̄,respectu termini ad quē,vltimati:ꝛ
ptim in ter^no ad quē,q2 p^a ps illi^9 vocat̃ termin^9 ad quē,re^u
termini a q̄,ꝑmi. Intellige nō de terminis p^o ꝛ vltimo ipsius
mot^9:sed de terminis a q̄,ꝛ ad quē,illis vel intermedijs qui
dicunt̃ termini a q̄,ꝛ ad quē,ꝑ respectū.¶ 5° ꝓbat.ꝙ mot^9 T.c.33.
diuidit̃ diuisione mobilis:sic ꝙ totū mobile hēat medieta/
tes.a.b. ꝛ.b.c. ꝛ mot^9.a.b.ptis sit.d.c. ꝛ.b.c. sit.e.3.tunc ar/
guit sic.Toti^9.a.c.mobilis est toti^9 mot^9.d.3.ḡ mot^9 diuidit̃
diuisione mobilis.ꝯñtia t3 ꝑ casum:sicut totū.a.c.diuidit̃ in
suas medietates.a.b. ꝛ.b.c.ita tot^9 mot^9.d.3.diuidit̃ in.d.c.
ꝛ.d.3.qui sunt mot^9 ptiū.ꝓbat̃ añs:q2 toto motu.d.3.aliqd
mouet̃:ꝛ nihil aliud eo mouet̃ q̄3 totū.a.c. Itē vel mot^9.d.3.
est mot^9 toti^9.a.c.ꝛ hr̃i ꝓpositū.vel ali^9 est mot^9 ipsi^9 cū ipm
mouet̃.si ali^9:vel est eq̄lis.d.3.ꝛ tūc frustra ponit̃:q2 qcqd
eo saluaret̃ h̄ idē saluaret̃ ꝑ.d.3.vel est minor.d.3.in exten/
sione:ꝛ si sic:tunc nō extēdit̃ ꝑ totū.a.c.ꝛ ꝑ ꝯñs aliq̄ ps mo/
bilis mouet̃ q̄ nulla pte mot^9 mouet̃:vel est maior.d.3.ꝛ si
sic:tūc extēderet̃ mot^9 vltra mobile.a.c.cū.d.3.extēdit̃ tātū
quātū mobile:ꝛ ꝑ ꝯñs aliq̄ ps eēt mot^9 q̄ nulli parti mobi/
lis inheret.¶ 6° ifert.ꝙ ꝛ mot^9 diuidit̃ diuisione tꝑoris in T.c.36.
partes

partes priores ⁊ posteriores. pꝫ: qꝛ in maiori parte tp̄is est ma
ior mot⁹: ⁊ in minori minor. Aduerte q̄ p̄ͣ diuisio motus est
T.c.37. in partes sil'r existes vt sic 2ª est in partes sibi inuicē succedē
tes. ¶ Septimo infert q̄ tp̄s, motus, moueri, mobile, ⁊ illud
in q̄ est mot⁹, ꝓportionalr̄ diuidūt: itellige inq̄tū hn̄t eē suc
T.c.39. cessiue: qꝛ vniuscuiusqꝫ eoꝝ i maiori tp̄e ē ma⁹ eē successiuū
⁊ in minori min⁹. ¶ Octauo infert q̄ hec oīa quo ad finita
tem ⁊ infinitatē sequunt̄ diuisionē mobilis. pꝫ: qꝛ mobile seu
magnitudo est primo diuisibilis ⁊ ꝯn̄r mot⁹ ⁊ tēpus vt di
T.c.40 ctū est in 4º. Intelligat̄ q̄ sequunt̄ diuisionē mobilis inq̄tū
in eo ꝯsideratur duratio ⁊ esse successiuū. ¶ Nono infert q̄ oē
qd̄ mutat̄ qn̄ p̄ mutatū est: est in eo in quo mutatuꝫ est. ꝓbat
supponēdo q̄ oē qd̄ mutat̄ deficit a termino a quo. ḡ mutari
est deficere. tꝫ ꝯn̄ia: qꝛ sicut mutatū esse se hꝫ ad defecisse: ita
mutari ad deficere: tūc ꝑ hoc ꝓbat̄ ꝓpositū. q̄ mutatū eē p̄
de. a. in. b. necesse est eē alicubi ⁊ nō in. a. ꝑ supponē. ergo vel
in. b. ⁊ habet̄ ꝓpo^m. vel in intermedio inter. a. ⁊. b. ⁊ si sic: tūc
nō est mutatū in. b. qꝛ adhuc tūc mutat̄ ad. b. mō q̄ mutatū
est in aliquē terminū amō nō mutat̄ in eū. Sed dices forte
est vltra. b. Dē q̄ hoc nō pōt eē: qꝛ tūc nō eēt p̄ mutatū in. b.
imo esset ꝑ primo mutatū in. b. dī enī in aliquo p̄ mutatū i ali
quē terminū: in quo p̄ verꝫ est dicere ipm̄ eē mutatū in illuꝫ
terminū ex quo. vltra sc'. q̄ illud qd̄ factū est in instāti in quo
p̄ factū est: est: esse' ex ꝯne. silr̄ q̄ cor'. i instāti in quo p̄ corruptū
est nō est. pꝫ hoc ꝑ idē. Intelligas hoc de reb⁹ ꝑmanētibus.
T.c.44 ¶ Decimo infert q̄ illō in quo aliqd̄ p̄ mutatū est in aliquē
terminuꝫ est indiuisibile: ⁊ exponit̄ q̄ in illo intelligit aliqd̄
primo eē mutatū: in quo nō est mutatū rōne alicuius partis:
tūc ꝓbat̄: qꝛ vel est diuisibile tēpus in quo p̄ est mutatū in. a.
terminū: ⁊ si sic querit̄ vtrū in ambabus medietatib⁹ tp̄is est
mutatū: ⁊ si sic: tūc prius est mutatū in p̄ma medietate q̄ȝ in to
to: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō in toto p̄: vel in neutra partiū est mutatū: ⁊ si sic
tunc etiā nec in toto: vel in vna pte erit mutatū: ⁊ in alia non:
⁊ tūc nō est mutatū in toto tp̄e p̄mo: qꝛ dicit̄ solū mutatuꝫ in
toto rōne partis. ergo nullo mō illud in quo aliqd̄ est p̄ mu
T.c.45 tatū in alterū est diuisibile. ḡ est indiuisibile. ¶ Undecimo
infert q̄ ex parte finis motus vel mutationis est dare p̄^m mu
tatū eē: qꝛ alr̄ nūq̄ȝ eēt mutatio pfecta: hoc enī est instās ima
T.c.46 ginariū in quo res desinit mutari. ¶ Duodecimo infert q̄
ex parte p̄ncipij motus nō est dare p̄^m mutatū esse. pꝫ: qꝛ vel
esset primum mutatum esse in indiuisibile: ⁊ hoc nō: qꝛ tūc
instās in quo inciperet mutatio siue motus ⁊ instans in quo
terminaret̄ essent ꝓxima in tp̄e: q̄ nō est possibile: vel indi
uisibile tp̄e: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑ pri⁹ est mutatū eē in medietate q̄ȝ in to
to: ḡ i toto nō erat p̄^m mutatū eē ex pte p̄ncipij mot⁹. Silr̄ ꝓ
baret̄ q̄ nō esset dare partē p̄mā mobilis que p̄ mutat̄: ⁊ q̄
nō esset dare p̄mā partē spatij seu dispōnis ſm qd̄ seu quaꝫ
T.c.50. est p̄ma mutatio. ¶ Decimotertio: q̄ oē qd̄ mo' in aliquo tē
pore per p̄us est motū in illo tp̄e. ꝓbat̄ supponendo q̄ oē qd̄
mouet̄ in aliquo tp̄e p̄ mouet̄ in qualꝫ parte illius tp̄is. hꝫ pꝫ
per qd̄ nois ipsius p̄: tūc ꝓbat̄ ꝓpo^m: qꝛ qd̄ mouet̄ in aliquo
tp̄e p̄: hoc ꝑ prius est motū in instāti medio: in quo diuidit̄ tē
pus: q̄ȝ in toto. igr̄ ⁊c̄. ꝯn̄a tꝫ. pꝫ an̄s ꝑ supponē: qꝛ ex quo mo'
in illo tp̄e p̄rip̄ꝫ mouet̄ in qualꝫ ei⁹ pte: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑ pri⁹ est mo
T.c.55. tū i istāti medio: q̄ȝ i toto tp̄e. ¶ Decioq̄rto ifert: q̄ oē muta
tū eē p̄cessit mutari. ꝓbat: qꝛ q̄ muta^m ē p. c. d. ꝑ pri⁹ muta^m ē
ꝑ medietatē ipsi⁹. c. d. eo q̄. c. d. nō est idiuisibile: ⁊ iteꝝ ꝑ pri⁹
ꝑ medietatē medietatis: ⁊ sic semꝑ: eo q̄ i ifinitū est diuisibi
lis dispō ſm quā est mutari. Et addit ph̄s q̄ eadē rō est in
gn̄one ⁊ corruptione ⁊ in alijs que nō sunt de se ꝯtinua: sꝫ solū
rōne sue q̄ntitatis: qꝛ capiat̄ tēpus in quo est p̄ mutatū: ⁊ cum
hoc sit diuisibile: in prima medietate eius precessit mutari.
Obo. ¶ Sed dices q̄uō pōt eē mutatio successiua ⁊ tēporalis iter
nō eē ⁊ eē: sicut i gn̄one ⁊ corruptōe: vi. n. q̄ nō posset: eo q̄ int
Solo. ꝯdictoria nihil est me^m. ¶ Rn̄det̄ q̄ inter ꝯdictoria nō est

mutatio successiua: eo qd̄ iter ea nihil est mediū: sꝫ ph̄s vult
q̄ gn̄o est mutatio successiua: qꝛ est inter nihil esse rei ⁊ rē eē
cōplete: ⁊ inter hꝫ hn̄t est mediū. s. rē ſm partē esse ⁊ ſm ptē
nō esse cōpletā ſm fieri: ⁊ sic gn̄o nō est inter ꝯdictoria ꝓpe:
sed inter nihil eē rei ⁊ rē cōplete esse: que nō sunt ꝓprie ꝯdi
ctoria: dr̄ tn̄ large ꝯdictoria: eo q̄ esse ⁊ nō eē sunt ꝯdictoria
que in ipsis includunt̄: silr̄ dicat̄ de corruptione. Ex quo in T.c.59.
fert q̄ in cōtinuis omne qd̄ fit factū est prius: expone omne
qd̄ fit factione successiua ſm aliquid sui ꝑ prius est factuꝫ. 2º
q̄ in eisdē omne qd̄ corrūpit̄ est corruptū ꝑ pri⁹: expone silr̄
qd̄ corrūpit̄ corruptiōe successiua ſm aliqd̄ sui, est p̄us corru
ptū. 3º q̄ in moto vel mutato nō est dare p̄^m moueri: expone
q̄ nihil ipsius moueri est prius quo ad desitionē: nec etiā p̄^m
mutari eē. pꝫ ex dictis. Scias q̄ in oīb⁹ his loquit̄ ph̄s de
mutatione successiua que distinguit̄ a suo termino ad queꝫ.
¶ Decimoq̄nto q̄ impoīe est aliqd̄ moueri tp̄e infinito sup T.c.60.
magnitudine finita nō pl'ies reiterādo sup eādē: sic q̄ in q̄lꝫ
parte tp̄is infiniti trāseat̄ aliq̄ ps magnitudinis. ꝓbat̄: qꝛ si
gnata 10ª magnitudinis: illa trāsit̄ in tp̄e finito ⁊ eadem rōne
quelꝫ aª decima. ḡ tota magnitudo. ꝯn̄a tꝫ: qꝛ decē tēpora fi
nita nō ꝯstituūt infinitū: seu eq̄lia sint seu nō. maior pꝫ: quia
10ª trāsit̄ in minori tp̄e q̄ȝ tota. ḡ infinito: qꝛ vnū infinitū nō
est minus alio. Itē alā quelꝫ ps magnitudinis trāsiret̄ in tp̄e
infinito: qꝛ qua rōne decima in infinito trāsiret̄ eadē rōne
quelꝫ alia pars. minor pꝫ: qꝛ nō est potior rō de vna decima
q̄ȝ de alia. ¶ Decimosexto q̄ in tp̄e finito nō transit̄ magni T.c.62.
tudo infinita. pꝫ: qꝛ capta decima tp̄is in ea nō trāsitur nisi
magnitudo finita: eo q̄ minus in parte q̄ȝ i toto: ⁊ eadē rōne
in qualꝫ alia decima. ḡ ⁊c̄. totū sicut p̄us ꝯuertēdo respectiue:
ex quo pꝫ q̄ mobile finitū nō pōt trāsire magnitudinē infi
nitā in tp̄e finito. ¶ Decimoseptimo q̄ mobile infinitū nō T.c.63.
potest in tēpore finito pertransire spatium finitum. pꝫ: qꝛ illo
tēpore ipsum separetur a spatio: ⁊ spatium separet̄ ab eo: sed
spatiū finitū nō pōt ipm̄ pertransire in tp̄e finito: ḡ nec ipm̄
infinitū spatiū infinitū. Ex quo se' q̄ mobile infinitū nō pōt T.c.64.
spatiū infinituꝫ ꝑtransire in tp̄e finito. patet: qꝛ et posset tunc
finitū: includit enī infinitū finitū. ¶ Decimooctauo infert q̄ T.c.66.
nullo modo in tēpore finito pōt eē motus infinitus: se' ex tri
bus p̄cedētib⁹. ¶ Decimonono q̄ oē qd̄ stat mo': ⁊ capitur T.c.67.
sicut in 5º stare. s. ꝑ motū tēdere. i. sistere in gene: tūc pꝫ ꝑ qd̄
nois: ⁊ ꝓbat̄ in l'ra: qꝛ qd̄ sic stat non quiescit. ¶ Uigesimo qꝛ T.c.68.
omne qd̄ stat, stat in tp̄e. Itē q̄ in quo tp̄e stat, in quolꝫ illius
stat. Itē q̄ non est dare in quo p̄io stat̄. pꝫ sicut de moueri:
qꝛ stare est moueri ꝑ p̄cedens. ¶ Deinde ꝓportionalia his
tribus infert de gete. s. q̄ oē quiescēs quiescit in tp̄e: ⁊ formentur
sic priꝰ: ⁊ ꝓbōnes patēt ex prius dictis debite inspicienti.
¶ Uigesimoprimo q̄ nihil q̄ mouet̄ dū mouet̄ ꝑ aliqd̄ to T.c.72.
tū tp̄s mouet̄ in eadē dispōne totalr̄ respectu illius dispōnis
ſm quā mouet̄. pꝫ: qꝛ si ꝑ aliqd̄ totū totalr̄ silr̄ se hēret ſm ali
quā dispōneꝫ: tunc in p̄ instāti medio ⁊ vltimo illi⁹ tēporis
hēret se silr̄ ſm eā. ḡ quiesceret ſm eā. ḡ nō moueret̄ ſm eam:
cuius ꝯrariū supponit̄. vn̄ si calidus vt vnū ꝑ itēsionē ꝯtinuaꝫ
caliditatis fieret calidus vt tria: ipm̄ nullo toto tp̄e: sed solū ꝑ
instās eēt calidū vt duo. pꝫ ꝑ rōnē ph̄i: qꝛ ipa demr̄at hoc.
¶ Hic p̄ dubitat̄ vtrum sit aliqua trāsmutatio instantanea. Difficul
¶ Scd̄o vtrū i tali instāti trāsmuta^{tio} sit attribuēdū poste tates.
riori passioni. ¶ Tertio vtrū ante oē mutari p̄cessit mutatū
eē: ⁊ ecōtra. ¶ Quarto vtrum in tp̄e finito potest pertransi
ri magnitudo infinita ⁊ magnitudo finita in tempore finito.
¶ Pro p̄ma istaꝝ dubōnū aduertat̄: q̄ trāsmutatio instanta An sit ali
nea vocat̄: nō q̄ fit in instāti: qꝛ n^m est instās vt dictū est in p̄ qua trans
notabili: sꝫ eo q̄ fit tota sil' ⁊ nō pcibilr̄ ꝑ partē an̄ ptē: sic q̄ mutatio in
si instās ad imaginationē esset ipa in instāti cōpleret̄. Tunc stantanea.
ponit̄ ꝯ rn̄salis. q̄ frequēter est trāsmutatio instātanea. pꝫ d̄
potētia supnālr̄ agente vt in creatione aīe intellectiue vel in

ꝓductione angeli:talis eni ꝓductio est instātanea:qa fit tota sil:nō enī pōt fieri ꝑ partē ante partē:eo ꝙ ea que ꝓducunẗ nō hñt partes nec intēsiuas nec extēsiuas:cū tam angelus ꝙ̄ aia intellectiua sint indiuisibilia.pꝫ etiā ꝯclō:circūscripto miraculo:qa fm ꝓhm visio/delectatio/ꝛ illuminatio/fiūt in instanti.2° de aia.ꝛ.10.ethicoꝝ.Or si sit veꝝ:siue nō:videbitur in abbreuiationibus de aia.℄ Scdo qꝛ dictuꝫ est in abbreuiationibus libri posterioꝝ:ꝙ scia qñqꝫ instātanee gñaẗ in aia.℄ Tertio qa sine miraculo fit mutatio de ꝯdictorio i cōtradictoriū:modo talis est instātanea.ğ maior pꝫ de sc̄etiam
Obo. minor pꝫ:qꝛ inter ꝯdictoria nihil est mediū:rōne cui⁹ est suc-cessio.℄ Sed dices tu.ğ ois gñō ē istātanea:silr ꝛ corruptio:
Solo. ꝯñs est falsum.pꝫ ꝯña:qꝛ fiūt inter ꝯdictoria.℄ Rñdeẗ per dicta in 14° notabili istius.ꝙ gñō bñ est successiua:qꝛ nō fit inter vera ꝯdictoria:sed inter nihil eē rei ꝛ rē eē cōpletē:ꝛ inter hoc est mediū:dr tñ eē inter ꝯdictoria large:eo qō fit inter eē ꝛ nō esse sic circūstātionata que large ꝛ īpropzie dnr ꝯdi-
Repli-ca. ctoria.℄ Sed ꝯ hāc ꝯnē vi eē ꝓhs in isti⁹ notabilis 10° pre ꝛ etiā in 4° ca° tractatus scdi:qꝛ dicit ꝙ ante oē mutatū esse ꝓcessit mutari:ꝛ eꝯ.ante oē mutari est mutatū esse. Secūdo
Solo. qꝛ in 4° dicit ꝙ ois mutatio est in tpe.℄ Rñdeẗ ꝙ ꝓhs loquiẗ in his ambob⁹ locis de mutatione ꝓprie dicta.s.que distinguiẗ a suo termino ad quē.s.mutatione successiua:mutatio autem instantanea non est talis:non enim distinguitur a termino ad quem:vt post dicetur.

Vtr in tali instanti sit posteriori passioni attribuēdū motus. ℄ Pro 2° ṗncipali aduertatẽ ꝙ ipm intelligiẗ sic:vtrū instās trāsmutationis instātanee sit attribuēdū posteriori passioni in termino ad quē.i.vtrū instās in quo fit trāsmutatio instātanea sit:tūc cū ṗ est terminus ad quē:vt si de nō eē ad eē fit mutatio instātanea aie intellectiue:vtrū sit in instanti in quo pñō ipsa est:silr si fit mutatio ō esse ad nō esse.℄ Scdo aduerte ꝙ duplices sunt res:quedā que sunt tota sil:vt aia ꝛ hō inquātū ꝑmanēt:quedā que sunt successiue vt motus vel hō.
ṗ° ꝑpō. ℄ Tunc ad hoc pñt poni tres ꝑpōnes ꝓbabiles.ṗ° ꝙ veꝝ instās trāsmutationis instātanee nulli est attribuēdū i re.pꝫ
2° ex dictis ṗus:qꝛ nullū instās est.℄ Scda ꝑpō in reb⁹ pure ꝑmanētib⁹ in esse instās trāsmutationis imaginariū dꝫ attribui termino ad quē.ꝓbaẗ:qꝛ cū est mutatio de nō eē aie intellectiue ad eius eē:vel illa aia est:ꝛ habeẗ ꝑpositū:vel nō est:ꝛ si sic:tūc nō est aliq̄ mutatio ad eā eē:qꝛ nō in ea cū ipsa nō sit:nec in mā:qꝛ de nulla mā ꝓduciẗ. 2° qꝛ in talib⁹ est dare ṗm instās eē:vel igiẗ illud est instans in quo est mutatio:ꝛ hē ꝑpositū:vel instās imediate sequēs:ꝛ hoc nō:qꝛ nō sunt nec imaginanẗ instan⁹ in tpe ꝓxima:vel instās mediate sequēs:ꝛ hoc nō:qꝛ si sic:tūc inter instās trāsmutationis taliū de nō eē ad esse:esset tps mediū in quo esset trāsmutatio:ꝛ sic talia fierēt successiue:cuius ꝯriū supponiẗ.ğ ꝛc.ꝯña nō:ꝛ argᵐ pꝫ: qꝛ capto toto tēpore ꝑ qō res pure ꝑmanēs est:in quolꝫ instāti imaginario illius est:cū in quolꝫ sit veꝝ dicere eā esse:ꝛ ꝑ
3° ꝯñs in ṗ instāti illius est.℄ Tertia ꝑpō.in reb⁹ que incipiūt esse successiue sicut sunt motus ꝛ huiꝰ:instās trāsmutationis imaginariū de ꝯdictorio in ꝯdictoriū dꝫ attribui termino a quo.pꝫ:qꝛ vel termino ad quē:ꝛ hoc nō:qꝛ nō est dare ṗm instans esse motus:eo ꝙ in quolꝫ instāti in quo veꝝ est dicere motus est:ante erat veꝝ dicere ipsuꝫ eē:vel termino a quo:ꝛ habeẗ ꝑpositū.℄ Cōfirmaẗ.qꝛ in instāti in quo res incipit moueri est mutatio de nō eē motus ad eē motus:sed hoc est vltimū instās nō eē:eo qō est terminus a quo.ergo ꝛc.maior est manifesta:qꝛ in illo instāti nō est motus:ꝛ imediate post hoc erit motus.minor pꝫ:qꝛ res nō icipit moueri cū mo⁹:eo ꝙ cū mo⁹ ante mouebaẗ:vt deductū est ṗus.ğ incipit moueri:cū vltimo nō mo⁹.Ex quo pꝫ.vnde surrexit modus loquē-
Modus cōis expo-nēdi icipit di cōis:ꝙ ꝑpō de incipit reꝝ ꝑmanētiū exponiẗ ꝑ pōnē de pñti ꝛ remotionē de ṗterito:qꝛ in illis instās trāsmutationis attribuiẗ termino ad quē:sꝫ in oibus rebus successiuis exponiẗ ꝑ remotionē de pñti ꝛ ꝑ pōnē de futuro:qꝛ in illis nō est dare ṗmū instās eē:sꝫ vltimū nō esse:silr est de oibus aliys in qbus nō est dare ṗmū instās eē:in talib⁹.n.instās trāsmutationis de ꝯdictorio in ꝯtradictoriū dꝫ attribui termīo a quo: vt nō est dare ṗmū instās esse albi:si aliqd sit mutatū de nigro ad albū.qcqd.n.est sic albū fuit ṗus albū.ğ istās trāsmutationis dꝫ dici vltimū instās in quo nō est albuꝫ.s.in quo se medio mō hꝫ inter albedinē ꝛ nigredinē:in illo eni nō est al-
Obo hū ꝛ imediate post hoc erit albū.℄ Sed ꝯ.in tali instāti nō plus est motus ꝙ̄ ante.ğ nō plus est mutatio ad eū eē ꝙ̄ ante.ꝯña vi tenere:qꝛ cū est mutatio ad aliqd eē:tñ ipm vel aliqd ei⁹ est.ꝛ añs notū est.℄ Scdo in illo instāti adhuc nō est 2°
motus.ergo nō est mutatio ad motū eē.ꝯña tꝫ:qꝛ qcqd mutaẗ ab aliquo termino deficit ab illo 5° huius.℄ Tertio.qꝛ 3°
qd esset i° mutatio instātanea nō.n.esset gñatio vel corruptio eo ꝙ in vltimo instāti non esse motus:vel gñaẗ vel cor⁹:nec etiā est motus.ğ nulla est ibi mutatio instātanea.℄ Quarto 4°
ꝙ motus nō incipit eē nisi mutatione successiua.ğ ad motuꝫ esse nulla est mutatio instātanea.ꝯña tꝫ:qꝛ ex opposito:seqẗ oppoᵐ.añs pꝫ:qꝛ nec habet esse nec pōt hēre nisi successiue.
℄ Ad has rōnes rñr ꝓbabilr:ṗmisso ꝙ mutatio qua mot⁹ Ad arᵃ.
est:cū ante nō fuit est successiua mutatio:que est in tpe sequēte instās quo vltimo ille motus nō est. 2° ꝙ nulla est vā mutatio in instāti illo:ad motū eē vt rōnes arguūt. 3° ꝙ illō instans vocaẗ istās trāsmutatōis istātanee ō nō eē mot⁹ ad ei⁹ eē:qꝛ in illo instāti de illo motu vere eē ꝛ ꝑ totū tps sequens de eodē vere affirmaẗ esse:ꝑ ꝑ mutationeꝫ successiuā ab illo
instāti incipientē.℄ Ad ṗmū ꝯcedo añs:ꝛ nego ꝯñtiam.ꝛ ad Ad ṗᵐ
ꝓbationē diciẗ ꝙ nō opꝫ in mutatione instātanea inter ꝯdictoria in instāti mutationis ꝯdictorioꝝ esse aliqd rei successiue que incipit eē:sꝫ sufficit ꝙ sit ꝑ totū sequēs tps.℄ Ad 2ᵐ Ad 2ᵐ
ꝯcedo ꝯñs.ꝙ de vtute sermonis in illo instāti nulla est mutatio ad eē motus:ꝛ tñ est instās trāsmutationis instātanee:ad intellm dictū in 3°.ꝑ idē.℄ Ad 3ᵐ pꝫ.℄ Ad 4ᵐ ꝙ ꝓprie ad Ad 3ᵐ
motum eē nō est mutatio instātanea sicut arguit rō:dr tñ ad Ad 4ᵐ
motū esse talis trāsmutatio:qꝛ in illo instāti vltimo verificatur de illo motu vnū ꝯdictᵐ:ꝛ post sempverificaẗ alteꝝ:mā est difficilis dicat quis studiosius ꝓbabilr ꝯtra dicta:raro.n. tractatur exquisite:nec eam vidi quo ad istam 3ᵃᵐ conclusionem ab aliys tractatā.Hoc de 2° principali.

Vtrū ante oē mutari sit mutatū eē:ꝛ ecōtra. ℄ Quātum ad 3ᵐ vtrū ante oē mutari est mutatū eē:ꝛ ecōtra: supponiẗ ex dictis in ṗ:ꝙ mutari est res que mutaẗ:ꝛ mutatum esse fuit vel est res que mutata est.℄ Ex quo inferẗ ꝙ de virtute sermonis:hec est falsa:ante omne mutari fuit mutatū esse:qꝛ celū est mutari:ꝛ ante ipsum nullū fuit mutatum esse.℄ Silr ꝯuertēs est falsa:qꝛ celū est mutatū esse:ꝛ tñ ante ipsum nullū fuit mutari:cū nālr loquēdo celū sit ꝑpetuū: ꝛ catholice ante celū nō fuit nisi de⁹:ꝑ nec est mutari nec mutatū esse:sꝫ h̄ est ṗter intētionē ꝓhi:intētio eni ei⁹ erat ꝙ ante oēm motū fuit alius motus:silr ꝙ omne qō mutaẗ est per pri⁹ mutatū. 3° ꝙ omne qō mutatū est ꝑ pri⁹ mutaẗ. 4° ꝙ ante qōcūqꝫ tps in quo aliqd mutaẗ:est aliud tēpus i quo añ ipsum mutabaẗ:ꝛ loqtur de mutatione successiua:ꝛ ideo de his est vidēdū.℄ Scdo est notanduꝫ ꝙ aliqd diciẗ mutari in aliquo tpe 2ʳ.Uno mō rōne totius.s.qꝛ i eo totū mutatur: alio modo rōne ptis:qꝛ mutaẗ in parte ipsius:vt si in die dicaẗ mutari:qꝛ mutaẗ in hora.℄ Tertio est notādū ꝙ añ ali-

Mod est añ alid 2ʳ. quē motū eē aliū:pōt intelligi dupl r.Uno mō ꝙ̄tū ad inceptionē eius:ꝛ dr prius quo ad inceptionē respectu.a.ꝙ ante inceptionē ipsius.a.incipit.Alio mō quo ad desitionē:ꝛ diciẗ prius.a.sic ꝙ ante desitionē ipsius.a.desinit.Eodē mō eē aliquē motū posteriorē.a.pōt intelligi vno modo quo ad desitionē:qꝛ ille post desitionē ipsius.a.desinit.alio mō quo ad
inceptionē:qꝛ post inceptionē ipsius.a.incipit.℄ Quib⁹ pre- ṗ° ꝑpō.
missis ꝑpōnes risales ponunẗ ṗma:ꝙ loquendo nālr ante

oẽm motũ fuit alius motus.pz:q2 vt dictũ eſt in 4°.oĩs mo
tus eſt finitus mõ cum mũdus ſit ꝑpetuus:aň oẽz finitũ fuit
2ª ppõ. alius:ſilr ꝓbarẽ ꝙ poſt oẽm motũ erit alius motus.❡ Se
cũda ꝓpõ accedẽs ad mẽtẽ Phi:in quolz motu eſt dare pri
mã partẽ quo ad inceptionẽ:ſz nõ q̃ ad deſitionez:ſi'eſt dare
vltimã quo ad deſitionẽ:ſz nõ quo ad īceptionẽ:ſc' ex deſcri
ptionib⁹ poſitis.ꝛ pz ꝑ dicta ſupra 3ᵐ:in notabili 2°.qõne ter
3ª ppõ. tia.de terminis ꝯtinuoꝝ ꝛ motus.❡ Tertia ꝓpõ.aň omnez
motũ alicui⁹ corꝑis:puta hois eſt alius motus eiuſdẽ corꝑis
q̃tũ ad deſitionẽ:q2 dato quocũqz motu hois ille eſt diuiſi
bilis ꝛ ante deſitionẽ totius deſinit ei⁹ medietas que eſt mo
4ª ppõ. tus.❡ Quarta ꝓpõ.nõ opz eẽ.ſ.ꝙ ante oẽm motum ſor.fit
alius motus ſor.q̃tũ ad inceptionem.pz:q2 capto toto tpe in
quo ſor.mouebaẽ:ꝛ motu eiuſdẽ q incipit eẽ in p̊ inſtãti illius
ante illũ nullus eſt motus ſor.q̃tũ ad inceptionẽ:q2 nullus
5ª ppõ. motus ſor.ante inceptionẽ illius incipit.❡ Quinta ꝓpõ.ꝙ
poſt oẽm motũ ſor.erit alius motus ſor.q̃tũ ad inceptionez:
ſed nõ erit poſt oẽm alius motus ſor.q̃tũ ad deſitionẽ.pz ſi
cut due p̄cedẽtes:q2 dato quocũqz motu ſor.ipſe eſt diuiſibi
lis:ꝛ poſt inceptionẽ ipſi⁹ incipit eius medietas:g̃ p̊ma pars
ꝯclõnis vera:ꝛ ſcda pz:q2 capto toto tpe in quo ſor.mouetur
poſt motũ deſinẽtez in inſtãti terminãte illud tp̃s:nullus mo
6ª ppõ. tus ſor.deſinit.❡ Sexta ꝓpõ.omne ꝙ mo' in aliquo toto tẽ
pore pri⁹ mouebaẽ in priori tẽpore quo ad deſitionẽ:ſed nõ
opz ꝙ in priori mouebaẽ quo ad inceptionẽ.pz p̊ª ps:q2 mo
uebaẽ in p̊ma medietate illius tpis que eſt p̊or toto q̃tũ ad
deſitionẽ ꝛ 2ª pz:q2 ſi ſor.mouet ꝑ totã horã ꝛ nõ aň:conſtat
ꝙ nõ mouebaẽ in priori tpe q̃tũ ad inceptionẽ q̃ in iſta ho
ra:q2 nullũ tp̃s in quo mouebaẽ incipit citra inceptionẽ hui⁹
hore.p̊mã partẽ hui⁹ ꝯnis voluit Phs:ſilr dicaẽ ꝙ oẽ qd mu
taẽ mutatione ſucceſſiua:in aliquo toto tpe mutabaẽ in p̊ori
tpe q̃tũ ad deſitionẽ:ſz nõ opz ꝙ mutabaẽ in p̊ori q̃tum ad
7ª ppõ. inceptionẽ:ꝛ declaraẽ ſicut p̊us.❡ Septima ꝓpõ.oẽ qd mo
ueẽ vel mutaẽ:in aliquo toto tpe mouebiẽ vel mutabiẽ poſt
in tpe poſteriori q̃tũ ad inceptionẽ:ſz nõ opz q̃tũ ad deſi
tionẽ.pz:q2 tp̃s in quo mutaẽ eſt diuiſibile:ꝛ ꝑ ꝯnis mutabiẽ
in 2ª medietate ipſius:ꝛ illa eſt poſterior toto tpe:q̃tũ ad in
ceptionẽ:ſilr pz 2ª:q2 poſt deſitionez tpis totalis in quo mo':
8ª ppõ. nõ opz deſinere aliqd tp̃s in quo mouebiẽ.❡ Octaua ꝓpõ.
de oi qd mutatũ eſt in aliquo toto tpe veꝝ erat dicere ꝙ ip̃z
mo' in tpe priori q̃tum ad deſitionẽ:ſz nõ opz ꝙ de eo veꝝ
erat dicere ꝙ ip̃m moueẽ in tpe p̊ori q̃tũ ad inceptionẽ.pz
ſicut 5ª.ꝛ hãc voluit Phs.cũ dicit:ꝙ ante oẽ mutatũ eẽ p̄ce
9ª ppõ. dit mutari.❡ Uel alr dicaẽ ꝑ ꝓpõnẽ nonã:aň oẽ tp̃s ĩ quo
b.moueẽ eſt aliud tẽpus in quo.b.eſt motũ quo ad deſitionẽ:
ſed nõ opz quo ad inceptionẽ:ſilr ante omne tp̃s ĩ quo.b.eſt
motũ vel mutatũ eſt aliud tp̃s in quo.b.moueẽ quo ad deſi
tionẽ:ſz nõ opz quo ad inceptionẽ:declaraẽ totũ ſicut ꝯ gnta.
10ª ppõ ❡ Decima ſuꝑadditẽ:ꝙ in oi tpe in quo.b.moueẽ eſt dare tẽ
pus in quo eſt motũ:ſed nõ omni in quo eſt motũ mouetur:
p̊ma pars pz:q2 ſi moueẽ in aliquo tpe:in medietate illi⁹ eſt
motũ vel in parte ei⁹.pz 2ª pars:q2 in tpe ſequẽte tp̃s totale
Obo. mot'eſt.b.motũ:ꝛ tñ in eo nõ moueẽ.❡ Sed ꝯ dices tu.ſi h̃
ſunt vera:tũc aň oẽ mutari p̄ceſſit mutari.g̃ mutari p̄ceſſit ſeipz.
Jtẽ nõ eſt aň oẽz motũ motus:nec aň oẽ mutari mutatũ eẽ:
niſi ꝑ infinitã diuiſionẽ ꝯtinui:ꝛ quelz pars eſt ante totum.
mõ h̃ eſt falſuz.g̃.maior nota.ꝛ minor pz:q2 lz hora p̊ma ſit
pars diei:tñ nõ eſt ante diẽ.❡ Tertio ante mutationẽ p̊mã
nulla eſt alia mutatio.ergo falſa eſt poſitio.ꝯña tz:q2 eſt da
re p̊mã mutionẽ:vt pz in.8.ꝛ aňs pz:q2 ipſa nõ eſſet prima.
❡ Jtẽ 4° in linea eſt dare p̊mũ pũctũ.g̃ in motu p̊ᵐ mutatũ
eſſe.ꝯña tz:q2 ſicut pũctus ad lineã:ita mutatũ eẽ ad motuz.
vtriuſqz enĩ coꝝ eſt terminꝰ pũctus linee:ꝛ mutatũ eẽ mot⁹.
Solo. ❡ Ad hoc rñdeẽ negãdo ꝯñam p̊mã:ſicut nõ ſequiẽ:aň oẽz
partẽ ꝯtinui eſt pars ꝯtinui.g̃ eadẽ pars eſt aň ſeipſam:ante

omnẽ hominẽ fuit hõ.igiẽ idẽ hõ fuit ante ſeipſum.❡ Ad
2ᵘᵐ ꝙ hora p̊ma eſt ante iſtã diẽ quo ad deſitionẽ:ſz nõ quo
ad inceptionẽ:ſilr in alijs.❡ Ad 3ᵘᵐ ꝙ quo ad tp̃s nulla eſt
mutatio p̊ma:quõ aũt motus circularis ſit mutatio p̊.videbi
tur in 8°.❡ Ad 4ᵘᵐ ꝙ nõ eſt ſile de pũcto ꝛ de mutato eſſe:
nã pũctus eſt terminus linee a quo,ꝛ alius terminus ad quẽ,
linee:nõ aũt eſt mutatũ eſſe terminus a quo motus:vel ſaltẽ
nõ opz ꝙ ſic.nõ.n.eſt idẽ momentũ ꝛ mutatũ eẽ:q2 mutatũ
eſſe ꝯnotat mutationẽ p̄ceſſiſſe ꝛ hoc non ꝯnotat momentũ:
ꝛ ideo lz in motu ſit dare p̊mũ momentũ.ſ.illud a quo mot⁹
incipit:nõ tñ eſt dare p̊mũ mutatũ eſſe. Hoc de 3°.
❡ Quantũ ad quartuz ſit p̊ª ꝓpõ. Jn motu regulari imꝑoĩe p̊ª ꝓpõ.
eſt magnitudinẽ finitã trãſiri tpis finito:ſeu ẽt magnitudinẽ An ma-
infinitã trãſiri tpe finito:ꝛ hoc nõ pluries reiterãdo ſuꝑ ip̃az gnitudo fi-
eandẽ magnitudinẽ:ꝛ itelligẽdo ſic.ꝙ in qualz parte tpis in nita poſſit
finiti ſit aliqua pars motus.pz p̊ma ps ꝯnis.q2 vna 10ª pars ꝑtrãſiri in
magnitudinis ꝑtrãſitur ĩ tpe finito:q2 ĩ minore q̃ tota:ꝛ que tpe infinito
libet alia decima inequali tẽpore.ergo tota magnitudo trã ꝛ infinita
ſitur in decẽ tẽporibus finitis.g̃ ꝛc̃.quelz ꝯña nota eſt.ꝛ aňs in finito.
pro p̊ma parte iã fuit ꝓbatũ:ꝛ etiã alia quelz ps magnitudi
nis trãſireẽ tpe ĩfinito.ꝛ minor pz ꝑ diffinitionẽ motus regu
laris:ꝓportionabilr ꝓbaẽ 2ª pars.❡ Scda ꝓpõ.in motu 2ª
difformi nõ põt tpe finito tranſiri magnitudo infinita.pz.q2
talis magnitudo nec eſt nec poteſt eẽ:ꝑ dicta in 3°.❡ Tertia 3ª
ꝓpõ.ſine miraculo nõ põt tpe ĩfinito trãſiri magnitudo fini
ta.pz ſpecificãdo ꝯclõnẽ ſicut p̊ma fuit ſpecificata.pz:q2 ca
pta decima magnitudinis illa trãſiẽ in tpe finito:ꝛ eadẽ rõne
quelibet alia decima vel maiori vel minori.g̃ tota magnitu
do trãſiẽ in tpe finito.ꝯña tz:q2 decẽ tẽpora finita:ſiue eq̃lia
ſiue inequalia nõ ꝯſtituũt tp̃s infinitũ.ꝛ maior pz ſicut p̊us.ꝛ
minor apparet:q2 quo ad potẽtias nãles non eſt potior rõ:
quare vna decima in infinito tpe tranſireẽ q̃ quecũqz alia.
❡ Quarta ꝓpõ.per potẽtiã ſuꝑnãlez magnitudo finita põt 4ª
trãſiri in infinito tpe.pz:ſuppoſito ꝙ p̊ma cã in infinitũ põt
retardare motũ.ꝙ pz:q2 hoc nõ ĩplicat:tũc ponaẽ ꝙ mobile
moueaẽ ſuꝑ magnitudinẽ pedalẽ:ſic ꝙ in parte ꝓportiona
li p̊ma ei⁹ moueaẽ aliqua velocitate.ſ.eã trãſeũdo in die nã
li:ꝛ ſuꝑ ſcda pte ꝓportionali p̄ciſe moueaẽ in duplo tardius:
ꝛ ſic in infinitũ:manifeſtum eſt ꝙ hoc corpus nunq̃ attinget
terminũ magnitudinis:eo ꝙ ſm caſum:ſm qualibz partem
ꝓportionalẽ moueẽ vno die:q2 2ᵃᵐ trãſit in duplo tardi⁹.g̃
cũ ad p̊mã ſit ſub dupla inequali tpe eã trãſit ſicut potẽtiaz:
ꝛ ſic de alijs. Hec de 4° p̊ncipali. Phs eniz contrariũ huius
concluſionis dicẽs:loquebaẽ excluſo miraculo.

Tertio eſt notãdũ ꝙ Phs recitat rõnes Zenonis qbus T.c.75.
ꝓbat motũ localẽ rectũ nõ eſſe. Pria erat:q2 ſi Rõnes Ze-
aliqd poſſet moueri localr recte:ſeq̃reẽ ꝙ in tpe finito tranſi nonis cir-
reniẽ infinita.ꝯñs videẽ ĩpoſſibile.ꝛ ꝯña tz:q2 ĩ tpe finito trã ca motuz.
ſireẽ aliqd ſpatiũ:ꝛ qdlibz tale ꝯtinet infinitas partes.g̃ ꝛc̃.
❡ Scda vocata achilles fuit:q2 ſequereẽ ꝙ equus velociter
motus nõ poſſet attingere muſcã tarde motã ſimul aň ip̃am T.c.78.
per pedale incipientẽ moueri.ꝓbo ꝯñã:q2 equus tale peda
le nõ trãſiret ſubito:ſz in tpe quo muſca nõ quieſcit.g̃ cũ equus
trãſiuerit pedale muſca aliqualr erit ante adhuc:ꝛ illud etiã
equus trãſibit in tpe.ergo muſca adhuc erit ante ꝛ ſic ſemꝑ.
ergo nunq̃ attinget muſcã.❡ Tertia ꝙ moueẽ motu recto
cõtinue nõ moueẽ.g̃ nihil moueẽ motu recto.ꝯña nõ eſt.p' 3ª.
aſſumptũ:q2 ꝙ moueẽ recte:in quolibet nunc eſt in loco ſibi T.c.80.
equali:ꝛ nõ hẽmus de tpe niſi nũc.ergo ꝯtinue eſt in loco ſi
bi equali.tz ꝯña:ſz cũ in loco ſibi eq̃li nõ moueẽ recte:q2 hz
ſe ſim' ad ſpatiũ.ergo ꝯtinue nõ moueẽ.❡ Quarta ſequiẽ 4ª.
ꝙ idẽ tp̃s eſſet duplũ ad ſeipſuz.ꝯñs implicat.ꝓbaẽ ꝯña:q2 T.c.81.
ponaẽ ꝙ.a.ꝛ.b.eq̃lr moueanẽ:ꝛ.a.moueaẽ in ſpatio quieſcẽ
te.ꝛ.b.in ſpatio equali velocitate ꝯ moto:ſicut ip̃m mouetur:
tunc in quo tẽpore.a.trãſit ad ſpatiũ.b.trãſit duplũ:q2 motu

ꝓportio trāsit tātū sicut.a.ꝛ motu spatiȷ:in ꝯriū ēt trāsit tātū sicut.a.ergo.b.trāsit duplū in tpe in quo.a.trāsit sub duplum:
sed.a.mouet̄ eque velociter sicut.b.ergo tēpus in quo.b.duplū trāsit ad spatiū ipsius.a.est duplū ad tps in quo.a.trāsit
suū.ģ ꝛc.pꝫ ꝯña penultima:qꝛ spatiū duplū ab.b.eque velo-
T.c.82. citer mo o trāsit in duplo tēpore. ¶ Has rōnes ꝑhs soluit.
S.lo rōnum. ꝑrimā dō:ꝙ tpe finito bñ pōt transiri magnitudo infinita
Ad p̄mā in diuisione:ꝛ infinite partes magnitudinis:qꝛ ēt qðlꝫ tps est
sic infinitū in diuisione:sꝫ ꝙ magnitudo infinita in extēsione
Ad zᵐ sic trāseat̄ hoc est pure ipossibile.¶ Ad zᵐ ꝙ equus trāseūdo spatiū ꝓportionalr̄ per tres ꝓportionales sicut musca an
te cū mouet̄ nūꝗ̄ muscā attingeret:sicut etiam trāseūdo spatiū per partes ꝓportionales nunꝗ̄ aliqð spatiū ptrāsiret:sed
transeūdo spatiū in partibꝰ equalibus tēporis eq̄lia transeūdo spatia ꝛ nō ſm partes ꝓportionales:sic statim ipsas attin
Ad 3ᵐ git.¶ Ad 3ᵐ negādo añs:ꝛ ad ꝓbōnē negādo:illud qð mouetur esse cōtinue in loco sibi equali:ꝛ ad ꝓbationeꝫ dr̄:ꝙ lꝫ
in nūc nō moueat̄:tñ ꝯtinue mouet̄ in tpe:qꝛ ꝯtinue est in loco maiori q̄ꝫ est ipsuꝫ:ꝛ falsum est ꝙ nihil habemus de tpe ni
si nūc.¶ Sed dictū ꝑhi est intelligēdū sic:ꝙ nihil tpis est
totū simul adeq̄te nisi nūc:tñ bñ est tps pñs ꝛ pars ciꝰ diuisi
Ad 4ᵐ bilis extrīs in quo mobile mouet̄. ¶ Ad 4ᵐ ꝙ nō sequitur
p̄ᵐ ꝯñs:ꝛ ad ꝓbationē dr̄ ꝙ eque velociter motū nō transit
duplū spatiū ad alteꝝ nisi in duplo tpe ceteris paribꝰ:qualr̄
nō est hic:qꝛ vnū mouet̄ sup spatiū qescēs ꝛ aliud supra spa-
zᵐ tium ꝯ motū.¶ Scðo ꝓbat Zeno ꝙ nō est mutatio ſm ꝯdi
Motiuuꝫ Zenonis. ctionē:qꝛ ꝙ mutat̄ nō dꝫ esse in altero.mō necesse est oē qð
mutat̄ eē in altero ꝯdictoriū:eo qð nihil est mediū inter ꝯdi-
T.c.84 ctoria.¶ Soluit ꝑhs ꝙ bñ mutat aliqd ſm ꝯdictionē:ꝛ cū
dr̄ ꝙ illud qð mutat̄ ꝛc.dr̄ ꝙ hoc est veꝝ de mutatione successiua que distinguit̄ a suis termis:sꝫ nō opꝫ ꝙ ita sit in mu
tatione instātanea q̄lis est inter ꝯdictoria:dicit igit̄ ꝙ nō est
mutatio successiua inter rē eē albā:ꝛ eā nō eē albā:eo ꝙ semper est alba:vel nō alba:sꝫ bñ est mutatio talis inter reꝫ ſm
3ᵐ totū eē albā:ꝛ nihil eiꝰ eē albā.¶ Tertio ꝓbat ꝙ nō sit mutatio localis circularis:qꝛ qð mutat̄ localr̄ dꝫ trāsire de loco
ad locū.mō qð moꝰ circulariter tā totū q̄ꝫ partes ꝯtinue manēt in eodē loco.¶ Soluit p̄mo:ꝙ partes ꝯtinue mutant lo
cū:lꝫ nō ꝓprie dictū:tñ locū cōiter dictū:qꝛ ꝯtinue sūt ī alio ꝛ alio situ respectu reꝝ qescētiū:sīr totū pōt dici ꝯtinue muta
4ᵐ re locū:qꝛ ꝯtinue moꝰ alia ꝛ alia circulatiōe. ¶ Quarto probat ꝙ nō est idē motus ptis ꝛ totius:qꝛ partiū motus distin-
guunt̄ inter se.ģ cuiuslꝫ partiū motus distinguit̄ a motu totius.ꝯña tꝫ:qꝛ quecūqꝫ sunt eadē vni 3ᵒ ꝛ sunt eadem īter se.
añs pꝫ:qꝛ in sphera ps ꝓpe polū moꝰ tarde:ꝛ ps ꝓpe eqno-
5ᵐ ctialē velociter.¶ Quinto ꝓbat ꝙ indiuisibile nō pōt p se
moueri:ꝛ intēꝰ de indiuisibili ſm q̄titatē hñtē sitū in ꝯtinuo
sicut est pūctū:indiuisibile enī in partes essentiales sicut est
celū ſm Cōmētatorē bñ p se moꝰ:etiā ꝓbat:qꝛ soᵐ indiuisibi
le ꝯtingeret p se moueri:si tps cōponeretur ex nūc ꝛ linea ex
pūctis:sꝫ hoc est impoſe p p̄us ꝓbata.ģ ꝛc.maior declarat̄:
qꝛ si pūctū posset p se moueri:ipm ante motū esset in loco sibi equali.s.in indiuisibili:ꝛ īmediate in alio loco īmediato il-
li quē īmediate cū moꝰ intraret:ꝛ sic hētur zᵐ ꝙ pūcta essent
in linea sibiīuicē ꝓxima.Jtē p̄us ptrāsiret spatiū sibi eq̄le
vel minus q̄ꝫ maius:ꝛ nō pōt minus.ģ īmediate post pūctuꝫ
a quo exiuit trāsiret pūctū sibi eq̄le:ꝙ est iteꝝ ꝓpoᵐ. Jtem
T.c.86. moueri de pūcto ad pūctū aliud īmediatū nō pōt eē in tpe:
qꝛ tūc immedietate illius temporis minus transiret q̄ꝫ punctum:qð est impossibile.ergo ipsum trāsit in nūc.ergo nunc
in quo īcipit moueri:ꝛ nūc in quo primo motū est in punctū
6ᵐ īmediate sunt in tpe ꝓxima:ꝙ est zᵐ.¶ Sexto ꝓbat ꝙ nulla mutatio est ꝑpetua p̄ter motū circularē.pꝫ:qꝛ nō gñatio,
T.c.91. nec corruptio,nec alteratio,nec augꝰ,seu diminutio:qꝛ talia
sunt inter determinatos terminos : puta contradictoria vel

ꝯtria.ergo nō sunt infinita.ģ nec ꝑpetua:nec etiā motus localis rectus:qꝛ impoſe est recte moueri in aliquē terminum in
quē impoſe est eē motū:sꝫ impoſe est aliqd in infinitū in recto eē motū:ģ etiā est impoſe in infinitū in rectū moueri.maior pꝫ:qꝛ motus nālis nō est ad finē ipossibilē:eo ꝙ appetitꝰ
nature nō est ad illū:ꝛ minor manifesta est de se.
¶ Hic queritur primo.vtrum indiuisibile possit moueri. Dubiōes
¶ Scðo.vtrū aliquid possit moueri ꝓpter rōnes Zenonis.
¶ Et tertio.vtrū motus pōt velocitari in infiᵐ:aut retardari. Utrū indiuisibile possit moueri
¶ Pro p̄mo nota ꝙ duplex pōt imaginari indiuisibile.p̄mū
hñs ꝛ determinās sibi certū situm in ꝯtinuo:ꝛ zᵐ nō.Exemplū p̄mi:vt punctū. Exᵐ scði vt aīa intellectiua vel angelus. Indiuisibile duplex.
¶ Scðo aduerte ꝙ ꝑhs dicit indiuisibile bene posse moueri p accñs:puta ad motū alterius:cui ipsuꝫ inexistit:vt pūctū Indiuisibile moꝰ per accidens.
ad motū corporis:hoc enī cui nō p̄cipalr̄ motus attribuitur ꝛ
moueri:sꝫ solū alteriꝰ rōne p accñs moueri dr̄. Jtē dīc ꝙ indiuisibile nō p̄t moueri p se.pꝫ:qꝛ solū rōne altiꝰ sibi attribuit̄
moueri.¶ His p̄missis.sit p̄ᵃ ꝓpō.ꝙ īdiuisibile neq̄ gñari p̄ᵃ ꝓpō.
vl̄ corrūpi gñone vl̄ corruptiōe successiua.pꝫ:qꝛ oporteret ꝙ
in parte mutationis ps eiꝰ gñaret̄ aut corrūperet̄ : qð implicat.¶ Scða ꝓpō.ipsuꝫ nō pōt augeri aut diminui.pꝫ:qꝛ se- zᵃ
queret̄ ipm hēre partes.¶ Tertia.si esset pūctū ad imagina- Indiuisibile nō augetur neq̄ diminuitur.
tionē ipsuꝫ nō posset alterari.ꝓbat̄:qꝛ illud nō posset eē q̄le.
ergo.ꝯñtia est nota.ꝓbet̄ assumptū:qꝛ si esset calidum ipsuꝫ
esset aliq̄ꝫte virtutis calefactiue:ꝛ cū in linea sunt infinita pūcta:linea calida esset infinite virtutis calefactiue. ¶ Confir- 3ᵃ
matur.quia punctum calidum esset aliq̄ꝫte resistiue virtutis:ꝛ linea haberet talia infinita.ergo illa esset infinite virtu-
tis in resistēdo frigiditati:qð est falsuꝫ . ¶ Et confirmat̄ iterū:qꝛ pūctū calidū nō posset calefacere:ģ neq̄ eē calīm.ꝯña
tꝫ:qꝛ oē calidū pōt calefacere.ꝓbat̄ :qꝛ vel calefaceret pūctū
īmediatū:ꝛ hoc nō:qꝛ nō sunt pūcta ꝓxima sibiīuicē:vel calefaceret ad aliquā distātiā:ꝛ hoc etiā nō:qꝛ ad agere distan-
ter reqritur magnitudo vt expientia docet:eo ꝙ maior ignis
remotius calefacit ꝛ minor minus remote.ģ si magnitudo totaliter auferret̄ ad nullā distantiā fieret alteratio:qð est ꝓ-
positū.mō punctū nullā magnitudinē hꝫ.¶ Quarta ꝓpō.si 4ᵃ
punctū esset:ipm nō posset moueri localr̄ p se.ꝓbat̄ p rōnes
que recitate sunt a ꝑhō sup lr̄a. Etiam qꝛ vel moueret̄ circulariter vel recte:sꝫ nullo modo ꝑ.ģ maior pꝫ a sufficiēti di-
uisione:declarat̄ minor:nō circulariter:qꝛ ille motus attēdit̄
in ordine ad cētrū.mō pūcti nullū est cētrū. Jtem nō moueret̄ nālr̄ circulariter:eo ꝙ eiꝰ motus tūc fieret ab intelligētia
sibi appropriata sicut ad orbes celestes:nulla aūt est intelligētia appropriata pūcto. Nec violēte:qꝛ qd violētaret pūctū?
Silr̄ nec recte:qꝛ nō nālr̄:eēt enī graue vl̄ leue:ꝛ p ꝯñs linea
terrea infinita pūcta hñs esset in infinitū grauis:ꝛ linea ignea
in infinitū leuis:qꝛ indiuisibile:ꝛ ipm nō diuideret mediū:ꝛ
p ꝯñs nulla esset ei resistētia:ģ subito descēderet:nō ģ moueret̄. Nec violēte moueret̄ recte:qꝛ cui non pōt inesse motus
nālis rectus:nec violentus.mō pūcto nō pōt inesse motus rectus nālis.quare ꝛc.Ex his seq̄tur ꝙ punctus nullo mō pōt
moueri per se.¶ Quinta ꝙ pūctus etiā nō pōt moueri per 5ᵃ
accidēs.pꝫ:qꝛ nō pōt eī sepꝫ p dicta in p̄ notabili:si tñ eēt ad Punctus nō mouet̄ p accidēs.
imaginationē posset moueri p accñs:vt dicit ꝑhs . ¶ Sed Obo
ꝯtra.pūctus pōt p se qescere.ģ moueri. pꝫ añs:qꝛ ſt p aliqð
tps se hēre:silr̄ quo ad sitū eiꝰ ſm partes p̄ores ꝛ posteriores
tpis.ģ.¶ R̄ndet̄ negādo añs:ꝛ ad ꝓbationē negādo ꝯñaꝫ: Solo.
nō enī sufficit hoc ad qescere:sꝫ opꝫ addi ꝙ ipm esset natum
moueri p se sicut nō esset de pūcto:qes enī est p̄uatio motus
in subito apto nato.¶ Sexta indiuisibile non hñs pōneꝫ in 6ᵃ
ꝯtinuo bñ potest moueri p se:pꝫ de aīa que alterat̄ d̄ ignorātia ad scientiā:seu de vna opinione ad oppositam:etiam catholici ita dicunt de motu angeli.
¶ Quantū ad zᵐ ponunt̄ ꝓpōnes quas cōcludūt rōnes Ze-

Utrū p rōnes Zenonis aliqd possit moueri.

nonis.pma gcqd per aliquā borā mo' trāseūdo aliqđ spatiū
h transit infinitas partes.h pz:qz duas ⁊ tres:⁊ sic sine statu.
℄ Scđa figta parte q̄ntitatis certe q̄ntitcūqz pue volueris:
ipole ē i tpe finito ifinitas ptes:q̄ta est ista:nō cōicātes ptrā
p° ppō. siri.pz:qz ille ↄstitueret magnitudinē infinitā:⁊ illō pbat p°
2° rō Zenonis.℄ Tertia vltra oēz ptē ↄtinui ē alia ps ↄtinui vl
3° terior:pz inductiue.℄ Cor^m.equ' trāseūdo spatiū ↄtinuū se
cernēdo ipm s̄m partes pportionales ↄiūter se hūtes nunq̄
ipm ptrāsiret.pz:qz nūq̄ eēt qn adhuc aliqd ↄtinui eēt ab eo
ptrāseūdū p ↄnē.℄ Scđz correlariū.si equus pportionalr
secernēdo ↄtinuū in suas partes:sicut musca ante ipm moue
ret sup ↄtinuū in sequēdo muscā moueret:nunq̄ attingeret
muscā.pz:qz h eēt ptrāsire ↄtinuū s̄z ptes pportiōales:eo q
s̄z ptes p q̄s musca pcederet equ' discerneret ↄti^m i suas ptes:
⁊ sic sp in tpe quo equ' ptrāsiret spatiū p qđ musca pus pces
sit musca aliqd vltra pcessisset:⁊ sic pcedit rō Zenonis:nihil
ominus equ' trāseūdo in ptib' eq̄lib' tpis eq̄les partes spa
tij cito attingeret muscā.℄ Sed dices tū:in q̄ pūcto. ℄ Re
spōdet q opz attēdere pportionē s̄m quā equus mo' velo
cius q̄ musca:vt si mo' in duplo veloci':tūc in instāti in quo
musca ptrāsit tātū spatiū q̄tū est spatiū p qđ añ pcessit equ'
attinget muscā:qz i illo tpe duplū ptrāsiuit ad muscā:s̄z si in
triplo:tūc i quo instāti musca est mota per tātū q̄tū est me
dietas pmi spatij:equus attinget eā:qz in illo duplum ptran
4° siuit:⁊ sic deinceps.℄ Quarta ppō.Oē q mouet ptrāseun
do aliqđ spatiū ↄtinue est in loco maiori q̄ est ipm.pz p illaz
3^m rōnē Zenonis:vñ si aliquo toto tpe q̄ntūcūqz paruo eēt
in spatio sibi eq̄li in isto hiet se silr ad spatiū:⁊ p ↄñs nō mo
5° ueret motu locali recto:imo qesceret ab eo.℄ Quinta ppō.
q absolute velocitas motus nō sumit ex pte q̄ntitatis spatij
ptrāsiti.pz p 4^m rōnē Zenonis:⁊ staret motū esse velocem:
⁊ non esse in aliquo spatio:vt si de' moueret lapidē sine spa
tio:s̄z pz si aliqd ex q̄ntitate maiore spatij ptrāsiti debeat de
noīari veloci' moueri:q cetera sint paria.Et hec de 2° dub°:
qz de alijs rationibus Zenonis.pz ex dictis.

An mo' possit velocitari in infinitū aut retardari.

℄ Quantū ad 3^m sit pma ↄ.Impole est aliquē motū eē infini
tum in velocitate cathe^ce.p°:qz vel fieret in tpe:⁊ tunc velo
cior esset q fieret s̄m tātū spatiū in medietate tēporis.p ↄñs
prius nō fuit infinite velox:vel nō fieret in tpe sed in instāti:
p° ↄ. ⁊ tūc nō esset motus.℄ Scđa ↄ.Per miraculū in infinitum
2° potest velocitari qcūqz motus.pz:qz nō implicat ↄdictionez
3° quocūqz modo exponat infinitū.℄ Tertia exponēdo infi
nitum p aliq̄tū ⁊ nō tātū qn maius:graue descēdens p me^m
vniformiter in infinitū velo' descēderet.pz:qz aliq̄tū ⁊ non
tantū qn magis:eo q semp in fine velocius.℄ Cor^m.tale gra
ue in infinitū augebit motū suū sic exponēdo:pz p ↄclonem.
4° ℄ Quarta ↄ.Nālr impole est aliquē motū localē augeri in
infinitū:exponēdo infinitū aliq̄tum ⁊ q̄ntūlibz maius.pz:qz
motus celi nō pōt magis velocitari.8° huius.⁊ 2° celi.nec ēt
in infinitū potest velocitari motus rectus.nō.n.fit velo' nisi
pter potētie augmētū mouētis:aut pter diminutionē re
sistētie:aut pp vtrūqz:nullo aūt hoꝝ mōꝝ pōt in infinitū ve
locitari.nō.n.pōt potētia in infinitū p nām augeri:nec ēt re
sistētia in infinitū diminui.Et si dicat q Phs in 4° suppo
nit mediū in infinitū subtiliari posse:exponat sicut ibi est ex
5° positū.℄ Quinta ppō.Silis de motu alterationis:q in sū
ma calefactione in infinitū intēdit calefactio:exponēdo pma
expōne:s̄z nō s̄m 2^m expōnē.pz:qz aliq̄tū intēdet:⁊ nō tan
tū qn magis.g̊.ↄña tz.pz assūptū:qz pportionalr fieret in
tēsior calefactio q̄ntum resistētia fieret debilior.mō nō tātū
debilitat frigiditas siue resistētia qn magis debilitat.⁊ 2° ps
pz:qa tūc aliq̄tū itēderet calefactio ⁊ q̄ntūlibz magis itēde
ret:q nō vi ver:eo q oī calefactione que ibi fieret est dare
aliā calefactionē intēsiorē:vt si fieret gnō sūme caliditatis in
tēpore in duplo minori:tota ista calefactio esset in duplo ve
locior q̄ pma ⁊ 2° medietas huius 2° medietate illius:⁊ vlti
ma huius 4°.vlti' 4° illius:⁊ sic deinceps:q̄re vī q nō q̄ntū
libet magis intēderet:eo q nō intēderet vltra imēsionē ca
lefactionis huius 2° accepte.℄ Sexta ppō.De facto in infi 6°
nitū tardus est motus.pz:qz q̄tū ps celi est ppingor polo:tā
to tardius mo'.mō in infinitū ppinqua est in sphera ps po
lo.g̊ ⁊c̄.Etiā aliq̄ta tarditas ⁊ q̄ntūlibz maior sicut pōt dedu
ci ex illis partib':quare ⁊c̄.℄ Septima ppō.Oē qđ mo' cū 7°
resistētia:infinita tarditate mouebat.pz:qz nō fit motus nisi
ab excessu potētie sup resistētiā.mō talis excessus aut succes
siue fiebat:aut successiue applicabat mobili:g̊ ab ifinito mo
dico excessu fiebat mot'.g̊ ↄ vera.Itē q̄ntūcūqz obtinuit po°
sup resistētiā adhuc in duplo minus obtinuit.g̊ mobile i du
plo tardius mouebat.quare ↄ vera.⁊ añs pz.ex quo intēdit
a nō gradu obtēsionis sup resistētiā vsqz ad gradū datū:qz
latitudo obtēsionis seu dnij:non acqrit subito.g̊ ⁊c̄. ℄ Sed p° obō.
ↄ.qz motus violētus est velocior in pn°.℄ Scđo qa stat mo 2°
uēs hēe se ad resistētiā mobilis in pportione dupla:⁊ nūc nō
esse applicatū:⁊ imediate post hoc eē applicatum.g̊ incipiet
moueri a pportione dupla.ergo ↄ falsa.℄ Tertio vbi mo 3°
tor est intrinsecus:⁊ sic phibēs remoueat:phibens incipiet
moueri certa velocitate.Itē descēdēte mola fabā si iueniret 4°
fabā i via:illa icipet moueri tāta veloci^te q̄ta ē velocitas mo
le.℄ Ad has rōnes rñr.Ad p^m:q lz mot' violēt' sit velocior Solo.
v'sus pn^m:nō tñ ē velocior simplr in pn°.⁊ est rō:qz virt' mo
uēs successiue ⁊ gradualr imprimit ei:⁊ p ↄñs q̄cūqz veloci
tate moueat:ante in infinitū minori mouebat. ℄ Ad 2^m di Ad 2^m
q lz.a.sit absolute duplum ad resistentiā:tñ est impole per
nām ipsum absolute sic applicari q incipiat mouere.a.pro
portione dupla.applicatio.n.fit successiue. ℄ Ad 3^m di q Ad 3^m
remotio phibētis fit successiue ⁊ q̄diu:tātū aūt plus ipedit
q̄ motor potest mouere non fit motus:⁊ sicut successiue in re
motione cōtinue minus ipedit s̄m hoc incipiēte motore ob
tinere super totā resistētiam successiue incipit mouere ab in
finita tarditate:ascēdēdo ⁊ intēdendo.℄ Ad 4^m dicit q fa Ad 4^m
ba i° incipit moueri ab infinita tarditate:in infinitū.n.parua
est pportio a q̄ p mouet:qz in infinitū parua est supficies ⁊
impetus eius que p mouent fabam in comparatione ad resi
stētiā fabe. Hec de 3° pn^li.⁊ p ↄñs de toto 6° libri phicoꝝ.

℄ Incipit septimus Liber in quo agitur de motu in comparatione ad motorem.

Tanc circa septimū phicoꝝ:in quo
Phs determinat de com
paratione motuū duos tractatus ↄtinentē:in
quoꝝ pmo Phs ondit q nō pcedit in infi^m
in mouētib' ⁊ motis. in 2° agit d cōparatio
ne motuū.℄ Est p no^m q Phs in pn° septi T.c.p°.
mi pbat:q oē qđ mo' mo' ab alio.ad hunc
intellz:q nihil mo' a seipo p se p°.⁊ format rō sic.Oē qđ qescit
ad qetē alti' mo' ab alio:s̄z oē qđ mo' qescit ad qetē alti' al
teri'.g̊.a^m pz:qz q alicui p se ⁊ p ↄuenit nō dz ab eo remoue
ri pp remotionē a q̄cūqz alio.⁊ h^m pz:qz oē qđ mo' est diuisibi
le sic pz ex 6°.⁊ qesceret ad qetē sue ptis.ps aūt est alia a suo
toto.℄ Sz stati du' vtrū h rō sit bona.Et vī q nō.nā suppo Dubiū
nit fl'z.g̊.pz añs:qz supponit q oē diuisibile qesceret si aliq̄ ps
ei' qesceret.⁊ h est fl'z:qz staret hoiez moueri:q̄uis ei' digit'
qesceret.℄ Scđo qz supponit q cuiuslz qđ mo' ps pt qescē.
mō h ē fl'z.pz d celo.℄ Tertio qz h̄z eā se' q nihil mo' p se:
⁊ p°,pz ↄña:qz moueri a q̄cūqz qđ mo' remoueret pp remo
tionē ab alio.s.sua pte.℄ Quarto si est bona vl ē a priori vel
a posteriori.℄ Dōz breuiter q illa rō ē bona ad p^m q nihil Solo.
mo' a seipso p se ⁊ p°:qz q ab aliq̄ remouet pp remotionē ab
alio qđ nō est de eius rōne nō ↄuenit ei per se ⁊ primo:sed a
quocūqz q mo':remo' mouere seipm p se ⁊ pmo pp remo

Utrū oē qđ mo' ab alio ad qetē alteri' qescat.

tionē ab alio:qđ nō est de eius rōne inq̄tum est mouēs.ḡ ⁊c.
maior est manifesta.⁊ minor pȝ ꝑ rōnē Phi:q2 de eo remo'
mouere seipm per se:⁊ p̊ ꝓpter remotionē motus a sua pte
que est alia ab eo:⁊ ps illa nō est de ei' rōne inq̄tum mouet.
nō.n.est de rōne mouētis hēre partes inquātū est mouēs.ve/
rūtn̄ Phs facilius demonstrasset illud.dōo ꝙ oē qđ mo' est
diuisibile:vel ergo mo' ab alio:⁊ hēatur ꝓpo^m:vel a seipsō ꝑ
se ⁊ p̊.⁊ si sic:tūc quelȝ ps mouet quālȝ parte:⁊ ꝑ ꝯñs ipsum
a qualȝ sua pte moueret̄:⁊ cū pars sit alia a toto:hēatur ꝓpo/
situ.¶ Scđo dōm est ꝙ illa rō est a posteriori:q2 ar' equalē
ter ab effectu ad cām:q2 vī sic tenere moueri a seipso ꝑ se:⁊
p2io remouet̄ a toto ꝓꝑ remotōēȝ ab alio.s.a parte qđ nō est
de rōne eius inquātū mouet.ḡ ipm nō mouet̄ a seipso per se
⁊ p̊mo.mō aliqđ alicui nō inesse per se ⁊ p̊ est cā ꝓꝑ quā illō
remouet̄ ab eo.ꝑ remotionē ab alio:inq̄tū in his repit̄ cā ⁊
Ad p^m effectus.¶ Ad p^m obōnē dī ꝙ Phs solū vult ꝙ oē diuisibi
le gesceret:sic ꝙ amō nō moueret̄ ꝑ se ⁊ p̊:si aliq̄ pars ei' ge
sceret:ꝙ est veꝝ:q2 ꝙ diuisibili cōpetit per se:⁊ p̊:hoc dȝ oi/
Ad 2^m bus partib' ei' ꝯuenire.¶ Ad 2^m dī ꝙ si ꝑ potētiā nālē nō
ois pars que mouet̄ ꝑ se pōt gescere:tn̄ hoc est absolute pos
sibile:⁊ hoc sufficit:ant dicat̄ ꝙ mobili in rōne gnāli nō repu
gnat q̄libet eius ptē gescere posse:lȝ forte in spē alicui mobi
Ad 3^m li repugnat.Phs aūt loquit̄ gnālr.¶ Ad 3^m dī negādo ꝯse
quētiā:q2 lȝ ab oī qđ mouet:remoueret̄ moueri ꝑ se ⁊ p̊:ꝓꝑ
remotionē ab alio.s.a sua parte:tn̄ illa pars est de eius rōne
inq̄tū mouet̄.est.n.de rōne per se motū localr circūscriptiue
occupādo locū hēre partes:⁊ nō est sic de mouēte inq̄tū mo/
Ad 4^m net.¶ Ad 4^m dictū est per 2^m ꝯnē.¶ Scđo ꝓbat Phs ꝙ
T.c.4. nō ꝓcedit̄ in infinitū in mouētibus ⁊ motis:⁊ supponit p̊ ꝙ
si in infinitū ꝓcederet̄ simul tpe oīa mouerent̄ ⁊ mouerent.
patet:q2 loquitur de his que nālr subordinata sunt qb' simī
T.c.6. mouēs mouet ⁊ mo':sicut pȝ.¶ Scđo supponit ꝙ vnū coꝝ
mo' in tpe finito ꝑ aliqđ spa^m.Uerbi grā.sit.a.vnuȝ coꝝ.ex
his ꝓbat ꝯnē:q2 si in infinitū ꝓcederet̄:se' ꝙ in tpe finito eēt
motus infinitus:oppo^m ꝓbatū est in 6°.⁊ tȝ ꝯña:q2 sil' cum.a.
mo' oīa alia mota mouent̄ per p^m ꝑmissoꝝ:sȝ.a.mo' in tpe fi
nito:igit̄ oīa mouētia ⁊ mota mouent̄ in tpe finito:⁊ sunt ifi/
nita per aduersariū.ergo infinita mouētia distincta mouent̄
in tpe finito:sȝ taliū oīum neq̄t eē motus finitus.ergo. Et q2
Cauilator diceret ꝙ nō est icōueniēs distinctoꝝ infinitoruȝ
mobiliū motus diuersos eē in tpe finito.ideo Phs supponēs
ꝙ in oī motu mouēs ⁊ motū sunt simul ꝑ indistātiā:vult ꝙ
oīa mobilia ⁊ mouētia ꝯtinuant̄:⁊ tūc oīa erūt vnū mobile:⁊
hoc vī incōueniēs.Et q2 aliqs diceret ꝙ Ari.supponit ipōle:
impōle.n.vī cor' mota diuersaꝝ spēꝝ:sicut spheras celestes
ꝯtinuari.Cōmētator rñdet ꝙ corporibus motis in tpe ⁊ sub
gnāli rōne non repugnat cōtinuari:q̄uis forte repugnet sub
spāli.mō adhuc Phs erat in gnāli inq̄sitione:⁊ licuit sibi sup
ponere ea que motui sub gnāli rōne nō repugnāt.veꝝ est ēt
ꝙ oīa cor' possunt fieri vnū ꝯtinuū in gnē q̄titatis.sicut sunt
T.c.9. virga arida ⁊ virga viua.¶ Tertio ꝓbat ꝙ oē mouens est
sil' cū moto:qđ ipm imediate mouet.i.cū eo ꝙ mouet ⁊ nō ꝑ
aliud motū mediū.ꝓbat q2 ita est in q̄libȝ spē motus.ḡ ⁊c.
ꝯña tȝ.aūs pȝ p̊ de motu locali nāli:q2 ille fit a p̄n° intrinse
co.s.a nā.⁊ ꝑ ꝯñs mouēs ⁊ motuȝ sunt simul.¶ Scđo ꝓbat
de motu violēto:q2 oīs mot' violētus est:aut tractus aut pul
sus:⁊ in quolȝ tali mouens est simul cū moto.ḡ.maior pȝ:q2
oīs motus localis violentus:vel est ꝯgregatiuus:⁊ sic est q̄dā
tractus:vel segregatiuus:⁊ sic est pulsus.Etiā q2 vectio est q/
dam tractus:⁊ vertigo est cōpositus ex pulsu ⁊ tractu.minor
pȝ:q2 pulsus est motus localis quo aliqđ aliud pellit a se vel
ab alio:nō aūt posset ipm pellere nisi esset sil' cū eo:tract' aūt
est motus localis violētus quo aliqđ aliud trahit ad se vl' ad
T.c.10. aliud.ḡ opȝ ꝙ sit sil' cū eo qđ trahit̄.¶ Hic interponit Phs
ꝙ sūt q̄tuor spēs mot' localis violēti.s.pulsio:tractio:vectio:
⁊ vertigo.Tractio ⁊ pulsio sunt iā ante descripta.Uectio est Quatuor spēs mot' violenti.
motus quo aliqđ mouet̄ ꝑ accñs ad motuȝ tractus vel pul/
sus alterius:sicut si hō duceret̄ in curru vel in naui:ideo dicit
Phs ꝙ vectio est in tribus motib'.reqrit̄.n.motus trahētis
vel pellētis motus eius:qđ trahit̄ vel pellit̄:⁊ motus eius qđ
per accñs ad motū pulsi vel tracti mo'.Uertigo est mot' cō
positus ex tractu ⁊ pulsu:vt tractu mole fabri:aut trochi pue
ri.Addit ꝙ pulsionis due sūt spēs:vna est impulsio ⁊ est pul Pulsionis due spēs.
sio qua motus nō deficit ei ꝙ mouet̄:vt in fabricatiōe:⁊ alia
est expulsio:⁊ est pulsio qua mouens deficit ei qđ mouet̄:vt
in sagitatione:apponit hos terminos spathesis:⁊ est pulsio
cū spata textoria ⁊ cercisis:⁊ est motus textoris ꝯhētis sua fi
la.Deinde ꝓbat suā ꝯnē in motu alterationis:q2 solū est alte T.c.11.
ratio ꝓprie dicta.s̄m qualitates sensibiles de 3° spē:⁊ i q̄libȝ
tali est:alterās vltimū simul cū p̊mo ꝙ ab eo alterat̄.ḡ.ma/
ior ꝓbabit̄ post:⁊ minoreȝ ꝓbat inductiue.Post hoc ꝓbat
ꝯclōnē suā in motu augmētationis:q2 cibus augēs approxi/
mat̄ corpori qđ auget̄.ḡ est simul cū eo:silr in diminutione:
ps aufert̄ que simul erat.ḡ in singlis gnīb' motus:mouēs est
simul cū moto.¶ Quarto ꝓbat ꝙ non est alteratio nisi s̄m T.c.14
qualitates sensibiles de 3° spē qualitatis.nā ad alias qualita
tes nō est alteratio.ḡ ꝯ vera.ꝯña nota est.⁊ aūs pȝ:q2 ad illa
nō est per se motus:sȝ quedā mutatio ꝑ quā acqrunt̄:fit per
modū sequele ad alios motus ⁊ mutationes:sed mutationes
per quas acquirunt̄ alie qualitates a qualitatib' sensibilib'.
de 3° spē fiunt ꝑ modū sequele ad alias mutationes priores.
ergo.maior pȝ:q2 capiēdo motū stricte nō dī esse nisi ad ter/
minū:cuius ꝓductio nō acqrit̄ ꝑ modū sequele ⁊c.minor de/
claratur inductiue:vn̄ figura raritas ⁊ dēsitas que sunt de 4°
spē:acqrunt̄ ꝑ modū sequele ad alterationes in qualitatibus
primis vel ꝑ motus locales.habitus aūt corporales ꝑ modū
sequele ad alterationes:vt si qs esset infirmus:ideo ꝙ nimis
lapsus eēt ad frigiditatē per calefactionē sanaret̄:⁊ ideo illa
sanatio per modū sequele eēt ad illas mutationes p̊mas:pu/
ta ad mutationē a nimia frigiditate ad caliditatē.Silr pȝ in ha
bitib' moralib' vel intellctualib':nō.n.ꝑ mo^m:sȝ magis ꝑ seda
tionē passionū acqrunt̄ ꝟtutes morales ⁊ intellctuales:⁊ h̄ in/
telligit cū dicit:ꝙ habitus sunt ad aliqđ:vult dicere ꝙ inq̄/
tum qualitates:significātur noīe habitus:sic ꝯnotāt quosdaȝ
respectus:⁊ ratione quorum ad eas in tales respectus non est
per se motus:sed solū per accidens. ¶ Hic interponit Phs T.c.19.
plurimas auctes.Prima est ꝙ virt' est dispō ꝑfecti ad opti
mū:⁊ intelligit̄ ꝙ est dispō ꝑficiēs rē ad optimā opationem
eius circa obm illius ꝟtutis.¶ Scđa est:ꝙ vnūq̄dq̄ȝ est ma T.c.20
xime ꝑfectū cū attingit terminū ꝓprie virtutis.i.cū attingit
extre^m gradū ꝑfectissime ꝟtutis sibi ꝯuenietis.¶ Tertia est
Cōmētatoris:ꝙ virt' ꝯsistit in indiuisibili:⁊ itellige de ꝟtute
morali ꝑfectissima.¶ Quarta est:ꝙ aīa in qete ⁊ residentia
sciēs fit ⁊ prudēs:itellige ꝙ aīa fit sapiēs l residētia passio^m
corporaliū:ille.n.ipediūt eā a speculatiōe.¶ Quinto ꝙ pue
ri ⁊ ifantes nequeūt addiscere ꝓꝑ vehemētiā passionū ⁊ mo
tuū q sunt circa ipsos a nā multū inclinatos in augmētū:⁊ ēt
ex humoribus indigestis derelictis ex mā matris.
¶ Querit̄ hic p̊.vtruȝ oē qđ mouetur:mo' ab alio.¶ Scđo Dubōnes.
vtrū oē mouēs est sil' cū moto.¶ Tertio.vtruȝ possit eē ꝓ/
cessus in infinitū in mouētib' ⁊ motis.¶ Quarto.vtruȝ s̄m
qualitates de p̊ma spē qualitatis:vel de 3° sit per se motus.
¶ De primo dicat̄ p̊mo ꝙ aliqđ mouet hn̄ seipm ꝑ accñs.pȝ Utrȝ oē qđ mo' ab alio mo'.
de nauta mouēte se in naui ꝑ modum sequele ad mo^m nauis
quā mouet.¶ Scđo dicat̄ ꝙ aliqđ hn̄ mouet seipȝ de ꝑ se:
vȝ sic ꝙ ipȝ post deū est p̊ncip^le mouēs:⁊ ēt est p̊ncipale mo^m.
pȝ ꝑ Cōmētatorē 3° celi cōmēto 3°.dicētē:ꝙ lapis mouet se 3° celi. cō.3.
inq̄tū est grauis.⁊ mo' inq̄tū est in potētia deorsuȝ.ḡ lapis
post deū est p̊ncipale mouēs seipm:⁊ ēt ipe est p̊ncipale mo
tum.3° patet de voluntate que vt principale agēs ꝓducit in
se actum

se actū volendi: ⁊ est etiam ṗncipale patiens eiusdem actus.
¶ 3° dicaṫ .ꝙ nihil mouet seipsuꝫ per se ⁊ ṗ. vꝫ. ꝙ ipm sit to
tale agens ⁊ totale patiēs respectu illi⁹ motus vel actionis:
⁊ voco totale agens oia q̄ cōcurrunt: siue ṗncipalr̄ siue istru
mētalis ad illā actionē siue modū ꝓducēdū: ⁊ totale patiēs
oia q̄ cōcurrunt ad illū motū recipiēdū. Et nūc pōt ꝓbari ꝯ.
ṗꝗ in oī motu de⁹ cōcurrit actiue ⁊ nō passiue: sed dimisso
hoc ēt de ꝑtibus agētibus ⁊ patiētib⁹ inductiue declaraṫ: qꝛ
sī volūtas in se ꝓducit actū volēdi cōcurrit cogni⁹ actiue ⁊
nō passiue. Si intell's actu intelligēdi: ꝯcurrit phātasia actiue
⁊ nō passiue. Si sensus sensatione: cōcurrit spēs sensibilis ⁊
sensibile actiue ⁊ nō passiue. Si graue mouet se localr̄: ꝯcur
rit mā passiue ⁊ nō actiue: gn̄ans seu remouens ꝓhibens: ⁊
grauitas actiue ⁊ nō passiue: ⁊ ita gn̄alr̄ est in alijs: ⁊ ita itelli
git Phs oē qđ moueṫ moueri ab alio. ¶ Cōtra 2^m ꝯnē est
obiectio: qꝛ idē respectu eiusdē esset in actu ⁊ in po°. ꝯns est
īpoſe: qꝛ ꝙ respectu alicui⁹ est in actu. hoc hꝫ illud ⁊ ꝙ respe
ctu alic⁹ est in po° caret illo. mō nō est poſe idē eadē dispō
ne carere: ⁊ eā hīe sil' ⁊ semel. Probaṫ tn̄ ꝯña: qꝛ ꝙ aliquā
dispōnē facit agit eā ꝫm ꝙ in actu. 3° de aīa. ḡ hꝫ eā: ꝙ autē
recipiṫ ⁊ patiṫ ei⁹ ꝓductionē hoc caret ea. patiēs eniꝫ patiṫ
ꝫm ꝙ est in po°. sī ḡ idē eadē dispōnē ꝓducet. oꝫ ꝙ eā hēat:
⁊ sic respectu ei⁹ erit in actu: ⁊ sī eā recipit caret ea: ⁊ sic respe
Generās duplex. ctu ei⁹ est in po°. ¶ Rn̄deṫ hic ꝙ 2^m est gn̄ans: aliqđ est vni
uocū: ⁊ est ꝙ est eiusdē spēi spālissime cū effectu ꝓducto: vt
calītas cū calītate: ⁊ aliqđ est equocū: ⁊ est ꝙ nō est eiusdem
spēi spālissime cū effectu ꝓducto: vt cū lumē gn̄at calītatē. ſ.
tunc ꝑ hoc dicaṫ ꝙ nō oē gn̄ans gn̄at ꝑut est in actu ꝫm ta
lē dispōnē qualē gn̄at: sed solū h̄ opꝫ in gn̄ōne vniuoca: sed
in equoca sufficit ꝙ gn̄ans sit in actu supiori mediāte q̄ vir
tualr̄ pōt illū actū inferiorē in se ꝓducere vel in alio. Unde
ad formā dī negādo ꝯñiā. Et ad ꝓbōnē ꝯñie dī ꝙ nō opꝫ
gn̄ans hīe vl' eē in actu tali q̄lē gn̄at vt dcm̄ est. Hoc de ṗ.
An omne mouēs sit simul cum moto. ¶ Ad 2^m dubōnē rn̄deṫ ꝙ sic intelligēdo ꝙ oē mouens est
sil' per indistāciā cū moto ꝙ ipm mouet ṗ: ⁊ nō ꝑ aliud me^m
inter mi^m. Istā statiꝫ inducit Phs in lr̄a: ⁊ talis sufficit ī tali
mā: qꝛ ꝯ posita est q̄si ṗn^m experiētia not^m: sic h̄ ꝓpō. ois ignis
est calidus: ⁊ talē sufficit inductiue declarari: sic de hoc dcm̄
est in fine posterioꝝ. ¶ 2° dī ꝙ nō opꝫ mouēs eē siml' cū oī
moto ab ipso. pꝫ: qꝛ sol calefacit ista inferiora a qbus distat.
ꝯ ṗ^m ꝯ. ¶ Sed cōtra ṗ^m ꝯnē sunt dubōnes. ṗ° est de magnete que
trahit ferrū distans ⁊ nō attrahit aerē vel stramē iter me^m.
2° ¶ 2° de q̄dā pisce vocato h̄ noīe torpedo: ꝗ itrans rhete in
ducit stuporē manib⁹ piscatoꝝ ⁊ nō agit ī rhete ⁊ aquā ꝓpin
3° quiorē. ¶ 3° de sortilegijs q̄ pungēdo cereā imaginē Pari
sius: nocumētū inferūt hoī in Auinione cū quo nō sunt indi
4° stātia. ¶ 4° de astris q̄ calefaciūt ista iferiora: ⁊ nō spheras
5° intermedias celestes. ¶ 5°. qꝛ q̄dā forti⁹ agunt indistātia q̄
in ꝓpinq̄: q̄re sī actio vniforr̄ remittaṫ aliq̄lis manebit idi
stans: nulla existēte in ꝓpinquū. pꝫ arg^m de speculo cōcauo
ꝙ distāter a se ignē gn̄at: ⁊ prope se nō ita intense calefacit.
Solo ṗ° ⁊ 2°. ¶ Rn̄deṫ ad ṗ^m duas ꝙ tam magnes q̄ torpedo virtutē
illā multiplicat orbiculariter in mediū eis imediatū: sed ibi
nō opꝫ mouere: eo ꝙ subm nō est dispoſi^m vt ꝑ eā moueaṫ.
nō eniꝫ est rhete vel aq̄ stupefactibilis: sꝫ manus piscatoris:
ꝓpter qđ virt⁹ torpedinis piscis nō in mediū: sed in manuꝫ
piscatoris iducit stuporē. Silr̄ stramē nō hꝫ ꝯueniētiā speci
ficā cū magnete quā hꝫ ferrū: ⁊ ob hoc nō mouet ad se stra
men iter mediū sicut ferrū. nihilominus spherice multipli
caṫ circa magnetē. ꝙ declaṫ Cōmentator signo: qꝛ magnes
inungaṫ allio: cessat attractio ferri: qđ nō esset nisi magnetis
Ad 3^m virtus diffusa ab allio ipediretur diffundi. ¶ Ad 3^m. ꝙ tales
lesiones fiunt a malignis spiritibus pmittēte deo: ꝗ tunc cū
nocent sil' sunt ꝑ idistātiā cū eo in qđ imediate agit. ¶ Ad
Ad 4^m 4^m ꝙ astra calefaciunt suo lumine vbi inueniunt mām cali

ditatis receptiuā. In spheris aūt celestib⁹ nō ē mā receptiua
calītatis: ⁊ iō ibi nō calefaciunt: nihilominus ibi introducit
lumen ꝑ prius q̄ in hec iferiora. ¶ Ad 5^m ꝙ nō de ꝑ se ali Ad 5^m
qđ ageret forti⁹ indistans q̄ in ꝓpinquū: eo ꝙ actio indistās
nō fit nisi mediāte ꝓpinquo: de ꝑ accn̄s tn̄ est h̄ bene poſe
ꝓpter accn̄talē cām apud distās virtutē actiuā magis vniē
tem: vt speculū cōcauū circa cētrū suū magis calefacit: eo ꝙ
ibi est maior vnio radioꝝ reflexoꝝ q̄ ꝓpe speculū: ⁊ in illo
casu dī ꝙ poſe est actionē vnifor' remitti: qꝛ sī actio totalr̄
cessaret in ꝓpinquū: vt radi⁹ reflexus ꝓpe speculū: etiā tota
liter cessaret indistans: quia non protenderetur ad centrum.
Et hoc de secūdo principali.
¶ Quantū ad 3^m nota ꝙ Phs hic solū ꝓbat esse statū in mo Statū i mouētibus ⁊ motis sit ꝓcessus in infinitum.
uētibus ⁊ motis corporeis. in 2° aūt metaphy. ꝓbat vlr̄ esse
statū in quolibet gn̄e cāe. ¶ 2° aduerte ꝙ duplicia sunt mo
uentia corporea: q̄dā sunt ēēntialr̄ subordinata: ⁊ dicunṫ illa
quoꝝ posteri⁹ nullo mō ꝑ nām pōt agere nisi ṗori coagēte: Corpora mouētia duplicia.
vt iferior sphera celestis respectu supioꝝ. Alia dicūṫ accn̄talr̄
ordinata: ⁊ sunt illa q̄rū posteri⁹ pōt agere ṗori nō coagēte.
verbi gr̄a. sī sor. debeat agere: opꝫ pīeꝫ sor. egisse: sed nō ap
paret euꝫ agere. forte eniꝫ mortuus est. ¶ Tunc est ṗ° ꝓpō. ṗ° ꝓpō.
In mouētib⁹ corporeis accn̄talr̄ subordinatis: loquēdo na
turalr̄: est ꝓcessus in ifinitū. pꝫ: qꝛ dato sor. ipse fiebat a pr̄e
suo: ⁊ ille a suo: ⁊ sic in ifinitū: eo ꝙ loquēdo nāliter mūdus
est eternus. ¶ 2° ꝓpō. In mouētib⁹ corporeis ēēntialr̄ sub 2° ꝓpō.
ordinatis nō ꝓcediṫ in ifinitū. pꝫ ex 2° meta^ce: qꝛ in nullo ge
nere cāe est ꝓcessus in ifinitū. ⁊ pꝫ ex 3° huius: eo ꝙ infinita
corpora totalia facerent magnitudinē infinitā q̄ nō pōt esse.
Et Phs ad hoc facit rationem specialem: que posita est ṗus
in notabili tertio. Et ideo eam nō resummo.
¶ Pro 4° dubio ṗncipali nota ꝙ eedem q̄litates sunt bene An mot⁹ sit ꝫm qualitates de ṗ° vl' 3° spē qualitatis.
in 3ª specie: ⁊ in ṗª ꝫm rōnes diuersas. sunt eniꝫ frigiditas ⁊
calītas de 3ª specie: inquātū importanṫ per noīa absoluta: ⁊
sunt de ṗª specie inquātū sunt acq̄sita post natiuitatem rei: ⁊
disponunt rem ad suū bonū vel malū: seu de 2ª inquātū in
existunt a natura: ⁊ disponunt rem ad peius vel ad melius.
¶ Scđo est aduertēdū ꝙ inquātū sunt de ṗª specie vel de
2ª: nō est ad eas ꝑ se motus. Ratio: qꝛ ꝓpter motū factū nō
opꝫ numerari terminos ṗª spēi de noīe rei q̄ moueṫ. Ubi.g.
sī sor. calefit nō oꝫ ꝙ ꝑꝑ illā calefactionē iuicē noīa ṗª spēi ð
noīe rei q̄ moueṫ: nā sī isridat⁹ eēt calefact⁹: eēt in eo sanatio.
sī aūt eēt supcalefact⁹ eēt egrotatio: ⁊ sic eidē mutationi in
quātū est de ṗª spē accidit ꝙ sit sanatio vel egrotatio. silr̄ est
de 2ª spē ⁊ 4ª. silr̄ sī eēt cale⁹ moderata eēt sanatio: ⁊ sī esset
excessiua eēt egrotatio. ¶ Tertio aduertaṫ ꝙ motus stricte
cōsueuit dici de ꝑ se ꝫm illas dispōnes q̄ imediate successi
ue ꝓueniūt a motorib⁹: ꝫm illas h̄o diciṫ mot⁹ esse ꝑ accn̄s
q̄ vel fiunt a motorib⁹ ꝑ modū seq̄le ad illas dispōnes ṗores
vel q̄ fiūt in istāti. ¶ Tūc dicūṫ ꝓpōnes. ṗª. ꝙ ꝫm aliquā q̄li ṗª ꝓpō.
tatē q̄ est de ṗª spē vel 2ª est hr̄i ꝑ se mot⁹. pꝫ: qꝛ ꝫm cali^tē est
ꝑ se mot⁹ calefactionis: ⁊ ipsa est de ṗª spē. ḡ. ma. pꝫ: qꝛ calefa
ctio est ꝑ se ꝫm calītatē. ⁊ mi. pꝫ: qꝛ calītas est dispō ad bonū
vel ad malū. silr̄ posset ꝓbari de 2ª spē. ¶ 2ª ꝓpō est. ꝙ ad 2ª ꝓpō.
q̄litates de ṗª spē 2ª vel 4ª nō est ꝑ se mot⁹: inquātū sunt de
illis spēb⁹: qꝛ ꝑ 2^m ṗmissoꝝ: sī aliq̄ calefactio est ad sanitatē
hoc est ꝑ accn̄s. silr̄ sī sit ad po^m vel ipo^m h̄ est ꝑ accn̄s: qꝛ
sic in aliq̄ subō ꝓductio calītatis respectu rei gn̄ande est po^a
ita respectu alicui⁹ est impo^a. silr̄ est in 4ª qꝛ figure q̄ significanṫ
canṫ ꝑ noīa q̄rte spēi q̄litatis mutanṫ ꝑ motū localē partiū:
⁊ accidit motui locali qđ ꝑ eū mutenṫ figure. Silr̄ raritas ⁊
dēsitas calefactionē vl' frigefactionē sequiṫ ꝑ accn̄s: qꝛ nō ð
necītate. Silr̄ pōt ꝓbari ꝯ ꝑ 3^m ṗmissoꝝ: qꝛ q̄litates de istis
spēb⁹ iquātū sūt de eis acq̄rūṫ ꝑ modū seq̄le ad alias dispō
nes ꝫm q̄s est motus: vt habitus ex opibus gn̄anṫ. Silr̄ po
tentie ⁊ ipotētie ex alterationibus ṗmis subtoꝝ ꝓducebanṫ:

3ª ppõ. figure sequunt̃ motus locales. ¶ 3ª ppõ ſm ſolas q̄litates
de 3ª ſpecie inquātū ſunt de ea eſt per ſe motus alterationis:
Obo. ſeqtur ex 2ª: ⁊ hoc eſt qđ voluit Phs. ¶ Sed cōtra. in p̄ma
ſpecie q̄litatis eſt ꝓprie ꝯtrietas. ḡ eſt ꝓprie ꝯtrietas motus.
ꝯñtia videt̃ tenere per Phm in 5°. 2° q2 hec eſt per ſe: ſana
tio eſt ad ſanitatē ⁊ ſanatio eſt motus. 3° q2 ſi non eſſet ſm
p̄mā ſpēm motus: hoc eſſet q2 termini illius ſpēi ſunt ad ali
qd per Phm in lr̄a. mō termini ſcd̄e ſpēi nō ſunt ad aliqd.
ḡ p3 minoꝛ p Themiſtiū dicētē: q2 q̄ddītates p̄dicamētoꝝ
Solo. ſunt impmixte. ¶ R̄ndet̃ ad p̄m. q2 ꝯtrietas q̄ reqrit̃ ad mo
eſt habitudo terminoꝝ talis q2 de p ſe ꝓpter aliquē mo facti
cū illi termini ſunt nati verificari de noie rei q̄ mutat̃: ſicut
dcm̄ eſt in 5°. mō talis nō eſt in p̄ª ſpecie q̄litatis: q2 l3 iſti ter
mini ſunt ꝯtrij / virtus / vitiū: tñ ꝓpter nullū mo factū illi ter
mini de per ſe nati ſunt variari de noie rei q̄ mouet̃: nā l3 ad
moᵘ aliq̄s ſeqtur corruptio virtutis: tñ hoc eſt p accñs: eo q2
totalr̄ ſiles moᵘ in eſſentia pñt ſtare cū virtute. verbi. g. ex h
q2 ſoꝛ. accipiat aureos. 10. de bonis alicuiᵘ corrūpit̃ in eo iu
ſtitia ⁊ gñat̃ iniuſtitia. ſi aūt acciperet eos de ꝓprio: aut igno
rantia inuincibili crederet eos eſſe ſuos: eſſet actus ex q̄ nec
corrūperet̃ iuſtitia nec gñaret̃ iniuſtitia: ⁊ tñ eēnt acceptio
nes ille cōſiles in eēntia ſua. ¶ Ad 2ᵐ cōcedit̃. q2 illa eēt de
per ſe vera: ſed ꝯñtia nō valet: ſicut nō ſeqtur. h eſt de p ſe.
oīs hō eſt aīal: ⁊ albū eſt hō. ḡ h eſt p ſe: albū eſt aīal. ſanatio
eni3 nō eſt p ſe motus: ſicut albū non eſt p ſe hō. ſtaret enim
motū q̄ eſt ſanatio manere: ⁊ ipſu3 nō eſſe ſanationē. ¶ Ad
3ᵐ dicit̃. q2 Phs nō voluit q2 illi termini eſſent vere de p̄di
camēto ad aliqd: ſed voluit q2 includunt quoſdā reſpectus:
ꝓpter q̄s ad eos inquātū hmōi non eſt p ſe motus: ſicut nec in
p̄nto ad aliqd. Et h eſt de 4ª: ⁊ p ꝯñs de toto p̄mo notabili.
2° trac. T.c.24. Secundo eſt notādū q2 in 2° tractatu huius ſeptimi Phs p̄ ꝓbat q2 ad hoc q2 in aliq̄ diſpōne
ſint aliq̄ cōparabilia: reqrit̃ q2 illa diſpoſitio ꝯueniat eis vni
uoce. p3: q2 cū acuties equoce dicat̃ de voce: ⁊ de ſtilo nō cō
parat̃ acuties vocis acutiei ſtili. nō enim eſt vox magis aut
T.c.29. minus ſeu eq̄liter acuta cum ſtilo. 2° ꝓbat. q2 nō ſufficit ad
hoc q2 aliqua in aliq̄ diſpōne cōparent̃ vniuocatio ſm ge
nus: ſed reqrit̃ vniuocatio ſm ſpēm ſpālissimā. p3: q2 cū co
loꝛ vniuoce dicat̃ de albo ⁊ nigro: tñ nō cōparant̃ inuicē in
eſſe coloratū. nō eni3 dicimᵘ albū magis coloratū nigro: nec
ecōtra: ſed in albedine vel hmōi diſpōnibus q̄ vniuoce rebus
T.c.31. inſunt ſm ſpēm ſpālissimā res ꝓp̄e cōparant̃. ¶ Ex q̄bus
infert 3°. q2 alteratio nō eſt cōparabilis motui locali: nec ēt
motᵘ rectus circulari: q2 nō dr̄ ſm eandē ſpēm ſpālissimā
T.c.32. motus. ¶ 4° infert. q2 motus eq̄les dr̄ qui ineq̄li tpe vel
eodē eq̄lia ſpālissima ptrāſeunt ſm ſpēm ſpālissimā eiuſdē
motus. ¶ 5° infert. q2 in gñe multe latent equocationes: ⁊ iō
Quō equi uocatio i pediat genus. ſm genus nō fit cōparatio. ¶ Ubi aduertēdū eſt q2 equo
catio a caſu īpedit eē genus: ſicut p3 de h termino / canis. ſilr̄
equocatio a cōſilio vbi vnus ꝯceptus eſt ſimplr̄ ⁊ totalr̄ di
uerſus ab alio: ſicut p3 de hoc termino / hō / q̄ nō eſt genus ad
hoīe3 pictū ⁊ hoīe3 veꝝ. ¶ 3° pōt ꝓbabilr̄ ſuſtineri. q2 eq
T.c.33. uocatio termini ſm diuerſos cōceptᵘˢ: quoꝝ vnus eſt abſolu
tus ⁊ p̄oꝛ: ⁊ alius eſt ille cū cōceptu cōnotatiuo virtualr̄ ſup
addito non impedit eſſe genus: vt ille terminus / qualitas. p̄
importat qualitates de 3ª ſpē ⁊ abſolute: q2 conceptu non
cōnotatiuo. 2° aūt iportat eaſdē q̄litates ꝯnotādo q2 ab eis
aliqd dicit̃ eq̄le: vt ſm p̄ᵃᵐ ſpēm eſſe diſpoſitū: ſm 2ᵃᵐ eſſe
potens vel impotens: ſm 4ᵃᵐ eſſe aliq̄liter ſe hñs in quāti
tate: ⁊ eſt p̄mus ꝯceptus q̄ſi fundamētū reſpectu ſcđi: ⁊ forte
q2 ſic quātitas. p̄ iportat multitudinē ⁊ magnitudinē abſo
luti. 2° cōnotādo ea eſſe cōmēſurabilia: ⁊ hec equocatio nō
īpedit eſſe genᵘˢ: q2 q̄uis ſint diuerſi ꝯceptus: tñ ſunt vt vnᵘˢ:
⁊ iō pro vno cōputant̃. ¶ Alij dicūt q2 Phs hic non voluit
q2 genus ſit vnū equocū: ſed ſolū q2 ſignificat rōnem cōem
diuiſibilē in plīes rōnes ſpāles: ⁊ iō large vocatur equiuocū.
¶ 6° infert. q2 alterationes pñt eſſe eque veloces: ſi ſint ſm
eandē ſpēm q̄litatis ſpālissimā: ⁊ eq̄li tpe equalr̄ acqrant de
illa q̄litate: tam intēſiue q̄ extēſiue. ¶ 7° infert. q2 gñōnes
dr̄ eq̄les q̄bus equali tpe idē indiuiſibile gñat̃. i. qbᵘ equa
li tpe vel eodē tpe idē in ſpē ſpālissima gñat̃. ¶ 8° infert de T.c.35.
cōparatione motuū in ordine ad mouētia: ⁊ ponit ꝯnes re p̄ª regula.
les. ¶ p̄ª. ſi aliq̄ v̄tus mouet aliqđ mobile p aliqđ ſpatiū in
aliq̄ tpe: eadē vel eq̄lis virtus mouebit medietatē illiᵘ mobi
lis p duplū ſpaᵐ in eodē tpe. p3: q2 medietatē mouet a ꝓpoꝛ
tione in duplo maioꝛi: ⁊ p ꝯñs in duplo velocius ¶ 2ª regu T.c.36.
la. ſi aliq̄ virtᵘ mouet aliqđ mobile p aliqđ ſpatiū in aliquo 2°
tpe: eadē vel eq̄lis virtus mouebit medietatē illiᵘ mobilis p
idē ſpatiū in dimidio tpe. ¶ 3°. ſi aliq̄ virtᵘ mouet aliqđ mo 3°
bile p aliqđ ſpaᵐ in aliq̄ tpe: eadē vel eq̄lis mouebit idē mo
bile p dimidiū ſpatiū in dimidio tpe. ¶ 4° regula. ſi aliqua 4°
v̄tus mouet aliqđ mobile p aliqđ ſpaᵐ in aliq̄ tpe: medietas
v̄tutis mouebit medietatē illiᵘ mobilis p idē ſpatiū in eodē
tpe: eo q2 videt̃ manere ſemp eadē ꝓportio. ¶ 5°. ſi aliqua 5°
virtus mouet aliqđ mobile p aliqđ ſpatiū in aliquo tpe: non
op3 eādē virtutē duplū mobile mouere p dimidiū ſpatiū in
eodē tpe: imo nec mouere aliquo mō. ¶ 6°. ſi aliq̄ v̄tus mo 6°
uet aliqđ mobile p aliqđ ſpatiū in aliq̄ tpe: non eſt neceē me
dietatē illiᵘ virtutis mouere idē mobile in eodē tpe p medie
tate3 ſpatij. Patent iſte due: q2 forte mobile duplicatū eſſet
maioris aut eq̄lis virtutis in reſiſtēdo ſicut motoꝛ in mouē
do: ⁊ tūc nō moueret: ⁊ forte mobile eſt maioris v̄tutis in re
ſiſtēdo q̄ medietas v̄tutis mouētis eſt in mouēdo. vt ſi 4ᵒʳ
mouerēt tria nō ꝓpter h mouebūt ſex: nec ēt duo mouebūt
q̄tuoꝛ. ¶ 7ª regula. ſi aliq̄ v̄tus moueret aliqđ mobile p ali 7°
qđ ſpatiū in aliq̄ tpe: ⁊ altera alteꝝ eadē vel eq̄li velocitate:
aggregatū ex v̄tutibᵘ mobilibus mouebit aggregatū ex illis
mobilibus eadē velocitate. ⁊ dicit Phs q2 he regule ſunt ve
re tam in motu augmētaᵗᶦᵒⁿᶦˢ q̄ alteratiōis: ſicut in motu locali.
¶ Hic q̄rit̃ p̄. vtrū in equocis poſſet fieri cōparatio. Dubōs
¶ Scđo. vtrū cōparatio eſt ſm aliquā ꝓportionem. p̄ª
¶ Tertio. vtrū q̄libet res ſit alteriᵘ cōparabilis in pfectione. 2°
¶ Quarto. vtrū omnis motus omni motui ſit cōparabilis. 3°
¶ Quinto. vtru3 velocitas motus ſequat̃ poᵗᵉⁿᵗᶦᵃᵐ motoꝛis: vel 4°
poᵗᵉⁿᵗᶦᵃᵐ moti: vel exceſſum potētie mouētis: ſeu aliqđ huiꝰ. 5°
¶ Sexto. vtrū oēs regule Phi iam dicte ſint bone. 6°
¶ Pro p̄mo iſtoꝝ nota. q2 cōparatio eſt duaꝝ reꝝ vel vniᵘˢ: An cōparatio ē
vt duaꝝ in aliquo tertio collatio ſm eq̄le vel ineq̄le. ¶ Ex aliquā ꝓ
quo ſequit̃ ad cōparationē tria reqri. ſ. duo que cōparant̃ ⁊ portionē.
3ᵐ in quo cōparant̃. ¶ Et ſi dicat̃ q2 etiā reqrit̃ aīa cōpa Tria ad cō
rans: ⁊ cōceptus q̄bus cōparat. 2°. q2 idē pōt compari in ſi parationē.
bіipſi: ⁊ ſic nō reqrunt duo. 3°. q2 plura nō vident̃ compari Obo.
in aliquo vno: eo q2 nihil vnū eſt i pluribᵘ. 4°. q2 q̄nq3 plīa
plībᵘ cōparant̃: ⁊ nō ſolū duo inuicē. 5°. q2 etiā penes dura
tionē aut ſimulationē cōparant̃ res. ḡ ſi ſolū equale vel in
equale. ¶ Ad p̄m iſtoꝝ dr̄. q2 l3 ad actualē cōparationē3 aīa Solo.
reqrat̃: tñ nō reqrit̃ ad cōparabilitatē vel ad hoc q2 res ſint
cōparabiles. Uel dicat̃ q2 itelligant̃ illa tria reqri ad cōpa
rationē p̄ter ipm cōparans p̄ncipale ⁊ inſtr̄alia: ⁊ tunc excla
dit̃ aīa: eo q2 eſt cōparans p̄ncipale: ⁊ cōceptus q̄bus cōpa
rat: eo q2 ſunt inſtr̄alia cōparantia. ¶ Ad 2ᵐ. q2 tunc vtimur
vno vt duobᵘˢ: vt dđo q2 ſoꝛ. eſt nūc albioꝛ q̄ fuit heri. ¶ Ad
3ᵐ. q2 idē in ſpē vel in gñe hñ eſt in diuerſis. ¶ Ad 4ᵐ. q2 ſi
plura plībus cōparent̃. hoc eſt plībus cōparationibus: ſed
vnius cōparationis nō ſunt niſi duo extrema. ſi enim multi
tudo ex vna pte mltitudini: ex alia pte cōparet̃: tenet̃ vtraq3
vt vnū. ¶ Ad 5ᵐ. q2 in diffōne capit̃ eq̄le ⁊ ieq̄le large: put
ſignat magis vel minᵘˢ: ſiue in quātitate ſiue in q̄litate: ſeu p
fectione ſu̇bali vel accn̄tali: ſeu ēt induratione ſm p̄ius ⁊ po
ſteriᵘˢ. ¶ 2° aduerte q2 q̄nq3 aliq̄ cōparant̃ imediate in vno
vt homo

vt homo ⁊ equus in albedine:qn̄q3 imediate in duobus ⁊
mediate in vno:vt dd̄o ꝙ soꝛ.est ita albus:sicut plato est ni-
ger:ecce cōparationē imediate in tribus:q2 in albedine ⁊ ni-
gredine ⁊ mediate in vno:q2 in intēsiue.℄ 3° aduerte ꝙ ad
hoc ꝙ aliqua in aliquo ꝓprie cōparent̄ reqrit̄ ꝙ illud susci
piat magis ⁊ minus:seu cōparationē.p3:q2 nō cōparat̄ soꝛ.⁊
plato in hoie3 eē vel aial esse.Ex q̄ statim seqtur ꝙ nō in oi
dispōne vniuoca aliqb⁹ duob⁹ ⁊ spālissime ꝯueniēte illa duo
p° ppō. sunt cōparabilia.℄ Tunc est p° ppō.res cōparant̄ in noie
cōparatiuo vniuoce vtriq3 attributo vt in albo vel cōsili.p3
ꝑ diffōnē cōparationis:q2 si vnū equoce eis ꝯueniret:tūc nō
2° ppō. in vno tertio eēt cōparatio.℄ 2° ppō.min⁹ ꝓpe qn̄q3 fit cō-
paratio in ꝑdicato analogo.p3:q2 dicimus qn̄q3 hoie3 pictū
esse pulchriorē viuo:aut solē calidiorē igne:⁊ deū eē melio-
rem aut ꝑfectiorē hoie.cōstat aūt ꝙ pulchritudo analogice
dr̄ de picto ⁊ de viuo.Silr̄ calidū de igne ⁊ de sole.nō enim
dr̄ sol calidū formalr̄:sed virtualr̄ vel effectiue:eodē mō bo
3° ppō. nū ⁊ ꝑfectū dr̄r p̄ de deo:⁊ ꝯīter de alijs.℄ 3°.in equocis a
4° ppō. casu nō fit cōparatio.nō eni dr̄ vox acutioꝛ stilo.℄ 4° ppō.
In gn̄e gn̄alissimo vel in aliq̄:cuius spēs ples nate sunt esse
in eodē:nō fit cōparatio.p3:q2 vnū nō dr̄ ꝓprie magis eq̄le
q̄3 alteꝝ:nisi tūc itelligat̄ qd̄ est magis eq̄le.i.ples q̄litates
5° ppō. in se hn̄s:⁊ sic eēt cōparatio in multitudine nō in gn̄e.℄ 5°
ppō.Nō etiā fit cōparatio in gn̄e subalterno hn̄te solū sub
se vnā ꝯrietatē a q̄ nunq̄3 subm denudat̄.p3:q2 mā nō dicit̄
6° ppō. vno tpe plus hr̄e de q̄litatibus p̄mis q̄3 alio.℄ 6° ppō.Cō-
paratio fit qn̄q3 in gn̄e hn̄te solū vnā3 ꝯrietatē a q̄ mā pōt
denudari:sicut dr̄ cōiter ꝙ vinū rubeū est magis coloratū3
7° ppō. q̄3 albū.℄ 7° ppō.Propꝛijssime fit cōparatio in noie cō-
Nn cōparatio ē sm aliquā ꝓportionē3. paratiuo vniuoce in specie spālissima:⁊ hoc voluit Phs in
hoc 7° qn̄ dicit ꝙ nō fieret cōparatio sm genus. Hec de p°.
Proportio quid. ℄ Pro 2° p̄ncipali.p° est sciēdū.ꝙ ꝓportio est habitudo sm
quā aliq̄ dr̄r eq̄lia vel minus excedi a maioꝛi:seu q̄ maius
In genere sex modi cōparationis. excedit minus.℄ 2° aduerte.ꝙ in gn̄e sunt sex modi cōpa-
rationū inuicē.p̄mus est sm habitudinē finitā alicuius spēi
ꝓportionis:vt cōparatio vni⁹ ad aliud penes esse duplū vel
aliqd̄ tale:⁊ hec cōparatio est duplex:q2 q̄dā est rōnalis ⁊ q̄-
dā irrōnalis.Exm̄ p° vt dupla sexq̄altera:q̄ imediate sortitur
nomē ab aliq̄ spē numeri.Exm̄ 2°.vt medietas dupleꝛ ⁊ iteꝝ
hoc diuidit̄ in ꝓportionē irrōnalē scibilē vt p̄us dicta. Alia
irrōnal' in scibilis vt ꝓportio triple ad duplā.℄ Scd̄s mo-
dus in hitudine finita duoꝝ adinuicē nō sm aliquā spēm ꝓ-
portionis qua cōparant̄ entia diuersaꝝ rōnū vt angulus re
ctilineus ad angulū cōstitutum ex linea recta ⁊ linea curua.
℄ Terti⁹ modus reꝝ diuersaꝝ rōnū sm habitudinē in isim
paruā:vt angulus rect⁹ cū angulo portionis circuli:cōstituto
ex diametro ⁊ semicircūferētia.℄ Quartus modus est reꝝ
eiusdē rōnis:quaꝝ vna ad imaginē eēt isinita:⁊ alia finita vt
linee recte isinite ad pedalē.℄ Quintus modus est reꝝ di-
uersaꝝ rōnū in habitudine isinita:sicut supficiei mathe.ad
lineā:vel anguli rectilinei ad angulū ꝯtingētie.℄ Sext⁹ est
sm habitudinē ordinis g nō dr̄ ꝓpe finit⁹ aut isinit⁹ sicut bi-
Solo cōclusionis. narius dr̄ p̄oꝛ trinario ⁊ cā effectu.℄ His p̄missis est ꝯ̄ vnsa
lis hec:ꝙ p̄mus modus cōparationis solū dr̄ ꝓprie ꝓportio:
Dubiū incidēs. q2 est hitudo finita iter res eiusdē rōnis.℄ Et si q̄rat̄ in g-
b⁹ hec cōparatio repit̄.℄ Rn̄det̄ ꝙ repit̄ in quātitate cō-
Solo. tinua ⁊ discreta:⁊ in passionib⁹ quātitatis:sicut in angulis:in
q̄litatib⁹:⁊ eaꝝ intēsionibus:vt duplus est angulus angulo:
gradus albedinis gradui albedinis:silr̄ in velocitatibus in
tpe in motu:⁊ ceteris h⁹ venitur est q̄dā dr̄a in numeris ad
alia:q2 in numeris solū ꝓportio rōnalis repit̄. In alijs autē
oē genus ꝓportionis siue rōnalis siue irrōnalis est repibile:
Vtrū q̄l3 res sit aliculꝰ cōparabilis in ꝑfectione. ⁊ illud demr̄are spectat ad alias scias. Hec de 2° p̄ncipali.
℄ Quantū ad 3m est p̄ notādū.ꝙ rei duplex attribuit̄ perfe-
ctio:vna eēntialis:⁊ est quā res h3 in ordine entiū sm suam
spēm eēntialē:⁊ est ipsamet res.⁊ alia accn̄talis:⁊ est quā h3
ꝑ q̄litates ipsa3 ꝑficiētes:vt hō sciens ꝑfectioꝛ dr̄ nesciente.
℄ 2° aduertēdū est.ꝙ ꝑfectio rei ignote:fit in nobis ꝑ opa- Perfectio rei duplex.
tiones q̄s facit:⁊ iō ceteris paribus ꝑfecti⁹ est:qd̄ ꝑfectioꝛes
opationes sm suā spēm ꝓducit.℄ 3° aduertēdū est.ꝙ tres Perfectio penes qd̄ p̄mus dōi modus.
sunt modi dicēdi de illo penes qd̄ attēdit̄ ꝑfectio opationū.
℄ Primus est.ꝙ attēdit̄ penes accessū3 ad gradū sūmū.s.
ꝙ opatio seu res vlr̄ dr̄ ꝑfectioꝛ que p° ꝑfectionis.s.dei ꝓpi-
quioꝛ est sitioꝛ.Et vr̄ illā Phs velle p̄ celi ⁊ in libello de mū-
do.℄ Contra quē est replicatio:q2 si sic:seqtur ꝙ oēs res ⁊ Contra.
opationes citra pm̄ eēnt eque ꝑfecte.p3 ꝯn̄ia:q2 oīs equaliter
distāt a ꝑfectione p̄:eo ꝙ ꝑfectio p̄mi est isinita:⁊ oiu3 alio-
rū finita:mō a ꝑfectione isinita oīs ꝑfectio finita equalr̄ di-
stat:sicut si eēt magnitudo isinita:magnitudo bipedalis non
plus ea3 attingeret q̄3 pedalis.℄ 2°.q2 etsi ꝑfectio p̄mi eēt 2°.
finita:nō tn̄ eēt sic.igit̄.argm̄ ꝓbat̄.q2 oporteret ꝙ res ꝓpoꝛ
tionalr̄ eēt alia ꝑfectioꝛ sm ꝙ esset p̄me ꝓpinquioꝛ:vt dicit
oplo:mō ita nō est.nō eni est calitas ꝓportionalr̄ itēsioꝛ alia
sm ꝙ est ꝓpingoꝛ sūme.calitas eni3 vt octo:si sūma eēt vt
decē:est in duplo ꝓpingoꝛ sūme q̄3 calitas vt sex:q2 nō dista-
ret nisi ꝑ duo ⁊ calitas vt sex ꝑ q̄tuoꝛ:⁊ tn̄ nō est in duplo i-
tensioꝛ q̄3 calas vt sex vt notum est.℄ Rn̄r tenendo mo- Solo.
dū istū.ꝙ l3 veꝝ sit oēs opationes in infim̄ distare:de sūma
tn̄ aliq̄ sunt denoiatiōes simplr̄ iportātes ꝑfectionē q̄ sūme
attribuunt̄:⁊ ēt reb⁹ depēdentibus.Qd̄ igit̄ in plib⁹ eaꝝ eq̄
ꝑfectū est:sicut aliud qd̄:hoc ꝑfecti⁹ est:⁊ qd̄ in paucioribus
est minus ꝑfectū.ver.g̃.ipm sūmū ꝑ se est,viuit,⁊ intelligit.
hō igit̄ g ꝯuenit cū sūmo in itelligēdo:est ꝑfectioꝛ q̄3 planta
pauciores hn̄s tales denoiationes ꝑfectionū.nō eni itelligit
sed viuit:⁊ adhuc ꝙ in viuere plus ꝯuenit cū itelligere:ꝑfe-
ctius est q̄3 qd̄ minus ꝯuenit:vt sentire q̄3 vegetare:etiā i sen-
tire tāto ꝑfectius quāto ꝓpingius ipsi itelligere.℄ Per hoc Ad argm̄
ad formā argumēti.negat̄ ꝯn̄tia:qua isert̄ ꝙ oēs res essent
eque ꝑfecte.Et ad ꝓbōnē dr̄.ꝙ q̄uis oīa in isim̄ distant quo
ad distātiā linealē:⁊ sic sm hoc nō distent ꝑ magis ⁊ minus:
tn̄ distant plus ⁊ minus in participando ples denoiationes
ꝑfectionis aut in participādo easdē:vnū ꝑfecti⁹ alio pticipat
eas.℄ Ad 2m̄ dr̄.ꝙ nō itelligit iste modus ꝙ totalr̄ sm ꝓ- Ad 2m̄
portionē illā sm quā magis accedit ad ꝑfectionē p° est ꝑfe-
ctius geometrica ꝓportione:sed magis arithmetica.s.ꝙ in
vno gradu plus accedit in vno g̃du est ꝑfecti⁹:⁊ ꝙ in duo-
bus plus accedit est in duob⁹ ꝑfecti⁹:⁊ sic de alijs:⁊ sic rō nō
ꝓcedit.℄ Scd̄s modus dicēdi est:ꝙ ꝑfectio rei imagina- 2° mod⁹
mur ꝑ distātiā a nō g̃du:vt diceremus ꝙ hn̄s q̄tuoꝛ gradus
calitatis est in duplo ꝑfecti⁹ solū duos hn̄te:sm eni3 imagi-
nationē mathecām in duplo plus vr̄ a nō g̃du distare.℄ S3 Impugnatio.
ipugnat̄ iste modus:q2 penes distātiā a nō g̃du oīs distātia
finita cuicūq3 distātie finite eēt ꝓpe cōparabilis:⁊ non sunt
oīa ꝓprie cōparabilia.℄ Ideo est terti⁹ modus dōi.ꝙ ꝑfe- 3° mod⁹
ctio attēdit̄ penes distātia3 a nō g̃du in sua latitudine ⁊ sua
spē:s3 in alia ⁊ alia spē,est alia ⁊ alia latitudo:⁊ alia ⁊ alia di-
stātia:sm tm̄ mōm p° duo modi sunt cōioꝛes.℄ 4° aduertat̄.
quātū sufficit ad p̄ns:aliq̄ p̄nt cōparari 2r. Uno⁹ ꝓpe:puta
sm eq̄litatē vel certā q̄ntitātem excessus vni⁹ sup aliud.cōpara-
tio eni ꝓpe dcā est hitudo duaꝝ reꝝ adinuicē penes eq̄litatē
vel certā ꝓportionē excessus.Alio⁹ cōparant̄ aliq̄ duo ipro-
prie.s.penes ieq̄litatē:nō tn̄ certā ꝓportionē excessus.℄ 5° Vtrū ēētia in tēdōt ⁊ remittāt: q̄dā sic q̄dā nō.
aduerte.ꝙ q̄dā res in sua eēntia p̄nt itēdi ⁊ remitti:alie non
p̄nt:q̄ nō p̄nt:sic hō ⁊ asin⁹ vident̄ mihi oīa eē eq̄ ꝑfecta eēn-
tialr̄:rō mouēs me ad h̄ est:q2 si soꝛ.⁊ plō differrēt ꝑfectiōe
eēntiali ita ꝙ vn⁹ alio eēt ꝑfectioꝛ:tūc eēntialr̄ plus differret
soꝛ.a plō:q̄3 nūo.igit̄ eēntialr̄ plus differret soꝛ.a plone q̄3 a
cicerone:supposito ꝙ cicero eēt sitioꝛ soꝛti q̄3 plato:⁊ tn̄ soꝛ.
⁊ cicero differūt nūo.g̃ specie eēntiali.t3 ꝯn̄ia:q2 oīa q̄ dint
plus q̄3 nūo dint spē:vel gn̄e 5° meta. Nec obstat articulus

mouebit in duplo tardius: imo nō mouebit. Cōfirmat: detur
mobile q moueat a motore vt. 6. in duplo tardius q mouet
4ᵒʳ. vel igit hec erit vt octo: et hoc nō: per 3ᵐ pmissoꝝ: vel erit mi
nus: et si sic: tūc nō est eadē pportio resistētiaꝝ et velocitatū:
3ª ppō qr subduplata est velocitas et nō resistētia est duplata. ¶ 3ª
ppō est. velocitas nō seqt excessum seu augmētū excessus
potē mouētis: sic q pportio velocitatū sit sic pportio exces
suū. pꝫ: qr seqt q. 12. velocius moueāt. 10. q duo vnū: pñs est
falsuꝫ: qr duo sūt in duplo fortiora q vnū: et nō est sic de. 12.
reᵘ. 10. pꝫ pñā de sc: qr maior ē excessus duodecim supra. 10.
qr in duobꝰ q duoꝝ supra vnū: eo q solū in vno. 2ᵒ iᵘ est fal
sa: q si duo motores diuisim mouerēt duo mobilia disa eq
li velocitate idē motores piuncti mouerēt eadē mobilia ve
locitate maiori: cuiꝰ oppm dic Phs. et pꝫ pñā: qr motores piun
cti maiori excessu excederēt: sic pꝫ in numeris: et est expiētia
in pñū: qr si. 10. hoibꝰ trahētibꝰ magnā nauē duo hoies iunge
rent nō tātū velocitat motꝰ sic si vni hoi eq velocit trahēti
vnā puā nauē adderet vnꝰ hō: tn excessus duplus adderet
Obo pte ppōnis. maiori naui reᵘ additi ad minorē nauem. ¶ Sed ꝯ hoc pꝫ ꝯ
pmā diceretur q motus seqt potētiā motoris: sicut effe
ctꝰ cām: igit ad maiorationē cause augmētabr pportionalr
effectꝰ. pñtia tꝫ: qr actus notificāt poᵃ. 9. metaᶜᶜ. ¶ 2ᵒ quāto
poᵃ est maior tāto motꝰ fit velocior: igit. añs pꝫ ad sensum.
pñā tꝫ: qr tāto et quāto denotāt pporⁿᵉᵐ. g pportionalr sicut
augetr poᵃ velocitat motꝰ. ¶ 3ᵒ hoc dic Cōmētator 2ᵒ celi. idē
Phs 8ᵒ huiꝰ. itē 7ᵒ huiꝰ vult Phs q si aliqua vtus mouet
mobile aliq velocitate dupla vtus mouet 2ᵐ mobile eadem
ꝯ scdam velocitate. ¶ Deinde ꝯ 2ᵐ: qr quāto resistētia est minor: tāto
velocitas est maior. g motꝰ scᵐ resistētiā. pꝫ añs ad expiētiā.
idē Phs 4ᵒ huiꝰ vult q velocitas ppor augetr sic diminuit
resistētia, idē in 7ᵒ huiꝰ: q motor medietatē mobilis mouet in
duplo velociꝰ. Idē pᵒ celi vult: q in duplo grauiꝰ idē motor
ꝯ tertiaꝫ in duplo tardiꝰ moueat. ¶ Deide arᵘ ꝯ 3ᵐ pñē: qr fm dimi
nutionē excessus diminuit velocitas: igit velocitas motꝰ scᵐ
pporⁿᵉᵐ excessus. añs pꝫ: qr si i infiᵐ diminueret excessus. in
Solo pte ppōnis. infiᵐ diminueret velocitas. ¶ Rñr ad pmā negādo pñtiā:
qr nō opꝫ eadē eē pportionē in effectibꝰ pportioni cāꝝ: sed
bn est eadē pportio effectuū qlis est pportio pportionalitū
cāꝝ sup suas resistētias in mō causandi: et sic poᵃ maior facit
maiorē actuꝫ: sed nō opꝫ q hoc sit pportionalr. ¶ Ad 2ᵐ di
q si ly tāto denotat solū augmētū, añs est veꝝ. et pñtia nō
vꝫ. si aūt denotat: q fm eādem pporⁿᵉᵐ velocitas est maior:
pñtia est bona et añs est fl'm. ¶ Ad 3ᵐ di: q Cōmētator de
isto in diuersis locis itendit alr et alr: et iō nō opꝫ sibi credi.
Ad Phm in 5ᵒ et in 8ᵒ et 7ᵒ dicat: q itelligit tales regulas sꝫ
Solo 2ᵉ q dicet in sequēti qōne. ¶ Ad rōnes factas ꝯ 3ᵐ. ad pmaꝫ
di q si ly tanto denotet solū augmētū velocitatis: tūc añs ē
veꝝ: et pñā nō vꝫ. minorē eniꝫ resistētiā velociꝰ mouet eadē
vtus actiua: sꝫ nō opꝫ q hoc sit pportionalr. sed si ly tāto deno
taret q pportionalr augeret: tūc eēt falsa ppō: añs et pñtia
eēt bona. ad auctēꝫ sicut pus. ¶ Ad aliā ꝯ 3ᵐ pñē di p ideꝫ
q bene diminuit velocitas ad diminutionē excessus: sed nō
4ª ppō pportionalr. ¶ 4ª ppō. velocitas motuū in potētijs nālr
agētibꝰ cū resistētia: scᵐ pporⁿᵉᵐ poᵉ motoris ad resistētiā: sic
vꝫ. q sᵐ quāto fit hec pportio maior in tāto fit motus velo
cior. pbat auctē Phi et Cōmētatoris 7ᵒ huiꝰ. Etiā p vltimā
regulā q dicit: q si duo motores diuisi moueāt aliq duo mo
bilia aliq velocitate idē motores piuncti mouebūt eadē mo
bilia piuncta eadē velocitate: q reᵃ nō eēt vera: nisi pp hoc: qr
seruat eadē pporᵒ. 2ᵒ qr p tres pcedētes pñes amoti sūt tres
alij modi imaginādi fieri intēsionē velocitatis: iō nō vi quis
Obo. alius modus relinquat q iste. ¶ Sed ꝯ pñeꝫ dubitat. pᵒ sic:
qr ois motor eqlis moueret resistētiā eqleꝫ eqliter: qd ē fal
sum: qr fortius mouet a ppe q a longe. et pꝫ pñā: qr pportio
2ᵒ est eadē. ¶ 2ᵒ qr si vnū mediū aereū vniforme in densitate
cū alio eēt in duplo extēsius illo alio: oporteret q idē motor
p mediū in duplo extēsus in duplo velociꝰ moueret: qr pro
portio medij ad motorē ē i duplo maior. ¶ 3ᵒ qr tūc fortes 3ᵒ
in infiᵐ velociter possēt pycere lapidē: pñs est impole: et pꝫ
pñā: qr p diminutionē lapidis pōt augeri pportio poᵉ moti
ue supra resistētiā. ¶ 4ᵒ qr poᵃ motoris et poᵃ resistens fre 4ᵒ
quēter sunt totaliter diuersaꝝ rōnū. g pprie nō cōparantur
inuicē. ¶ 5ᵒ qr cū calitate eadē agit qñqꝫ forᵃ subalis et qñqꝫ 5ᵒ
nō. sicut pꝫ p dicta in 2ᵒ. g cū agit cuꝫ forᵃ subali deberet ve
locius agere: cuiꝰ ꝯiuꝫ docet expientia. ¶ 6ᵒ qr pportio nō 6ᵒ
est nisi res cōparate et stat tales diminui et velocitatē augeri.
igit stat pporⁿᵉᵐ fieri minorē: et tn motū velocitari: nō igr seq
vi motꝰ pporⁿᵉᵐ. ¶ 7ᵒ posito q poᵃ augeat p aliqd totū tps 7ᵒ
tunc p id nulla maneret pporᵒ. g nō maneret aliq velocitas.
¶ Pro istis dꝫ attēdi q poᵃ actiua et resistiua pñt cōpara Solo. Poᵃ actiua et resistiua 4ʳ cōparantur.
ri 4ʳ. Unoᵒ in extensione tm. Alioᵒ in itensione tm. 3ᵒ mō in
vtroqꝫ: aggregādo sūmaꝫ totius virtutis tam in intēsione q
in extēsione poᵉ mouētis: vel ēt poᵉ resistentis. et his modis
cōparādo nō seqt velocitas motꝰ pportionē potētie moue
tis sup resistētiā. 4ᵒ mō pñt cōparari penes potētiā actiuā
posse agere: oibꝰ cōputatis q pcurrūt et iuuant ad agere. s. ex
tensiue, itēsiue, applicatiue, densitate māe, seu vnione virtu
tis, et penes poᵃᵐ passiuā posse resistere: oibꝰ cōputatis q iu
uant ad resistere: et sic cōparādo velocitatis scᵐ eoꝝ pporⁿᵉᵐ.
¶ Per hoc ad rōnes ad pmā: q eadē virtus agēs fortiꝰ mo Rñᵒ ad rationes.
uet eādē resistētiā a ppe: di q est qr est meᵃ applicatio que
iuuat ad actionē. ¶ Ad 2ᵐ q arguit de cōparatiōe medio
rū in pportiōe: et penes talē cōparationē pportionū non at
tendit velocitas: vt dictū est. ¶ Ad 3ᵐ q pñtia nō valet: qr
seruata eadē poᵃ motoris nō pōt resistētia in ifiᵐ minui nā
liter: nō eniꝫ solū resistit grauitas lapidis forti pycienti: sꝫ ēt
grauitas mēbroꝝ ipetū iprimentiū et meᵘ diuidētiū in pie
ctione. et sic in diminutiōe tn lapis pōt diminui q virtutis
motiue. s. ipetus ipressi nō est sufficiēter receptus: iō for. non
pōt eū. qñ minor est frequenter ita remote pycere: sicut qñ
est maior. ¶ Ad 4ᵐ q nō opꝫ talia cōparari pprie: sꝫ suffi
cit q cōparent cōparatiōe matheᶜᵃ. s. vnaꝫ in posse agere et
aliud in posse resistere eideꝫ. ¶ Ad 5ᵐ q hoc cōparatio dꝫ at
tendi penes posse agere vtutis actiue vltimate vt caliditatis
vel friditatis supposito in fluxu gñali pmaꝝ cāꝝ: et iō nō dꝫ
ibi numerari formā subalē. ¶ Ad 6ᵐ di q supposito q ita
fieri cū res minuit nō minuit pportio. imo fit maior ppor
tio: qñis pportio minuit ipsa nō minuit: inquātū est ppor
tio: sicut filitudo frequēter diminuit et tn manet eqlis filitu
do: vel fit itensior filitudo. ¶ Ad 7ᵐ q in tali casu non ma
net eadē pportio vniformis: sꝫ manet eadeꝫ difformis q de
noiat a pportiōe media. Iteꝫ nō manet eadē velocitas vni
formi sed difformis correspondēs ēt suo gradui medio vel aliqr:
si nō sit vniformiter difformis. Hec de 5ᵒ pncipali.
¶ Quātū ad 6ᵐ supponit q velocitas motꝰ seqt pporⁿᵉᵐ poᵉ Hec regule pōt intētione.
mouētis ad resistētiā: pꝫ ex pcedēti. ¶ Tūc est pᵃ ppō. Nō pᵃ ppō
opꝫ si. a. moueat. b. aliq velocitate idē. a. mouere subduplū
ipsius. b. in duplo velociꝰ. patet qr si ita: oporteret ēt necesse
eēt q si aliqd mouēs moueret. b. aliq velocitate: idē mouēs
moueret duplū mobile ad. b. in duplo tardius: pñs est ꝯtra
quartā regulā Phi. ēt ꝯ expientiā: qr forte resistētia duplica
ta erit maior in resistēdo q poᵃ motiua in mouēdo. pbat tn
pñā. et sit. d. dupluꝫ ad. b. Uel. a. pōt mouere. d. in duplo tar
dius q mouet. b. et habet ppoᵐ: vel nō hoc: et si sic. capiat aliꝰ
motor qui hoc pcise pōt. et sit. c. tunc. c. mouet. d. in eodē tpe p di
midiū spaᵐ ad spaciū in quo. a. mouet. b. g medietatē. d. s. b.
mouebit in duplo velociꝰ: p reᵐ Phi. g. c. mouet. b. p idem
spaᵐ p qd. a. mouet scdm. g. a. et b. sunt potentie motiue eqles.
equalē eniꝫ resistētiā eque velociter mouēt. g sicut. c. sufficit
mouere. d. ita. a. qd fuit pbādū. ¶ Cōfirmat: supponēdo q

ſi aliqua habeāt ſe per ordinē ſm̄ magis ⁊ minus ꝓportio
extremoꝝ cōponit̄ ex ꝓportione itermedioꝝ. ꝓbat̄ quinto
⁊ ſeptimo Euclidis: vt ꝓportio triū ad vnū cōponit̄ ex pro/
portione triū ad duo ⁊ duoꝝ ad vnū. Scḋo ſupponit̄ ꝙ ꝓ/
portio cōpoſita ex maiore ⁊ minore eſt minor q̄ȝ dupla ma/
ioris ⁊ eſt maior q̄ȝ dupla minoris: notū eſt in oīb⁹: vt exem/
plariter ꝓportio ſex ad duo ē tripla: ⁊ ſic duoꝝ ad vnuȝ du
pla: quare tripla eſt maior mō ex bis cōpoſita. ſ. ſex ad vnū
nō eſt dupla triple. nō eniȝ ꝯtinet duas triplas ſed vnaȝ tri/
plaȝ ⁊ vnā duplā ⁊ eadē ꝓportio eſt maior q̄ȝ due duple: q2
quadrupla eſt dupla duple ⁊ ſextupla eſt maior q̄ȝ quadru/
pla: tūc ꝑ hec pȝ ꝯ. Nā ponat̄ ꝙ. c. ſit medietas. b. ⁊ ſit ꝓpor/
tio quadrupla ipſius. a. ad. b. tūc ꝓportio. a. ad. c. cōponit̄ ex
ſ⁹ dupla ⁊ ex vna quadrupla per ṗmū premiſſoꝝ. ḡ non erit
dupla ad maiorē eaꝝ: ꝑ ſcḋm. ḡ cuȝ motus ſequat̄ ꝓportio/
nē: lȝ. a. mouebit velocius. c. q̄ȝ. b. tñ nō in duplo: q2 nō eſt ꝓ/
portio eius in duplo maior: ⁊ h̄ eſt ꝯclō. verbi gr̄a ſit. a. ſicut
2ª ppõ. 12. ⁊. b. quatuor ⁊. c. ſic duo. ¶ Scḋa ꝓpoſitio. Non oportet
ſi. a. moueat. b. aliqua velocitate: ꝙ virt⁹ duplicata ad. a. mo
ueat ideȝ mobile in duplo velocius: ⁊ eſt ꝯtra regulaȝ Phi.
ꝓbat̄: q2 qualis eſt ꝓportio ipſius. a. ad medietatem. b. talis
eſt dupli ad. a. ad ipm̄. b. igit̄ ſi dupluȝ ad. a. mouet. b. in du/
plo velocius q̄ȝ. a. ⁊ ipm̄. a. mouebit in duplo velocius. b. q̄ȝ
totū. b. cuius ꝯtriuȝ dicit ꝑcedēs cōcluſio. Aſſumptum pȝ: qa
ſicut duplū ad. a. ſe hȝ ad. a. ita ſe hȝ. b. ad eius medietatē. igi
tur per cōmutatā ꝓportionē: ſicut ſe hȝ duplū. a. ad. b. ita. a.
ad medietatē. b. ⁊ pȝ i numeris: q2 ſit. a. vt tertia: ⁊. b. vt vnū:
tūc duplicata potētia eēt vt ſex: ⁊ h̄ nō moueret in duplo ve
locius: eo ꝙ ṗma mouebat a ꝓportione tripla: ⁊ dupla a ſex/
tupla: ⁊ illa nō eſt dupla triple: cū nō cōtineat duas triplas:
3ª ppõ. vt dictū eſt. ¶ Tertia ꝓpoſitio. Regule Phi ſunt vere: vbi
motor mouet mobile a ꝓportione. pȝ de ṗma: ex quo ꝓpor
tio motoris ad mobile eſt dupla: ꝓportio motoris ad medie
tatem mobilis eſt in duplo maior: q2 cōponitur ex duobus
duplis. modo ꝓportio in duplo maior in duplo veloci⁹ mo/
uet. verbigratia. ſi quatuor mouent duo aliqua velocitate in
duplo velocius mouēt vnuȝ. pȝ: q2 ꝓportio ṗma eſt dupla ⁊
ſcḋa eſt quadrupla. quadrupla aūt eſt dupla duple: ſimiliter
de ſcḋa: q2 ex quo potētia. a. ad. b. eſt dupla: dupla virtus ad
a. reſpectu. b. habebit ſe in ꝓportione quadrupla: vt ſi qua/
tuor moueāt duo dupla: virtus eſt vt octo: ⁊ ita mouet a ꝓ/
4ª ppõ. portione quadrupla. ¶ Quarta ꝓpoſitio. Si. a. moueat. b.
a ꝓportione maiore q̄ȝ dupla: medietatē mouebit velocius:
ſed minus q̄ȝ in duplo. patet. proportio eniȝ ipſius. a. ad me/
dietatē cōponitur ex vna dupla ⁊ vna maiori q̄ȝ dupla: per
primū premiſſorū in ṗma cōcluſione: igitur ipſa non eſt du/
pla ad maiorem: per ſcḋm ibidem premiſſoꝝ: ergo cuȝ pro/
portio. a. ad. b. fuit maior q̄ȝ dupla proportio. a. ad medieta/
tem. b. eſt maior: ſed nō eſt in duplo maior: igit̄ mouebit ve
5ª ppõ. locius ſȝ nō in duplo. ¶ Quinta ꝓpoſitio. Si. a. mouet. b. a
ꝓportione minore q̄ȝ dupla: mouebit medietateȝ. b. plus q̄ȝ
in duplo velocius. patet: q2 proportio. a. ad medietatē. b. erit
cōpoſita ex vna dupla ⁊ vna minore q̄ȝ dupla: igit̄ erit ma/
ior q̄ȝ dupla ad minorem illarum. ergo cum. a. mouebit. b. a
ꝓportione minore: ſequitur ꝙ medietatē mouebit a ꝓpor/
tione plus q̄ȝ in duplo maiore: ⁊ per cōſequēs plus q̄ȝ in du/
plo velocius proportionales ꝓpōnes dicant̄ de ſcḋa regula.
vȝ. ꝙ ſi. a. mouet. b. a ꝓportiōe maiore q̄ȝ dupla: dupla v̄tus
mouebit. b. velocius: ſed minus q̄ȝ in duplo. ſi aūt a ꝓportio/
ne minore q̄ȝ dupla: dupla virt⁹ mouet idē mobile velocius
6ª ppõ. q̄ȝ in duplo. ⁊ ꝓbent̄ ꝓpoſ ſicut ꝑcedentes. ¶ Sexta ꝓpõ.
Qꝫ ſi. a. moueat. b. aliq̄ velocitate: medietas. a. mouebit me/
dietatē. b. eadē velocitate. ratio qa ē eadē ꝓportio. ⁊ hec re/
gula Phi eſt vera. Et pōt vlterius poni ꝙ ſi aliq̄ virtus mo
uet aliqḋ mobile aliqua velocitate. quelibet pars v̄tutis mo
tiue mouebit partē mobilis ſue denolationis eadē velocita/
te: vt qua velocitate. a. mouet. b. medietas medietateȝ. tertia
tertiā: quarta quartā. ⁊ ſic deinceps mouebit. patet faciliter:
q2 que eſt ꝓportio. a. ad ſuā tertiā: talis eſt. b. ad tertiā ei⁹. igi
tur ꝑ cōmutatā ꝓportioneȝ qua eſt. a. ad. b. eſt tertie ad ter/
tiā. ſilr̄ ꝓbet̄ de alijs. igitur cū ſit eadē ꝓportio ſaluat̄ eadē
velocitas. ꝓpoſ ꝓbaret̄ ꝙ pars motoris denoiationis ma/
ioris parteȝ mobilis denoiationis minoris veloci⁹ mouebit
q̄ȝ totū mouēs totū mobile: q2 ꝓportio eſt maior. ex quo eni
ſup partē ſue denoiationis hȝ ꝓportionē eandē quā tot⁹ mo
tor hȝ ad totū mobile: ⁊ maiorē habeat ꝓportionē ſup partē
denominationis minoris. ſeqtur ꝓpoſitū: ⁊ ita pars motoris
denolationis minoris q̄ȝ data eſt pars mobilis: aut non mo/
uebit: aut mouebit tardius eo ꝙ ꝓportio eſt minor. ¶ Se/ 7ª ppõ.
ptima ꝓpõ. Si in v̄tutib⁹ motiuis eiuſdeȝ ſpeciei. a. moueat
b. ⁊. c. moueat. d. eadē velocitate: tūc aggrega^m ex. a. c. moue/
bit aggregatum ex. b. d. eadē velocitate. ſaluat̄ enim eadem
ꝓportio. ſi eniȝ nouē mouēt tria ⁊ ſex duo eadeȝ velocitate:
aggregatū qḋ eſt. 15. mouebit aggregatū mobiliū qḋ ē qnqȝ
eadē velocitate: q2 ibi ē ꝓportio tripla. ¶ Octaua. Si. a. mo 8ª ppõ.
ueat. b. aliqua velocitate ⁊. c. d. alia velocitate: aggregatuȝ ex
virtutib⁹ mouebit aggregatū mobiliū velocitate media. pȝ
ſi. a. eſſet quatuor: ⁊ moueret vnum. ſ. b. ⁊. c. eēt quatuor ⁊ mo
ueret duo aggregatum erit octo in mouētibus ⁊ in reſiſten/
tijs erit vt tria: modo octo mouet tria velocius q̄ȝ a propor/
tione dupla. q̄. c. mouebat. d. ⁊ minus velociter q̄ȝ a ꝓpor^{ne}
quadrupla. qua. a mouebat. b. ¶ Nona ꝓpoſitio. Si plures 9ª ppõ.
potentie motiue pluribus motibus cōparent̄ correſpōden/
ter nō oportet ꝙ aggregatū correſpōdeat aggregato in ve/
locitate. pȝ: q2 poſito ꝙ. a. equus ſit vt quatuor: reſiſtētia eius
vt vnum. Item. b. equus vt duo. ⁊ reſiſtētia vt vnum. Item
ſit. c. aſinus ſicut 4^{or}: ⁊ ſua reſiſtētia vt vnū: ⁊. d. aſinus ſicut
quatuor: ⁊ ſua reſiſtētia vt duo: tūc pȝ ꝙ correſpondenter ṗmus
equus ⁊ ṗmus aſinus eque velociter mouēt: q2 quis a ꝓpor
tione q̄drupla: ſilr̄ ſcḋs equus: ⁊ ſcḋs aſinus: q2 quis a ꝓpor/
tione dupla: nō tñ oporteret ꝙ eq ꝯiuncti: q erunt vt ſex ſua
mobilia ꝯiuncta que erūt vt duo moueāt eque velociter: ſic
aſini ꝯiuncti q erunt vt octo mouēt ſua mobilia ꝯiuncta que
erunt vt tria: q2 maior eſt ꝓportio ſex ad duo q̄ȝ octo ad tria:
⁊ iō equi ꝯiuncti velocius mouebūt ſua mobilia ꝯiuncta q̄ȝ
aſini ꝯiuncti ſua. ¶ Decia ꝓpõ. Si. a. moueat. b. ⁊. b. c. eadē 10ª ppõ
velocitate: ⁊. p. moueat. r. ⁊. r. ſ. eadē velocitate: alia tñ a ṗore
nō opȝ ꝙ. a. p. iuncta moueat. b. r. eadem velocitate: qua. b. r.
mouent. c. s. patet: q2 ſi. a. eēt triginta ſex. b. ſex. c. vnū. ⁊. p. 4^{or}
⁊. r. duo: ⁊. s. vnū: pȝ ꝙ. a. p. valent. 40. que moueāt. b. r. iun/
cta a ꝓportiōe qntupla ⁊. b. r. iuncta: erunt octo que moueāt
c. s. a ꝓportiōe quadrupla: que nō eſt eadē ṗori. ¶ Undeci/ 11ª ppõ.
ma ꝓpõ. Regule negatiue Ari. ſunt ſimplr̄ vere: pȝ ſup litte
ram. ¶ Sed diceres: quare Ariſto. ponit regulas iſtas ſi nō Obo.
ſint vliter vere. Item nō cōcurrunt iſte regule ad effectum.
¶ Rn̄det̄ ad ṗmum: ꝙ forte fuit vitiuȝ in trāſlatione: ⁊ ꝙ Solo.
Ariſto. regulas nō ſic ſcripſit. ¶ Ad ſcḋm ꝙ nuſq̄ȝ concur/
runt ad effectum: ſed ex hoc nō ſequitur quin ſint vtiles pro
ſciendo in ordine ad quid attendit̄ motus velocitas: ſtante
ꝙ maneat idētitas virtutis motiue: ⁊ ſpecialiter multū ſub/
tiliant intellectuȝ. Hoc de ſexto principali ⁊ per ꝯſequēs de
toto ſeptimo phyſicorum.

¶ Explicit liber Septimus phyſicorum.

¶ Incipit liber

ℭ Incipit octauus liber physicorum.

COnsequēter deo dirigēte circa 8m in quo Phs determinat de ꝑpetuitate mot⁹ ꝛ de ꝑpetuitate ꝛ immobilitate pmi motoris q̄ in 4or ptes pncipales q̄tuoꝛ tractat⁹ appellatas ɔſueuit distigui. In quoꝝ p̊ de ꝑpetuitate mot⁹ agiẗ. In 2° de dispōne entiuȝ penes moueri ꝛ quiescere ꝛ de imobilitate pmi motoris. In 3° qs ꝛ qualis est pm⁹ mot⁹. Et in 4° de ifinitate ꝛ Idiuisibilitate pmi motoris agiẗ. Est p̊ notādū φ Phs in p̊ tractatu pn̄ pbat hāc ɔnē: ſi mereẗ dici ɔ. φ ſp fuit mot⁹: ſic φ nūq̄ icepit eē mot⁹ qn añ ipȝ fuerit ali⁹ motus: p cui⁹ pbōne supponit: φ añ oēȝ motū est mobile ꝛ motiuū. pȝ: qꝛ ille sūt cāe neccie ad eē mot⁹. ſic pȝ p diffōnem mot⁹: φ mot⁹ est act⁹ mobilis ꝛ motiui. mō tales nālr p̄cedūt ipm effectū. ꝛ diẗ Cōmētatoꝛ φ de oī motu finito est suppō Ari. vera. loquendo de p̊oritate tpis: ſȝ de motu eterno est vera: loquēdo d̊ p̊oritate cāe ſeu nāe: q̄ p̊missa arguit ſic. Si est dare p̊m mom añ quē nll's ali fuit p suppōnē: añ ipȝ fuerat mobile ꝛ motiuū: vel igiẗ añ ambo fuerūt eterna: ꝛ hoc vi eē fictū: qꝛ ſi motoꝛ ꝛ mobile fuerūt eterna: non poſſet dari rō quare motoꝛ in isto nūc poti⁹ icepiſſet mom q̄ȝ in q̄lȝ p̊ri. Itē ſi ab eterno fuerūt: ꝛ tn̄ nō fuit añ mot⁹: oȝ φ aliq̄ fuerit causa q̄re añ nō mouit: ꝛ illā opoꝛtuit remoueri añ istū mom datū: que remotio nō potuit eē facta niſi p mom. g̃ añ p̊m motus fuiſſet ali⁹ p̊oꝛ: qd̊ iplicat: vl' aliqd̊ eoꝝ añ fuit p g̃nionē: ꝛ g̃nio nō potuiſſet fuiſſe ſine motu. igiẗ iteꝝ añ p̊m motū fuiſſet ali⁹ motus p̊oꝛ. Et qꝛ forte fidelis rn̄deret φ p̊m pducēs motum erat liber. ꝛ h̄ potuit incipe motū cū voluit cū libertate sua: ꝛ ſic nō ſeq̄ẗ fuiſſe aliū motū añ p̊m. Remouet istā ſolōnem. ꝛ dicit φ q̊dāmō est ſile l agētib⁹ liberis ꝛ nālib⁹: ꝛ q̊dāmō diſſile. Sile est quo ad hoc: φ ſicut agēs nālr nō pducit opposita niſi pp aliā ꝛ aliā indiſpōnē vel applicatiōnē mãe: vt calidū penetrās frigidū corrūpit ꝛ nō penetrans ɔſoꝛtat: ita agēs liber nūq̄ pducit opposita niſi pp mutationē volūtatis. igiẗ ſi pm⁹ motoꝛ liber ſit ꝛ poſt moueẗ vult: ꝛ añ nō vult: añ p̊m mom quē facit p̄cedit mutatio ſue volūtatis. ꝛ ſic iterū añ p̊m mom erit alia p̊oꝛ mutatio: qd̊ ɔfirmaẗ: qn̄ aliqd di ad aliud alr q̄ȝ p̊us. est neceſſe mutationē p̄ceſſiſſe in ip̊o aut in alio: ꝛ pm⁹ motoꝛ cū p̊ mouet dr̄ ad aliqd alr. ſ. ad mobile q̄ȝ p̊us. igiẗ oȝ ei⁹ motū p̄ceſſiſſe aliā mutationē: qd̊ est idem qd̊ pri⁹. ℭ Scd̊o pbat istā ɔnē ex pte tpis: qꝛ tp̄s est eternū. igiẗ motus. ɔña pȝ: qꝛ tp̄s neqt eē ſine motu. 4° hui⁹. añs pbat: qꝛ qcqd ſit de nouo necē est ipm eē posterius eo ꝛ aliqd eē p̊us ip̊ſo. igiẗ ſi tp̄s ſit de nouo: aliqd est p̊us tpe: ſȝ p̊us nō est ſine tpe. g̃ tp̄s est p̊us ſeip̊ſo. maioꝛ pȝ: qꝛ oȝ φ faciēs p̄cedat fcm̄. ℭ Scd̊o pbat qꝛ de rōne tpis qd̊ incipit est icepiſſe a nunc: de cui⁹ rōne est φ ſit finis p̄teriti ſicut est pn̄m futuri. igiẗ añ oē tp̄s finitū datū aliud fuit p̊us: cui⁹ nūc in quo posteri⁹ icipit fuit termin⁹. ℭ Tertio pbat φ ſp erit mot⁹: ſic φ motus nunq̄ deſinet quin poſt eū erit alius motus. ꝛ pbatur ppoꝛ: qꝛ ſi deſinet mot⁹: poſt ipm vel remanebūt motoꝛ ꝛ mobile: ꝛ ſic nō erit cā q̄re poſt nō mouebūt. Itē tūc poſt illū motuȝ applicareẗ ip̄ediēs: pp qd̊ ceſſat mouere: vel mutatione volūtatis motoris: ꝛ ſic poſt vltimū motū erit alia mutatio posterioꝛ: qd̊ falſuȝ est: vl' aliqd̊ eoꝝ deſinet eē: qd̊ iteꝝ neqt eſſe ſine motu. De rōnes phi aut alie: ſi fierēt foꝛtioꝛes: catho mētē mouere nō debēt: tūc qꝛ ſophiſtice ſūt: tū qꝛ ēt foꝛte ad hoc tēdūt: vt mens humana iudicia dei ac diuie volūtatis ſecreta imēſa ꝛ pfunda. ſ. q̄re qn̄qȝ motū facit ꝛ nō añ cū de⁹ ſit oīpotēs valeat p̄ſcrutari: cui⁹ ɔ̄riū ſancta determinat ecclia: mētis. n. humane acies inualida in tā excellēti luce non figiẗ: niſi pri⁹ p fidē illuſtreẗ. Quid. n. mihi de Ari. rōnib⁹ aiẗ mentis nō cogitur hō cū fidē nō ex rōne: ſȝ auctē ecclie ſpūſcō reuelāte nouerit manifeſte p̄ſcctā: ſi dina eēntia hūane mētis ſub eēt rōnib⁹: nō eſſe deū meū nec creatoꝛē dignarer appellare. ℭ Ad p̊m igiẗ caꝑ di: φ añ p̊m motū fuit motoꝛ in ſua eternitate. ſ. de⁹ triu⁹ ꝛ vn⁹: nūc ꝛ in eternū bñdictus: q̄ tūc ſue bonitatis p̊ticipes: cū p̊ pduxit mūdū: nos fieri voluit: fuit ēt añ mobile nō tpe ſed nā: nec icepit mobile eē p g̃nionē: ſȝ p creationē: ꝛ ſic añ p̊m mom fuit alia mutatio p̊oꝛ. ſ. creatio: ſȝ nō motus. ℭ Ad h̄ aūt φ dr̄ mutationē fuiſſe volūtatis dine. ne⁹. ſȝ p̊n cā ab eterno voluit motū pducere in illo nūc imaginario in q̊ ipȝ pduxit: ꝛ ſic nō mutabaẗ ei⁹ volūtas: qꝛ qd̊ eternalr voluit: nō voluit eē ab eterno: ſȝ p tpe illo p q̊ pduxit ab eterno voluit motū eē: put. ſ. ly ab eterno determinat ly voluit: ſȝ nō voluit mom eē ab eterno: put ly ab eterno determinat ly eē: ꝛ ſic nulla est ibi mutatio dine volūtatis. ℭ Ad hoc qd̊ addiẗ qn̄ aliqd dr̄ ad aliō ꝛc. ɔcediẗ φ qꝛ p̊° cā ſe hȝ alr ad mobile qd̊ mouet q̄ȝ añ. h̄ est p mutationē ipſi⁹ mobilis: qꝛ mobile actu mo⁹. ℭ Ad 2m rōnē de tpe negeẗ φ tp̄s est eternū: ꝛ ɔcediẗ cū p̊ſone φ est pductū cū celo. ꝛ ɔcediẗ φ p̊us eo fuit aliqd nō tpe: ſȝ eternitate. ſ. de⁹ oīpotēs: q̄ ei dedit eē: cū añ nō eēt. ℭ Ad 2m pbōnē di: φ ſicut repiẗ pūct⁹ tminās lineā: nō tn̄ terminās aliā: ita repiebaẗ vnū nūc qd̊ erat terminus tpis ꝛ inicians ipȝ futuꝝ: ſȝ nō tminās aliqd̊ p̄teritū. ℭ 3° Phs recitat defect⁹ alioꝝ antiquoꝝ: ꝛ nō ē nobis cura niſi de auctib⁹. vn̄ antiq̄ dicebāt φ ſempiternoꝝ nō est querenda rō ſeu cā. Dicit Phs φ lmo: a q̄lȝ neccioꝝ ſic ɔnū demr̄abiliū querēda est rō: ſȝ p̊ncipioꝝ nō est querēda cā. Attēde φ ſic pmoꝝ pncipioꝝ nō aſſignaẗ rō in demr̄atiuis ſcientijs: ita pmi p̊ncipij volūtatis: nō aſſignaẗ rō aut cā viris catholicis. ℭ 4° ſoluit rationes antiquorum qui voluerunt probare φ motus incipit eſſe: de quibus non est vis.

ℭ Dic queriẗ p̊ vtrū ad ſciaȝ nālē p̊tineat ɔſiderare de p̊ motore. ℭ 2° vtrū ſp fuit mot⁹: ꝛ ab etno. ℭ 3° vtrū mot⁹ ē etn⁹. ℭ 4° vtꝝ a motore imuta ꝛ etno poſſit puenire actio noua. *(Dubōnes.)*

ℭ Pro p̊ p̊miſſoꝝ est aduertēdū: φ ad ſolā meta ſpectat ɔſiderare d̊ reb⁹ abſolute. ſ. ɔſiderare idētitates ꝛ diuſitates entiū: ꝛ pp h̄ vt dcm̄ est l p̊ſpa merito vocaẗ ſcia cōis: qꝛ d̊ oīb⁹ teris mūdi foꝛāt ppōes p eā determinabiles: qd̊ nō ɔuenit ſcie alteri. *(Utrum ad sciaȝ nālē de p° motore ɔſiderare pertineat.)* ℭ 2° est aduertēdū φ Cōmē. 3° meta. diẗ φ ad phyſim ſpectat ɔſiderare de p̊ motore ꝛ d̊ p̊° cā. vn̄ ſubdit φ pm⁹ motoꝛ est ipoſe qn̄ declareẗ p ſigm nāle: ſilr 8° h⁹ diẗ: φ meta. nullā viā hȝ ad demr̄andū p̊m pn̄m mot⁹: niſi accipiat eā a nāli phō. ꝛ rephēdit Aui. dicētē ad meta. ſpectare pbare l q̊lȝ gñe cāe eē p̊m cāȝ. ℭ 3° ē aduertēdū φ rōnes nāles oēs fūdanẗ ſup mot⁹ ꝛ mutatiōes: patet p Phm 6° meta. vn̄ rōnes fūdate ſup eē vl' alias hitudines reꝝ q̄ȝ mot⁹ vl' mutatiōes nō ſūt nāles.

ℭ Ex his po⁹ p̊° ppō. φ ad metam non ſpectat pbare aliq̄ȝ eē p̊m cāȝ efficiētē: vel aliq̄ȝ eē p̊m mãȝ ſimplr. pȝ: qꝛ p̊m cāȝ eē in q̊lȝ gñe eē: nō pȝ niſi p mom ꝛ mutationē. g̃ h̄ pbare nō ſpectat ad meta. ɔña tȝ p 3m p̊miſſoꝝ. añs pȝ: qꝛ p mom ſolū deueniri pt ad p̊m cāȝ ꝛ ſupmā mot⁹ vl' effectiue vl' ſubtiue: nec pōt deueniri niſi p rōnes fūdatas ſup motū ad eē vnū pmū motoꝛē: ſic Phs faẗ l iſto 8°. qꝛ nō ſeq̄ẗ: hoc est p̊° cā pducēs motū. g̃ est p̊° cā efficiēs ſimplr: aut ſi ſequaẗ ad metam nō ſpectat h̄ cognoſcere. pt. n. dici φ p̊° cā nō mouet effectiue pducēdo motū ſȝ ſom p modū finis ɔſeruātis alios motoꝛes: ſicut dixerūt multi. Silr in p̊° mã ſuppoſito φ p motuȝ poſſit deueniri ad p̊m ſubȝ mot⁹. ſ. ex q̊ imediate ſit mot⁹ vl' mutatio: nō ex hoc hr̄ p̊° mã ſimplr. multi. n. dixerūt ad h̄ im mãȝ eſſe cōpoſitā ex ptib⁹ diuerſaꝝ rōnū. ſ. ex eē ꝛ eēntia: q̄ opio verū ſit vl' falſa: nō pt p rōnes ex motu ſūptas appere quoquomō. *(Non ſpectat ad meta. probare p°m cām efficientē.)* ℭ 2° ppō. Ad ſolā metam ſpectat l q̊lȝ gñe cāe pbare p̊m cām eē. pȝ: qꝛ nō ad phyſicū. igiẗ ad metaphyſicū. Scd̊o p⁹ idē: oēs rōnes fūdate ſup eē: ſpectāt ad metam: mã probare in quolȝ gñe cāe primaȝ cām eſſe: ſit p̊ncipalr p rōnes fūdatas ſup eſſe. igiẗ. maioꝛ pȝ p 3m p̊miſſoꝝ. ꝛ minoꝛ pȝ qꝛ demo⁹ pmā cāȝ eē in gñe cāe efficiētis: eo φ ſignatis cau/ *(In oī gñe cāe meta. pbat pmā cām eē.)*

T. c. p.

T. c. 4. Motū eē ab eterno repugnat fidei.

Vide Egi. in fine .2. de ge. ꝛ in 2° in di. p° p° ſolone rōnū Ar.

lis efficiētib⁹ subordinatis: vel in eis est pⁱma que nō depēdet
inceē ab alia: ꝛ dētur ꝓpoᵐ: vel depēdet inceē ab alia. ꝛ sic ꝓ-
cediē in infinitū: ꝛ si sic nulla caꝝ cābit: qꝛ posterior non pōt
cāre nisi pᵒ cā causet. mō pⁱma nō causat eo ꝙ in infinitū nul-
la est pⁱma. Itē posterior nō pōt eē nec cāre nisi pⁱore imedia-
te supiori cōcausante. mō nulla est talis. igiē deueniē ad pⁱmā
cām. maior pꝫ ꝑ gd nois. ꝛ minor pꝫ: qꝛ in infinitis nullus est
ordo nec pⁱus nec posterius: quelꝫ. n. cā ꝑ infinitas distat a sū-
ma vel a supⁱma sine aliquo inferiori vel supiori. ğ nulla caꝝ
est supior vel inferior: nec prior nec posterior. silr est in alijs
gnībus cause. ℭ Corᵐ. melius in hoc ꝓposito loquutus est
Aui. ꝙ Cōmētator: seqē ex ꝯnib⁹: qd ēt pꝫ rōne: qꝛ hec ꝓpō.
pⁱma cā est: vel ꝓbareē a nāli pho per ratiōes fundatas sup
moᵐ. ꝛ si sic. cū iste terminus/cā/nō dicat hitudinē ad moᵐ.
de⁹. n. cā poʳ a Pho itelligētiaꝝ scdaꝝ: ꝙuis eas nō moueat:
demrationis meᵐ ꝛ extrema ꝯuenirent inuicē in ꝓpōnib⁹ ꝑ
accñs: ꝛ ex talib⁹ nō fit demōstratio: vel fieret demōstratio
eius per rōnes nō fundatas super moᵐ. ꝛ sic nō esset phica.
Phᵒ e pro bat pᵐ mo torē esse. Tertia ꝯ. ad phicam spectat ꝓbare pᵐ motorē esse: qꝛ ꝓbō-
nes illius sumunē ex motu: ꝛ hoc est de itētione Phi. 8ᵒ hui⁹.
Obo ℭ Sed ꝯ. qꝛ 2ᵒ hui⁹ dī. ꝙ quecūqꝫ mouētia nō mouenē nō
ampli⁹ sūt phice ꝯsiderationis. mō pⁱm⁹ motor est imobilis.
Scđo qꝛ ad phicā spectat ꝓbare pⁱmū motorē eē. ꝛ pⁱm⁹ mo-
Solo. tor est pᵒ cā. ğ ad eā spectat ꝓbare pⁱmā cām eē. ℭ Rñr ad
pⁱmā. ꝙ Phs ꝑ illā auctē vult: ꝙ quecūqꝫ mouēt non mota
nō amplius sunt ꝯsiderationis physice: nisi inquātū mouent.
qdditates. n. taliū physic⁹ nō hꝫ ꝯsiderare. ℭ Ad 2ᵘᵐ negaē
ꝯñā: qꝛ sic sūmēdo in sensu cōposito nō valꝫ ꝯñā. sic nō seqē.
ad geoᵐᵐ spectat ꝯsiderare vl ꝓbare. ꝙ triāgulus hꝫ tres an-
gulos eq̄les duob⁹ rectis: ꝛ triāgulus est alb⁹. ğ ad eū spectat
probare album habere tres ꝛc.
An mot⁹ sit ab eterno ℭ Quātū ad 2ᵐ scias ꝙ triplex est mēsura vt satis inuit Phs
4ᵒ hui⁹ ꝛ magis expsse Boeti⁹ 4ᵒ de ꝯsolatione: quedā suc-
cessiua ꝛ tpalis ex vtroqꝫ termino finita: sicut duratio rerum
Mensura triplex. corruptibiliū mēsuraē tali mēsura. ℭ Alia est ꝑpetua mēsu-
ra sꝫ successiua sicut duratio celi: supposito ꝙ sit ꝑpetuū sicͣ
dicit Phs. Et 3ᵒ est eternitas. s. duratio eterna. sil tn tota. ꝛ est
difficilis nobis ad cōprehēdēdū: eo ꝙ sꝑ res cū motu appre
hēdimus. ℭ Scđo aduerte ꝙ/semꝑ/vno mō capiē ꝓut valꝫ
tantū sicͣ oī tpe. Alio mō ꝓut tm̄ valꝫ sicut ab eterno. ꝑ mō
mūdus ꝛ motus eēnt semꝑ: qꝛ esset oī tpe. nō. n. erat tps sine
motu: imo sic stricte nō est aliqd tps nisi pñs. posset de vi lo-
gice ꝯcedi ꝙ illud qd est ꝑ tps pñs est semꝑ: qꝛ est oī tpe qd
est. 2ᵒ mō secus est. ℭ 3ᵒ aduerte: ꝙ aliqs pt imaginari moᵐ
icepisse: cū añ nll's fuisset. Uno mō qꝛ ab eterno fuissꝫ motor
ꝛ mobile: tn̄ in tpe ō nouo icepisset motor mouere. Alio mō
ꝙ in tpe de nouo icepisset eē motor ꝛ mobile. Tertio ꝙ mo-
tor fuisset ab eterno: sꝫ mobile incepisset eē in tpe ꝛ cū eo mo-
tus. Uel 4ᵒ ꝙ mobile fuisset eternū sꝫ nō motor ꝛ ꝙ icepis-
set mot⁹ cū inceptione motoris: ꝛ iste est nimis fatuus. Itē ꝙ
quolꝫ mōꝝ hoꝝ sit semel incepisset mot⁹: vel pluries icepis-
set mot⁹ itercisis tpib⁹ sicͣ posuit Empedocles. ℭ 4ᵒ aduerte
Oppio Cō mentatoris repugnās fidei. ꝙ q̊ ad expiētias vī sꝑ fuisse motū: eo ꝙ nll'a expiētia appet
ꝑ quā posset ꝯcludi moᵐ incepisse tn̄ fm vitatē motus ince-
pit sicͣ post magis diceē: ꝛ sancta fides hoc ponit. ℭ Tūc nā-
Ratio Comē. lis solas expientias seqūēs rideret ꝙ nūꝙ fuit mot⁹ qn añ
fuisset. pᵗ: qꝛ si incepisset hꝰ maxime fuisset aliquo mōꝝ ꝓdi-
ctoꝝ positoꝝ in 3ᵒ pmissoꝝ: sꝫ nullo mōꝝ pōt dici. ğ. maior
pꝫ a sufficiēti diuisiōe. minor declaraē inductiue. ꝑ ꝙ nōt 2ᵒ
mō. vꝫ ꝙ motor ꝛ mobile iceperūt eē de nouo: deinde qꝛ vl
incepissent eē ex aliquo: ꝛ si sic: tūc mobile fuit añ: ex quo mo-
tor ꝛ mobile generabanē: si ex nullo hoc est ꝯ ꝓposita prius
2ᵒ in ꝑ. ℭ 2ᵒ qꝛ vel motor gñasset seipm: ꝛ hoc nō iplicat ꝙ ali-
qd gñet seipꝫ: gñans. n. gñat fm qd in actu: ꝛ gñabile gñatur
fm ꝙ in poᵃ ad eēidē aūt nō est actu ꝛ in potētia ad eē. Itē
gñans añcedit genitū nālr: idē aūt nō ꝓcedit seipꝫ: vel aliqd
gñasset motorē ꝛ mobile. ꝛ si sic: seqē ꝙ idē erat añ. ꝛ sic ante
motorē pᵐ erat ali⁹ motor. ℭ 3ᵒ arguit Cōmētator ꝙ tūc im- 3ᵒ
pote moueri mouereē. pꝫ ꝯñā: qꝛ oēm motū ꝓcedit potētia
ad illū motū: que potētia nō est nisi mā ꝑ se vl saltē aliqd
ꝙ nō pōt eē nisi in mā. ꝛ sic iᵃ mā nō est mobilis ꝑ aduersa-
riū: qꝛ mobile nōdū eēt genitū: ꝛ tn̄ mouereē cū ea fieret mo-
bile. q̄re ꝛc. ℭ 4ᵒ si sil inciperēt mobile ꝛ mot⁹ ꝯstat ꝙ tale 4ᵒ
mobile nō iciperet esse nisi ꝑ gñonē que esset motus. ꝛ sic ante
primum motū fuisset alius mot⁹. Et si forte diceret qs ꝙ ista
gño nō eēt mot⁹. Adhuc nō valeret: qꝛ ad min⁹ gñonē ꝓcede-
ret alteratio que est vē mot⁹. ğ nō pōt dici 2ᵒ nec pᵐ: qꝛ si ab
eterno fuerūt motor ꝛ mobile: ꝛ tn̄ in tpe de nouo icipit mo-
tor mouere vel quiescere: ꝓcedēs moᵐ ab eterno fuit nālis vel
violēta. nō violēta: qꝛ nll'ꝫ violētū est ꝑpetuū. ꝑ celi: ꝛ suppo⁹
vsqꝫ ibi. Nec pōt dici ꝙ fuit nālis: qꝛ tūc mot⁹ seqūēs fuisset
violēt⁹: eo ꝙ remouisset mobile a nāli qete. ℭ 2ᵒ qꝛ tūc nll'a
esset ꝓportio tpis mot⁹ ad tps qetis: ꝛ ita eēt deordinatio re-
rū mūdi. pꝫ ꝯñā: qꝛ ifiniti ad finitū nulla est ꝓportio. 3ᵒ qꝛ vl
motor ab eterno nō mouisset: qꝛ ipedit⁹ fuit. ꝛ si sic: illud ipe-
dimētū oportuit remoueri ꝑ moᵐ: q̄re añ pᵐ motū fuit alius
motus pⁱor: vel qꝛ nō potuit lꝫ ab intrīseco nō erat ipedimen-
tū: ꝛ si sic: tūc ipꝫ alterari oportuit: vel qꝛ nō voluit mouere:
ꝛ si sic: tūc oportuit ꝓcedere mutationē volūtatis motoris vt
fieret volēs cū añ nō voluit. Itē nulla posset assignari cā. ꝑꝑ
quā plus voluit post ꝙ añ. Itē motor optimus fecisset ꝛ vo-
luisset sꝑ qd est meli⁹: sꝑ aūt meli⁹ fuissꝫ eē ꝙ nō eē reꝝ. Nec
pōt 3ᵐ. s. ꝙ mot⁹ est eternus ꝛ mobile icepit eē de nouo: qꝛ si
sic. seqē incōueniēs pⁱus in ꝑ mēbro iductū: qꝛ mobile nō ice-
pisset eē sine motu: ꝛ ita añ pᵐ motū fuisset ali⁹ mot⁹. Itē 2ᵒ
nō icepisset eē nisi de poᵃ māe ꝛ ita mā añ fuisset ꝙ mobile.
ℭ 3ᵒ qꝛ vel motor añ potuit ꝓducere mobile ꝛ motū vel nō: 3ᵒ
si nō: tūc erat ipeditus: ꝙ oportuit moueri añ mobilis ꝓdu-
ctionē ꝛ nō potuit fieri amotio nisi ꝑ motū. igiē iteꝝ añ pmū
motū fuisset ali⁹: si potuit: tūc si fuit agēs nālr pⁱus fecit: ꝛ sic
tūc nō icepit pⁱm⁹ motor. Si vō fuit agēs volūtariū qd potuit
si voluit. seqtur ꝙ oportuit añ ꝓductionē mobilis ꝓcedere
mutationē volūtatis motoris q̄ fiebat volēs ꝓducere mobi-
le: cū añ nō volebat. ꝛ sic seqē idē qd pⁱus. ℭ 4ᵒ qꝛ qñ motus 4ᵒ
incepit mobile ꝛ motor se hēbāt silr sicut pⁱus. ğ si nūc motor
mouet mobile ita añ mouebat: si alr. ğ ꝓcessit alia mutatio:
qꝛ qcqd alr se hꝫ ad aliqd ꝙ pⁱus/hoc hꝫ se alr ꝑꝑ aliquā mu-
tationē. igiē añ pmā mutationē fuisset alia mutatio. ℭ 5ᵒ tps 5ᵒ
est eternū. ğ motus. tꝫ ꝯñā. pʳ añs. ꝑ rōne Cōmētatoris: qꝛ si
tps icepisset eē de nouo: tūc añ fuisset aliqd pⁱus eo: ꝛ hoc nō
est poē: qꝛ pⁱus nō fuit sine tpe: eo ꝙ ē ps tpis. 2ᵒ rōne Phi:
qꝛ oē tps finitū icepit a nūc: de cui⁹ rōne est eē termini ꝓteri-
ti sicͣ pⁱnᵐ futuri. ğ añ oē tps finitū fuit aliud tps. Nec pt dici
4ᵐ. vꝫ ꝙ mobile fuisset añ ꝛ motor icepisset eē. oꝫ. n. motorē
tūc seipm gñasse vel aliqñ gñans fuit añ: ꝛ tūc motor fuisset
añ. Et ꝯ oēꝫ rōnē mūdi: ꝙ pⁱus fuissꝫ mobile ꝙ motor: nec ali-
qs phs vnꝙ ita dixerit. ℭ Scđa ꝓpō. fm eūdē eēt ꝙ nūꝙ 2ᵃ ꝓpō.
desinet mot⁹ qn post remanebit ali⁹. pʳ ꝓportionabilr: qꝛ si
post remaneret motor ꝛ mobile: nō eēt rō q̄re post nō rema-
neret mot⁹: ꝛ si mobile desineret eē hoc eēt iteꝝ ꝑ motū: ꝛ sic
post vltimū motū moueret iteꝝ ali⁹. Itē semꝑ manebit mo-
tus. ꝛ pʳ sicͣ pⁱus. ℭ Sꝫ ꝙuis ꝯformiter apparētꝫ he rōnes Oppio catholica q̄ motus incepisse.
ꝛ ꝯnes ꝓcedāt: tn̄ false sūt simplr: ꝛ iō firmiter tenēda est hꝰ
ꝯ. ꝙ aliqñ icepit mot⁹: sic ꝙ nll's fuit añ: ꝛ qñqꝫ desinet: sic ꝙ
nullus erit post. hꝰ. n. ponit sancta fides ex reuelatiōe spūsci:
quē nō pōt decipere. vnde mot⁹ incepit cū iceptione mūdi ꝛ Solonis rōnes ꝛc.
desinet post diē iudicij saltem motus celi: ꝛ gñonis ꝛ corru-
ptionis ꝛ alterationis ordinate ad generationem huius. hꝰ si
de tenēda sūt lꝫ expientia nō conuincat. Et iō ad rōnes Phi
in ꝯriū factas. dōꝫ ꝙ 3ᵐ icipit mot⁹ eē. s. ꝙ motor fuit ab eter-

no: ꝛ mobile icipit eē ð nouo ꝑ creatōez ꝛ nō ꝑ gñonē. ¶ Ad
ꝓbōnē vi ꝙ mobile icipit eē ꝛ nō ꝑ motū: ſꝫ ꝑ mutationē i-
ſtātaneā ꝙ erat creatio. pōt. n. poᵃ ifinita: q̄lis eſt pᵃ cā: ꝓduce
re aliqd ſine ſubto ꝓſuppoſito: ſꝫ h̄ finita poᵃ nō pōt: ꝛ ita nō
Ad 2m ꝑ gñonē nec moᵐ icepit eē mobile: ſꝫ ꝑ creationē. ¶ Ad 2am
ne ꝙ nō fiebat niſi ð poᵃ mãe. creatio. n. nō ꝓſupponit mãꝫ.
ſꝫ vtᵃ motiua ifinita pōt ꝓducere mobile nllo ſubto ꝓexiſte:
Ad 3m imo ꝓducere ipmmet ſubꝫ. ¶ Ad 3am vi ꝙ pmus motor añ
potuit ꝓducere mobile ꝛ moᵐ: ſꝫ nō voluit ꝓducere illa pro
tpe poꝛi: ꝛ cū vi ꝙ tūc oportuit fieri mutationē volūtatis eiᵃ.
ne ꝯña. ſꝑ. n. voluit ꝓducere mobile ꝛ motū: nō tñ voluit ꝓ-
ducere ea ꝓ ſꝑ: ſꝫ ꝓ illo nūc: ꝓ quo ꝓducit: ꝛ ſic non ſe aliq̄
mutatio volūtatis ſuc: vt ſi ſoꝛ. hodie vellet addiſcere ꝛ cras
vellet ambulare. ſuppoᵗᵒ ꝙ hodie addiſceret: cras ambula-
ret. nō vicerem eū mutatū i volūtate. Sic aūt pᵃ cā ab etno
voluit ꝓducere mobile ꝛ motū ꝓ iſtāti ꝓductōis mūdi: ꝛ nō
ꝓ tpe poꝛi. ſuppoſito ꝙ tūc fecit ꝛ nō pus. nō ex hoc mutata
eſt in volūtate: vñ ꝯcedere vebes hanc. pᵃ cā ab eterno voluit
ꝓducere moᵐ: put ly / ab eterno / vetmīnat h̄ vbū / voluit: ſed
nō voluit ꝓducere ab etno: put ly / ab etno / vetmīnat ly / ꝓdu
cere: etnalr. n. voluit ſe: ꝓ tpe ꝓductōis mūdi ꝓducere mo-
Ad 4m bile ꝛ motū. ¶ Ad 4m vi ꝙ qñ motᵃ icepit. mobile ꝛ motor
nō hēbāt ſe ſic ſicut pus nec habebant ſe alr ꝙ pus: qꝛ prius
nullo mō hēbāt ſe: eo ꝙ mobile non erat: ꝛ ꝯce ꝙ cū motor
mouit ipe hūit ſe alr ꝙ pus ipe hēbat ſe i iſtāti. pᵒ eē mobilis:
in iſto inſtāti nō mouit. ꝛ ꝯce ꝙ h̄ eſt ꝑ mutationē. q̄ eſt met
moᵃ pmᵃ: qꝛ ꝑꝑ pᵐ motū q̄ eſt poſt illō inſtās vi motor moue
re: ꝛ qꝛ nō fuit in illo iſtāti: iō nō vicebat̄ in ipo mouere mo-
tor: vi etiā ꝙ añ pᵐ motū fuit mutatio poꝛ: q̄ creatio mobil:
Ad 5m ſꝫ nō erat motᵃ poꝛ. ¶ Ad 5m ne ꝙ tps eſt ꝑpetuū ꝛ ne ꝯña.
cū infer ꝙ ipꝫ qñqꝫ fuiſſet ve nouo cūꝫ añ fuiſſet aliqd pus
eo: ſufficit enim ꝙ quādoqꝫ fuiſſet ve nouo ſuppoſito ꝙ ni-
hil fuiſſet añ. Dicit̄ etiaꝫ ꝙ ante tempus fuit motor eternus
in ſua eternitate: ꝛ ſic ifinito tpe imaginario fuit ante motor
ꝙ tps: ſꝫ vere nō fuit aliqd añ eē tps. ¶ Ad ꝯfirmationē vi
ꝙ nō oē / nūc / eſt t̄minᵃ ꝑteriti: imo eſt vare / nūc / ſolū inniciās
tps futuꝝ: ꝛ nō t̄minās aliqð ꝑteritū: ſic eſt vare pūctū i linea
inniciātē lineā ꝛ nullā t̄minātē. Et ſi vicat̄ ꝙ motus ceſſabit
poſt vie iudicij: vel igit̄ qes celi erit nālis: ꝛ ſi ſic: tūc moᵃ eiᵃ
eſſet violētus: qð eſt fl̄m: vl erit violēta: ꝛ ſic tūc nō poſſet eē
ꝑpetua: eo ꝙ nllꝫ violētū eſt ꝑpetuū. ¶ Rñdebis ꝙ qes eſt
nālis: ꝛ negabis ꝯñaꝫ. igit̄ moᵃ eiᵃ erit violētus: motᵃ. n. eſt ei
nālis qꝛ pᵃ cā vult nūc ipm moueri: ꝛ tūc qes erit nālis eidē:
qꝛ ꝓ tūc pᵃ cā vult ipm qeſcere: appetitus. n. nālis reꝝ ordi-
nat̄ ꝛ regulat̄ a volūtate pᵉ cāe. igit̄ ſic ipa vult: ita eſt rebus
nāle: ꝛ qꝛ ita vult: ideo hoc eſt naturale. Hec ve 2ᵒ.
An motᵃ ſit eternus ¶ Pro 3ᵒ nota ꝙ nllm tps eſt ꝑpetuū vel infiᵐ. Rō qꝛ ð rō-
ne tpis eſt eē mēſurā. mō mēſura nulla eſt infinita: eo ꝙ ifiᵐ
pᵃ ꝓpō. fm ꝙ infiᵐ eſt ignotū: vt vi pᵒ hᵃ. ¶ Ex his iferant̄ ꝓpōnes.
pᵃ: loquēdo ve eē tpali: nllꝰ motᵃ eſt etnᵃ. pꝫ: qꝛ ſi eēt etnᵃ: vl
eēt i tpe finito eternᵃ: ꝛ h̄ nō: qꝛ iplicat: vl i tpe ifinito: ꝛ h̄ nō:
2ᵒ qꝛ nllm tale eſt. ¶ 2ᵃ in ifinito ſiue ꝑpetuo tpe ꝑ eē motus:
3ᵒ tenēdo infiᵐ ſincathe. pꝫ ꝑ exponētes. ¶ 3ᵃ ꝓpō. put h̄ ad-
uerbiū / ſemꝑ / ꝓcſe tātū valꝫ ſic oi tpe: tūc ſemꝑ fuit / motus.
ſilr ſemꝑ ē ꝛ erit motᵃ. pꝫ: qꝛ oi tpe fuit motᵃ / eſt / ꝛ erit. nō. n.
fuit tps ſine motu: imo vi ꝙ fm hūc vſuꝫ hᵃ aduerbij / ſemꝑ /
h̄ eſt ꝯcedēda. ſemꝑ eſt Joānes. ſuppoſito ꝙ dies iſta eēt tps
pñs: ꝛ ꝙ Jo. viueret ꝑ totā iſtā vie. pꝫ: qꝛ oi tpe qð eſt: eſt Jo.
igit̄ oi tpe eſt Jo. pꝫ ꝯña: qꝛ i vtꝛoqꝫ: ly / tpe / nō ſupponit niſi
ꝓ tpibᵃ que ſunt. añs pꝫ ꝑ caſuꝫ. ¶ Coꝛᵐ. hec ꝯña nō valꝫ: ſꝑ
eſt motus. igit̄ eternus eſt motᵃ. pꝫ: qꝛ añs eſt veꝝ: ꝛ ꝯñs flꝫ.
4ᵒ he ꝓpōnes ꝯcederēt̄ a fideli ꝛ ab Ariſtotile vt credo. ¶ 4ᵃ
Q mot eſt eternᵃ. ꝓbat. pᵒ. ꝓpō quā poneret Ari. ꝛ nō fideſ: ꝙ ab eterno fuit motus: ꝛ
in eternū erit motus. pꝫ pᵒ: qꝛ pᵐ agēs eſt eternuꝫ. q̄ ſemꝑ fuit
motus. ꝫ ꝯña: qꝛ a volūtate etna nō fit actio noua imediate:

qꝛ opꝫ oēs motores ſubordinatos eē pᵒ motori ꝛ ſupꝑmo: alꝛ
eſſet ꝓceſſus in infinitum: qð nō eſt poſſibile. mō tale pᵐ mo
uēs ve neceſſitate eſt eternū: alꝛ nō poſſet eſſe cā oium alioꝝ.
2ᵒ ¶ 2ᵒ qꝛ pmᵃ motor ab eterno potuit ꝛ voluit mouere: ꝛ ſic
habet̄ ꝓpoᵐ: vel ab eterno voluit ſed nō potuit: ꝛ ſic impo-
tens fuit: vel potuit ſed nō voluit: ꝛ ſic fuit inuidus: que am-
bo relinquunt̄ pro falſis. ¶ 3ᵒ qꝛ cū pma cā ſit optima vebꝫ 3ᵒ
poni ſemꝑ alijs ꝓfuiſſe. ergo ſemꝑ mouiſſe ad eſſe reꝝ: nō. n.
eſſet bonus: q alijs ſine ſui nocumēto poſſet ꝓdeſſe ꝛ non fe-
ciſſet. ¶ 4ᵒ qꝛ pᵃ cā ſemꝑ vꝫ fuiſſe in ſtatu nobiliſſimo. mo- 4ᵒ
do nobilius eſt eā eſſe cū multis miniſtris ꝙ cūꝫ eſſe ſolum.
¶ 5ᵒ cū nā appetat ve poſſibilibᵃ qð melius eſt: ſemꝑ in nā 5ᵒ
vꝫ vici fuiſſe illud qð eſt melius: mō veū eſſe ꝛ multa alia eſt
multo melius ꝙ eē veū ſolū: cū veᵃ ꝛ intelligētie ſil accepte
includāt ꝑfectionē vei ꝛ cū hoc aliā ꝛ nō ecōtra. ¶ 6ᵒ oē qð 6ᵒ
vicit ꝑfectionē ꝛ nullā iportās iꝑfectionē ſemꝑ veo vꝫ aſcri-
bi mō gubernare ꝛ vrīari rebᵃ vicit ꝑfectionez. igit̄ ꝛc̄. ¶ 7ᵒ 7ᵒ
qꝛ cū celū nō variat̄ niſi a mutatione ꝙ i ipꝫ facit pmus mo-
tor ꝛ hꝫ ſe ſilr ſemꝑ ad mouere. ergo nō eſt rō potioꝛ q̄re ipꝫ
vno tpe incepiſſet mouere ꝙ alio. igit̄ ab eterno. ¶ 8ᵒ celuꝫ 8ᵒ
ab eterno mouet̄ circulariter. q̄. ꝯña tꝫ. ꝛ añs ꝓbat̄: qꝛ ois mo
tus nālis circularis eſt ꝑpetuus: eo ꝙ talis figura eſt vbiqꝫ
vnitat. ideo non eſt rō quare potius in iſto pūcto ceſſaret ꝙ
in quocūqꝫ alio. q̄ ſi ceſſaret vel ceſſaret in oi pūcto qð nō eſt
poſſibile: vel in nullo: ꝛ hᵒ ꝓpoſitum: mō motus celi eſt nālr
circularis. igit̄ ꝛc̄. q̄uis he rōnes ſunt fm expientias ſenſibiles
ꝓcedētes: ꝛ fm hoc ꝯcedant̄: tñ firmiter tenēda eſt ꝯ oppo
ſita in ꝓcedēti vubōne poſita. Et ſoluuntur he rōnes. ¶ Ad Solōnes rōnū Ari.
pmā vi ꝙ a volūtate eterna hñi fit imediate actio noua ſicut
poſt vicet̄. ¶ Ad ſcdaꝫ vi ꝙ pmus motor ab eterno potuit
mouere ꝛ ab eterno voluit mouere: put ly / ab eterno / veter-
minat h̄ verbū / voluit / ſꝫ nō voluit mouere ab eterno, ſ. put
ly / ab eterno / veterminat hoc vbū mouere: ab eterno eñi vo-
luit mouere ꝓ certo tpe. ſ. ꝓ in inſtāti creationis mūdi voluit
incipe mouere: ſic ꝙ ſemꝑ voluit mouere: ſꝫ nō ꝓ ſemꝑ. i. oi
tpe: ſꝫ ꝓ certo tpe: ꝓ quo. ſ. fecit motū: ꝛ ideo nō ſeqt̄: ab eter-
no voluit ꝛ potuit. igitur ab eterno mouit: qꝛ non voluit pro
eterno. ¶ Scdo vicit̄ ꝙ lꝫ potuit pro eterno: mouere ꝛ non
fecit nec voluit pro eterno non ſequitur ꝙ fuit inuidus: qꝛ nō
tenebatur mouere niſi cum voluit: lex eñi eterna. ſ. vñs deus
nulli obligatus eſt vel erat. ꝛ igit̄ ꝓ tpe pro quo placuit vedit
alijs eſſe ꝛ nō pus: nec ꝑꝑ hoc aliq̄ aderat inuidia. ¶ Ad ter-
tiā vi ꝙ cū nos per legē viuinā aſtringimur ad vilectionem
ꝓximi: nos peccamus ſi nos nō faciamus alijs bonū: cū ſine
nr̄o nocumēto hoc facere poſſimus: ſecus ve volūtate eterna
nemini pōt obligari. ¶ Ad quartā vi ēt ꝙ in cā ifinite boni-
tatis ꝛ ꝑfectionis nō eſt nobilius neqꝫ meliᵃ eē cū multis ꝙ
eā eē ſolā: eo ꝙ ipſa oium alioꝝ nobilitatē ꝛ ꝑfectionē eminē
ter in ſe includit: ſecus eſt ve his que ſūt finite perfectiōis ꝛ
que miniſtris indigēt: cuiuſmodi nō eſt pma cā. ¶ Ad qntā Vide Egi. pᵒ in ſec. l. ſn. 2. 7. 2.
ꝑ idē qð oia alia addita veo nō facerēt ꝑfectionē vel bonita-
tē maiorē: eo ꝙ ifinita ꝑfectione nulla pōt eſſe maioꝛ: nec va
let. ꝯñtia. hoc ꝯtinet illā ꝑfectionē ꝛ cū h̄ aliā. igit̄ ꝯtinet ma-
iorē: niſi vicat̄ ꝙ ꝑfectio pᵃ nō eēt ifinita. ¶ Ad ſextā vi ꝙ h̄
eſt veꝝ ve ꝑfītis que nō vñt ꝑfectionē in ordine ad extrīſecū
ſicut ſūt / viuere / bene eē / intelligere / velle / velectari. ve alijs
aūt nō eſt ita. ſ. ve gubernatiōe vel vare eē alijs. ¶ Ad ſepti-
mā ꝙ nulla eſt rō q̄re pᵃ cā vno tpe mouit ꝛ alio tpe nō: niſi
ſua volūtas hñdicta: cuiᵃ nō eſt rō querēda nec aſſignāda: ſi-
ne. n. mutatiōe ſue voluntatis potuit vno tpe mouere ꝛ alio
tpe vimittere vel nō mouere: qꝛ ſic ſibi in ſua eternitate pla-
cuit. ¶ Ad aliā vi ꝙ celū nō ab eterno fuit: nec ꝑ ꝯñs moue-
batur ab eterno. Et vltra vi ꝙ nō eſt potioꝛ rō nec ex nā re-
rū quare motus circularis inciperet vel veſineret in vno pū
cto ꝙ i alio: ꝛ nō eſt rō potioꝛ q̄re poſt vie iudicij ſol qeſcat

in oriēte q̄ in medio celi ex pte ipsius: sz hec oia fiēt put pla
cet maiestati diuine: et facta sunt sicut placuit ei. Et hec de 3°.
Arist. actio noua pot. sic puenire a motore eterno. ¶ Quantū ad 4ᵐ est aduertēdū q̄ Arist. et Cōmētator locu
ti sunt supponēdo esse ples motores eternos fm plītatē intel
ligētiarum: et ponūt istos imutabiles: sicut pz 12° meta. verum
est tn̄ q̄ vere solus deus est eternus: et ipse solus imutabilis est.
¶ Scdo aduertēdū est q̄ effect⁹ potest dici nouus dupl. nūo
aut spē: puta effect⁹ cui nūq̄ an̄ fuisset silis. ¶ Tertio aduer
te q̄ forte Cōmētator nō voluit negare qn̄ a motore eterno
possit puenire noua actio in spē p motū eternū quē facit: sz
voluit q̄ non imediate a tali possit fieri noua actio in specie.
¶ Quarto aduerte q̄ Ari. et Cōmē. supponūt oēs motores
celestes eē finiti vigore intēsiue: de quo post magis dicetur.
1ª ppō. ¶ Tūc Ari. de isto pposito has ppōnes pcederet. pª. q̄ nul
lus talis motor pōt mouere nisi motu circulari imediate. pz:
qz nō pōt mouere nisi motu q semp durat ad bonū intellm.
mō nūs ali⁹ posset sp durare. g. maior pz: qz si moueret mo
tu q qn̄q̄z cessaret: ipz post nō moueret et an̄ mouit et sic mu
taret. minor pz: qz solus mot⁹ circularis pt eē ppetuus ad bo
2ª nū intellm: vt pbabit in isto 8°. ¶ Scda ppō. Mobile eius
Hcz q̄ circulari. nō pōt alio motu moueri. s. recto, augmētatione, diminutio
ne: vel alteratione corruptiua. pz q̄ nō motu recto: qz vnius
corpis simplicis nō sūt plures motus simplices fm nāz. Itē
deberet mot⁹ illius mobilis eē etern⁹: vt dī in 3ne pcedente.
igit̄ opz mobile eē eternū. igit̄ nec est augmētabile vel dimi
nuibile: nec gñabile vel corruptibile. igit̄ nec alterabile corru
3ª ptione. ¶ Tertia. qz nō pōt mouere nisi regulariter suū mo
bile. pz: qz sp se hz silr ad mobile et mobile ad ipm. igit̄ quo
4ª motu vno tpe mouet sp mouebit. ¶ Quarta ppō. Si mobi
le eius esset vniforme. tunc ex pte illi⁹ motus de per se. oib⁹
motib⁹ alijs exclusis hic inferius: non fieret actio noua. pz: qz
mobile hēret se silr ad ipam terrā et ad alia iferiora: et p 3ns
nulla eēt rō quare aliqd nouū plus vno tpe eueniret q̄ alio.
5ª ¶ Quinta. Si mobile eēt difforme: sicut sphera stellata: tūc
a motu eius posset iferi⁹ puenire effect⁹ nou⁹. pz: qz rōne di
uersitatis mobilis ipz p alias et alias ptes hiet se alr et alr ad
ista iferiora. rōne cuius alienitatis hic possent noui puenire
6ª effectus. ¶ Sexta. A plurib⁹ motorib⁹ mouētib⁹ difformia
mobilia: et cū hoc diuersis motib⁹ pūt hic iferi⁹ pcedere pli
7ª mi effect⁹ noui. pz: qz ab vno pūt p pcedētē 3nē. igit̄. ¶ Se
ptima ppō. Ex plib⁹ motib⁹ secūdarib⁹ hn̄ 3tigit vnus mot⁹
irregularis. pz: qz sol veloci⁹ mouet̄ sub eqnociali q̄ sub tro
pico: et plancte qn̄q̄z sūt retrogradi qn̄q̄z directi. igit̄ motus
tales qn̄q̄z sūt irregulares: et tn̄ qlz vn⁹ simplex motus sem
8ª per est regularis sic pz ex ppōne 3ª. ¶ Octaua. Si oēs mo
tus celestes sunt 3mēsurabiles: tūc nunq̄ puenit aliq̄ dispō
qn̄ silis ifinities fuit. pz: qz mūdus est etern⁹ fm phm: et igit̄
quecūq̄z dispō celi nūc est si oēs sūt 3mēsurabiles infinities
fuit. Ex quo vltra iferri pōt: q̄ nihil gñat̄ in his iferiorib⁹ ex
clusis his q̄ fiūt ex volūtate libera qn̄ ifinities gñabat̄ ei⁹ si
mile. pz: qz dispō mot⁹ celi q est cā gñonis ifinities silis fuit.
9ª ¶ Nona q̄ si aliqs mot⁹ celi est alteri icōmēsurabil: tūc sp
est tal dispō q̄ nūq̄ fuit 3silis. et h est demōstrabile mathe.
¶ Sed dices tu. verū oēs sint cōmēsurabiles vel nō. ¶ Re
spōdet̄ q̄ hūanitatis h nō est scibile: qz millessima grani mi
lij vel alicui⁹ insensibilis addita: vel ablata faceret aliquas
10ª duas q̄titates incōmēsurabiles. ¶ Decima. q̄ a voluntate
et motore eterno et inuariabili non fit imediate noua actio in
spē. pz fm Cōmē. qz oporteret q̄ mutaret̄ i volūtate: qz post
illū actū vellet et an̄ nolet: hn̄ tn̄ fit noua actio in īdiuiduo vl
in pte: vt vna noua reuolutio celi. Dimissis tn̄ istis ppōnib⁹
Concl. fidei et vera. quas phs poneret ponit̄ 3 fidei et vera. q̄ a volūtate eterna
et imutabili pōt puenire actio noua. pz: qz ita fiebat mūdus
de nouo: et rō h⁹ est: qz pª volūtas est ifinite virtutis i vigore: et
iō qdcūq̄z imaginabile est p hoiem h est p ipaz factibile. 2°

qz volūtas illa est eterna: et iō sicut hō in tpe pūti libe pt velle
vnū: et suū op⁹: ita volūtas pª i sua eternitate: q̄ ē tota sil: pt aliqd
velle q̄ nōdū voluit. et aliqd nō velle qd voluit. Hec de 4°.

Secūdo nōn̄ q̄ phs in 2° tractatu h⁹ in q̄ 3siderat de 2ᵘˢ tract.
dispōne entiū in moueri et qe scere. pª pbat q̄ T.c.21.
nō oia entia sp mouent̄: silr q̄ nec oia sp qescūt. Et itez q̄ ali
que sūt q̄ qn̄q̄z mouent̄ et qn̄q̄z qescūt. et dīc phs q̄ olūz bo
rū sensus pbat sufficiēs expimētū: vn̄ dīc q̄ q̄rere rōnē i 3riū
sensus ē isir̄mⁱᵗᵃᵗⁱˢ itell's. Silr q̄rere rōnē d his d qb⁹ hēm⁹ expiē
tiā: q̄ est dignior rōne: est male iudicare qd est credibile et qd
incredibile. alias rōnes ponit: sz nō est vis. ¶ Scdo pbat q̄
grauia et leuia nō mouēt̄ ex seipsis cū mouerēt̄ nālr. pª qz q̄ mo̅
a seipso pt se getare cū vult: siue i pūᵒ: siue i meᵒ: siue i sine mo
tus. Itē pt se mouere fm 3rios mot⁹: sic pz i motib⁹ aialiū: et
ita nō est de graui et leui: vt noᵐ est. Itē qd mo̅ a seipso est di
uisibile i ptē p se mouētē et in ptē p se motā. mō graue et leue
simplex nō hui⁹ est. g. maior nō est. et minor pz: qz graue nō
pōt diuidi i tales ptes nisi didat̄ in māz et formā: et q̄uis for⁹
pōt dici p se mouēs: tn̄ mā nō ē p se mota. et itelligas p se mo
tū qd hz resistētiā itrinsecā motori: qz ad motū reqrit̄ resistē
tia et tale nō hz mā grauis vel leuis simplicis. ¶ Tertio pbat T.c.29.
q̄ grauia et leuia cū icipiūt post getē moueri nālr mouētur a
gñante vel remouēte pbibēs. pz: qz si aliqd pus nō moueret̄
deorsūz nālr et post mo̅. vel hoc hz actualē grauitatē vel non
hz. si dicat̄ q̄ nō hz: tūc si dz nālr moueri deorsūz oz q̄ in eo
gñet̄ grauitas et sic mouebit̄ a gñante. si aūt dicat̄ q̄ hz: vel
est deorsūz et tūc est in loco nāli: et sic nō mouebit̄ nālr: vl est
sursūz: et si sic vl est ipedimētū: et si sic oz si dz moueri deorsū
remoueri ipediēs: et sic mouebit̄ a remouēte pbibēs: vel nō
hz ipedimētū: et si sic tūc actu mo̅ deorsūz: et p 3ns nō incipit
se moue post getē. ¶ Quarto pbat q̄ in oī motu mouēs est T.c.31.
distinctū a moto. pbat̄: ois mot⁹ aut est violētus nālis: et si nā
lis: aut aialis: aut grauis: aut leuis: et i qlz hoz est sic. g. maior
pz. 3ña sufficiēti diuisione. minor declat̄: qz in motu violēto
est motor extrinsecus: et in motu nāli aiali. motor est aia. et mo
tum corp⁹: aia aūt distincta est a corpe. ¶ Tertio in motu
nāli grauis vel leuis motor est gñans vel remouēs pbibēs: et
hec sūt distincta a motis. ¶ Quinto pbat q̄ est deuenire ad T.c.33.
aliqd mouēs. q̄ si mouet̄ a seipo mouet̄: et itellige illd de mo
uētib⁹ et mot essentialr ordinatis: in qb⁹ pbatū est eē statuz in
7° h⁹: et in 2° meta. tūc pz q̄ in mouētib⁹ est deuenire ad vnū
mouēs: q̄ nō indiget ad h q̄ moueat: moueri ab alio. Si n.
semp mouēs idigeret alio motore: pcessus eēt in ifinitū i mo
uētib⁹ subordinatis. et p 3ns si illd mouēs moueat̄ mouebit̄ a
seipso: qd erat 3. ¶ Sexto pbat q̄ nō oē mouēs idiget mo T.c.36.
ueri. ad h q̄ moueat: qz vel pᵐ mouēs ad h q̄ moueret idige
ret moueri 3tingēter. et p accñs: et si sic staret pᵐ motorē non
mouere: et p 3ns nullū eē moᵐ: cui⁹ 3riū fuit pri⁹ pbᵐ. et patz
3ña: qz ad h q̄ moueat idiget moueri a mouēte ipz 3tingent
mō ponat̄ illd 3tingēs amō nō mouere et sc̄ q̄ prius motor
nō hz oia qb⁹ idiget ad mouere. igit̄ amō nō mouebit. vl pᵐ
mouēs ad h q̄ moueat idiget moueri necīo et de p se. et h nō
pt: qz vl indigeret moueri fm eādē spēz mot⁹: et sic oz q̄ ca
lefaciēs calefieret et docēs addisceret: qd ē fictio: qz docēs hz
actu sciaz et addiscēs caret ea: iō nō oz eū q docet addiscē: vel
indiget moueri fm aliā spēz mot⁹: vt qz docēs augeret̄ et au
gēs altabit̄: et alterās ferret̄: et illd nō pt adhuc dici: qz cū spe
cies mot⁹ sūt finite: vl fit reflexio vl nō. si nō: tūc mouēs fm
vltimā spēz nō mouebit̄ et hēbit̄ ppᵐ: qz nō eadē spē moue
bit̄ nec alia cū nō sit plures: si fiat reflexio. Ponat̄ g. q̄ nō sit ad
imaginationē nisi 4ᵒʳ spēs mot⁹ pri⁹ posite: eo q̄ i pauciori
bus maior via fieret. g. h mō ferēs augebit̄: et augēs altabit̄:
et altans docebit̄: et 3 docēs ferret̄: et cū hi motores sint sub
ordiati: seqt̄ q̄ pᵐ mouet fz oēs mot⁹ posteriores: vt si. a. mo
ueret̄ a. b. et b a. c. ex 3rio i c⁹ q̄ ferens moueatur ab augēte: et

angẽs ab alterãte:ꝛ alterãs a docẽte:ꝛ docẽs iterꝫ a ferente:ꝛ
ferẽs mouebit a ferẽte:ꝛ sic reuertet̃ p̈ᵐ ꝙ mouẽs moͬ eadẽ
T.c.42 spẽ motus q̃ mouet:qḋ p̈us fuit iprobãdũ. ¶ Septio ꝓbat
ꝙ nihil mouet seip̃m ꝑ se ꝛ p̈:qꝛ mouẽs mouet ſm ꝙ in actu
ꝛ hñs dispõnẽ talẽ q̃lẽ ꝓducit:ꝛ qḋ mouet̃ caret illa dispõ/
ne:qꝛ mouet̃ ſm ꝙ est in potẽtia.si igit̃ idẽ moueret ꝛ moue
ret̃ ꝑ se ꝛ p̈.idẽ eandẽ dispõnẽ hẽret:qꝛ ſm eã moueret:ꝛ nõ
hẽret:qꝛ ad eã moueret̃:ꝛ hoc ꝯcludit de gñone equoca.s.in q̃
gñans aliquã formã nõ hꝫ silem in spẽ:sed aliã ꝑ quã illã ꝓt
ꝓducere respectu principalis gñantis.Etiã ꝯcludit ꝙ tale lꝫ
nõ hꝫ illã formã quã gñat actualr̃:hꝫ tñ eã virtualr̃ ꝛ excellẽ
ter.nullũ eñi gñans p̈ncipale equoce gñat magis ꝑfectuꝫ q̃ꝫ
sit ipsum:ꝛ ꝑ ꝯñs ex quo gñatio est equoca ꝛ gñans p̈ncipale
formã quã gñat v̈tualr̃ ꝛ ꝑfectionalr̃ hꝫ in se:frustra in se ꝓ/
duceret illã formã:cũ ip̃m ipsa nõ ꝑficeret̃:ex quo sequit̃ ꝙ
mouẽtis seip̃m:vna ꝑs mouet aliã:alias moueret seip̃m ꝑ se
T.c.43 ꝛ p̈. ¶ Octauo ꝓbat ꝙ p̈mi mouẽtis seipsum ꝑs mouẽs aliã
nõ mouet̃ ab alia:qꝛ si moueret̃ ab alia nihil esset p̈ᵐ mouẽs
seipsuꝫ:qꝛ nõ toᵐ:eo ꝙ ip̃m nõ mouet nisi rõne ꝑtiũ nec aliq̃
ꝑtiũ:eo ꝙ queliꝫ mouet aliaꝫ ꝛ mouet̃ ab alia:ꝛ sic qua rõne
vna eaꝝ diceret̃ p̈ᵐ mouẽs seip̃m:diceret̃ ẽt alia. Itẽ si pars
mouẽs aliã moueret̃ ab alia:tũc ipsa moueret seipsaꝫ:qḋ est
incõueniẽs:ꝛ pꝫ ꝯña:qꝛ ille ꝑtes mouẽtes sunt essentialr̃ or/
dinate.g̊ si pars.a.moueret partẽ.b.ꝛ pars.b.eꝫ partẽ.a.ꝑs
a.mouebit seipsaꝫ.b.eñi nõ mouet nisi in v̈tute ipsi⁹.a. Rñ/
deret Cauillator ꝙ p̈mi mouẽtis seipꝫ pars.a.moueret par/
tẽ.b.ꝛ õ ꝑ se:ꝛ eꝫ moueret.a.partẽ.b.de ꝑ accñs:ꝛ ideo ꝑs.a.
est p̈ᵐ mouẽs seip̃m:sicut de ꝑ se est pri⁹ eo ꝙ est de per acci
dẽs. Hoc remouet Phs dicẽs:ꝙ nõ vꝫ cã ꝑꝑ quã p̈ᵐ mouẽs
moueret̃ a ꝑte mota:nisi qꝛ indigeret moueri ad hoc ꝙ mo/
ueat:cuius ꝯ̈riũ est p̈us ꝓbaᵐ. ¶ Nono ꝓbat ꝙ p̈mi mouẽ/
tis seip̃m vna ꝑs est mouens:cũ sit imobilis:ꝛ alia est mota.
ꝓbat:qꝛ oẽs aliȷ modi sunt amoti:nõ eñi mouet se ꝑ se ꝛ p̈ ꝑ
7ᵐ ꝓbatoꝝ:nec mouet se rõne hui⁹ ꝙ vna ꝑs mouet aliaꝫ:ꝛ
eꝫ moueat̃ ꝑ eã.g̊ solũ dicit̃ p̈ᵐ mouẽs seip̃m eo ꝙ vna pars
T.c.45 moueat:cũ sit imobilis:ꝛ alia moueat̃:ꝛ hẽtur ꝓpoᵐ. ¶ Ex
quo sequit̃ decimũ:ꝙ p̈ᵐ mouẽs est simpl'r imobile.pꝫ:quia
primi mouẽtis seip̃m pars mouẽs est p̈ᵐ mouens:ꝛ illa est i/
mobilis per p̈cedẽtẽ. ¶ Undecimo ꝓbat ꝙ p̈ᵐ mouẽs seipꝫ
solũ cõponit̃ ex duob⁹:quoꝝ vnũ est mouẽs imobile ꝛ aliud
motũ.ꝓbat̃:qꝛ dicat aduersarius ꝙ cõponit̃ ex trib⁹.s.ex.a.
mouẽte imobili ꝛ.b.moto ab.a.ꝛ.c.moto ab ip̃o.b.tũc arguit
Phs sic.ablato.c.adhuc manet p̈ᵐ mouẽs seipsuꝫ.g̊ ip̃m est
p̈ᵐ mouẽs seip̃m.ꝯña nõ est.ꝛ añs pꝫ:qꝛ adhuc.a.manet p̈ᵐ
T.c.46 mouẽs ꝛ.b.p̈ᵐ motũ. ¶ Duodecimo ꝓbat ꝙ opꝫ p̈ᵐ mouẽs
seipsum esse ꝑpetuum:ꝛ pro ꝓbõne supponit:ꝙ ois rei que
aliqñ est ꝛ aliqñ nõ est:necesse est esse aliq̃ꝫ cãm essendi.pꝫ:
qꝛ nihil gñat seipsum.g̊ opꝫ ei⁹ esse aliquã cãm ꝓducentẽ.2ᵒ
per hoc ꝓbat ꝯ̈nẽ:qꝛ opꝫ semꝑ eẽ motũ:ꝛ nõ posset semꝑ eẽ
motus nisi esset motor p̈mus ꝑpetuus.ergo.maior pꝫ ꝑ p̈us
dicta.minor declat̃:qꝛ neq꜄ ſꝑ eẽ motus nisi semꝑ esset mo/
tor:aut ergo vn⁹:ꝛ sic hẽtur ꝓpoᵐ:aut ꝑles:ꝛ querit̃ vtrum
vn⁹ eoꝝ est perpetuus:ꝛ sic iterꝫ habet̃ ꝓpoᵐ:qꝛ ille erit ma
xime primus:vl' nullus eoꝝ est ꝑpetuus:ꝛ hoc est impole:qꝛ
tũc oẽs q̃nq꜄ essent ꝛ q̃nq꜄ nõ essent:ꝛ non posset ondi causa
gñans sic tales successiue:nisi vn⁹ suꝑ oẽs sic poneret̃ perpe/
tuus.Cõfirmat̃:qꝛ nã semꝑ dꝫ poni illud qḋ est melius si sit
eq̄ue possibile:modo melius est eẽ.vnũ motũ perpetuo tꝑe
ſm ꝯtinuationẽ durãtẽ q̃ꝫ ꝑles.ergo ꝛc.ꝛ tũc sequit̃ ꝙ illum
opꝫ eẽ hui⁹ mobilis semꝑ remanẽtis ꝛ per ꝯñs ab vno mo/
T.c.48 tore semꝑ remanẽte. ¶ Decimotertio ꝓbat ꝙ est solũ vnuꝫ
p̈ᵐ mouẽs.pꝫ:qꝛ ꝑ vnũ oia possunt saluari.igit̃ frustra pone
rent̃ ꝑla.frustra.n.fit ꝑ ꝑla qḋ eq̃ hñ saluari põt ꝑ pauciora.
Dubõ/nes. ¶ Hic primo querit̃ vtrũ oẽ mobile vl' oẽ corp⁹ moͬ. ¶ Se/
cũdo vtrũ aial moͬ ex se ꝛ nõ graue inaïatũ. ¶ Tertio vtrũ
graue sursum extrĩs post remotionẽ ꝓhibentis mouet̃ per se
deorsuꝫ:siue a se an ab alio. ¶ Quarto vtrũ p̈mus motor est
simpl'r imobilis. ¶ Quinto vtrum est tñ vnus p̈m⁹ motor.
¶ Quantũ ad p̈ᵐ sit pᵃ ꝓpõ. Tota terra mouet̃ ꝯtinuo motu An oẽ corp⁹ mouet.
locali descẽsus.ꝓbat̃:qꝛ ꝯtinue cẽtrũ grauitatis terre est ex p̈ᵃ ꝓpõ.
cẽtrũ mũdi.g̊ ꝯtinue descẽdit.ꝯña tꝫ:qꝛ cũ terra nãlr̃ mouea
tur ad mediũ simpl'r ipsa appetit vt ex oĩ latere mediȷ sit eq̃
lis grauitatis:igit̃ qñ sic nõ est ꝛ nõ est impedimẽtũ:terra mo/
uet se vt sue grauitatis mediũ sit mediũ mũdi:mõ constat ꝙ
respectu tãte grauitatis q̃ꝫta est totius terre neq꜄ ꝑ nãm esse
ip̃edimẽtũ.assumptũ pꝫ:qꝛ ꝯtinue pars terre discoopta fit le
uior.g̊ cõtinue fit cẽtrũ grauitatis terre extra cẽtrũ mundi.
ꝯña tꝫ:qꝛ si iam eẽt eq̃litas grauitatis ex oĩ latere cẽtri:si huic
medietati auferet̃ aliq̃ grauitas ꝛ nõ alteri medietati fit ineq̃
litas.igit̃.añs pꝫ de se:qꝛ radiȷ solis cõtinue leuificãt partes
terre discooꝑtas. ¶ Rñdet̃ dicendo forte ꝙ q̃uis hec me/ Rᵒ ad p̈dicta.p̈ᵒ.
dietas sit leuior ꝛ ẽt alia grauior:tñ talis paruus excessus nõ
põt mouere tãte resistẽtie grauitatem sicut est totius terre.
¶ Scḋo dices ꝙ tota sphera aeris resistit motui terre recto 2ᵒ
ꝛ per ꝯñs ita modica ineq̃litas in grauitate ꝛ leuitate nõ po
test plus mouere q̃ꝫ aer resistere. ¶ Replicat̃ ꝯ p̈mã solõnẽ Replica ꝯ rñ. p̈ᵃᵐ.
ꝙ nõ solus ille paru⁹ excessus ꝙ addit̃ nitit̃:seu appetit mo/
uere terrã:sꝫ tota tñmet ita appetit locari.ꝛ ꝑ ꝯñs cũ nõ erit
ꝓhibita talr̃ locata mouet seipsam ad talẽ sitũ. ¶ Per ideꝫ ꝯ 2ᵃᵐ.
pꝫ solõ scḋi.nõ.n.valet eo ꝙ tota terra facit illũ motuꝫ ꝛ illa
põt plus mouere q̃ꝫ aer resistere:cũ aer ex hoc nullã discõti
nuitatem incurrat. ¶ Scḋa ꝯ. Tota aqua ꝛ oia que sustẽtata 2ᵒ
sunt a terra ꝯtinue mouẽtur motu locali.pꝫ:qꝛ terra tota ꝯti
nue moͬ illo motu ꝑ p̈cedẽtẽ.g̊ ꝛ oia ab eo sustẽtata.moto eñi
vase mouent̃ ligature eius. ¶ Tertia ꝯ. Infima regio aeris 3ᵒ
ꝯtinue mouet̃.pꝫ:qꝛ isequit̃ moᵐ aq̃ ne fiat vacuũ:aut si hoc
saluas ꝑ rarefactionẽ ad min⁹ moͬ ad moᵐ vẽtoꝝ. ¶ Quar 4ᵒ
ta ꝓpõ. Nõ vꝫ euidẽs seu manifestũ aliqḋ corpus gescere a
motu locali p̈ter mediã regionẽ aeris vel ꝑtẽ ei⁹.pꝫ:cũ sup̃/
ma regio aeris ꝛ sphera ignis ꝛ oia supiora mouet̃ circa me/
diũ:vt vult Phs ꝑ methe.ꝛ oia que sũt subtus mouent̃ loca/
liter:ꝑ ꝯ̈nes p̈cedentes:si aliqḋ a motu locali gescit maxime
erit illa regio vel ꝑs ei⁹:sꝫ ꝙ a tali motu gescit:vꝫ manifestũ:
qꝛ est in loco nãli:nec pꝫ aliq̃ rõ sui motus localis,nec circu/
laris,nec rectȷ,cũ nihil eã violẽtet quo ad totũ moueri locali/
ter:nec est auctas:nec rõ ꝓbãs eã moueri localr̃ recte aut cir
cularite.r ¶ Forte dices ipsa est grauior aere inferiori.g̊ de/ p̈ᵒ obõ.
scẽdit. Iterꝫ multe exhalationes sicce ascẽdunt ꝑ eã:igit̃ diui 2ᵒ
dũt eã:igit̃ mouet̃. ¶ Rñdet̃ ad p̈ᵐ:ꝙ ita modica dr̃ia gra/ Ad p̈ᵐ
uitatis aeris tã late dispsa:nõ sufficit diuidere aerẽ iferioreꝫ.
¶ Et ad 2ᵐ dꝫ.ꝙ multe ꝑtes pue ei⁹ ꝑ q̃s fit ascẽsus exha/ Ad 2ᵐ
lationũ leuiũ mouent̃ localr̃:sꝫ maiores partes nõ mouent̃:
ideo dici dꝫ gescere ꝛ nõ moueri. Uel dꝫ ꝙ lꝫ nũq̃ꝫ gescat to
ta sincathe⁰:tñ gescit eius maiores partes.ꝛ h̃ sufficit mihi.
¶ Corᵐ. aliqḋ ꝯtinue gescit de motu locali ꝛ aliqḋ cõtinue
moͬ ꝛ aliqḋ aliq̃ motu locali q̃nq꜄ moͬ ꝛ q̃nq꜄ gescit.pꝫ p̈ᵐ
media regione aeris quo ad aliq̃ꝫ partẽ eius.pꝫ 2ᵐ de celo.ꝛ
3ᵐ de aïalib⁹:ꝛ forte ꝙ h̃ ꝓpõ sufficit Arist. ¶ Quinta ꝓpõ. 5ᵒ
Tota media regio ꝯtinue moͬ motu alterationis.pꝫ:qꝛ tota
ꝯtinue illuminat̃ ꝛ de nã luminis est gñare calitatẽ.igit̃ ꝯti/
nue ꝑ eã totã gñat̃ calitas.igit̃ ꝛc. ¶ Scḋo qꝛ vꝫ ꝙ ꝑtes ei⁹
mote sint frigidissime ꝛ ꝑtes iferiores ꝛ supiores eiusdẽ mi/
nus frigide.mõ õ nã taliũ est scilicet ꝯtinue alterare. ¶ Ter
tio qa ꝯtinue oẽs ꝑtes ei⁹ alterãt̃ illuminatione de magis ad
minus vel de minus ad magis ꝑꝑ ꝯtinuã aᵐ habitudinem
solis ad eã. ¶ Corᵐ. vꝫ ꝙ nullũ corp⁹ gescit.pꝫ:qꝛ oia aᵒ corᵒ
a media regione mouent̃ localr̃:ꝛ media regio continue alte
ratur. Ad Phi auctoritatem in contrarium dico. ꝙ sufficit
Pho correlarium conclusionis quarte. ¶ Et si dicatur ꝙ
quies ꝑs ad sensũ:igitur est. ¶ Rñdeo ꝙ frequẽter appet

aliqd quieſcere ſenſui qđ tñ mouet̄:motus.n.qñqȝ eſt ita tar
dus q ſenſus cū nō ꝑcipit:τ in hoc decipit̄:ſȝ motū meli⁹ in
dicat ſenſus q eſt bñ diſpoſit⁹:ſenſus.n.nō idicat aliq̃s duas
res ſe habere alr̄ τ alr̄:niſi aliter τ aliter ſe habeant vel ambe
vel vna. Hec de primo dubio.

An al' mo vel ex ſe τ nō graue inanimatū. ¶ Quantū ad 2ᵐ eſt ꝑ nōnᵐ:q aliqd moueri a ſe:vel ex ſe:pt
intelligi quadrupl'r. ¶ Primo qa ſm ſe totū mouet aliquo
motu:τ ſm ſe totū mouet̄ eodē motu:ſic vt nulla pars ipi⁹
mobilis ſit:q̄n τ moueat τ moueat̄ illo motu. ¶ Scđo mō
qr ad ſui motū nō indiget motore extrinſeco:nec alio motu
extrinſeco. ¶ Tertio q ſic mo' a ꝑn° intrinſeco.ſ.q cōpona
tur ex duab⁹ partibus:quaꝝ vna mouet τ alia mouet̄. ¶ Et
4° ad ꝓpoᵐ dr̄ aliqd mouere ſeipm:vel a ſe:qr ad hoc q in
cipiat ſe mouere poſt eius gñtē:nō indiget motore particula
ri extrinſeco ɔcurrēte:q̄uis ante indigeat:tūc ſm hūc modū
diceret̄ q ꝑ:nec celuȝ:nec aial:nec ēt graue ſimplex mo' a ſe.
pȝ:qr nō celū:qr ſi pro orbe capiat̄:tūc non mouet illo motu
quo mo':τ ſi pro intelligētia τ orbe:vna pars ei⁹.ſ.intelligen
tia nō mouet̄. De graui τ aiali pȝ:qr in eis vna pars.ſ.aīa nō
2ª ꝓpō. mouet ad coꝝ motū. ¶ Scđa ꝓpō. 2° mō celū capiēdo ipȝ
pro aggregato ex orbe τ intelligētia mouet̄ a ſe:ſȝ nō aial vl'
graue.pȝ ꝑª pars:qr ad hoc q celū moueat̄:nō indiget motu
extrinſeco:nec motore extrinſeco.ſufficit.n.itelligētia que eſt
aliqd celi mouere τ orbē moueri nllo alio ɔcurrente:τ ħ mō
vult Phs in hoc 8°.q ipſuȝ celum eſt ꝑmum mouēs ſeipm:
2ª pars pȝ:qr ad hoc q moueat̄ aial re' motor ꝑmus:ſilr mo
tus nutrimēti itra corp⁹ aialis τ multoꝝ hmōi:ad hoc aūt q cor
pus ſimplex moueat̄:regrit̄ motus mediȝ:ſicut dictū fuit in
3° 4°. ¶ Tertia ꝓpō. 3° mō:tā aial q̄ȝ graue ſimplex mouet̄
a ſeipſo.pȝ:qr a ſua forma mouēte mouet̄:τ ꝑ modū ſequele
4° ad motū mãe. ¶ Quarta ꝓpō.que erat de intentione Phi:
ꝓut i pl'ib⁹ aial pōt moueri a ſeipſo 4° mō:τ graue ſimplex
nō:niſi in paucioꝛib⁹.ꝑª pars pȝ:qr vt in pl'ibus aial poſt ei⁹
gñtē:vt poſt ſomnū pōt mouere ſeipſuȝ.2ª pars pȝ:qr ſi gra
ue ſimplex gñſcat nāl'r:tūc nūq̄ȝ mouet ſeipm:cū ei⁹ motus a
loco nāli eſſet ei violētus. Si aūt gñſcat violente:vel igit̄ eſt
actu graue:τ ſi ſic:tūc gñſcit ſurſuȝ ꝑꝑ ipedimētum: alr̄ actu
graue nō gñſceret violēte:τ ꝑ ɔñs vt in pl'ibus ad ħ q mo
ueat̄ indiget mouēte particulari extrinſeco remouente ꝓhi
bēs:vel eſt leue:ſicut vapor eleuatus:τ ſi ſic:tūc tale vt i pl'ib⁹
indiget gñante grauitatē:τ addit̄ in ɔne vt in pluribus:eo q
nō eſt incōueniēs graue vl' leue:qñqȝ ꝑ ſuā nāȝ ꝓprias remo
uere ꝓhibēs:vt argētū viuū in piſcide lignea pōt ꝑforare pi
ſcidē τ deſcēdere. Silr̄ pōt qñqȝ ſeipm reducere ad grauita
tē vt vapor ſi remoueat̄ a calefaciētib⁹:ſuppoſito q nō ɔcur
rat particulare gñans grauitatē aliud ab eo:nō min⁹ ſe redu
ceret ad g̃uitatē.hic eſt vn⁹ modus rñdēdi. ¶ Scđo aduer
te q alr̄ pōt exponi:moueri a ſeipſo:ſic eſt poſſe ſe mouere
nāl'r ſm ɔ̃rios motus τ poſſe q̄etare in principio/medio/vel
fine mot⁹:τ ſic vr̄ Phm accipere in lr̄a cū dicit. Et facere ſta
re poſſent ſeipſa:velut ſi ambulādi cā in ipſo:erit etiā nō am
bulādi τ moueri ſm motus ɔ̃rios:incōueniēs enī ſȝ vnū mo
tū ſolū moueri hec a ſeipſis:ſi qdē ipſa mouēt ſeipſa. Et tūc
ſm iſtū aliū modū ponit̄ iſta ɔ̃.q ſic aial mouet̄ a ſeipſo:τ
nō graue ſimpl'r.pȝ de aiali:qr mouet ſeipſuȝ ſm ɔ̃rios mo
tus:τ eſt in potētia ei⁹ ſe q̄etare cū vult. Cōtrariū eſt de g̃uis
ſimplicis motu:ꝓut motū eſt de ſe:ſilr̄ τ de leui. Hoc de 2°.

An graue extra ſurſū poſt remotionē ꝓhibētis ſeorſū ꝑ ſe mo'. ¶ Pro 3° eſt aduertendū.q aliqd dr̄ alicui ꝑ ſe ɔuenire 3r̄.ꝑᵐ
qr eſt ei ɔueniēs ſm ſuā nāȝ:vt aqua ꝑ ſe frigefactiua. Scđo
mō qđ ei ſoli cōuenit. Et 3ᵒ qñ ꝑtm dr̄ de ſubto ꝑ ſe in pro
ꝑª ꝓpō. pōne:que eſt de ꝑ mō aut 2° mō dicēdi ꝑ ſe. ¶ Tūc ponun
tur ꝓpōnes.ꝑª eſt.q nāl'r graue extrā ſurſum remoto ipedi
mēto nō mo' imediate a ſuo gñante.pȝ:qr forte ei⁹ gñans nō
eſt:τ mouēs dȝ eē ſil' cū moto:τ nō vr̄ q ei⁹ gñans ɔtinue ma
2ª neat ſil' cū graui moto. ¶ Scđa ꝓpō.tale graue ē non mo'

imediate a remouēte ꝓhibēs.pȝ:qr remoto ipedimēto:τ ſi
remouēs nō eſt:nō min⁹ graue deſcēdet.2° qr ipm nō conti
nue manet cū graui moto. ¶ Sed dices q Phs haꝝ ɔ̃num Obo.
ɔ̃riū dicit in lr̄a. ¶ Rñr q Phs ſolū voluit:q ſi aliqd qđ ſȝ Rñ°.
ſui nām deberet eē graue ſurſuȝ leuitatū violente gñſceret:ſi
tale deberet ſe incipere mouere deorſum nāl'r opȝ incurrere
gñans in eo actualē grauitatē ſimpl'r:ſi aliqđ actu graue ſm
ſuā nām ſurſuȝ ꝑꝑ ipetū violēte gñſceret:ſi tale deberet inci
pere ſe mouere deorſum nēcīuȝ eſſet ɔcurrere remouēs illđ
ꝓhibēs:τ ad illū intellm dicit:q graue mo' a gñante:vel ꝓ
hibētia ſoluēte:nō tñ voluit q a talib⁹ imediate moueatur.
¶ Tertia graue nō mo' huiꝯ in motu imediate a motu celi 3°
ipſum ad medium mundi violēter pellēte patet:qr tūc min⁹
graue velocius deſcenderet q̄ȝ maius:eo q idem violentans
plus pōt ſuꝑ min⁹ q̄ȝ ſuper maius.2° tardius moueret̄ ad fi
nē.pȝ:qr motus violētus eſt in fine tardior.2° celi.igit̄ illud
minus ſuꝑ ipȝ obtineret. ¶ Quarta.q nō mo' effectiue de 4°
orſum a ſuo loco nāli ipm graue ad ſe trahēte.pȝ:qr talis tra
ctus eſſet fortior ꝓpe locū nālē q̄ȝ diſtans ab eo:eo q agens
corruptionē:fortius agit ꝓpe ſe q̄ȝ diſtāter a ſe.τ ꝑ ɔñs idē
graue mīo plus pōderaret ſuꝑ terrā q̄ȝ ſuꝑ turrē beate Ma
rie.cuius ɔ̃riū docet experientia. Et ſi petat̄ ſi nō abſtractione
loci nālis ſic mo':vñ tūc mouet̄ velocius v'ſus finē. Rñdet̄
q ħ eſt ꝑꝑ impeᵐ acqſitū ꝑ motū:τ poſt dicet̄:τ forte magis
hi in ꝑmo celi. ¶ Quinta ꝓpō.graue nō ſic mouet̄ deorſuȝ 5°
ab ipſo me°.pȝ:qr meᵐ reſiſtit motori grauis:τ ꝑ ɔñs magis
ipedit motū q̄ȝ eū faciat. Et ſi dicat̄ q Cōmētator dicit 3° ce
li q graue mouet̄ ad moᵐ mediȝ:ſic hō extr̄s in naui ad mo
tū nauis:dr̄ q hoc intelligit Cōmētator ſic.q quēadmoduȝ
hō extr̄s in naui motu vehectionis:nō mo' niſi ſil' cū motu na
uis:ita graue ſil' extr̄s in medio non mo' localr̄ niſi ſil' motu
medio.τ eſt rō:qr oȝ q ſil' moueat̄ meᵐ aut diuidat̄. ¶ Se 6°
xta ꝓpō.graue ſic motū deorſuȝ nāl'r mo' imediate a ſua gra
uitate tanq̄ȝ inſtro:τ ſua forā ſubali tāq̄ȝ ꝑn' agēte.pȝ:qr non
vr̄ vñ alr̄ moueret̄.modi.n.alij qb⁹ imaginari poſſet ipſum
moueri ſunt amoti. ¶ Septima ꝓpō.magis directe ad duᵐ 7°
q graue cui grauitas ɔuenit nāl'r cū eſt ſurſuȝ τ remotū eſt
ipedimētū mo' ꝑ ſe deorſuȝ ꝑ°.pȝ:qr mo' ꝑ ſe nāl'r deorſuȝ:
vt dic̄ Phs 5° h⁹:ſec⁹ eēt ſi grauitas eēt ei violēta:qr tūc mo
tus deorſuȝ ſequēs grauitatē ei eēt violētus τ diſcōueniens.
¶ Octaua.graue extr̄s ſurſum nō ꝓhibitum:nec mouet nec 8°
mo':ꝑ ſe deorᵐ 2ᵒ.pȝ:qr aliđ ɔcurrit in mouēdo:vt de⁹ τ ce
lū:τ aliud ɔcurrit in moueri.ſ.meᵐ. Poſſet tñ dici q g̃uitas
τ for⁹ ſubalis grauis mouēt de ꝑ ſe deorſuȝ 2ᵒ quo ad moto
res ꝑticulares:qr nullus motor ꝑticulariter ad talē moᵐ cō
currit nec coagit niſi ipſa. ¶ Itē dici pōt.q ꝑ nām g̃ue ſim
plex nō pōt moueri ꝑ ſe deorᵐ q̄uis eēt vacuū.pȝ:qr nullaȝ
hȝ itriſecā reſiſtētiā:τ cū eēt vacuū nlla eēt extrin⁹ reſiª.igit̄
nō fieret ſucceſſio ſȝ muta°.iuxta dicta i 4° ꝑ Cōmē.al' poſſet
moueri ꝑ ſe deorſū:q̄uis ad imaginationē eēt vacuū.pȝ.qr
hȝ reſiſtētiā intriſecā.ſ.leuitatē igneā:τ ħ vr̄ velle Phs 8° h⁹.
vbi vult q corp⁹ aialis eſt ꝑ ſe moᵐ:qr hȝ reſiſtētiā itriſecā τ
nō corp⁹ grauis vel leuis ſimplicis:eo q ipm talē reſiſtētiaȝ
nō hȝ. ¶ Nona ꝓpō.ħ non eſt ꝑ ſe:graue extr̄s ſurſum mo' 9°
deorſum.pȝ:qr accidit ei moueri deorᵐ.nihilomin⁹ ħ eſt ꝑ ſe:
loquēdo nāl'r:graue extr̄s ſurſuȝ nō ꝓhibitū mo' deorᵐ.pȝ:
qr eſt nēcīa ex ɔditiōe:τ ſic vr̄ eē de 2ᵒ dicēdi ꝑ ſe. Hec ð 3°.
¶ Quantū ad 4ᵐ eſt ꝑma ꝓpō. In mouētibus τ motis eſſen Utrū ſit motor et ſimpl'r motus ꝑ° ꝓpō.
tialr̄ ſubordinatis eſt deuenire ad ꝑᵐ motū a ſeipſo.pȝ:qr cuȝ
nō ſit in talib⁹ ꝓceſſus in infiᵐ:vt dictū eſt in 7°.opȝ deueni
re ad ꝑᵐ moᵐ:τ cū ſint mouētia eēntialr̄ ſubordinata:nulluȝ
aliud eſt cā oīum alioꝝ motuū ꝑ qđ nōis cāꝝ eēntialr̄ ſubor
dinataꝝ:qr in q̄lȝ gñe ꝑᵐ dȝ eē cā oīuȝ alioꝝ.igit̄ illđ vl' mo'
a ſeipſo:τ hr̄ ꝑᵐ:vel ab alio:τ ſeqt̄ q ipm nō eſt ꝑᵐ motum a
ſeipſo:mouēs.n.ipm ꝑri⁹ eēt eo. Itē tale mouēs vel eſſet eo
inferius

inferius.ꝛ h nõ:q͞ꝛ inferiora ſoꝫ mouẽt in virtute ipſius:ꝛ iõ
2° nõ mouerẽt ip̃m:vel ſupius.ꝛ ſic nõ vtiq͞ꝫ erit p̃mũ.¶ Se
cũda ꝓpõ.tale p̃mũ motũ nõ moueť a ſua pte.pꝫ:q͞ꝛ tũc nõ
moueret a ſeipſo ſed ab alio extrinſeco.ps eniꝫ ĩtegralis eſt
ex̃ alias ptes.Jtẽ ſit iᵃ pars.a.vel.a.moueť iterũ ab alia pte:
vel a ſeipſa.ſi pᵐ:tũc.a.nõ eſt p̃mũ mouẽs ſeip̃m.aliud enim
prius eo mouet ip̃m:ꝛ ſic nõ deueniť ad ip̃m . Si dicis ꝙ.a.
moꝛ ꝛ nõ ab alio:tũc ſeqꝛ ꝙ p̃.a.erit pᵐ mouẽs ſeip̃m:quare
tunc.a.ſm ſe totũ mouet ſicut moꝛ:ꝛ ſic mouebiť a ſeipſo ꝑ
ſe:ꝛ p̃mo.cui⁹ ꝯ̃rium eſt oſtẽſuꝫ in 7°:vel ſm aliud mouet ꝛ
moueť ſm aliud:ꝛ ſic.a.nõ erit iſtũ p̃mũ mouẽs ſeip̃m:quia
3° ps eius q̃ ip̃m mouet p̃oꝛ eſt ipſo.a. ¶ Tertia ꝓpõ.ꝙ illud
p⁹ mouẽs ſeip̃m nõ mouet ſeip̃m mediãte foꝛᵃ eẽntiali extẽ
ſa:ſic graue vel leue ſe mouet ſua foꝛᵃ.probať ſic.Talis foꝛᵃ
extẽſa nõ pt eẽ p̃mũ mouẽs.g̃ ꝯña nota.ꝛ ꝓbo argũᵐ:q͞ꝛ vel
eẽt cognitiua vel nõ.ſi dicas ꝙ nõ:erũt hic inferi⁹ res cogno
ſcitiue q̃ ipſa ꝑfectiores:ꝛ ꝑ ꝯñs ipa nõ dꝫ dici pᵃ cã eẽntia
lis ſuboꝛdinata.ſi dicas ꝙ eſt cognoſcitiua:tunc eſt fatigabi
lis:eo ꝙ oĩs foꝛᵃ ſic extẽſa cognoſci⁹ eſt fatigabilis:ſicut idu
ctiue pꝫ.ꝛ ſic ꝯtinue tardius moueret.cui⁹ ꝯ̃riũ videmus.ſic
ẽt nõ moueret regulariter. 2° cũ talis foꝛᵃ eẽt coꝛpoꝛea ipſa
nõ p̃ot eẽ pᵃ cã mouens:eo ꝙ p̃ma cã moꝛ⁹ dꝫ eẽ ĩcoꝛpoꝛea:
alˀs minus ꝑfecta eẽt ĩtellectu humão:q̃ ĩcoꝛpoꝛe⁹ eſt:vt poſt
hẽbiť. 3° cũ nõ hẽret aliud mouẽs ſupra ſeipſaꝫ eẽt ĩdepen
dens:ſed h eſt fl̃m:g̃ oĩs foꝛᵃ coꝛpoꝛea mouens hꝫ aliud mo
uens ſupra ſe:ꝛ vltra.g̃ talis nõ eſt p̃mũ mouẽs.maioꝛ pꝫ.q͞ꝛ
ipſa nõ depẽderet a ſupioꝛi:eo ꝙ nihil ſupra eã eẽt. Si eniꝫ
aliqͩ ſupra ipſaꝫ eẽt:ipſa ab alio moueret:nec ab ĩferioꝛi:q͞ꝛ
illa depẽdet ab ea.ꝓbať minoꝛ:q͞ꝛ ipſa indigeret mᵃ.ex q̃ eſt
foꝛᵃ inherẽs:ꝛ ꝑ ꝯñs ad ſui eẽ indiget alio eẽ.g̃ nõ eſt ſimplr
indepẽdẽs. 4° talis foꝛᵃ nõ p̃ot mouere tpe infinito.igitur.
tꝫ ꝯña:q͞ꝛ moꝛ⁹ celi ſunt durãtes tpe ĩfinito.g̃.tꝫ ꝯña ad bonũ
intellꝫm.aña poſt declarabiť in iſto 8°:q͞ꝛ oſtẽdeť ꝙ mouẽs
finitũ nõ p̃ot mouere tpe ĩfinito.mõ talis foꝛma inherẽs eẽt
4° omni mõ finita:eo ꝙ eẽt in magnitudine finita . ¶ Quarta
ꝓpõ.pars mouẽs p̃mi mouẽtis ſeip̃m nõ ĩheret.ꝛ patet per
tertiã rõneꝫ adductã ad ꝯ̃neꝫ:q͞ꝛ p̃mũ in cauſis ꝛ in mouẽti
bus nullo alio dꝫ ĩdigere:eo ꝙ eſt indepẽdẽs:ꝛ oĩs foꝛᵃ inhe
rens/ſiue diuiſibilis/ſiue ĩdiuiſibilis/indiget alio.ſ.ſubiecto
igiť ꝛc̃. Scõo q͞ꝛ foꝛma inherẽs dꝫ eẽ educta de poᵃ materie
cui inheret in oĩbus nãliter ꝓductis.ſic eniꝫ videmus.modo
nõ eſt imaginabile p̃mũ mouẽs eẽ eductũ.g̃ maioꝛ nota eſt:
minoꝛ declarať:q͞ꝛ vel eẽt eductũ a ſeipſo:ꝛ hoc nõ : q͞ꝛ nihil
ſeip̃m generat:vel ab alio:ꝛ illud fuiſſet mouẽs ſubꝫm ad ei⁹
5° eẽ:ꝛ per ꝯñs fuiſſet prius eo.¶ Ex his videť ſequi ꝯ̃ gnta.
ꝙ p̃mũ mouẽs ſeipſuꝫ:pars ipſius p̃mi mouẽtis eſt aliquod
indiuiſibile coexiſtẽs ei ſed nõ inherẽs:qõ dꝫ eẽ ĩdiuiſibile.
pꝫ:q͞ꝛ opꝫ ꝙ ſit ĩtrinſecũ p̃mo mouẽti ſeip̃m:ꝑ p̃mã ꝓponẽ:
ꝛ hoc nõ p̃ot eẽ ſi eẽt diuiſibile:niſi tunc eẽt foꝛma extenſa:
vel pars ĩtegralis:cui⁹ ꝯ̃riuꝫ eſt ꝓbatũ in ſcõa ꝛ tertia ꝯ̃nib⁹:
6° ſed ꝙ nõ debeat inherere.pꝫ ꝑ precedẽteꝫ ꝯ̃nem. ¶ Ex his
pᵐ mouẽs eſt ſimplr ĩmobile. inferť ſexta ꝯcl̃o.ꝙ p̃mũ mouens eſt ſimplr ĩmobile:ad qõ
ꝓbandũ Phs adducit multas rõnes.ꝛ vĩ ſequi ex dictis:q͞ꝛ
cũ ſit ĩdiuiſibile ꝛ nõ inherẽs ſuo mobili nõ p̃ot moueri.nõ
enim ꝑ ſe ꝛ a ſe:q͞ꝛ moueret ſeip̃m ꝑ ſe ꝛ p̃mo:ꝙ nullus dice
ret:nec a ſupioꝛi:q͞ꝛ nihil eſt ſuperius eo:nec ab ĩferioꝛi:quia
oĩa talia hñt oẽm virtutẽ mouẽdi quã hñt ab ĩpo:ꝛ ſic ꝑ ꝯñs
magis deberet mouere ſeip̃m q̃ ab ĩferioꝛibus:nec p̃ot dici
ꝙ moueť ꝑ accñs a mobili:cũ ei nõ ĩhereat:vt dictũ eſt:nec
mobile cũ ſit coꝛpoꝛeũ hꝫ virtutẽ mouẽdi ĩcoꝛpoꝛeũ.Dimiſ
ſo tñ iſto adduco rõnes Phi ꝓbabiliores ꝛ meliores ſupſe
Pria via mathẽgas dendo de aliis. ¶ Prima eniꝫ Phi via eſt hec:oꝛ in q̃libet
gñe p̃mũ eẽ ſimpliciſſimũ:ſed h nõ eẽt niſi eẽt ĩmobile.ma
ioꝛ nota eſt:ꝛ minoꝛ ſiliter.Sed ſcõa pars declarať:q͞ꝛ certũ
eſt ga nõ opꝫ mouens ad hoc ꝙ moueat moueri:imo multa

mouẽt que nõ mouenť.iſta g̃ eẽnt in genere mouẽtiũ ſimp⁹
p⁹ mouẽte tũc ꝯ̃ ip̃m moꝛ.¶ 2° via eſt.ꝙ cũ nõ moueať ab 2° via
alio ſupioꝛi:ſi moueret:vel ſe moueret vniuoce : ꝛ h non:q͞ꝛ
tũc illã diſpõnẽ actu in ſe hẽet ſm quã moueret:ꝛ ſilr̃ꝫ in ſe
gñaret:qõ eſt ĩpoſſe.hñs.n.aliquã foꝛmã nõ moꝛ ad illã:vel
equoce:ꝛ ſi ſic:cũ ſit mouẽs pᵐ:opꝫ ꝙ oẽm effectũ quẽ facit
virtualr̃ in ſe ꝯtineret.alˀs gñaret ꝑfectionẽ maioꝛeꝫ q̃ met
hẽret : ꝛ per ꝯñs oẽm effectũ p̃ncipalẽ virtualr̃ in ſe cõtine
ret:fruſt⁹ in ſe aliqͩ ꝓduceret.iõ nõ moueret.Eſt aũt gene
rans vniuocũ:qõ rõne ꝯſilẽm effectũ ꝓducto in ſe ꝯtinet:vt
cũ calidũ vel calitas gñat caliditatẽ.Gñatio equoca cũ non
ꝯtinet gñans effectũ ſimilẽ in ſe foꝛmalr̃ effectuꝫ ꝓducto:vt
cũ gñať alˀ ex ꝓutrefactiõe vel caliditas ex lumine.¶ 3° via 3° via
eſt.pars mouẽs p̃mi mouẽtis ſeip̃m:vel moueret ꝑ ſe vel ꝑ
accidẽs:ꝛ nullo modoꝝ p̃ot dici.igiť.maioꝛ pꝫ.minoꝛ decla
rať.p⁹ nõ ꝑ ſe:q͞ꝛ vel a ſeipſa p⁹:ꝛ ſic eẽt oppoᵐ vnius prius
ꝓbati.vel ab alio:ꝛ ſic nõ eſt pᵐ mouẽs:q͞ꝛ pars mouẽs eam
de ꝑ ſe eſt p̃oꝛ ꝛ eque p⁹ ſic ipſa:nec p̃ot dici ꝑ accñs : q͞ꝛ ſi ꝑ
accñs:tẽ ſtat eã q̃nq͞ꝫ nõ moueri:ea tñ mouẽte:ꝛ ꝑ ꝯñs nũq̃
moꝛ.Ex quo.n.q̃nq͞ꝫ p̃ot mouere nõ mota eodem mõ ſem
per p̃ot.g̃ fruſtra poꝛ ei poſſe ꝯuenire motuꝫ. ¶ 4° via.Si 4° via
moꝛ nõ poſſet mouere regulariter:ſꝫ mouet regulatiue.g̃ nõ
moꝛ.maioꝛ pꝫ:q͞ꝛ hẽret ſe alr̃ ꝛ aliter ĩtrinſece.g̃ ẽt alr̃ ꝛ alr̃
moueret.minoꝛ pꝫ:q͞ꝛ motus circularis p̃us dꝫ eẽ ſimplex ꝛ
regulariſſimus.¶ 5° via.q͞ꝛ ĩueniť moᵐ nõ mouẽs:ẽt ĩueniť 5° via
mouẽs nõ motũ.tꝫ ꝯña:q͞ꝛ cũ in q̃buſdã ĩueniatur mouere ꝛ
moueri ꝯiuncta:ſi ꝯtingit poſteri⁹ ſeparari a prioꝛi:multo ma
gis poterit p̃us a poſterioꝛi : mõ mouere eſt p̃us q̃ moueri.
aña pꝫ:q͞ꝛ mã pᵃ eſt mota ꝛ non mouet:nec p̃ot mouere:hec
ſufficiat ad ꝯ̃neꝫ.¶ Foꝛte dices:oẽ motũ ꝑ ſe p̃ot mouere ꝑ Obie.
ſe.g̃ omne ꝑ ſe mouẽs p̃ot moueri.ꝯñia vĩ tenere a ſimili.ꝛ
aña pꝫ ex 5°:q͞ꝛ nihil eſt ꝑ ſe motũ niſi h aliqͩ:ꝛ q̃libet tale
p̃ot mouere.¶ Rñdere debes negãdo ꝯñaꝫ:q͞ꝛ nõ eſt ſilr̃: Solu.
q͞ꝛ opꝫ in oĩ ꝑ ſe moto eẽ foꝛmã que eſt poᵃ actiua:eo ꝙ mã
negt eẽ ſine foꝛᵃ:ſed nõ eſt ſic in motoꝛe p̃:poᵃ paſſiua ꝑꝑ ꝑ
fectionẽ motoꝛis.¶ Quo ad 5ᵐ eſt ꝯ̃ rñ ſalis h.ꝙ tñ eſt vn⁹ An vnus ſit primus motor.
p̃mus motoꝛ.pꝛ:q͞ꝛ ſi plures eẽnt:vel eẽnt p̃ciſe eque ꝑfecti:
ꝛ ſic alter coꝝ ſupfluerer:vel vn⁹ coꝝ eẽt ꝑfectioꝛ alio:ꝛ tũc
opꝫ ꝙ min⁹ ꝑfectus nõ eẽt p̃mus motoꝛ:depẽderet.n.a ꝑfe
ctiõe ꝛ eẽt ꝑꝑ ip̃m. Jtẽ q͞ꝛ nõ eẽt niſi vnus p̃m⁹ moꝛ⁹:vt poſt
diceť.g̃ ẽt ſolũ eſt vnus p̃mus motoꝛ pari rõne. Hec de 5°.

Tertio eſt nõnᵐ ꝙ Phs in 3ᵃ pte octaui p̃nꝛ ꝓbat p̃.ꝙ 3° trac.
moꝛ⁹ localis eſt p⁹ motuũ.pꝫ:q͞ꝛ ſoꝫ ꝯtinu⁹ ſem T.c.54
per durat.oẽs aũt alij ĩceperũt eẽ ꝛ deſinũt eẽ:vt nulla alte
ratio ꝓp̃e dicta ſꝑ durat:nec gñatio ꝛ coꝛruptio:ſeu augmẽ
tatio.quo aũt moꝛ⁹ localis ſꝑ durat:hẽbis in q̃õne. ¶ Cõfir
mať.q͞ꝛ oẽ aliũ motũ p̃ceſſit localis vt eius cã:ſed nõ opꝫ ꝙ
motũ localẽ p̃ceſſerit aliqs alioꝝ vt cã ei⁹.g̃.maioꝛ pꝫ indu
ctiue.ſi enim aliqͩ ĩcipit alterari ꝙ prius nõ alterabať.opꝫ
ꝙ hoc ſit ꝑ motũ localẽ applicãtẽ alterãs ipſi alterabili.ſilr̃
ſi augeri debeat aliqͩ:opꝫ motũ localẽ aducnire ipſi. Jtẽ ſi
gñari debeat oꝫ motu locali gñans applicari ſubito ex q̃ fit
gnõ.minoꝛ pꝫ.q͞ꝛ nullus ali⁹ moꝛ⁹ eſt cã moꝛ⁹ localis circula
ris celi.¶ 2° pꝛ.ꝙ nulla alia mutatio a locali eſt ꝑpetua.pꝫ T.c.62.
q͞ꝛ iter oppoſitos terminos negt eẽ mutatio ꝑpetua.mõ q̃lꝫ
alia mutatio eſt ĩter oppoſitos terminos:ſic pꝫ ex 5° hui⁹:cir
cularis aũt moꝛ⁹ nõ eſt iter oppoſitos terminos:ſꝫ ab eodeꝫ
ad ideꝫ.¶ 3° ꝓbat ꝙ moꝛ⁹ reflexus cõpoſit⁹ ex motu q eſt T.c.65.
ante ſignũ reflectẽs:ꝛ ex motu q poſt ſignũ reflectẽs : nõ eſt
vnus.pꝛ p⁹:q͞ꝛ ad vnitatẽ motus reqriť vnitas diſpõnis ſm
quã eſt moꝛ⁹:ſꝫ in tali motu nõ eſt ſic.igiť talis moꝛ⁹ nõ eſt
vnus.maioꝛ pꝫ ꝑ dicta in 5°.ꝛ minoꝛ pꝫ:q͞ꝛ moꝛ⁹ ante refle
xionẽ ꝛ poſt ſunt ꝯ̃ria.ꝯ̃ria aũt nõ ſũt vna diſpõ. 2° ſic. Nul
lus moꝛ⁹ ĩterrupt⁹ qete eſt vnus:ſꝫ oĩs moꝛ⁹ reflexus eſt in
terrupt⁹ quiete.g̃ nõ eſt vn⁹.maioꝛ pꝫ ex gnto.minoꝛ decla

raꝛ:in oi illo signo mobile gescit in quo est adeq̃te ꝛ in actu:
sed in motu reflexo mobile in termino reflexionis aliqñ est
adequate ꝛ in actu.g̃ in illo gescit.maioꝛ pȝ:q꜄ qd̾ ꝯtinue mo
uet:ꝺu mo' nullo toto tp̃e in spatio sibi eq̃li:vt ꝓbatum fuit
prius in 6° hui'.vt si aliqd moueť ab.a.p.b.in.c.ꝛ esset.b.eq̃
le spatiũ corpori moto ip̃m:nullo toto tp̃e esset in.b.Et p̄t p̄
bari p rõnẽ phi hic:q꜄ si.a.aliquo tp̃e est in.b.manifestũ est
q꜄ i° nõ abest ipsi.b.signeť.igiť totuȝ tp̃s sequens p qd̾ abest
ipsi.b.iter p̄m instãs istius ꝛ p̄m instãs tp̃is quo adest.oȝ tp̃s eẽ
me'.ꝛ p ꝯñs p totuȝ illud tp̃s est in.b.ꝛ seq̃ť q꜄ qes est in.b.
minoꝛ ꝺeclarať:q꜄ qd̾ mo' motu reflexo vtiť illo sine spatij
sibi eq̃li tanq̃ȝ fine:al's motus añ reflexionẽ nõ fuisset finitus
tanq̃ȝ p̄n° motus sequẽtis icipet fieri ab aliquo signo:in quo
T.c.68. mobile nunq̃ȝ fuisset.¶ 4° soluit rõnẽ Zenonis:qua ꝺicit q꜄
nullũ spatiũ posset trãsiri:q꜄ infinita nõ p̃nt transiri sicut nec
numerari:soluit aiꝛ q̃ȝ in 6°.ꝺi. q꜄ infinita in actu nõ p̃nt trã
siri:sȝ infinita in po'':vt tp̃s in po° includit infinitas p̃tes hñ
trãsit.¶ 5° ostẽdit q꜄ instãs trãsmutatõis instãtanee est attri
T.c.69. buẽdũ posteriori passioni:qũo sit h̃ veꝝ ꝺcñ ẽ in 6°.¶ 6° p̄
bat q꜄ nihil ꝓhibet mo^m circularẽ eẽ p̄petuũ:q꜄ illuȝ mo^m q
est ab eodẽ in idẽ nihil ꝓhibet eẽ p̄petuũ:sȝ mot' circularis
est huiꝯ.g̃ ꝛc̃.maioꝛ pȝ:q꜄ qd̾ mo' ab eodẽ i idẽ h̃ȝ reflexionẽ
nullã hȝ cãm q̃etis:sicut qd̾ mo' reflexe.ꝛ minoꝛ nota est:q꜄
T.c.73. in motu circulari nulla est reflexio.¶ 7° probat q꜄ inter oia
gñia motuũ mot' circularis est p̄^m genus:q꜄ iter oia gñia mo
tuũ mot' local' est p̄mus:iter oẽs sp̃es motus localis:circula
ris est p̄°.igiť circularis est simpl'r p̄m'.pȝ maioꝛ p p̄n^m isti'
notabilis.minoꝛ ꝺe':q꜄ nõ sũt nisi tres sp̃es motus localis in
gñe.s.rectus,circularis,ꝛ mistus,ex eis.mõ circularis est p̄oꝛ
misto sicut simplex.ꝛ cã cõpositiõis cãto:velut lr̃e syllabis:
mistus.n.ex circulari cõpo':silr circularis est p̄oꝛ recto:q꜄ re
ctus est ſm lineã minus p̄fectã.s.cui põt fieri additio:circula
ris ꝟo est ſm lineaȝ p̄fectam:puta circularẽ cui nõ põt fieri
additio.Itẽ circularis est regularis:ꝛ rectus nõ.¶ 3° circula
ris est p̄petuus:ꝛ rectus nõ. ¶ 4° q꜄ circularis est mensura
omnium alioꝛum:vt pȝ ex tertio notabili.

Dubia. ¶ Hic queritur primo vtrũ motus localis est p̄mus motuũ.
¶ 2° vtrũ in oi motu reflexo est quies media. ¶ 3° vtrum
solus motus circularis possit esse perpetuus.

An mot' localis est p̄mus motuum. ¶ Pro p̄ est notandũ q꜄ motus localis est q̃litas fluxibilis:cu
ius p̃tes nõ p̄manẽt:vt ꝺictũ est in 3° h':q̃uis alij ꝺicãt ipsuȝ
esse mobile:qbus forte hec quoq̃ȝ ad quedam est facilioꝛ.
¶ 2° recolẽdũ est ꝺictũ prius:q꜄ nullus motus est p̄petuus.
¶ 3° suppo' ſm phm q꜄ mũdus est p̄petuus.¶ 4° aduer
tať q꜄ motus localis alteri motui cõparabilis est:aut in p̄fe
ctione essentiali rex:aut in p̄fectiõe sibi ex causis suis:ꝛ quo
dãmõ sibi attributa extrinsece. ¶ 5° recole:q꜄ alteratio est
qualitas que ꝓduciť:vel saltẽ est ꝺue q̃litates:qua vna gñať
ꝛ alia corrũpiť.silr ꝛ gñio est forma q̃ gñať:ꝓbatuȝ fuit in p̄.
p̄° ꝯ. ¶ Ex qb' iferunť ꝯnes.p̄°.Qꝛ nullus mot' localis est oi alio
p̄oꝛ tp̃e.pȝ:q꜄ vel eẽt p̄petuus.ꝛ hoc nõ p 2^m p̄missoꝝ:vel fi
nitus a parte añ ꝛ a p̃te post:ꝛ si sicut mũdus sit p̄petuus p
3^m p̄missoꝝ:sc' q꜄ ip̃a fuit alia gñio seu alteratio p̄oꝛ.Cõfoꝛ
miter ꝓbať.q꜄ nullus motus localis est p̄m' motuũ tẽpoꝛe.
2° ¶ Scd̾a ꝓpõ.Qꝛ etiã nullus est p̄m' motuũ p̄fectione:cõpa
rando ip̃m alijs motib' in p̄fectione essentiali rex intrinsece.
pȝ:q꜄ ẽ accñs nõ p̄manẽs.p p̄^m p̄missoꝝ:tale aũt nõ est itrin
sece p̄fectius gñione:aut alteratione:que sunt forme p̄manen
tes:aut saltẽ erũt per q̃ntũ:imo motus localis accñs est:ꝛ ge
neratio sub̃a.Ois aũt sub̃a:vt supponiť ad p̄ns:est oi accidẽ
3° te p̄fectioꝛ.¶ 3° ꝯ que fuit magis ꝺe mẽte phi. Motus loca
Motus celi p̄oꝛ ẽ t̃pe. lis celi est p̄oꝛ alijs motib' q nõ sũt motus locales tp̃e:ad i^m
intell'm.q꜄ quoiȝ alio motu q̃tocũq̃ȝ in ꝺuratiõe signato:est
ꝺare motũ celi ꝯtinuũ in ꝺuratõe p̄cedẽte ip̃m tp̃e:ꝛ coexistẽ
ipsi toti:ꝛ nõ est sic ꝺe quo vis alio motu respectu mot' celi.

p̄° p̄o pȝ:q꜄ si gñonẽ vnius anni reperias:capiã motũ celi ꝺuoꝝ
annoꝝ qui ſm vnũ annũ illã gñonẽ p̄cedit ꝛ ſm aliũ annuȝ
coexistit ipsi toti.2° pars etiã pȝ:q꜄ nõ vi q꜄ tu possis repire
gñonẽ vel alterationẽ mille annoꝝ vel cẽtũ miliũ annoꝛuȝ.
¶ Sed ꝯ.q꜄ vi q꜄ sub eqnoctiali sit p̄petua alteratio aq̃ ꝯti° Obo
silr ꝛ p̄petua gñio aeris ꝯti°.¶ Rñdeť q꜄ q̃uis h̃ possit ꝯce Solo.
ꝺi:valde large loquẽdo ꝺe motu:tñ ꝓprie loquẽdo nõ est ibi
p̄petua gñio aeris ꝯtinua:nec ẽt p̄petua alteratio continua:q꜄
nõ sp̄ in eadẽ p̃te sphere aeris est ibi alteratio ꝯtinua:nec ẽt
est ibi sp̄ gñio ꝯtinua:nisi iproꝑe:respcũ totalis sphere aeris
que sp̄ gñať ibi ſm p̃tes.ꝯtat.n.q꜄ alia ꝛ alia p̃s aq̃ ꝛ ꝺiscõti
nue ibi corrũpiť:ꝛ sic nõ est ꝓꝑe totalis gñio cẽtũ annoꝝ:seu
alteratio ꝯtinua p p ꝺiscõtinuitatẽ subĩi ex quo fit gñio:vñ ꝺe
hoc magis videbiť in 2° ꝺe gñone.¶ 4° ꝯ.Motus celi est 4°
prioꝛ alijs p̄fectione,ꝺenoiatione extrinseca.pȝ:q꜄ a motoꝛe
immobili,p̄petuo,ꝛ immãli.Itẽ q꜄ est effect' imediat' nobi
lissimi agẽtis.s.p̄mi motoris.¶ 5° est.Ille mot' est p̄oꝛ alijs 5°
via cãe:via regularitatis:via oꝛdinis:via nãe:ꝛ via p̄oritatis:
a qua nõ ꝯuertiť ꝯti' subsistẽdi.pȝ p̄ma p̃s:q꜄ est oiuȝ alioꝛũ
motuũ ꝓꝑe ꝺictoꝝ cã.ꝛ nõ eꝯ.2° q꜄ est maxie reglaris. 3° q꜄
oꝛdine nãe cã est p̄oꝛ cãto. 4° q꜄ cã est nã p̄oꝛ suo cãto. 5° q꜄
hñ sequtur.gñio vl' alteratio est.igiť mot' celi est.loquẽdo nã
liter:sȝ nõ eꝯ.cũ sit mot' celi ſm phz:alioꝝ necĩa cã ꝛ nõ ꝯ.
¶ 6°. In his iferioꝛib' mot' localis est p̄oꝛ alijs via suppõ 6°
nis:sic q꜄ vt in plib' añ quẽlȝ alioꝝ imediate p̄supponiť lo
calis:sȝ nõ eꝯ.pȝ:q꜄ añ augmẽtationẽ mot' localis nutritiũ:añ
alterationẽ mot' alterabilis ad alterãs:vel eꝯ:añ gñonẽ ap
proximatio gñantis ad gñabile:nõ sic est ꝯ.nõ.n.opȝ si aliqd
ꝺebeat moueri local'r.q꜄ vt in plib' p̄cedat alteratio vel ali
qs alter mot' imediate.¶ 7° extrinsece mot' localis in reb' 7°
inferioꝛib' est p̄oꝛ alijs:via p̄fectõis.pȝ:q꜄ est posterioꝛ gñio
ne:ꝛ talia sũt p̄oꝛa p̄fectiõe.9.meta^{ce}.Etiã q꜄ so^m p̄fectis ꝯue
nit vt aialib':ꝛ itellige auctẽ.q꜄ posterioꝛa in ꝓgressu nãe q
est ad p̄fectionẽ sunt p̄fectioꝛa:q̃uis.n.senectus est posterioꝛ
iuuẽtute.nõ p p h̃ est ea p̄fectioꝛ.Itẽ itelligere:sunt p̄fectioꝛa
nõ in se sȝ extrisece.i.res que gñať est p̄fectioꝛ in ꝺispõnib'
que in ea posterius gñanť q̃ȝ qñ est solũ cũ ꝺispõnib' q̃ in ea
p̄us gñanť:vt p̄fectioꝛ est foꝛ.cũ ꝺispõne q̃ põt se mouere lo
cal'r:q̃ȝ qñ est so^m cũ ꝺispõnib' añtib' illã.¶ 8°. In eodẽ ge 8°
nerabili tp̃e motus local' est posterioꝛ alijs.pȝ in aiali:nec est
contra 6^{am}.q꜄ illa lo' ꝺe motib' localib' ꝺiuersoꝝ:sic q̃litates
alteratiue motiuis sunt p̄oꝛes:ita alteratio p̄cedit motũ loca
lẽ in eodẽ:sȝ nõ oȝ q꜄ in ꝺiuersis:sic ꝺicit ꝯ 6°.¶ Cõtra ꝯneȝ ꝯ 3^m ꝯnẽ
3^{am} ꝺiceret forte.q꜄ phs in h̃ 8° ꝺic motũ localẽ eẽ posterio
rẽ gñone.igiť nõ est p̄oꝛ tp̃e.¶ Rñr q꜄ ibi nõ lo' ꝺ motu ce R°.
li:sȝ istoꝝ iferioꝛũ:ꝛ sic itelligit ꝯnẽ iã positã. Hec ꝺe primo.
¶ Quantũ ad 2^m sciẽdũ est:q꜄ p motũ localẽ reflexũ ꝺȝ itel An in oi motu reflexo cadat qes media
ligi mot' cõpositus ex ꝺuob' motib':quoꝝ vn' est ad aliquẽ
terminũ:ꝛ alius est ab eodẽ:sic mot' cõpositus ex motu pile
ꝺeoꝛsuȝ ꝛ eiusdẽ motu sursuȝ.¶ 2° aduerte q꜄ 2' motus põt
reflecti.Uno mõ p se vt i ex° p̄oꝛi.Alio mõ p accñs:vt puta si
mobile p se p̄ mo' ad aliquẽ terminũ:ꝛ post p accñs rõne mo
tus alterius moueať ab eodẽ:vt si lãcea pẽdente musca asce
ꝺeret versus conũ lãcee:ꝛ in medio motus musce lãcea cade
ret velocius ꝺeoꝛsuȝ q̃ȝ musca ascẽderet. ¶ Tũc sit p̄ma ꝯ p̄° ꝯ.
in qua oẽs ꝯueniũt.Qꝛ in motu reflexo ꝺe p accñs nõ opoꝛ
tet eẽ qetẽ mediã.appet:q꜄ in casu prioꝛi musca p̄ ascendit ꝛ
post ꝺescẽdit:ꝛ nõ opȝ eã qescere in medio:eo qd̾ stat cũ to
to casu muscã ꝯtinue moueri versus extremũ lãcee.¶ Sed Obo.
ꝯ ꝺices.ponať casus q꜄ terminus motus sursuȝ sit.c.tunc vel
musca aliqñ est in.c.ꝛ si sic:tũc in aliquo tp̃e est in.c.ꝛ p ꝯñs
gescit in illo tp̃e:ꝛ p illud tp̃s:vel nunq̃ȝ est in.c.ꝛ si sic.c.non
est terminus motus sursuȝ.Itẽ nũc ꝺescẽdẽdo moueretur a
termino.c.in quo nunq̃ȝ fuisset.¶ Rñdeť q꜄ in.c.fuit aliquo Solo.
tẽpoꝛe ꝛ nullo toto.silr moueť ꝺescẽdẽdo ab aliquo termio
in quo

in quo nullo tpe fuit:sic a medijs pūctis spatij sup q̄ est mo/
tus mo' ꝯsus cētrū:tū vt dc̄m est:in nullo sibi cōq̄li spatio fuit
aliq̄ toto tpe. Uel dr̄ q in nllo tpe fuit in.c.acut:eo q ibi nō
gēuit:sꝫ ibi bn̄ po'.si eni geuisset fuisset ibi in acut:nec est in/
2ᵃ cōueniēs q in ter'ᵒ mo' sursū mo'ᵉ fuit solū po'. ¶ 2ᵃ ꝯ.si
aliqd mo' nāl'r ad aliquē ter'ᵐ h nō pōt moueri nāl'r ꝯ ab
codē reflectēdo:nisi ibi q̄escat.pꝫ:q2 frustra nā moueret se
ad aliquē ter'ᵐ ei nālē quē statī dimitteret. Itē si mo' est nāl'
ad.a.tūc est cū iclinatione ad.a.ⁱ illa iclinatio nō pōt subito
corrūpi:nec opposita iclinatio subito itroduci.igit oꝫ ibi tps
eē mediū anq̄ opposita iclinatio itroducat mouēs reflexe
ab.a.igit ibi est q̄es media an̄ 2ᵐ moᵐ. Et h ꝯ sufficit Phō:
q2 voluit solū hic q mo' rect' reflexus nō sit vn':eo q iter/
rūpit q̄etē an̄ ⁊ post reflexionē:⁊ q sec' est i circulari:q2 q̄/
uis sit nālis ab eodē in idē:tū est maxime vn':⁊ iō pōt eē p/
3ᵃ petu' ad bonū itellim:lꝫ nō rect'. ¶ 3ᵃ ꝓpō:q̄uis in motu re
flexo nō iteruenirent q̄es:nō ꝓpt h eēt vn' mo'.pꝫ:q2 nō fie/
ret fm eādē dispōnē spēi:imo forte sunt ꝯrij:⁊ talia nō sunt
vnū. ¶ Pro ꝓbōne 4ᵉ ꝯnis supponit p̄.q ꝓiecta mouent
p ipetū impssum ipsis a ꝓiciētib':⁊ q h ipet' est res nāe p/
manētis:lꝫ nō diu manet:vt patebit in nōbili sequēti. 2ᵒ sup
ponit.q nulla latitudo ḡdualis tota sil' deꝑdit in istis reb'
corporeis.pꝫ:q2 corrūpēs si sit ꝯᵐ in duplo plus obtinet sup
medie'ᵗᵃᵗᵉᵐ q̄ sup totū.g in duplo citi' corrūpet medietatē q̄
totū. 2ᵒ.q2 ali' corrūpēs eēt ifi'ᵗᵉ vtutis.pb' ꝯña:q2 de' corrū/
pēt:qō for'ᵐ datā ḡdualē corrūpat successiue:tūc corrūpēs
eādē subito excedit ipꝫ i agēdo corruptiue plus q̄ i duplo ⁊
plus q̄ in cētuplo:⁊ sic sine statu.igit vigorē corruptiuū suc/
cessiue ꝯtinet q̄tuīcūqꝫ mltiplicatū.igit est in vtute corrupti
ua ifi'ᵐ:qō fuit ꝓbā'ᵐ. Nec valeret rn̄sio si diceret q ꝯña nō
valet:eo q q̄uis pfectionē bouis q̄tulꝫ mltiplicatā pfectio
humana excedat:nō tū est ifi'ᵗᵃ:q2 nō arguo in vtutib' diuer/
saꝝ spērū:sꝫ eiusdē puta corruptiuis eiusdē ꝯrij nāl'r. ¶ Tūc
4ᵃ seqt 4ᵃ ꝯ.q in motu reflexo ꝓiectoꝝ sursū est q̄es me'.pꝫ:
q2 lapide ꝓiecto sursū est aliqō tps q̄ nec ascēdit nec descē/
dit.igit ⁊c.ꝯña tꝫ.an̄s ꝓb' sic.q lapis sit ḡuis vt tria ⁊ me'ᵐ
diuidēdū resistat vt vnū:erit igit tō resistētia vt 4ᵒʳ re' mo'
sursū. Et cū a ꝓportione eq̄litatis ⁊ minoris ineq̄litatis nō
fit actio:opꝫ vt ipet' pellēs ipm sursū sit maior q̄ 4ᵒʳ:tunc
erit aliqō tps in q̄ iste ipetus est itēsior q̄ vt duo ⁊ remissior
q̄ vt 4ᵒʳ:⁊ p id nec ascēdit nec descēdit lapis.g.⁊c.tꝫ ꝯña. p̄ᵃ ps
an̄tis pꝫ p 2ᵃᵐ supponē.⁊ 2ᵃ pꝫ:q2 qn̄ est remissior q̄ q̄tuor
sit minor q̄ resistētia iclinās ad deorsū.igit lapis nō mo'
sursū. Itē q̄diu est itēsior q̄ duo:resistētia ei' ꝯ motū de/
orsū:vna cū resistētia medij:est maior q̄ tria.g ḡuitas lapi/
5ᵃ dis q̄ pcise est vt tria:nō suffic' mouē deorsū. ¶ 5ᵃ ꝯ. In mo/
tu reflexionis ḡuis cadētis ad terrā ⁊ resiliētis est q̄es me'.
Pro' in motu sphērice terre sic resiliētis est q̄es me'.igit ⁊c.
ꝯña nota est.an̄s ꝓb':q2 in hꝫ motu terra in ea pte p quā ce/
cidit sup terrā cōprimit ꝯsus cētrū:⁊ cū illa cōpressio fit de
nec̄itate in tpe:eo q est mot' localis ptiū ex' iiū ꝯsus cētrū:se'
q illa terra p totū illō tps est apud durū cōprimēs ptes ter/
re:⁊ p ꝯñs aut tota aut aliq̄ ps eius apud illud q̄escit a motu
locali:qō fuit ꝓbādū. Cōfir' i istāti imag' in q̄ p̄ tāgit terrā:
nō pōt illa terra icipe reascēdere in h casu.igit ⁊c.ꝯña nota
est diligēter ispiciēti.ꝓbo an̄s:q2 tātū quātū ipet' inferioris
ptis terre ꝯtingētis terrā pōt sursū pellere:tātū ipet' medie/
tatis supioris pellit deorsū:q2 iferior medietas nō pt ei tātū
resistere:sic terra iferiori medietati:⁊ cū h ḡuitas terre resi/
stit:q̄re q̄diu durat pulsio deorsū ab ipetu ptiū supioꝝ est
maior cā q̄etis q̄ mo'.imo ob hāc ꝯcussionē ab ipetu ptiū ꝯ
6ᵃ inuicē frāgunt durissimi lapides qn̄ ab alto cadūt ꝓpt forti
tudinē ipetuū sibiinuicē obuiantiū. ¶ 6ᵃ ꝯ in resilitiōe ḡuis
ꝓiecti ꝯ solidū ē q̄es me'.pꝫ:q2 si terra sphērica ꝓijceret ad
parietē fieret cōpressio terre ex vna pte ꝯsus cētrū:q̄re ⁊c.
7ᵃ deduc rōnē sic in p̄cedēti ꝯne. ¶ 7ᵃ ꝯ nūc infert ꝓbabil'r.q

in oī motu locali reflexo q̄ mobile de p se mo' ante ⁊ post:⁊
nō p accñs:est q̄es media.pꝫ:q2 ex q̄ est in trib' casib' expssis
in p̄cedētib' ꝯnibus videt q vbiqꝫ ita fieri:tū vt mihi videt
minime in illis appet. ¶ Sed replicat valde fortiter. p̄ ꝯ Obo 2ᵉ
imaginationē supponēs 2ᵉ ꝯnis ⁊ 4ᵉ:q a p̄ videt q ipet' mo ꝯnis.
uens ꝓiectū subito gn̄et totus:q2 al's mot' violētus nō esset
velo' in p̄n' q̄ in fine. Cuius ꝯᵐ dic' Phs 2ᵒ celi.⁊ pꝫ ꝯña:q2
velo' eēt mo' q̄ ipet' eēt itēsior:⁊ si subito gn̄et ēt subito cor/
rūperet. ¶ 2ᵒ q2 supponit q in ḡui ḡuitas eq̄l'r moueat ⁊ 2ᵉ
resistit:puta q moueat vt 3ᵒ ⁊ resistit vt 3ᵒ:⁊ h nō vr̄ eē ne/
cessariū:q2 lꝫ eadē calitas calefaciat ⁊ resistat ifridicāti:nō tū
equal'r resistit sic agit. ¶ 3ᵒ ꝯ 5ᵃᵐ ꝯnē.q2 si pila cadēs sup ter Obo 3ᵉ
rā q̄esceret:qd moueret eā post sursū:nō ipetus:q2 ingere ꝯnis.
dbilitat ꝯtinue.si igit tpe q̄etis nō pōt eleuare:nec etiā post
poterit:cū post erit debilior. ¶ 4ᵒ ꝯ 6ᵃᵐ ꝯnē:q2 qd sustine/
ret pilā apud parietē:nō ipet' g nat' est mouē ex nā sua:nec
grauitas:put noᵐ est. ¶ 5ᵒ ꝯ 7ᵃᵐ:q2 si faba ꝓijceret ꝯ mola/
rē descēdētē si q̄sceret:sil' q̄esceret molaris.si nō q̄scit:sil'a est ꝯ.
¶ 6ᵒ:q2 si filo mure pede alligato mure currente:ad te non
posses detrahē murē:sine q̄ete me' videt alienū. ¶ Ad ista Solo pᵉ
rn̄r p ordinē. Ad p̄ᵐ q ipet' ille nō subito:sꝫ successiue gn̄at obonis.
in ꝓiectū:iō oꝫ ꝓiciēs p aliud tps eē sil' cū ꝓiecto vt ipetū
itēdat. Cōcedit ēt q mot' violēt' nō est velo' in p̄n':imo ici/
pit a nō ḡdu velocitat. Ad Phm dr̄ q voluit q sit velo' cir/
ca p̄nᵐ.s.modicū post p̄nᵐ. ¶ Ad 2ᵐ q vtus motiua deorsū Ad 2ᵐ
aut sursū tātū resistit violētāt q̄tū iclinat ad locū nālē.ni/
hil eni est ei' resistētia nisi iclinatio ad locū nālē:sꝫ nō est sile
de q̄litatib' alterationis:q2 ꝑ gnōnē mutuā.nā ei' dedit ma
iorē vtutē agēdi q̄ resistēdi:qō nō erat nec̄iū in q̄litatibus
motiuis:eo q nō agūt in ꝯrij:sꝫ solū iclinādo ad locū nālē:
de h plus i lib' de gnōne. ¶ Ad 3ᵘᵐ q ipet' facit pilā resilire: Solo 2ᵉ
sꝫ in tpe q̄etis nō pōt:eo q tūc ipet' ptiū supioꝝ cōprimunt obonis.
ptes iferiores:sꝫ postq̄ illa cōpressio est fcā ad tātū ad q̄tū
ipet' sufficit:tūc tot' mouet sursū:⁊ sic i p̄n' pila negt ascēdē
ipetu ptiū supioꝝ ipetū ptiū iferioꝝ ipediēte:⁊ post pōt:g
cessat ipedimētū. ¶ Ad 4ᵐ p idē q ꝓiecto graui ad parie/
tē ipetus ptiū posterioꝝ cōprimit ptes anteriores ⁊ ipediūt
ḡuitatē a motu:vna cū ipetu earūdē partiū anterioꝝ:sꝫ ces/
sante ipedimēto mouet cū ḡuitate totalis ipet' ad oᵐ motū.
¶ Ad 5ᵐ dicūt qdā.q molaris cadēs:tū ipetū aeris p̄cedē/
tis faceret:q nullus fabā ꝯ cū ꝓijcere sufficeret. Et tū aliter
pōt dici:q faba ꝯdēsat sic cera ꝓiecta ad pietē:⁊ p tātū tps
q̄scūt ptes ꝓpīngores lapidi:vel saltē ptes trahētes ꝯdēsa/
tionē:q̄to tpe molare spa'ᵐ corrīdēs ꝯdēsato ptrāsit. ¶ Itē Solo
al'r dr̄ ⁊ credo vere:q molare ab ifinita modica vtute icipit melior.
fabā repellere.actiones eni nāe icipiūt a nō ḡdu:⁊ iō aliquo
deter'ᵐ tpe est ipet' ptiū posterioꝝ fortior i cōprimēdo ptes
anteriores q̄ vt' repulsiua fabe:⁊ iō illo tpe ptes fabe ꝯden/
sant:⁊ faba fꝫ ptes q̄scit:molaris tū ꝯtinue descēdit. ¶ Ad
6ᵐ q in tali retractione muris sine dubio est q̄es me'.pꝫ:q2
oꝫ ipetū iducere in cor' muris maioris vtutis q̄ est resistētia
muris:vt si motiua muris eēt vt tria p toᵐ tps p qō ipet' eēt
maior q̄ duo:⁊ minor q̄ 4ᵒʳ mus q̄sceret:sic satis pꝫ ex ar'
ꝯnis 4ᵉ:vn̄ equal'r ꝓbat illa rō. ¶ Sed qd dr̄m de motib' Dubō.
alijs. ¶ Rn̄r q Phs p̄ncipal'r locut' est de localib':⁊ iō nō Solo.
est magna vis de alijs. ¶ Ur̄ tū posse dici nō eē icōueniēs. Alia so/
q in talib' nō eēt q̄es me' q̄nqꝫ:q2 nō vr̄ ꝓhibēs qn̄ in p̄ in/ lutio.
stāti eē sūme calitati:eēt approximatū frigefaciēs:⁊ iciperet
ipm ifridare:⁊ tūc nō q̄esceret in sūme calido. Eodē mō nō
videt icōueniēs q in p̄ eē ignis cōpleti incipiat corrūpi.seu
etiā q in p̄ instāti cōplete augmētationis iciper diminutio:
sed qn̄ qōlꝫ boꝝ nāl'r fieret si gn̄at p̄us ⁊ post corrūpit:eo
mō quo ꝯtingit eā eē nālē:⁊ sic de alijs:sp eēt q̄es me':sic in
motibus localib' nālib':⁊ h satis testat Phs in l'ra dicens:
frustra fieret a nā q nullo tpe manet inesse. Hoc de scdo.
¶ Quātū ad 3ᵐ pꝫ ex dictis q de vtute sermonis motus cir/ Ut3 solus mot' circularis sit perpetuus.

cularis:iō est ꝑpetuꝰ:ꝛ ꝑ ꝯñs ēt ꝙ nō solus motꝰ circularis ē
ꝑpetuꝰ:sed cū ꝑhs dic̄ motū circularē eē ꝑpetuū:nihil plus
voluit:nisi ꝙ ceᵐ vel aliq̄ sphera celestis:ꝑpetuo moᵣ circu-
lariter. Et h̄ itelligo nālr:fm ꝙ ꝑhs in libᵒ ꝓcedēt:mx̄ ꝙ ēt
illud 3ᵐ de q̄ sermo:vȝ ad silēȝ capi itellīm:verū soᵐ mobile
pᵒ ꝯclō. Solummo ꝑ circula-re ꝑpetuꝰ. circuʳ ꝑpetuo moʳ. ❡ Et tūc iuxta h̄ sit pᵒ ꝯ.Oz nullus aliꝰ
motꝰ ꝓpe dictꝰa circulari est ꝑpetuꝰ:nec ꝑ poᵐ nālē pōt eē
ꝑpetuꝰ.pȝ de motu recto:qꝛ est iter deteriatos termios ꝛ iter
tales neqȝ eē motꝰ ꝑpetuꝰ:put dcm̄ ē. Et ꝯfirʳ:qꝛ vel eēt vio
lentꝰ:ꝛ si sic:nō eēt ꝑpetuꝰ:vel nālis:ꝛ si sic:nō eēt ꝑpetuꝰ:qꝛ
mobile nūq̄ȝ posset attingē eiꝰ terᵐ.mō nā nihil mouet ad fi
neȝ simpʳ ipoīe:iō dicit ꝑhs ꝙ ipoīe est moueri ad terᵐ in
quē ipoīe est motū eē. 3ᵒ ꝯfirʳ idē:qꝛ nō sūt motꝰ recti nāles
nisi a meᵒ ad meᵐ:sic pȝ ex 5ᵒ buiꝰ:mō nl̄lus eoꝝ est ꝑpetuꝰ.
Et 4ᵒ:qꝛ nullus mobilis recti suba est ꝑpetua.igr̄ nec motꝰ.
ꝯña tȝ e x̄ dict:qꝛ ad vnitatē motꝰ reqrit̄ idētitas mobil.aīs
pȝ:qꝛ oē mobile recte hȝ māȝ:ꝛ est ḡue vl̄ leue:ꝛ ꝑ ꝯñs cor
ruptiᵇˡᵉ. ❡ Deide pʳ idē de gnōne/corrupᵗⁱᵒⁿᵉ/augmētatiōe/di
minutiōe/ꝛ alteratiōe/qꝛ hec oia sūt iter dtermiatos terios:vt
gnō ꝛ corruᵒ iter eē ꝛ nō eē:ꝛ augmēᵒ ꝛ diminutio iter q̄ntᵗᵉˢ
maiores ꝛ minores.mō iter talia neqȝ eē ꝑpeᵒ motꝰ. Jteȝ vt
dcm̄ est:mobiliū ꝓpe illis motibꝰ nihil ē ꝑpetuū. Jtē illi mo
tus sūt ꝑ ꝑ genē ꝛ rōne alicuiꝰ determiati termini:ꝛ iō nequeūt
eē ꝑpetuū. Deide de alteratione ꝓpe dicta idē pȝ:qꝛ est iter
ꝯria.ꝯrioꝝ aūt nō est ifiᵃ distātia:ꝛ ꝑ ꝯñs iter ea nō sit ifinitꝰ
Obo pᵃ. motꝰ. ❡ Sȝ ꝯ:qꝛ alteraᵒ orbiū celestiū de minore lumie ad
maiꝰ in ꝑtibꝰ ad q̄s moʳ sol:est ꝑpeᵃ:ꝛ remissior i ꝑtibꝰ a qbᵒ
moʳ. Cōfirʳ:qꝛ celū ꝑpetua alterat̄ sȝ magis ꝛ minꝰ lumino-
2ᵒ sum in diuersis suis ꝑtibꝰ. ❡ 2ᵒ qꝛ aliqd posset ꝑpetuo mo-
ueri circa corpꝰ colūnare trāseūdo ipm sȝ gyros lineꝫ gyra-
3ᵒ tiue in ipm ptēse. ❡ 3ᵒ qꝛ circa exagonū aliqd posset ꝑpetuo
moueri circuiᵗᵒ. ❡ 4ᵒ qꝛ in spaᵒ recto aliqd posset ꝑpeᵒ mo-
ueri retardādo motū sꝑ in duplo:in ꝑte ꝓportiōali posterio
ri:vt dcm̄ est i liᵒ.6. ❡ 5ᵒ qꝛ i 4ᵒ hꝰ suppoʳ ꝙ in ifiᵐ pōt meᵐ
rarefieri:ꝛ ꝯstat ꝙ nō i tp̄e finito.ḡ rareᵒ pōt eē ꝑpeᵃ. ❡ 6ᵒ qꝛ
si meᵐ eēt tale in raritate ꝛ dēsitate vt moˡᵉ in ꝑte posteriori
ꝓporˡˡ in duplo tardiꝰ moʳ:ꝑ illō moʳ moˡᵉ rectū vno motu
Solo. ꝯtinuo tp̄e ifinito sine reflexiōe. ❡ Ad h̄ rñᵒ. Ad pᵐ pt dici
Contra. vnoᵒ:qō illumiatio nō ē ꝓpe altatio:qꝛ nō ē iter ꝯria. ❡ Sȝ
Solo. aduersariꝰ replicabit:ꝙ vtiqȝ ē ꝓpe motꝰ. ❡ Et iō pōt dici
alr:ꝙ vel loquēs loʳ de illumiatiōe i ordie ad totū celū:vl̄ in
ordie ad ꝑtes:si in ordie ad totū:tūc ꝓpe nō ē mutatio:neqȝ
motꝰ reᵘ totiꝰ:cū totū celū sꝑ eq̄ mltū actu hēat de luie. Naȝ
si in vᵃ ꝑte ꝑ accessiȝ solʳ lumē itenʳ:i oᵃ ꝑte ꝑ recessiȝ ꝓporʳ
remittit̄. Si aūt loq̄t i ordie ad ꝑtes:tē mutaᵒ q̄ fit fm lumē
nō ē ꝑpeᵃ:qꝛ nec ꝑpeᵃ itenᵒ nec ꝑpeᵃ ē remissio.mō ois mu-
tatio celi sȝ lumē ē itenᵒ vel remissio:ꝛ pt poni exᵐ.si sor.sȝ
vnā medieᵗᵉˢ dealbaret̄ ꝛ silʳ sȝ aliā denigraret̄:ēt pᵒ medie-
tatē sȝ easdē medieᵗᵉˢ oppᵗᵒ mō mutaret̄:ꝯstat ꝙ q̄uis illō
corꝰ sꝑ mutaret̄:tñ nulla illaꝝ mutationū esset ꝑpeᵃ. ❡ Ad
alia qnqȝ dr:ꝙ bñ ꝓbāt ꝑ poᵗˢ supnālē:deiceps ꝑpeᵒ aliqd
posse moueri alio motu q̄ȝ circulari:sed nō ē nālr poīe:ꝛ iō
nō ē ꝯ ꝯnē. Casus.n.oēs sȝ q̄s ꝓcedūt rōnes nō pñt ꝟifica-
ri nisi ꝑ poᵐ supnālr agētē:nullū.n.talr moˡᵉ posset ꝑpetuo
2ᵒ mouē sine miraculo. ❡ 2ᵒ ꝯ:motꝰ circularꝭ pt eē ꝑpetuꝰ:ad
itellīm pᵒ dcm̄:qꝛ ē ab eodē in idē sine reflexiōe.ꝛ iō nullibi
reꝑiri pōt rō starᵒ. Jteȝ motꝰ celi ē actꝰ ꝑpetuꝰ:vt dicet̄ h̄ ce-
li:ꝛ motoris ꝑpetui ꝛ itrāsmutaˡᵉ. Jtē nō ē ꝑ ꝑ genē:qꝛ ipsius
corpis moti circularit̄ ꝑfectio ꝯsistit i ꝯtinuo moueri:ꝛ iō nō
3ᵒ pōt rō getis opare:quare nō ē posis ꝑ nāȝ. ❡ 3ᵃ ꝯclō. Solis
motus circularis est ꝑpetuus:seqtur per exponētes ex pmis
4ᵒ trac. duabus.h̄ de 3ᵒ.ꝛ per ꝯñs de toto tertio notabili.

T.c.78. Quarto ꝛ vltio est nōnᵐ ꝙ in 4ᵒ ꝛ vltᵃ ꝑte hᵒ octaui.
Mouens fiᵐ nō mo ꝑhs pᵒ ꝓbat ꝙ ipoīe ē mouēs fiᵐ mouere ꝑ
ueri per tē- tp̄s ifiᵐ. Et supponit pᵒ ꝙ si mouēs ē finitū:ēt oȝ moˡᵉ eē fiᵐ.
pus iafᵐ. Si.n.mobile eēt ifiᵐ vtᵒ mouētis nō excederet vtutē mobi-
lis:ponit igr̄ ꝙ mouēs sit.a.ꝛ moˡᵉ.b.ꝛ tp̄s infiᵐ ꝑ qō mouet
sit.c. 2ᵒ supponit ꝙ medietas ipsiᵒ.a.moueat medieᵗᵉˢ ipsiᵒ
b.ꝛ dicit ꝙ i minori tp̄e mouebit eā q̄ȝ ē totū tp̄s in q̄.a.mo-
uebit.b.ꝛ dr̄ patere ꝙ mouet eq̄ veloʳ:sic pȝ ex rl̄is septimi:
ꝛ ꝓbaᵐ est in 6ᵒ ꝙ ꝑs minus tp̄s opponit ad ꝑtrāseūdū aliqō
sigᵐ q̄ȝ totū:sic cūꝰ medietas nauis trāsit aliqō signū q̄ȝ tota
nauis. 3ᵒ scʳ ꝙ tp̄s in q̄ ꝑs moʳ nō erit ifiᵐ.pȝ:qꝛ est minꝰ q̄ȝ
totū.mō oē tp̄s minꝰ alio ē finitū. 4ᵒ supponit ꝙ si ab.a.au-
ferant̄ ꝑtes eq̄les ipsi medietati.a.tādem cōsumit̄. Ex qbus
seʳ ꝙ medietas.a.mouebit medieᵗᵉˢ.b.i tp̄e finito:ꝛ pari rō-
ne 2ᵃ medietas.a.mouebit 2ᵃᵐ medieᵗᵉˢ.b.in tp̄e finito.ḡ toᵐ
a.mouebit toᵐ.b.i tp̄e finito ꝛ nō ifiᵗᵒ.ꝙ fuit ꝓbāᵐ.ꝛ pȝ ꝯña:
qꝛ oē tp̄s cōpoᵐ ex tp̄ibꝰ finitꝭ ꝛ magnituᵈᵉ ꝛ multiᵗᵉ ē finitū.
❡ Sed statiȝ est dubiū. Utrū h̄ rō sit bona:ꝛ arʳ ꝙ nō:qꝛ pᵒ Dub. pᵐ
supponit fl̄m in h̄ ꝙ dic̄ motorē ꝛ mobile eē diuisibilia:dicet
eniȝ aduersariꝰ:ꝙ motor est deꝰ q ē idiuisibilis:ꝛ moˡᵉ celū:
qō ēt a nālibꝰ idiuisibile ponit̄. ❡ 2ᵒ qꝛ si sit bona:pʳ eq̄lit de 2ᵒ
oi motore celesti:ꝛ sic oēs eēnt ifiniti:qō nō ē vex.ꝛ pȝ ꝯña:
qꝛ qīȝ motor mouēs aliquā spherā celestē mouet eā tp̄e infi
nito. ❡ 3ᵒ qꝛ diceret̄ ꝙ vtꝰ q̄ntacūqȝ ꝑua sufficit ad mouen- 3ᵒ
dū ifinito tp̄e:dum tñ sit itrāsmutabilis:ꝛ iō nō reqrit̄ ifini-
ta. ❡ 4ᵒ diceret̄ ꝙ lȝ vtus finita nō sufficit mouē tp̄e ifinito 4ᵒ
in ꝑtrāseūdo scʳ aliqō sigᵐ:tñ nō ꝓbat qn pōt mouē ifinito
tp̄e ifinitꝭ reiterationibꝰ. ❡ 5ᵒ si rō valeret:seq̄ret̄ ꝙ nullus 5ᵒ
motor moueret ifinito tp̄e:qō est ꝯ ꝑhm in h̄ 8ᵒ:ꝛ pȝ ꝯña:
qꝛ ꝑs mobilis ꝑtrāsit sꝑ suū spaᵐ citꝰ q̄ȝ totū:ꝛ q̄cūqȝ moto
re moueat̄:q̄re in tp̄e finito:ꝛ ꝑ ꝯñs ēt totū solū in tp̄e finito
moueret̄ a suo motore:qꝛ q̄lȝ ꝑs aliquotiēs sumpta cōstituit
suū totū aut maiꝰ. ❡ 5ᵒ q̄rit̄ vtrū ꝑhs loʳ de ifinitate dura-
tionis seu finitate eiusdē:ꝛ h̄ nō:qꝛ dicit ꝙ in magnituᵈᵉ fini-
ta nō pōt eē vtus ifinita:qō fl̄m ē de ifinito durationis.vtus
eniȝ solis est ifinite durationis:q̄uis sit magnituᵈᵉ finite.vel
loʳ de finitate fm vigorē:ꝛ sic sua ꝯ vi fl̄ꝫ:cū motor lune vel
solis moueat ifinito tp̄e:ꝛ tñ ē finitꝰ sȝ vigorē. ❡ De rōnes Dubō in
sūt fortes ꝯ rōnē Ari.ꝛ iō sufficit dicē euasionē ꝛ rōnē defen
dere. ❡ Ad pᵐ dicit Coᵐ ꝙ Ar.ponit illū ꝓcessuȝ soluȝ ad
ostēdēdū ꝙ pmꝰ motor sit idiuisibilis:iō nō supponit simplr
pᵐ motorē eē idiuisibile:sȝ supponit ꝙ eēt diuisibilis si eēt in
magnitudie extēsus sic aduersariꝰ diceret.eēt.n.diuisibilis sic.
ꝙ hēet ꝑtē ex̄ ꝑtē.iō sȝ Cōmeᵗᵒʳ ꝯcluʳ h̄ ꝙ ipoīe ē vtutē ex-
tēsaȝ in magniᵗᵘᵈᵉ mouē ꝑ tp̄s ifiᵐ:ꝛ h̄ sufficit ad ꝯcludēdū ꝓ-
positū.vñ arʳ sic. Si pmꝰ motor eēt extēsus in magniᵗᵘᵈᵉ sicut
dicit aduersariꝰ:vel eēt finitꝰ:ꝛ sic nō moueret ꝑ tp̄s ifiᵐ sicut
rō tacta ꝓbat:vel eēt ifinitꝰ ꝛ h̄ nō:qꝛ vel eēt in magnitudie
finita extēsus:ꝛ h̄ nō:qꝛ nᵒ talis pōt eē ifinita:vel in magniᵗᵘᵈᵉ
finita:ꝛ h̄ nō.sicut postea ꝓbabit̄. ❡ Alr rñdet Egidiꝰ.ꝙ lȝ Solo 2ᵒ Egidij.
motores celestes sint idiuisibiles:tñ bñ vnꝰ est maior vel po-
tētior alio:vt ille q pōt mouē maiꝰ moˡᵉ. ꝑōt igr̄ vnꝰ motor
imaginari subduple poᵉ ad motorē orbis lune ꝛ subduplū
mobile corrñdēs ei:imo sic posset fieri casu. loquēdo:ꝛ tūc
ille eēt vt dimidius reᵘ motorꝭ orbis lune:ꝛ moˡᵉ eiꝰ vt dimidiū
reᵘ sphere lune:ꝛ de tali mō dic̄ ꝙ loq̄bat̄ ꝑhs. ❡ Ad 2ᵐ Ad 2ᵐ
ꝯcedit̄.ꝙ Ar.itendit oēm motorē orbis celestis eē ifiᵐ:ꝛ ꝙ
motor sphere lune eēt ifinitꝰ h̄ mō ifinitus.sic post apparebit.
❡ Pro 3ᵒ dubiōne est sciēᵐ.ꝙ ifiᵗᵃᵗᵉ vtutes pōt imaginari 2ʳ. Ad 3ᵐ
Uno in vigore:ꝛ eēt ifinita vtꝰ vigoris:q̄ oi veloᵗᵉ q̄ntūlȝ pos
set mouē velociꝰ:ꝛ oi moˡᵉ:dato q̄ntūlȝ posset mouē maius:ꝛ
de h̄ nō loʳ h̄ ꝑhs:qꝛ vt dictū ē:ipse loʳ ḡnalr de oibꝰ moto-
ribꝰ celestibꝰ.mō notū ē ꝙ motor sphere lūe nō sit ifiᵗᵉ vtutis
in vigore:eo ꝙ ē minoris vtutis q̄ȝ motores orbiū supioꝝ.mo
uet.n.minꝰ moˡᵉ. Alia ē ifinitas vtutꝭ in duratiōe:ꝛ ē q̄ motor
ifinito tp̄e durat:ꝛ de hac vi ꝑhs eē locutꝰ.sic.n.ois motor
celestis est ifinitꝰ:qꝛ mouet ꝑ ifiᵐ tp̄s. ❡ Sed replicat̄:quia Replica
ꝑhs loʳ de ifinitate cui repugnat eē i magniᵗᵘᵈᵉ:mō ifinitꝭ du-
rationis nō repugnat eē in magnitudie. Jtē tūc ꝑbō ꝑhi pe
teret pnᵐ:qꝛ tūc ꝑ minus notū ꝓbaret magis notum:magis
enim

enim notū est. ꝙ virtus que mouet īfinito tpe sit infinita du
Solō. ratione ꝗ̄ sit duratio eius. ⁋ Rn̄deť ꝙ īfinitas durationis
Infinitas est duplex. Una est ī essendo: ⁊ h̄ cōuenit mere pme loquēdo
durationis nāliter ⁊ oīb' ꝑpetuis. Alia est in agēdo seu mouēdo. Et est
duplex. itez̄ duplex. vna actualis: alia possibilis: actualis dr̄ virtus
actiua semꝑ manēs simul sine sui mutatiōe hn̄s omne qd̄ ex
eius pte reqriť ad eius agere ꝑ infi^m tēpus. potētialis vero est
virtus actiua nata mouere ꝑ ifi^m tꝑs: nō tn̄ simul hn̄do oēm
dispōnē que ex pte eius reqriť ad agere. p° est in motoribus
īdiuisibilib': eo ꝙ sine sui quacūqz mutatiōe: saltē nāliter lo
quēdo: īfinito tpe mouēt. z° est in corporib' celestib'. mouēt
eniz īfinit° tpe inquātū sunt mota: ⁊ iō nō hz oēm dispōnē si
mul que ex pte eoꝝ reqriť ad agere: cū mot' eoꝝ reqriť quē
nō hn̄t totū simul: ꝑ h̄ tūc pz Phm voluisse ꝙ motores ce
lestes sunt īfinite v̄tutis in duratione actuali: ⁊ tali repugnat
eē in magnitudine: eo ꝙ quelz actiua virtus in magnitudine
pōt ꝑ motū magnitudinis acqrere nouū motū ⁊ nouā virtu
tem agēdi in ordine ad passuz. ⁋ Et ꝑ h̄ pz qd dōm est ad
p^am rōnē factā. ⁋ Et ad scdaz dr̄: ꝙ lz notū sit p^m motorē
eē īfinite durationis: nō tn̄ notū erat ꝙ est infinitus in dura
tione actuali: ⁊ iō h̄ Phs ꝓbauit hic. ⁋ Per h̄ pz qd dōm
ad tertiā dubōnez. vnū eniz est ꝙ sufficit ad hāc īfinitatē: de
qua Phs loqtur quelz virt' intrāsmutabilis: sed illa nō repe
riť nisi in motorib' celestib': ⁊ iō ꝓbauit in illis eē hāc infi
Ad 4^m nitatē. ⁋ Ad 4^m dr̄. ꝙ nō aliter motor de quo Aristo. logť
mouet ꝑ infi^m tꝑs ꝗ̄ īfinitis reiterationib' seu circularib' cir
ca idē punctū: ⁊ h̄ sufficit ad cōcludēdū ipm esse infi^m: iuxta
Ad 5^m modū dictū ⁊ dicendū. ⁋ Ad 5^m dicit Egidius. ꝙ qr pmus
Egidius motor mouet p^m mobile īfinitis reiterationib': iō dz cōpa
rari ad ipm tanꝗ̄ īfinities acceptum: cuius ptes imaginarie
sunt celū semel vel bis vel cēties: ⁊ sic de alijs acceptis: ⁊ sic
videť ꝙ pars prius transiť ꝗ̄ totū: qr in minori tpe pus trā
seunť due circulatiōes ꝗ̄ decē: ⁊ decem ꝗ̄ viginti ⁊ sic dein
ceps. Propter qd̄ quilibet orbis celestis: put ad ipm opanť
motor ⁊ mobile infi^m: qr est mobile finitū īfinities acceptū: ⁊
ideo nō est ibi medietas vel 4^a: qr est ꝯm hūc moduz omni
imaginabili finite maioritate rō nō cōcludit: qr fundať sup h̄
ꝙ mobile celeste hēat ptes aliquotas finitas: qd̄ est ꝯ modū
Ad 6^m dictū. ⁋ Ad 6^m pz ex dictis. ꝙ Phs loquiť de īfinitate du
rationis actualis v̄tutis actiue: ⁊ tali repugnat eē in magnitu
T. c. 78. dine: vt dictuz est in tertia dubitatione. ⁋ Scdo ꝓbat ꝙ in
magnitudine finita nō est v̄tus īfinita ⁊ pmittit ꝙ maior po
tentia vel eq̄lis mouet idē mobile vel eq̄le in minore tpe: ⁊
hoc est qr velocius. Scda suppō est. ꝙ si eēt v̄tus īfinita mo
tiua mobilis: ipsa moueret in minori tpe idē mobile ꝗ̄ que
libet finita. 3° pmittit ꝙ oīs motus est in tpe nō in instanti.
⁋ Ex qb' format suā rōnē. Si in magnitudine finita eēt vir
tus īfinita: seqť ꝙ virtus finita ⁊ īfinita moueret idē mobile
eadē velocitate: ꝯn̄s est ꝯ scdaz suppōnē: ⁊ ꝓbať ꝯn̄a: quia si
po^a īfinita moueat aliqd̄ mobile: mouebit ipm in aliquo tpe:
per 3^am suppōnē: qd̄ tꝑs voceť. a. ⁊ capiať virtus finita q̄ mo
ueat ēt illud mobile: cōstat ēt ꝙ mouebit in tpe: lz minori: qr
ipsa est minor: voceť igiť ei' tꝑs. a. b. tūc est certa ꝓportio tē
poris. a. b. ad tēpus. a. eo ꝙ vtrūqz est finitū: ⁊ talia sunt inui
cem ꝓportionalia. Sit igiť ꝙ sit maius in centuplo ꝗ̄. a. q̄re
si virt' finita centupleť in ꝓportiōe: seqť ꝙ centies veloci'
mouebit: igiť in subcētuplo tpe. igiť in tpe. a. ⁊ sic virtus fini
ta centuplata re^a pme ⁊ īfinita mouebūt eque velociter idez
T. c. 80. mobile: qd̄ est ꝓpo^m. ⁋ 3° ꝓbat ꝙ etiā in magnitudine īfini
Infinita ta nō pōt eē virt' finita: ⁊ intellige extēsa ꝑ illā magnitudinē:
magnitu- ⁊ intelligit Phs ꝙ ꝗ̄uis magnitudo īfinita esset ad imagina
dine nō pt tionē: totalis v̄t' ei' nō posset eē finita. ⁊ ꝓ pmittit: ꝙ lz qn̄qz
esse virtus in minori corpore est maior virt': vt in paruo plūbo maior
finita. grauitas ꝗ̄ in duplo ligno: tn̄ in corporib' penit' eiusdez rō
nis: ꝑterꝗ̄ in quātitate: semꝑ in maiore est maior virtus. z°

premittit ꝙ magnitudo infinita in qua poniť virtus finita ꝑ
aduersariū sit. a. b. de qua sumať pars finita que voceť. b. c.
⁊ sit. d. mobile qd̄ illa pars finita pōt mouere: tūc igitur. b. c.
mouebit. d. mobile ꝑ aliqd̄ signū in aliquo certo tpe: qd̄ sit. e.
⁋ Ex qbus inferť 3° suppō. ꝙ capiať de magnitudine. a. b.
dupla pars ad ptē. b. c. illa mouebit mobile. d. in duplo velo
cius: qr a ꝓportiōe in duplo maiori: eo ꝙ in dupla magnitu
dine erit in duplo maior virt': ⁊ sic in medio tpis. e. ꝙ dimi
diū tēpus voceť. 3. e. ⁊ sic augēdo. b. c. ꝯm quācūqz ꝓportio
nez volueris: nunꝗ̄ ꝯsumabit magnitudinē īfinitā. a. ⁊ semꝑ
minorabiť tꝑs. Tūc ex illis format rōnē suā sic. Illa v̄tus est
īfinita que mouet veloci' ꝗ̄ quecūqz finita: sz v̄tus magnitu
dinis. a. b. mouet veloci' ꝗ̄ q̄cūqz finita: igiť est īfinita: quod
est ꝯ aduersariū. maior nota est: ⁊ minor declarať: qr virtus
ipsius. a. b. mouet veloci' ꝗ̄. b. c. quātūcunqz multiplaceť: eo
ꝙ ꝑ tertiā suppōnē. b. c. nō pōt totiens accipi ꝙ trāseať ma
gnitudo īfinita. mō oīs v̄t' finita excederet. a. b. c. aliquotiēs
multiplicata: igiť virtus totalis. a. b. mouebit veloci' ꝗ̄ qd̄
cunqz finitū. ⁋ Aliā rōnez ponit sz nō est vis. ꝓbat. n. ꝙ ex
oppo^o sue ꝯnis: scz ꝙ po^a corpis finiti ⁊ po^a totalis corporis
īfiniti: imo toti' ⁊ pars mouerēt idē mobile eadē velocitate:
⁊ ꝯn̄a satis pz ex deductiōe rōnis ꝯnis ꝑcedentis. ⁋ Sed ꝯ Impu-
hos Arist. ꝓcessus p° dubitať: qr in p^a rōne vr̄ supponere ꝙ gna° p°
mobile qd̄ moueret virt' īfinita. si eēt: ēt mouere pōt virtus
finita: qd̄ est simpl'r fl'm. nō eniz opz ꝙ v̄tus possit illud qd̄
minus pōt. ⁋ z° qr supponit ꝙ v̄tus finita pōt q̄ntūlz mul z°
tiplicari. hoc. n. vr̄ fl'm: qr v̄tus intelligētie nō pōt augeri: sicut
nec virt' totius celi. ⁋ 3° dicit beat' Thomas. ꝙ illud qd̄ ali 3°
cui debeť nō auferet ab eo ꝑꝑ pōnez cuiuslibet alteri'. mō
motui de ꝑ se ꝯuenit eē in tpe ⁊ nō instāti. igiť ꝑꝑ pōnez infi
niti nō remoueť a motu eē in tpe: cuius tn̄ ꝯriū ꝑtendit ratio
Ari. ⁋ 4° Cōmētator 12° meta^ce. sic arguit. Idē est iudiciū: 4°
siue v̄tus īfinita sit in magnitudine siue extra. vtrobiqz eniz
maior virt' veloci' mouet ꝗ̄ vel ratio Phi nō valet vel sim
pliciter nulla erit v̄tus īfinita: qd̄ tn̄ est ꝯ Phm in h̄ octauo.
⁋ 5° iuxta idē: ad maioritatē v̄tutis scz maiorat' velocitatis 5°
sic maioratio diuturnitatis. ꝗ̄ si eēt virtus īfinita ipsa siue in
magnitudine siue extra: veloci' moueret in ifi^m: ⁊ diuturni'
moueret: qd̄ nō est poīe. ⁋ 6°. qr manī^m est ꝙ rōnes ille so 6°
lūz ꝓcedūt de īfinitate vigoris ⁊ pz in p^a ꝓbōne hui' nobili.
igiť nō loquebať vt dictū ē de īfinitate durationis: ⁊ sic sylls
quē Phs facit ex his ꝓbatis peccat ꝯm fallaciā equocatio
nis: vn̄ sylls erit h̄. Nulla po^a īfinita est in magnitudine: pmus
motor est po^a īfinita: qr īfinito tpe mouet: vt pus ꝓbabať: ꝗ̄
nō est in magnitudine: ecce maiorē h̄ ꝓbatā intelligi de īfini
tate vigoris ⁊ minorē pus ꝓbatā de īfinitate durationis q̄re
pz equocatio. ⁋ Ad has rōnes rn̄deť sustinēdo rōnes Phi. Solo p°
⁋ Ad p^am ꝙ Phs vult ꝙ dato mobili qd̄ v̄t' finita pōt mo
uere: illud ēt virtus īfinita pōt mouere ⁊ velocius: qr pōt mi
nus h̄ ēt pōt maius: ⁊ sic nō ꝓcedit pma. ⁋ Ad z^m dr̄. ꝙ ꝯm Ad z^m
veritatē: qualz v̄tute finita data q̄ntūlz maior pt fieri a p^a cā: ⁊
sic Aristo. supponit verū. Aut si h̄ nō placet qr forte non fuit
mens Phi. Dicať ꝙ Ar. illud supponit ab aduersario ponē
te virtutē īfinitā in magnitudine. si eniz ita eēt: tūc virt' fini
ta quātūlz posset augeri: sumēdo ⁊ augēdo eā a v̄tute īfinita
diuisibili quā ponit aduersari'. Uel dicať ꝙ logť ꝯm imagi
nationē: ⁊ deducit ad vnū simpl'r imaginabile. ⁋ Ad 3^m dr̄. Ad 3^m
ꝙ illud qd̄ alicui ꝑ se ꝯuenit nō auferť ab eo ꝑ pōnez cuius
cūqz posīs: sz nō est incōueniēs ꝙ auferať ab eo. i. ꝙ seqťaf
hoc nō ꝯuenire ꝑ pōnez ipossīs. ⁋ Ad 4^m dicit beat' Tho Ad 4^m
mas. ꝙ nō est sile de virtute extēsa in magnitudine: qr illa est Tho.
agens nāle ⁊ semꝑ agit ꝯm vltimū sui posse: ⁊ iō si eēt īfinita
moueret in istāti: ⁊ de v̄tute sepata a magnitudine: qr illa est
libera ⁊ nō agit tātū quātū pōt: sz tātū q̄ntū vult ⁊ verē dicit.
⁋ Sed forte ꝙ Arist. nō ita dixisset eo ꝙ ꝑꝑ imutabilitatē Contra

voluntatis diuine nō credidit deū eē liberū libertate oppo-
R. ppā sitionis. ¶ Jō pōt dici q̄ Arist. voluit q̄ nulla virtus actua
lis īfinita siue in vigore siue in duratiōe: est in magnitudine:
ꝛ q̄ manifestū est ꝑ q̄d nōis v̄tutis īfinite durationis actua-
lis: q̄ nō dʒ eē in magnitudine: q̄ dʒ eē intrāsmutabilis: ideo
Aristo. ꝓbat de īfinitate vigore. Et forte ꝯcessisset q̄ nō vlr
ꝯcludit: q̄ nulla sit virt⁹ īfinita in vigore: q̄uis pro suo ꝓpo-
sito sufficiebat sibi ꝯcludere de v̄tutib⁹ in magnitudine exi-
Ad 5ᵐ stētib⁹. ¶ Ad 5ᵐ dī: q̄ nō ſm idem dī v̄tus īfinita in vigore
ꝛ in duratiōe: imo stat aliq̄d magis durare ꝛ eē minoris vir-
tutis: ꝛ ēʒ. ꝛ iō nō est incōueniēs q̄ sit v̄tus īfinita in duratio-
ne actuali: nō tn̄ in vigore: ꝛ sic īfinito tp̄e mouet: ſʒ nō īfinita
Ad 6ᵐ velocitate. ¶ Ad 6ᵐ dī q̄ Phs hic vlīter itelligit de omni
mō actuali īfinitatis: ꝛ sic formabit rō sine quacūqʒ equiuo
catiōe sic. Nulla v̄tus īfinita siue in vigore siue in duratione
actuali est in magnitudine: motor p̄m⁹ est virt⁹ īfinita ad mi
nus in duratiōe actuali: g̊ nō est in magnitudine. ¶ 3° ꝓbat
T.c.82. Phs q̄ ꝓiectū post exitū a ꝓiciēte nō mouet̄ ab aere ipm
deferēte simul moto a ꝓiciēte: q̄ querit̄ vn̄ ille aer mouet̄
post remotionē a manu ꝓiciētis: ꝛ nō posset ꝯuenienter dici.
¶ Unde 4° ꝓbat q̄ ꝓiectū mouet̄ ab aere ipulso a ꝓicien
te simul pellēte aliū aerē ꝛ ꝓiectū ꝛ scd̄s aer mouet 3ᵐ aerē:
ꝛ simul ꝓiectū: ꝛ sic deinceps. Ex quo īfert q̄ mot⁹ ꝓiectionis
nō est ꝓprijssime ꝯtinu⁹: q̄ lʒ ꝓiectū solidum q̄d mouet̄ sit
vnū ꝛ idē: tn̄ aer sil' pulsus ꝛ simul pellēs est ꝯtinue alius ꝛ
alius: q̄re nō est idētitas mobilis. ¶ 5° ꝓbat q̄ ꝓiectum nō
mouet̄ ab aere ꝑ antiperistasim: ꝛ diceret̄ moueri ꝑ antiperista
sim si ipm ꝯtinue vltra pelleret̄ ab aere sequēte ne fieret va
cuū. Dicit igit̄ Phs si sic moueret̄: oporteret q̄ ipm ꝓiectū
oīa posteriora sequerent̄ ꝑ lineā rectā: q̄d nō est ꝯueniens: ꝛ
pʒ ꝯn̄a: q̄ sic ꝓiectū mutaret locū: ita tātus aer sequēs itrās
illuʒ locū iterꝫ scd̄s aer tantus itrans locū p̄mi ꝛ 3° scd̄i: ꝛ sic
T.c.83. vsqʒ ad celū. ¶ 6° ꝓbat q̄ p̄mū mouēs vnū ꝛ idē extrīs mo-
uet semꝑ: q̄ opʒ p̄mū motū eē sempiternū, ꝯtinuū, ꝛ regula-
rem, ꝛ h̄ eē nō posset nisi vnus ꝛ ideʒ motor semꝑ moueret
idē mobile. g̊ ꝛc̄. maior pʒ ex dictis. ꝛ minor pʒ: q̄ mot⁹ ꝓie-
ctionis nō ꝓp̄e dī vnus: eo q̄ sit ab alio ꝛ alio motore ſʒ mo
dum p̄missū in 4° ꝓpōne hui⁹ nōbilis: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ad vnitateʒ
ꝓp̄e dictā mot⁹ re' vnitas motoris: ꝛ ēt si motor diuersis tp̄ib⁹
eēt alius ꝛ alius: vī vno tp̄e mouere velocius q̄ʒ alio ꝓp mo-
T.c.84 toris diuersaʒ virtutē: ꝛ sic nō eēt eius mot⁹ regularis. ¶ 7°
ꝓbat q̄ p̄mū mouēs est in circūferētia supiori mobilis p̄mi:
q̄ ibi ei⁹ maxim⁹ appet effect⁹: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ibi magis īfluit. q̄re
illi vī eē ꝓpinquior. mouēs. n. īfiᵐ magis īfluit in ꝓpinquiuʒ q̄ʒ
T.c.86. in distās. ¶ 8° ꝛ vlti° ꝓbat q̄ p̄mus motor est simplr̄ idiui-
sibilis. ꝑ sic: q̄ si h̄ēret magnituᵈᵉ vel h̄ēt eā īfinitā: ꝛ hoc nō:
q̄ nulla est talis: vt pʒ ex dictis in 3° libᵒ: vel soluʒ finitā: ꝛ h̄
nō: q̄ poᵃ īfinita nō pōt eē in magnitudine finita ꝑ 2ᵐ ꝓba-
toꝝ: mō p̄mus motor est v̄tutis īfinite: eo q̄ vn⁹ ꝛ ideʒ extrīs
mouet īfinito tp̄e ꝑ 6ᵐ p̄missoꝝ: ꝛ talis nō est v̄tutis finite ꝑ
p̄mum p̄missoꝝ. Et hec de toto textu huius octaui.

Difficul-tates. ¶ Hic p̄mo querit̄ vtrū p̄mus motor sit īfiniti vigoris. ¶ 2°
vtrū sit in circūferētia p̄mi mobilis. ¶ 3° an sit idiuisibilis.
¶ 4° vtrū proiectuʒ post exitum a ꝓiciente moueatur ab
aere ipsum ꝛ alium aerem cōtinue vltra pellente.

Utrū p̄m⁹ motor sit vigoris in-finiti. ¶ Pro p̄ istoꝝ est nōnᵐ q̄ p̄ta deo attributa nō ꝓ alio ꝛ alio:
ſʒ simplr̄ ꝛ pro vno ꝛ eodē supponūt ꝓp ipsius sūmā simpli
citatē: tn̄ in rōne frequēter dnt: vt oēs vel plr̄es ꝯcedūt itelli
gere maliū: ꝛ q̄uis sui itelligere sit suuʒ velle: nō tn̄ dī velle
maliū: sic in ꝓposito: vigor dei dī in ordine ad effectū: ꝛ dura
tio eius in rōne ad tp̄s: maior enīʒ vigor eēt q̄ maius mobile
aut idē veloci⁹ sufficeret mouere. Sed maior duratio nō a
maius mouēdo: ſʒ a lōgiori tp̄e dī ꝑmanēdo: ꝛ ꝓp hoc nō se-
quit̄ ꝓpoᵐ: vigor dei est īfinit⁹: igit̄ est īfinit⁹ vigor: ꝓp mu
tationē appellationis: q̄ an̄s signāt q̄ sit īfinitus aliquoᵈ: iō
ad ei⁹ veritatē sufficit īfinitas duratiōis. ꝛ ꝑ ꝯn̄s signat q̄ sit
īfinitus in posse mouere veloci⁹ vel maius mobile. ¶ 2° no Nōndū
tandū est q̄ īfinit⁹ vigor dicit̄: q̄ oē mobile daᵐ vel dabile:
ēt quātūqʒ eēt maius pōt mouere. Jtē omni velocitate data
vel dabili ad mobile quātūlibet velocius pōt mouere. ¶ 3° Nōndū
nota q̄ Arist. nō supponit p̄ᵐ motorē eē liberū libertate op-
pōnis: sed cū ponit liberū libertate qua agit sui ipsius grā: q̄
ponit ipm de necītate ꝯseruare mūm p̄mū: alr̄ h̄ēt ꝯcedere
nālīter annihilationē eē possibilem ꝛ creationē: quā nō ponit. Et
si dicas eē liberū libertate oppōnis dicit ꝑfectionē simplr̄. g̊
ſm Phm in p° cause attributiōe. 2° q̄ ēt h̄ est ꝑfecti⁹ in no
bis. g̊ per p̄us est h̄ in deo. Rn̄deret: vt credo: negādo an̄s.
vn̄ reputaret q̄ sic eē liberū dicit mutabilitatē volūtatis q̄
deo nō ꝯuenit. Sed replicaret aliq̄s dōo. q̄ maioris ꝑfectio-
nis eēt ab eterno ꝯseruasse mūdū libertate q̄ʒ bonitate nāe: ꝛ
ideo h̄ eēt de eo asserēᵐ. Rn̄det phs purus: experiētias nā-
les īsequēs: negādo q̄d assumit̄: q̄ ab eterno ꝯseruasse mun-
dū libere ſʒ eū: nec eēt: nec eē posset. ¶ Ad 2ᵐ diceret: q̄ est
ꝑfectiōis in nobis: q̄ est ꝑfectio ſm q̄d: sic eē hoīeʒ: ſʒ nō se'
q̄ sit ꝑfectiōis simplr̄. ¶ His p̄missis rndet̄: q̄ pure loquē- Ad ꝙnē.
do ſm expiētias ꝛ lumē nāle. p̄m⁹ motor nō est īfiniti vigo-
ris: q̄ nō posset mouere veloci⁹ q̄ʒ mouet. g̊ ꝯn̄a est nota ꝑ
2ᵐ p̄missoꝝ: ꝛ an̄s pʒ ꝑ 3ᵐ: q̄ nō est liber libertate oppōnis:
ꝛ iō nō pōt alr̄ velle q̄ʒ nūc vult. 2° q̄ nālis Phs in lumine
nāli ꝓcedēs: nō dʒ ponere aliq̄d nisi sit pure noᵐ: aut ꝑ expe
rientiā aut ex istis deducibile: plus q̄ʒ sui oppoᵐ: ſʒ p̄ᵐ moto
rē eē īfiniti vigoris nō est aliq̄ istoꝝ modoꝝ noᵐ. g̊ ꝛc̄. ma-
ior nota. ꝛ minor pʒ: q̄ oēs effect⁹ q̄ fiunt a p̄ motore in ordi
ne ad videre nr̄m sunt finiti. mot⁹. n. q̄ appet nobis in h̄ lumi
ne est mot⁹ diurn⁹: q̄ finit⁹ est tam velocitate q̄ʒ magnitudi-
ne. ¶ Sed ꝯ. vigor dei ab aliq̄ dato vigore quātūlʒ multi- Obo.
plicato nō pōt attingi. g̊ est īfinit⁹ vigor. ꝯn̄a nota est: ꝛ an̄s
pʒ: q̄ quātūcūqʒ multiplr̄ vigor itelligētie mouētis sp̄herā
saturni nunq̄ʒ attigeret vigorē p̄ᵐ: eo q̄ sp̄ maneret depēdēs:
ꝛ talis nō eq̄ret̄ vigori idepēdēti: q̄lis est vigor dei. 2° q̄ vi
gor dei ꝓducit effectū ab īfinita distātia. s. de nō eē ad eē. 3°
q̄ vigor dei nō h̄ʒ finē nec in duratione nec in magniᵗᵉ. g̊ est
nō finit⁹. g̊ est īfinit⁹. 4° q̄ vigor dei est p̄ᵃ cā: īfinitatis mo-
tus: g̊ dʒ cōpari ad motū īfinitatis: mot⁹ q̄ est magis ꝑ se ꝛ p̄ᵒ:
mō īfinitas mot⁹ mag' ꝑ se ꝛ p̄ ē q̄ sumit̄ ex īfinitate mobil'.
g̊ vigor dei dʒ cōparari ad īfinitatē mot⁹ q̄ sumit̄ ab īfinita-
te mobilis: ſʒ talis est simplr̄ īfinit⁹ vigor. g̊ ꝛc̄. p̄ᵐ an̄s ꝛ p̄ma
ꝯn̄a hui⁹ rōnis sunt satis nota. ꝛ minor pʒ: q̄ cū trib⁹ modis
pōt imaginari īfinitos mot⁹: vel īfinitate mobilis: vel īfiniti
spatij: vel ex īfinitis reiterationib⁹ circa idē cētrū. p̄ᵒ vī esse
magis ꝑ se: ꝛ alij duo magis ꝑ accidēs ꝛ extrīsece: vt videt̄.
5° dicit Egidius q̄ īfinitas durationis est solū extēsiua ꝛ ex
tp̄e: qualis nō est dei. igit̄ deus dʒ eē īfinitus in vigore. 6° q̄
deus est quo maius excogitari nō pōt. igit̄: ꝯn̄a tʒ: q̄ omni
finito cōtingit cogitari maius. ¶ Ad has rōnes responderet Solo.
Phs. Ad p̄mā (vt credo) q̄ vigor dei ab aliquo ꝛc̄. pt̄ in- Uigor dei 2ʳ itelligi.
telligi duplr̄. Uno mō in eē ꝑfectionis eēntialis: ꝛ sic ꝯcede-
ret an̄s ꝛ negaret ꝯn̄am: ꝛ ad hoc vadit ꝓbatio antecedētis
que fundat̄ sup idepēdētia rei. Alio mō in eē seu in ratiōe
vigoris: ꝛ sic negat̄ an̄s: ꝛ ad ꝓbationē dicit̄ q̄ quāuis nunq̄ʒ
fieret vigor īdepēdēs: tn̄ fieret aliquotiēs multiplicatus be
ne maior in mouēdo maius mobile q̄ʒ p̄mus motor moue:
ꝛ etiā velocius. verbi gratia. si itelligētia sp̄here saturni mo-
uet decies minus mobile ꝛ decies tardius. si in cētuplo in ꝓ-
portione multiplicaret̄: moueret equale cuʒ p̄mo motore: ꝛ
eque velociter: si daret̄. ¶ Ad scd̄am q̄ nulla est vel eē pōt Ad 2ᵐ
īfinita distantia: q̄ōqʒ inter eē ꝛ nō eē nulla est distantia. sunt
enim cōtradictoria īter que nihil mediat. Jteʒ dicit̄ q̄ deus
de non esse simplr̄ nihil ꝓducit: loquendo naturaliter pure:
quia omne quod producit de materia ꝓducit presupposita.

¶ Ad 3ᵐ

Ad 3m ¶ Ad 3m bene ꝯcedit ꝙ vigor dei est finitus ⁊ ꝙ est īfinitus
put opponitur finito ꝯdictorie: sed in ꝯne ⁊ in 2o notabili ca'
ꝑuatiue ⁊ trāsumptiue. s. put vigor dr̄ maior virtualr̄: eo ꝙ ma
Ad 4m ius pt mouere: nō aūt q̄a hꝫ extēsionē aut itēsionē. ¶ Ad 4m
ꝙ cā infinitatis motus nō est illa que sumit ex infinitate mo
bilis: qꝛ illa nec est nec pōt eē: cū nequeat eē mobile infini
tum: sed p̄o causa infinitatis motus est ex infinitis reiteratio
nibus circa idē cētrū: ⁊ si btūs Thomas dicit huiꝰ ꝯtrariū: dicas
Ad 5m ꝙ fuit illius intētionis. ¶ Ad 5m dicit ꝙ infinitas duratio
nis nō hꝫ totā virtutē actualē: ⁊ potētialis pōt dici ex tēpore:
eo ꝙ in ea motor nō hꝫ totā virtutē qua agit simul: sꝫ ꝑ mo
tuꝫ successiue ⁊ in tēpore reqrit eā: secus est de īfinitate dura
Ad 6m tionis actiue: q̄lis est motor celestiū. ¶ Ad 6m ꝙ deꝰ est quo
maius excogitari nō pōt ꝑfectione essentiali: sꝫ bene pōt ma
ius excogitari ꝑfectione vigoris. ⁊ Arist. forte negaret illā de
scriptionē dei dicēs: ꝙ nō imaginari: sꝫ credere incōueniens
est. aliqs. n. nō pōt imaginari nō eē deū: ⁊ nihil ex hoc sequit
incōueniēs. ¶ Sic diceret Phūs ꝙ lꝫ aliqs imaginari pt ali
qd deo maius: nihil sequit incōueniēs: ⁊ in oībus his suppo'
p̄m motorē eē deū: cuius declaratio spectat ad 12m metaphy.

2o ¶ Scda ꝯ. Primꝰ motor est īfinitꝰ infinitate durationis acti
ue. hoc pꝫ ꝑ rōnē Phi. etiā qꝛ hꝫ totā virtutē que eternalr̄ pt
Primus motor est infiniti vigoris. agere simul nō ex mutatione quacūqꝫ. ¶ Tertia ꝯ fm veri
tatē ⁊ fidē. Primꝰ motor (supposito ꝙ sit idē ꝙ deꝰ) est in
finiti vigoris. pꝫ: qꝛ hāc ponit fides catholica. veꝝ est ꝙ illa
Dubiū. ex lumine nāli nō pt ꝯuinci. ¶ Sed dices. vtrū p̄o cā est infi
Solo. nite ꝑfectiōis essentialis. ¶ Pro quo p̄ nō. ꝙ ē īfinitas essen
tialis: cū īfinitū addit p̄ro essentiali nō hnte respectū ad opꝰ:
Infinitū duplex. sicut si diceret ꝙ deꝰ est īfinita eēntia vl ꝑfectio. ¶ 2o nōtur
ꝙ infinitū. Uno mō dr̄ idetermiatū. quō i 3o hꝰ mā dr̄ īfim: qꝛ
ad formā recipiēdā idetermināta: ⁊ sic deꝰ est finitꝰ: qꝛ ad eē
bonū determinatus. ¶ 2o infim dr̄ nō finitū vt opponit ꝯdi
ctorie finito: ⁊ dr̄ finitū ꝙ est magnū vel multuꝫ mēsurabile
ꝑ aliqd minꝰ sui gn̄is: ⁊ sic est deꝰ īfinitꝰ. nō. n. est mēsurabilis
nec magnꝰ nec multꝰ. ¶ 3o dr̄ extēsū vl mltitudo qd ꝑ nllꝫ
minꝰ sui gn̄is est mēsurabile: vel ēt intēsuꝫ qd ꝑ nullū gradū
finitū q̄ntūlꝫ multiplicatū est mēsurabile: ⁊ oppo' finito dicto
ꝑuatiue: ⁊ nō est deꝰ sic īfinitꝰ: cū nec multitudinē seu intēsio
nē nec ēt extēsionē hēat. ¶ 4o dr̄ īfinitū ꝑ silitudinē. vn̄ īfi
nitū i magnitudie dr̄ quo nlla magnitudo pōt eē maior: qꝛ oī
finita est maior ⁊ quā nulla minor q̄ntūlꝫ multiplicata pt at
tingere: sic ꝑ silitudinē īfinitā ꝑfectio dr̄ q̄ nulla pt eē maior.
⁊ q̄ est oī alia maior: ⁊ quā nlla minor q̄ntūlꝫ multiplicata pt
attingere. ⁊ iuxta h̄ rndet ad dubm ꝙ deꝰ seu p̄a cā est īfinite ꝑ
fectiōis eēntial' i4o: ēt loquēdo nālr̄: qꝛ eiꝰ ꝑfectiōe negt eē ꝑ
fectio maior: ⁊ est oī finita maior: ⁊ q̄lꝫ finita q̄ntūlꝫ multipli
cata nūq̄ꝫ eiꝰ ꝑfectionē valꝫ attingere. ¶ 2o dr̄ ꝙ cuiuslꝫ spēi
spālissime eēntialis supioris idiuiduū q̄lꝫ idiuiduo spēi spā
lissime eēntialis iferioris ē īfinite ꝑfectiꝰ. pꝫ: qꝛ idiuiduū spēi
inferioris quotiēscūqꝫ multiplicaret in ꝑfectiōe essentiali non
attigeret ꝑfectionē eēntialē idiuidui spēi supioris. ¶ 3o dr̄ ꝙ
nlla eēntia citra p̄m ē infite ꝑfectiōis eēntial. pꝫ: qꝛ q̄lꝫ illaꝝ
ꝑfectionū ē alia ꝑfectio d facto maior. s. ꝑfectio p̄i. Hec de p̄.

An deꝰ sit in circūferētia p̄mi mobilis. ¶ Ad 2m dubitationem dicitur primo: ꝙ (catholice loquēdo)
p̄ma cā est vbiqꝫ potentialr̄ ⁊ eēntialr̄: suppo' ex fide. ¶ 2o
dr̄ ꝙ (in lumine nāli) nō opꝫ ipsaꝫ ponere vbiqꝫ: nec poꝰ nisi
i mobili motu diurno. pꝫ: qꝛ eiꝰ effectꝰ eis imediate attribui
nō repiunt alibi: eo ꝙ oēs alios effectus nālr̄ loquēdo: dici
mus eū facere ꝑ cās scdas. q̄re cū ex effectibꝰ ꝯcludamꝰ cās:
nō vr̄ ꝯcludi euidenter ipm alibi fore ex lumie nāli. ¶ 3o dr̄
ꝙ p̄mꝰ motor p̄ns est ꝑ indistātiā cuilꝫ pti p̄mi mobilis. pꝫ:
poꝰ. n. p̄ns ꝑ indistātiā: ⁊ nō est rō potior q̄re potiꝰ vni pti q̄
alteri. ¶ 4o dr̄ ꝙ q̄uis motor celestis p̄ns est ꝑ idistātiā cui
libꝫ pti sui orbis. pꝫ ꝑ idē ꝑ qd p̄cedēs. Itē cū ꝑ intellm ⁊ vo
lūtatē orbē ⁊ ptes eiꝰ moueat: ⁊ eq̄ hn̄ oēs ptes moueat: non
est rō q̄re diceret vni parti plꝰ p̄ns q̄ alteri. ¶ 5o diceret ꝙ
anthonomasice magis diceret eē i circūferētia maiori sui or
bis: eo ꝙ ibi maiorē effectū facit: qꝛ motū maxie velocē: nō
cū cās ꝑ effectꝰ cogscimꝰ: vt dcm̄ est in ꝓhemio: vbi maiorē
ꝑcipimus effectum per excellentiam magis ibi dicimus esse.
Et h̄ est conclusio quā Phūs intendit de 2o principali.

¶ Quantū ad 3m p̄ncipale sit p̄a ꝯ. vocādo magnitudineꝫ fm p̄a ꝯ. Contra p̄mꝰ motor sit i diuisibilis.
durationē: p̄mꝰ motor est infinite magnitudinis extēsiue fm
Arist. pꝫ: qꝛ infinito tpe durat. ¶ 2a ꝯ p̄mꝰ motor nullā ha 2a
bet magnitudinē extēsiuā aut intēsiuā. Illud ꝓbat multiplr̄.
p̄. qꝛ hēt vel īfinitā: ⁊ hoc nō: qꝛ illa negt eē: vel finitaꝫ: ⁊ hoc
nō: qꝛ p̄mꝰ motor est infinitus infinitate cui repugnat esse in
magnitudine: qꝛ mouet sine sui mutatiōe ꝑ īfinitū tps: qd nō
pōt facere aliq̄ virtus extēs in magnitudine finita: vt dictuꝫ
est p̄us. 2o qꝛ p̄m ens est simplicissimū: qd nō esset si haberet
partes. ⁊ p̄mꝰ motor est p̄m mouens: vt suppo' ad p̄ns. g. ma
ior pꝫ 12o metace. ēt pꝫ: qꝛ p̄m in entibus dꝫ eē simplicius cete
ris posterioribꝰ. 3o qꝛ vel esset cōpositū ex ptibꝰ diuersaruꝫ
rōnū cū magnitudine: vel solū ex magnitudine. nō p̄m: qꝛ ps
dignior cōponēs ipm esset p̄or eo. nec 2m: qꝛ sola magnitudo
nō pōt esse p̄m in entibꝰ. ¶ Sed dices. ipse deꝰ est suba sim
plex extēsus magnitudine: tūc iteꝝ nō esset p̄m: qꝛ idiget ma
gnitudine ad sui ꝯseruationem ⁊ extntiā: ⁊ sic nō esset de se ꝑ
fectissimꝰ. Itē tūc nō cognosceret: ⁊ sic nō esset ꝑfectissimuꝫ:
quare nec p̄m. ⁊ pꝫ p̄a ꝯn̄a: qꝛ simplex suba extēsa magnitudi
ne sine mā nō cognoscit: eo ꝙ nō vr̄ modus: quo talis cogno
scere posset ob defectū organoꝝ ꝑ que repñtata deberet re
cipere ⁊ cognitiones formare. Et de hoc etiaꝫ prius in 2o no
tabili fuerunt posite rationes. Hec de 3o principali.

¶ Quantū ad 4m ⁊ vltimū est p̄a ꝓpō. Proiectū post exituꝫ p̄a ꝓpō. An proiectū post exituꝫ moueatur ab aere.
a ꝓiciēte. nō moꝰ ab aere ꝑ antipistasim: ⁊ qd sit h̄ dicē habi
tum fuit in 5o huiꝰ notabilis. ꝓbat ꝑ experientias: qꝛ nō posset
reddi rō ꝑꝑ quā cadētia deorsuꝫ resilirēt sursuꝫ: qꝛ aer infe
quēs ne fieret vacuū potiꝰ īpediret resilitionē q̄ ꝓmoueret.
2o qꝛ nō posset dici qd moueret trochū pueroꝝ motū motu
circūgyratiōis in eodē loco: qꝛ ibi aer nō idigeret seq ꝑꝑ va
cuū: eo ꝙ trochꝰ cōtinue manet in eodē loco. 3o qꝛ nō posset
dici vn̄ mola fabri diu tracta circulariter post remotiōeꝫ tra
hētis moueret. nō. n. insegt aer fm circulū. 4o qꝛ tūc ꝓiecta
deberēt ꝑ totū motū eq̄ veloꝰ moueri: qꝛ per totum motum
est eq̄lis nītus nāe ne fiat vacuū: iō aer insequēs eq̄lr̄ ꝓpel
leret: falsitas ꝯn̄tis nō est: qꝛ motꝰ violētus saltez post mediū
ipsiꝰ ꝯtinue retardat. ¶ Scda ꝓpō. Oē ꝓiectū recte nō moꝰ: 2a Proiectū nō mouet recte.
eo ꝙ ꝓiciēs sit ꝓiciēdo mouet aerē: ⁊ aer viteriꝰ mouet ꝑ
iectū ⁊ aerē 2m: ⁊ sic deiceps vsqꝫ ad finē motꝰ. Sm ꝓbāt ꝑ rō
nes p̄e ꝯnis p̄cedētis: ⁊ aliqs arguit sic: qꝛ tu ꝑ manū nō potes
nō ꝓiciēdo q̄ue aerē mouere ad distātiā. 20. vel. 30. peduꝫ.
igr̄ nec ꝓiciēdo graue. ꝯn̄a tꝫ ꝑ locū a maiori: magis. n. debe
res mouere aerē sine graui resistente. aūs pꝫ: qꝛ si a te posita
cādela ad ꝑietē ad distātia. 20. pedū moueres aerē vsus can
delā: flāmā cādele i nllo turbares. 2o qꝛ magis remote debe
res ꝓicere fabā q̄ pilā vel lapidē vniꝰ libre. pꝫ falsitas ꝯ se.
⁊ ꝓbat ꝯn̄a: qꝛ aer motꝰ ad maiorē distātiam sufficeret plus
mouere minus q̄ maius. 3o qꝛ q̄n aer sustineret lapidē talis
pōderis ⁊ tāti: sic frequēter ꝓicit: nō vr̄ ꝑꝑ facilitatē diuidē
tis aerē. 4o qꝛ mota naui ꝯ fluxū aq̄ ꝑ virtutē equoꝝ veloꝰ
cessantibꝰ eqs trahētibus adhuc moꝰ nauis ascēdēdo ꝯ fluxū ⁊ hoc
nō pt saluari ꝑ aerē pellētē. g ⁊c. maior pꝫ ꝑ experiētiā. ⁊ minō
pꝫ. tū qꝛ nullus pepulit aerē retro. tū ēt qꝛ aer seq̄ns nō tātaꝫ
virtutē apportat nautꝫ: ꝙ onerata naui feno festucas feni refle
ctat retro. 5o qꝛ multo ipetuosiꝰ ventꝰ moueret aerē q̄ ꝓiciēs
sufficit: ⁊ tū ventus veniēs ad ptes ꝓiectionis nō notabiliter
iuuat ⁊ portat proiectum: imo sine virtute ꝓicientis pilā vel
plumbum non moueret: quare nec sic moueret proiectum.
6o si proiectum esset ex vtroqꝫ cono acutū ꝑ modū acus: quo

aer posset ipsuz sic ad longinquā distantiam portare: cū qua
si aer pūctualis sit q a parte posteriori est simul cuz ꝓiecto:
Et si dicatur q̄ h̄ ꝯña est ꝯ ꝓhm. Diceᷣ q̄ nō sum astrictus
tenere eū: vbi expresse dictū suum dissonum fuerit veritati.
Uel dicaᷣ q̄ h̄ ponit incidētalr̄ more alioꝝ ⁊ nō ſm opi
3° nionem ꝓpriam. ¶ Tertia ꝯclo rīsalis. ꝓiectum moueᷣ a
Proiectū mouetur a virtute sibi impressa a proyciēte.
virtute sibi impressa a ꝓyciēte: quā aliq ⁊ cōmuniter vocāt
impe^m. pꝫ ex alioꝝ modoꝝ in ꝓbatione: non enim mouetur
ab aere per duas ꝯclones precedētes: nec a ꝓyciente imedia
te: q̄ꝛ si proyciens esset mortuus post recessuz proiecti a ma
nu ipsum proiectū non minus moueret: etiam quia post ꝓy
ciens non est simul cū proiecto: cū mouens debet simul esse
cum moto. igiᷣ non videtur a quo moueᷣ nisi a tali re. ¶ Et
huic modo cōcordant experientie de motu proiectoꝝ prius
adducte: sicut post videbiᷣ: quare ita magis videᷣ esse veri⁹.
Dubōnes icidētales. ¶ Sed dices tu, que res est ille impetus: an est met motus
vel distinctus a motu. ¶ Secūdo si est distinctus, vtruz est
nature permanentis vel successiue. ¶ Tertio in quo predi
camēto est. ¶ Quarto an oēs impetus sunt eiusdez spēi spā
lissime essentialis. ¶ Quinto quō per illos impetus pōt sal
Impetus ꝓyciētis qualis. uari apparētia. ¶ Ad p^m istoꝝ diciᷣ q̄ impetus ille est quali
tas impressa mobili faciens in eo motū ⁊ est de prima specie
qualitatis: q̄ꝛ acq̄sita post ꝓductionem mobilis ⁊ dispōnem
ipsum ad melius vel peius: ideo est distinctus a motu locali:
sicut causa ab effectu: est tñ met motus alterationis cū indu
citᷣ: sicut sciētia cū induciᷣ anime est motus alterationis quo
alteraᷣ anima. ¶ Per idē diciᷣ ad 2^m q̄ est nature ꝑmanē
An impetus sit distinctus. tis: q̄ꝛ manet pila cadente deorsum ipsa pila quiescente ante
resilitionē: verū est tamē q̄ non diu manet: sicut nec lumen
Impetus ꝑ q̄liꝫ sit in medio remoto lucido. ¶ Ad 3^m pꝫ ex dictis: q̄ est de pri
ma specie qualitatis vel de 3^a: si enim tali impetui imponere
tur nomē ipsum absolute significās: illud nomen esset sub 3^a
spē qualitatis: nomen ꝯo ipsum significans: put est acq̄situs
post ꝓductionē rei ⁊ dispōnem subiectū aliq̄d ad melius vel
ad peius esset sub p̄ma specie qualitatis: verū est q̄ si ille ta
lis impetus diceretᷣ ab impetēdo: sic q̄ illa res impetus vo
careᷣ ex hoc q̄ꝛ actiue inclinaret suum subm ad motuz: tunc
esset de predicamēto actionis: sicut sectio, dectio, ⁊ similia.
Non omnes ipetus sunt eiusdē spēi spālissime essentialis. ¶ Ad 4^m est p^a ꝓpō. q̄ non oēs impetus sunt essentialiter
specialissime similes. pꝫ: q̄ꝛ impetū graue mouens sursuz for
mam grauis vna cū grauitate corrūpit impetū aliq̄ qui velo
citat cursus motū deorsum cū descēdit illa forma conseruat
⁊ producit: q̄d non esset ita si essent spālissime siles essentiali
ter. vn̄ in forma sic arguiᷣ. Quecūq̄ꝫ sunt spālissime similia
essentialr̄ habēt nāliter ab eodē cōseruari: sꝫ impetus sic mo
uens sursum ⁊ mouēs deorsum nō ab eodē cōseruaᷣ. igiᷣ ⁊c̄.
maior pꝫ de se: ⁊ minor ex dictis. Itē formaꝝ vnius spēi spā
lissime idē debet esse effectus vltimatus: sed sic nō est de ipe
tibus. ergo. maior pꝫ: q̄ꝛ actus notificāt potētias. 9° meta. ⁊ 2°
de anima. minor pꝫ: q̄ꝛ impetus vnius q̄ruz pōt pellit sursuz
vt proiecti sursuz: ⁊ alius vt grauis descēdentis mouet deor
Obo. sum. ¶ Sed dices impetus pile cadētis etiaz mouet sursuz.
Solo. ¶ Rn̄deᷣ q̄ hoc est ꝑ accn̄s: q̄a ipetus, semꝑ natus est mo
uere si possit. si igiᷣ ꝓpter obstaculū ꝓhibeaᷣ mouere deor
sum: mouet iterū sursuz ꝑ accn̄s: sicut radius incidens de per
se semꝑ ꝓcederet in rectum: sꝫ si impediaᷣ ꝓpter mediū re
flectens aut refrangēs reflectiᷣ: vnde venit vel saltē fractus
2° trāsit. ¶ Scđa ꝓpō. Nec oēs impetus violēti sunt vni⁹ spēi.
pꝫ ꝓportionales rōnes: q̄ꝛ aliq̄s taliū est natus de per se mo
3° uere recte: vt sagitte aut circulariter: vt mole fabri. ¶ Ter
tia ꝓpō. Nec oēs nāles sunt spālissime essentialr̄ siles. pꝫ: q̄ꝛ
ignis ⁊ terremotus nāliter impetus nālis mouet ad opposita
4° loca. ¶ Quarta ꝓpō. Frequēter ipetus violēti diuersifican
tur essentialr̄ spālissime ꝓpter diuersum modum imprimē
di. pꝫ: q̄ꝛ si trochū in recto ꝓycias nō imprimeᷣ impetus na

tus mouere gyratiue: sꝫ si gyratiue ipm moueas imp̄meᷣ ipe
tus mouēs trochū gyratiue. ¶ Sed dices cū potētia agens Obo.
est eadē ⁊ passiuz idē: vn̄ oriᷣ hec diuersitas spherica. ¶ Re Rn̄°.
spōdeo. q̄ ex modis motus proyciētis diuersaꝝ specieꝝ per
quos manus alr̄ ⁊ alr̄ applicaᷣ mobili: nec mirandū: q̄ꝛ ex ta
libus motibus ꝯtingit: vt impetus proiectus impressus gra
ui ꝓiecto sursum sit violētus: ⁊ ab eadē manu impetus ipres
sus eidē graui pellens deorsum est nālis: q̄d pꝫ: q̄ꝛ passiuz ad
illū impetū confert vim: hꝫ eni nālez inclinationē ad sic mo
ueri cū est extra locum: alr̄ nō esset motus eius deorsum nā
lis: ⁊ per ꝯñs ad virtutē ipsum sic mouentē. ¶ Ad 5^m diciᷣ Apparētie saluātꝰ impetu.
q̄ per hūc impetū saluanᷣ oēs apparētie, ꝓpter cū enim pi
la resilit cadēs supra terrā: eo q̄ impetus natus est mouere:
⁊ q̄ꝛ nō pōt tunc deorsum mouet sursum: vt dictum est ante.
Similiter per hūc impetū moueᷣ mola fabri cessante hoīe
qui gyrauit ipsam: trochus pueri cessante verberatione: na
uis mota ꝯtra fluxuz aque cessantibus equis trahere: sortien
do eniꝫ impetus sufficit mouere aliq̄s motoribus desinētib⁹
mouere. ¶ Et si queras quare ipetus sic vltra nō sufficit mo Dubō.
uere. ¶ Rn̄deᷣ q̄ hoc est: q̄ꝛ est violētus corporibus motis Solo.
que ipsum ꝯtinue remittunt ⁊ tandē corrūpunt nisi ab extra
cōseruetᷣ. Insuꝑ ꝓpter defectū impetus nō pōt ad tantaz di
stantiā proyci faba ab eodez homine sicut plūbuz semilibre:
q̄ꝛ deficit in recipiendo ꝓpter paruitatē mobilis seu quātita
tis sue: tātus eni impetus quātus requiᷣ ad lōgā proiectionē
in ita paruū corp⁹ neq̄t recepi. ¶ Sed dices ille impetus est Obo.
fortius apud ꝓyciens: ⁊ per ꝯñs arcus deberet fortius ledere
ꝓpe se q̄ꝫ ad aliquantulā distātiam: q̄d est ꝯtra experientias.
¶ Ista rō est hn̄ difficilis: ⁊ ideo rn̄r ad eaz tentatiue ꝓbabilr̄ Solo p^a
soluz. Uno modo q̄ ꝓyciens incipit inducere impetū a non
gradu ⁊ q̄ in emissione virtutez impressit aeri circūiecti si
mul moto cum ꝓiecto: qui aer impetū ꝓiecti a proiciēte itro
ductuz ad aliquam distātiā intendit ⁊ fortificat. ¶ Alio mo 2°
do q̄d lꝫ impetus in instāti primo quo proyciēs desinit tāge
re ꝓiectū eēt fortissim⁹: tñ nō eque hn̄ est applicatus ad ipm
mouere: sꝫ applicaᷣ continue melius ad aliquaz distantiam:
melior enim applicatio virtutis motiue multū iuuat ad ve
locitatē motus: ⁊ tūc ꝯñter diceretᷣ q̄ hoc esset natura impe
tus: sic successiue meli⁹ applicari ad aliquā distātiā. ¶ Ter 3°
tio potest dici q̄ impetus in principio est notabilr̄ fortis im
pressus in partē quam tetigit proyciens: sed in partes distan
tiores adhuc est paruus ⁊ remissus: sicut si aliq̄s truderet sor.
mediāte. sor. platonē: cōstat q̄ in principio soluz impetus est
in sorte: ⁊ eo mediāte imprimiᷣ platoni: sic igiᷣ diceretᷣ q̄ lꝫ
in p̄ncipio partes distātiores eque velociter mouenᷣ sic pro
pinquiores proycienti: tamen hoc est partibus anterioribus
quasi portantibus ⁊ per suā virtutem vltra pellentibus par
tes posteriores: ⁊ in processu partes priores imprimunt im
petum in partibus posterioribus eque fortem sine notabili
differētia sic sicut ipse habent: ⁊ tūc moueᷣ ꝓiectū velocius
⁊ impetuosius: eo q̄ in principio impetus nō erat per totum
eque fortis: sed debilis in partibus distantibus a proyciente:
⁊ post sit fortior: quia vniformis quasi per totum: ⁊ hanc cre
do probabiliorem viam ⁊ sustentabiliorem. Hec sunt dicta
de hoc dubio: ⁊ de quarta parte principali: ⁊ per consequens
de toto libro physicorum.

¶ Explicitunt subtiles abbreuiationes Excellentissimi Phi
Marsilij Inguen i octo libros de physico auditu Ari. Stra
gyrite: emendate diligentissimeq̄ꝫ recognite: maxime a secū
do libro citra per Magistrum Augustinum mōtisfalconius
ordinis Eremitarum sancti Augustini.

Tabula

¶ Tabula qõnum presentis operis. Assignatur numerus folioꝝ vbi ꝓposite qõnes soluunt.

Augustinus Montifalconius ad Lectorem.

Quisquis amas physico: fieri sermone disertus:
Lactea Marsilij perlege scripta tui.

Venetijs Heredum nobilis viri q. Domini Octaviani Scoti civis ac Modoetiensis: et sociorum.
Anno a nativitate. 1521.
Die primo Februarij.

Registrum.

a b c d e f g

Omnes sunt terni.

BIBLIOTECA N. C. ROMA VITTORIO EMANUELE

